LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԻՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանկ 75 ֆրանկ 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանկ 140 ֆրանկ
Ընդհ. երկիրներ ..... 215 ֆրանկ 110 ֆրանկ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
1
ՄԱՐՏ
MARDI
1 MARS
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3667 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

?

Ոչ որ եւ է բառ, ոչ ալ բացատրութիւն պիտի կրնար աւելի հարազատօրէն պատկերացնել աշխարհի մէկ վեցերորդ մասին ներկայ կացութիւնը, քան այս հարցանիշը: Մանաւանդ այսօրուան լուրէն վերջ, որուն համաձայն նոր եւ աւելի չնդհալից դաւադրութիւն մը սարքուած է, Մոսկուայի մէջ: Վաղն իսկ, չորեքշաբթի:

Կրկին եւ կրկին կը կարդանք Մոսկուայի պաշտօնական գործակալութեան հեռագիրը, եւ կը մնանք ապշահար:

Դատի տակ են 21 նոր ամբաստանեալներ, որոնց մէկը նախկին վարչապետ (Ռիկով), երկուքը գործավար (առաջինը՝ Ձեկային երրեմնի ամենազօր վարիչը, Եակոտա), երկուքը դեսպան (Թաքովաքի եւ Քրէսթինսքի), մէկը՝ կուսակցական պաշտօնաթերթին խմբագրապետը (Պուխարին): Միւսներն ալ՝ առաջնակարգ վարիչ դէմքեր, կուսակցական թէ պետական:

Անշուշտ չարքը չի վերջանար այս 21ով: Պաշտօնական գեկոյցը կը հաղորդէ միայն գլխաւորները, որոնք իրենց կարգին յայտնած են կամ պիտի յայտնեն ուրիշ գլուխներ, աւելի կամ պակաս կարեւոր:

Ամէնմեկնումեկէ ամբաստանութիւնն ալ,— լրտեսութիւն, վնասարարութիւն (սապոթաժ), քանդում, ահաբեկչութիւն: Եւ ամէնէն յատկանշականը,— անջատողական չարժում բոլոր հանրապետութեանց մէջ, անծայրածիր Ուկրայնայէն մինչեւ մանրանկար Հայաստանը, Սպիտակ Ռուսաստանի եւ Կեդր. Ասիոյ հանրապետութիւններէն մինչեւ Ծայր. Արեւելքի ծովային շրջանը ...

Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ դաւադիրները կ'ուզէին քանդել Խ. Միութիւնը, վերահաստատելու համար քաղքենի – դրամատիրական պետութիւն մը կամ պետութիւններ, աջակցութեամբ օտար պետութիւններու եւ հովանաւորութեամբ հակախորհրդային պետութեան մը կամ պետութիւններու:

Ամբաստանագիրը դեռ ուրիշ յայտնութիւն մըն ալ կ'ընէ:

Դաւադիրները սպաննել տուած են ոչ միայն հռչակաւոր կիրովը, այլ եւ ուրիշ երկու ականաւոր բոլշեւիկներ, Կուիբեշեւ եւ Մէնժինսկի, ինչպէս եւ գրագէտ Կորքին, որուն մահը հիւանդութեան կը վերագրուէր, մինչեւ հիմա: Ցետոյ, անոնք 1918ին, Պրէսթ - Լիթովսքի հաշտութեան ատեն, պատրաստուեր են սպաննել նաեւ Լէնինը, Սվերդլովը եւ Սթալինը:

Կը նշանակէ թէ իսկապէս աննախընթաց հանգամանք պիտի ունենայ մարտ 2ի դատավարութիւնը: Ոչ միայն իր տարողութեամբ, այլ եւ յայտնութիւններով:

Ելքի մասին անհրաժեշտ չէ կարծիքներ յայտնել:

Վերջին պահուն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ կիրակի օրն իսկ, գեկոյցին հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը, ժողովներ սարքուեցան բոլոր գործարաններուն, քաղաքներուն եւ գիւղերուն մէջ, պահանջելով զնդակահարել, ոչնչացնել, «երկրի երեսէն սրբել» բոլոր դաւադիրները, որոնք առ նուազն «կատղած չուներ», «խժեր» կամ «րորենիներ» են: Կուսակցական եւ կառավարական պաշտօնաթերթերն ալ կը լրացնեն պակասը, ազդանշանը տալով բանուորներու եւ գիւղացիներու «ինքնաբեր» պոռթկումին:

Հեռագիրը ուրիշ բան մըն ալ կը պատմէ.—

Սթալին նախապէս չէ ուզած որ դատավարութիւնը հրապարակային ըլլայ, նկատի առնելով միջազգային կացութիւնը: Բայց Ձեկային վարիչը՝ Եժով, որ անձամբ երեւան հանած էր դաւադրութիւնը, պնդեր է: Ընդհ. դատախազը՝ Վիշինսկի եւս միացած ըլլալով Եժովի, «Հանճարափայլը» հարկադրուեր է տեղի տալ:

Սպասելով վաղուան դատավարութեան մանրամասնութեանց, մեր միտքը բնազդաբար կը յածէ դէպի Երեւան,— ամէն – նէն դժբախտ ու անճարը՝ այս ահաւոր ողբերգութեան մէջ: Անզօր՝ նոյնիսկ արտաքին աշխարհին հետ հաղորդակցելու, ձայն մը տալու, շշուկ մը արտասանելու տեսակէտէն:

Փաստ է որ լուր չունինք — ոչ մէկը լուր ունի — մեր աշխարհին, 1937 դեկտեմբերէն իվեր, երբ տեղի ունեցաւ ութ մահապարտներու դատավարութիւնը:

Ոչ հայկական թերթ, ոչ անցորդ, ոչ ալ որ եւ է թղթակցութիւն՝ օտար աղբիւրէ:

Միւս կողմէ, օտար հիւպատոսութիւնները փակուած կամ կրճատուած ըլլալով, կը կարծենք թէ օտար թղթակից ալ չէ մնացած կովկասի մէջ, Թիֆլիս կամ Բագու: Հետեւաբար, Մոսկուայի մէջ մնացած ափ մը թղթակիցներու բարեհաճութենէն կամ ուշադրութենէն կախում ունի որ եւ է լուր հաղորդել Հայաստանի մասին, ինչպէս մինչեւ հիմա:

Արդ, ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ մեր միտքը, մեր անճար եւ անպարտ հայրենիքին մէջ...

Առաջին անգամ չէ որ կ'ուզենք այս հարցումը:

Անցեալ տարուան չարաչուք պատկերը հարկադրեց մեզ պարբերաբար ուղղել այս հարցումը: Այն ատեն գոնէ «Խ. Հայաստան» ը ունէինք, պաշտօնական գեկոյցներու կամ զանազան գրութեանց տողերուն մէջէն կռահելու համար ողբերգութեան մէկ մասը:

Այսօր այդ ողորմելի մխիթարութենէն ալ զրկուած ենք: (Ի՛վ որ դեռ այդ բախտը կը վայելէ, թող մատ բարձրացնէ):

Ձենք հարցներ — ի՞նչ պիտի պատահի վաղը: Մեզ չատ հեռուները պիտի տանէր այդ հարցումը: Այլ կ'ըսենք, — ի՞նչ տեղի կ'ունենայ այսօր, մեր երկրին մէջ:

Հայկական արտասահմանը իսկապէս այսքան անզո՞ր է, ելք մը գտնելու եւ կացութիւնը լուսաբանելու համար:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՀՈՒԱՐԱՍԱՓԸ ՎԵՐՍԿՍԱՒ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ՇՈՒՆԴԱԼԻՑ ԴԱՏ ՄԸ ՎԱՂԸ, ԶՈ ԵՔԱՅԲԹԻ

Անջատողական շարժում Ուկրայնացի, Սպիտակ Ռուսիոյ, Վրաստանի, Հայաստանի Ադրբէյճանի եւն. մէջ...

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը՝ Թաս՝ հետեւեալ պաշտօնական գեկոյցը հրատարակեց փետրուար 27ին.—

Ներքին գործավարութեան օրէնսդրութիւնները (Ձեկա) նոր վերջացուցին քննութիւնները՝ դաւադիրներու խումբի մը՝ «Աջակողմեան եւ Trotskyական խմբակի» մասին: Քննութիւնը հաստատած է թէ այս խմբակը կազմակերպուած էր Խ. Միութեան թշնամի պետութիւններու լրտեսական սպասարկութեանց դրդումով եւ կը ձգտէր լրտեսութիւն կատարել ի նպաստ օտար պետութեանց, վնասարարական, քանդիչ, ահաբեկչական արարքներ գործել, խախտել Խ. Միութեան զինուորական ուժը, զինեալ յարձակում յարուցանել Խ. Միութեան դէմ, անդամատել խորհրդային հայրենիքը, այդ օտար պետութեանց տիրապետութեան տակ դնելու համար Ուկրայնան, Սպիտակ Ռուսիան, Կեդր. Ասիոյ հանրապետութիւնները, Վրաստանը, Հայաստանը, Ադրբէյճանը և Ծայր. Արեւելքի ծովային շրջանը. վերջապէս տապալել Խ. Միութիւնը, վերահաստատելով դրամատիրութիւնը եւ քաղքենի իշխանութիւնը:

Քննութիւնը հաստատած է թէ «Աջակողմեան եւ Trotskyականներու խմբակը» իրեն միացուցած էր Ուկրայնայի, Սպիտակ Ռուսաստանի, Վրաստանի, Կեդր. Ասիոյ հանրապետութեանց, Հայաստանի եւ Ադրբէյճանի հակախորհրդային դաղտնի Trotskyական, զինովիեւեան, աջակողմեան, մենշեւիկ, սոց. յեղափոխական եւ ազգայնական կազմակերպութիւնները: Զեռք անցած փաստաթուղթերը կ'ապացուցանեն թէ խմբակին անդամները իրենց բոլոր յոյսերը դրած էին միայն եւ միայն օտար նախայարձակներու զինեալ ուժին վրայ: Այդ կազմակերպութեան բազմաթիւ անդամները չատոնց մտած էին օտար լրտեսական օրկաններու ծառայութեան մէջ: Դաւադրութեան կազմակերպիչներէն մէկը Ժողովուրդի Թշնամի Trotskyն էր, որուն կապակցութիւնը օտար լրտեսական կազմակերպութեան մը հետ՝ հաստատուած է 1921էն ի վեր, իսկ ուրիշի մը հետ՝ 1926էն ի վեր: Ամբաստանեալներէն չատեր ցարական դաղտնի ոստիկանութեան գործակալներն էին:

Մահախռի Կորի՞ն ալ ապահնուած է

Ուրիշ պաշտօնական գեկոյց մը կը հաղորդէ.—

Դաւադիրներու նոր խմբակին մէջ կը գտնուին Պուխարին, Ռիկով, Եակոտա, Քրէսթինսքի, Ռաքովսքի, Ռոզենհոլց, Իվանով, Ձերնով, Կրինքօ, Ձէլենսքի, Պկոնով, Իքրամով, Մոճայեւ, Շարանկովիչ, Զուպարեւ, Պուլանով, բժիշկներ Լեվին, Բլեւնեւ, Քազաքով եւ Մաքսիմով եւ Կորքիի չրջանին նախորդ քարտուղարը՝ Կրիուչեքով, որոնք ամբաստանուած են թէ լրտեսութիւն, վնասարարութիւն եւ ահաբեկչութիւն կատարած են ի նպաստ արտաքին ուժերու, նախայարձակ պատերազմ պատրաստելով Խ. Միութեան դէմ, անջատելու համար Ուկրայնան, Սպիտակ Ռուսիան, Կեդր. Ասիոյ հանրապետութիւնները, Վրաստանը, Հայաստանը, Ադրբէյճանը, Ծայր. Արեւելքի ծովային չրջանը եւ խորտակելու Խ. Միութեան ընկերվարական կարգուսարքը:

Ամբաստանեալները կը մեղադրուին նաեւ որ սպանած են Կուիբեշեւը, Մէնժինսկին եւ գրագէտ Մաքսիմ Կորքին, որ մինչեւ հիմա հիւանդութենէ մեռած կը կարծուէր, աջակցութեամբ բժիշկներ Լեվինի, Քազաքովի, Վինոկրատովի, Բլէտնովեւի: Անոնք ամբաստանուած են նաեւ թէ կազմակերպած են Լէնինկրատի կուսակցական ընդհ. քարտուղարին՝ Կիրովի սպանութիւնը, ինչպէս նաեւ 1918ին, Պրէսթ Լիթովսքի հաշտութեան ատեն, որոշած են սպանել Լէնինը, Սվերտլովը եւ Սթալինը:

Դատավարութիւնը կը սկսի չորեքշաբթի, 2 մարտ (վաղը), Գերագոյն դատարանի զինուորական ատեանին առջեւ, հրապարակաւ:

**** Աժանն Հավասի թղթակիցը իր կարգին կը գրէ թէ տեղեկութիւն չկայ մարաջախտ Եգորովի մասին, որ ներկայ եղած չէր կարմիր բանակի քանոնակի տօնակատարութեան: «Ցէյլի Մէյլ» եւս հաղորդելով այս լուրը, կ'ըսէ թէ խիստ հսկողութեան տակ առնուած է անոր կինը, գեղանին Կալինա: Թերթը այս առիթի կ'աւելցնէ թէ երբ մարաջախտը աչքէ ինկած չէր, անոր կինը Քրէմլինէն իրրեւ նուէր ստացած էր Փարիզի մէջ գնուած չքեղ զգեստներ, որպէսզի կարենայ աւելի դիւրութեամբ մօտենալ օտար դիւանագէտներուն:*

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ԱԻՍՏՐԻՈՑ ՄԷՋ

40,000 ևացիներ դէպի Վիէննա...

Աւստրիական կառավարութիւնը փետրուար 27ի գիշերը բազմաթիւ զօրք, հրասայլեր եւ մեքենաշարժ ուժեր ղրկեց Կրաց, լուր առած ըլլալով թէ 40—50 հազար նացիներ կը պատրաստուին Վիէննայի վրայ քալել: Զօրքը անմիջապէս բռնեց բոլոր ռազմավարական դիրքերը: Օդանաւերն ալ խուզարկութիւններ կատարեցին:

Կրաց բազմամարդ քաղաք մըն է, Վիէննայէն 100 մղոն դէպի հարաւ, մօտաւորապէս 25 մղոն՝ Հունգարիոյ եւ Եուկոսլավիոյ սահմանագլուխներէն: Լուր առնուած էր թէ 50.000 նացիներ (հիթլէրական) որոշած են թափոր մը կազմել քաղաքին մէջ, իբրեւ ցոյց բոլշեւիկներու դէմ: Հիթլէրի կողմէ պարտադրուած նախարարը՝ Զայս Ինքվարտ, ճառ մը պիտի խօսէր՝ Կրացի մէջ, բայց վարչապետին առարկութեան վրայ ետ կեցաւ: Ան այժմ խաղաղութիւնը վերահաստատուած է քաղաքին մէջ:

ՕՐ ՕՐԻՆ

25, 30, 40, 50 ԵՒ...

Այսպէ՞ս ուրեմն, 40 սանթիմն ալ չբաւեց եւ թերթերը եկան գտան «Յառաջ»ի գինը, 50 սանթիմ ...

Վերջին յաւելո՞ւմն է այս: Ո՞վ գիտէ:

Պաշտօնական գեկոյցէն զատ, ձախակողմեան մամուլի ներկայացուցիչները մասնաւոր յայտարարութիւն մը հրատարակած են, ուր պարզելով նոր յաւելման պատճառները, կ'ազդարարեն.— վախ կայ որ դարձեալ աւելցայ գինը, եթէ միջոցներ ձեռք չառնուին:

Ինչպէս առաջ, այս անգամ ալ սղութեան գլխաւոր պատճառը թուղթն է, որուն գինը կրկնապատկուեցաւ մէկ տարուան ընթացքին:

Տասը օր առաջ, միութիւնը պատրաստելով նոր յաւելման համար, «Փոփիւլէր»ի վարչական տնօրէնը կը յայտնէր թէ 1937 յունիս 1էն ի վեր ամսական 200.000 փրանկ աւելի կը վճարեն թուղթի համար: Միւս յաւելուածական ծախսերն ալ հաշուելով 180.000, համագումար 380.000 փր.:

Արդ, թերթին գինը 30էն 40 սանթիմի բարձրացած ըլլալով հանդերձ, եկամուտը բաւական չէր ճարելու այս գումարը. հետեւաբար ...

Ինչպէս կ'ըսէ պաշտօնական գեկոյցը, նոր յաւելման որոշումը տրուած է փետրուար 17ին, բայց գործադրութիւնը յետաձգեր են միջնէ վերջին վայրկեանը, յուսալով թէ կառավարութիւնը պիտի կրնայ խօսք հասկացնել թուղթի ընկերութեան:

— Դո՞ւք ինչ պիտի բանիք, հարցուց, երէկ, սրտցաւ բարեկամ մը: Ժամանակը եկած չէ՞ աւելցնելու *Յառաջ*»ի գինը:

—Շատոնց եկած եւ անցած է. բայց դեռ կը դիմանանք:

— կը նշանակէ թէ ապրիւր մը ունիք որ անդադար հոսի:

— Այո՛, ոչ սեփական տպարան ունինք, ոչ տպագրական կամ գրաշար մեքենայ, ոչ ափ մը տառ, ոչ ալ որ եւ է եկամուտ՝ բացի թերթին վաճառումէն, բաժնեգիրներէն եւ ծանուցումներէն: Սակայն կը դիմանանք, առ այժմ ...

— Ձեմ հասկնար, ձեր թուղթը երկինքէ՞ն կուգայ. դուք ալ ենթակայ չէ՞ք ընկերային օրէնքներուն:

— Մեր թուղթը աւելի սուղ է քան տեղական մամուլին հրատարակած գինը: Անոնց 165.50ը բարձրացած է 198.60ի, մերինը՝ 255ի: Իսկ ընկերային օրէնքները — վնասովի արձակուրդ, ընտանեկան նպաստ, ապահովագրութիւն եւն. շատ աւելի ծանր կը կշռեն մեր վրայ, քանի որ մենք ոչ բաժնետիրական հաստատութիւն ենք, ոչ ալ «կոնսկ» ունինք: Թուղթին համար անցեալ տարի այս ատեն մեր ամսական մուրհակն էր 2500 — 2950: Այս վերջին երկու ամիսներուն՝ 5500 — 6500 փրանկ: Եւ սակայն...

— Ո՞ւր է գաղտնիքը, չըսէ՞ք երկու բառով:

— «*Յառաջ*»ի սպառումը 450 —500 օրինակ աւելցած է 1937ի աշունէն ի վեր:

— Բայց պիտի կրնա՞ք շարունակել այսպէս:

— Հարցուցէք ընթերցողներուն:

Վ.Ա.Հէ

ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԳԻՆԸ 50 ՍԱՆԹԻՄԻ ԲԱ ՁՐՈՑԱՒ

Այսօրուընէ սկսեալ (երեքշաբթի, 1 մարտ) տեղական թերթերը պիտի ծախուին 50 սանթիմի, համաձայն Ֆրանսական Լրագիրներու Տաշնակցութեան որոշման, որ տրուած է փետրուար 17ին: Բնականաբար պիտի աւելնան նաեւ բաժնեգիները:

Այս առթիւ հրատարակուած գեկոյցը կ'ըսէ թէ անդամ մը եւս մինչեւ վերջին ծայրը յետաձգելէ վերջ իր որոշումը, Ֆրանսական մամուլը հարկադրուած է այս յաւելումը կատարել, իբրեւ հետեւանք նոր ծախքերու: Թուղթին գինը կրկնապատկուած է մէկ տարիէ ի վեր, ուրիշ նախանիւթերու, փոխադրութեանց եւն. գինն ալ աւելցած է: Միութիւնը կոչ կ'ընէ հասարակութեան որ «այս անգամ ալ իր աջակցութիւնն ընծայէ մամուլի փրկութեան գործին»:

**** Զախակողմեան թերթերը այս գեկոյցին հետ հրատարակած են յայտարարութիւն մը, որ կը բացատրէ թէ ֆրանսական մամուլը ծանր տագնապ մը կ'անցընէ եւ հարկադրուեցաւ երեք անգամ աւելցնել գիները, 20 ամսուան ընթացքին: Այս առթիւ մասնաւորապէս կը դառապարտէ թուղթի գործարանները, որոնք մենաշնորհի վերածած են վաճառումը: Լրագրի թուղթը, որուն հարիւր քիլոն 105 ֆր. 50 նշանակուած էր 1936 ապրիլին, այժմ կ'արժէ 198 ֆրանք 60, այսինքն մօտ 90 առ հարիւր աւելի: Թերթերը կը պահանջեն որ թուղթի միակ հայթայթիչը ապօրէն չահեր չընէ եւ թուղթը իր բուն գնով ծախէ, բայց անոնք տարին 800 միլիոն ֆրանքի գործառնութիւն ունենալով հանդերձ, կը մերժեն բացատրութիւններ տալ իրենց արժեքին մասին: Յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ թերթերը իրենց թուղթի հայթայթիչներուն եւ միակ բաշխիչին՝ Հաչեթի կը յանձնեն վաճառումէն գոյացած հասոյթին 75—80 առ հարիւրը: Ցետոյ տպագրական, խմբագրական եւ վարչական ծախքերն ալ աւելցած են, ինչպէս եւ փոխադրութեան սակերը:*

Յայտարարութիւնը կը պահանջէ կարգ մը միջոցներ ձեռք առնել անմիջապէս, «հակառակ պարագային վախ կայ որ դարձեալ աւելցայ թերթերու գինը»

ԴԱՀԼԻՃԸ ՎԱՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԵՑԱՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԸՍԻՆ 2Ի ԴԷՄ 439 ՁԱՅՆԱՎ

Հաւատարիմ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ Ֆրանսո-Խորհրդային դաշինքին

Երկու օրուան վիճաբանութիւններէն վերջ, Շօթանի դահլիճը չափազանց մեծամասնութիւն մը չահեցաւ չարաթ օր, արտաքին քաղաքականութեան մասին (2ի դէմ 439):

Շաբաթ օր ալ չարունակուեցան վիճաբանութիւնները, որոնց պատասխանեցին արտաքին նախարարը՝ Իվօն Տէլպոս եւ վարչապետը՝ Պ. Շօթան: Երկուքն ալ չեշտեցին թէ Ֆրանսա խաղաղութիւն կ'ուզէ, բայց ոչ ամէն գնով: Իրենց ճառերուն համաձայն, Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի չարունակուի հետեւեալ հիմերուն վրայ.—

1. Թոյլ չտալ որ գերմանական գերակայութիւն մը հաստատուի Կեդր. Եւրոպայի մէջ:

2. Թոյլ չտալ որ օտար միջամտութիւն կատարուի Սպանիոյ մէջ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՍՍՐ ՀԱՎԱՏԱՐԻ ՎԱՆԱՑՈՐԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY Թարգ՝ ՏԵՐԵՎ ՀՈՎՀԱՆԻՍՅԱՆԻ
Trans : J. M. Թարգմ. Ծ. Ս.

Իշխանը ոտքի կանգնեց եւ ձեռքը մեկնեց հյուրին։ Տարօրինակ էր նրա հայեացքը, ձայնը՝ խիստ, գրեթե դիմակայող։ Նա ակնհայտորեն ատում էր Ռոդնին։ Սարսափելի էր մտածել, որ նա կարող էր ամուսնանալ Տարայի հետ։ Ծառան ներս մտավ եւ մոմերը դրեց սեղանի վրա։ Ռոդնին նկատեց, որ Տարան ձեռքերը դողում են։ Ինչ-որ բան ստիպեց նրան նայել աղջկա աչքերի մեջ։ Նրանք ուղղակի հրդեհվում էին։ Ռոդնին ժպտաց։ Նա հասկացավ, որ Տարան ինչ-որ բան է ուզում ասել, բայց չի համարձակվում։

— Ես ուրախ եմ, որ ձեզ տեսնում եմ, պարոն Ռոդնի, — ասաց Իշխանը։ — Ես ձեզ հրավիրել էի ընթրիքի, որպեսզի ներողություն խնդրեմ ձեր նկատմամբ ցուցաբերած իմ անհարգալից վերաբերմունքի համար։ Ես ձեզ սխալ էի հասկացել։ Ներեցեք ինձ։

Ռոդնին ժպտաց։ Նա ոչ մի կերպ չէր կարող հասկանալ, թե ինչ է կատարվում։ Ինչո՞ւ էր Իշխանը հանկարծ այդքան բարեհաճ դարձել։ Ինչո՞ւ էր Տարան այդքան վախեցած։ Ռոդնին ուզում էր ինչ-որ բան ասել, բայց Իշխանը նրան ընդհատեց։

— Ես գիտեմ, որ ձեզ ինչ-որ բան է պետք ինձանից, — ասաց նա։ — Ես ուզում եմ ձեզ օգնել։ Ես ձեզ ասելիք ունեմ։ Ես գիտեմ, թե ինչ է պատահել Ռոդիոնի հետ։ Ես գիտեմ, թե ինչ է պատահել Ռոդիոնի հետ։ Ես գիտեմ, թե ինչ է պատահել Ռոդիոնի հետ։

Ռոդնին զարմացած նայեց նրան։ Ինչո՞ւ էր Իշխանը կրկնում նույն բանը։ Ինչո՞ւ էր նա այդքան անհանգիստ։ Ռոդնին ոտքի կանգնեց եւ ձեռքը մեկնեց Իշխանին։

— Ես ուրախ եմ, որ հանդիպեցինք, — ասաց նա։ — Ես ձեզ հետ շատ բան ունեմ խոսելու։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ օգնելու եք։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ օգնելու եք։

Իշխանը ժպտաց։ Նա նստեց եւ նշան արեց Ռոդնիին, որ նա էլ նստի։ Ռոդնին նստեց եւ սկսեց ուշադիր նայել Իշխանին։ Նա նկատեց, որ Իշխանի աչքերը կարմրած են, եւ որ նա ինչ-որ բան է թաքցնում։ Ռոդնին որոշեց սպասել, մինչեւ Իշխանը ինքը սկսի խոսել։

— Ես գիտեմ, որ դուք ինձ օգնելու եք, — կրկնեց Իշխանը։ — Ես գիտեմ, որ դուք ինձ օգնելու եք։ Ես գիտեմ, որ դուք ինձ օգնելու եք։

Ռոդնին ժպտաց։ Նա հասկացավ, որ Իշխանը ինչ-որ բան է ուզում ասել, բայց չի համարձակվ

ՀՈՂԸ ՓԱՅԼ ՄԵՌ ՎԱՅՐ ԵՆՈՂ

— Մեռնի, շատուց կ՚ուզեմ քու ձայնդ լսել, բայց չէի համարձակեր, ինչ-որ բան կ՚ըսես ու կ՚ընդհատես, ես ալ կ՚ուզեմ ըսել, բայց չեմ գիտեր թէ ինչպէս սկսիմ։ Ես ալ քեզ կը սիրեմ, Մարիամ, ինչպէս հայրենիքը, ինչպէս ազատութիւնը, ինչպէս ամէն ազնիւ բան։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մեր կեանքը միանայ, ինչպէս երկու գետեր, որոնք կ՚իջնան լեռներէն, կը հանդիպին ու կը շարունակեն միասին իրենց ճամբան։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մեր կեանքը միանայ, ինչպէս երկու գետեր, որոնք կ՚իջնան լեռներէն, կը հանդիպին ու կը շարունակեն միասին իրենց ճամբան։ Ես ալ կ՚ուզեմ, որ մեր կեանքը միանայ, ինչպէս երկու գետեր, որոնք կ՚իջնան լեռներէն, կը հանդիպին ու կը շարունակեն միասին իրենց ճամբան։

Ղեւոնդ պատուհանին առջեւ դրած նստարանին վրայ նստած էր, իսկ Մարիամ անոր ոտքերուն առջեւ, գետնին վրայ, ծունկի եկած, գլուխը դրած էր անոր ծնկներուն վրայ։ Ղեւոնդ ձեռքերը դրած էր անոր ուսերուն վրայ, ու կ՚երեւար, որ կ՚ուզէ գլուխը վերցնել, բայց չի կրնար։ Ան կը զգար, որ Մարիամ կը լացէ։

— Ինչո՞ւ կու լաս, Մարիամ, ինչո՞ւ կու լաս, հոգիս, ինչո՞ւ կու լաս, սիրելիս, ինչո՞ւ կու լաս, սիրտս, ինչո՞ւ կու լաս, աչքերս, ինչո՞ւ կու լաս, կեանքս, ինչո՞ւ կու լաս, ինչո՞ւ կու լաս, ինչո՞ւ կու լա

3. Ֆրանսա պիտի յարդէ իր բոլոր յանձնառութիւնները Ձեխոսլովաքիոյ պաշտպանութեան համար :

4. Ֆրանսա հաւատարիմ պիտի մնայ Ֆրանք-Խորհրդային դաշինքին :

Քուէարկուած բանաճեւին մէջ խօսք չկայ անգլե-իտալական բանակցութեանց մասին, բայց թէ վարչապետը եւ թէ արտաքին նախարարը յայտարարեցին թէ Ֆրանսա միշտ համերաշխ է Մեծն Բրիտանիոյ հետ, եւ բարեդէպ սեպեցին Իտալիոյ հետ ակամայ խօսակցութիւնները : Արտաքին նախարարը շեշտեց — «Ֆրանսա եւս Անգլիոյ պէս կը խորհի թէ Իտալիոյ հետ համաձայնութիւն մը՝ գինուոր եւ զէնք չղրկելու Սպանիա եւ ուղղամիտ գործակցութիւն մը հաստատելու Միջերկրականի մէջ, պիտի դիւրացնէ ընդհանուր կարգադրութիւն մը, մէջն ըլլալով եթովպիոյ խնդիրը» : Աւստրիոյ մասին ալ ըսաւ թէ Ֆրանսա անոր անկախութիւնը «անհրաժեշտ կը դնէ Եւրոպայի հաւասարակշռութեան համար» :

Վարչապետը իր ճառին մէջ ակնարկելով Հռոմ - Պերլին առանցքին, յայտարարեց .

— « Մեր նպատակն է ոչ թէ երկու հակամարտ խմբակցութիւններ յարուցանել ի խնդիր պատերազմի , այլ իրարու միացնել այն երկիրները որ փարած են խաղաղութեան : Մեզի կ'առաջարկեն կռնակ դարձնել Եւրոպայի մնացեալ մասին եւ քաշուիլ մեր սահմաններուն մէջ, կ'առաջարկեն նաեւ միջամտել Սպանիոյ եւ Զինաստանի պատերազմներուն մէջ : Ես կը դատապարտեմ երկու ճամբաներն ալ , իրրեւ կորստաբեր : Եթէ մենք մեր ազդակցութենէն ղրկենք կեդր. Եւրոպան, միհւեծան պետութիւնները պիտի իյնան իրենց փոքր դրացիներուն վրայ : Ե թէ միջամտենք միւս պատերազմներուն, ուղղակի զէպի ընդհանուր պատերազմ պիտի երթանք : Ես կը նախընտրեմ չարունակել Եւրոպայի աւանդական քաղաքականութիւնը, հիմնուած Ազգերու Դաշնակցութեան եւ Ֆրանք-Խորհրդային դաշինքին վրայ, որ պարզապէս պաշտպանողական հանգամանք ունի, որ ուղղուած չէ ո եւ է մէկուն դէմ եւ բաց է ամէնուն առջեւ : Ճիշդ է որ Ազգերու Դաշնակցութեան արեւը խաւարած է . բայց եթէ Թոյլ տանք որ անհետանայ ան, այն ատեն ի՞նչ կը մնայ հաւաքական ապահովութեան դրութենէն : Ազգաժողովին անհետացման պիտի յաջորդէ ահարկու զինարշաւ մը : Փոքր ազգերը պէտք է հասկնան իրենց սխալը, երբ կը խորհին քաշուիլ Ազգաժողովէն » :

Վարչապետը յետոյ ներբողելով Իրլնի եւ Չէմպըլէնի ընթացքը, անդրադարձաւ անգլե-իտալական խօսակցութեանց եւ մաղթեց որ յաջող ելքի մը յանգին անոնք : Ֆրանսան ալ տրամադիր է մօտենալու Իտալիոյ, առանց լքելու իր բարեկամութիւնները ու զինակցութիւնները :

«ՀԱՅՏ. ՀԻԹԼԷՐ», ԿԸ ՊՈՒԱՆ ՖԼԱՆՏԷՆԻ ԵՐԵՍԻՆ

Շարաթ օրուան ամէնէն կարեւոր ճառը խօսեցաւ Պ. Ֆլանտէն, որ կուսակից է Գերմանիոյ հետ լեզու գտնելու : Երբ խօսելու կը պատրաստուէր, բոլշեւիկ երեսփոխանները հեգնութեամբ ողջունեցին զայն, իրենց բազուկները երկարելով իրրեւ հիթլէրական բարեւ եւ աղաղակելով .— «Հա՛յլ Հիթլէր» : Ամբոխը ուժգնօրէն բողոքեց եւ սարսափելի ժխոր մը ծագեցաւ : Նախագահը հազիւ յաջողեցաւ կարգը վերահաստատել :

Նախկին վարչապետը երկար ճառով մը բացատրեց թէ Վերսայլով հաստատուած խաղաղութիւնը հոգեվարք է, իսկ հաւաքական ապահովութեան վրայ հաստատուած քաղաքականութիւնը՝ խարուսիկ եւ հակասական, քանի որ Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը ինք յայտարարեց թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը այլեւս չի կրնար երաշխաւորել հաւաքական ապահովութիւնը : «Եթէ Ազգաժողովը չի կրնար երաշխաւորել հաւաքական ապահովութիւնը, Ֆրանսայի կը մնայ կա՛մ Անգլիոյ կողմը բռնել կամ Ռ. Միութեան : Եթէ կ'ուզէ Անգլիոյ կողմը բռնել, ինչո՞ւ անմիջապէս բանակցութեան չսկսիր Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ հետ : Մեծ պատերազմէն ի վեր, եւրոպական համաձայնութեան առաւելագոյն ասոիճանին հասանք Սթրէզայի մէջ, բայց համաձայնութիւնը քանդուեցաւ Իտալիոյ դէմ սարքուած պատժական անօրինութիւններով» :

Նախկին նախարար մը, Փօլ Ռէյնօ, հակաճառեց Ֆլանտէնի, դիտել տալով որ եթէ Ֆրանսա լքէ իր դիրքը եւ տկարանայ, հետեւանքը պիտի ըլլայ պատերազմ : Ան առթիւ խօսելով նաեւ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ զինուորական ուժին վրայ, ըսաւ թէ Գերմանիա սպաներու նախորդ քանակին հաղիւ կէսն ունի եւ պզկուած է նախանիւթերէ : «Մենք բարեկամներ եւ զինակիցներ ունինք, ինչպէս Լեհաստանը, որովհետեւ եթէ Ֆրանսա չանչախուի, Լեհաստան դիտէ որ ինք այլեւս չի կրնար դոյութիւն ունենալ » :

Ռումանիի նոր սահմանադրութիւնը

Ռումանիոյ նոր սահմանադրութեան արդիւնքը պատրիարք - վարչապետին կողմէ թագաւորին հաղորդուեցաւ աննախընթաց հանդիսաւորութեամբ : Թագաւորը ճառ մը խօսեցաւ, յետոյ նախարարները երդում ըրին, յարգելու եւ գործադրելու համար նոր սահմանադրութիւնը :

*** Ռումանացի օրագրողներու ընկերակցութիւնը որոշեց զադրեցնել այն անդամները որ հրէական ծագում ունին եւ որոնց հպատակութիւնը վերաքննութեան ենթարկուած է : Հրեայ հրատարակիչներուն ամենամեծ մասը այս որոշման տակ կ'իյնայ :

Ժնեւի ու Հաւակատարը

Ցիսուսեան Միաբանութեան (Ժէզուիթ) համագումարը տեղի պիտի ունենայ Մարտ 11ին, համաճայն անակնկալ որոշման մը որ մեծ զարմանք պատճառեց : Կ'ըսուի թէ Ժողովին նպատակն է նոր աբբահայր մը ընտրել, որովհետեւ ներկայ վարիչը, Հայր Վլատիմիր Լիտոշովսկի, որ կ'իշխէ 25 տարիէ ի վեր, կ'ուզէ հրաժարիլ առողջական պատճառներով : Ժէզուիտներու չքնաղակէն անմիջապէս հերքեցին այս լուրը, ըսելով թէ համագումարը պիտի գրաւի միայն քանոնութեան կանոնագրքին բարեփոխումով, որ սկսած էր 1923ին : Աբբահայրը կ'ընտրուի ցկեանս . ինչպէս Պապը եւ շատ հաղուագիւտ է որ ուրիշ մը ընտրուի, մէկուն կենդանութեան առեն :

Միաբանութիւնը, որ այժմ 28.000 անդամէ կը բաղկանայ, բաժնուած է թեմերու, իւրաքանչիւր երկրի մէջ մէկ կամ երկու : Ներկայ Աբբահայրը, որ Լեհ մըն է , մէկ տարիէ ի վեր հիւանդ ըլլալով, փոխանորդը կը վարէ գործերը :

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆի նախկին վարչապետներէն Միխալաքոփուլոս, որ ամայի կղզի մը աքսորուած էր, հիւանդացած ըլլալով, արտօնուեցաւ Աթէնք դառնալու եւ դարմանուելու : Ցետոյ փաթրաս պիտի ընակի :

ՅԱՑՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՉՕՐ . ՄԻԼԼԷՐի ԱՆՀԵՏԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ .— «Մա - թէն» երկկ երկար պատմութիւն մը հրատարակած էր այս մասին, չունդալից խորագիրներով : Տէղի անձկութեան պատճառով կը յետաձգենք վաղուան :

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՑ .— Աչխատանքի օրինագրքի առաջին օրինապիտը, հաշտութեան եւ իրաւարարութեան մասին, մեծ ընդդիմութիւն յարուցած ըլլալով Ծերակոյտին մէջ, վարչապետը ուժեղ ճառ մը խօսեցաւ եւ ապադարարեց .— «Եթէ Ծերակոյտը յօշոտէ երեսի . ժողովին քուէարկած յօդուածները, կառավարութիւնը պիտի չկրնայ չարունակել իր էչխանութիւնը » : Ծերակոյտը դիւերային նիստի մը մէջ քուէարկեց օրինագիծը, իր ուզած փոփոխութիւնները մտցնելով :

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ՄԷՋ երեսփոխանական ընտրութիւններ պիտի կատարուին մարտ 6ին, առաջին անգամ ըլլալով 1935էն ի վեր, երբ զինուորական դիկտատուրա հաստատուեցաւ : Այս առթիւ հրատարակուած յայտարարութեամբ մը, կառավարութիւնը պարզելով մինչեւ հիմա ձեռք բերուած արդիւնքները, կ'ըսէ թէ հաւասարութիւն հաստատուած է բոլորին համար եւ կը յորդորէ ընտրել արժանաւոր, պարկեշտ եւ հայրենասէր ներկայացուցիչներ :

ԹՐՈՑԿԻի ԵՂԲԱՑՐԸ ձերբակալուեցաւ Ռ. Միութեան մէջ, իբրեւ հակայեղափոխական :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ պատերազմական նախարարը գաղտնի ծրագիր մը պատրաստած է, որուն համաձայն կարելի պիտի ըլլայ 1.230.000 զինուոր զօրակի տակ առնել չորս ամսուան մէջ, մինչ 10.000 անհատական գործարաններ ռազմանիւթ, ուտեստ եւ հագուստ պիտի ճարեն :

ԼՈՆՏՈՆի ՄԷՋ 10.000 ՅՈՒՑԱՐԱՐՆԵՐ իտալական դեսպանատունը գացին կիրակի օր, նամակ մը յանձնելու համար, ուղղուած Մուսոլինիի : Դեսպանատունը գոց ըլլալով, նամակը ներս քշուեցաւ դուռին տակէն, թշնամական ցոյցերու մէջ :

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, 4 Մարտ, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6, Ավրնիու տ'Ի֊ենա֊լի սրճարանի վերնայարկը, մէջերօ փլաս տ'Իէնալի, կը դասախօսէ Ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, նիւթ՝ «Ներկայ քաղաքական կացութիւնը»:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. ԾՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՔՐԻՍՏ ՓՈՐ» ՆՆԴԱԿՈՒՄԻՏԷԻՆ

6 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

5, RUE DE L'ECLISPE «Շահրիկեան» սրահին մէջ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Հ. Ց. Դ. «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 7ին

Մալաթիոյ Կրթասիրաց Ընկերութեան սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Հայաստանի Նեռկան եւ ապագան»

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ., արտասանութիւն եւ ուղերձ.

Մուտքը ազատ է

ՐԱՖՖԻ *խմբակի գաղափարական 3 մարտ Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Café Grillon, 2 Carrefour de l'Odéon, մ էքթօ Օ֊ատէօն: Կը խօսի Գ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ: Նիւթ՝ «Մեր քաղաքական հակումը» (օբիանթասիոն):*

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Հ. Կ. ԽՈՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

6 Մարտ, կիրակի, MAISON BARDIի մէջ, 8, Quai d'Alfort:

կը խնդրուի չխափանուիլ:

ԼՈՒՑԻ ՏԵՍԱՒ

ԿԵՆՔ. ՍՊՈՐՏԱՅԻ

Ամսագրին փետրուարի (2) թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ .—

Խմբագրին Ծուչտեսորը: Գարեգին արբեպ. Տրապիզոնի՝ *Ուխտաւորները*: Մ. Իշխան՝ *Անմահութիւն*: Հմ. Խոսրովեան՝ *Գրիգոր Զօհրապի հետ*: Արտ. Յարութիւնեան՝ *Անոխ նամակ մը*: Փ. Սաճասար՝ *Մարդկային հոգեփոխութեան տագնապը*: Հ. Պէրպէրեան՝ *Հայ ճարտարապետներուն համբաւը*: եւ *Ամսօրեակ* :

Բաժնեգին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ 40 ֆրանք, միւս երկիրներ՝ 50 Ֆր. :

Դիմել՝ M. BARSAMIAN, 30, Rue Drouot, Paris (9):

Շարժանկարի քացառիկ ներկայացում

Մարսէյլի մէջ, կազմակերպութեամբ Ժողովրդ. Կոմիտէի եւ ի նպաստ Հայ աղքատներուն, կը ներկայացուի Ռ. Հայաստանի «ՊլՊՕ» եւ Ռ. Միութեան սինէմայի հրաշալիքներէն՝ ԿԵԱՆՔԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀ զոյգ շարժանկարները, 6 մարտ, կիրակի առաւօտ ժամը 9 — 12, 30, Rue Tapis Vert, Ռօյալ Պէօ սինէմային մէջ:

Մուտք 5 ֆրանք, 7 — 12 տարեկաններու 2 ֆրանք :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՖՐԱՆՔԷԻ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Կազմակերպուած՝ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ, նախագահութեամբ՝ Պ. ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԷՐՏԱՆի :

11 Մարտ, ուրբաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին, LE JOURNALի *սրահին մէջ,* 100, RUE DE RICHELIEU, PARIS. Métro; Richelieu - Drouot եւ Bourse :

Ֆրանսերէն լեզուով կը ներկայացուի «Monsieur - Meunier» զուարճալի տրամ 1 արար, որ արդէն ներկայացուած է ֆրանսական բեմերու վրայ : հեղինակ՝ Պերճ Միրիճանեան (Serge Mirjean) :

Սիրայօժար մասնակցութեամբ, Տիկին Claude - Ritterի, Porte St. Martinէն Պ. Max Charlierի Gymnaseէն ղլխաւոր դէրերուն մէջ եւ Պ. Balpétréի Comédie - Françaiseէն, *ինչպէս նաեւ Օր. Իրիս Պիւլպիւլեանի, Պ. Գմբէթեանի եւ Պ.* Claude - Wilderի :

Ցայտագրի ամբողջութիւնը տեղւոյն վրայ, որուն ճոխութեանը պատճառաւ, ճիշդ ժամանակին պիտի սկսի :

Տոմսերու գինն է, **7, 10 եւ 15 ֆրանք** :

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadet et le Peletier

Շուն պիտի գտնէք՝ աթեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու ճաշուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի սպասարկութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, գոլսական օդի՝ եւ յաշխոյժ ճաշարանատիպոզ անվիճելի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի ապահի անհատական սրահներ:

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ԹՈՔԱԽՏԸ

Ինչպէս ամէն տեսակ ուռախտներ (Tuberculose osseuse, ganglionnaire եւայլն) եւ ամէն տեսակ եազ ու արիւնաբխութիւն կը բուժուին արագ եւ արմատական կերպով առանց դեղի եւ գործադրութեան :

ԴԻՄԵԼ ՏՕԿՏ. ՉԵՆՈՒ ՊԷՕՐԷՖՃԵԱՆի

15 bis, Rue de Maubeuge Paris (9)

Ժամադրութիւն, ամէն օր ժամը 14 — 18: Tél. Tru. 83—87

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ծակերիչ մը որ գիտնայ շինել ասկերչական շահաւոր առարկաներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ առաւօտները ժամը 9ին առաջ եւ կէսօրերէ վերջ ժամը 13—15:

G. IRAN, *(Մեծգլուխեան)*

17 Rue St. Augustin, Paris(2)

Alimentation «TRÉVISE»

Իր անմահական սուրճովը

Café "HAREM"

Ամէնէն ճոխ եւ աժան մթերանոց արեւելեան ընտիր նպարեղէններու

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱԺԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

խանութպաններու համար սուրճը 16 ֆր. քիլօն ձերմակ պանիր Քիթեդով 11—14 ֆր. քիլօն Չիթապտուղ, քաշքաշալ եւ չոր մրգեղէններ անմրցելի գիներով, յանձնելի hors d'octroi

Tél, Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՇԱՏԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարան Ֆլորիա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ազնիւ եւ էրթոպական խնամուած կերակուրներ :

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցունուար 1էնախանձախզօրծարձնք մեր նոր արժեցուցակ ամպլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրընդէղենները, կոլի ներքա, ճերմակեղինները, Քրիքօմաժի, գուլպաներու ակն.խուզ

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս վճռուած գիներով

կը յանձնարարենք Ռուսաստան գրկել Underwood եւ Royal *գիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ըլլայ ուղղակի Ամերիկայէն.*

փափաքողներու կը գրկենք կերպասեղու նմոյշներ եւ գիներ

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—61

ԿԸ ՍՏԱՆԱՉՆԷ ամէն տեսակ գատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ինորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներ. Աջակէտ գատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթիւրալիզասիոն օթնական ձեւակերպութիւններ եւ անունները փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ձեռագրու գաստիարակութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուներուն կուտայ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդէ քէ: Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

Լաւ պատեհութիւն

Ծանոյց է զինուորագրութեան պատճառաւ, Ալֆորվիլի գլխաւոր սպահակ քանուկ թաղամասի մէջ, եւ 300 յարկաքաժինով 25 նեռքեւ սափրիչի խանութ մը բոլոր կազմածներով, այրերու 3 եւ կանանց համար 4 աթոռներով, երկու եռաֆրիզպալը գաթիէ մանրամասնութեանց համար դիմել տեղւոյն վրայ, Պ. Պաղոսեանի, 101 Rue Edouard Vaillant, Alfortville (Seine):

Վ. ԻԶԳԱԼԱՑԵԱՆ

ՓՈՐՁԱԳԷՏ - ՀԱՄԱՐԱԿԱԼ

Հաշիւներու արձանագրութիւն .— Տուրքերու յայտարարութիւն եւ դրծերու հետապնդում :

Մեքենագրութիւն եւ բազմագրութիւն (duplicateur)

Ընդունելութեան ժամեր.— երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Հինգշաբթի ժամը 5էն 7, 18, Cité Trévise, Մէթրօ Cadet :

Երեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ ժամը 5էն 7, 9, Rue Jouye - Rouve, Մէթրօ Belleville *եւ* Pyrénées

Հեռաձայն Mel. 50—09 :

Անգլիերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, հայերէն լեզուի առանձին մասնաւոր դասեր, դիւրուսոյց նակ՝ մատչելի պայմաններով : Գրել ժամադրութեան համար Hagop Kerestedjian, 17, Rue Maître-Albert, Paris (5).

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Փոխրիկն Անժել Նիզամեան (9 տարեկան) ձայնագրած է երգերը՝ « LE COUCOU » ի գին՝ **10 ՖՐԱՆՔ**

Ստանալու համար դիմել Տիար զամեանի, 6, Rue Elysée des Beaux Paris (18), կամ Հրանտ Մատոսեան, 51, Mr. le Prince, Paris (6)

ժամագոյցի եւ գահերեցի

ԳԱՑԷՔ ՏԻՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HAIRATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ 2 ՄԱՐՏ MERCREDI 2 MARS 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3668 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՐՈՒ ԲԵՐՆՈՎ ԿԸ ԽՕՍԻՆ

Նոյնութեամբ թարգմանեցինք Հայտար Պամաուի երկար խմբագրականը, Ֆրանսերէն «Կովկաս»ի 1938 փետրուարի Թիւէն : (Յառաջ, փետրուար 23, 24 եւ 25) :

Առաջին անգամ չէ որ կովկասեան տարագիրներու այս օրկանը կը յանձնարարէ համակերպիլ հաստատուած գոյավիճակին , Հայտար Պամաուներու եւ ուրիշներու բերնով :

Նոյն խմբակէն Վրացի մըն ալ, Զ· Ավալիշվիլի, «Կովկաս»ի նոյն Թիւին մէջ իրրեւ նիւթ առնելով «կարգ մը բանավէճեր» եւ պատասխանելով իր հայրենակիցներու քննադատութեանց, կը յորդորէ համակերպիլ հաստատուած կացութեան : Այս առթիւ քիչ մը պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն ալ կը քրքրէ, եւ մասնաւորապէս կը յիշէ Վրաստանի անկախութեան հռչակումէն մէկ չաբաթ վերջը, 1918 յունիս 4ին Թուրքիոյ հետ կնքուած «Հաշտութեան եւ բարեկամութեան դաշնագիրը », որուն համաձայն Վրաստան Թուրքիոյ կը ձգէր Պաթումի, Արտահանի, Կարսի, Ախալցխայի եւ Ախալքալաքի գաւառները :

Վրացիներու ներքին բանավէճերը ձգելով իրենց, դառնանք Հայտար Պամաուի, որ այս անգամ իր սրտառո՛ւչ յորդորները ուղղած է Հայերուն, գլուխէն իսկ· («ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՄԱԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ) :

Անշուշտ իր դրած հարցերուն լուսաբանութիւնը մեծապէս գիւրացուցած պիտի ըլլայինք, ներկայացնելով յօդուածագրին անցեալ գործունէութիւնը :

Դժբախտաբար վաւերական տեղեկութիւններ չունինք այդ մասին: Գիտենք, միայն, որ Հայտար Պամաուի մէկ թեւը կամ ոտքը եթէ Փարիզ է, միւսը կ'ապրէ մինչեւ Պոլիս եւ Էնկիւրի :

Ուրեմն, որքան ալ չհետաքրքրուինք անոր անցեալով, չենք կրնար պահել իր անկախութիւնը : Ամէն պարագայի մէջ, դժուար թէ ապատմնայած ըլլայ որոշ ներշնչումներէ , որոնց արտայայտիչը կը հանդիսանայ «Կովկաս»ն ալ, ռուսերէն թէ ֆրանսերէն: (Եթէ չենք սխալիր, կ'ուզեն հայերէն ալ հրատարակել նոյն ամսագիրը···) :

Իրրեւ մեղադրանք չէ որ կը կատարենք այս ճշդումը : Որ եւ է համոզում յարգելի է միշտ, կը բաւէ որ հիմնուած ըլլայ ոչ միայն անկեղծութեան, այլեւ ամուր, անվիճելի փաստերու վրայ :

Արդ, ի՞նչ կ'ըսէ Հայտար Պամատ եւ ի՞նչ կը թելադրէ, այս յօդուածով եւ ուրիշ բազմաթիւ գրութիւններով կամ ճառերով :

Պարզապէս ԱՆՁՆԱՏԻՒՈՒԹԻՒՆ : Դղրդագին դէպքեր պատահեցան: Արիւն հոսեցաւ ինչպէս Թուրքիոյ, նոյնպէս Կովկասի մէջ: Թուրքիան յաղթեց եւ իր պայմանները պարտադրեց, համակերպինք հաստատուած կացութեան, ձեռք ձեռքի տանք, կովկասը անջատենք Ռուսաստանէն եւ կազմենք անկախ Համադաշնակցութիւն մը :

Այս ճամբուն վրայ, արդէն համաձայնութիւն մը գոյացած է իրենց միջեւ, — քանի որ Տաղստանցի, քանի մը Վրացի եւ նոյնքան ալ Ազգէրի : Դուրս կը մնան Հայերը, որոնք Եւրոպայի եւ մասնաւորապէս Ռուսաստանի խաղերուն զոհուած ըլլալով հանդերձ, դեռ չեն սթափած :

— « Ահաւոր փորձառութեամբ մը, հայ ժողովուրդը տեսաւ թէ ի՛նչ արժէք կը ներկայացնեն մեծ պետութեանց հանդիսաւոր խոստումները եւ յանձնառութիւնները :

Նոյն ժամանակները, կարսի դաշնագիրը եւ այդ դաշնագրէն ծնած բարեկամութիւնը Էնկիւրիի եւ Մոսկուայի միջեւ յստակօրէն հաստատեցին թէ որքան դիւրաբեկ էին յոյսերը, զորս հայ – կական կարգ մը շրջանակներ դրած էին Սովետներու իշխանութեան վրայ Կովկասի մէջ :

Պատմութեան մէջ շատ քիչ անգամ պատահած է որ այսքան յուսախաբութիւն կրէ ժողովուրդ մը :

Նման փորձառութիւն մը չէր կրնար անհետեւանք անցնիլ : Հայ ժողովուրդին ղեկավար տարրերը պէտք է վերջապէս ընդունին, որ իրականութիւնը սարսափելի հարուած մը տուաւ այն խաղաթղթական հայեցողութեանց, որոնցմէ կը գերագնահատեն օտար հեռաւոր գործակիներու դերը, եւ ընդհակառակն կը թերագնահատեն անմիջական դրացիներու հետ բարեկամական յարաբերութեանց կարեւորութիւնը » :

Ապա ուրեմն, անհրաժեշտ է որ Հայերը փոխեն իրենց քաղաքական գործունէութեան հին ձեւերը : Այսինքն հետեւին Ցունաստանի օրինակին, գտնելով իրենց Վենիզէլոսը :

Աւելի բաց խօսելով, ժամանակը եկած է որ մեր աչքերը դոց մտնենք Կովկասի Համադաշնակցութեան մէջ, հովանաւորութեամբ Թուրքիոյ: Այլեւս ոչ սահմանային խնդիրը, ոչ կարս կամ Նախիջեւան, ոչ ալ Թրքահայաստան: Իսկ ապահովութեան խնդիրը՝ «Ալլահ էմանէթ » :

Այսպէս կարել – վճռելէ վերջ, Հայտար Պամատ կը թելադրէ որ հայ ժողովուրդին պատասխանատու դէմքերը իրենց տեսակէտները պարզեն կովկասեան ունկնդիրներու բազմութեան մը առջեւ : Օգուտածագիրը այնքան միամիտ կը ձեւանայ, որ ընթերցողը ալ ապաւորութիւնը կը կրէ թէ մինչեւ հիմա չէ լսուած Հայերու ձայնը : Եւ քանի որ յօդուածը Ֆրանսերէն է, ուրեմն օտար ընթերցողները, այսինքն անոնք որ կը հետաքրքրուին կովկասեան հարցերով, բնականաբար պիտի հարցնեն,— բայց ինչո՞ւ չեն խօսիր Հայերը :

Մ ինչդեռ, խնդիրը առ նուազն տասը տարուան պատմութիւն ունի, եթէ չուզենք աւելի ետ երթալ, մինչեւ 1921:

Ասոր կարգը մերն է այժմ :

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ԴԱՏԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Մաւուղը եւ ամբոխ ահ կը պահանջեն իսանեւ մեկ դատադիւեռուն համար

»»» ο «««

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Զեկան նոր եւ չընդհատ դատավարութիւն մը սարքած է այսօր, չորեքշաբթի, 21 երեւելիներու դէմ, որոնք ամբաստանուած են իրրեւ լրտես, քանդիչ, ահաբեկիչ, մարդասպան եւ անջատողական : Ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուին նախկին վարչապետ Ռիկով, Զեկայի նախկին վարիչը՝ Եակոտա, Փարիզի եւ Պերլինի նախկին դեսպանները՝ Ռասկոլնիկի եւ Քրիսթինսկի, «Փրավտա»յի նախկին խմբագրապետը՝ Պուխարին, նախկին գործավարներ (նախարար) Ռոզենհոլց, Իվանով, Զերնով եւ Կրինքօ, Մաքսիմ Կորքիի քարտուղարը, Ուզպեկիստանի նախկին վարչապետը՝ Ֆեյզուլլահ Ոճայեւ եւ կուսակցութեան քարտուղարը՝ Իկրամով, երեք բժիշկներ եւն :

Ամբաստանեալներուն գլխուն փաթթուած են հին ու նոր մեղքեր, — սկսելով 1918էն: Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ Թրոցքի, Պուխարին եւ միւս ամբաստանեալները կ'ուզէին վիժեցնել Պրէսթ Լիթովսքի բանակցութիւնները, տապալել կառավարութիւնը, ձերբակալել եւ սպաննել Լենինը, Սվերդլովը եւ Սթալինը, եւ նոր կառավարութիւն մը կազմել :

Մամուլը անխնայ ձաղկելով «լրտեսները, մարդասպանները եւ դաւաճանները», կ'ըսէ թէ միլիոնաւոր բանուորներ, գիւղացիներ եւ ուսումնական աշխատաւորներ «պիտի դողան զայրոյթէն եւ զարշանքէն, լսելով այս հրէշային դաւադրութիւնը, այս ոճիրները որոնք կը սառեցնեն մարդու հոգին» : «Փրավտա» երկար խմբագրականի մը մէջ դերագոյն պատիժը կը պահանջէ ամբաստանեալներուն համար, յիշելով եժովի խօսքերը Գերագոյն Խորհուրդի ընտրութեանց առթիւ, — « Մենք երբեք պիտի չներենք Սէրգէյ Կիրովի սպանիչներուն : Թրոցքիական եւ Պուխարինեան լրտեսներու հրոսախումբին համար չատ սուղի պիտի նստի անոր գլուխը» : Կուսակցութեան պաշտօնաթերթը կ'ազդարարէ թէ «այս լրտեսներուն, մարդկութեան այս թաւիթափքներուն համար տեղ չկայ երկրի վրայ եւ թէ խորհրդային դատարանը պիտի կրնայ դատել պատիժ մը որ համապատասխանէ իրենց հրէշային ոճիրներուն ծանրութեան » :

Խորհրդային մամուլը «յաղթանակ» մը կը նկատէ «դաւաճաններու այս հրոսախումբին» յայտնութիւնը : Կ'ըսէ թէ «դրամատիրութեան այս սորուկ ծառաները մահացու առելութիւն մը կը տնուցանէին խորհրդային ազատ ժողովուրդին համար եւ կը տարածէին Պուխարինի զրպարտութիւնը ռուս ժողովուրդին դէմ—թէ Ռուսը դատակապուռ ժողովուրդ մըն է որուն անհրաժեշտ է դրամատիրութեան եւ մեծ կալուածատէրերու խարազանը : Ցաչախանութիւնը անոնց վրայ դրած էր իր յոյսը, իրրեւ հինգերորդ սիւնը յառաջիկայ պատերազմին համար, բայց մեր փառապանծ հակալրտեսութիւնը պատեց դաւաճաններու եւ մարդասպաններու այս հրոսախումբին դիմակը » :

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՁԱՆՁՆԱՑ ԵԹՈՎպԻՈՑ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

Նոր դաշինք Թուրքիոյ եւ 8 ւնաստանի միջեւ

»»» ο «««

Պալքանեան միութիւնը, որուն անդամ են Ռումանիա, Եուկոսլավիա, Ցունաստան եւ Թուրքիա եւ որ իր տարեկան ժողովը գումարած էր Էնկիւրիի մէջ, փետրուար 25 — 27, որոշեց ճանչնալ Եթովպիոյ գրաւումը : Թէեւ Եուկոսլավիա արդէն յայտարարած է ճանաչումը, իսկ Ռումանիա տրամադրութիւն յայտնած է, խորհրդաժողովը պահանջեց որ ճանաչումը դառնայ ընդհանուր քաղաքականութիւն բոլոր անդամներուն համար : Բայց այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը այնպէս մը խմբագրուած է որ Թուրքիա կրնայ իր ճանաչման համար պայման դնել որ Իտալիան ալ ընդունի Մոնթրէոյի դաշնագիրը՝ Նեղուցներու մասին :

Զորս պետութիւնները որոշեցին սերտ գործակցութիւն հաստատել Մեծ Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի, ինչպէս եւ Իտալիոյ հետ, Միջերկրականի վերաբերեալ բոլոր խնդիրներու մէջ: Ինչ կը վերաբերի Սպանիոյ, զեկոյցը կ'ըսէ թէ չորս պետութիւնները հաւատարիմ պիտի մնան ոչ - միջամտութեան քաղաքականութեան. բայց որոշած են Անգլիոյ օրինակին հետեւիլ, գործակալներ նշանակելով Զօր· Ֆրանքոյի գրաւած երկրամասին մէջ, պաշտպանելու համար իրենց տնտեսական չահերը: Զորս պետութիւնները հաւատարիմ կը մնան նաեւ Ազգերու Դաշնակցութեան. բայց դիտել կուտան թէ Ազգաժողովին անդամակցութիւնը չի նշանակեր որ ուրիշ անդամներ միջամտեն իրենց քաղաքական անկախութեան: «Պալքանեան Միութեան կառավարութիւնները վճռած են թոյլ չտալ որ եւ է միջամտութիւն իրենց ներքին գործերուն մէջ » :

**** Էնկիւրիէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Զօր· Մէթաքսաս՝ Ցունաստանի վարչապետը եւ Թ· Ր· Արաս՝ Թուրքիոյ արտաքին գործավարը Թուրքեւհեղէնական սիրալիր համաձայնութեան դաշինք մը մշակած են, տասը տարուան համար: Այս դաշինքին տրամադրութեամբ, փոխադարձ համերաշխութիւն պիտի տիրէ երկու երկիրներուն վերաբերեալ բոլոր խնդիրներուն մէջ եւ ուշարուն խորհրդակցութիւններ պիտի կատարուին Ցունաստանի եւ Թուրքիոյ մէջ եղած խնդիրներու մասին, որպէսզի երկու պետութիւնները միշտ միասին գործեն արտաքին քաղաքականութեան մէջ :*

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ պատերազմական նախարարը հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն ո եւ է Գերմանացի որ սպայութեան պաշտօն վարած է բանակին մէջ, ենթակայ է գործօն ծառայութեան, ինչ տարիք ալ ունենայ: Ասով կ'ուզեն լրացնել սպաներու պակասը: Գերմանիոյ օդատորմիղի վերակազմութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ, հաստատուեցաւ թէ օդանաւային կազմակերպութիւնը այժմ ունի 11.000.000 անդամ, որոնց 5.000.000ը կատարելապէս մարզուած են հակօդային արշաւներու համար :

ՄԱՐՍԻԼԻԱի կալի բանուորները գործադուլ հռչակեցին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴՐՕՇ ՄԸ ···

« Ազգասիրութիւն » բառը հոլովեցինք տասնամեակներ շարունակ : «Ազգասէր»ը տեսակ մը տիտղոս էր այն օրերուն : Դեռ «հայրենիք»ը չկար , — թէ՛ իրրեւ սեփականացեալ հողամաս, թէ՛ իրրեւ բանաձեւեալ ըմբռնում : Ուրեմն՝ եթէ չկային նաեւ «հայրենասէր»ներ, կային, սակայն, «ազգասէր»ներ :

Մեր բաղաքացիական հասունութիւնը՝ վերջին երկու տասնամեակներուն, ինչպէս նաեւ մեր պետական ըմբռնումը՝ պատմութեան անցուցին այդ բառը : Անոր հետ՝ նաեւ բոլոր անոնք որ Աղոթատախնամին դրկուած պարկ մը ալիւրով կամ խորանէն կախուած մետաղ վարագոյրով կ'արժանանային այդ հարքաւին :

Պատմութեան անցաւ նաեւ «ազգ»ը՝ իրրեւ որակումը ամբողջութեան մը , —անկախ այն վիճելի կէտէն թէ մենք ա՞զգ էինք թէ ժողովուրդ :

Հիմա գոյութիւն ունի «հայրենիք»ը : Ու հրապարակի վրայ են «հայրենասէր»ները : Բայց որովհետեւ ընդհանրական բացատրութիւն մըն է նաեւ այս, թեւերը փարտած ու իրենց տեղ ըրած է «Հայաստանասէր»ը :

Ինչո՞վ արժանացած է ան իր այդ տիտղոսին: Ո՞վ շնորհած է զայն իրեն, — Էական չի՞ն այդ բոլորը : «Ալիւրի»ի և «վարագոյր»ի դերը բախտորոշ եղած է նաեւ հոս : Վասնզի, գրեթէ միշտ, հանրային հարցերը ալիւրուած ստամոքսներու եւ վարագուրուած աչքերու հարցեր եղած են մեր մէջ :

Նուազ դժբախտ եղած չէ նաեւ նոր օրերու նոր որակումը , — ազգայնականութիւնը :

Այս ալ , իրրեւ իմաստ կամ բովանդակութիւն, երկու երես է ստացած՝ նման··· դատախազ Հալէբսկին:

Անոր երեսներէն մին աչ կամ ձախ— բայց մանաւանդ ձախ ,— գոռում գոչում մըն է ··· Հայաստանին համար :

Երկրորդ երեսը անձնական շահն է ու սեփական բարօրութիւնը :

Անհրաժեշտ է գիտնալ, վերջապէս, թէ ո՞վ է իսկական «Հայաստանասէր»ը, որ կողմնակից է մէկ նշանաբանի տակ հաւաքելու բոլոր այն Հայերը, որոնք իրենք իրենց մէջ գիտեն գերադասել Հայաստանեան զգացումը անձնական բարօրութեան զգացումէն :

Ներկայ ժամանակներու ոգին ու պահանջը այս հրամայականը կը դնեն մեր առջեւ :

Ազգային - պետականութեամբ Հայաստանի մը դրօշը վեր բռնելու պահանջը՝ միացումովը բոլոր հայ բազուկներուն, որոնց մէջ ազգային արիւնը աւելի կարմիր է, քան մեր հայրենիքներու պարտադրուած կարմիրը···

Դրօշ մը, որուն առջեւ մենք իսկական կը խոնարհեցնենք մեր կուսակցական դրօշը :

ՍՕՍԵԱՑ ՏՂԱՆ

ՆՈՐ ՍԻԱՆ (ՊԻՑՐՈ·Թ)
ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԴԳՐՈՑԻ
178 ՈՐՔ ԵՒ ՁՓԱՒԻՈՐ
ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ղազացեալ Տիգրան Թեւանեանի բարեկամները, վարդանանցի առթիւ (120 ֆր·).—	
Զարմայր Մուսաեան	50
Այրի Տիկ· Փայլածու Թեւանեան	25
Աւետիս Իփկրանեան	25
Միհրան Անաստասեան	20
Ն· Աղամալեան, իր անդրանիկ զաւկին Եղուարդի ծննդեան առթիւ	10
Գումար	130
Փետրուար 26ի դումարը	4189
Ընդհ· գումար՝	4319

ՆՈՐ ՅԱՋՏ ՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԶՕՐ. Մ ԼԼԷՐԻ ԱՆՀԵՏ ՅՄԱՆ ՍՏՍԻՆ

Զօր. Սկոպլին կը գործէ երկու դիմակով

Հարցազննիչ դատաւորը դէմ դիմաց հանեց անհետացած ռուս զօրավարին՝ Մլլէրի եւ փախստական զօրավարին՝ Սկոպլինի կինները, նոր յայտնութիւններ երեւան հանուած ըլլալով, (Տիկին Սկոպլին բանտարկուած կը մնայ մինչեւ այսօր) :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Տիկին Մլլէրի փաստաբանը, Պ· Ռիպէ, երկար եւ տքնաջան պրպտումներէ վերջ, յաջողած է հաստատել թէ ինչպէս կուտեպով, Զօր· Մլլէր ալ առեւանգուած է խորհրդային գործակալներու կողմէ : Մինչ Զօր· Կուտեպովի անհետացումէն վերջը կատարուած պրպտումները անելի մը յանգեցան, այս անգամ չօչափելի արդիւնքներ ձեռք ձգուեցան : Զօր· Մլլէրի ձգած երկտողը եւ Զօր· Սկոպլինի փախուստը բաւական օգնեցին ուրիշ հետքեր գտնելու, թէեւ ահագին դժուարութիւններ կային ճամբուն վրայ : («Մաթէն» կ'ըսէ թէ սպիտակ Ռուսերը 96(?) գինուրական կազմակերպութիւններ ունին, որոնց 30ը Պաղախներու) : Ցետոյ, դատական քննութիւնը աչքի առջեւ ունէր 600 քիլօ փաստաթուղթեր, մեծ մասը գաղտնի լեզուով գրուած : Հարկ էր բանալ, նաեւ, կանանչ կողքով Աստուածաշունչի ծածկագիրը բանալին :

Եւ վերջապէս Տիկին Սկոպլին, որուն վրայ մեծ յոյսեր դրուած էին գաղտնիքը լուսաբանելու համար, յանկարծ մոռնալով իր Ֆրանսերէնը, կը պահանջէր թարգմանի լեզուով խօսիլ, ինչ որ միշտ կուտար իր բառերը կշռելու :

Հակառակ այս բոլոր դժուարութեանց, կարելի եղած է հաստատել թէ Սպիտակ Ռուսերը ունէին «Ներքին գիծ» մը, անդամներուն ներքին կեանքին վրայ հսկելու համար : Երկար տարի այս կազմակերպութեան վարիչն էր Զօր· Սկոպլին, որ հսկողութիւն կատարել կուտար մասնաւոր գործակալներու միջոցաւ : Զօր· Մլլէր ինքն ալ Սկոպլինի, ուրիշ խօսքով՝ խորհրդային գործակալներու հսկողութեան տակ էր :

Մեւնոյն տարին հաստատուած է որ «Ներքին Գիծ»ին հետ զուգընթաց կը գործէր ուրիշ օրկան մը, որու մասին չէ խօսուած մինչեւ հիմա եւ որ կը կոչուէր «Արտաքին Գիծ» :

Այս գաղտնի կազմակերպութեան նպատակն էր գինուորական եւ տնտեսական տեղեկութիւններ հաւաքել Ռուսաստանի մէջ: Այս օրկանին վարիչն ալ Սկոպլինն էր· ուրեմն փախստական զօրավարը կը գործէր երկու դիմակով :

Այսպէս , ինքն էր որ, համաձայնութեամբ ընդհ· սպայակոյտին հետ որուն կը նախագահէր Զօր· Մլլէր, Ա· Ռուսաստան կը ղրկէր գործակալներ, դիմադրութեան կեդրոններ հաստատելու եւ նոյնիսկ մահափորձեր կատարելու համար : Ուրեմն, դաւաճանը Փարիզի մէջ հայրենասիրութեան տիպար կը հանդիսանար, եւ, մեւնոյն տունն, կը ծառայէր Զեկային, մատնանշելով «Արտաքին գիծ»ին ղրկած գործիչները : Այս վերջինները կ'երթային եւ բնականա-

(Լուրերու շարունակութիւնը վարդալ Դ· Էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱԿԱՆ ՎԱՆԱՏՈՒՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — Թարգ՝ ՏԵՆՀՈՒ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Trans : J. M. — Թարգմ. Ա. Ս.

— Շատ լավ, եթե այդ ուրիշները ոչ մեկը չեն, որ ինձ սպանելու մտադրությունը ունեն, ապա ես ինքս պիտի գտնեմ նրանց եւ ինքս պիտի վճարեմ նրանց... Ես ոչ մի վայրկեան չեմ կասկածում, որ Ֆրանսիայի դեսպանատունը ինձ պաշտպանելու համար ամեն ինչ պիտի անի, բայց ես չեմ ուզում, որ ինձ պահպանեն ուրիշները, ես ուզում եմ ինքս ինձ պաշտպանել... Ես ուզում եմ, որ ինձ վրայ հարձակվեն, որպեսզի ես ինքս ինձ պաշտպանեմ... Ես ուզում եմ, որ ինձ վրայ հարձակվեն, որպեսզի ես ինքս ինձ պաշտպանեմ... Ես ուզում եմ, որ ինձ վրայ հարձակվեն, որպեսզի ես ինքս ինձ պաշտպանեմ...

— Մրմնջաց ճիշդ այդ ժամանակ Ֆրանսիայի դեսպանատան դռնապանը, որ ինքն էլ ուզում էր ինքն իրեն պաշտպանել...

— Ես ուզում եմ, որ ինձ վրայ հարձակվեն, որպեսզի ես ինքս ինձ պաշտպանեմ... Ես ուզում եմ, որ ինձ վրայ հարձակվեն, որպեսզի ես ինքս ինձ պաշտպանեմ... Ես ուզում եմ, որ ինձ վրայ հարձակվեն, որպեսզի ես ինքս ինձ պաշտպանեմ...

Ֆրանսիայի դեսպանատան դռնապանը, որ ինքն էլ ուզում էր ինքն իրեն պաշտպանել, ոչ մի կերպ չէր կարողանում հասկանալ, թե ինչու էր Ռոբերտ Լեսլին այդքան ուզում, որ ինքն իրեն պաշտպանի, երբ ինքն ոչ ոքի չէր ուզում սպանել, եւ ոչ ոք էլ չէր ուզում սպանել նրան, եւ ինչու էր նա

ՀՈԳՈ ՓԱԼԱՀ ՄԵՐ ՎԱԼԱԾ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՄԱՐԴՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ես ոչ մի անգամ չեմ տեսել մարդ, որ այդքան հոգածություն ցուցաբերի իր հագուստի նկատմամբ, որքան Ռոբերտ Ֆրենսիսը։ Նա ամեն առավոտ ժամերով զբաղվում էր իր հագուստի մաքրությամբ, կարգի բերելով ամեն մի ծալք, ամեն մի կնճիռ։ Ես կարծում եմ, որ նա ամեն անգամ, երբ հագնում էր իր հագուստը, ավելի շատ ժամանակ էր անցկացնում հայելու առաջ, քան ես՝ ամբողջ օրվա ընթացքում։ Ես ինքս ինձ համար ասում էի, որ նա ամեն առավոտ ավելի շատ ժամանակ է կորցնում, քան ես՝ ամբողջ կյանքում։

Ռոբերտ Ֆրենսիսը ինձ հետ ապրում էր Ֆրանսիայի հարավում, Ռիվիերայի մի փոքրիկ ձկնորսական գյուղում։ Ես նրա հետ ապրում էի ամառվա երեք ամիսները, որոնք նա անցկացնում էր այդ գյուղում։ Ես նրա հետ ապրում էի ամառվա երեք ամիսները, որոնք նա անցկացնում էր այդ գյուղում։ Ես նրա հետ ապրում էի ամառվա երեք ամիսները, որոնք նա անցկացնում էր այդ գյուղում։

Ռոբերտ Ֆրենսիսը ինձ հետ ապրում էր Ֆրանսիայի հարավում, Ռիվիերայի մի փոքրիկ ձկնորսական

բար երբեք չէին վերադառնար: Անոնց երկուքը, Ռովսկի եւ Կրոչնիկով Քիէվ գացին 1933ին, եւ չատոնց անհետացած կը համարուին: Ուրիշներ ալ, Փոլիաքով, Տմիթրով, Իվանով, Անդրով, Նիկոլայեւսկի եւն. գացած եւ անհետ կորսուած են:

Երկար տարեն այս երկդիմի դերը կատարելէ վերջ, Սկոպլին առաջ մը կը զգայ որ կասկածներ կը ծանրանան իր վրայ: Նոյնիսկ Զօր. Միլլէր կը սկսի կասկածիլ, քանի որ Ռուսաստան ղրկուած բոլոր գործիչները կ'անհետանային, եւ հետզհետէ աւելի կ'ընդդիմանայ նոր պատասխանատուներու առաքման: Այն ատեն Սկոպլին ծրագիրներ կ'որոճայ Զօր. Միլլէրը անհետացնելու: կը յուսայ ուրիշ հրամանատար մը նշանակել զօրավարին տեղ, աջակցութեամբ աւելի երիտասարդ եւ աւելի եռանդուն տարրերու: Եթէ յաջողէր, ձեռք ան-ցուցած պիտի ըլլար նախկին ռազմիկներու դաշնակցութիւնը, աւելի բազ-մաթիւ գործակալներ պիտի ղրկէր Ռուսաստան, եւ ի վերջոյ խորհրդային իշ-խանութիւնը թղթածրար մը կազմելով պիտի բողոքէր ֆրանսական կառավա-րութեան, որպէսզի հետապնդէ սպիտակ Ռուսերը:

Այս յայտնութեանցմէտ, «Մաթէն» կը դրէ թէ խորհրդային «Մարիա-Ուլիանովա» նաւին անակնկալ մեկնումը Հաւրէն, սեպտեմբեր 22ին, խորհր-դային դեսպանատան մէկ բեռնակառքին ժամանումէն անմիջապէս վերջը, Զօր. Միլլէրի անհետացման օրն իսկ, ուղղակի կապ ունի առեւանդութեան հետ. մանաւանդ որ նաւը այս անգամ չեղած էր իր սովորական ուղեգիծէն, Քիլի ջրանցքէն, որպէսզի խուսափի վերմանական ոստիկանութեան հետա-պնդումներէն:

*** երկու տիկիններ դէմ դիմաց հանուած տեն, հարցաքննիչ դատաւո-րը մանաւորապէս ուշադրութեան առած է Սկոպլինի նիհարական աղբիւրները: Տիկին Սկոպլին բացատրեց թէ ամուսինը 300 ֆրանք ամսական կը ստանար Զօր. Միլ-լէրէն, 3000 ֆրանք ալ իր երկած երկերուն արձանագրութենէն կը գոյանար, իսկ 60.000 ֆրանք հաւաքում ստացած էին ինքնաշարժի արկածէ մը: Տիկին Միլլէրի փաստաբանը չհամոզուելով նոր հարցումներ ուղղեց: Այս անգամ տիկին Սկոպլին պատմեց թէ բարեկամ մը ունին, դիւանական էթիկոն, որ այժմ երուսաղէմ կը բնակի եւ որ կը հոգար իր ամբողջ արդուզարդը եւ դրամ ալ կը ղրկէր, երբ պէտք ունենային: Փաստաբանը հեգնական ակնարկներ ուղ-ղած ըլլալով, Տիկին Սկոպլին նեղուեցաւ եւ յայտարարեց .

— « Ես արուեստագիտուհի մը, կը խորհիմ թուանշաններէ: Ամուսինս կը բռնէր տունին հաշիւները: Միայն ան կրնայ ճշդիւս թիւեր հաղորդել ձեզի :

Փաստաբանը եղրակացուց — « Սկոպլին ընտանիքը տարիներով Ֆրանսա ապրած է չնորհիւ դաղտնի եկամուտներու»:

Երկկ չարունակուեցաւ հարցաքննութիւնը, այս անգամ ուղղակի Զօր. Միլլէրի առեւանդութեան պարագաներու մասին :

Մուր պայքար մը Շերակոյեին եւ Երեսփ. Ժողովին միջեւ

Աչխատանքի օրինագրքին քննութեան առթիւ, սուր պայքար մը ծագեցաւ Երեսփ. ժողովին եւ Շերակոյեին միջեւ: Շերակոյը կարգ մը փոփոխութիւն-ներ կատարելով, Երեսփ. ժողովին վերադարձուցած էր առաջին օրինագիծը, որ կը չօշափէ իրաւարարութեան, ապրուստի սղութեան եւ աշխատավարձի յաւելման խնդիրները: Միեւնոյն ատեն, փետրուար 28ի կէս գիշերին կը լրա-նար 7000 հաւաքական պայմանագրութեանց ժամանակաշրջանը: Որպէսզի ժա-մանակ անցած չըլլայ հին օրէնքէն մինչեւ նորին հռչակումը, խորհրդարանը, հետեւելով հին աւանդութեան մը, կէս գիշերին կեցուց ժամացոյցը , փետրուար 28ը երկարելով մինչեւ մարտ: Այս երկրորդ անգամն է որ ժամա-ցոյցը կը կեցնեն, յարմարցնելու համար խորհրդարանական ձեւակերպու-թեանց: Առաջին անգամ յունուար 1ին եւ 2ին էր որ, խորհրդարանին ժամա-ցոյցը տակաւին հին տարուան վերջին կէս գիշերը կը ցուցնէր: Այս ռազմա-վարութեամբ, 1938ի եղմատցոյցը, որ պէտք էր օրէնքի կարգ անցած ըլլար յունուար 1էն առաջ, բայց որ իրականին մէջ քուէարկուեցաւ յունուար 2ին , այնպէս համարուեցաւ թէ քուէարկուած է դեկտեմբեր 31ին:

Առջի օր Շերակոյը երկու անգամ նիստ գումարեց, մէջին ճամբայ մը գտ-նելու համար, բայց երկու անգամին ալ ստիպուեցաւ յետաձգել, երեսփ. ժո-ղովը վերջացուցած չըլլալով իր վերջին քննութիւնը: Երկու ժողովներուն զբա-ղեալ անհամաձայնութիւնը կը վերաբերի այն յօդուածներուն որ կը տրա-մադրեն չարժուն սակացոյց մը հաստատել, ապրուստի սղութեան համար, եւ գործատէրերուն տոմարներն ու հաշիւները ցուցնել իրաւարարներուն, եթէ ա-նոնք մերժեն յաւելում կատարել: Նախապէս քուէարկուած օրինագծին տրա-մադրութեամբ, աշխատավարձերը պիտի վերաքննուին, եթէ ապրուստի սղութիւնը անցնի 5 առ հարիւրը: Շերակոյը 5 առ հարիւրը վերածեց 10ի: Երեսփ. ժողովը պնդեց իր որոշման վրայ, բայց բարեփոխում մը հաստատեց, որուն համաձայն աշխատավարձերու վերաքննութիւնը պարտաւորիչ պիտի ըլլայ միայն վեց ամիսը անգամ մը, եթէ ապրուստի սղութիւնը 10 առ հարիւրի բարձրացած չէ մինչեւ այն տեն: Աւելի մեծ դժուարութիւն կը պատճառէ միւս յօդուածը — հաշիւներու քննութիւնը: Շերակոյը կ'ուզէ պարզապէս ջնջել այս յօդուածը, իրրեւ «յեղափոխական»: Երեսփ. ժողովը 216ի դէմ 377 ձայնով պնդեց այս կէտին վրայ, երբ վարչապետը յայտարարեց թէ հիմնաւոր չի դտներ Շերակոյին առարկութիւնները :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ կաբեւոր ցանց մը երեւան հանուեցաւ Մ. Նահանգներուն մէջ, 18 ամսուան հետապնդումներէ վերջ: Մէկը կին է, որ իրրեւ սափրիչ կը ծառայէր «Ելրոպա» չոգենաւին մէջ, երկուքը՝ գերմանածին երիտասարդներ:

ՊՈՒԲՐԻՇԻ խորհրդային դեսպանատան գործակատարը, Բուէնկօ, որ Հոմ վախած էր, պիտի բնակի Սիկիլիոյ փոքր կղզիներէն մէկուն մէջ, իր իսկ ապահովութեան համար: Այժմ կը ճշդուի թէ երբ գործակատարը Հոմ ապատանիլ կ'ուզէր, հրահանգուեցաւ Պուքրէշի խաղալիկ դեսպանին որ իտալական սահմանազլուխը ուղարկէ զայն նոր անցագրով մը եւ ընկերակցու-թեամբ պաշտօնեայի մը:

77 ՏԱՐեկԱՆ հնդիկ երեւելի մը, Մալավիյա, մասնաւոր դարմաններ ստա-նալով հարիւրամեայ սուրբէ մը, վերստացած է իր երիտասարդութիւնը: Դէմ-քին կնճիռները անհետացած են, կրնայ ուղիղ քալել, այլեւս ակնոցի պէտք չունի: Կ'ըսուի նաեւ թէ չորս նոր ակռաներ բուսած են բերնին մէջ եւ մազերն ու պեխերը սեւցած են: Դարմանը գաղտնի կը պահուի, բայց պայման է որ ենթական մասնաւոր սենեակի մը մէջ մնայ Գանգէսի ափերուն վրայ, ուր ոչ լոյս կայ, ոչ ալ ուղղակի օգամուտ: Հոն միայն կաթ կը խմէ, երիտասար-դացման դեղերը գործածելով :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ կաթոլիկ արքեպիսկոպոսը, կարտինալ Ֆաուլհաբր, Մեծ Պահքի առթիւ հովուական թուղթ մը ուղղելով եկեղեցիները, արգիլեց գնել կամ կարդալ նացի (հիթլէրական) թերթերը, յայտնելով թէ բոլորն ալ կը ձգտին վարկաբեկել կղերը եւ քանդել հռոմէական դաւանանքը :

ԱՒՍՏՐԻՈՑ կրաց քաղաքին մէջ ծագած խլրտումներու առթիւ, ներքին նախարարը՝ Զայս Ինքվարտ (հիթլէրական) հոն ղրկուեցաւ, կարգի հրաւի-րելու համար: Եթէ ձախողի, պիտի հրաժարի, ինչ որ կրնայ դուռ բանալ ա-ւելի ծանր բարդութիւններ :

ԳԱՂԱՒԱՐ ՏԻՒԻՒՐ ԼԻՈՆԻ ՄԻՋՈՑ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17. Rue Demeure — PARIS (17)

Հ. Յ. Դ.

Փառիկ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդ. Թորոսի կը հրաւիրէ իր ըրջանի բոլոր ընկերները, 4 մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6, Ավընիւ տ'Իէնա-լի սրճարանի վերնայարկը, մէթրօ Քլաս տ'Իէնալի՝ կը դասախօսէ Ընկեր ՀՐԱՉՏ ՍԱՄՈՒԻԼ, Նիւթ՝ «Ներկայ քաղաքական կացութիւնը»:

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէի վիճաբանական ժողովը 3 մարտ, Չինգշաբթի երեկոյ «Զարդարեան» Գրադարանին մէջ, 181 փուռ Լաֆայէթ: Նիւթ՝ 1. Մեղադրանքներ Դաշնակցութեան գործունէութեան շուրջ:

2. Գաղտնախաններ եւ պատճառաբանութիւններ: Վիճաբանութիւնները կը վարէ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՄԱՐՍԷյԼԻ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆՆԱԻՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷյԼԻ Հ. Ց. Դ. ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՓՐԻՍՏՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ

6 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

5, RUE DE L'ECLIPSE «Շահրիկեան» սրահին մէջ:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄ ԲԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆԻ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Հ. ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին, մասնակցութեամբ Պ. ՀԱՃԻԿ ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆԻ (նուագ), Օր. ՍԵՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆԻ (մեներգ), եւ ընկ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՅԵԱՆԻ (արտասանութիւն):

Մուտքը ազատ է

Իսի լէ Մուլինոյի մէջ ՓԵՏՐ. 18Ը կը տօնուի

ՄԱՐՏ 13ին, Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Փետրուար 18ի առթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՎԻԼԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շավիլի մանկապարտէզի սրահին մէջ

5 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Հ. Ց. Դ. «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 7ին

Մալաթիոյ Կրթասիրաց Ընկերութեան սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Հայաստանի Նեկեան եւ ապագան»

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ., արտասանութիւն եւ ապերգ: *Մուտքը ազատ է*

ՐԱՖՖԻ *խմբակի գասախօսութիւնը 3 Մարտ Չինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Café Grillon, 2 Carrefour de l'Odéon, մ էթրօ Օ-տէօն: կը խօսի Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ: Նիւթ՝ «Մեր քաղաքական հակումը» (օրիանթասիոն):*

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՑ Կ. ԽԱՉ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Մարտ 6, Կիրակի երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

ՍԱԼ ՊԱՐՏԻ 8 Quai d'Alfort:

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Լ. ՁՈՐՄԻՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ընտիր ճաշ. ճոխ պիւֆէ: դիւ-րամատչելի գիներով: Մուտք 5 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք

Հաղորդակց. միջոցներ.— Պասթիլէն առնել օմնիպիւս 13 եւ 81 եւ իջ-նել փոն Շարանթոնի:

Շաբաթական բացառիկ ներկայացում

Մարսէյլի մէջ, կազմակերպութեամբ ժողովրդ. Կոմիտէի եւ ի նպաստ չքաւոր հայ աղքատներուն, կը ներկայացուի Ա. Հայաստանի «ՊԼՊՕ» եւ Ա. Միութեան սինէմայի հրաշալիքներէն՝ ԿԵԱՆՔԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀ զոյգ շարժա-նկարները, 6 մարտ, կիրակի առաւօտ ժամը 9 — 12, 30, Rue Tapis Vert, Ռօյալ Պէօ սինէմային մէջ:

Մուտք 5 ֆրանք, 7 — 12 տարեկաններու 2 ֆրանք :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՖՐԱՆՔԵՀԱՅԿԱԿԱՆ

Կազմակերպուած՝ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ, նախա-գահութեամբ՝ Պ. ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԷՐՏԱՆԷ:

11 *Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին, LE JOURNALի սրահին մէջ, 100, RUE DE RICHELIEU, PARIS. Métro; Richelieu - Drouot եւ Bourse :*

Ֆրանսերէն լեզուով կը ներկայացուի «Monsieur - Meunier» զուարճական տրամ 1 արար, որ արդէն ներկայացուած է ֆրանսական բեմերու վրայ: հեղի-նակ՝ Պերճ Միրիճանեան (Serge Mirjean) :

Սիրայօժար մասնակցութեամբ, Տիկին Claude - Ritterի, Porte St. Martinէն Պ. Max Charlierի Gymnaseէն դլխաւոր դէրերուն մէջ եւ Պ. Balpétréի Comédie - Françaiseէն, ինչպէս նաեւ Օր. Իրէս Գիւլպիւլեանի, Պ. Գամբէթեանի եւ Պ. Claude - Wilderի :

Յայտագրի ամբողջութիւնը տեղւոյն վրայ, որուն ճոխութեանը պատճա-ռաւ, ճիշդ ժամանակին պիտի սկսի :

Տոմսերու գինն է, 7, 10 եւ 15 ֆրանք :

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն

364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)

Մէթրօ Porte de Versailles. *Թել.* Vaug. 52—06

Օթոպիւս AG. 33, 89

Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20

Իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—13, եւ ժամադրութեամբ:

Հ. ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԶԲՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Ոսկերիչ մը որ գէտնայ շինել ոսկերչական շահաւոր առարկաներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ առաւօտները ժամը 9էն ոաջ եւ կէսօրերէ վերջ ժամը 13—15:

G. IRAN, *(Մեծգլուխեան)*

17 Rue St. Augustin, Paris(2)

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Բ Ի Ա

21, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ազնիւ եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ԵՒԻՇԻ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD	**ORIENT LLOYD**
48 rue de la République	**7 rue Auber, Paris**
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51	Tél. Opera 67.77 57.78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:

Ցոմսակներ՝ ամէն տեսի հասար: Հայ ճանապարհորդներու համար ճաշնաւոր գին ցնծնք Միութիւններ սչխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ԲԱԻԻՐ ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ

27 Avenue de Bellevue. Chaville

Աչքի, եղխանների եւ ներքին հիւանդութիւններ:

Կ'ընդունի առաւօտները 10—12 եւ մանաւոր ժամադրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette. Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—62

ԿՐ ՄՏԱՆՁՆԷ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ժառանգութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներ: Ազգային դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթարտութեան ոսկիի օքսիգական ձեւակերպութիւններ եւ անոնցմէ փոփոխութիւն, քանդակ-չութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւնք ճաւաւոր գասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կատարյ կանխաւճար առանց տոկոսի եւ մէջնորդէ՝ զ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

Իսի - լէ - Մուլինոյի Հ. Ց. Դ. «Զաւարեան» Կոմիտէն իր ցաւակցու-թիւնը կը յայտնէ Ընկ. Եղիազար Մի-նասեանի իր մօրաքրոջ՝ Տիկին ՍԸՐ-ԲՈՒՀԻ ՏԷՐՏԷՐեանի մահուան առ-թիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Մարտիրոս Օհանեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Քէնտիրեան, Տէր եւ Տիկին Շնորհք ձէվահիրճեան ինչպէս նաեւ Օհանեան, Քէնտիրեան, Պասմա-ճեան, Արմաղանեան, Եսայեան ըն-տանիքները եւ իրենց պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտ-նեցին իրենց ողբացեալ կնոջ, մօր, դոքանչ մօր եւ աղգականին՝ Տիկին ՇՈՒՇԱՆ ՕՀԱՆԵԱՆի (ծնեալ Արմա-ղանեան) դառնաղէտ մահուան առ-թիւ որ տեղի ունեցաւ 21 Փետրուար, առաւօտեան ժամը 1.30ին, Մարսէյլի Ֆոնտեփոհոն հիւանդանոցին մէջ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆրանսահայ Կ. Ասչի Առնուվիլ-լէ Կոնէսի Վարչութիւնը շնորհակալու-թիւն կը յայտնէ յարդելի Տոքթ. Տիգ-րան Մէսթճեանի, բուժարանիս չա-րունակական կերպով հայթայթած դեղօրէից համար: Այս անգամ եւս պատրաստած է մեծ քանակութեամբ դեղեր:

Վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

251, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆ, Կ. Մ.— Ներկայացման ուակաղը մոռցուած է :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻԻՆ

Հ.Ց.Դ. Պատանեկան Միու-«Գոյամարտ» օրացոյցի ճաշա-խումբը ջերմ շնորհակալութիւն յայտնէ Պլիտայի (Ալժիրիա) դաղութին որ «Գոյամարտ» օրացոյ-ցի փոխարժէքը փոխանակ 5 ֆրան-վճարած է 10 ֆրանքէն:

Նոյնպէս շնորհակալութիւն մեր լուր գործակալներուն իրենց ջերմ մակրութեան համար հանդէպ ձեռնարկին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻԻՆ

Լիոնի «Զարդարեան» գրադա-վարչութիւնը շնորհակալութիւն յայտնէ հայրենակից Վահրամ Ա-վարմագեանի, որ 33 կտոր ֆրան-րէն դիրքեր նուիրեց գրադարանին:

Գրադարանը հանրութեան բաց է, 181, Փուռ Լաֆայէթ, երկուշաբթի եւ Ուրբաթ երե-ժամը 8—10:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Հ. Ց. Դ. Կոմիտէի ճակախաղէն չահած են հետեւեալ-ւերը.— 299 «Գինդակահարուած-բը», 418 մէկ չիչ փօլօնեայ, 86 թաթարական ընդհարումները», ինքնահաս դրիչ, 486 լոթըրի նալի 2րդ. չերտի մէկ տոմսակ, 99 մէկ չիչ չամպան-180 «Հայթաթարական ընդհար-ն-բը», 20 մէկ նապաստակ, 97 դարձ-դակահարուածները», 100 դարձ-ցիչ ժամացոյց: Ստանալու համար դիմել՝ Սողոմոնեանի, 20, Rue de Plaine, Grenoble.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 3 ՄԱՐՏ JEUDI 3 MARS 1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր·
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3669 — ՏՊԱՐԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ԻԺԵՐ,,ՈՒ ԵՒ "ՇՈՒՆ,,ԵՐՈՒ ԴԱՏԸ ՍԿՍԱՒ, ԵՐԷԿ, ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՄԷՋ

Հիւսիսային բեւեռի անկում պիտակաւոր թիւն կը պատանիջեն

Քանեւմէկ կարմիր երեւելիներու դատավարութիւնը սկսաւ երէկ, չորեքշաբթի, Մոսկուայի մէջ, առտուան ժամը 11ին։ Երբորդ խմբական դատավարութիւնն է այս, երեք տարիէն պակաս ժամանակաշրջանի մը մէջ, բայց ամէնէն մեծը, քանի որ ամբաստանեալներուն կը վերագրուին ոչ միայն լրտեսութեան, մարդասպանութեան եւ ահաբեկչութեան մեղքեր, այլեւ դերադոյն ոճիրը, անկառոդական շարժում բոլոր խորհրդային հանրապետութեանց մէջ, Ուկրայնային մինչեւ... Հայաստան։

Անոնք որ արտօնուած էին դատասրահ մտնելու, քննութեան կ'ենթարկուէին դրան առջեւ, հրացանակիր պահակներու կողմէ։ Երեք տեսակ քննութիւն հաստատուած է, մինչեւ դահլիճը։

Դատավարութիւնը սկսաւ երբ ներս մտաւ նախագահը, որ հրամայեց կարգալ ամբաստանագիրը։ Սեղանին վրայ դրուած էր ձայնասփիւռ մը, բայց միայն ներքին գործածութեան համար։ Հաստատուած էին նաեւ բարձրախօս գործիքներ, դատասրահին զանազան անկիւնները։

Համաձայն բոլշեւիկեան աւանդութեանց, անշուշտ բոլոր ամբաստանեալներն ալ «ինքնաբերաբար» պիտի խոստովանին իրենց մեղքերը, նոյնիսկ պաշտօնական ամբաստանութիւններէն աւելին, միեւնոյն ատեն մատնանշելով եւ ուցնելով իրենց մեղսակիցները, ինչպէս նախորդ դատավարութեանց ատեն։

Ինչպէս յայտնի է, դատավարութենէն օրեր առաջ, անհամար միխինկներ տարքուեցան եւ դեռ կը շարունակուին, մահապատիժ պահանջելու համար այս «կատղած շուներ»ուն եւ «ժիժերուն»։ Հռչակաւոր Պապանինն անգամ, որ դեռ Մոսկուա չէ հասած Հիւսիսային բեւեռէն, իր երեք ընկերներուն հետ, անթել հեռագիր մը ուղղած է կէս ճամբէն, պահանջելով անխնայ գնդակահարել բոլոր ամբաստանեալները։ Հեռագիրը Մոսկուա հասաւ «եէրմաք» սառնարեկէն։ (Իվան Պապանին նախապէս նաւաղ էր եւ վարիչը 1917ի ըմբոստութեան, Քրոնշթատի մէջ)։

Խորհրդային մամուլը բառ չի գտներ, կարելի եղածին չափ սեւցնելու, անանուանցնելու համար 21 ամբաստանեալները, որոնց գլուխը կը գտնուին նախկին վարչապետ Ռիկով, Ձեկային վարիչը՝ Եակոտա, դեսպաններ Ռաքովսկի եւ Քրէսթինսքի, երեք-չորս գործակատարներ (նախարար), Պուխարին, երեք հռչակաւոր դիւանագէտներ եւն.։ Ամբաստանեալները կը կոչուին ոչ միայն «ժողովուրդի թշնամիներ», այլեւ «թշնամիներ խաղաղութեան եւ ամբողջ մարդկային ցեղին»։ «Փուռնալ տը Մոսկու» (Ֆրանսերէն) կ'ըսէ թէ 21 «Քրոցքիական - աջակողմեան» ամբաստանեալները համաշխարհային պատերազմ յարուցանել կ'ուզէին, զինեալ յարձակում սարքելով Մ. Մխիթեան պէտ։ Ինչպէս «Փրավտա» եւ միւս կարմիր օրկանները, այս թերթն ալ անլուր յանդգնութիւններ թափելով ամբաստանեալներու գլխուն, կը վտառաբանէ Ձեկան, որ չկրնցաւ երեւան հանել «սրիկաներու հրոսախումբը»։ Տակաւին մէկ տարի առաջ, ամբաստանեալներէն Եակոտա կը համարուէր «վտառապանծ չէկիստ», «ըղձալուր սուրը յեղափոխութեան», իսկ այսօր կ'ամբաստանուի թէ դաւադրած էր Պուխարինի հետ, սպաննելու համար իր նախորդը, Մէնժինսկի, ինչպէս եւ խանգարած՝ ճարտարադործական ծրագիրներու գործադրութիւնը։

Դատավարութիւնը տեղի կ'ունենայ նախկին Ազնուականներու Ակումբին մէջ, քաղաքին կեդրոնը (այժմ Արհեստակցական Միութեանց Տուն)։ Այստեղ էր որ դատուեցան բոլշեւիկեան յեղափոխութեան մօտ 30 ականաւոր դէմքերը, ինչպէս Զինովիեւ, Քամենեւ, Ռատէք եւն.։ (Այս վերջինը, որ տասը տարի բանտարկութեամբ ազատած էր վերջին անգամ, հաւանաբար նորէն պիտի երեւայ, իբրեւ վկայ)։

*** «Փրավտա», կուսակցութեան պաշտօնաթերթը, կը դրէ նոր խմբագրականի մը մէջ.

— «Գերագոյն պատիժը պահանջելով, ընդհ. դատախազը պիտի ըսէ.— «Բոլոր ամբաստանեալները անհունապէս աւելի ստոր են եւ քստմնելի, քան ոեւէիտկ զօրավարներ Քոլչաքի, Տէնիքինի, Քորնիլովի եւ Վրանկէլի պէս դրանիկները, որոնք փորձեցին խորտակել երիտասարդ հանրապետութիւնը, քաղաքացիական պատերազմի օրերուն»։

Մոսկուայի բժշկական միութիւնն անգամ բանաձեւ մը քուէարկած է, որուն մէջ կ'ըսէ.— «Նուռը պէտք է ատկի շան պէս»։

"Գերմանիոյ օդային ուժը անպարտելի,,

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ 10.000.000 ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ Ի ՀԱՐԿԻՆ ՊԻՏԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԻՆ ՕԴԱՆԱՒԵՐՈՎ

Մարաջախտ Կէօրինկ զղրդապին ճառ մը խօսեցաւ մարտ 1ին, Գերմանիոյ օդանաւային կազմակերպութեան երրորդ տարեդարձին առթիւ, օդանաւային նախարարութեան ամէնէն մեծ սրահներէն մէկուն մէջ։ Այս առթիւ ազդարարեց.

— «Անպարտելի է մեր օդանաւային ուժը։ Անոր իւրաքանչիւր անդամը, ամենախոնարհէն մինչեւ ամենաբարձրը, պէտք զիտնայ թէ այդ ուժը սահմանուած չէ խաղաղասիրական ցուցադրութեանց համար, այլ ամէնէն հզօր պնդին է պատերազմի։ Մենք բոլորս միասին աշխատեցանք այդ ուժին հիմերը դնելու համար, եւ ատոր շնորհիւ Գերմանիա այլեւս անզօր չէ, ոչ ալ ենթակայ իր իրաւունքներուն բռնաբարման վտանգին։ Երբ Առաջնորդը իր վերջին ճառին մէջ հպարտօրէն յայտարարեց թէ մենք այլեւս թոյլ պիտի չտանք որ հաւասարութեան սահմանէն անդին եղած 10.000.000 Գերմանները, այն ատեն հասկցանք թէ դուք ի հարկին պատրաստ պիտի ըլլաք մինչեւ վերջը կռուելու, Առաջնորդին այդ խօսքին համար»։

Այս վերջին խօսքերը խոր տպաւորութիւն գործեցին դիւանագիտական շրջանակներու մէջ, իբրեւ ազդարարութիւն մը Զեխոսլովաքիոյ։

ՏՈՂԱՇԱՐ ՄԵՔԵՆԱՆ ԽԱՆԳԱՐՈՒԱԾ ԸՂԼԱՎՈՎ, ՀԱՐԿԱԴՐՈՒԵՑԱՆՔ ՑԵՏԱԶԳԵԼ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԸ։

10 ՄԻԼԻՈՆ ԿԱԶԱՐԳԵԼ ԴԻՄԱԿ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ձնգիոյ մէջ ալ 26 միլիոն

Մօտերս խորհրդարանին պիտի ներկայացուի օրինագիծ մը, որ կը տրամադրէ 10.000.000 կալարգել դիմակներ չինել, ժողովուրդին բաշխելու համար։

Այս դիմակները մթերանոցներու մէջ պիտի չպահուին, ինչպէս կ'ընէ Անգլիա, այլ անմիջապէս պիտի բաժնուին ժողովուրդին։ Իւրաքանչիւր դիմակ դրուած պիտի ըլլայ ամրակուռ փակուած թիթեղի մէջ, որ պիտի բացուի միայն վտանգի ատեն։ Դիմակները անձնական սեփականութիւնը պիտի ըլլան անեցիներուն, որոնք տարին 15 ֆրանքի տուրք մը պիտի վճարեն։ Քննիչներ տունէ տուն պիտի այցելեն պարբերաբար, ստուգելու համար թէ դիմակները լաւ պահուա՞ծ են։ Այս առթիւ պիտի հաւաքեն տուրքերը։

Աղքատները եւ մանուկները ձրի պիտի ստանան այս դիմակները։

Հաշիւ եղած է թէ հինգ տարի պիտի ուէ 10.000.000 կալարգել դիմակներու չինութիւնը։ Բայց եւ այնպէս, դոնէ կէսը պատրաստ կրնայ ըլլալ երկու տարիէն։ Ասոնք անմիջապէս պիտի բաժնուին այն քաղաքներուն մէջ որ ամէնէն աւելի ենթակայ են կազային յարձակումներու։

Օրինագիծը, որ կը մշակուի օդանաւային նախարարութեան կողմէ, համաձայնութեան պիտի գայ նաեւ Ներքին նախարարութեան, կը չօշափէ նաեւ չէնքերու եւ բնակարաններու պաշտպանութեան խնդիրը։ Անոր տրամադրութեամբ, տանտէրները պարտաւոր են միջոցներ ձեռք առնել, որպէսզի մառանները չատ զօրաւոր ըլլան, դիմանալու համար ամբողջ չէնքին փլուզման, երբ ռմբակոծութիւն կատարուի։ Այս առթիւ թերթ մը դիտել կուտայ թէ Փարիզի մէջ դրեթէ չկան այնպիսի չէնքեր որ պաշտպանուած ըլլան ռումբերու դէմ։

*** Անգլիոյ մէջ կալարգել դիմակներ կը չինուին չաբաթը 650,000 հատ, եւ այժմ պատրաստ կը դտնուին աւելի քան 26.000.000 դիմակներ։ Ասոնք տեղաւորուած են մասնաւոր մթերանոցներու մէջ եւ ամէն միջոց ձեռք առնուած է, որպէսզի չաւերուին։

Վատչապետ վատահութիւն պահանջեց

Հակառակ բոլոր յորդորներուն, վէճը կը չարունակուի երեսփ. ժողովին եւ ծերակոյտին միջեւ, Աշխատանքի օրինագիրքին քննութեան առթիւ։ Օրինագիծը մէկ ժողովէն միւսին կը փոխանցուի երկու-երեք օրէ ի վեր։ Ծերակոյտին առջի օրուան նիստին մէջ, երբ կը փորձէին քուրը ձգել աշխատավարձքի չարժուն սանդղակը, վարչապետ Պ. Շօթան վստահութեան խնդիր յարոյց։ Տեսնելով որ դահլիճը պիտի հրաժարի, ժողովը մերժեց այդ յօդուածին քննութիւնը, 68ի դէմ 178 ձայնով։ Բայց բոլոր դժուարութիւնները չհարթուեցան։ Երեսփ. ժողովը նորէն քննելով աշխատանքի օրինագիծը, մերժեց ընդունիլ ծերակոյտին կատարած փոփոխութիւնները։ Վիճաբանութիւնները վերսկսան երէկ։ Երեսփ. ժողովը 229ի դէմ 349 ձայնով պնդեց թէ աշխատավարձքերը պէտք է աւելնան, երբ ապրուստը սղէ 5 առ հարիւր, իսկ 203ի դէմ 390 ձայնով որոշեց որ գործատէրերը պարտաւոր ըլլան քննիչներուն ցոյց տալ իրենց հաշիւները, երբ կը մերժեն յայտնել։

Կապրիելի ս'Անունցիօ ահռելի

Մարտ 1ին յանկարծամահ եղաւ Իտալիոյ գինուոր - բանաստեղծը, Կապրիէլ ս'Անունցիօ, ինչ որ զարմանք պատճառեց, որովհետեւ առողջութիւնը լաւ էր վերջերս։ Մեռած առեն միայն սպասուորը կը գտնուէր քովը։

Ծնած էր 1863ին։ Գրական ասպարէզը սկսաւ լրագրութեամբ։ 1889ին հրատարակեց առաջին կարեւոր գործը, «Հեչտանքի գաւակը»։ Քեռոյ եօթը տարի բոլորեց զարմանազան արկածներով, սիրային թէ դրամական։ Առեն մը քաղաքական ասպարէզը նետուելէ վերջ, քաշուեցաւ Ֆիօրէնցա, ուր չքեղ բնակարան մը ունէր, լեցուն՝ դեղարուեստական առարկաներով։ 1910ին հարկադրուեցաւ իր պահանջատէրերուն ձգել զայն եւ Ֆրանսա փոխադրուիլ։ Այդ միջոցին ափրիկեան Տրիպոլսոյ պատերազմը ծագեցաւ եւ բանաստեղծը հայրենասիրական երգեր յօրինեց, որոնց մէջ նշանաւոր է «Տարտանէլի երգը», ուղղուած՝ Աւստրիոյ դէմ։ Մեծ պատերազմին վերադարձաւ Իտալիա, եւ մոլեգին պայքար մը բացաւ, որպէսզի իր երկիրը միանայ դաշնակիցներուն, ընդդէմ Գերմանոյ եւ Աւստրիոյ։ 1915 մայիս 5ին ճառ մը խօսեցաւ, որ վճռական դեր կատարեց, Իտալիան չեզոքութենէ հանելու համար։ Ինքն ալ կամաւոր զրուեցաւ օդատորմիղին մէջ, յանդուգն արշաւներ կատարելով։ 1919 յունիսին արշաւանք մը կազմակերպեց Ֆիումէի դէմ եւ յաղթականօրէն 12ին, 287 կամաւորներով։ Երբ ֆաշական չարժումը ծագեցաւ, ինքն ալ անոր միացաւ։ Իր վերջին տարիները լեցուն են առասպելական պատմութիւններով։ Քեռոյլիկային պիտի խօսինք իր գրական գործունէութեան մասին։ Վէրք մը ստացած ըլլալով, կէս կոյր էր։

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՊՂՈՎ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԱՄՖԻԹԵԱՏՐՈՎ, ռուս տաղանդաւոր հրապարակագիրը վիպասանը, մեռաւ Իտալիոյ մէջ։ 76 տարեկան էր։ Նախապէս եղած է երկրին Օպերայի տնօրէնը։ Երկիծանք մը գրած ըլլալով ցարական ընտանիքին դէմ, «Տեարք Օպմանովք», աքսորուեցաւ եւ իր թերթն ալ, «Ռօսիա» փակուեցաւ։ Ի վերջոյ արտասահման անցնելով հաստատուեցաւ Լեվանթօ (Իտալիա), ուր շարք մը գրական եւ պատմական ուսումնասիրութիւններ հրատարակեց։ 1917ին Ռուսաստան վերադարձաւ, բայց բոլշեւիկներուն կողմէ ձերբակալուելով, յաջողեցաւ նորէն Իտալիա փախչիլ։ Մինչեւ վերջին չաբաթներս կը չարունակէր գրել։ Ունէր շատ հետաքրքրական ուսումնասիրութիւն մը հակախորհրդային ահաբեկիչներու եւ դիմակաւոր գործակալներու պայքարի մասին, որ հրատարակուեցաւ 1936 — 37ին։ Բացի գրական աշխատանքներէն, հանդուգնալը վերջին տարիներս կը զբաղէր նաեւ քաղաքական գործերով, իբրեւ ամէնէն ազդեցիկ մէկ անդամը հակախորհրդային ահաբեկչական ընկերութեան մը որ կը կոչուի «Եղբայրութիւն Ռուսական Ձշմարտութեան»։

ՆԻՍԻ ՏԱՍԸ ՊԱՆԴՈՒԿՆԵՐՈՒ աշխատաւորները գործադուլ հռչակելով, գրաւեցին չէնքերը։ Հիւրանոցներէն մէկուն մէջ կը բնակի Շուէտի թագաւորը։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴՐԱՄ ԿԸ ԴԻԶԵՆ, ՈՐ ԽՆԴԱՆ ՄԵՐ ՎՐԱՑ

Միլլըր միստըր էր, միլիոնատէր էր, ինչ մըն ալ՝ «թըլոշ»։

31 Հոկտ. 1926ին մեռաւ։ Կտակ էր ձգած որ, իր մահուընէն վերջ, առաջին տասը տարիներու ընթացքին՝ Թոռնթոյի մէջ ամէնէն շատ գաւակ ծընող մայրը ժառանգէր իր հարստութիւնը, — հասներկո՛ւ միլիոն ֆր.։

Այս մրցանակը կոչուեցաւ «զաւակարշա՛ւ»,— այսինքն, ճիշդ ինչպէս պետութիւններ կան որ զինարշաւ կը կատարեն՝ բազմապատկելով իրենց տրէդնոթները, այնպէս ալ մայրեր գային հրապարակ որ տարին անգամ մը տրէդնոթի պէս զաւակ մը աւելցնէին իրենց զաւակներուն թիւին վրայ։

Եւ գործի լծուեցան Թորոնթոյի կիները։

Զաւկարշաւը նախ շատ յաջող բացեց։

Ներկայացան տասը մայրեր, իրրեւ բազմածին եւ իսկապէս արգասաբեր։ Ո՞ր մայրն էր, սակայն, որ արժանի էր հասներկու միլիոնը ժառանգելու, — թեկնածու մայրերը սկսան մրցիլ՝ մէկը միւսին «բար» հանելով։

Բայց մրցումը եղերական գոյն ըստացաւ շուտով։ Մայրերէն մին խեղդեցաւ։ Ուրիշ մը կէս ճամբան մնաց, — թերթը որմէ կը բաղեմ այս տեղեկութիւնները, չըսեր թէ որո՞ւ տկարութեամբ, մա՞ր թէ հօր։ Վերջապէս մնացին չորս մայրեր, որոնք իրը զաւակ բերեր էին աշխարհ՝ Միլլըրի մահուընէն վերջ։ Մէկը, Տիկին Քրլարք, կը յաւակնէր տակաւին աւելին ալ «բերելու» շնորհիւ եւ կարողութիւն ունենալ։ Սակայն յանկարծ անընդունելի հռչակուեցաւ Տիկին Քլարքի յաջողութիւնը, — ինչո՞ւ։

Որովհետեւ Տիկին Քլարքի զաւակներուն մէկ մասը «ապօրինի» են։ Ի՞նչ կը նշանակէ ապօրինի։ Միլլըր իր կտակին մէջ որ եւ է վերապահութիւն ցոյց չի տար արտր հերկողին կամ սերմնացանին մասին, այլ հետաքրքրուած է միայն թէ արտը բանի՞ կենդինար ցորեն աւելի կրնայ տալ։

Խնդիրը դատարան տարուեցաւ։ Ու դատարանին մէջ պարզուեցաւ, որ Պարոն Քլարք, յոգնած զգալով իր գինիի երկրագործական այդ աշխատանիին մէջ, իրրեւ օրթաք հրաւիրած է պարոն Հէրբլտը։ Այս վերջինը եւս դատարան կանչուած ըլլալով, վկայեց բարձրաձայն, Ալետարանի վրայ երդում ընելէ վերջ։

— Ճիշդ է որ Տիկին Քլարքի ինը զաւակներուն հինգը իմս են։ Հանութեամբը եւ յօժար կամօքն պարոն Քլարքի, — այդ մասին գրաւոր պայմանագրութիւն ալ կնքած ենք, — զաւակներուն թիւը աւելցնելու պարտականութիւնը վրաս առի, պայմանով որ Տիկին Քլարք, երբ շահի հասներկու միլիոնը, հաւասարապէս բաժնէ երեքիս միջեւ, իրենք իրրեւ այր ու կին երկու բաժին, իսկ ես իրրեւ օրթաք՝ մէկ բաժին։

Դատարանի ունկնդիրները զգուանքով լսեցին այս յայտարարութիւնը եւ հարի պէս ծանր խօսքեր նետեցին երեք օրթաքներուն երեսին։

Տիկին Քլարք բողոքեց եւ պահանջեց որ անպայման իրեն տրուի մրցանակը։

— Ես շատ եմ աշխատեր, «աշխատանիք»ս պարա՞պը պիտի երթայ, կը կրկնէր անընդհատ։

Խնդիր է թէ պէ՞տք է վարձատրել ամէն աշխատանիք։ Դատարանը բարոյականի հարց դրաւ եւ Միլլըրի մրցանակարաշխութիւնը յետաձգուեցաւ։

Հիմա պիտի հարցնէք.— Արա՛գ, այս ամէնը պատմեցիր հանդարտօրէն, լա՛ւ։ Բայց ի՞նչ է կարծիքդ։

Կարծի՞ք ս,— անբարոյականը փրնտռեցէք այն ամերիկացի հարուստներուն մէջ, որոնք իրենց դիզած միլիոնները, շնորհ աշխատաւորներու էրտիճիով եւ արիւնով շահուած այդ գումարները —յետ մահու կը կտակեն շուներու, կատուներու, կամ... զաւկարշաւի (այս մարդիկը չե՞ն գիտեր թէ կինն ալ մարդկային էակ մըն է, պէտք չէ զայն վերածել էուրջի կտորի՝ բռնադատեալ եւ անհաշիւ ծնունդներով)։

Անբարոյութիւնը, երբ կ'ուզէք, այն «բաղաճակրթութիւն»ն է, որ կը հասցնէ այդպիսի հարուստներ, որոնք իրենց դրամով խեղկատակութիւններ կը ծրագրեն, մինչ անդին ստեղծագործ անհատներ դրամ չունին որ «երկնեն», չարքաշ բանուորներ՝ միջոց չունին որ արուեստագործեն։ Շա՛ն լակոտներ, երբ կ'ուզէք զբօսնուլ, ձեր դրամը կտակեցէք այնպէս մը որ մտաւորականը ծեղ միտքով, աշխատաւորը ստեղծագործէ բազմութեամբ։

ԱՐԱՋ

ՆՈՐ ՍԻՍԻ (ՊԷՅՐՈՒԹ) ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ 178 ՈՐԲ ԵՒ ՁՐԱՒԱԳԻՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ողբացեալ Տիկին Հայկանոյշ Եթիմեանի մահուան առթիւ (տես վարը)	430
Շ. Բաբերեան, Մալմուաղին	25
Գումար՝	455
Մարտ 2ի դումարը	4319
Ընդհ. գումար	4774

×

ՄՄԲ.— Ազնիւ եւ տառապած մայրիկ մը, Տիկին Հայկանոյշ Եթիմեան, որուն մահագդը հրատարակած էինք կիրակի օր, ամէն օր «Յառաջ» կարդալով եւ հաւատալով կաթիլներու հրաչքին, սովորութիւն ըրած էր միշտ մէկ-երկու ֆրանք նետել դանձանակի մը մէջ, որը եւ կարօտ մանուկներու համար։ Բնիկ Պաֆրացի, ինքն ալ կրած ըլլալով տարապրուեքեան դառնութիւնները, միշտ կը մտածէր բարի գործերու մասին։ Եւ իր չորսպատն ալ ներչնչած էր նոյն ջերմութեամբ։

Իր մահէն վերջը, վշտաբեկ ամուսինը եւ պարագաները բանալով դանձանակը, անոր մէջ կը գտնեն 173 ֆրանք։ Ցետոյ իրենց մէջ ալ հանգանակութիւն մը կը կատարեն, փոխան ծաղկեպսակի, համագումար 930 ֆրանք։ Այս առթիւ խնդրած են մեզմէ կէսը յատկացնել Նոր Սիսի Լուսեհան դպրոցին, իսկ միւս կէսը ուրիշ կարօտ կրթարանի մը, ընտրութիւնը մեզի ձգելով։

Կլոր հաշիւ մը կազմելու համար, այդ գումարէն 430 ֆրանք արձանագրեցինք Նոր-Սիսի ցանկին մէջ, իսկ մնացեալ **500** ֆրանքը պիտի դրկենք Հավրէզֆ (Մուսուլ), հայկական նորահաստատ գիւղի դպրոցին, թէ լազրելով որ յատկացնեն կարեւոր պակաս մը լրացնելու (գրասեղան, գրենական պիտոյք եւն.)։ Ահաւասիկ նուիրատուներուն անունները.—

Ողբացեալին գանձանակէն 173, Ց. Եթիմեան 100, Գ. Պօյաճեան 100, Տէր եւ Տիկին Հ. Օրմանճեան 50, Տէր եւ տիկին Բ. Ղազարեան 50, Տէր եւ Տիկին Ցակոբ Գրիմեան 100, Պ. Մ. Սչճեան 17, Հ. Մխիթլճեան 20, Մ. Գարակէօզեան 50, Ց. Գարակէօզեան 50, Հ. Փիլիգեան 10, Ա. Սմսարեան 50, Ս. Էլպիգեան 20, Mr. et Mme. Paul Albert 30, Տէր եւ Տիկին Ցարութիւն Մանուկեան 20, Տէր եւ Տիկին Ցակոբ Մկրտիչեան 20, Տէր եւ Տիկին Սուրէն Պօյաճեան 50, Ցարութիւն Քէչիչեան 20, գումար 930 ֆրանք։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ էլմտական նախարարը ծրագիր մը մշակած է, 2.000.000 ոսկի եկամուտ ապահովելու համար տուրքերէ։ Արդէն իսկ մեծագումար վարկեր սահմանուած են ազգ. պաշտպանութեան համար, որ կը կազմակերպուի Անգլիոյ աջակցութեամբ։

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ ՈՒ ՓՈՐՁԵՐՈՎ

ԵՐԲ ՋՈՒՐԵՐԸ ԿԸ ԽԱՂԱՂԻՆ...

Թուրքիան մէկն է այն պետութիւններէն, որոնք անժխտելի տհաճութիւն մը զգացին Իտալիոյ հրաժարումէն:

Այս պարագան պէտք չէ մեկնել, անշուշտ, Իտալիոյ անձին, կամ, ուրիշ խօսքով, անոր «թրքասիրութեան» կապուած տրամադրութեամբ մը: Գլխաւոր Գերմանիոյ համար կ'ըսէր թէ «իրենց բառարանին մէջ զգացում կոչուած բառը գոյութիւն չունի»: Ալպիոն, դարերէ ի վեր, ամէնէն տիպար արտայայտիչն է այդ տեսակէտին ու քաղաքականութեան:

Իտալիոյ հրաժարականը, սակայն, իր մէջ ունի հիմնական կէտ մը, որ ո՛չ բացառապէս Անգլիոյ յատուկ է, ո՛չ բացառապէս Եւրոպայի, եւ ոչ ալ բացառապէս Թուրքիոյ:

Մեզ չեն չահագրգռեր առաջին երկու պարագաները: Բայց, ինչ կը վերաբերի Թուրքիոյ, չափազանց կարեւոր է ու արժանի մասնաւոր մատնանշումի:

Ծանօթ է, որ Թուրքիա իր արտաքին քաղաքականութիւնը հիմնած էր ընդհանուր ապահովութեան եւ ընդհանուր խաղաղութեան սկզբունքներուն վրայ: Այս երկու սկզբունքներուն տակ ծածկուած էր հակավերաբերական ուղղութիւնը:

Իտալիոյ այս քաղաքականութեան դրօշակիրն էր: Եւ Անգլիոյ եւ Թուրքիոյ ատիճանական մերձեցումը արդիւնք էր երկու երկիրներու համանման մօտահոգութիւններուն, — անխախտ պահել գոյավիճակը: Մեր այսօրուան նիւթէն դուրս է այն բարձրացումի եւ անկումի հոլովոյթը, զոր ունեցաւ քաղաքական Թուրքիան՝ վերջին տասը տարիներու ընթացքին՝ այս ուղղութեամբ:

Այսօր, կարգ մը ամուր նկատուած յենակէտներու քայքայումէն վերջ, Թուրքիա ինքզինքը կը դտնէ իրեն համար չատ անվտանգ իրողութեան մը առջեւ,— Անգլիա, որ ամէնէն ջերմ եւ, չեչտե՛նք, ամէնէն զօրաւոր պաշտպանն էր վերեւ յիշուած երկու սկզբունքներուն, կը լքէ զանոնք: Այս լքումը իր արժէքը կը չեչտէ իրողութեամբ մը, որուն կրկնութիւնը աւելորդ չէ,— նոյն կուսակցութեան պատկանող Զէմալրլէնը կը զոհէ իր կուսակցական ընկերը՝ նախ քան անոր հրաժարումը՝ անոր «կռնակին վրայէն» արդէն իսկ հող պատրաստելով «չորսերու դաշինք»ի մը կամ մանաւանդ համաձայնութեան մը մասին:

Անհրաժեշտ է նաեւ մատնանշել ուրիշ երկու կէտեր:

Անգլիա այս որոշման կը յանգի ընդհարաղինումի մեծ դումար մը քուէարկելէ վերջ: Կը յիշուի, որ Լոնտոն այս վճիռը տուաւ Ֆաշական գերադոյն խորհուրդի կողմէ նոր պիւտճէի մը քուէարկումին յաջորդ օրն իսկ: Այն օրերու ընդհանրական համոզումը թարմ է մտքերու մէջ,— Մեծն Բրիտանիա անդերազանցելի ուժ մը կը դառնայ՝ պարտադրելու համար իր կամքը: Երեւոյթ մը, ուրեմն, որ ֆաշական ազդ ազդեցութիւն մը կը գործէր՝ Մանաւանդ Միջերկրականի պայքարին հետ հեռուէն եւ մօտէն կապ ունեցող պետութեանց վերաբերմամբ: Թուրքիա առանցքէ մէկն էր:

Մանաւանդ որ, կ'ըսէինք, անիկա կը պնտռէր — ռուսական զինակցութեան համաւոր լքումէն, պալքանեան ուժի փոստօրէն տկարացումէն, եւ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամալուծութենէն վերջ — յենակ մը, որ ապահովութիւն ներշնչէր եւ պատնեշ ուներ ընելու ի շահերը ընդհանուր խաղաղութեան, եւ, հետեւաբար, Թուրքիոյ անձեռնմխելի ու զօրաւոր դառնալուն ձգտէր:

Անգլեւթուրք մերձեցումին հիմնական նպատակը այս վերջին կէտն էր, անշուշտ:

Ու այս վերջին կէտն է, նաեւ, երկրորդը այն պարագաներէն, զորս ուշադրութեան յանձնել:

Այդ մերձեցումին չօշափելի ու տեսանելի կողմը Միջերկրականի անցուդարձները կազմեցին:

1935ին՝ «Միջերկրականի ուխտ» (Մոնթրէօ արդէն փաստ մըն էր): Եւ ասոր՝ Նիօն: Թուրք մամուլին անվերապահ պատրաստակամութիւնը՝ «Անգլիան պաշտպանելու՝ եթէ ան յարձակում կրէ»...: Անգլիական նոր օժանդակութիւններ: Եւ՝ Զէյտէ:

Արդ, Իտլնի հրաժարումը կուգայ ըսել, որ սպառազինումի համար հսկայ պիւտճէ մը քուէարկող Անգլիան չի նախընտրեր յարձակուելու եւ յարձակելու բաղաքականութիւնը: Անշուշտ, ներքնապէս, Թուրքիան ալ կողմնակից չէ զէնք վերցնելու քաղաքականութեան: Մանաւանդ որ՝ իր հիմնական սկզբունքներէն մէկ ուրիշը բանաձեւած է ան տարիներ առաջ, — «խաղաղութիւն երկրէն ներս, եւ խաղաղութիւն երկրէն դուրս»: Բայց, ներկայ կողմնակից է չահակից ուժերու, խմբակցութեանց կամ կայսրութեան մը գոյութեան (ինչպէս էր, ըստ իրեն, Անգլիոյ պարագան՝ մինչեւ Իտլնի հրաժարումը) որ երկու առաւելութիւն ունենայ, — գերազանց ուժ մը եւ այդ ուժը խաղաղութեան ի սպաս դնելու պատրաստակամութիւն մը:

Զէմալրլէնի չահած քուէներու առաւելութիւնը կը փաստէ որ Թուրքիոյ վերջին ու ամէնէն ապահով յենակը՝ բրիտանական կայսրութիւնը դէմ է այդպիսի պատրաստակամութեան մը: Հոս է, Իտլնով անհետացող յոյսը, զոր Թուրքիա կը տածէր եւ որուն այնքան ջերմօրէն փարեցաւ վերջերս: Իտլնով՝ Անգլիան կամ Մեծն Բրիտանիա չի նախընտրեր յարձակուելու եւ յարձակելու բաղաքականութիւնը: Անշուշտ, ներքնապէս, Թուրքիան ալ կողմնակից չէ զէնք վերցնելու քաղաքականութեան: Մանաւանդ որ՝ իր հիմնական սկզբունքներէն մէկ ուրիշը բանաձեւած է ան տարիներ առաջ, — «խաղաղութիւն երկրէն ներս, եւ խաղաղութիւն երկրէն դուրս»: Բայց, ներկայ կողմնակից է չահակից ուժերու, խմբակցութեանց կամ կայսրութեան մը գոյութեան (ինչպէս էր, ըստ իրեն, Անգլիոյ պարագան՝ մինչեւ Իտլնի հրաժարումը) որ երկու առաւելութիւն ունենայ, — գերազանց ուժ մը եւ այդ ուժը խաղաղութեան ի սպաս դնելու պատրաստակամութիւն մը:

Զէմալրլէնի չահած քուէներու առաւելութիւնը կը փաստէ որ Թուրքիոյ վերջին ու ամէնէն ապահով յենակը՝ բրիտանական կայսրութիւնը դէմ է այդպիսի պատրաստակամութեան մը:

ՀՈԳԻ ՀԱՆԳԻՍՏԻ ԴԱՄԲԱՐԱԿԸ

Ես ինչպե՞ս կարող էի ինձ թույլ տալ ամուսնանալ, երբ ամբողջ ուժերս ես նվիրաբերել էի իմ գործին։

ՀԻԹԼԷՐ ԻՏԱԼԻԱ պիտի այցելէ մայիսին եւ պիտի մնայ ութ օր: Այմէն չռնդալից պատրաստութիւնները կը տեսնուին, ընդունելութեան համար: Զին - ուորական, օդանաւային եւ ծովային վիթխարի ցոյցեր պիտի կատարուին, ի պատիւ հիւրին, չեչտելու համար իտալեւ-գերման դաշնակցութիւնը:

ՋՕՐԱՎԱՐՆԵՐ ՄԻԼԼԷՐԻ ԵՒ ՍԿՈՊԼԻՆԻ ԿԻՆԵՐԸ նորէն դէմ դիմաց հանուեցան առջի օր: Տիկին Սկոպլին երդում ըրաւ թէ բան չի դիտեր իր ամուսնին գաղտնի գործերու մասին, եւ առաջարկեց որ արտօնութիւն տան... Ռուսաստան երթալու եւ երկու զօրավարները բերելու: Ուրիկ® դիտէ որ հոն են...

ՊՈԼԱԿ կը հեռագրեն թէ սրտի հիւանդութենէ մեռած է երեսփոխան Սապրի Թուրքաք, որ վերջերս օրինագիծ մը ներկայացուցած էր, ոչ - Թուրքերուն միայն թուրքերէն խօսիլ տալու եւ Հրեաներու ներգաղթը արգիլելու համար:

ԼԵՀԱՍՏԱՆի Բրազովիա քաղաքին մէջ տեղի ունեցաւ համադումար մը, մասնակցութեամբ 800 պատգամաւորներու որոնք կը ներկայացնեն 20.000.000 դիւղացիներ: Ժողովը դրաղեցաւ ոչ միայն ներքին եւ հողագործական խնդիրներով, այլեւ արտաքին քաղաքականութեամբ: Այս առթիւ խստօրէն քննադատուեցաւ կառավարութեան բարեկամական քաղաքականութիւնը՝ ֆաշական պետութեանց հետ: Քննադատուեցան նաեւ բոլշեւիկեան մեթոտները:

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ

Հ. Ց. Դ. Մատենադարանէն, նպաստաւոր պայմաններով, կը վաճառուին հետեւեալ գիրքերը.—

Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հ. Ց. Դ. Պատմութիւն I հատ.	30	*ֆրանք*
» *Հայկական չարժման նախապատմութիւն I և II հատ. միասին*	20	»
» *Բողոքը Նորագոյն պատմութեան մէջ I հատ.*	10	»
» *Համաժողովրդական բանակ*	3	»
» *Աւգուստ Բեբել*	8	»
ՋՈՄԲԱՐՏ՝ Սոցիալիզմը եւ Սօց. չարժումը 19րդ դարում	5	»
Ե. ՖՐԱՆԿԵԱՆ՝ մեր փիլիսոփայական Աչխարհայեացքը	12	»
Ն. ՀԱՆԴՈՑՑ՝ Մտածումներ Հ. Ց. Դաշնակցութեան մասին	4	»
ԼԻՎԻՆՍԿԻ (Թարգ. Կ. Մ.) Ընկ. Միջազգ. եւ Ճնչ. ժողովուրդները	4	»
ԴՈՒՄԱՆ՝ Նախադիծ Ժողովրդ. ինքնապաշտպանութեան	2	»
Գ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆ՝ Հայ քաղաք. մտքի զարգ. եւ Հ. Ց. Դ.ը	5	»
ՋԷՑՈՒՆՑԻ՝ Զէյթունի անցեալէն եւ ներկայէն	4	»
ՊՐԱԿ. ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹ. Փետրուարի 18	4	»
Լ. ՊԼՈՒՄ (Թարգ. Լ. Զ.) Պոլշեւիզմը եւ ընկերվարութիւնը	2	»
ՍԻԱՄԱՆԹՕ՝ Հայորդիները	2	»
ՔՐ. ՄԻՔԱՑԷԼԵԱՆ՝ Յեղափոխականի մտքերը	4	»
Դ. ԲՐԱՆԴԷՍ՝ Հայաստանը եւ Եւրոպան	1	»
Հ.Ց.Դ.(Հրատ.)Յեղափոխականներ (Վ.Գօլոչեան եւ Ց. Ազբիւպասեան)	2	»
Հ. Ց. Դ. (Հրատ.) Եւրոպացիների կարծիքը Հայկ. Դատի մասին	3	»
ՄԱՐ՝ Թիւրքական բանտերը	2	»
Վ. ԱՐԱՐԱՏՍԿԻ՝ Քաղաքական կուսակց. Ռուսաստանում	2	»
ՖՐԻՏ. ԷՆԴԵԼՄ՝ Գիտական Սօցիալիզմ	2	»
Ա. Զ.՝ Մեծ առաւօտը	1	»
ՀԱՅԲՆԱՒՄԷՐԻ ՏԱՂԵՐԸ	1	*ֆր.*
ՀԵՐՈՍԸ	1	»
ԱՊՍՏԱՄԲ ՕԱՍՈՒՆԸ	1	»
ԱՅՈՒՀԻՆԵՐԻՆ	1	»
ԱՋՈՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԵՐ	1	»
ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ	2	»
ՈՒՂԵՑՈՑՑ ԸՆԿԵՐՆԵՐԻՆ	1	»
ԹԱԼԷԱՒԻ ՕՍՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ	7	»

Պատուերները կանխիկ, փոստի ծախք չկայ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԼԵՌՆՔ-ԱՐՊԵԱՆ

Ամառվան փետրուարի (2) թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Խմբագրին Ցուշատետրը: Գարեգին արքեպ. Տրապիզոնի՝ Ուխտաւորները: Մ. Իշխան՝ Անմահութիւն: Հմ. Խոսրովեան՝ Գրիգոր Զօհրապի հետ: Արտ. Յարութիւնեան՝ Անտիլոպ Նամակ մը: Փ. Սանասար՝ Մարդկային հոգեվոխութեան տաղնապը: Հ. Պէրպէրեան՝ Հայ ճարտարապետներուն համբաւը: Եւ Ամսօրեակ:

Բաժնեգին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ 40 ֆրանք, միւս երկիրներ՝ 50 ֆր.:

Դիմել՝ M. BARSAMIAN, 30, Rue Drouot, Paris (9):

ԿԱՐԵԻՈՐ Է ԿԱՐԴԱԼ

ԴԻՒԱՆ Հ. Ց. Դ. ԱՆՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
(Առաջին հատոր)

Գինն 30 ֆրանք, փոստի ծախքով 35 դիմել «Ցուսաց»ի

ԼՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

« ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ »

Մամլոյ ներքեւ է երգիծական նոր մէկ հատորս՝ «Ծաղրանկարներ», որ քանի մը չաբաթէն լոյս կը տեսնէ: Գիրքը բաղկացած է աւելի քան 200 էջերէ: Կը պարունակէ բազմաթիւ ծաղրանկարները թէ՛ ծանօթ դէմքերու եւ թէ՛ ժողովրդական տիպարներու, մեծ մասամբ անտիպ կամ վերամշակուած: Այս հատորիս համար բացած եմ կանխիկ բաժանորդագրութիւն մը: Կոչ կ'ընեմ բարեկամներու եւ համակիրներու, որպէսզի քանի ֆրանք դրկելով բաժանորդագրուին: կանխիկ վճարողներուն անունները ցանկով մը պիտի դրուին հատորին մէջ: Հաւանաբար գիրքը լոյս տեսնելէն վերջ արժէ աւելի սուղ:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Դրամ դրկել հետեւեալ հասցէին.— Béchiktachlian, 21, Rue Ampère, Cachan (Seine):

Մ տ խ ա ւ հ

ՇԱՄՈՒ Է քիչ գործածուած եւ լաւ վիճակի մէջ նկարչական ա յա մինիւթ մեքենայ մը, օպտէֆթիփ 4,5, տուպլը թիուած եւ պղինձէ շարժէօր: Նայատուտը պէն: Դիմել Պ. ՃիլէմՓեճեանի, 31 Rue Menilmontant, Փարիզ (2):

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ԶԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Այս կիրակի, 6 Մարտ, Գարեգին Արքեպ. Խաչատուրեան պիտի պատարագէ Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկր - ուիչ եկեղեցւոյն մէջ եւ քահանայ պիտի ձեռնադրէ Մարաչցի տիրացու Հայկազունը, Մարսիլիոյ եկեղեցւոյ վրայ:

Այս բացառիկ առիթով պատարագը պիտի կ'ունենայ բաց վարագոյրով, ըստ հին սովորութեան:

ՍԷն ԹԷՌՕՄի ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ Մեծ Պահքի առթիւ ամէն Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ երեկոները, ժամը 9ին խաղաղականի եւ եկեսցէի արարողութիւն պիտի կատարուի: Պիտի քարոզէ Տ. Զգօն վարդապետ:

Վ. ԻՋԳԱԼԱՑԵԱՆ

ՓՈՐՁԱԳԷՏ - ՀԱՄԱՐԱԿԱԼ

Հաշիւներու արժանագրութիւն.— Տուքքերու յայտարարութիւն եւ գործերու հետապնդում:

Մեքենագրութիւն եւ բազմագրութիւն (duplicateur)

Ընդունելութեան ժամեր.— Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Հինգշաբթի ժամը 5էն 7, 18, Cité Trévise, Մէթրօ Cadet:

Երեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ ժամը 5էն 7, 9, Rue Jouye - Rouve, Մէթրօ Belleville *եւ* Pyrénées

Հեռաձայն Mel. 50—09:

ՓՆՏՈՒՑՄՈՒՆՔ եւ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Երգիծաբանները՝ «ՄԵՂՒԻ» ոսկիի եւ Ղալաթիոյ Ցուսաց գրատնից

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «Եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները, 4 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6, Ավընիւ տ'Իթալի սրճարանի վերնայարկը, մէթրօ փլաս տ'Իթալի՝ կը դասախօսէ Ընկեր ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԻԼ, նիւթ՝ «Ներկայ քաղաքական կացութիւնը»:

Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէի փիճաբանական ժողովը 3 Մարտ հինգշաբթի երեկոյ «Զարդարեան» Գրադարանին մէջ, 181 Թուռ Լաֆայէթ: Նիւթ՝ 1. Մեղադրանքներ Դաշնակցութեան գործունէութեան շուրջ: 2. Գաւառախոսներ եւ պատճառաբանութիւններ: Վիճաբանութիւնները կը վարէ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼ ՔԱՂՔԻ Հ. Ց. Դ. պատանիներու ժողովը 6 Մարտ. կիրակի, առաւօտեան ժամը 10ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՔՐԻՍՏՈՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ

6 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

5, RUE DE L'ECLIPSE *«Շահրիկեան» սրահին մէջ:*

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆԿ. Յ. ՊՈՊԻԿԵԱՆԻ
ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Հ. ԱԷՐԷՆԿԻԼԵԱՆ

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին, մասնակցութեամբ Պ. ՀԱՃԻԿ ԹԻՒԹԻՒՆՃԵԱՆի (նուագ.), Օր. ՍԵՐԻՆԿԻԿԼԵԱՆի (մեներգ), եւ ընկ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՑԵԱՆի (արտասանութիւն):

Մուտքը ազատ է

Իսի լէ Մուլինոյի մէջ ՓԵՏՐ. 18Ը կու soliուէ

ՄԱՐՏ 13ին, Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Փետրուար 18ի առթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՎԻՒԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շավիլի մանկապարտէզի սրահին մէջ
5 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՒՆՈՒՎԻԼԻ Հ. Ց. Դ. «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒԻ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑՆԵՐ»Ը
6 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ՍԱԼ ԿԱԼՄԱՆի մէջ
Մուտք՝ 7.50 եւ 5 ֆրանք, անդրծեւերու 3 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Հ. Ց. Դ ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
12 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 3.30ին ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ սրահին մէջ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒԻ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑՆԵՐ»
Մասնակցութեամբ Լիոնի կարող ուժերու եւ դէկավարութեամբ Պ. ՅԱԿՈԲ ԹՈՐՈՍԵԱՆի, կ'երգէ Օր. ՇՈՒՇԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ:
Գիները 5, 4 եւ 3 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՒՆ Հ. Յ. Դ. «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
5 Մարտ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 7ին
Մալաթիոյ Կրթասիրաց Ընկերութեան սրահին մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ «Հայաստանի Նեթկան եւ ապագան»
Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ., արտասանութիւն եւ ոտղերգ.
Մուտքը ազատ է

ՐԱՖՖԻ *խմբակի դասախօսութիւնը 3 Մարտ Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Café Grillon, 2 Carrefour de l'Odéon, մ էթրօ Օտէօն: կը խօսի Պ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ: Նիւթ՝ «Մեր քաղաքական հակումը» (օրիանթասիոն):*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ Միութեան հրապարակային հերթական դասախօսութիւնը 4 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Միութեան հաւաքատեղին, 5 Rue de l'Eclipse, «Շահրիկեան» սրահը, կը դասախօսէ Պ. Լ. ՄԵԼԻՏԱՍԵԱՆ, նիւթ՝ «Ի՞նչ է ազգութիւնը»: Մուտքը ազատ է

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱԼՃԱՐՎԻԼԻ ՀԱՑ Կ. ԽԱՉԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Մարտ 6, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս
ՍԱԼ ՊԱՐՏԻ 8 Quai d'Alfort:
կը խօսի Պ. Լ. ՋԱՐՄԻՍԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ընտիր ճաշ. ճոխ սիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով: Մուտք 5 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք
Հաղորդակց. միջոցներ.— Պասթիյէն առնել օմնիպիւս 13 եւ 81 եւ իջնել փոն Շարանթոնն:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԼԵՈ-ՔԱՇԵԱՆԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Կիրակի, 6 Մարտ, կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր
CHEZ BOIVINի *սրահին մէջ, 25 bis Av. de la République. Մոնոռուժ մէթրօ Փորթ տ'Օռլէանի մօտ*
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ա. ԽԱՏԻՄԵԱՆ
Ցան-սանուհիներու կռմիչ պար, արտասանութիւն, կենդանի պատկեր եւ անակնկալներ: Ժազ, Թուա, պլիւֆէ. Մուտք 6 ֆր.:

ԳԱՑԻՔ ՏԵՍԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Մկատուական գերեզման

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՓԱՐԻԶԻ ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ԱԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ
3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2.30ին
ARTS ET METIERSի *սրահին մէջ, 9 bis, Avenue d'Iéna, Փարիզ*
Մէթրօ Iéna, *օթօպիւս B, իջնել* Place d'Iéna
կը մասնակցին ենթաշրջանիս բոլոր սկաուտ, գայլիկ եւ կայտառ կը բեմադրուի սկաուտական կեանքէ «ԿԱՐՄԻՐ ԽՆՁՈ» (պատկեր), «ԴՕԴՕՇ» (պատկեր), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱՒ ՄԸ (1 արար.), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՄԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ (գաւեշտ 1 արար.), չափական մարզանքներ, բուրգեր եւայլն:
Գեղարուեստական բաժին՝
«ԽԵՆԹԵՐՈՒ ԲԺԻՇԿԸ» (գաւեշտ 1 արար)
Տոմսերու գին.— Ա. կարգ 7.50, Բ. կարգ 5 ֆր.:
Տոմսերը կը գտնուին Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներուն մօտ, Պ. ֆրանի մօտ, 258 Rue St. Honoré, Paris, եւ նոյն օրը կաշէն:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՓՐԱՆՔԵՒՀՅՑԿԱԿ

կազմակերպուած՝ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ, նպ. դահութեամբ՝ Պ. ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԻՐՏԱՆԻ:

11 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին, LE JOURNALի սրահին մէջ, 100, RUE DE RICHELIEU, PARIS. Métro; Richelieu - Drouot եւ Bourse:

Ֆրանսերէն լեզուով կը ներկայացուի «Monsieur - Meunier» գաւեշտը 1 արար, որ արդէն ներկայացուած է Ֆրանսական բեմերու վրայ, նկ՝ Պերճ Միրիճանեան (Serge Mirjean):

Սիրայօժար մասնակցութեամբ, Տիկին Claude - Ritterի, Porte St. Martinէն Պ. Max Charlierի Gymnaseէն պլեւուր դէրերուն մէջ եւ Պ. Balpétréի Comédie Françaiseէն, ինչպէս նաեւ Օր. Իրէս Փիւլպիւլեանի, Պ. Գրիգորեանի եւ Claude - Wilderի:

Յայտագրի ամբողջութիւնը տեղւոյն վրայ, որուն ճոխութեանը պատասխանատու, ճիշդ ժամանակին սկիտի սկսի:

Տոմսերու գինն է, 7, 10 եւ 15 ֆրանք:

ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ձայնարան Ֆ լ օ ր ի ա
51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Ամենայն ապրանքներ բացառաբար վերչուած դիներով:
Կը յանձնարարենք Ձեռնարկատեր Underwood եւ Royal դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.
փափաքողներու կը դրկենք կերպարներու նմոյշներ եւ գիներ:
Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՐԱՖՖԻ
Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը
Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի
8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadet et le Peletier
Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, ճաշուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն: Գոլսական օրի՝ եւ քաշլամա ճաշարանատիրոջ անվիճելի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ անհամեմատ ժամադրելի գիներով:
Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

« ՇԻՐԱԿ »
Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Անվարդակ: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժականքեր, պատրաստուած զուտ չափիչ ով հայ աւանդական սեզանին վրայ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ձեռնարկ Էքսկլուզիւ գործարանք մեր նոր արժեցուցակը աճպարարական, ֆրանսական եւ չեխոսլովակ բրտիզներու, կօլիէ ներու, ճերմակեղէններու, Թրիքոթաժի, զուլպաներու ևլն. իհարկէ Ամենայաւ ապրանքներ բացառաբար վերչուած դիներով
Կը յանձնարարենք Ձեռնարկատեր Underwood եւ Royal դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.
փափաքողներու կը դրկենք կերպարներու նմոյշներ եւ գիներ:
Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ԲԱՐԻՔ ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ
27 Avenue de Bellevue, Chaville
Աչքի, երախաներու եւ ներքին հիւանդութիւններ
Կ'ընդունի առաւօտներ 10—12 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ:

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68—02
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Խորհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նամակագրութիւններ օրինական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութիւններ եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճառերու եւ դասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փաղոցային արկածներու ենթարկուած չքաւորներուն կուտայ կանխաւճար առանց տոկոսի եւ մէկշոգէէքի: կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:
կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ընդհ. երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ 4 ՄԱՐՏ VENDREDI 4 MARS 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3670

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞ՐՆ Է ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

»»» ◦ ‹‹‹

Հարցուցեր էինք Թէ որո՞ւ բերնով կը խօսի Հայտար Պամատ, գործակցութեան հրաւիրելով Հայերը, Կովկասի Համաձայնակցութեան իրականացման համար:

Իր յօդուածը լայնօրէն կը լուսաբանէ այս հարցը, մասնաւորապէս այն բացատրութեանց մէջ որ կը վերաբերին Հայերու պահանջած արտաքին պատասխանատուութեան:

Հայտար Պամատ խնդիրը կը դնէ կոպտօրէն .

— « Շատ աւելի բարդ է արտաքին ապահովութեան հարցը : Ներկայիս Կովկասի ժողովուրդներուն կողմէ իրական որ եւ է երաշխիք կարելի չէ տալ Հայոց, ինչպէս Հայերը եւ անոնց յետ՝ Անդրկովկասեան միւս ժողովուրդները դժբախտաբար չեն կրնար նման երաշխիք մը տալ Հիւս. Կովկասի, որ միշտ կը գտնուի Ռուսիոյ կամ այլ պետութեան կողմէ յարձակումի մը սպառնալիքին տակ: Բայց եւ այնպէս, Տաղստանցիները նուազ պէտք չունին նման երաշխիքի մը, որքան Հայերը »:

Եւ հիմնաւորելով իր տեսութիւնը, կը յայտարարէ Թէ «հարցին քննութիւնը ժամանակի կը կարօտի»: Միեւնոյն ատեն, անհրաժեշտ կը դտնէ որ «արմատէն քանդուի ամէն կարելիութիւն՝ վէճ ստեղծելու հարաւի ղրացիներուն հետ»: Ընդհակառակն, պէտք է «վստահութիւն ներշնչել անոնց (հարաւի ղրացիներուն՝ Թուրքիոյ) Թէ՝ կովկասեան Թուրք - պետութիւն մը նուազ համապատասխան չէ իրենց շահերուն որքան մեր շահերուն»:

Ուրեմն, պարտկուելով եղած - չեղած սահմաններուն մէջ, հրաժարելով որ եւ է նոր պահանջէ, պիտի աշխատինք ճակատ յարդարել ռուսական աշխարհակալութեան դէմ եւ վստահութիւն ներշնչել Թուրքիոյ, որպէսզի հանդիստ ձգէ մեզ :

Իննկիւրին ալ ուրիշ պայման չէ դրած, սկիզբէն ի վեր: Տարբեր տեսակէտ չունէր, նաեւ, հռչակաւոր «Պրոմեթէ»ն :

Հայտար Պամատ այս բանաձեւին վարած է նաեւ անոր համար որ, «անխուսափելի» կը դտնէ Մ. Մուրեհեան վերադարձը :

« — կը մօտենայ մեծ ցնցումներու պահը: Թուրքիա անշուշտ կը խորհի լաւագոյն ձեւով օգտուիլ կացութենէն, որ պիտի ստեղծուի խորհրդային վարչաձեւին անխուսափելի փուլգման պահուն, պաշտպանելու համար իր արեւելեան սահմանները»:

Հարց մը, այս առթիւ,— քանի Մ. Մուրհիւնը դատապարտուած է կործանելու եւ կամ, քանի որ «էնկիւրիի մէջ չատ լաւ կ'ըմբռնեն Թէ ներկայիս պատմութիւնը անպատեհի հանգիստ մը տուած է Թուրքիոյ, բայց այս դադարը չի կրնար երկար տեւել » — ինչո՞ւ զինքը կը պահանջեն մեզմէ՝ զոհէն :

Աւելի բաց խօսելով, ինչո՞ւ Թուրքիան ինք առաջին քայլը չառներ դէպի Թուրք - պետութիւն, վերադարձնելով իր յափշտակած հողերուն դէթ մէկ մասը ...

Հայտար Պամատ հարկաւ բաներ մը գիտէ, երբ, «Թանձր ամպեր» տեսնելով Մ. Մուրհեան հորիզոնին վրայ, նախատեսելով անոր փլուզումը, կը փսփսայ Թէ «Թուրքիա անշուշտ կը խորհի լաւագոյն ձեւով օգտուիլ կացութենէն, պաշտպանելու համար իր արեւելեան սահմանները»:

Ո՞ր միջոցն է աւելի ազդու, այդ պաշտպանութեան համար , — օդակներու մէջ խեղդե՞լ մանրանկար Հայաստանը, ի հարկին դէպի Կովկա՞ս արշաւել,— Թէ ինքնաբերաբար վերադարձնել հայկական հողերը, որպէսզի աւելի զօրաւոր պատուար մը կազմուի, միջազգային երաշխաւորութեամբ, անմիջական դրացիններու ոչ - յարձակման դաշինքով մը :

Հայտար Պամատ երբ այնքան սիրաբար կը խօսի Թուրքիոյ գործերու մասին, պարզելով էնկիւրիի բազմանքներն ու չահերը, ինչո՞ւ պարտք չի սեպեր այս տարրական պարադաները բացատրել Աթաթիւրքին եւ միւսներուն : Նոյնիսկ իրենց չահուն համար :

Թող մեզի չվերագրեն ռուսամոլութեան մեղքը, իրենք որ այնքան հաւատարմօրէն ծառայած են բոլոր տեսակի Ռուսերուն, եւ հիմա գայլի աւետարան կը կարդան մեր գլխուն :

Եւ Թող ըմբռնեն, վերջապէս, որ Հայկական Դատը միայն եւ միայն կովկասեան հարց չէ :

Եթէ իրենք ամփոփուած են Կովկասի լեռներուն մէջ, Թէ աշխարհագրութեամբ եւ Թէ ժողովուրդով, մենք ապրին ունինք մօտ մէկ միլիոնի համրանք մը, որ հայրենիք, այսինքն ապրելու իրաւունք եւ ազատութիւն կը պահանջէ :

Ի՞նչով կրնան ապահովել մեր այդ իրաւունքը: Եւ կամ, ի՞նչ տրամաբանութեամբ կ'ուզեն խաչ քաշել անոր վրայ, հին ու նոր պատմութիւններ քրքրելով եւ չարաշուք հեռանկարներ ծլարձակելով մեր առջեւ:

Հայտար Պամատները չէ՞ն համոզուած Թէ մինչեւ անդամ Կովկասի ապահովութեան հիմնական պայմանն է հայկական հարցին լուծումը :

Եթէ իրենք պարզապէս տէր կամ լուծ փոխելու տրամադրութիւն ունին, մենք դէմ ենք բոլոր լուծերուն: Մենք կը պահանջենք միայն արդարութիւն, — ամբողջացումը եւ ազատագրումը մեր հայրենիքին, որպէսզի կարենայ համախմբել իր ցիրուցան զաւակները, ընչել ու ծաղկիլ իբրեւ պետութիւն :

Դեռ ուրիշ հարց մը,— եթէ «Կավկազ»ները անխուսափելի կը դանեն Մ. Մուրհեան վերադարձը, դատելով օրուան դէպքերէն, ինչո՞ւ չեն ընդունիր Թէ նոյն դէպքերը իրենց ելեւէջներով կրնան անդրադառնալ նաեւ Թուրքիոյ ճակատագրին վրայ :

Շատ ու չատ չնորհակալութիւն՝ մեզի տրուած խրատներուն համար: Ի՞նչպէս կ'ըլլար, եթէ իմաստութեան այդ գոհարներէն քիչ մըն ալ Թուրքիոյ համար բաժին հանէին, եւ՛ Կովկասի եւ՛ աշխարհի բարիքին համար :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՍԵԾ Դ ՏԱՊՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեշտին խեղկատակութիւն մը

Քանահատկ երեսիներ եղած հին յոտիս Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Լեհաստանի, Ճապոնի ..

Բարեր «կը խոստովանի»ն քովի սենեակ

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, 21 «Թրոցքիական - ազակողմեան դատադիրներու » դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի օր, Մոսկուա, Արհեստակցական Միութեանց պալատին մէջ (Աղնուականներու նախկին ակումբը): Հեռագիրը կ'ըսէ Թէ դատավարութեան ներկայ էին երեք հարիւր հոգի, մեծ մասով պաշտօնատարներ կամ արտօնեալ Թղթակիցներ: Մուտքի խումբ կարմիր պահակներ դիրք բռնած էին պալատին առջեւ, սանդուղներուն վրայ, դահլիճին մէջ: Բոլորն ալ կը փոխուէին տասը վայրկեանը անդամ մը : երեք նստարաններ յատկացուցած էին ամբաստանեալներուն, որոնց վրայ կը հսկէին սուինեալ պահակներ: Բոլորն ալ մարդկային կերպարանքէ զրկած, աչ - ձախ կը նայէին անտարբեր եւ մտացրիւ, կարծես դատավարութիւնը կապ չունէր իրենց հետ ...

Նախ կարդացուեցաւ ամբաստանագիրը, որ, ինչպէս գրած ենք արդէն, 21 կալանաւորները կը մեղադրէ իրրեւ լրտես, ահաբեկիչ, մարդասպան , վնասարար, այլ մանաւանդ անջատողական: Անոնք օտար Թշնամի պետութեանց լրտեսական կազմակերպութիւններու դրդումով, կազմեր են դաւադիրներու խմբակ մը, որ կը կոչուի «Թրոցքիականներու եւ աջերու խմբակ», տապալելու եւ բաժան - բաժան ընելու համար Մ. Միութիւնը. անոնք պատրաստուած էին անջատելու Ուկրայնան, Սպիտակ Ռուսաստանը, կեդր. Ասիոյ, Վրաստանի, Հայաստանի, Ադրբէջանի հանրապետութիւնները եւ Ծայր. Արեւելքի ինքնավար շրջանը: Մարակը իր դրօշին տակ առած էր Ուկրայնայի , Սպիտակ Ռուսաստանի, Վրաստանի, Հայաստանի, Ադրբէջանի, կեդր. Ասիոյ հանրապետութիւնները, Վրաստանը, Հայաստանը եւ Ադրբէջանը: Այս համաձայնութիւնը դիւրացած էր անոր համար որ դատադրութեան չատ մը վարիչները երկար տարիներ ի վեր եղած էին գործակալները օտար լրտեսական կազմակերպութեանց»:

Ամբաստանագիրը ամէն մէկ անունի հետ միշտ կը յիշէ Թրոցքին: «Դատական քննութիւնը ճշդորօրէն հաստատած է որ Թրոցքի Գերմանիոյ լրտեսական կազմակերպութեան հետ կապ ունէր 1921էն ի վեր, իսկ անգլիական «Ինթէլիճընս»ին հետ՝ 1928էն ի վեր :

Ամբաստանեալ Քրէսքինսքի ուղղակի հրահանգ ստանալով ժողովուրդի Թշնամիթրոցքիէն, Գերմանիոյ լրտեսական կազմակերպութեան հետ կապ հաստատած է 1921ին:

Ամբաստանեալ Ռօզէնկոլցի լրտեսական աշխատանքն սկսած է ի նպաստ գերմանական ընդհ. սպայակոյտին 1923ին, իսկ ի նպաստ անգլիական «Ինթէլիճընս»ին՝ 1926ին:

Ամբաստանեալ Ռաֆովսքի (Փարիզի եւ Լոնտոնի նախկին դեսպանը), Թրոցքիի ամէնէն վստահելի մտերիմներէն մէկը, անգլիական «Ինթէլիճընս»ին գործակալ եղած է 1924էն ի վեր, իսկ ճապոնական լրտեսութեան՝ 1934էն ի վեր:

Միայն մէկ ի գի կ'մրը ատանց

Ամբաստանեալ Ջերնով իր լրտեսական աշխատանքն սկսաւ ի նպաստ Գերմանիոյ 1928ին: Ան Գերմանիոյ լրտեսական կազմակերպութեան հետ կապուած էր հանրածանօթ մենչեւիկ Դանի նախաձեռնութեամբ եւ աջակցութեամբ: (ՀՄԲ.— Դան երէկ իսկ բուռն կերպով հերքեց այս մեղադրանքը, «Փոփիւլէռ»ի միջոցաւ, ըսելով Թէ Ջերնովը չէ տեսած ոչ 1928ին, ոչ անկէ ետքը, ոչ ալ որ եւ է տաեն, եւ երբէք չի ճանչնար զայն):

Ամբաստանեալ Շարանկովիչ 1921ին վարձուեցաւ եւ Մ. Միութիւն զրկուեցաւ Լեհաստանի լրտեսական կազմակերպութեան կողմէ, լրտեսութիւն կատարելու համար :

Ամբաստանեալ Կրինֆօգ եղած է գործակալը Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի լրտեսական կազմակերպութեանց, 1932ին:

Դաւադիր խմբակին վարիչները, մէջէն ըլլալով Ռիհով (նախկին վարչապետը) եւ Պուխարին, բոլորովին տեղեակ էին իրենց մեղսակիցներուն լրտեսական կապերուն եւ բոլոր միջոցներով կը քօղարկէին, այդ կապերը ընդլայնելու համար »:

Ամբաստանագիրը յետոյ կ'ըսէ Թէ ամբաստանեալներէն ոմանք 1908էն եւ 1911էն ի վեր գործակալներն էին ցարական գաղտնի ոստիկանութեան (Օխրանա), մանաւորապէս Զէլէնսկի, Իվանով եւ Ջուբարով: Իրենց գործունէութեան ծրագիրը յղացած եւ յօրինած էին օտար պետութեանց ընդհ. սպայակոյտները, դիւանագիտութեամբ Թրոցքիի: Կ'ըսէ նաեւ Թէ Գերմանիոյ ֆաշական դաւադրութիւնն վերջ, դաւաճաններուն լրտեսական աշխատանքը աւելի չեր տուեցաւ : Քետոյ կուգան ամբաստանեալներուն «խոստովանութիւնները»:

Այժմ, տեսնենք նաեւ այդ «խոստովանութիւնները», համաձայն Մոսկուայէն հասած հեռագրին.—

Ռաֆովսքի, որ Լոնտոնի դեսպան եղած է 1923էն 1925, իսկ Փարիզի դեսպան՝ 1925 — 1927, խոստովանեցաւ Թէ 1924էն ի վեր եղած է վճարեալ գործակալը անգլիական «Ինթէլիճընս»ին, իսկ վերջն ալ՝ ճապոնի հակաչտեսական կազմակերպութեան :

Ռոզենկոլց, նախկին գործավար (նախարար) արտաքին առեւտուրի եւ գործակատարը Լոնտոնի դեսպանատանը կարգին խոստովանեցաւ Թէ ծառա-

(Ընթերցու շարունակութիւնը վարդագ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՊՐԻԷԼԷ Տ'ԱՆՈՒՆՑԻՕ

Փոթորիկ մը՝ սկիզբէն մինչեւ վերջը, խառնուածքով ու գործքով, տ'Անունցիո մարեցաւ իր գրասեղանին առջեւ, կաթուածահար, երբ կ'երազէր մեռնիլ «բոցաշղայլ վէրբերով », Լակառակ իր 75 տարիներուն :

Փոթորիկ՝ ի խնդիր փառքի, վայելքի, վերելքի: Անշուշտ ամէն բանէ առաջ խոյանիլ՝ դէպի արուեստի հրաշալիքները: Բայց նաեւ դէպի ազատութիւն, դէպի բռնի ուժը, դէպի աշխարհակալութիւն եւ յաղթանակ : Բոհէմ՝ Պառնասի բարձունքէն մինչեւ օդարշաւ, սպոնակաձգ սէրերէն, հեշտասիրէն, մշած խաղամակրթութեան մը ծիսակիներէն մինչեւ հռոմէական փորումները (հրապարակ):

— « *Մեր սերունդը մեզ կը կանչէ մեր դրօշմը դնել նոր աշխարհի մը հաւած եւ խառնափնդոր նիւթին վը - րայ... Թող Հռոմ իր փորմին մէջ դանէ կեսարեան յաղթութիւնը: Վիճակը ձգուած է: Ձգուած է վիճակը երկրի կարմիր սեղանին վրայ »* (1915):

Փիչեր ունեցած են կեանք մը այսքան յանդուգն եւ արկածալի, այնքան շունդայից եւ հակասական :

Թերթերը արդէն կը յորդին առասպելական, հրաշապատում դրուագներով : Ամբողջ շարժանկար մը :

Տ'Անունցիո կոչուեցաւ բանաստեղծ-գինուոր :

Պէտք է լման գրել բառերը,— բանաստեղծ, վիպասան, թատերագիր, մարգարէ, պատգամախօս , ռազմիկ , օդաչու, խաղաբագէտ, դիկտատոր :

Հաւատացողներ կան որ ինք պիտի ըլլար Իտալիոյ Առաջնորդը, երբ, նախատագրական պահու մը, էն ը - րած եւ նորէն ողիմպեան բարձունքը հաշուած չրլլար, այդ փառքը ձգելով Մուսոլինիի :

Փաստ է որ, Հռոմի գրոհէն առաջ, տեղի ունեցաւ Ֆիւմէի արշաւը, նոյն ինքն բանաստեղծին նախաձեռնու - թեամբ, հակառակ դաշնակիցներու թշնամութեան եւ պաշտօնական Իտալիոյ սպառնալիքին: (**1919** յունիս — սեպտեմբեր):

Միշտ խիզախ եւ մոլեռանդ եւ ցուցադրական, բանաստեղծը կուրծքը բաց կը սպասէր, երբ կառավարական զօրքին հրամանատարը պաշարեց ու փակեց իր կամաւորներուն ճամբան , — Զա՛րկ:

Կը սոսկար ծերութենէն, «անարգ հիւանդութենէն », մտքի ծիւրումէն : Ստոր հոմար , միշտ արկածախընդիր եւ նորամոլ, մահուան ալ անձնախընճոյացը կը փնտռէր, յանդուգն ծրագիրներ որոճալով, մահացու դեղեր ուսումնասիրելով :

Եւ նորէն ստոր համար էր որ, շատոնց տարիքն առած եւ անկար, մէկ աչքն ալ վիրաւոր՝ օդարշաւի մը հետեւեցաւ,— բաշուած էր իր անմատչելի մենաստանը :

Երբ Մարբոնին մեռաւ, իրեն տրամադրեցին Ակադեմիային նախագահութիւնը :

Տ'Անունցիո տէր չեղաւ այդ փառքին : Չերեցաւ որ եւ է տեղ, որպէսզի մարդիկ չարգահատին իր վրայ, բաղդատելով երէկը ու այսօրը : Լսելով իր «խոպոտ եւ կերկերուն ձայնը»:

Եւ ահաւասիկ ամբողջ ժողովուրդ մը ծնրադիր իր դազաղին առջեւ:

Վ.Ա.Հէ

ՆՈՐ ՍԻՒՍ (ՊՈՒՏՐՈՍ)

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ

178 ՈՐՔ ԵՒ ՁՐԱՒԻՐ

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՒՐԱՒ

Մ. Ինճէեանի միջոցաւ (տէս վաթը)	100
Մարտ 3ի գումարը	4774
Ընդհ. գումար՝	4874

Մանրամասնութիւններ.— Յակոբ Մանուկեան, Յովհաննէս Մարտիրոսեան 10ական, Լեւոն Տօլպաչեան , Կարապետ Գուլումճեան, Առաքել Պէնաղեան, Տիկին Հայկանուշ Գուլումճեան, Արմենուհի Պէնաղեան, Սէլմա, Մարի Պրուտեան, Օր. Արմենուհի Էօմիճեան 5ական, Օլկա (Ֆրանսուհի) 2, Տիկին Ասլանեան 5, Փոքրիկ Վահագն Ինճէեան 3, Օր. Վարսենիկ Վարդանեան 15, Մ. Ի. 15 Ֆրանք , դումար՝ 100 Ֆրանք :

3200 միլիոն ֆրանքի բացառիկ վարկ Ազգային պաշտպանութեան համար

Ազգ. պաշտպանութեան, Ծովային եւ օդանաւային նախարարները առջի օր ներկայացան երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնաժողովին, բացատրութիւններ տալու համար 3200 միլիոն ֆրանքի բացառիկ վարկի մը մասին, զոր անհրաժեշտ կը դտնէն սպառազինութեանց համար: Այս գումարէն 1700 միլիոն պիտի յատկացուի օդային ուժերուն, 700 միլիոնը նաւատորմին, 800 միլիոնն ալ բանակին :

Պատասխանելով զանազան հարցումներու, Պ. Տալատիէ պնդեց Թէ միւս պետութեանց պատրաստութիւնները կը հարկադրեն մեզ առնել, ուժերու հաւասարակշռութիւնը պահպանելու համար: Այս առթիւ տեղեկութիւններ հաղորդեց նաեւ ազգ. պաշտպանութեան ինքնավար մնտուկի կազմութեան մասին :

53 միլիոն ոսկի Անգլիոյ մէջ...

Անգլիական կառավարութիւնը ապիտակ դիրք մը հրատարակեց , ազգ. պաշտպանութեան մասին: Այս տեղեկագրին համաձայն, վերազինման ծրագրին գործադրութիւնը, որ 1500 միլիոն ոսկի կը նախատեսուէր 1937 — 1941, պիտի անցնի այդ գումարը: Միայն ներկայ տարուան ծախքը պիտի ըլլայ 352 միլիոն ոսկի, որուն 8 միլիոնը պիտի յատկացուի հակօդային պաշտպանութեան : Շինուելիք նոր մարտանաւերուն տարողութիւնը, որ 139.348 Թն էր 1937ին , 1938 յունուարին բարձրացած է 574.014 Թոնի: 1938 — 1939 ապրիլ պատրաստ պիտի ըլլան մօտ 60 նոր մարտանաւեր: Օդանաւային ուժերուն յատկացուած է 15 միլիարդ ֆրանք :

Իտալիա կը զօրացնէ եգիպտական պահակազօրը

Իտալիոյ 1938 — 1939 տարեշրջանի զինուորական ելմտացոյցը 1.050.600 անգլ. ոսկիի յատկացում մը կը ցուցնէ նախորդին վրայ: Ընդհ. ծախքն է 27.500.700 ոսկի: Ելմտացոյցը խորհրդարանին ներկայացուեցաւ մանաւանդ տեղեկագրի մը հետ որ յիշելով ստուարաթիւ զօրքի առաքումը դէպի Լիբիա, կ'ըսէ Թէ այդ ուժը «կրնայ դիմագրաւել որ եւ է վտանգ Միջերկրականի մեր առաջնակարգ դիրքին եւ օգնել ապահովելու մեր հաղորդակցութեանց ազատութիւնը եթովպիոյ կայսրութեան հետ»: Տեղեկագիրը կ'աւելցնէ.— Նոր կազմակերպութիւն մը հաստատուած է եգիպտական կղզիներուն մէջ, բարձրացնելու համար անոնց պահակազօրքերը, համաձայն այն կարեւորութեան զոր կը ներկայացնէն Միջերկրականի մէջ :

**** Իտալական թերթերը խօսելով Հիթլէրի յառաջիկայ այցելութեան վրայ, կը յայտարարեն Թէ ոչ մէկը կրնայ անջատել Իտալիան եւ Գերմանիան, ոչ իսկ ան պետութիւնները որ կը ջանան ընդդիմանալ ֆաշական եւ նացի յեղափոխութեանց : « Հիթլէրի այցելութիւնը կ'ապացուցանէ Հռոմ - Պերլին առանցքին ստեղծիչներուն վճռական կամքը՝ դէպի յառաջ չարժելու »:*

ԵՐԿԱԹԵԱՑ ՕՂԱԿՆԵՐՈՎ ՇՐՋԱՊԱՏՈՒԱԾ ԵՐԿԻՐԸ

Տարիներ առաջ Միջերկրական իշխանութիւնը կանգ չէր առնում ոչ մի զոհողութեան առջեւ, իր ծառայութեան հրապուրելու համար օտար մասնագէտներին: «Համամական կոմունիզմ»ը ցրել կամ ոչնչացրել էր դիտութեան ու ճարտարարուեստի նախկին ղեկավար տարրը: Նորը հասցնելու համար չատ ժամանակ էր պէտք: Աւերած անտեսութիւնն արագօրէն վերահաստատելու միակ միջոցն էր Միջերկրական երկիրը քաշել դերմանացի, անգլիացի եւ ամերիկացի հմուտ վարպետներ, տալով նրանց լաւ վարձատրութիւն իրենց իսկ դրամով եւ կենցաղի բարձր, սեփական քաղաքացի-ներին անմատչելի յարմարութիւններ:

Ցաջողեց: Շատերը գնացին եւ մեծապէս օգտակար եղան: Նրանք ոչ միայն կարեւորագոյն հին գործարանների փլատակները վերականգնեցին, այլեւ ստեղծեցին նախկին Ռուսաստանին անծանօթ արդիւնաբերութեան նոր ճիւղեր, ինչպէս քիմիական, ընդհանուր մեքենաշինութեան, ինքնաշարժի, սաւառնակաշինութեան, երկրագործական մեքենաների եւն.:

Այնուհետեւ օտար մասնագէտների այս մակընթացութեան յաջորդեց տեղաւորութիւնը: Միջերկրական բարձրադիր դպրոցները հրապարակ նետեցին չուսալ թխուած ճարտարագէտներ մի հսկայ բաղմութիւն, որ թէեւ սկզբում անպէտ էր գործի մէջ, չը-նորհիւ տեսական խնդիրների մակերեսային ծանօթութեան, բայց ի վերջոյ նրա մէջ ընդունակները հաստնացան, իւրացրին գրսեցիների գաղտնիքներն ու ի վիճակի եղան նրանց փոխարինելու: Դրսեցիներն աւելորդ դարձան եւ չընդունելով վարձատրութեան նոր, դիտաւորեալ, աննպատակ պայմանները, կամ պարզապէս անգործ մնալով, հեռացան Միջերկրական դպրոցից: Բայց եղան եւ այնպիսի-ներն՝ աւելի ամուր կապուած երկրին — ամուսնութիւն տեղացիների հետ, տուն տեղ, երեխաներ— տոկացին բոլոր զրկանքներին ու մնացին: Մնացին մինչեւ Ստալինեան միապետութեան նոր տեսակի ժանտախտով-լըրանալու համար բռնելը: Անհամար ձեռքեր խորտակեց ու պիտի խորտակէ նրա խեղճացուցը, տարբերութիւն չդնելով համայնավարութեան հիմնադիրների եւ ծաղիկ չարքայինների, կուսակցականների եւ անկուսակցականների ու նաեւ իր եւ օտար հպատակների միջեւ: Իր ժամանակին մեծ ազմուկ հանած գերմանացի ու անգլիացի «լրտես» ճարտարագէտների դատավարութիւնն առիթ տուեց համապատասխան կառավարութիւնների բողոքներին ու միջնորդութեան յօդուտ իրենց հպատակների: Միջերկրականները այնուհետեւ լաւագոյն համարեցին դուրս հանել սահմաններից բոլոր օտարհպատակներին, իրենց աչքում բոլորը անխտիր կասկածելի լրտեսներ, բացառութիւն չհամարելով նոյն իսկ Գ. Միջազգային հետեւորդներին: Այս քաղաքականութիւնը թանկ նստեց մասնաւորապէս խորհրդային հեռաւոր Արեւելքում համախմբած Կորէացի աշխատաւորութեան, որին իշխանութիւնը ներս էր առել տեղական չնչին արտերութեան պէտքերի համար՝ անկարող լինելով Ռուսաստանից բանւորական ձեռքեր առնել այնտեղ: Նրանցից հարիւրաւորների ճափոնական լրտես յայտարարելուց ու գնդակահարելուց յետոյ՝ մնացածը դանդաւածօրէն ուղարկուեցին, մօտ 100,000 հոգի (ըստ ճափոնցիների 300.000) քշուեց սահմանի միւս կողմը:

Օտարականներից «մաքրելով» իր ընտակալութեան տակ հեծող հողը եւ մինչ չունենալով թոյլ տալ խորհրդային քաղաքացիներին սահմանները-րից իրենց քիթը դուրս հանելու, Ստալինեան կառավարութիւնը տրամադրական դառաւ պահանջել օտար պետութիւններից, դաշնակից Թուրքիան էլ մէջն առած, փակել բոլոր հիւպատոսարանները, որոնք նրա կարծիքով մէկ նպատակ էին միայն հետապնդում— լրտեսել երկրագնդի-մէկից երկանիկ մէկ վեցերորդը: Միջերկրական Միութիւնն այսօր աւելի քան երբեւիցէ մեկուսացած է արտաքին աշխարհից: Դեսպանների մեծ կրուսեից վերջ, Լիտվինովի դիւանագէտների երթեւեկն իսկ դադրած է, կամ չատ չատ թոյլատրուած այդ բանի առաջին մասով— երթ, այն էլ զէպի անյայտութիւն եւ մահ: Մի ժամանակ գրախանութներն ու մատուռը լցած էին «տպաւորութիւններով Միջերկրական Միութիւնից». այժմ դադրած է. մարդու չեն թողնում «տպաւորութիւններ» առնել, եթէ նրանք սքանչելիից պակաս են, որի համար եւ եղակի ինտուրիստների կղզիին են փակցնում վարժ չեկիստներ ու ցանկալին միայն ցոյց տալիս:

Երկու հետաքրքրասէրների— Իտալեան եւ Չերնիցկի արտասահման հաղորդմամբ զալուց եւ այլեւս հայրենիք չվերադառնալուց վերջ, ի զուր դիւանական միջազգային ժողովները սպասում են Միջերկրական կառավարութեան անդամներին: Նրանք չեն գալիս:

Սահմանների պահպանումը զօրացած է աննախընթաց, որեւէ երկրում որեւէ ժամանակ գոյութիւն չունեցած չափերով: Արեւմտեան սահմանագլուխի ամբողջ երկայնքով, տեղ տեղ մինչեւ 30 քիլոմէթր խորութեամբ մի չերտ ի սպառ դատարկուած է քաղաքացիական բնակչութիւնից, «մաժինոյի գիծ» չինելու պատրուակով: Միայն յիմարները կարող են հաւատալ թէ հազարաւոր քիլոմէթր ձգուող մի գիծ հնարաւոր է ամբացնել ռազմական կառուցումներով: Ոչ թէ թշնամի բանակների, այլ պարզապէս «լրտեսների» դէմ պաշտպանուելու համար ստեղծուեց արեւմտեան արդիլած չիջանը:

Միջերկրական մամուլը յաճախ տեղ է տալիս փոքրիկ պատմուածքների այնտեղ սահմանապահ դիւնորների եւ նրանց մարդորսական շների «հերոսութիւնների» մասին: ՌոմանդակուԹիւնը միչտ միեւնոյնն է, նկարագրում են թէ ինչպէս «սրբազան սահմանների արթուն հսկիչները» բռնում են լրտեսներին, այսինքն խեղճ ու կրակ գիւղացիներին, երբեմն ամբողջ ընտանիքներով, սահմանը խախտելու մէջ եւ «տալիս նրանց արժանի պատիժը»:

Առանց չափազանցութեան կարելի է ասել, որ «լրտեսութեան» չերմախտով բռնուած «առաջնորդը» աշխարհի ամենամեծ պետութիւնն ուզում է վերածել Սոլիւիդոսկ աքսորավայրի

ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս եղած ատենս Եւրոպացիներու վրայ խօսելով կ'ըսէին.

— Հոս եթէ մէկու մը ոտքին վրայ կոխես՝ մարդը անմիջապէս աթոռը, սեղանը կամ քարը (ինչ որ գտնէ) գլխուդ կը զարնէ, եթէ մէկուն զարնուիս՝ մարդը կուիւ կ'ելլէ քեզի հետ, եթէ մէկու մը հետ խնդիր ունենաս՝ դիմացինդ ձեռքը կը բարձրացնէ, եթէ անկէ առաջ դուն քուկինդ իջեցուցած չես իր գլխուն: Ուրի՛չ է Եւրոպան, ուրի՛չ է հոն, եղբայր:

Մէկը քեզի կը նախատէ՝ դուն ալ դինքը կը նախատես ու պրծաւ: Մէկը քեզի կը զարնուի՝ ծուռ նայուածք մը կը նետես ու լմնցաւ: Ո՛չ կազ, ո՛չ կռիւ: Մէկուն ոտքին վրայ կոխեցիր, ճիշդ կոշտին տեղը, մարդուն մայրիկը լացուցիր ցաւէն՝ փարտօն (ներողութիւն) մը կ'ըսես ու վերջացաւ: Կ'առնես, կը քալես ձգելով որ մարդը կէս ժամ ցաւէն գալարուի:

Իրաւ ալ այդպէս է եղեր:

Կոխէ՛ ու փարտօն մը ըսէ: Երբեմն նոյնիսկ կոխուած մարդը քեզի կը պատասխանէ.

— Փա տը մալ...

Զարնուէ ու փարտօն մը ըսէ, տապալէ ու փարտօն մը, ձգէ ու փարտօն մը, թափէ ու փարտօն մը:

Փարտօնի աշխարհ է Եւրոպան:

×

Այս իրողութիւնը չատ լաւ հասկըցած են ճափոնցիները:

Նիփոնի պատերազմական կամ ծովային նախարարներէն մին կը հրահանգէ իր դրահաւորներէն մէկուն հրամանատարին.

— «Ռմբակոծեցէք անգլիական .. թիւ 1 նաւը, ամսոյս 24ին, ժամը 3ին: Ռմբակոծելէ առաջ չմոռնալ արձակել արուեստական մչուշ: Ցաջողութիւն»:

Նախարարը այս հրամանը անթելով արձակելէ վերջ՝ կը բանայ հեռաճայնը ու կը պատուիրէ իր քարտուղարին.

— «Ամսոյս 24ին, անգլիական .. թիւ 1 նաւը ռմբակոծուած պիտի ըլլայ մերիններէն, ժամը 3ին: Նոյն օրը ներողութեան դիր մը կը մատուցանէք անգլիական դեսպանին, ժամը չորսը քառորդ անցած: Ցաջողութիւն:»

Եւ ամսոյս 24ին, անգլիական .. թիւ մէկ նաւը ռմբակոծուած է: Անգլիական դեսպանը յուզման մէջ է ու կ'ըսէ.

— Ռմբակոծել եւ փարտօն մը չը-սե՛լ:

Ժամը չորսը քառորդ անցած կը հասնի ներողութեան դիրը.

— «Վրեւէ կայսրութիւնը կը փութայ իր խորին ցաւակցութիւնները յայտնել Նորինվ.Հսփառաւութեան Մեծն Բրիտանիոյ Թագաւորին ու Հնդկաստանի կայսեր դեսպանին՝ անգլիական X թիւ 1 նաւուն պատահած թիւրիմացութեան համար: Վրեւի կայսրութիւնը կը խնդրէ հաղար ներողութիւն:»

Ու խնդիրը կը փակուի:

Նիփոնի նախարարը, ուրիչ անգամ մը, իր զրահաւորներէն մէկուն հրամանատարին կը հրամայէ, անթելով.

— «Զինական ջուրերուն մէջ յածող ամերիկեան Y թիւ 14 նաւուն վրայ արձակեցէք թնդանօթի տասներկու հարուած, վաղը, արշալոյսին, ժամը վեցուկէս: Ցաջողութիւն:»

Կը բանայ հեռաճայնը ու կը թելադրէ իր քարտուղարին.

— «Ներողութեան դիր մը խմբագրել եւ յանձնել Միացեալ Նահանգներու դեսպանին, սխալմամբ ռմբակոծուած Y թիւ 14 նաւուն համար: Արկածը պատահած է վաղը, առաւտեան ժամը վեցուկէսին: Ցաջողութիւն:»

Հրամանները կը կատարուին կէտ առ կէտ, Նիփոնեան կարգապահութեամբ:

Երրորդ անգամ մը Նիփոնեան զրահաւորին հրամանատարը չկարենալով ժամը ժամին ռմբակոծել ամերիկեան նաւ մը, դանակը կ'առնէ ու հարաքի կ'ընէ:

Կը պատահի ալ անշուշտ որ դէս-պան մը ներողութեան դիր ընդունի ռմբակոծուած նաւու մը համար, երբ այդ նոյն նաւը չէ ռմբակոծուած: Մէկ ժամ վերջը, ներողութեան դիրին մատուցումէն, խնդրոյ առարկայ նաւը կ'ընդունի հարուածները, տալով բաւական զոհեր:

Այս ընթացքով Նիփոնի արեւու կայսրութիւնը, կը կարծենք որ, Զինաստան գտնուող բոլոր եւրոպական պետութիւններուն քանի մը անգամ «փարտոն» պիտի ըսէ:

×

Եւ սակայն «փարտոն»ը զօրաւորին կ'ըսեն, Եւրոպայի մէջ ըլլայ թէ այլուր:

Կը ռմբակոծեն, կը սպաննեն, կը քանդեն, կ'ընկզմեն, կը պայթեցնեն, կը տապալեն, կը փոշիացնեն ու ետեւէն կը հասցնեն «փարտոն»ներ:

Հինգ հարիւր տարիէ ի վեր անհատն ու հաւաստացեալը մեզ կը սպաննեն, կը թալլեն, կ'առեւանգեն, կը ջարդեն, կը տարագրեն. խաչէ խաչ կը հանեն, անապատները կը քշեն, ծովերը կը թափեն, եւրոպական նաւերուն կառչող մեր եղբայրներուն ձեռքերը կը կարեն, ամէն սահմանէ դուրս կը հանեն, ամէն իրաւունքէ կը զրկեն եւ մեռասաններուդ ժամուն «փարտոն» մը անգամ չեն ըսեր:

«Փարտոն» մը, ձրի «փարտոն» մը:

Մենք փոքր ազգերու համար կը կուռինք, կ'ըսեն, Հայերը մեր փոքր դաշնակիցներն են, կ'ըսեն, ա՛լ հայկական տառապանքը վերջ գտած է, կ'ըսեն, կը խաբեն, կրկին ջարդել եւ տարագրել կուտան, մեզի գնչու կը չինեն ու «փարտոն»մը չեն ըսեր:

«Փարտոն»ը զօրաւորէ մը զօրաւորին կ'ըսուի:

Ասկէ ուշ հասկցանք:

Հող չէ: Վերանձնութիւնը թող կրկին մեզի մնայ:

Ազգովին կը մաղթենք որ մեր սիրտը այրողները՝ ամէնքն ալ, բազմաթիւ, խոշոր, պաշտօնական «փարտոն»ներու արժանանան:

Նոյնիսկ, օր մը, թող Եհովան ալ իրենց «փարտոն» ըսէ:

Եւ թող Աստուած մեզի ոյժ ու զօրութիւն տայ, որպէսզի մենք ալ, փոխանակ ուրիշէն «փարտոն» ստանալու, մեր ծանօթներուն ըսենք.

— Միլ բարտոն... Ափ էտիթիզ... Ներողութի՞ւն ներողութեանց:

ՆՇԱՆ ՊԼԵՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Յ. ՋԱՐԻՖԵԱՆԻ ԵՒ Զ. ՀԷՔԻՄԵԱՆԻ ՑԻԹԱՏՈՒԿԻՆ

Դեկտեմբեր, 27 փետրուար, Սօսիէթէ Սալանթի D սրահին մէջ կազմակերպուած էր սգահանդէս մը, նախաձեռնութեամբ Ա. Շահխաթունիի, հայ թեմի երկու արժէքաւոր արուեստագէտներու յիշատակին:

Պէտք եղաւ սպասել մինչեւ ժամը 4.30, որպէսզի սրահին գոնէ կէսը լեցուի: Այլեւս սովորական դարձած է տեսնել պարապ աթոռներ ամէնէն նուիրական նպատակներով սարքուած հանդիսներու մէջ, երբ ճաշը կը բացակայի ... Տակաւ կը նօսրանայ այն սերունդը որ կը պահէր դեռ իրեն հետ բերած ասնդութիւնները, յարգանքը իր մշակոյթին, իր արուեստին հանդէպ: Իրենց բացակայութեամբ աչքի կը զարնէին ոչ միայն երիտասարդական կոչականութիւններ, այլեւ ծանօթ մտաւորականներ, արուեստագէտներ, իսկ դերասանները հազիւ մէկ ձեռքի վրայ կարելի էր համրել:

Սգահանդէսին բացումը կատարեց Պ. Ա. Զօպանեան, ծանրանալով մասնաւորաբար դերասանապետ Ցովհ. Զարիֆեանի արժէքին վրայ: Ան մեծ արուեստով մը զիտցած էր իւրացնել թէ ռոմանթիկ եւ թէ իրապաշտ դերը, հաւասար նրբութեամբ եւ խոր հասկացողութեամբ:

Անոր 40 տարուան բեմական գործունէութիւնը Ադամեաններու, Սիրանոյշներու եւ Աբելեաններու հետ հայ արուեստի տաճարին մէջ եւ գեղաքանդակ սիւներէն մէկն է: Ասո՞ր որ Զարիֆեան եւս ինկաւ մեր դաղթականութեան սոսկումներուն մէջ, չկրցաւ արժեւորութեան մէջ, երբ ճաշը կը բացակայի ... Տակաւ կը նօսրանայ այն սերունդը որ կը պահէր դեռ իրեն հետ բերած ասնդութիւնները, յարգանքը իր մշակոյթին, իր արուեստին հանդէպ: Իրենց բացակայութեամբ աչքի կը զարնէին ոչ միայն երիտասարդական կոչականութիւններ, այլեւ ծանօթ մտաւորականներ, արուեստագէտներ, իսկ դերասանները հազիւ մէկ ձեռքի վրայ կարելի էր համրել:

Սգահանդէսին բացումը կատարեց Պ. Ա. Զօպանեան, ծանրանալով մասնաւորաբար դերասանապետ Ցովհ. Զարիֆեանի արժէքին վրայ: Ան մեծ արուեստով մը զիտցած էր իւրացնել թէ ռոմանթիկ եւ թէ իրապաշտ դերը, հաւասար նրբութեամբ եւ խոր հասկացողութեամբ:

Անոր 40 տարուան բեմական գործունէութիւնը Ադամեաններու, Սիրանոյշներու եւ Աբելեաններու հետ հայ արուեստի տաճարին մէջ եւ գեղաքանդակ սիւներէն մէկն է: Ասո՞ր որ Զարիֆեան եւս ինկաւ մեր դաղթականութեան սոսկումներուն մէջ, չկրցաւ արժեւորել իր մեծ արուեստագէտի երազ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՆ ՎԱՆՔ ՀՆՈՂ

Ի. Ա. ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ի. Ա. Հայկական բան վանք հնող, որ կը գտնուի Ռուսիոյ Տաճկահայաստանի նահանգին մէջ, Վանայ լիճին հարաւային կողմը, Վասպուրական գաւառին մէջ, Վանայ քաղաքէն 3 քիլոմեթր հեռու։ Ունի 60 տուն հայ բնակիչ, որոնք կ՚ապրին գլխաւորապէս ձկնորսութենէ։ Գիւղը կը գտնուի ծովեզերեայ հարթ տեղի մը վրայ, ունի գեղեցիկ տեսարան։ Ունի եկեղեցի մը, որ կը կոչուի Ս. Խաչ։ Ըստ աւանդութեան՝ Ս. Խաչը Կիպրոսէն բերուած է Վան եւ ետքը՝ Աղթամար։ Ներկայիս Ս. Խաչը կը գտնուի Վան։ Եկեղեցին շինուած է 1895 թուականին։ Ունի 2 քահանայ։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ դպրոց մը, որ ունի 50 աշակերտ։ Ուսուցիչն է Տ. Գրիգոր Ալեքսանեան։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ ուրիշ եկեղեցի մը, որ կը կոչուի Ս. Աստուածածին։ Ունի 2 քահանայ։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ դպրոց մը, որ ունի 50 աշակերտ։ Ուսուցիչն է Տ. Գրիգոր Ալեքսանեան։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ ուրիշ եկեղեցի մը, որ կը կոչուի Ս. Աստուածածին։ Ունի 2 քահանայ։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ դպրոց մը, որ ունի 50 աշակերտ։ Ուսուցիչն է Տ. Գրիգոր Ալեքսանեան։

Ի. Ա. Հայկական բան վանք հնող, որ կը գտնուի Ռուսիոյ Տաճկահայաստանի նահանգին մէջ, Վանայ լիճին հարաւային կողմը, Վասպուրական գաւառին մէջ, Վանայ քաղաքէն 3 քիլոմեթր հեռու։ Ունի 60 տուն հայ բնակիչ, որոնք կ՚ապրին գլխաւորապէս ձկնորսութենէ։ Գիւղը կը գտնուի ծովեզերեայ հարթ տեղի մը վրայ, ունի գեղեցիկ տեսարան։ Ունի եկեղեցի մը, որ կը կոչուի Ս. Խաչ։ Ըստ աւանդութեան՝ Ս. Խաչը Կիպրոսէն բերուած է Վան եւ ետքը՝ Աղթամար։ Ներկայիս Ս. Խաչը կը գտնուի Վան։ Եկեղեցին շինուած է 1895 թուականին։ Ունի 2 քահանայ։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ դպրոց մը, որ ունի 50 աշակերտ։ Ուսուցիչն է Տ. Գրիգոր Ալեքսանեան։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ ուրիշ եկեղեցի մը, որ կը կոչուի Ս. Աստուածածին։ Ունի 2 քահանայ։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ դպրոց մը, որ ունի 50 աշակերտ։ Ուսուցիչն է Տ. Գրիգոր Ալեքսանեան։

Ի. Ա. Հայկական բան վանք հնող, որ կը գտնուի Ռուսիոյ Տաճկահայաստանի նահանգին մէջ, Վանայ լիճին հարաւային կողմը, Վասպուրական գաւառին մէջ, Վանայ քաղաքէն 3 քիլոմեթր հեռու։ Ունի 60 տուն հայ բնակիչ, որոնք կ՚ապրին գլխաւորապէս ձկնորսութենէ։ Գիւղը կը գտնուի ծովեզերեայ հարթ տեղի մը վրայ, ունի գեղեցիկ տեսարան։ Ունի եկեղեցի մը, որ կը կոչուի Ս. Խաչ։ Ըստ աւանդութեան՝ Ս. Խաչը Կիպրոսէն բերուած է Վան եւ ետքը՝ Աղթամար։ Ներկայիս Ս. Խաչը կը գտնուի Վան։ Եկեղեցին շինուած է 1895 թուականին։ Ունի 2 քահանայ։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ դպրոց մը, որ ունի 50 աշակերտ։ Ուսուցիչն է Տ. Գրիգոր Ալեքսանեան։

Ի. Ա. Հայկական բան վանք հնող, որ կը գտնուի Ռուսիոյ Տաճկահայաստանի նահանգին մէջ, Վանայ լիճին հարաւային կողմը, Վասպուրական գաւառին մէջ, Վանայ քաղաքէն 3 քիլոմեթր հեռու։ Ունի 60 տուն հայ բնակիչ, որոնք կ՚ապրին գլխաւորապէս ձկնորսութենէ։ Գիւղը կը գտնուի ծովեզերեայ հարթ տեղի մը վրայ, ունի գեղեցիկ տեսարան։ Ունի եկեղեցի մը, որ կը կոչուի Ս. Խաչ։ Ըստ աւանդութեան՝ Ս. Խաչը Կիպրոսէն բերուած է Վան եւ ետքը՝ Աղթամար։ Ներկայիս Ս. Խաչը կը գտնուի Վան։ Եկեղեցին շինուած է 1895 թուականին։ Ունի 2 քահանայ։ Գիւղին մէջ կայ նաեւ դպրոց մը, որ ունի 50 աշակերտ։ Ուսուցիչն է Տ. Գրիգոր Ալեքսանեան։

— Լօ, լ՚, ինձմէ՞ն է, պատասխանեց երիտասարդը, մեր գիւղին մէջ ամէն մարդ կը ճանչնայ զիրար։ Ես ալ ձեզ կը ճանչնամ, ինչպէս նաեւ ձեր հայրը։ Ձեր հայրը ինձմէ աւելի մեծ է, ինձմէ աւելի հարուստ է, ինձմէ աւելի ուժեղ է, ինձմէ աւելի ամէն բանով գերազանց է, բայց ես ալ ձեզ կրնամ ըսել, որ

յած է գերմանական սպայակոյտին, 1923էն ի վեր, իսկ անգլիական գաղտնի սպասարկութեան՝ (Ինթէլլիճընս) 1926էն ի վեր :

Կարգը եկած էր Քէմպինսքիի, նախկին դեսպան Պերլինի, օգնականը եւ աջ բազուկը արտաքին գործակալ Լիթվինովի : Ամբաստանագիրը կ'ըսէր թէ՝ համաձայն իր իսկ խոստովանութեանց, Քէմպինսքի Գերմանիոյ կը ծառայէր 1921էն ի վեր : Ընդհ. դատախազ Վիշինսքի չարչ մը մանրամասնութիւններ հաղորդեց այս մասին : Օրինակ, ըսաւ թէ ամբաստանեալը համաձայնութիւն մը կնքած էր գերման զօրավարներ Ֆօն Զէկտի եւ Հասզի հետ, որոնք տարեմը կանքած էր գերման զօրավարներ Ֆօն Զէկտի եւ Հասզի հետ, որոնք տարեկան **12.500** անգլ. ոսկիի նպաստ մը սահմանած էին իրեն, որպէսզի հակակառեսական կազմակերպութիւն մը հաստատէ Ռ. Միութեան մէջ. թէ Թրոցքի ինք անձամբ հրահանգներ տուած է իրեն : Այս առթիւ իրրեւ վկայ կանչեց ուրիշ ամբաստանեալ մը, Բեսանով, որ եղած է անդամ Պերլինի առեւտրական պատուիրակութեան :

Եւ ահա դատաստրհը ապշութեան մատնուեցաւ, երբ Քրէսթինսկի տեղէն ցատկելով յայտարարեց .

— « Այդ բոլորը սուտ են : Ես երբեք թրոցքիական չեմ եղած : Ես լրտես չեմ... Ես ահաբեկիչ չեմ... Ես երբեք օտար գաղտնի կազմակերպութեան մը գործակալ չեմ եղած... Ես մեղաւոր չեմ.. Ես դիտմամբ սուտ յայտարարութիւններ ըրի, եւ այստեղ է որ կը յայտնեմ ճշմարտութիւնը » :

Առաջին անգամ էր որ այսքան յանդուգն խօսքեր կը լսուէին Մոսկուայի գերագոյնատեանին առջեւ : Ընդհ. դատախազ Վիշինսքի ամէ ի բերան մնալով, սկսաւ հարցումներով նեղել ամբաստանեալը, որ պնդելով իր անմեղութեան վրայ, յայտարարեց թէ կարգ մը նամակներ գրած է Թրոցքիի, բայց զայն չէ տեսած 1933ին, Իտալիոյ մէջ, ոչ ալ անոր տղան, Սէտովը, վերջին տասը տարիներու ընթացքին : Ամբաստանեալներէն Բեսանով, Ռոզենհօլց եւ Կրինքօ նորէն մերազրեցին նախկին դեսպանը, որ միշտ կը մերժէր եղած ամբաստանութիւնները :

Ընդհ. դատախազը կատղելով պոռաց :— Ուրեմն ըսել կ'ուզէք թէ դո՞ւ վարուած են քեզի հետ :— Բնականաբար, պատասխանեց ամբաստանեալը :

Ասոր վրայ նախագահը, Ուլրիխ , յետաձգեց նիստը, իսկ Քրէսթինսքի, որ փրփուր կը տեղար, բոլորովին դեղնած եւ ուժասպառ, փոշի մը կլլեց : Քիչ մնաց ուշաթափ պիտի ըլլար :

Ամբաստանեալ Զէրնով, որ երկրագործական նախարար եղած է տասը տարի, «խոստովանեցաւ» թէ լրտեսութիւն կատարած է ի նպաստ Գերմանիոյ, թէ կապեր ունեցած է «Պերլինէր Թակէպլաթ»ի նախկին թղթակցին՝ Փօլ Շէֆֆէրի հետ եւայլն :

Ամբաստանեալ Իքրամով, Ուզպէկիստանի կուսակցական քարտուղարը , խոստովանեցաւ թէ անգլիական լրտես եղած է եւ աւելցուց .

— « Մենք չարժումին ուժ տալու համար, անհրաժեշտ էր եւրոպական հզօր պետութեանց աջակցութիւնը : Կարծեցանք թէ Անգլիան կրնայ ըլլալ այդ պետութիւնը, իրրեւ ամէնէն հզօրը :

Ամբաստանեալներ Իվանով, Զուբարով եւ Չէլէնսքի պատմեցին թէ երբ անդամ էին ցարական գաղտնի ոստիկանութեան, պայքարած էին յեղափոխականներուն դէմ :

Եակոպա, Չեկային երբեմնի ահարկու վարիչը, խոստովանեցաւ թէ յանձնարարուած էր թունաւորել եւ սպաննել իր յաջորդը, Եժովը, եւ Մաքսիմ Կորքին, անոր քարտուղարին միջոցաւ : Իր հրամանը գործադրած են երեք բժիշկներ ...

Տպաւիոյ կառավարական զօրքը՝ 780.000

Մարտիէն կը հետագրեն թէ կառավարութեան զօրքը 780.000ի պիտի բարձրանայ մօտերս : Այժմ 650.000 կը հաշուեն թիւը, որուն վրայ պիտի աւելնան 130.000 հոգի, երկու նոր դասերու զօրակոչով : Կանչուած են անոնք որ ծնուրդութիւն չէին ըրած 1929ին, եւ այժմ 30 տարեկան են, ինչպէս եւ անոնք որ 19 տարեկան են եւ պիտի կանչուէին 1940ին : Կառավարական զօրքը թուպէս գերազանց կը համարուի ազգայնական ուժերէն :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԱ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պելժիոյ աշխատանքի դաշնակցութիւնը բացառիկ ժողով մը գումարելով, մէկ ձայնի ընդդիմութեամբ որոշեց մերժել խորհրդային արհեստակցական միութեանց պայմանները միացման մասին :

ԿԱՊՐԻԵԼԼԷ Տ'ԱՆՈՒՆՑԻՕ պիտի թաղուի ազգային յուղարկաւորութեամբ : Մուսոլինի հանդուցեալին բնակարանը գնաց, կարտոնէ, զինուորական համազգեստով եւ ընկերակցութեամբ երեք նախարարներու : Առաջնորդը նեռս մանելով գլուխը բաց, դագաղը ողջունեց հռոմէական աւանդութեամբ : Երեսփ. ժողովը նիստը դադրեցուց սուգի համար, իսկ ֆաշական գերագոյն խորհուրդը յետաձգուեցաւ : Իտալական անթելն ալ լռեց մէկ վայրկեան : Հիթլէր ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց :

ԱՆՆԱՄԸՆԹԱՑ ՋՐՀԵՂԵՂ մը կը սպառնայ Հօլիուուտի : Արդէն մեռած են ութ հոգի, եւ քանդուած՝ բազմաթիւ տուներ եւ թումբեր : Նիւթական վնասը՝ 5 միլիոն տոլար : Ողողուած է ութ քիլոմեթր տարածութիւն, մէջն ըլլալով չարժանկարներու թաղը :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. կ. Խ.ի Շավիլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 5 մարտ շաբաթ իրիկուն դպրոցին սրահին մէջ: Անդամ. անդամուհիներու ներկայութիւնը պարտադիր է. կը հրաւիրուին հետաքրքրող օրիորդներ եւ տիկիններ եւս, խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷյԼԻ Հայ երիտասարդական ընկերակցութեան հրապարակային դասախօսութիւնը 5 մարտ շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Բարեգործականի ֆունին մէջ, 22 Rue Petit St. Jean, կը խօսի Գ. Ի. Սիամանեան, նիւթ՝ Արտասահմանի հայ երիտ. մտածումները: Դասախօսութենէն վերջ գեղարուեստական բաժին եւ պար

ՑԵՏԱԶՈՒՈՒՄ Է

ԱԼՖՈՐվիլի Ֆ. Հ. կ. խաչի մասնաճիւղի պարահանդէսը սուգի եւ հիւանդութեան պատճառաւ մարտ 20ին:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

« ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ »

Մամլոյ ներքեւ է երգիծական նոր մէկ հատորս՝ «Ծաղրանկարներ » , որ քանի մը շաբաթէն լոյս կը տեսնէ : Գիրքը բաղկացած է աւելի քան 200 էջերէ : Կը պարունակէ բազմաթիւ ծաղրանկարները քէ՛ ծանօթ դէմքերու եւ քէ՛ ժողովրդական տիպարներու, մեծ մասամբ անտիպ կամ վերամշակուած : Այս հատորիս համար բացած եմ հանրիկ բաժանորդագրութիւն մը : Կոչ կ'ընեմ բարեկամներու եւ համակիրներուս, որպէսզի քանի ֆրանք ղրկելով բաժանորդագրուին : Կանխիկ վճարողներուն անունները ցանկով մը պիտի դրուին հատորին մէջ : Հաւանաբար գիրքը լոյս տեսնելէն վերջ արժէ աւելի սուղ :

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Դրամ ղրկել հետեւեալ հասցէին :— Béchiktachlian, 21, Rue Ampère, Cachan (Seine) :

ԴԱՇԼԻՔ ՏԵՍԼԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17. Rue Damesme — PARIS (13e)

Հ. Յ. Դ.

Փառիկ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. պր օսպանեանի յանձնախումբի ժողովը 7 մարտ, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին քաֆէ մէֆիսթօի մէջ, 146 Պուլվար Սէն Թէրմէն:

ՊԱՆԵԼՕ-ՖԱՇԱՆի «Սրճիւ» ենթակոմիտէի ընկերաճամակրական դասախօսական ժողովը շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր ակումբին մէջ՝

կը խօսի ընկ. Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ,

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ըրջանի բոլոր ընկերները, 4 մարտ, ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 6, Ավընիւ տ'Իթալի սրճարանի վերնայարկը, մէթրօ փլաս տ'Իթալի՝ կը դասախօսէ Ընկեր ՀՐԱՉ ՍԱՄՈՒԷԼ. Նիւթ՝ «Ներկայ քաղաքական կացութիւնը»:

ՄԱՐՍԷՅԼ ՓԱՂԱԳԻ Հ. Յ. Դ. պատանիներու ժողովը 6 մարտ. կիրակի, առաւօտեան ժամը 10ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՔՐԻՍՏՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ

6 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

5, RUE DE L'ECLIPSE «Շահրիկեան» սրահին մէջ.

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆԻ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԻ ԸՆԿ. Հ. ԱՒԵՐԷՆԿԻԼԷԱՆ

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին, մասնակցութեամբ Պ. ՀԱՅՏ ԹԻԹԻԹԻՆՃԵԱՆի (նուագ.), Օր. ՍԻՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆի (մեներգ), եւ ընկ. ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԴՈՑԵԱՆի (արտասանութիւն):

Մուտքը ազատ է

ՀՐՊՍԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Ս. Էթէհէնի «Անտոք» ենթակոմիտէի կողմէ

Կիրակի 6 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, տեղւոյն «Դուբեան» Գրադարանը :

Կը խօսի՝ ԸՆԿԵՐ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Մուտքը ազատ է :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Փետրուար 18ի սոթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՎԻԼԻ Հ. Յ. Դ. «ԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շավիլի մանկապարտէզի սրահին մէջ

5 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Մուտք 1 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Հ. Յ. Դ. «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 7ին

Մալաթիայ կրթասիրաց Ընկերութեան սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻԶԻՒՇԵԱՆ

Նիւթ՝ «Հայաստանի նեթկան եւ ապագան»

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ., արտասանութիւն եւ ուղերձ. Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ Հ. Յ. Դ. «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԻ «ՎԱՐԴԱՆԵՆԿ»Ը

6 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ՍԱԼ ԿԱԼՄԱՆի մէջ

Մուտք՝ 7.50 եւ 5 ֆրանք, անդորձներու 3 ֆր.

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Վիէնի կամերային կողմէ, 5 Մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին « Ժաժակ » Ակումբին մէջ :

Կը խօսի ընկեր Ս. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն :

ԹԱՏԵՐԱԿՈՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԳԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

12 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 3.30ին ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԻ «ՎԱՐԴԱՆԵՆԿ»

Մանակցութեամբ Լիոնի կարող ուժերու եւ զեկավարութեամբ Պ. ՑԱԿՈԲ ԹՈՐՈՍԵԱՆի: Կ'երգէ Օր. ՇՈՒՎԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ:

Գիները 5, 4 եւ 3 ֆրանք

ՄԱՐՍԷյԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ Միութեան հրապարակային դասախօսութիւնը 4 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Միութեան հաւաքատեղին, 6 Rue de l'Eclipse, «Շահրիկեան» սրահը: Կը դասախօսէ Պ. Լ. ՄԵԼԻՏՈՍԵԱՆ, նիւթ՝ «Ի՞նչ է ազգութիւնը»:

Մուտքը ազատ է

ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

ՀԱՒՈՒՐՕՐ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ ՀՕՄԻ ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Կիրակի 6 Մարտ. կէսօրէ վերջ ժամը 14, 30էն 19, 30

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8, Rue Bossuet, métro: Poissonnière et Gare du Nord

Երիտասարդական տաք եւ զուարթ մթնոլորտ

Մուտք 5 ֆրանք

Լաւ պատեհութիւն

ՄԱՆՈՒ Է գինուսրագրութեան պատճառաւ, Ալֆորվիլի Ֆրանսական բանուկ թաղամասի մէջ, եւ 300 յարկաբաժինով շէնքի մը Նեքքիւ սափրիչի խանութի մը բոլոր կազմածներով, այրերու համար 3 եւ կանանց համար 4 աթոռներով, երկու եռֆրիզապլը գործիքներ:

Մանրամասնութեանց համար դիմել տեղւոյն ն վրայ, Պ. Գեսրոս Բագասեանի, 101 Rue Edouard Vaillant, Alfortville (Seine):

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՖՐԱՆՔԵՀԻՆՑԿԱՒ

Կազմակերպուած՝ Փարիզի Հայ երիտասարդաց Միութեան կողմէ, նուիրագործուելու համար Հայաստանի Հանրապետութեան 20ամեակին

Գահուքեամբ՝ Պ. ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԻՐՏԱՆԻ :

11 Մարտ, ուրբաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին, LE JOURNALի սրահին մէջ, 100, RUE DE RICHELIEU, PARIS. Métro; Richelieu - Drouot եւ Bourse :

Ֆրանսերէն լեզուով կը ներկայացուի «Monsieur - Meunier» գործը երեք արարք, որ արդէն ներկայացուած է Ֆրանսական բեմերու վրայ: Նախ՝ Պերճ Միրիճանեան (Serge Mirjean) :

Սիրայօժար մասնակցութեամբ, Տիկին Claude - Ritterի, Porte St. Martinի Պ. Max Charlierի Gymnaseէն դէմքերուն մէջ եւ Պ. Balpétréի Comédie Françaiseէն, ինչպէս նաեւ Օր. Իրէն Պիւլպիւլեանի, Պ. Գաբրիէլեանի եւ Claude - Wilderի :

Ցայտագրի ամբողջութիւնը տեղւոյն վրայ, որուն ճոխութեանը պատասխանատու, ճիշդ ժամանակին պիտի սկսի :

Տոմսերու գինն է, 7, 10 եւ 15 ֆրանք :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

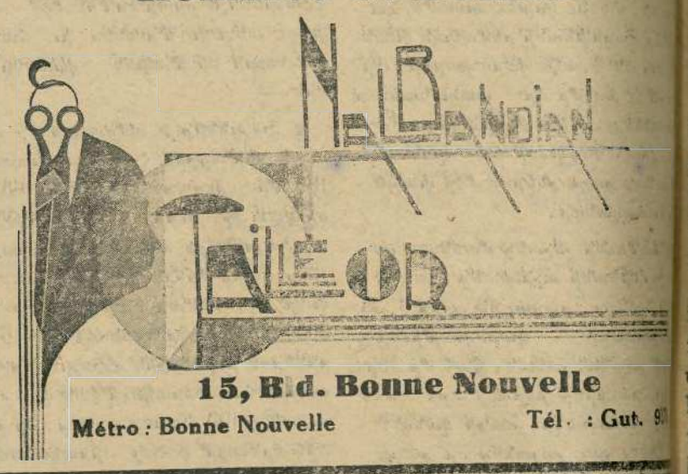
Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 10 Մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, իր կեդրոնատեղին, 8 բիս Պօսիւէ, Փարիզ

Կը դասախօսէ Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊ. ՀԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ

Նիւթ՝ « Հին եւ նոր սերունդները »

Այս բացառիկ, եւ նիւթով չհեղհեղան դասախօսութեան կը հրաւիրուին, Փարիզի Հայ երկսեռ հասարակութիւնը ու մասնաւորապէս բոլոր Հայ երիտասարդական միութիւններու անդամները:

Hommes et Dames

15, Bd. Bonne Nouvelle

Métro : Bonne Nouvelle **Tél. : Gut. 9**

ՔՈՆՖԻՔՍԻՈՆի տուն մը կ'ուզէ մատչելիներու մէջ քոնֆիքսիոն ապրանք ծախողներ: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (ան fonctionnement) չծախուածներըետ առնելու պայմանով: Կ'ուզուի նաեւ փլասիէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աղջիկ մը որ լաւ ֆրանսերէն խօսող պատանի մը :

Դիմել՝ « Ցառաջ »ի վարչութեան :

ՐԱՖԻՇԿ ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ

27 Avenue de Bellevue, Chaville

Աչքի, երախաններու եւ ներքին հիւանդութիւններ

Կ'ընդունի առաւօտեր 10—12 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

ՇԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ

Ձայտարան ՖԼՕՐԻ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէքթօ՝ Օպէօն եւ Մէտ Միչել

Ազնիւագոյն եւ ներկայիս թնամառած կերակուրներ :

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **ORIENT LLOYD**

48 rue de la République — **7 rue Auber, Paris**

Մարսէյլ, Tél. 0.47-22 եւ C.74-51 — Tél. Opera 07-77

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ

Ցոմսակներ՝ ամէն տիպի ճամբար Հայ Ճամբորդներու համար

Ժամնաւոր գին: Ունինք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմերը

ՎԱՍԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Etude de Me BERNARD WAHÉ

(17e ANNÉE)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales

JURISCONSULTE

de

Droit Français et International Privé

Mandataire en Justice

159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) **Tél. NORD 68-**

ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԻ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու արտասահմանի մէջ: Ներհրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներ: Արկածի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերտներ, ընկերական ձեւակերպութիւններ եւ անուններու փոփոխութիւն, քաղաքացիութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խմբագրութիւն: Իրաւագիտական քննութեանց եւ մրցումներու պատրաստութիւն: Ճամբորդական դասախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փողոցային արկածներու հատուցումներուն կատարյ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մարելու ժամկէտի: Ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:

Կ'ընդունի նաեւ ժամադրութեամբ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 5 ՄԱՐՏ SAMEDI 5 MARS 1938

14e Année No. 3671 — ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԴԱՐՊԱՍ

Քանի մը ամիս առաջ, ուշագրաւ բանավէճ մը տեղի ունեցաւ Թուրք հրապարակագրի մը՝ եւ «Կավկազ»ի միջեւ, որուն խմբագրապետն է Հայոտար Պամատ :

Թուրք հրապարակագիրը, նախկին իթթիհատական Մուհիդտին Պիրկէն, գլխաւոր աշխատակիցը «Թանին»ի, աւելի քան 60 յօդուած հրատարակելով Պոլսոյ «Սոն Փոսթա» թերթին մէջ, իթթիհատի մասին, կը պարզէր նաեւ Թուրքիոյ յարաբերութիւնները՝ կովկասի հետ : Այս առթիւ կը յիշէր թէ ստացած է բազմաթիւ նամակներ՝ Թուրք - Թաթար գործիչներու կողմէ, որոնք հետեւեալ գանգատը կը յայտնեն.

— « Մեր աւագ եղբայրները՝ Թուրքերը (Թուրքիոյ Թուրքերը) չեն հետաքրքրուիր մեր վիճակով : Թուրք կառավարութիւնը իր արտաքին հաղաքականութեան շահերուն համար մեզ բոլորովին անտես կ'առնէ... Թուրքիա, որ այնքան աղմուկ կը հանէ Ա - յէֆսանդրէթի խնդրին շուրջը, զարմանալի կերպով պէտք իսկ չի զգար բիչ մըն ալ զբաղելու ուրիշ երկիրներու մէջ ապրող Թուրքերու ազգային պայքարով »...

Թուրք հրապարակագիրը հետեւեալ ձեւով կը բացատրէր Թուրքիոյ այս դիրքը.

— « Առաջին պատճառ.— « Թուրքիա իր ազգային հաղաքականութիւնը կը սահմանափակէ իր պետական սահմաններով », որովհետեւ « ո եւ է երկիր կարող է ըլլալ ազգային միայն իր սեփական պատմական սահմաններուն մէջ» եւ «աշխարհակալութեան դէմ պայքարելու համար պէտք է որ երկիր մը ինքը աշխարհակալ չըլլայ »:

Երկրորդ պատճառ.— « Որպէսզի Թուրքիա դեր կատարէ քրիստոնեական աշխարհին մէջ, անհրաժեշտ է որ ան ունենայ անմիջական հաղաքական շահ մը, որ հաշէ զինքը այդ խնդիրներու մէջ: իրականին մէջ Թուրքիա նոյն իսկ իր մերձաւորագոյն հարեւան Կովկասի հանդէպ չի զգար նման մղիչ ոյժ մը կամ պատճառ մը: Ցետոյ, ինքը՝ Կովկասն ալ, որ հաղաքական եւ պատմական տեսակէտով կը ներկայացնէ բոլորովին իւրայատուկ աշխարհ մը, քնաւ հակում ցոյց չի տար, որ Թուրքիա հետաքրքրուի իր - մով »:

Հայոտար Պամատ — եւ ուրիշ Թուրք մը — «Կավկազ»ի մէջ պատասխանելով այս առարկութեանց, դառնօրէն կը գանգատէր Թուրք հրապարակագրին բռնած դիրքէն, եւ «դիւանագիտական » պատճառներու կը վերագրէր զայն :

Եւ նորէն պատմութիւն քրքրելով, դիտել կուտար թէ ոչ մէկ ազգ — բացի Շուէտէն եւ Նորվեկիայէն — չէ ազատած առանց արտաքին աջակցութեան : Մինչեւ անդամ խորհուրդ կուտար Թուրքիոյ, որ հաւատ չընծայէ Մոսկուայի քաղաքականութեան, քանի որ Թուսաստան, ցարական թէ բոլշեւիկեան, միշտ կը ձգտի իջնել դէպի հարաւ. արեւելք եւ դէպի Նեղուցները: « Բաղաքականութիւն մը որուն անխուսափելի զոհը պիտի դառնայ Թուրքիա, ուշ կամ կանուխ»:

Իր միւս աշխատակիցը, Ա. Քանէմիր, աւելի վերջերս հետեւեալ կարծիքը կը պարզէր, խօսելով մանաւանդ Բագուի վրայ.

— « Ինչ կը վերաբերի Բագուի, Կովկասի տնտեսական հիմնական ջիղը, անոր ազգային կերպարանքը բոլորովին փոխուած է նորհրդային կարգուսարքին տակ: Այժմ այդ հաղաքին 700,000 բնակիչներուն միայն 1)5ը կը բաղկանայ տեղական տարրէն:

Եթէ այս կացութիւնը երկարաձգուի, կասկած չկայ որ բիչ ատենէն Ադրբէյճան եւ Կովկասի միւս շրջաններն պիտի ընկղմին նոյն մուժիկներու յարաբերու ծովուն մէջ: Այն ատեն Կովկաս ընդմիշտ պիտի կորսնցնէ իր ազգային կերպարանքը: Կոյրեր են ա - նոնք որ չեն տեսներ այս բանը, եթէ ոչ իրենց անկեղծութիւնը կորսնցուցած». (Կավկազ, 1937 դեկտեմբեր, փրանսերէն) :

Տակաւին առիթ կ'ունենանք աւելի մանրամասնօրէն ներկայացնելու այս ուշագրաւ բանավէճը :

Մեր կատարած ամփոփումն ալ բաւական է, իմանալու համար բանավէճին միտքը :

Մինչ Թուրք հրապարակագիրը քաղաքական իրատեսութիւն եւ «պարկեշտութիւն» կը ծախէ, թելադրելով որ բոլոր Թուրքերը գործադրեն կամ իյնան իրենց սեփական վճիռներով եւ սեփական ուժերով», Հայոտար Պամատ եւ միւսները կը փորձեն համոզել, քաղաքացի Թուրքիան, որպէսզի չհաղորդուի Կովկասի ճակատագրով: Ոչ միայն ցեղակից ազգերը պաշտպանելու, այլեւ իր ապահովութիւնը ամրապնդելու համար:

Այս վերջին տեսակէտին ախոյեանն է, արդէն, «Կավկազ»ը, որուն երէն Ֆրանսերէն: Նոյն այս տեսակէտին ամէնէն վաւերական արտայայտութիւնը կը կազմէր Հայոտար Պամատի վերջին յօդուածը, որ ամբողջովին թարգմանուեցաւ «Յառաջ»ի մէջ :

Ուրեմն, անվերջ փառաբանելով Կովկասի Համադաշնակցութիւնը, Հայերուն եւ Վրացիներուն յանձնարարելով հրաժարիլ որեւէ պահանջէ եւ համակերպիլ հաստատուած սահմաններուն, Հայոտար Պամատ եւ ընկ. ամէն բանէ առաջ կը ձգտին սիրաշահիլ Թուրքիան եւ ապահովել անոր թիւրկուիթիւնը :

Իսկ այս կը նշանակէ ոչ թէ փրկել Կովկասը, այլ պարզապէս զինք կամ լուծ փոխել: Կրնայինք ըսել, նաեւ, անձրեւէն փախչիլ, կարկուտը դիմաւորելու համար :

Ամէն պարագայի մէջ, այս չէ Կովկասեան հարցին լուծման անունին: Մանաւանդ երբեք այս չէ ճամբան՝ Հայկական Դատի լուծման, որ ոչ միայն արդարութեան, այլեւ գոյութեան հարց է ազգի համար :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

21 „ՇՈՒՆԵՐ"ՈՒ ԴԱՏԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ՄԻՇՏ ՆՈՅՆ, ԳԱՐՇԵԼԻ ԶԱԻԵՇՏԸ

ՄԻԱԿ ՈՒՐՈՒՑՈՂՆ ԱԼ ԿԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻ...

Մոսկուայի դատավարութեան երկրորդ օրը, հինգշաբթի, դարչելի խեղկատակութիւն մը եւս պարզուեցաւ : Պերլինի նախկին դեսպան եւ արտաքին փոխ - գործավար Քրէսթինսքի, որ միակն ըլլալով, առաջին օրը ուրացած էր իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնները, յայտարարեց թէ սուտ խօսած է եւ ներողութիւն խնդրեց դատարանէն... Այս «խոստովանութիւնը» կատարուեցաւ երբ ընդհ. դատախազ Վիշինսքի կը պատրաստուէր փաստեր ներկայացնելու : Քրէսթինսքի ընդհատեց Փարիզի եւ Լոնտոնի նախկին դեսպանին՝ Ռաքովսքիի հարցաքննութիւնը եւ յայտարարեց.

— « Երկչոտ էի եւ ամօթէս չզոյնցայ, երբ կը կարդային ինծի դէմ եղած մեղադրանքները: Ամբողջովին կը խոստովանիմ թէ յանցաւոր եմ եղած մեղադրանքներով եւ կը խնդրեմ դատարանէն հասկնալ տկարութիւնս»:

Տեղացի ունկնդիրները բնականաբար չզարմացան այս յեսոս կոչումին վրայ. իսկ սակաւաթիւ օտարականները չէին կրնար որ եւ է բացատրութիւն տալ: Առաջին օրը, երբ ամբաստանեալը ուժգնօրէն կը բողոքէր եւ կը պնդէր իր անմեղութեան վրայ, կը կարծէին թէ անկեղծ է, եւ հիմա, ընդամէնը 24 ժամ վերջը ամէն բան վեր ի վայր կը շրջէր :

Մոսկուայի հեռագիրը կ'ըսէ թէ Քրէսթինսքի խորտակուեցաւ, երբ Ռաքովսքի հաստատեց որ ան կապ ունեցած է Թրոցքիի հետ եւ երբ պահակ մը իրեն ներկայացուց նամակի մը պատճէնը :

Միւս ամբաստանեալներն ալ գլխիկոր խոստովանեցան իրենց մեղքերը, նոյն հանդիսաւոր միօրինակութեամբ :

Անգլիական դեսպանը, որ ներկայ էր, ուշադրութեամբ զրի կ'առնէր ամբաստանեալներուն յայտնութիւնները՝ մանաւանդ Ռաքովսքիի խոստովանութեանց առեն: Լոնտոնի նախկին դեսպանը երկարօրէն խօսեցաւ Թրոցքիի ուղղուած նամակներու մասին, ապացուցանելով թէ Քրէսթինսքի յարաբերութիւն կը պահէր աքսորականին հետ, մինչեւորդի մը միջոցաւ : «Այդ միջնորդն ես էի», աւելցուց Ռաքովսքի, որուն մատերը ձերմակած էին բանտարկութեան միջոցին :

Ապատամբութիւն կ'սկսի

Ամբաստանեալ Իվանով պատմելով իր դաւաճանութիւնը, կրկնեց թէ կը դրծէր ի հաշիւ անգլիական «Ինթելիճընս»ին .

— « Զեմ վարանիր խոստովանիլ ամէն բան, որովհետեւ կ'ուզեմ պարզել խորհրդային իշխանութեան դէմ սարքուած դաւադրութեան հրէշային մանրամասնութիւնները: Պուխարին ինծի պատմած էր թէ աջերը համաձայնութիւն մը կնքած են Մեծն Բրիտանիոյ հետ, տապալելու համար խորհրդային իշխանութիւնը: Ասոր փոխարէն, անգլիացի գործարանատէրները կարեւոր մենաշնորհներ պիտի ստանային հիւսիսային դաւառներուն մէջ որոնք պիտի դրուէին բրիտանական թեւարկութեան տակ: Հարկ էր ապացուցանել Անգլիացիներուն թէ դաւադիրները ազդեցիկ մարդիկ էին: Ուստի Ռոզենհոլց Մեծն Բրիտանիոյ ծախսը ահագին քանակութեամբ առաջ, ոչինչ գիներով » :

Ամբաստանեալը յետոյ պատմեց թէ Պուխարինի հետ իր գործակցութիւնը՝ կը սկսի 1926ին եւ կը վերջանայ 1937ին, երբ ձերբակալուեցաւ: Միեւնոյն ատեն պատմեց իր կեանքը, — եղած է գործակալ ցարական գաղտնի ոստիկանութեան, ուր դնահատելով իր ծառայութիւնը, ամսականը 15 րուբլիէն բարձրացուցած են 75ի : Ցետոյ յարած է յեղափոխութեան, եւ ամէնէն վերջը՝ ձախակողմեան բոլշեւիկներուն, այն համոզումով թէ կառավարութիւնը կը տապալի, ինքն ալ կ'ազատի :

Կարգը եկած էր Պուխարինի, երբեմն խմբագրապետ՝ կառավարական պաշտօնաթերթին՝ «Իզվեսթիա»յի, նախագահ Գ. Միլլազդայինի եւն. : Բոլոր ամբաստանեալներուն մէջ ամէնէն աւելի այս մարդն էր որ ուշադրութեամբ կը հետեւէր դատավարութեան : Պուխարին ամբաստանուած էր թէ 1918ին միացած է դաւադրութեան մը, սպաննելու համար Լէնինը: Ցետոյ, 1932ին, ապատամբութիւն մը սարքած է, օտար միջամտութիւն յարուցանելու համար : Իր առջեւ կրզտնուէր ամբաստանագրին մէկ պատճէնը, եւ Պուխարին չարունակ նիշեր կ'արձանագրէր պարապ էջերուն վրայ : Երբ ընդհ. դատախազը ամբաստանեց թէ ներքին ըմբոստութիւններ սարքած է, Պուխարին առարկեց թէ այդպիսի բան չկայ ամբաստանագրին մէջ : Վիշինսքի մատնանշեց էջը եւ տողը. բայց Պուխարին պնդեց թէ այդպիսի բան չի գտներ : Ի վերջոյ հաստատուեցաւ որ իր առջեւ դրուած պատճէնին եւ դատախազին կարդացած օրինակին էջերը տարբեր թիւեր կը կրեն :

Բիչ վերջը, Պուխարին հերքեց այն մեղադրանքը թէ ըմբոստութիւններ սարքած է Կովկասի մէջ, 1928ին : «Այդ 1931ին էր, ըսաւ : 1928ին միայն հրահանգներ տուի ապօրէն կազմակերպութիւններ ստեղծելու համար : Այս ճըշդումը կը կատարեմ, որովհետեւ կ'ուզեմ ամբողջ մեղքը իմ վրայ առնել : Պէտք է պատժել միայն սարքած բոլոր դաւերուս համար :

Ընդհ. դատախազը :— Այդպէս պիտի ըլլայ արդէն, առանց քու մանուածոյ խնդրանքիդ :

Պուխարին :— Ժամանակը չէ սրամտութիւն ցուցնելու : Ես ալ կրնամ խելք ծախել, եթէ ուզեմ :

Ընդհ. դատախազը :— Ձեր խելքը չէ որ կը դատենք :

Պուխարին :— Գիտեմ, գիտեմ, սակայն կ'ուզէի քիչ մը փիլիսոփայական տեսութիւններ պարզել, ձեր արտօնութեամբ :

Նախագահ Ուլրիխ հեգնական ծիծաղ մը արձակելով մերժեց ամբաստանեալին խնդրած արտօնութիւնը :

(Ուրիշ շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆՈՒՆԻ ՀԱՐՑ

Սթոհոլմի թերթերէն մին, Նիս Տակլայք Ալլէհանտա», տիեզերագնացներ հացկերոյթ մը կազմակերպած է շուէտական մայրաքաղաքին մէջ, հաշի հրաւիրելով

Սթալինը,
Հիթլէրը,
Կէօրինկը,
Լէօն Պլումը :

Կը պակսի միայն Մուսոլինին : Աւելցնենք որ չորս կոչնականներն ալ ընդունած են հրաւէրը եւ հաշը տեղի պիտի ունենայ,— թերեւս ալ սկսած է ալդէն,— բարեկամական եւ սիրագեղ մթնոլորտի մը մէջ :

Կը նշանակէ թէ պատերազմի վախ չկայ :

Դժբախտաբար, հրաւիրեալ Սթալինը, Հիթլէրը, Կէօրինկը եւ Լէոն Պլումը երբեմ դիկտատոր չեն, ոչ իսկ Սահեղի պալատին մէջ կը բնակին, ոչ ալ Հոհէնցոլէրնեան գահը բազմած են :

1.— Կոչումնի հրաւիրուած Սթալինը իմքնաշարժի մեքենավար մըն է, հինուկ - մինուկ կոսպոտին մը Սթոհոլմի ռուս գաղթականներէն : Շուէտի համայնավարները, Սթոհոլմցի Ռուսին անուանակցական բախտէն խանդավառուած, կ'առաջարկեն որ իրենց կուսակցութեան մէջ մտնէ : Կառավար Սթալին կը մերժէ.— «Ձեր ամբողջ կուսակցութիւնը չեմ փոխեր կառքիս համար անհրաժեշտ մէկ դոյլ Էսանսի հետ» :

2.— Սթոհոլմցի Լէոն Պլումը բանջարեղէն կը ծախէ մայրաքաղաքին փողոցներուն մէջ, Միշոնի մը ձայնով : Ու կը հաւաստեն թէ երբ գլուխ կանցնէ սոխը աւելի արժէք կը ներկայացնէ իր աչքին բան հազար գլուխ աշխատաւոր, որ եւ է գործարանի մէջ :

3.— Կէօրինկ վանառականութեամբ կը զբաղի, հետաքրքրականը այն է որ մօտիկ բարեկամ է Լէոն Պլումի հետ, ամէն երեկոյ իսկ իսկի կուգան, թղթախաղ կը խաղան՝ հովին տուած սոցիալիզմը եւ ցացիզմը :

4.— Հիթլէր ներկարար է, ոչ միայն անուամբ, այլեւ բիչ մըն ալ գործնականով, յիշեցնելու համար կարծես Գերմանիոյ դիկտատորը : Բայց զարմանալին այն է որ մեծ մարդոց անուանակից այս երջանիկներուն մէջ իր բախտէն կը դժգոհի ամէնէն աւելի Սթոհոլմի Հիթլէրը : «Եղբա'յր, կ'ըսէ լրագրողներուն, տառապանքի դարձաւ Հիթլէր կոչուիլս : Ոչ հետաքրքրութիւն մը կրնամ ընել բերնի համով, ոչ ալ ճամբորդութիւն մը կատարել գլխարկս ծուռ դրած : Հետաքրքիր գլուխը կանցնիմ, հազիւ թէ արտասանած եմ.— « Ես՝ Հիթլէր», ինծի կը պատասխանեն. «Իսկ ես Մուսոլինի » :

Գիւղ կ'երթամ, պանդոկ կը մտնեմ, ճամբորդներու արձանագրութեան տետրակին մէջ անունս կը գրեմ, երբ թերէս կը բռնեն ու դուրս կը նետեն գիս, կարծելով թէ խեղկատակութիւն մը ընելու համար գացած եմ : Իրական առասպանիք է որ կը կրեմ : եթէ պատմեմ գլխուս եկածները՝ կրնամ ես ալ « Իմ Պայքարս » մը գրել, նոյնիսկ հետաքրքրական » :

***

Ինչպէս կը տեսնուի, շատ կարեւոր է անունի հարցը :

Մեր մէջ մարդիկ կան, որ անունին կարեւորութիւն չեն տար այնքան : Այսպէս գիւղեր կամ ճաղաքներ ունինք, ուր Հանինէսները կամ Օննիկները բանակ կը կազմէին : Զգտնուած կամ « պարտադրանաց» անուն դնելու մտահոգութեան ծանօթ չէինք : Ընդհակառակն անուանները կը պզտիկցնէինք հրատական ձեւով,— հսկայ Աստուածատուրը կը դառնար Աստօ, Մկրտիչը՝ Մկօ, Աւետիսը՝ Աւօ : եթէ կարենայինք՝ միավանկ պիտի դարձնէինք բոլոր անուանները, որպէսզի անունդ բանդի անգամ չյատնի չըլլար : Այլ, սակայն, Անգլիացիները շատ կը սիրեն երկար անուանները, — կը պատմուի որ խորհրդաժողովի մը մէջ Չիչէրին յամառօրէն «Ո. Քըրզըն» կ'անուանէր բրիտանական կայսրութեան նախարարը : Քըրզըն, փրփրած եւ ճակնդեղի պէս կարմրած ,ոտքի ելաւ եւ բոդոքեց, ըսելով թէ ի'նչ է իր անունը. — « Քըրզըն - Ճորճ - Նաթանիէլ, Մարքիզ Քէդլստոնի, արտաքին նախարար Ն. Վ. կառավարութեան» :

Պիտի առարկէք թէ այսքան երկար անուն ու տիտղոս տալը բուն կը բերէ : Բայց ընդունեցէք որ կարճ անունն ալ աւելի իմաստ չունի քան փը'սք մը ըսելը : Անուն ըսածդ պէտք է լեցնէ բերանդ, յորդի գետի պէս, ինչպէս Ասուրեստանի թագաւորներուն անունները, — Նարուզոդոնոսոր : Օրինակ, ի՞նչպէս չցաւիլ որ մեր մէջ հիւթեր կը կոչուին Համբարձում Համբարձումեան, — յորդահոսած , վարարուն , փոթորկածայն : Հայ գիւղացին, այսպիսի հոգեյարկաճի անուանները սիրելուն համար է անշուշտ, որ ժամուն ստուած անունը մէկդի կը դնէ եւ կը կոչէ նախշուն անուններով.— Լանբերաձին տղան, Գոլոյենց Ակոյին Խարսը : Այսպէս կոչելով՝ Հայ գիւղացին կ'ուզէ իմաստ մը եւս դնել անուանակոչութեան մէջ : Որովհետեւ անուններն ալ կը մշակի, հմայաթափ կ'ըլլան, ծեփը կը թափի կարծես :

Օրինակ, ես տեսած չէի Մալէզեանը : Օր մը մէկը ներկայացուցին ինծի Մալէզեան անունով. «Դո՞ւն ես Մալէզեանը, ըսի, ծօ' ես էեզի տասը հազար չէ, մէկ մէջալիճ ալ չեմ տար» : Վերջը հասկցայ, որ այս խօսքը պէտք էր ըսել Սէուար Ալպոնի թառած որոյին (հազուագիւտ թռչուն մըն է) :

ԱՐԱԶ

ՆՈՐ ՅԱՋՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՂՏՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ՄԱՍԻՆ

Մահացու մաւրէներ եւ 200 պայթուցիկ

Տասներկուդ օր լռութիւն պահելէ վերջ, Ապահովութեան տեսչութիւնը նոր եւ դղրդապին յայտնութիւններ ընէաւ հանեց գաղտնի կոմիտէի գործերու մասին :

Հաստատուած է թէ Գաղտնի Կոմիտէն փորձած էր մահացու մանրէներ ճարել, Փասթէօրեան հաստատութենէն, բարեբախտաբար ձախողելով : Այդ մանրէները պիտի ըլլային չափազանց վտանգաւոր : Տակաւին ուրիշ յայտնութիւններ ալ կը սպասուին : Միւս կողմէ, ոստիկանութիւնը համոզուած է թէ Հոչքիս գնդացիրները պղպջուած էին Սէն - Տընիի մէկ բերդէն :

Նոր մեղսակից մը եւս ձերբակալուեցաւ, գործարանատէր մը, որ զէնքեր եւ պայթուցիկներ ծախած էր զլխաւոր դաւադիրներէն մէկուն :

Դեռ աւելի կարեւոր դէպք մը,— Քլէրմոն Ֆէռան, առուք մը մէջ գտնուեցան 200 պայթուցիկներ, որոնք բաւական էին օդը հանելու ամբողջ քաղաքը : Լեցուած են «էլտիթ»ով : Անմիջապէս քննութիւն բացուեցաւ, ուրիշ գաղտնիքներ ալ երեւան հանելու համար :

Ինչպէս կ'երեւայ, տակաւին շատ մը ծալքեր պիտի բացուին, պարզելով դաւադրութեան ամբողջ ահաւորութիւնը :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ փոխադարձաբար որոշեցին մայիս 15էն սկսեալ ընդել իրենց հիւպատոսութիւնները : Մոսկուա պիտի փակէ Քէօնիկսպէրկի եւ Համպուրկի, Պերլին՝ Քիեվի եւ Նովոսիպիրսքի հիւպատոսութիւնները :

ՍԱՍՏԱՀԻ ԼՈՒՐԵՐԻՆ

The Bunch of Steinbeni

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.

Գրքույկ Տասնհինգերորդ
Թարգմ. Ա. Ս.

Ֆրանկին ամուսնացած էր արդեն տասը տարի, և նրանց միջև ոչ մի սեր չկար։ Ամուսինը նրան ոչ միայն չէր սիրում, այլև ատում էր։ Ամուսնանալով նրա հետ՝ նա ուզում էր ազատվել ֆինանսական ծանր դրությունից։ Ֆրանկին էլ ամուսնացել էր հարուստ մարդու հետ, որովհետև ինքը ևս ուզում էր ազատվել աղքատությունից։ Նրանք ապրում էին ինչպես թշնամիներ։ Ամուսինը ոչ միայն չէր թաքցնում իր սիրուհիների մասին, այլև ամեն կերպ ուզում էր նրան նեղացնել։ Ֆրանկին էլ ամուսնացել էր նրա հետ, որովհետև ուզում էր ունենալ երեխա, որ ժառանգ լիներ ամուսնու հարստության։ Բայց ամուսինը չէր ուզում, որ նրանք երեխա ունենան։

Ամուսինը ամեն կերպ ստիպում էր նրան, որ նա ինքնասպան լինի։ Ֆրանկին էլ ամուսնացել էր նրա հետ, որովհետև ուզում էր ունենալ երեխա, որ ժառանգ լիներ ամուսնու հարստության։ Բայց ամուսինը չէր ուզում, որ նրանք երեխա ունենան։

Ամուսինը, ի տարբեր, որ նա էլ ատում էր նրան,

«ՅԱՌԱՋ» ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ՀՈՂԸ ՓԱՅԼԵՐԻ ԳՈՒՆԴԻՆ

ՏՈՒՖԱ. ՓՈՇԱՓՈԽՎԱԾ ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Ես (anglyse grammaticale, analyse logique) : Մորքրը, ես պատմեմ որ նա- յրեր (ես) ունեցել եմ երկու որդի, որոնցից մեկը (ես) ուղարկեցի Ամերիկա, որ- տեղ նա (ես) ապրում է արդեն տասը տարի, իսկ մյուսը (ես) ուղարկեցի Ֆրանսիա, ուր նա (ես) ապրում է արդեն հինգ տարի : Ես (ես) ունեմ նաև մի դուստր, որը (ես) ամուսնացած է Ամերիկայում ապրող մի հայ երիտասարդի հետ, որի անունը (ես) չեմ հիշում : Ես (ես) ունեմ նաև մի քրոջ որդի, որը (ես) ուզում է գնալ Ամերիկա, որպեսզի (ես) ինձ (ես) հետ ապրի : Ես (ես) ունեմ նաև մի եղբայր, որը (ես) ապրում է Ամերիկայում, որտեղ նա (ես) ունի մի մեծ ֆաբրիկա : Ես (ես) ունեմ նաև մի քրոջ աղջիկ

Ցետոյ լսուեցաւ Զերնով, որ խոստովանեցաւ թէ աշխատած է խափանել խորհրդային զիւղատնտեսութիւնը, իբրեւ հողագործական գործավար (նախարար)։ Եւ հետեւեալ պատմութիւնը պատմեց.— Ռիքովի հրահանգով Պերլինի մէջ կը հանդիպի մենշեւիկ Դանի, գործունէութեան ծրագիր մը մշակելու համար։ Բայց իրիկուն մը, երբ ինք (Զերնով) չափազանց խմած էր Դանի հետ, կռիւ կը բռնուի Գերմանացիի մը հետ, հանրակառքին մէջ, եւ Պերլինի պահականոցը կ'առաջնորդուի։ Այնտեղ կը հասկնայ որ խաղի մը զոհ գացած է, որովհետեւ գերման ոստիկանութիւնը արդէն տեղեակ էր Դանի հետ կատարուած խօսակցութեանց։ Այսպէս թակարդն իյնալով, յանձն կ'առնէ ծառայել Գերմանիոյ գաղտնի ոստիկանութեան։ Փօլ Շէֆէր, «Պերլինէր Թակլաթ»ի Մոսկուայի թղթակիցը, իբրեւ մէջնորդ կը ծառայէ գերման ոստիկանութեան եւ Զերնովի միջեւ, որ ամէն տեսակ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր Մ. Միութեան կացութեան, հողագործութեան, կուսակցական վիճակի եւն. մասին։ Թղթակիցը տեսնելով որ իր կացութիւնը վտանգուած է, կը հեռանայ Մոսկուայէն, բայց Զերնովի եւ գերման ոստիկանութեան յարաբերութիւնները կը չարունակուին ուրիշ գործակալի մը միջոցաւ։ Իր տէրերուն հրամանին վրայ, Զերնով երբ հողագործական գործավար կը դառնայ, կը ձեռնարկէ վնասաբերութեան, ընդարձակ ոստիճանի մը վրայ, պաճարախտ, ժանտախտ եւ ուրիշ վարակիչ հիւանդութիւններ կը տարածէ անասուններուն մէջ։ Եւ իրրեւ վարձատրութիւն կը ստանայ 30.000 մարք եւ 150.000 րուբլի։

Այս պատմութենէն վերջ, ընդհ. դատախազը սկսաւ հարցաքննել նախկին վարչապետը, Ռիքով, որ ամբողջովին հաստատեց եղած մեղադրանքները, միայն քանի մը մանրամասնութիւններ ճշդելով ...

Պատմական ապստամբութիւն...

Այս առթիւ նորէն յիշուեցաւ թէ կ'ուզէին զինեալ ապստամբութիւն յարուցանել հիւսիսային Կովկասի եւ հիւսիսային Սիպերիոյ մէջ, ինչպէս եւ սպանիել Բաղաեական Բիւրոյին անդամները, ի մէջ այլոց Սթալինը եւ Քագանովիչը, աշակցութեամբ սոց. յեղափոխական ահաբեկիչներու, որոնք իրենց տրամադրութեան տակ դրուած էին Սեմենովի կողմէ։ Ռիքով յետոյ պատմեց պալատական ապստամբութեան մը դաւադրութիւնը, որուն պիտի մասնակցէին բոլոր խմբակցութիւնները, ինչպէս եւ մարաջախտ Թուխաչեւսկի (զնդապահարուած)։ Գործադրութիւնը պիտի կատարուէր կուսակցութեան 17րդ համագումարին առթիւ, բայց անյարմար նկատուելով, յետաձգուեցաւ։ Այս առթիւ Քրէսթինսքի պատմեց թէ Թուխաչեւսկի կ'ուզէր փութացնել պալատական յեղափոխութիւնը, վախնալով որ դիմակը վար կ'առնեն։

Ամբաստանեալ Զուբարով, երբեմն փոխ - գործավար հողագործութեան, իր կարգին չտնդալից յայտնութիւններ ըրաւ, մասնաւորապէս ծանրանալով Սթալինի եւ միւս վարիչներու դէմ սարքուած դաւադրութեան վրայ։ Ըսաւ թէ 1930ին ինք եւ Ռիքով ծրագիր մը կազմած էին երկրին պարենաւորումը ջլատելու համար։ «Կ'ուզէինք նախ սպաննել Մոլոթովը, որովհետեւ աւելի դիւրին էր մօտենալ անոր»։

Նախկին վարչապետը այս պարագան ալ հաստատեց, միմիայն եւ ողորմուկ ձեւեր առնելով։

Եակոտա, Զեկային երբեմնի ահարկու վարիչը, նոյնպէս միշտ «այո» կը պատասխանէր ընդհ. դատախազին հարցումներուն, խոստովանելով թէ տեղեակ էր Ռիքովի սարքած դաւերուն։

Նախկին վարչապետը պատմեց, տակաւին, պարզելով օտար պետութեանց եւ մասնաւորապէս Գերմանիոյ հետ եղած յարաբերութիւնները, թէ՝ համաձայն Գարախանի յայտարարութեան, երբ անկախութիւն հռչակել տային Ուկրայինայի, Սպիտակ Ռուսաստանի եւ Ուզպէկիստանի, Գերմանիա փոխադարձաբար զործօն աջակցութիւն պիտի ընծայէր, յաղթական պատերազմ մը սարքելու համար Մ. Միութեան դէմ... Պատմեց նաեւ թէ աչերը կը փոքձէին բանակ մը կազմել ցարական Մազախներէն։ Քրէսթինսքի ալ իր կարգին աւելցուց թէ 1934ին Թրոցքի իրեն յանձնարարած էր յարաբերութիւն հաստատել Թուխաչեւսկիի եւ ուրիշ զօրավարներու հետ, պետական հարուած մը սարքելու համար, երբ պատերազմ ծագէր։ բայց պատերազմ չծագելով, այս ծրագիրն ալ յետաձգուեցաւ ...

Ապրիլի վերջ կը պահանջէ...

Մոսկուայէն կը հեռագրեն փետրուար 3 թուականով։—

Գերագոյն Ատեանը լեռնակուտակ բանաձեւեր կը ստանայ, որոնք միաձայնութեամբ կը պահանջեն «ոչնչացնել, երկրի երեսէն սրբել ժողովուրդի թշնամիները»։ Մեծ գործարանի մը բանուորներուն բանաձեւը կ'ըսէ.

— « Ընկեր դատաւորներ, եղէք անվախ եւ վճռական։ Ձեր ամէնէն անողորմ վճիռն արձակեցէք ֆաշական վարձկաններու հրոսախումբին դէմ։ Մենք հաստատապէս համոզուած ենք թէ խորհրդային արդարադատութիւնը, մեր մեծ և հզօր ժողովուրդին արդարադատութիւնը պիտի արտայայտէ մեր կամքը եւ անողորմաբար պիտի ոչնչացնէ սողացող լիժերը »։

Վտանգաւոր ճոռեն վտան պիտի կը պահանջէ

Աչխատանքի նոր օրինագրքին առաջին օրէնքը հինգ անգամ է որ մէկ ժողովէն միւսը կը փոխադրուի, համաձայնութիւն գոյացած չըլլալով երեք հիմնական կէտերու մասին։ Վարչապետ Պ. Շօթան նորէն վստահութեան խնդիր յարոյց, այս անգամ երեսի. ժողովին մէջ, պարզելով նախաարարական տազնապի մը հետեւանքները։

— «Պէտք է վերջ տալ այլեւս, յայտարարեց Պ. Շօթան։ Ահա չորս օր է որ օրինագիծը կ'երթայ կուգայ։ Այլեւս չեմ կրնար խոստանալ թէ պիտի ապահովեմ ծերակոյտին քուէն, բայց յանձն կ'առնեմ ծերակոյտէն ստանալ օրէնքին քուէարկութիւնը՝ ապրիլ 15էն առաջ։ Եթէ ընդդիմանան, անհրաժեշտ իրաւասութիւնները պիտի պահանջեմ ծերակոյտէն »։

ՋՐՀԵՂԵՂ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՈՍՏԱՅԻՆ ՄԷՋ

124 հոգի վնասած, 25,000,000 տոլար վնաս

Երկիր քանի մը տողով հաղորդած էինք Հոլիուուտի (Քալիֆորնիա) մէջ պատահած աղէտը։ Նոր տեղեկութեանց համաձայն, կատարեալ ջրհեղեղ մը պատահած է Լոս Անճելէսի մէջ, իրրեւ հետեւանք չորս օրուան անձրեւներու, ահագին վնաս պատճառելով։ Մարդկային զոհերու թիւը կը հաչուէն 124, նիւթական վնասը՝ 25.000.000 տոլար։ Այսպիսի հեղեղ եւ փոթորիկ տեսնուած չէր 1881էն ի վեր։ Տասը հազար հոգի զրկուած են իրենց տուներէն։ Ծովեղերքէն 75 մղոն տարածութեան վրայ, հաղորդակցութիւնները խզուած ըլլալով, Լոս Անճելէս կղզիացած է։ Մեծապէս վնասուած է նաեւ չարժանկարի ոստանը, Հոլիուուտ։ Վախ կայ որ փլուզումներ պատահին, ոչնչացնելով աչխարհահռչակ «աստղ»երու չքեղ ապարանքները։ Փողոցները դետակներու վերածուած են, անկարելի դարձնելով ինքնաշարժերու եւ հանրակառքերու երթեւեկը։

Հիթլէր ուղեղդրութեան ընդունեց Պերլինի անգլիական դեսպանը։ Ներկայ էր նաեւ արտաքին նախարարը, Ֆոն Ռիպպենթրոփ։ Կը կարծուի թէ Գերմանիա կ'ուզէ փութացնել անգլեւգերման բանակցութիւնները, հիմա որ Մ. Միութիւնը կղզիացած է։

ԱՆԳԼԵՒԻՏՏԱԼԱԿԱՆ բանակցութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ չաբթու։ Հռոմի անգլիական դեսպանը, որ Լոնտոն չանչուած էր, Հռոմ կը վերադառնայ այսօր։

Հ. Յ. Դ.

Փառատիկ

ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. պրօպականտի յանձնախումբի ժողովը 7 Մարտ, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8,30ին քաֆէ մէֆիսթոի մէջ, 146 Պուլվար Սէն Ժերմէն։

ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի բնակերաժամակրական դասախոսական ժողովը շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին իր Ակումբին մէջ՝

Կը խօսի ընկ. Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ։

Գալաշար

ՄԱՐՍԷՅԼ ՖԱՂԱՔԻ Հ. Յ. Դ. պատանիներու ժողովը 6 Մարտ. կիրակի, առաւօտեան ժամը 10ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ՝ կարեւոր օրակարգ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱԽՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՔՐԻՍՏ ՓՕՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ

6 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

5, RUE DE L'ECLIPSE «Շահրիկեան» սրահին մէջ։

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲԸՆ Կ. Յ. ԴԱՇՆԱԿ ԿԱՆԻ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԻ ԸՆԿ. Հ. ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵՒՃ

Գեղարուեստական խնամեալ բաժին, մասնակցութեամբ Պ. Հաճի Թիթիհինճեանի (հնուագ), Օր. Սէրէնկիւլեանի (մեներգ), եւ ընկ. Տիգրան Թադոսեանի (արտասանութիւն)։

Մուտքը ազատ է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ց. Դ. Ս. Էթիէնի «Անտոք» ենթակոմիտէի կողմէ

Կիրակի 6 Մարտ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, տեղւոյն «Դուրեան» Գրադարանը։

Կը խօսի՝ Ընկեր ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Մուտքը ազատ է։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Փետրուար 18ի առթիւ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՎԻԼԻ Հ. Ց. Դ. «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Շավիլի մանկապարտէզի սրահին մէջ

5 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Մուտք 1 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ Հ. Ց. Դ. «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 7ին

Մալաթիոյ կրթասիրաց Ընկերութեան սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Հայաստանի նեթկան եւ ապագան»

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— երգ., արտասանութիւն եւ ուրիշ։

Մուտքը ազատ է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱԹՈՒՈՒԱԼԻՒ Հ. Ց. Դ. «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑՍՑՈՒԻ «ՀԱՐԴԱՆՈՒՇ»Ը

6 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ՍԱՂ ԿԱԼՄԱՆի մէջ

Մուտք՝ 7.50 եւ 5 ֆրանք, անդորձներու 3 ֆր.։

ՅԱՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՈՓԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Կիրակի, 6 Մարտ, կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

CHEZ BOIVIN սրահին մէջ, 25 bis Av. de la République. *Մոնռուժ մէթրօ Փորթ տ'Օրլէանի մօտ*

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Սան սանուհիներու կողմէ պար, արտասանութիւն, կենդանի պատկեր եւ անակնկալներ։ Ժող. կը նուագէ Թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ։ Ճոխ պիւֆէ։ Մուտք 6 ֆր., փոքրերու 2 ֆր.։

ՆԱԻԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԲԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

Salle Erard մէջ, 12 Mars ժամը 9ին

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Այս կիրակի, 6 Մարտ, Գարեգին Արքեպ. Խաչատուրեան պիտի պատարագէ Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ եւ քահանայ պիտի ձեռնադրէ Մարաշցի տիրացու Հայկազուն Շահինեանը, Մարսիլիոյ եկեղեցւոյ վրայ։

Այս բացառիկ առիթով պատարագը առնչի կ'ունենայ բաց վարագոյրով, ըստ հին սովորութեան եւ երեգեցողութիւնները՝ բազմաձայն։

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibald

Մարտ 4 — 10 Մարտ

Ամէն օր ցերեկներ 2.30ին, իրիկուններ 20.30ին։

Greta Garbo
Robert Taylor
dans le Roman
de Marg erite Gautière

Գիներ 3, 5 եւ 8 ֆրանք։

Նեթկայ յայտարարութիւնը պիտի ցերեկին կրկնուի 2 ժամուան ատկեզուած գիներով։

ԿՐ ՓՆՏՈՒՈՒԻ

— Վանի դիւղերէն Սարօ Հովհաննան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Սեդրաք, Աբրահամ, քոյրերը՝ Սօսէ, Դիգօ (իրենց հօր անունը՝ Մուշեղ, մօր անունը՝ Ապրշում)։ Կը փնտռէ նաեւ իր հօրեղբայրները՝ Մելիք, Մարգար, Տաղո, Կրպօ Լեւոն եւ այլն։ Իրենց հետքը կորսնցուցած է Վանի ինքնապաչտպանութեան կռիւներէն առաջ։ Ստոյգ լուր տուողին 300 ֆրանք կը ւուէր։ Իմացնել՝ Serop Moroukian, 63 Boulevard Carnot, Le Puy, (Haute Loire), France։

ՃՇԴՈՒՄ

6 Մարտի կիրակի օրուան «Պէպօ»ի եւ «Շամէն տը լա Վի»ի ներկայացումը կազմակերպուած է ի նպաստ Լասիոթայի հայ չքաւորներուն։

Մարսէյլի ժողովրդ. կոմիտէ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 10 Մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8իշդ 9ին, իր կեդրոնատեղին, 8 բիս Պօսիւէ, Փարիզ։

Կը դասախօսէ Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Նիւթ՝ « Հին եւ նոր սերունդները »

Այս բացառիկ, եւ նիւթով չափական դասախօսութեան կը հրաւիրուին, Փարիզի հայ երկսեռ հասարակութիւնը ու մանաւանդ բարձր հայ երիտասարդական միութիւններու անդամները։

ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍ

ՀԱՒՈՒՐՑ ԳԱՐՇԱԿԷՕԶԵԱՆ ՀՕՄԻ ՆԱԽԿԻՆ ՍԱՆՈՒՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի 6 Մարտ. կէսօրէ վերջ ժամը 14, 30էն 19, 30

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՑ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8, Rue Bossuet, métro: Poissonnière et Gare du Nord

Երիտասարդական տաք եւ զուարթ մթնոլորտ

Մուտք 5 ֆրանք

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն

364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)

Մէթրօ Porte de Versailles. *Թել.* Vaug. 52—06

Օթոպիւս AG. 33, 89

Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20

Իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15։ եւ ժամադրութեամբ։

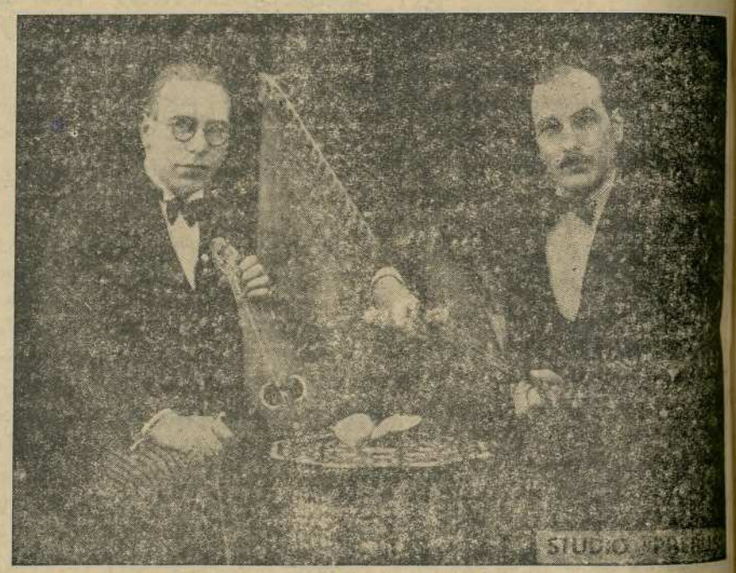
ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Օտար գրամներու փոխոխութիւնս ձէքեր կը տրուին ամէն երկրի ճաւար։ կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ։

ՀԱՒ ԳԱՅՄԱՌՆԵՐ։

ՔԷՄԱՆՉԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՑԿ

Կը նուագէն ամէն երեկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՈՒՆԻ ՊՕՂՈՍ եւ պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՖԷՐԻՏԱՅԻ, Franco - Orientale սրճարան-ճաշարանին մէջ, 3. RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrsի անկիւնը), Trudaine 51—80, Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle. Օթոպիւս 1. 9. R. bis Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ պաղանդերներով։

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԱՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յանուար 1էն սկսեալ կը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը ամպլիական, Ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, Քրիքօճաժի, գուլպաներու ևն. ևն.։

Ամենայաւ ապրանքներ բացառապէս կիզուած գինիներով։

Կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood եւ Royal գիրափոխադարձի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ըլլայ ուղղակի Ամերիկայէն։

փաթաթաններու կը դրկենք կերպաս երու նմոյշները եւ գիները։

Դիմել **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՔՈՆՖԷՔՍԻՈՆԻ տուն մը կ'ուզէ մատչէներու մէջ քոնֆէքսիոն ապրանք ծախողներ։ Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (ան fօնսիճեապոռ) չծախուածները ետ առնելու պայմանով։ կ'ուզուի նաեւ փլասիէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աչխոյժ լաւ ֆրանսերէն խօսող պատանի մը։

Դիմել՝ « Ցառաջ »ի վարչութեան։

ՇԱՑԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐՈՒԱԾՔԸ

Ծպտուած ՖԼՕՐԻՆԷ

31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն ու Սէն Միշէլ

Աթելիէռ ու Եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական ընծրցելի ախորժակ։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակ։ Ամէն տեղ, պատրաստուած զուտ չամիչի մէջ, ոճով Հայ աւանդական սեղանի գարեջուր։

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13)

A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԿԻՐԱԿԻ 6 ՄԱՐՏ DIMANCHE 6 MARS 1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՄՍԵԱՑ

Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանգ	75 ֆրանգ	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանգ	140 ֆրանգ	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանգ	110 ֆրանգ	

ԹՒ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3672 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՁԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷԶ...

Մի՛ ըսէք թէ կը չափազանցենք։ ---

Փնտռեցէք ինչ որ կրնաք ճարել,-- Ֆրանսերէն, անգլերէն կամ ռուսերէն եւ կարդացէք Մոսկուայի նոր դատավարութեան մանրամասնութիւնները։ Սերտեցէք, մանաւանդ, 21 ամբաստանեալներէն իւրաքանչիւրին «խոստովանութիւնները»։ Մէկը միւսին չհնդալից եւ զեանաքարշ։ Մէկը միւսէն չքե՛ղ եւ աննախընթաց։

Զուր պիտի յոգնիք, սովորական կանոններով բացատրելու համար այս անլուր, անորակելի եւ անպատմելի ողբերգութիւնը։

Մինչեւ այսօր ալ, ոչ մէկը յաջողեցաւ գոնէ լուսաբանել գայն, սկսելով 1936 օգոստոս 19էն, երբ կը դատուէին Զինովիեւ-Քամենեւ եւ ուրիշ 14 երեւելիներ, գնդակահարուելու համար իբր հասարակ լրտեսներ, չարագործներ ու սրիկաներ,--- հրէ՛շ, կատաղած չո՛ւն, իժ, բորենի...

Աչքի առջեւ բերէք միեւնոյն ներկայ դատավարութեան ամբաստանեալներուն դիրքն ու հանդամանքը.---

1. Ռիֆով, նախկին նախագահ գործադիր խորհուրդին, ընթացիկ բացատրութեամբ՝ վարչապետ։ Եղած է նաեւ ներքին գործոց։ այլ մանաւանդ անդամ հռչակաւոր քաղաքական բիւրոյին (պոլիտբիւրօ), 1918էն իսկ, Լենինի, Սթալինի, Զինովիեւի, Թրոցքիի, Պուխարինի հետ։ Հին յեղափոխական, հասուն տարիք, --- 57 տարեկան է։

2. Պուխարին, հին յեղափոխական, խմբագրապետ Մոսկուայի պաշտօնաթերթերուն. անդամ քաղաք. բիւրոյին, նախագահ Գ. Միջազգայինի ։ Ճիսուն տարեկան ։

3. Չերնով նախկին նախարար հողագործութեան։ Անմիջական գործակիցը՝ Սթալինի, դլուխ հանելու համար հաւաքական տնտեսութիւնը (կոլխոզ), միլիոնաւոր զոհերու գնով։

4. Կրիֆօ, նոյնպէս նախկին գործավար (նախարար), որ տրակտոր մը կատարեց հնգամեայ ծրագրին գործադրութեան մէջ ։

5. Ռաֆովսֆի, առաջին վարչապետը Ուկրայնայի յեղափոխական կառավարութեան, մտերիմ գործակիցը Լենինի, դեսպան Լոնտոնի եւ Փարիզի։ Վաթսուն տարեկան։

6. Քրէսթինսֆի, բոլշեւիկ՝ 1903էն ի վեր, քարտուղար կեդր. կոմիտէի, դատական գործավար՝ մինչեւ 1921, յետոյ դեսպան Պերլինի, մինչեւ անցեալ տարի, երբ Մոսկուա կանչուելով նշանակուեցաւ փոխ-գործավար արտաքին գործերու։ Ալ բազուկը Լիթվինովի։ (Ծնած է 1883ին)։

7. Շարաֆկովիչ, ընդհ. քարտուղար Սպիտակ Ռուսաստանի կեդր. կոմիտէին, ծանօթ՝ իր անխնայ մաքրագործումներով։

8. Իվանով, գործավար անտառային ճարտարագործութեան՝ մինչեւ 1937 նոյեմբեր՝ (դեռ նոր կը պատմեն թէ ցարական գաղտնի ոստիկանութեան գործակալ եղած է 1911ին, 15 րուբլի ամսականով, որ յետոյ բարձրացած է 75է...)։

9. Եակոտա, Զեկայէն ահարկու վարիչը, «բոցավառ սուրը յեղափոխութեան», կուսակցութեան անդամ՝ 1907էն ի վեր, ամբողջ կեանքը անցուցած Զեկայէն մէջ եւ յետոյ ներքին գործավարութեան բարձրացած՝ 1934ին։ Ինքն էր որ երեւան հանեց Զինովիեւ – Քամենեւ դաւը ։

10. Զուբարեւ, փոխ - գործավար Սպիտակ Ռուսաստանի հողագործութեան (ցարական գործակալ՝ 1908էն ի վեր)։

11. Չելեճսկի, նախագահ խորհրդային համագործակցական ընկերութեանց, նոյնպէս ցարական գործակալ, որ բոլշեւիկեան կուսակցութեան մէջ մտած է 1911ին։

12. Ֆէյզուլլահ Խոճայեւ, նախագահ Ուզպէկիստանի, եւ իր մեղսակիցը՝ Իֆրամով, նոյն չրջանին կուսակցական քարտուղարը։

Մնացեալ ինն ալ եղած են գործօն անդամներ եւ պատասխանատու վարիչներ, իսկ հինգը՝ գիտուն եւ բժիշկ։ Այս վերջիններէն մէկը, Բլետնեւ, նախագահն է Մոսկուայի Բժշկական Մուրքեան, աշխարհահռչակ մասնագէտ սրտի հիւանդութեանց, երկրորդը՝ Մախսիմով, պաշտօնական բժշկապետն է Քրէմլինի պալատին, երրորդը՝ Լեվին՝ բժշկապետն է Քրէմլինի բուժարանին. չորրորդը՝ Քազաֆով՝ անօրէնը մասնագիտական հաստատութեան մը ։

Մէկ խօսքով, բոլորն ալ ականաւոր դէմքեր, որոնք աշխարհ կը սարսէին, դեռ երէկ, ինչպէս այն միւսները որ խմբովին գրնդակահարուեցան 1936 օգոստ. 24ին (16, Զինովիեւ եւն.) 1937 յունվ. 29ին (13, Փիաթաքով եւն.), 1937 յունիս 12ին (Թուխաչեւսկի եւն.)։ Զենք հաշուեր անոնք որ գնդակահարուեցան առանց հրապարակային դատի եւ անոնք որ դեռ բանտն են կամ աքսորուած, ինչպէս Հայաստանի մէջ ։

Իսկ մեղքե՞րը։ Կարելի չէ ազգերու պատմութեան որ եւ է մէկ շրջանին մէջ գտնել այսպիսի պատկեր, --- ամբողջ երկրի մը 20–25 տարուան պետական, կուսակցական, քաղաքական, վարչական, դիւտական, տնտեսական ղեկավարներուն հարիւրին 95ը՝ դաւադեան, հաստարակ ոճրագործ եւ աւերիչ, վարձուած զանազան պետութեանց գաղտնի ոստիկանութենէն։ Պատրաստ՝ իր դործակիցներուն արիւնը թափելու, ամբողջ երկիրը բաժան - բաժան ընելու, այս կամ այն պետութեան ծախելու, մարդիկ թունաւորելու, անասուններ ոչնչացնելու, եւ դեռ ինչ որ կրնաք երեւակայել ։

Եւ ամէնէն քստմնելին,-- տեսէք ամբաստանեալներուն դէմ չելի եռանդը՝ կարելի եղածին չափ շատ բան խոստովանելու, անանձնացնելու, մրցանիչ կոտրելու համար։

Ղեկավարութի՞ւն, կարգուսա՞րք է այս, թէ կենդանաբանական պարտէզ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

21ԵՐՈՒ ԴԱՏԸ ՄԱՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Մէկը միւսին հետ կը մրցի շատ բան խոստովանելու համար

"ՊԻՏԻ ՍՊԱՆՆԷԻՆՔ, ՊԻՏԻ ԱՆԴԼԻԷՆՔ, ՊԻՏԻ ՏԱՊՈՒԷԻՆՔ ..."

Մոսկուայի դատավարութեան երրորդ օրը, առաւօտեան նիստին մէջ հարցաքննուեցաւ Շարանկովիչ, նախկին քարտուղարը Սպիտակ Ռուսաստանի կեդր. կոմիտէին։ Ամբաստանեալը առանց այլեւայլի յայտարարեց թէ իբր լեհական լրտես էր 1921էն ի վեր, եւ դեկավարը՝ «Սպիտակ Ռուսաստանի ազգային ֆաշական կազմակերպութեան», որ կը շարժէր համաձայն Լեհաստանի ընդհ. սպայակոյտի եւ Մոսկուայի կեդրոնի հրահանգներուն։ Մոսկուայի կեդրոնին գլուխը կը գտնուէին Ռիքով եւ Պուխարին։ Իրենց նպատակն էր ի. Մի-ութենէն անջատել Սպիտակ Ռուսաստանը եւ կազմել անկախ պետութիւն մը, Լեհաստանի թեւարկութեան տակ ։ Այս առաջադրութեամբ, կազմակերպութիւնը դաւեր կը սարքէր, Ի. Մխութիւնը զինուորական պարտութեան մատնելու համար։ Կազմակերպութիւնը պիտի սպաննէր մարաջախտ Վորոշիլովը, երբ ան այդ չրջանը երթար, ռազմափորձերու համար։

Ամբաստանեալը յետոյ պատմեց թէ մանրեներ ներարկելով կ'ոչնչացնէր Սպիտակ Ռուսաստանի արջառը, ձիերը եւ խոզերը, կը խանգարէր էլեկտրական ուժի բաշխումը եւն.։ Ամէն անդամ որ դատախազը հարցումներ կ'ուղղէր, ամբաստանեալը կը պատասխանէր.

— « Բացարձակապէս ճիշդ է։ Ես հայրենիքի դաւաճան եմ, լրտես եւ ահաբեկիչ»։

Յետոյ հարցաքննուեցաւ Ֆէյզուլլահ Խոճայեւ, Ուզպէկիստանի նախագահը, որ յայտարարեց թէ լրտես է 1920էն ի վեր։ Ամբաստանեալը մանրամասնօրէն պատմեց թէ ինչպէս իր ժառանգական ազգայնականութիւնը յաղթեց համայնավարութեան եւ դինքը դարձուց դաւաճան ընկերվարութեան։ Ըսաւ թէ 1920էն ի վեր, ինք միշտ աշխատած է Պուխարան անջատել Ի. Միութենէն եւ դնել Անգլիոյ թեւարկութեան տակ։ 1930ին վարչապետ Ռիքովի ներկայացնալով, կ'առաջարկէ ամբողջ Ուզպէկիստանը դնել Անգլիոյ թեւարկութեան տակ, մէջն ըլլալով Պուխարան։ 1936ին կապ կը հաստատէ Պուխարինի հետ, որ դիտել տալով հանդերձ թէ Գերմանիա եւ Ճափոն պատրաստ են օգնելու, կը յանձնարարէ յարաբերութիւն պահել Մեծն Բրիտանիոյ հետ, քանի որ Ուզպէկիստան սահմանակից է անգլիական հողերու ։

Ի՞նչպէս պ տի քաժնեին Ուզպէկիստանը

Խոճայեւ չարունակելով իր «խոստովանութիւնները», ըսաւ.

— « Կ'ամչնամ գնդունելով դաւաճաններու, լրտեսներու եւ վնասարարներու մէջ։ Ես դաւաճանեցի Պուխարայի ժողովուրդին եւ խորհրդային իշխանութեան որոնք ապահան տուին ինծի, երբ վերջին անկախ էմիրը մահուան դատապարտած էր զիս։ Սթալին վստահեցաւ ինծի եւ ահա թէ ինչպէս ընորհակալութիւն կը յայտնեմ ։ Ես դուխ չեմ սպասեր ։ Երբ դաւադրական ցանցին մէջ մտայ, Ռիքով երաշխաւորեց Ուզպէկիստանի անկախութիւնը օտար պետութեան մը թեւարկութեան տակ։ Այդ պետութիւնն էր Մեծն Բրիտանիա։ Դաւադիրները կը նախընտրէին գործել աւելի Անգլիոյ քան Ճափոնի հետ, քանի որ իմ երկիրս մօտ է Հնդկաստանի եւ Աֆղանիստանի։ 1936 օգոստոսին, երբ Պուխարին կատեց հակաբոլշեւիկ զաչինքին մօտալուտ կնքումը Գերմանիոյ եւ Ճափոնի միջեւ, մենք ապստամբութիւններ սարքեցինք գիւղացիներուն մէջ եւ արձակեցինք բանտարկեալ աւազակները։ Տեսնելով որ անկարելի է ուղղակի կապ հաստատել Անգլիոյ հետ բունիկ Ուզպէկիստանի մէջ, փորձեցի գործակալներ ճարել Տաճկաստանի մէջ, ուր Պաամաճները զօրաւոր էին տակաւին եւ ջանացի կապ հաստատել մասնաւորապէս անոնց պետերուն եւ Տաճկաստանի (Տաճիկներու երկիր) անգլիական գործակալներու հետ։ Բայց, բախտս օգնեց եւ չյաջողեցայ։ Ես չատ ոճիրներ ունիմ խղճիս վրայ եւ ամբողջովին կը խոստովանիմ, բայց պէտք է ըսեմ որ այս կէտին մէջ ձախողեցայ »։

Մարաջախտ Թուխաչեւսկի պիտի գաւաւէր Քրէմլինը...

Կէսօրէն վերջը հարցաքննուեցաւ Ռոզենհոլց, արտաքին առեւտուրի գործավարը (նախարար), որ զարմանալի բաներ պատմեց մարաջախտ Թուխաչեւսկիի եւ միւս հօթ զօրավարներու սարքած դաւադրութեան մասին։ (Ինչպէս կը յիշուի, բոլորն ալ դնդակահարուեցան 1937 յունիս 12ին)։ Իր պատմութեան համաձայն, Թուխաչեւսկի դաւ մը սարքած էր, 1937 մայիս 1ին զբաւելու համար Քրէմլինի պալատը եւ սպաննելու բոլոր վարիչները։ Ծրագիրը նախ յետաձգուեցաւ, որովհետեւ Թուխաչեւսկի Լոնտոն պիտի երթար, մասնակցելու համար թագադրութեան հանդէսներուն։ Թուխաչեւսկի հաւաստած էր իրեն թէ բանակին բոլոր վարիչները վստահելի են, իսկ պատերազմական նախարարութեան խորհրդականը՝ կամարնիք իր անձնասպանութենէն առաջ ըսած էր թէ նշանակուած օրը Զեկան պիտի ջլատուի Մոսկուայի պահակազօրքի հրամանատարին՝ Զօր. Կորքաչեւի միջոցաւ։ Թրոցքի յանձնարարած էր իրեն դրամ քաշել արտաքին առեւտուրի գործավարութեան անուէկէն, հոգալու համար դաւադրութեան ծախքերը։ Թրոցքիի տղան՝ Սէռով. 160.000 ոսկի ստա-

(Լուրերու շարունակութիւնը դարձ Դ. էջ)

ՕՐը ՕՐԻՆ

ՄՈՎՍԷՍ, ԳԱՍՊԱՐ ԵՒ ՊԱՂՏԱՍԱՐ

Դարձեալ անուն հարց։

Դամասկոսի մէջ, Փետրուար 6ին, բարեգործականը հանդէս մըն է սարքեր՝ իբրեւ բանախօս հրաւիրելով Ամերիկայէն վերջերս արեւելեան եկեղեցիները անցած ռամկավար մը, ումն Գասպար Մովսէսեան ։

Մենք «ումն» կոչեցինք, բայց Դամասկոսի ռամկավար բդպակցին տրած տեղեկութիւնները կը հետեւի որ Գասպար Մովսէսեան «ամերիկահայ փաստաբան եւ հանրային գործիչ» մըն է, որուն «պատկանած հասանիին (ռամկավարութեան) առաքելութիւնը կը ցոլայ հիւրին (Գասպարի) անունին եւ մականունին(Մովսէսեան) մէջէն»։

Մովսէս եւԳասպար անունները ի՞նչ կը ցոլացնեն, արդեօք։ Կարդացէ՛ք, ռամկավար բդպակիցը կը բացատրէ.

— « Գիտէ՛ք որ Բեթլեհէմի Աստղը առնող մոգերէն մէկն էր Գասպար, մեր օրերուն ալ Արտգածի վրայ ծագող Աստղը (մեղի համար կարեւորութիւն չունի գոյնը...) առաջին անդամ առնող Գասպարները եւ իրենց հասանքը եղան եւ այս ժողովուրդին աչքերը յառել տուին անոր լոյսին։ իսկ ամէն հայ քրիստոնեայ գիտէ, որ Իսրայէլի ժողովուրդը Փարաւոններու երկրէն Քանանու երկիրը առաջնորդողը եղաւ Մովսէս, ուրեմն իր մականունէն կ'առնեմ Մովսէսը միայն եւ կը նոյնացնեմ զայն իր հասանքին հետ, որ Աստղը տեսնել եւ բոլորին ընդունել տալէ յետոյ՝ այս ժողովուրդը պիտի առաջնորդէ մեր Քանանու երկիրը՝ Հայաստան »։

Ուրեմն, ծանօթ կուսակցութիւնը կրնանք այսուհետեւ կոչել Գասպարականներու կուսակցութիւն եւ ընդունիլ թէ այդ Գասպարները էին որ տեսան Աստղը Արագածի վրայ, (բզբակիցը կը մոռնայ որ յառաջ էան բբբուվն աստեղց, հետեւաբար դեռ *գիշեր չեզած*, արե՞ւ է թառած ոչ թէ գաճան Արագածի, այլ հսկայ Արարատի գագաթը, եւ այդ արեւը տեսեր են մեր սլատմիչները, նկարիչները, բանաստեղծները, յեղափոխականները, բայց ոչ երբեք Գասպարները, որոնք, կը թուի թէ, սպասեր են որ գիշեր ըլլայ, աստղ մը ցաթէ եւ իրենք «աւետիս» պտրտին դնէ դուռ, մեր գիւղին «աւետիսաւուր»ներուն նման, որոնք առջեւ գաթայ, բոկեղ ու չամիչ կը հաւաքեն, իբրեւ բրիստոնէի վարձատրութիւն)։

Յետոյ նոյն բդպակիցը կը գրէ թէ «Մելխոն, Գասպար եւ Պաղտասար» կուսակցութիւնը հպարտ է որ Մովսէսի դեր պիտի կատարէ,— անուրանալի՛ փաստ որ իր մէկ բանախօսը կը կոչուի Մովսէսեան,— այսինքն, ինչպէս հրեայ Մովսէս իր ժողովուրդն առաջնորդեց Քանանու երկիրը, այնպէս ալ մեր ռամկավար Մովսէսները սպասհովութիւն կուտան, որ Հայաստան պիտի առաջնորդեն տարագիր հայութիւնը ։

Ռամկավար բդպակիցը չըսեր սակայն թէ Գասպարներու կուսակցութիւնը ինչ եղանակով պիտի առաջնորդէ մեզ Քանանու երկիրը։ Այնպէ՞ս ինչպէս Մովսէսի բոռները, Միշօն եւ Ելբը, կ'երգեին դռնէ դուռ ։

— *Խակիլէր ալայի՛մ...*

--- *Սիկարա քեաղըտը՛, քիպրի՛թ...*

ԱՐԱՋ

ՈՐ ՈՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ ՄԻ ՔԱՆԻ ՏՈՂԵՐ

«Թան» կը գրէ թէ թրքական կառավարութիւնը լրացուցած է իրաքի եւ իրանի երկաթուղիներուն միացման ծրագրին ուսումնասիրութիւնը։ Վերջին պահուն կարգ մը փոփոխութիւններ կատարուեցան, նկատի առնելով անցնելիք չրջաններուն ազգագրական եւ լեռնագրական հանգամանքը ։

Դէպի Իրան երկաթուղիի երկաթուղին պիտի հետեւի Տիարպէքիր-Սիման - Պէչերիկ - Սորան քէօյ ճամբան եւ Իրաք պիտի մտնէ Կիւլարա գիւղէն, որ կը գտնուի սահմանագիծ Ռապուր գետին ափը։ Նոր գիծը ճամբան պիտի երկարէ 250 քիլոմէթր, սակայն ծախքը 5 միլիոն թրքական ոսկի պակաս պիտի ըլլայ ։ Տիարպէքիրէն մեկնելիք գիծը 291 քիլոմէթր երկայնութիւն պիտի ունենայ եւ պիտի կազմէ փոխանցման գիծը Լոնտոն - Միջին Արեւելքի ։

Գալով դէպի Իրան երկարելիք գծին, պիտի բաժնուի Սորանքէօյի մօտ, եւ 591 քիլոմէթր ճամբայ կտրելէ վերջ, պիտի միանայ Իրանեան Քոթուր գիւղին մէջ, անցնելով Վանէն եւ Դաւռուանէն ։

Չին վ չյապտը ին պատասխանէ Հիթլեր

Պ. Հոցա, Զեխոսլովաքիոյ վարչապետը, չատ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ երեսփ. ժողովին մէջ, արտաքին քաղաքականութեան մասին։ Ակնարկելով Հիթլերի ճառին, որ կ'աղաղարարէր թէ Գերմանիա ի հարկին պիտի պաշտպանէ սահմանէն դուրս եղած 10.000.000 Գերմանները, Պ. Հոցա յայտարարեց թէ Զեխոսլովաքիոյ սահմանները անրնդունարելի են եւ իրենք պիտի չհանդուրժեն որ եւ է օտար միջամտութեան ։

— « Մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք եւ պատրաստ ենք բանակցելու Գերմանիոյ հետ։ Բայց եթէ ճակատագիրը պատերազմ տնօրինէ, մենք պիտի կռուինք մեր ազատութեան համար, մեր նիւթական եւ բարոյական ուժերով։ Եթէ վարչապետ Հիթլերի յայտարարութիւնները կը նշանակեն թէ Գերմանիա ծրագիր մը կ'որոճայ որ անհաշտ է Զեխոսլովաքիոյ վհատութեան ճանաչման հետ, անկեղծօրէն կը ցաւինք, որովհետեւ այդ առաջին փորձը եղած պիտի ըլլայ, չեխական պետութեան վերակազմութենէն ի վեր, եւ այն ալ այն պիտի պահու մը երբ մենք կը պատրաստուինք մեր յարաբերութիւնները կարգադրել անկեղծ գործակցութեան մը վրայ »։

Վարչապետը այս առթիւ չնորհակալութիւն յայտնեց Ֆրանսայի արտաքին նախարարին, որ իր վերջին ճառով հաւաստիքներ տուած էր Ֆրանսայի աջակցութեան մասին։ Ցետոյ ակնարկելով Անգլիոյ, ըսաւ թէ Զեխոսլովաքիա պնդակցութիւն եւ օգնութիւն չպատսեր Լոնտոնէն, բայց կ'ուզէ որ Անգլիան ալ ընդունի թէ կեդր. Եւրոպայի խաղաղութիւնը անհրաժեշտ է ընդհ. խաղաղութեան համար։ Զեխոսլովաքիա չուրանար աւելի քան 3.000.000 Գերմաններու իրաւունքները, բայց չի հանդուրժեր որ այդ պարագան պատրուակ մը դառնայ արտաքին ոտնձգութեանց ։

ՎԱՐՇԱՒԱՑԻ ՕՓԵՐԱՑԻՆ արուեստագէտներն ու աշխատաւորները ինը օր նստուկ գործադուլ ընելէ վերջը, դադրեցուցին, ելք չգտնելով։ Կառավարութիւնը հաւանեցաւ որ բոլորը միասին ընկերակցութիւն մը կազմեն, հաւաքաբար վարելու համար թատրոնը։ Քաղաքը եւ պետութիւնն ալ նիւթական աջակցութիւն պիտի ընծայեն։

ԿԱՊՐԻԷԼԷ Տ'ԱՆՈՒՆՑԻՕ

Մոդական անուն մը որ միջազգային դրականութեան վառքերէն մէկը եղաւ, իբրեւ արուեստագէտ եւ բանաստեղծ։

Կապրիէլէ տ'Անունցիօ ծնած է 1863 Մարտ 12ին, Ֆրանքավիլլա ալ Մարէի մէջ։ Տասնըհինգ տարեկանին կը փախչի զպրոցէն՝ սիրահարելու աղջկան մը։ Այս պարագան պատճառ կ'ըլլայ որ կեանք մնայ իր ուսումը։ Ցետոյ կ'անցնի Հռոմ եւ կը ծանօթանայ այդ առեներուն յայտնի բանաստեղծներու հետ։ Տարի մը վերջ արդէն անուն հանած էր, թէ տաղանդով եւ թէ արկածախնդիր բնաւորութեամբ։

Տ'Անունցիոյի առաջին բանաստեղծութիւնը՝ Փրիմօ Վէրէ Քարտուչչիի ուշադրութիւնը կը գրաւէ, եւ կը բարեկամանան։ Արդէն Հռոմի պարբերականներուն կ'աշխատակցի լայնօրէն։ Կը դրէ բանաստեղծութիւններ, արձակ գրուածքներ, պատմուածքներ եւ վէպեր, որոնք կը խրտչեցնեն չատերը, իրենց չափազանցուած եւ համարձակ ոճին պատճառով։ Տ'Անունցիօ արդէն հռչակաւոր գրագէտի համբաւ կը վայելէ. բայց ունի քմահաճ վարք ու բարք մը, Լորա Պայրընի պէս խենթ ապրումներու սիրահար եղած է, ազատ եւ անկախ՝ սիրային արկածալից խնդիրներ ունեցած է. կին, սէր, խաղ եւ ալքոլ անբաժան եղած են։ Տ'Անունցիոյի չուայտ եւ հեշտախոհ կեանքը առասպելական հանդամանք մը ըստացած է, տեսակ մը խորհրդաւոր եւ մոերիմ ախտերու ցանցի մէջ բռնուած հեշտասէր մը, որ կեանքի հաճոյքներէն օգտուած է գրական արժէքաւոր գործեր տալու համար։ Տ'Անունցիօ գրուած է կանացի նոյնիսկ անուանի սիրուհիներ, խրթած է ամուսիններ. նը չսնուած պահուն իսկ, փախած է դեղնի գքուհիի մը հետ։ Իր անկանոն եւ բախտախնդիր կեանքին պատճառով բանտարկուած, դատապարտութիւններ ունեցած, մենամարտած եւ հեռացած է Իտալիայէն՝ պարտապահանջներէն խուսափելով, նկած, հաստատուած է Ֆրանսա 1910ին։ Երկար տարի ապրած է Սէնէլոյի իշխանուհիի մը հետ, ունենալով երկու զաւակներ։ Ի վերջոյ 31 տարեկանին կը դրաւէ ժամանակակից ամէնէն մեծ ողբերգակին՝ Էլէօնօրա Տուզէի սիրտը։

Տ'Անունցիօ արդէն բոլորովին հռչակաւոր դարձած էր իբրեւ բանաստեղծութեան իշխանը։ Այդ շրջանին իր բանաստեղծութիւններէն Փրիմօ Վէրէ, Քանթօ Նօվօ, Էնթէրմէձօ, Կայս երկիրներ, իր վէպերէն Հեշտանքի գաւակը, Մահուան յաղթանակը, Հրեշտակներ ժայռերուն մէջ, իր թատերգութիւններէն Մեռած քաղաքը, Ճօֆօնտան, Փառքը, Ժօրիոյի դուստրը, եւն., գինք դրած են անմահութեան պատուանդանին վրայ։ Էլէօնօրա Տուզէ որ նմանապէս իր արուեստագիտի փառքին բարձրութեան վրայ էր, կը նուիրուի այս ինքնատիպ հանճարին, ի սպաս կը դնէ իր տաղանդը։ Դժբախտաբար իրենց հովուերգութիւնը երկար չի տեւեր։ Ցեղ դերասանուհին լքուած է, ծեծուած ու աղքատացած, իր մահուան անկողնին մէջ կը ներէ բանաստեղծութեան ասպետին, մինչ՝ տ'Անունցիոյ արուեստը նետուած դեղեցիկ կամուրջ մը, կամ ինչ որ ոչ, իտալական կայսրութեան մարգարէն։

Տ'Անունցիօ ըլլալով ժամանակակից Իտալիոյ վաւերական արժէքներէն մէկը, ուղեց զանազ նաեւ միջազգային մեծ դէմք մը, նետուեցաւ կրկէս, ու վարպետօրէն մարսեց ու երեւան բերաւ իր բոլոր գործերուն մէջ, դաշրջանին բովանդակ ծումներն ու զգայական ալրումները. եթէ ոչ մեծ հոգեբան մը, տ'Անունցիօ եղաւ մեծ զգայասէս մը, Նիցչէէն մինչեւ Օսլաոյ, Իպսընէն մինչեւ Տոստոյեվսկի, Պօտլէրէն մինչեւ Ամերիկացի Ուոլթ Հուիթման, կարդաց, մտածեց, եւ բիւրեղացուց իր գերմարդկային երեւակայութեան մէջ զգայատիպ խաղերու եւ բանաստեղծական տիրքերու որոշութիւններէն անցնելով, հասնելով գրական հոյակապ բարձրութեան մը։

Տ'Անունցիօ եղաւ ուրեմն, ոչ միայն Իտալիոյ առաջին ոչ-դասական մեծ գրագէտը, այլեւ միջազգային անուանի բանաստեղծ մը։ Ան իր հայրենի քին պատուելիական գրականութեան արգասաւոր հողին վրայ հասցուց նոր եւ տարբեր գրականութեան մը ձգտումները եւ բացատիկ, չափազանցուած արուեստի մը վարպետութիւն...»

Տայանա թէյամանը վար դրաւ ու վայրկեան մը լրջութեամբ նայեցաւ անոր կենսուրախ ու ժպտուն աչքերուն. յետոյ գլուխը ալ ու ձախ օրօրելով ըսաւ.

— Նշանաւո՛ր բան չիտակը.— երէկ դիչեր այնքան խնդացինք որ տակաւին կողերս կը ցաւին. կ'ուզե՞ս որ նորէն սկսինք... միչտ այսպէս անառա՞կ ես, չարաճճի տղու մը պէս...

— Զօրահանդէսի առեն սատանայի կը նմանիմ, յայտարարեց Սուիտին, հանդիսաւոր չեշտով մը։

— Ուրեմն կամ պիտի նախընտրեմ խստաբարոյ պինուորականի մը խոհակցութիւնը եւ կամ թէ ականջ պիտի տամ փախուստի մը չաղակրատութեան...

— Աւելի յարմար է ընտրել այն միւսը զոր թելադրեցի...

— Ո՛չ, ըսաւ գլուխը թօթուելով. չեմ ուզեր որ սիրարանութիւն ընեն ինծի հետ, առնուազն ոչ տակաւին... բայց, ըսէ՛ նայիմ, քանի՞ տարեկան ես...

— Հայրիկդ ըլլալու չափ ծեր եմ...

— Երթա՛ք...

— Յորդ հայրիկը, ազբեմն...

— Կամ մեծ եղբայրս...

— Կարճ կապելու համար, սիրահարդ ըսէնք լմնցնենք... ինչո՞ւ չէ։

— Ո՛չ, պալատական միտոս թեւս... բայց գլուխս կը կորեմ որ մէկ չարաթէն զործէդ կը հանեն քեզ...

— Չեմ կարծեր, որքան տաեն որ թագուհին լաւ տրամադրութիւններ ունենայ ինծի հանդէպ... Գործ ըսիր միտքս ինկաւ... իրաւունք ունիմ ուրախ ըլլալու այսօր, որովհետեւ սիրելի հայրիկդ պաշտօն մը պիտի առաջարկէ եղեր ինծի...

— Գիտե՛մ, եւ ատոր համար է որ քեզ տեսնել կ'ուզէի...

— Մխիթա՞ր ատոր համար, հարցուց Սուիտին յուզումով մը որուն մէջ զաւեչտական բան մը կար։

— Ի հարկէ ո՛չ, խոստովանեցաւ աղջիկը, բայց մտանաւոբարար այդ գործին առթիւ, որովհետեւ կ'ուզեմ ոչ ինծի խոստանաս թէ պիտի չընդունիս այդ պաչտօնը...

— Ինչո՞ւ, զարմացաւ Սուիտին։

— Մանրամասնութեանց մէջ չեմ կրնար մտնել, սակայն պիտեմ որ պէտք չունիս... շատ հարուստ ես եւ Նորվեկիա պիտի երթաս չուտով...

— Ճիշդ է, պատասխանեց տայանկարծ յիշեց այն սուրը զոր բած էր նախորդ գիչերը, Տայմահոգութիւն չպատճառելու համար. բայց ես աշխատութիւնը սիրեմ... Ես ալ Պոլիս պիտի երթամ... ետոյ այս տեսակ առիթ մը ոչ դամ չի ներկայանար... Նորերթալու ծրագրէն կը հրաժարի՞ս ո՞ւ հոգ...

— Պաշտօնին ինչ ըլլալուն մասալ գաղափար չունիս դեռ...

— Ո՛չ, դուն ունի՞ս...

— Ի մէջ այլոց ծխախոտի մենաշնորհ մը պիտի մտնես Պոլսոյ մէջ...

— Մտքէս ալ անցաւ թէ պիտի... Մերճաւոր Արեւելքի մէջ էր... ո՛ւ, որովհետեւ թէ Լոնտոն ալ պիտի չարունակէի քեզ տեսնել...

— Ատիկա հարցին էութիւնը չէ, խոստովանեցաւ աղջիկը, բայց մանաւանդ որ ինծի խոստանաս թէ պիտի չընդունիս այդ պաչտօնը...

— Ինչո՞ւ, զարմացաւ Սուիտին։

— Մանրամասնութեանց մէջ չեմ ուզեր մտնել, սակայն պիտի որ ես ալ Պոլիս պիտի երթամ... ետոյ այս տեսակ առիթ մը ոչ դամ չի ներկայանար... Նորերթալու ծրագրէն կը հրաժարի՞ս ո՞ւ հոգ...

— Պաշտօնին ինչ ըլլալուն մասալ գաղափար չունիս դեռ...

— Ո՛չ, դուն ունի՞ս...

— Ի մէջ այլոց ծխախոտի մենաշնորհ մը պիտի մտնես Պոլսոյ մէջ...

— Մտքէս ալ անցաւ թէ պիտի... Մերճաւոր Արեւելքի մէջ էր... ո՛ւ, որովհետեւ թէ Լոնտոն ալ պիտի չարունակէի քեզ տեսնել...

— Ատիկա հարցին էութիւնը չէ, խոստովանեցաւ աղջիկը, բայց մանաւանդ որ ինծի խոստանաս թէ պիտի չընդունիս այդ պաչտօնը...

— Ինչո՞ւ, զարմացաւ Սուիտին։

— Մանրամասնութեանց մէջ չեմ կրնար մտնել, սակայն պիտեմ որ պէտք չունիս... շատ հարուստ ես եւ Նորվեկիա պիտի երթաս չուտով...

— Կամ մեծ եղբայրս...

— Կարճ կապելու համար, սիրահարդ ըսէնք լմնցնենք... ինչո՞ւ չէ։

— Ո՛չ, պալատական միտոս թեւս... բայց գլուխս կը կորեմ որ մէկ չարաթէն զործէդ կը հանեն քեզ...

— Չեմ կարծեր, որքան տաեն որ թագուհին լաւ տրամադրութիւններ ունենայ ինծի հանդէպ... Գործ ըսիր միտքս ինկաւ... իրաւունք ունիմ ուրախ ըլլալու այսօր, որովհետեւ սիրելի հայրիկդ պաշտօն մը պիտի առաջարկէ եղեր ինծի...

— Գիտե՛մ, եւ ատոր համար է որ քեզ տեսնել կ'ուզէի...

— Մխիթա՞ր ատոր համար, հարցուց Սուիտին յուզումով մը որուն մէջ զաւեչտական բան մը կար։

— Ի հարկէ ո՛չ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՈՂԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԵՎ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

Ընդունված է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության Գերագույն խորհրդի նստաշրջանի կողմից 1936 թվականի դեկտեմբերի 5-ին

ԳԼՈՒԽ I

ՀՈՂԱՅԻՆ ՖՈՆԴԸ ԵՎ ՀՈՂԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հոդված 1. Հողը Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետությունում գտնվում է սահմանադրության համաձայն հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից մեկով՝ պետական (համայնական), կոլտնտեսական, կոլտնտեսականների անձնական օգտագործման հողամասերի, քաղաքացիների տնամերձ հողամասերի, քաղաքացիների անհատական հողամասերի սեփականության իրավունքով։

Հոդված 2. Հողը Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետությունում ազգային հարստության հիմնական աղբյուրն է, որը պետության հոգատարության առարկան է։

Հոդված 3. Հողը Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետությունում օգտագործվում է ժողովրդի նյութական բարեկեցության և մշակութային մակարդակի բարձրացման, սոցիալիստական հասարակարգի ամրապնդման, Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության պաշտպանունակության ապահովման շահերի համար։

Հոդված 4. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

ԳԼՈՒԽ II

ՀՈՂԱՅԻՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ

Հոդված 5. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 6. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 7. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 8. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 9. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 10. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 11. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 12. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 13. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 14. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 15. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 16. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 17. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 18. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 19. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 20. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 21. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 22. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 23. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 24. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 25. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 26. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 27. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 28. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 29. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 30. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 31. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 32. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 33. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 34. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 35. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 36. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 37. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 38. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 39. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 40. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 41. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 42. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 43. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 44. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 45. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 46. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 47. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 48. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 49. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 50. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 51. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 52. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 53. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 54. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 55. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 56. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 57. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 58. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 59. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 60. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 61. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 62. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 63. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 64. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 65. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 66. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 67. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 68. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 69. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 70. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 71. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 72. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 73. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 74. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 75. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 76. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 77. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 78. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 79. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 80. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 81. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 82. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 83. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 84. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 85. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 86. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 87. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 88. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 89. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 90. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 91. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 92. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 93. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 94. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 95. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 96. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 97. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 98. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 99. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 100. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 101. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 102. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 103. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 104. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 105. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 106. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 107. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 108. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 109. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 110. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 111. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 112. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 113. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 114. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 115. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 116. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 117. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 118. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 119. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 120. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 121. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 122. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 123. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 124. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 125. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 126. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 127. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 128. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 129. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 130. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 131. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 132. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 133. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 134. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 135. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 136. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 137. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 138. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 139. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 140. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 141. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 142. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 143. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 144. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 145. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 146. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 147. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 148. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 149. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 150. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 151. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 152. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցիալիստական հանրապետության օրենքը։

Հոդված 153. Հողի նկատմամբ սեփականության իրավունքի տեսակներից յուրաքանչյուրի իրավական պաշտպանությունը ապահովում է Հայկական խորհրդային սոցի

ցած էր այս միջոցով· բայց Թուխաչեւակի կը ձգձգէր ծրագրին գործադրութիւնը, սպառելով արտաքին պատերազմի մը: Ասոր վրայ Ռիքով եւ Քրէս - Թինաքի որոշեցին գործել առանց արտաքին պատերազմի: «Թրոցքի ինծի կը դրէր թէ սաստիկ զայրացած է, իմանալով որ Փիաթաքով խոստովանութիւն - ներ ըրած է իր ձերբակալութենէն վերջը եւ կը յանձնարարէր որ միւսները բացարձակապէս բան չխոստովանին»:

Պատասխանելով ընդհ· դատախազին հարցումներուն, Քրէսթինաքի վկան հաստատեց այս պատմութիւնը: Այս առթիւ կարդ մը թերթեր կը գրեն թէ կոր հաստատեց այս պատմութիւնը: Այս առթիւ կարդ մը թերթեր կը գրեն թէ Լեթվինովի օգնականը, որ մէկ օր առաջ կ'ուրանար ամէն բան, յայտրդ օրը ջուրի պէս խօսիլ սկսաւ, որովհետեւ Զեկան զինչերը ձերբակալած էր Տիկին Քրէսթինաքին, որպէսզի ամբաստանեալին խելքը տուն կանչէ... Նոյն աղբիւրին համաձայն, Սթալին անձամբ ստուգելու համար Քրէսթինաքի «զարձ»ը, ներկայ եղած է հինգշաբթի օրուան նիստի մէկ մասին, պահուելով զաղտնի օթեակի մը մէջ:

Քրէսթինաքի նոր խոստովանութիւններ կատարելով, յայտարարեց թէ կարգ մը զերմանացի եւ ամերիկացի թղթակիցներ կը գործածէին իրենց լրաբեր, զաղտնի տեղեկութիւններ հաղորդելու համար Թրոցքիի, Ֆ· Միւլեթան ներքին կացութեան մասին: (Կարգ մը անուններ յիշեց, բայց ուրիշներ զանց առաւ): Ցետոյ աւելցուց թէ զերմանական սպայակոյտը տարեկան 250.000 մարք վճարեց ամբողջ ուր տարի, այս տեղեկութեանց համար: Այս դրամը կը գործածուէր հոդալու համար դաւադիրներուն ծախքերը Ֆ· Միւլեթան եւ արտասահմանի, մասնաւորապէս Պերլինի եւ Փարիզի մէջ: Եւ յիշեց կարգ մը անուններ, որոնք այդ նպաստներէն օգտուած են Փարիզի մէջ:

Պատերազմի կրակ սպասէին 1935–36ին

Ռոզէնհոլց չարունակելով իր պատմութիւնը, ըսաւ թէ Թրոցքիի նպատակն էր պատերազմ յարուցանել, չախչախելու համար Ֆ· Միւլեթիանը, որպէսզի նոյնքին խռովութիւններ ծագին: Դաւադիրները պատերազմի կը սպասէին 1935ին կամ 1936ին: Տեսնելով որ պատերազմ չի ծագիր, որոշեցին դաւադրութիւնը գլուխ հանել առանց աւելի սպասելու: Ռոզէնհոլցի եւ Ռիքովի խօսակցութիւնները վերջին երեք տարիներու ընթացքին՝ մասնաւորապէս կապ ունէին 1936էն առաջ նախատեսուած պատերազմին հետ: Ռիքով մասնաւորապէս յոյս դրած էր զիւղացիական ապստամբութեան մը վրայ, բայց յետոյ պնդեց զինուորական դաւադրութեան մը մասին: Երկուքն ալ կը զանգատէին որ Թուխաչեւակի չէր յարգեր իր խոստումները: Իրենք ցանկ մը կազմած էին, ձերբակալելիք եւ սպանուելիք վարիչներու մասին: Թուխաչեւակի մասնաւորապէս կը պնդէր որ դաւադրութիւնը պատրաստուի կարգ մը ահաբեկումներով, եւ յատկապէս կը մատնանչէր Սթալինը, Մոլոթովը եւ Վորոշիլովը: Դաւադիրները հաւանութիւն յայտնեցին եւ կամարնիք յանձն առաւ զործադրել: Թուխաչեւակի կատարեց մայիսի աւանդական զօրահանդէսը, բայց անմիջապէս վերջը Վոլկա փոխադրուեցաւ: Ցետոյ միւս զօրավարներն ալ ձերբակալուելով դնդակահարուեցան եւ դաւադրութիւնը ի դերեւ ելաւ:

Այս պատմութիւններէն վերջը, ընդհ· դատախազը հարցուց Քրէսթինաքին·

— Կ'ընդունի՞ք որ յանցաւոր էք, իբրեւ Թրոցքիի գործակալը ամբողջ յեղափոխութեան ընթացքին:

Ամբաստանեալը·— Ոչ սկիզբէն, այլ 1921էն ի վեր:

— Կ'ընդունի՞ք որ Գերմանիոյ համար լրտեսութիւն կատարած էք 1923էն ի վեր:

— Նոյնիսկ 1922էն ի վեր, պատասխանեց ամբաստանեալը:

— Կ'ընդունի՞ք որ մասնակցած էք Սթալինի, Մոլոթովի, Քալանովիչի եւ Վորոշիլովի դէմ սարքուած մահափորձերուն:

Ամբաստանեալը միշտ «այո» կը պատասխանէր ...

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ օրինագրքին առաջին օրէնքը՝ իրաւարարութիւն եւ հաշտութիւն, վերջապէս քուէարկուեցաւ երեսի· Ժողովին եւ ծերակոյտին կողմէ, հինգ անդամ մէկ ժողովէն միւսը փոխանցուելէ վերջ: Վարչապետը նորէն ազդարարած էր երկու ժողովներուն, որ կամ քուէարկեն, եւ կամ ընդունին կառավարութեան հրաժարականը: Տակաւին պիտի քննուին հինգ օրէնքներ: Կառավարութիւնը կ'ուզէ որ ամբողջ օրինագիրքը քուէարկած ըլլայ մինչեւ ապրիլ 15:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ միջեւ բանակցութիւնները պիտի սկսին չուտով: Գերմանական թերթերը չեն ծածկեր թէ բազմաթիւ դժուարութիւններ կան եւ մասնաւորապէս կը չեշտեն·— 1. Գերմանիա ժրնեւ պիտի չդառնայ·— 2. Գերմանիա բոլորովին հակառակ է հաւաքական ապահովութեան·— 3. Գերմանիա եւս կը պահանջէ իր գաղթավայրերը եւն·:

ԱՆԳԼԵԻԻՏԱԼԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԱԼ, որ պիտի սկսին այս չաբթու, նոյնքան բարդ խնդիրներ կը ներկայացնեն: Պիտի քննուին ոչ միայն Միջերկրականի եւ Սպանիոյ, այլեւ Ծովային ուժերու խնդիրները, եթովպիոյ ճանաչումը եւն·: Կ'ըսուի թէ Մուսոլինի պատրաստ է հնդիկ իշխանի մը իրաւասութիւնները տալու Նէկիւսին, պայմանաւ որ ամփոփուի երկրամասի մը մէջ, եթովպիոյ փոխարքային հրամանին տակ:

ՀՕԼԻՈՒՈՒՏԻ ջրհեղեղի մասին հասած վերջին տեղեկութեանց համաձայն, մահերու թիւն է 169 — 200, նիւթական վնասը՝ 80 միլիոն տոլար (2ուկէս միլիառ ֆրանք): 20.000 հոգի անպատսպար կը մնան: 1500 տուներ փլած են:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի նոր մարզպանը Հայֆա հասաւ եւ երբ Երուսաղէմ պիտի երթար, հաստատուեցաւ որ դաւադիրները երկաթուղին քանդած են: Կարելի է դալ դալը խափանել:

ՀԱՅ ԱԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՈՐ

կիրակի, 3 Ապրիլ, երեկոեան ժամը 9ին

սիրելս առաւօտ

SALLE DES INGENIEURS CIVILS ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

19 Rue Blanche, Metro Trinité եւ Blanche

Ներկայութեամբ Արհեստակցական կազմակերպութիւններու եւ մարմիններու ներկայացուցիչներուն, եւ մասնակցութեամբ հայ եւ օտար յայտնի արուեստագէտներու:

Ցուցադրութիւն կանանց մազերու վերջին նորաձեւութիւններու:

Cotillonներու եւ անուշահոտութիւններու բաշխում: Երգ, պար եւ զուարճութիւն մինչեւ առաւօտ: Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով:

Տոմսերու համար դիմել հայ սափրիչներու խանութները, իսկ հանդէսի օրը կիշէն:

Մուտք 10 ֆրանք:

Բոլոր հայ սափրիչները կրնան բերել եւ ցուցադրել իրենց մոդէլները:

Հ. Յ. Դ.

Փաստիկ

ՓԱՐԻԶԻ Հ· Յ· Դ· պրօպականտի յանձնախումբի ժողովը 7 Մարտ, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8,30ին քաջֆէ մէֆիսթոի մէջ, 146 Պուլվար Սէն ծէրմէն: Ընկերներու հաճար մուտքը ազատ է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՌՆՈՒԱԶԻՒ Հ· Յ· Դ· «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԻ «ՎԱՐԴԱՆՆԱՆՔ»Ը

6 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ՍԱԼ ԿԱԼՄԱՆի մէջ

Մուտք՝ 7.50 եւ 5 ֆրանք, անգործեալու 3 ֆր.:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԷՈ-ՔԱՇԱՆԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Կիրակի, 6 Մարտ, կէսօրէ վերջ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

CHEZ BOIVINի սրահին մէջ, 25 bis Av. de la République. *Մոնռուժ մէթրօ փորթ տ'Օռլէանի մօտ*

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Ե. ԽՈՒՏԻՄԵԱՆ

Սան-սանուհիներու կոմքէ պար, արտասանութիւն, կենդանի պատկեր եւ անակնկալներ: Ժամ 4ը Նուագէ Թառխատ ԳԱՐԵԳԻՆ: Ճոխ պիւֆէ: Մուտք 6 ֆր., փոքրերու 2 ֆր.:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի Մասնաճիւղը մեծ պատրաստութեամբ կը տօնէ «Կ. Խաչի Օր»ը Մայիս 8ին: Կը խնդրուի չխոչընդոտել այդ թուականը:

ԼԻՈՆԻ ԿԱԹՈՒՑ ԽԱՉԻ Մասնաճիւղի Թատերական ներկայացումը, «ԱՆՁՆԻԱԿԻՐ ԸՆԿԵՐԸ», 2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8,30ին, Էրիլ Զօլայի մէջ, կը խնդրուի Լիոնահայ կազմակերպութիւնները չխոչընդոտել այդ թուականը:

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ Հայրենակցական Միութեան հետաքրքրութեամբ սպասուած պարահանդէսը 2 Ապրիլ ժամը 22էն մինչեւ լոյս AERO-CLUB DE FRANCEի շքեղ սրահներուն մէջ: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

Salle Erardի մէջ, 12 Մարտ ժամը 9ին

Կը դաշնակահարէ Պախ - Լիստի Ֆանթէզին եւ Ֆիւկը, Պէթհովէնի Սոնաթը, Շոբէնի չորրորդ Պալաթը, Նոքթիւռնը եւ Սկէրցօն, Սրուանձտեանցի Փափուրին, Կոմիտաս վարդապետի «Ցետ - Առաջը — Կարնոյ, Իրբոլեռով — Իվանովի կովկասեան Սիւիթէն Առաւի մէջ եւ Սարդարի քայլերգը եւ Լիստի գոնսէրթոն:

ԳԻՆԵՐԸ — Ա· կարգ՝ 25, Բ· կարգ 20, Գ· կարգ 15, Դ· կարգ 10 ֆրանք, պալքոն 10 եւ 7 ֆրանք: Դիմել՝ Salle Erard, եւ Հրանտ Սամուէլ գրատունը, 51, Rue Mr. le Prince, Փարիզ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 10 Մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, իր կեդրոնատեղին, 8 բիս Պօսիւէ, Փարիզ:

Կը դասախօսէ Տ· ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊ· ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Նիւթ՝ «Հին եւ նոր սերունդները»

Այս բացառիկ, եւ նիւթով չահեկան դասախօսութեան կը հրաւիրուին, Փարիզի հայ երկսեռ հասարակութիւնը ու մանաւանդ բարձր հայ երիտասարդական միութիւններու անդամները:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՖՐԱՆՔԵԻՀԱՅԿԱԿԱՆ

Կազմակերպուած՝ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ, նախագահութեամբ՝ Պ· ԼԵՒՈՆ Կ· ԿԷՐՏԱՆի:

11 Մարտ, ուրբաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին, LE JOURNALի սրահին մէջ, 100, RUE DE RICHELIEU, PARIS. Métro; Richelieu - Drouot եւ Bourse:

Ֆրանսերէն լեզուով կը ներկայացուի «Monsieur - Meunier» զաւեշտական սրամ 1 արար, որ արդէն ներկայացուած է ֆրանսական բեմերու վրայ: Հեղինակ՝ Պերճ Միրիճանեան (Serge Mirjean):

Սիրայօժար մասնակցութեամբ, Տիկին Claude - Ritterի, Porte St. Martinէն Պ· Max Charlierի Gymnaseէն գլխաւոր դէրերուն մէջ եւ Պ· Balpétréի Comédie - Françaiseէն, ինչպէս նաեւ Օր· Իրիս Պիւլպիւլեանի, Պ· Գամբէթեանի եւ Պ· Claude - Wilderի:

Ցայտագրի ամբողջութիւնը տեղւոյն վրայ, որուն ճոխութեանը պատմառաւ, ճիշդ ժամանակին պիտի սկսի:

Տոմսերու գինն է, **7, 10 եւ 15 ֆրանք**:

Մարսէյլի «Շահրիկեան» սրահին մէջ ծախու են, երկար եւ հաստատուն նստարաններ՝ յարմար եկեղեցի, դպրոցի եւ պարտէզի: Մանրամասնութեանց համար դիմել Ա· ՔԷՕՍԷԱՆի, 11 Place Jules - Guesde (Photo Rex):

×

«Շահրիկեան» սրահը, 5 Rue de l'Eclipse, Մարսէյլ, վարձու կը տրուի կազմակերպութիւններու եւ միութիւններու թատերական ներկայացման, հարսնիքի, նշանառութի, հանդէսի եւ ժողովներու: 333 հոգիի աւելի տեղ: Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ· Ա· ՔԷՕՍԷԱՆի 11 Place Jules - Guesde (Photo Rex), Մարսէյլ:

ԴԱՑԻԿ ՏԵՍԻԿ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ժամացոյցի եւ գոհարեղինաց
վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

Կը ստանձնէ՝ դատական, ժառանգական, վարչական, առեւտրական եւ հարկային խնդիրներ՝ ծախքերը իմ հաշուոյս:

Ամուսնութեան, ամուսնապատճառ, գանձումներու, պայմանագրութիւններու, բարգմանութիւններու, իրաւական վէճերու, բնակութեան իրաւունքի, իմքնութեան թուղթերու եւ նաթիւրալիզասիոնի համար դիմեցէք՝

փաստաբան
M. ADAMOFFի
85, Rue de la Convention, Paris (15).
մէթրօ Boucicaut, Tél. Vaugirard 59-07:

Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՅԱՑԷՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ՏՕԿԹ. Լ. ԴՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
146 Rue Lafayette (Gare du Nord)
Թէլէֆոն **Nord 84-04** (անփոփոխ)
Կիրակուն ամէն օր ժամը 2-7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՋԸՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒՄ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Ընտանեաց ժամադրութեամբ:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՂԵՂկավար Տ· ՕՆՈՍԵԱՆ
15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13..

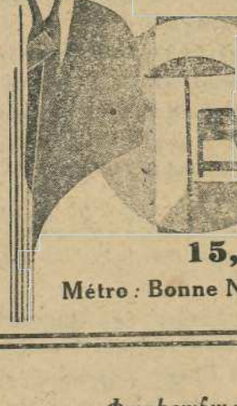
Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի զարմանելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքները:

"ՇԻՐԱԿ"

Ազեւելքի միակ իսկական օղին է. Անզուգական. Անմրցելի. Անհարազատ. Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակ. պատրաստուած գուտ չամիչ. Հոյ աւանդական սեղանին զարդ:

Alimentation "TRÉVISE"
Իր անմահական սուրճով
Café "HAREM"
Ամէնէն ճոխ եւ աժան սքեռանոց արեւելեան ընտիր նպարեղէններու
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱԺԱՌԻԿ ԶԵՂՔ
Խանութապան երու համար սուրճը 16 ֆր. քիլօ
Ձերմակ ածիր Թիթեղով 11—14 ֆր. քիլօ
Ջինջ սպասուց, քաղքաւոր եւ չոր մրգեղէն
անմրցելի գիներով, յանձնելի hors d'octroi
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՔՈՆՖԻՒՏԻՈՆի տուն մը կ'ուզէ մատչելիներու մէջ քոնֆիթիւրի ապրանք ծախողներ: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (au fournisseur) չծախուածները եւ առնելու պայման կ'ուզուի նաեւ փլատիկ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աշխոյժ լաւ ֆրանսերէն խօսող պատանի մը:

Դիմել՝ «Ցառաջ»ի վարչութեան:

Hommes et Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél. : Gut. 93.70

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը
Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի
8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadetet le Peletier
Շոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը, Անմրցելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն: Գոլական օրի՝ եւ *հաշտիկ* ճաշարանատիրոջ անվիճելի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ՝ անհամեմատ մատչելի գիներով:
Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԳՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD	**ORIENT LLOYD**
48 rue de la République	**7 rue Auber, Paris**
Մարսէյլ, Tél. 6.47-22 եւ C.74-51	Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաեւ՝ ընդհանուր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ
Ցոմսակներ՝ ամէն տեսի համար, հայ ճամբորդներու համար
Ժամանուր գին. ընկնիք Թիւ ակիցներ աշխարհի ամէն կողմը
ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏԱՒՆ

ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ
ձեռագործ **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական թեմատուած կերակուրներ:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՌԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք | 75 ֆրանք | 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք | 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք | 110 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՄԱՐՏ
MARDI
8 MARS
1938

ԺԹ. ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3673

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔԸ

Տաժանելի « երթեւեկ »էն մը վերջ, ուրբաթ օր վերջապէս քուէարկուեցաւ Աշխատանքի Արդիական Օրինագրքին առաջին օրէնքը,— հաշտութիւն եւ իրաւարարութիւն :

Օրինագիծը մէկ ժողովէն միւսը գնաց եկաւ կկոցի պէս : Պահ մը կացութիւնը այնքան ծանրացած էր, որ վարչապետը հարկադրուեցաւ վտահութեան խնդիր յարուցանել երեք անգամ : Ուրիշ խօսքով, սպառնաց հրաժարիլ, նախարարական նոր տագնապի մը ամբողջ պատասխանատուութիւնը ձգելով խորհրդարանին վրայ :

Այս առթիւ, սովորական կոչերէն զատ, Պ. Շօթան յայտարարեց .

— « Մի՛ սարսափիք օրինագծին պարունակած նորութիւններէն : 1278ին, Փիլիբ Բ. հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն մէջ կան մեր ներկայ ընկերային օրէնքները : Ուստի, մենք հետաքրքրուած կ'ըլլանք մեր պատմութեան լաւագոյն աւանդութեան, վաւերացնելով օրէնք մը որ պիտի դիւրացնէ ընկերային վէճերու խաղաղ կարգադրութիւնը եւ ազգային գործունէութեան վերակենդանացումը »:

Այս յայտարարութեան վրայ, տեղական թերթ մը պատմու – թիւն քերթելով, կը ներկայացնէ այդ հրամանագրին հիմնական մասերը : Թագաւորն է որ կը յայտարարէ .

— « Մենք կ'ուզենք եւ կը հրամայենք որ հանքերու աշխատանքները օրը ութ ժամ աշխատին : Եթէ գործը փութացում կը պահանջէ, պիտի կատարուի չորս բանուորներու կողմէ, որոնց իւրաքանչիւրը վեց ժամ պիտի աշխատի, առանց ընդհատումի, իսկ բանուոր-բանուոր իր վեց ժամը բանելէ վերջ գործիքները յանձնելով ուրիշի մը, եւ այսպէս 18 ժամուան հանգիստը վայելելով 24 ժամուան վրայ »:

Հրամանագիրը տրամադրութիւններ կը պարունակէ նաեւ աշխատավարձի մասին .— վճարել « համաձայն հանքաւէրին հետ կնքուած պայմանագրութեան, կամ կատարուած գործին » : Ցետոյ կը հրամայէ որ բանուորներուն վարձքը վճարուի տօնական օրեր չեն : Ջատկին, Պենտեկոստէին եւ Հոգեգալուստին բանուորները պիտի բանին կէս չարաթ, « բացի անոնցմէ որ ջուր կը քաշեն, որպէսզի հանքերը չողողուին » : Բանուորները կրնան գեհին մը ընտրել տուն եւ պարտէզ չունենալու համար իրենց աշխատած տեղին մէջ, տարեկան վարձք մը վճարելով ետեւ .:

Ուրեմն, վարչապետը ուզեց դաս մը տալ աշակողմեաններուն, որոնք « յեղափոխական » կը նկատեն աշխատանքի օրինագիրքը : (Ամբողջութիւնը կը բաղկանայ վեց օրէնքներէ, եւ միայն առաջինն է որ քուէարկուեցաւ) :

Ի՞նչ նոր սկզբունքներ կը ներկայացնէ առաջին օրէնքը, որ իսկապէս կոչուած է վերակազմելու Ֆրանսայի ընկերային եւ տնտեսական կեանքը, իբրեւ լրացում եւ ամփոփում 1936 յունիսին քուէարկուած օրէնքներու :

Ինչպէս անունն ալ կը յայտնէ, օրէնքին գլխաւոր օգուտը պիտի ըլլայ հաշտութեամբ եւ իրաւարարութեամբ լուծել գործատէրերու եւ բանուորներու միջեւ ծագած վէճերը, կարելի եղածին չափ կանխելով գործադուլները, մանաւանդ անոնց նոր տեսակը, « նստուն », — որ կը նշանակէ գրաւել գործարանը :

Վէճի մը պարագային, երկու կողմերը նախ պիտի ներկայանան հաշտարար յանձնախումբին : Եթէ չհամաձայնին, իրաւարարներ պիտի ընտրուին . իսկ եթէ այս վերջիններն ալ չհամաձայնին, գերիրաւարար մը պիտի նշանակուի :

Իրաւարարները, որոնք բոլորն ալ Ֆրանսացի պէտք է ըլլան, պիտի զբաղին միայն ծագած վէճով : Օրէնքը մանրամասնօրէն կը ճշդէ բոլոր իրաւասութիւնները :

Փշոտ խնդիր մը, ապրուստի սղութեան եւ աշխատավարձքի յաւելման հարցը, նմանապէս պիտի լուծուի հաշտարար միջոցներով :

Այսպէս, աշխատավարձքի վերաքննութիւն կրնայ կատարուիլ միայն այն ատեն երբ ապրուստի սղութեան համեմատութիւնն է առնուազն 5 առ հարիւր :

Եթէ հաստատուի որ պահանջուած յաւելումը չի համապատասխաներ ընկերական կացութեան կամ գործի վիճակին, այն ատեն յաւելումը պիտի կատարուի նկատի առնելով հնարաւորութիւնները : Վերաքննութիւնը կրնայ կատարուիլ միայն վեց ամիսը անգամ մը . ուրիչ խնդիր , եթէ ապրուստի սղութիւնը հասած է 10 առ հարիւրի :

Մէկդի դնելով ուրիշ օրինական մանրամասնութիւններ, կը տեսնենք որ չատ կարեւոր, թէեւ բարդ միջոցներ նախատեսուած են, թեթեւցնելու համար աշխատանքի տագնապը :

Տակաւին պէտք է սպասել մինչ հինգ օրինագիծներուն քուէարկութեան, ամբողջական գաղափար կազմելու համար ծրագրուած բարեկարգումներու մասին, որոնց լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւի նաեւ արտաքին աշխարհը :

Ամէն պարագայի մէջ, ժողովրդական ճակատը բացած է ճամբայ մը, ուր այլեւս կարելի չէ ընկրկիլ : 1936 յունիսէն ի վեր հաստատուած նորութիւնները չատոնց արմատ ձգած են, եւ Աշխատանքի Օրինագիրքը ոչ թէ պիտի խախտէ զանոնք, այլ պիտի լրացնէ եւ զօրացնէ, հակառակ բուռն ընդդիմութեանց :

Արդէն խլրտումներ կը նշմարուին աշակողմեան եւ գործատիրական տարրերու մէջ . բայց երեսփ . ժողովը մեծամասնութեամբ ճախակողմեան ըլլալով, կառավարութիւնը վստահ է իր յաջողութեան վրայ :

Անշուշտ անակնկալներ կրնան պատահիլ, ձգելով դահլիճը : Բայց այն ատեն հարկ պիտի ըլլայ աւելի արմատական միջոցներ խորհիլ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

21ԵՐՈՒ ԴԱՏԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Ռամզովսկի եւ Գուխարին իրարու հետ կը մրցին կատղի եղածին չափ ապացոյցներ հաւաքելու համար

ՓՐԱՆՍԱԳԻՏՆԵՐ ԱԼ ՄԵՂԱՍՏԿԻՑ ԿԸ ՀՌՉԱԿՈՒԻ

Մոսկուայի դատավարութեան չորրորդ օրը, չաբաթ, հարցաքննուեցաւ Ռաքովսքի, Լոնտոնի եւ Փարիզի նախկին դեսպանը, որ պատմեց թէ անգլիական « Ինթէլիճընս »ի երկու գործակալները ստիպեցին զինքը դաւաճանել Խ. Միութեան, 12 տարի առաջ, մինչեւ որ ձերբակալուեցաւ 1937ին : Այս առթիւ յիշեց չատ մը օտարականներու անունները, իրրեւ մեղսակից : Նախ պատմեց թէ հրապարակագիր մը, Մայքըլ Ֆարլմըն , իրեն տրամադրուած էր կապ հաստատելու համար : Խոստովանեցաւ թէ Սթալինեան սահմանադրութեան վերլուծումը ղրկած է Անգլիա, 1936ին, ինչպէս եւ աւելի առաջ, Խ. Միութեան ներքին կացութեան մասին տեղեկագիրներ՝ ճափոնի, « կարելի եղածին չափ սեւցնելով կացութիւնը, որպէսզի զրդուի յարձակողական ախորժակները » : Ամբաստանեալը պարզելով Թրոցքեական վարդապետութիւնը, յայտարարեց թէ ան այլեւս գաղափարական չարժում մը չէ, այլ դործը խումբ մը արկածախնդիրներու, « որոնք եթէ յաջողին, կը կոչուին մեծ դիւանագէտներ » :

Այստեղ ընդհ . դատախազը ընդմիջելով ազդարարեց .

— Դուք պարզապէս աւազակներ եք :

Ռաքովսքի չարունակելով, ըսաւ թէ ութ ամսուան բանտարկութենէ վերջ ինք ամէն բան խոստովանեցաւ, երբ իմացաւ ճափոնի յարձակումը Չինաստանի վրայ, Սպանիոյ արշաւանքը գերմանական եւ իտալական ֆաշականութեան կողմէ եւ համաշխարհային պատերազմի պատրաստութեանց սաստկացումը :

— « Այն ատեն իմ աչքերս բացուեցան, հասկցայ իմ գործած ոճիրիս խայտառակութիւնը եւ որոշեցի խոստովանիլ ամէն բան եւ կեանքիս մնացեալ մասը յատկացնել Խ. Միութեան ծառայութեան եւ հակաֆաշական պայքարին : Անկեղծ է իմ խոստովանութիւնս : Ես դաւաճանութիւն գործեցի, իշխանութեան հասնելու համար : Ամբողջ անցեալս իր մերկութեամբ պարզուեցաւ աչքիս առջեւ : Պատասխանատուութիւնս ցցուեցաւ իմ առջեւ : Ես իմ դատաւորս դարձայ » :

Ընդհ . դատախազը .— Ուրեմն կ'ընդունիք թէ դուք լրտես մը, դաւաճան մը եւ աւազակ մըն էք :

Ռամզովսկի .— Այո, ընկեր դատախազ, կ'ընդունիմ որ այդպէս է :

Ցետոյ պատմեց թէ ի'նչպէս անգլիական գաղտնի ոստիկանութեան դործակալը դարձաւ 1924ին, Մաքդոնըլտի կառավարութեան անկումէն վերջ : Այդ միջոցին իրեն այցելեցին երկու ծովային սպաներ, որոնք իրեն յանձնեցին մեքենագիր նամակ մը :

— « Այդ նամակը, որուն տակ իմ ստորագրութիւնս կը գտնուէր, գերմանական կառավարութենէն կը խնդրէր օգտուիլ ռումանական քարիւղի ընկերութիւններէն, քան ռուսականներէն : Այդ միջոցին ես Լոնտոնի դեսպան էի, եւ քիչ վերջը ճաշի հրաւիրուեցայ Օքսֆորտ փողոցին մէջ, ուր հանդիպեցայ մարդու մը որուն համար կ'ըսէին թէ վարիչն է Ինթէլիճընսի ռուսական բաժնին : Անոր անունն էր Բիչարտսըն կամ Բոպըրթսըն եւ կամ Նիքոլսըն : 1925ին, ի հաշիւ Անգլիոյ կատարուած լրտեսութիւնը դադրեցաւ մինչեւ 1934, երբ այցելութիւնն ընդունեցի անգլիացի կնոջ մը, որ ինծի ըսաւ թէ ժամանակը եկած է վերսկսելու իմ գործունէութիւնս :

Ընդհ . դատախազը հարցուց թէ ո՞վ է այդ Անգլուհին : Ռաքովսքի պատասխանեց .— Տիկին Փէյճըթ : Ցետոյ պատմեց թէ Թրոցքին դրդեց 1927 տասնեակ

ԱՍՏՂԱՆԻ ԼԵՐԱՅԻՆ ՎԱՆՔԸ

The Ranch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — Գրքից՝ ՏԵՐԻՆ ՀՈՒՅՍԻՆ

Trans: J. M. — Թարգմ. Ա. Ս.

—Օ՛հ, այն միտքը, որ ես ստիպված եմ ամուսնանալ Տավրոսյանների հետ, ինքնին ինձ համար անտանելի է, մանավանդ որ ես ատում եմ նրանց ամբողջ ընտանիքը, ներառյալ նրանց ծերունի հորը, որի միակ նպատակը կյանքում այն է, որ ինձ ստիպի ամուսնանալ իր որդիներից մեկի հետ... Ես ինձ ոչ մի դեպքում չեմ կարող ամուսնանալ նրանցից որևէ մեկի հետ... Ես ինձ ոչ մի դեպքում չեմ կարող ամուսնանալ նրանցից որևէ մեկի հետ... Ես ինձ ոչ մի դեպքում չեմ կարող ամուսնանալ նրանցից որևէ մեկի հետ...

— Ինչո՞ւ ես այդքան վրդովված, Տիրուհի ջան, հարցրեց մորաքույրը, ինչո՞ւ ես այդքան նյարդայնանում, ինչո՞ւ ես ատում Տավրոսյանների ամբողջ ընտանիքը, ներառյալ նրանց ծերունի հորը...

— Որովհետև նրանք ինձ հրավիրել են ընթրիքի, որտեղ ես պետք է հանդիպեմ Ռաֆֆի Տավրոսյանին, որը ես ատում եմ ամբողջ հոգով և մարմնով...

— Ես այդ մասին լսել եմ, ասաց մորաքույրը, բայց ես չեմ հասկանում, թե ինչու պետք է ատես նրան այդքան, նա ինձ համար միշտ հաճելի երիտասարդ է եղել...

— Ինչո՞ւ եմ ատում, հարցրեց Տիրուհին, որովհետև նա ինձ ատում է, ինչպես ատում է նրա ողջ ընտանիքը, ներառյալ նրանց ծերունի հայրը, որը ինձ ատում է ոչ միայն որպես անձի, այլև որպես ազգի ներկայացուցչի...

— Ես չեմ հասկանում, ինչ ես ուզում ասել, ասաց մորաքույրը, ինչո՞ւ ես այդքան վրդովված...

— Որովհետև ես ատում եմ Ռաֆֆի Տավրոսյանին, որովհետև նա ինձ ատում է, որովհետև նա ատում է ինձ ոչ միայն որպես անձի, այլև որպես ազգի ներկայացուցչի...

— Ես այդ մասին լսել եմ, ասաց մորաքույրը, բայց ես չեմ հասկանում, թե ինչու պետք է ատես նրան այդքան, նա ինձ համար միշտ հաճելի երիտասարդ է եղել...

— Ինչո՞ւ եմ ատում, հարցրեց Տիրուհին, որովհետև նա ինձ ատում է, ինչպես ատում է նրա ողջ ընտանիքը, ներառյալ նրանց ծերունի հայրը, որը ինձ ատում է

ՀՈՂԸ ՓԱՌԻ ԵՒ ՉԱՐԻ ՊՏՈՒՂ

— Գայթե այդպէս, այդ պատճառ, այս տեղից ես էլ չեմ ուզում ձեր խոնարհ տունը փոխել: Ես ձեզ հետ շատ լաւ եմ ապրում, ինչպէս որ ապրում էին մեր հայրերը, պապերը, ինչպէս որ ապրում էին մեր նախնիները, որոնք ամբողջ դարեր շարունակ ապրել են միևնոյն տեղում, միևնոյն հողի վրայ, միևնոյն տանիքների տակ, միևնոյն ջրհորից ջուր խմելով, միևնոյն ցանկապատերի մօտ քայլելով, միևնոյն ծառերի ստուերում հանգստանալով, միևնոյն ճանապարհներով գնալ-գալով, միևնոյն եկեղեցին աղօթելով, միևնոյն գերեզմանոցում հանգչելով: Ես ինձ համար ամենամեծ երջանկութիւնը համարում եմ այն, որ ծնուել եմ հայրենի հողի վրայ, հայրենի երկնքի տակ, հայրենի ջրերի մէջ, հայրենի օդը շնչելով, հայրենի հողի պտուղներով սնանելով, հայրենի ջրերից ջուր խմելով, հայրենի ծառերի ստուերում հանգստանալով, հայրենի ճանապարհներով գնալ-գալով, հայրենի եկեղեցին աղօթելով, հայրենի

կուայի մէջ կը հանդիպի էնվէր փաշային, որ այնատեն բախտ կը փնտռէր մայրաքաղաքին մէջ: Էնվէր կարգ մը առաջարկներ կը ներկայացնէ Իթթիհատի եւ երկու անգամ տեսակցութիւններ կ'ունենան: Պուխարին Իթթիհատի կը յանձնարարէ ապահովել Անգլիոյ աջակցութիւնը, անջատելու համար Ուզ - պէկիստանը: Իթթիհատով խոստովանեցաւ նաեւ թէ ինք սպաննեց Նազըը Սայիտը, որ երեւան հանած էր իր ազգայնական կազմակերպութիւնը:

Ինչո՞ւ կը պատժի Պուխարին

Նոյն օրը իրիկուան դէմ հարցաքննուեցաւ Պուխարին, երբեմն խմբագրապետ Մոսկուայի պաշտօնաթերթին եւ նախագահ Գ. Միլլազդայինի: Ամբաստանեալը առաջին խօսքէն իսկ վէճի մը բռնուեցաւ ընդհ. դատախազ Վիշինսքիի հետ, երբ կ'ուզէր բացատրել իր դաւաճանութեան գաղափարական պատճառները: Ընդհ. դատախազը ընդմիջելով ազդարարեց.

— « Եթէ Պուխարին կը կարծէ թէ այդ մէջոցին դիմելով ես պիտի չկրնամ իմ ուզած հարցումները ուղղել, չարաչար կը սխալի »:

Այս ազդարարութեան վրայ, Պուխարին ալ իր ընկերներուն պէս յանցաւոր հռչակեց ինքզինքը· բայց որոշ վերապահումներ ըրաւ եւ պնդեց թէ ինք մասնակցած չէ երբեն վերագրուած բոլոր արարքներուն:

— « Մենք աշխատանքի բաժանում կատարած էինք: Ես խումբին գաղափարախօսն ըլլալով, երբեք ուղղակի մասնակցած չեմ վնասարարութեան եւ լրտեսութեան, թէեւ տեղեկութիւն ունէի »:

Ցետոյ խոստովանեցաւ թէ ինքն ալ աշխատած էր որ խորհրդային իշխանութիւնը պարտուի, հողերը տրուին Գերմանիոյ, Ճափոնի եւ մասնաւորապէս Անգլիոյ: Վերջապէս յայտնեց թէ իրենց գործունէութեան ծրագիրը կը բաղկանար վեց կէտերէ.— 1. Ազատութիւն կուլակներու (ունեւոր գիւղացի).— 2. Ազատութիւն առեւտրականներու.— 3. Մենաշնորհներ օտարներու.— 4. Վերջ Ազատութիւն առեւտրականներու.— 5. Ազատութիւն քաղաքական տալ ճարտարարուեստական գործունէութեան.— 6. Վերջ պինակցութեանց:

Ընդհ. դատախազը հարցումներ ուղղեց Պուխարինի, 1918ին տրուած որոշումներու մասին, որ կապ ունէին Լէնինի ձերբակալման հետ: Պուխարին ուրացաւ թէ որոշուած էր ձերբակալել Լէնինը, Սթալինը եւ Սվեռլովը, յետոյ սպաննելու համար: Ըսաւ թէ պարզապէս «խօսակցութիւններ» եղած են այդ մասին: Ամբաստանեալը ուրացաւ նաեւ Սթալինը սպաննելու ծրագիրը, ըսելով· «ես բացարձակապէս լուր չունէի այդ բոլորէն»: Ցետոյ սկսաւ ընկերային տեսութիւնները պարզել, բայց ընդհ. դատախազը ընդմիջեց, ազդարարելով·

— Ես ձեր ոճիրներով կը հետաքրքրուիմ:

Պուխարին.— Այնքան բազմաթիւ են որ պէտք է ընտրել:

Ընդհ. դատախազը.— ո՛չ, պէտք է խոստովանիք բոլորն ալ:

Ամբաստանեալը ուրացաւ թէ ինք լրտես մըն է: Մէկ ժամ խօսելէ վերջ, նիստը յետաձգուեցաւ երկուշաբթի օրուան (երէկ): Այս նիստին մէջ դիմաւորած էինք Եակոտա, Զեկալին երբեմնի վարիչը, Կորքիի թունաւորման եւ ուրիշ մեղադրանքներու մասին:

*** Ամբաստանեալները զանազան օտար անուններ յիշած ըլլալով, ամէնը մէկ հերքումներ տեղային անմիջապէս: «Պերլինէր Թակեպլաթ»ի թղթակիցը, Փօլ Շէֆէրս, հերքեց իրեն վերագրուած յարաբերութիւնները: Ֆրանսայի նախկին երեսփոխան Նիքօլ նոյնպէս: Անգլիացի տիկին Փէյճէթ նմանապէս հերքեց թէ ինք լրտես եղած է, ինչպէս կ'ըսէր Ռաքովսքի: Ֆրանսացի ընկերվարական հրապարակագիր տիկին Մակորլէն Փաղ յայտարարեց թէ ոչ Պերլին դասուած է, ոչ ալ կը ճանչնայ դեսպան Ռըէսթինքին: Հերքում մը հրատարակեց նաեւ Պ. Էմիլ Պիւռէ, արմատական հրապարակագիրը:

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ ԹՐՈՑԿԻ

*** Թրոցքի, որ Մեքսիկա կը դառնուի եւ որուն անունը միշտ կը յիշուի ամբաստանեալներուն կողմէ, ամէն օր զեկոյցներ կը հաղորդէ մամուլին, ծիծաղելով դատավարութեան խեղկատակութեանց վրայ: «Կը նշանակէ թէ բուն հին բոլշեւիկները ամբողջովին ծառաներն էին օտար պետութեանց.— կառավարութեան գլուխը՝ Զինովիեւ եւ Պուխարին, ֆաշականներ էին· 1921ին ես, կարմիր բանակին վարիչը՝ գործակալն էի Գերմանիոյ որ այն ատեն բոլորովին կործանելու վրայ էր: Ո՞վ կը հաւատայ այս առասպելներուն»:

*** Ընկերվ. Միլլազդայինը եւ Արհեստակցական Միութեանց Դաշնակցութիւնը բողոքի հեռագիրներ ուղղեցին Մոսկուա: Պ. Վանսէբվէլտ, Պերլժիոյ ընկերվարական վարիչը, յօդուածով մը իր վրդովմունքը կը յայտնէ Մոսկուայի դատին առթիւ:

*** Թրոցքի բողոքի հեռագիր մը ուղղելով իրեն դէմ եղած ամբաստանութեանց մասին, կ'ըսէ թէ միայն 2500 տոլար ստացած է խորհրդային իշխանութենէն, պատրոյ մէջ, իր անձնական ծախքերուն համար, փոխան ընկալագրի: « 1918էն 1938 որ եւ է դումար չեմ ստացած խորհրդային գանձէն, ոչ օրինապէս, ոչ ուղղակի, ոչ ալ անուղղակի »: Կը հերքէ նաեւ թէ իր տղան 600.000 տոլար ստացած է: «Ան աղքատ ապրեցաւ, աղքատ ալ մեռաւ»: Աքսորականը Ուալինկֆորտի խորհրդային դեսպանատան միջոցաւ կը պահանջէ ընդհ. դատախազէն,— «Անմիջապէս, Ռոդենհոլցի գնդակահարութենէն առաջ, քննութիւն մը բացէքայդ առասպելական միլիոնի մասին: Ես յանձն կ'առնեմ ներկայացնել բոլոր նամակները, փաստաթուղթերը եւ հաշիւները »:

Հեռագրի կը վերագրուի

Հունգարիոյ վարչապետը ճառ մը խօսելով, յայտարարեց·

— « Մէկ միլիառ փէնկօ (6 միլիառ ֆր· ֆրանք) պիտի ծախսենք յառաջիկայ հինգ տարիներու ընթացքին, զօրացնելու համար ազգ· պաշտպանութիւնը: Այս գումարը պիտի ճարենք տուրք մը հաստատելով հարստութեան վրայ եւ ներքին փոխառութիւն մը կնքելով: 600.000.000 պիտի գոյանայ հարստութենէն տուրքէն, 400 միլիոն ալ փոխառութեամբ: Տուրքը ամէնէն առաջ պիտի դանձուի բոլոր դրամատուններէն եւ ճարտարագործական հաստատութիւններէն »:

Գերմանիոյ մէջ կը շնորհաւորեն Հունգարիոյ ձեռնարկը, իբրեւ ապատում դաշնագրով հաստատուած կապանքներէ »:

Alimentation «TRÉVISE»

Իր անմրահակաս սուրճով

Café "HAREM"

Ամէնէն ճոխ եւ աժան մթերանոց արեւելեան ընտիր նպարեղէններու

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱԺԱՆՈՒԿ ԶԵՂՉ

խանութպաններու համար սուրճը 16 ֆր. մինչեւ ձերմակ պանիր Թիթեղով 11—14 ֆր. քիլօն ջինապատուկ քաշքաշալ եւ լոր մրգեղէններ անմրցելի գիներով, յանձնելի hors d'octroi

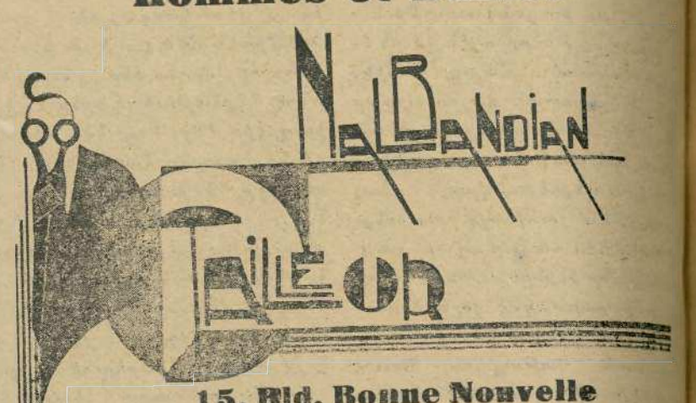
Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cad...

ՔՈՆՑԷՐՍԻՈՆԻ տուն մը կ'ուզէ մասնչներու մէջ քոնֆէրանսներ ապրանք ծախողներ: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (աև fօնսիմեասիոն) չծախուածները ետ առնելու պայմանով կ'ուզուի նաեւ վլասիէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աշխոյժ լաւ ֆրանսերէն խօսող պատանի մը:

Դիմել՝ « Ցառաջ »ի վարչութեան:

Hommes et Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro : Bonne Nouvelle Tél. : Gut. 93-70

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՊՕՄՕՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ՍՐՍԶԻ ՎԱՐԱԶՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ **ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ**

12 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, Մարսէյլ:

13 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին «Վարանդեան սրահին մէջ, Պօմօն:

Կը մասնակցին տեղական կարգ ուժեր:

ՆԵՐԿԱՑ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ԳԵՐ. Տ. ԶԳՕՆ Ե. Վ. Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

որ հարկ եղած բացատրութիւնները պիտի տայ վարդանանց պատերազմի մասին:

Մուտք 6 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆր.:

ԽՆՋՈՑԿ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Ը. Դ. «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

13 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «ԽՐԻՄԵԱՆ» սրահը

2 Ռիւ Տը լա Տէֆոնս, Խսի Լէ Մուլինոյ:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

SALLE ERARD, 13 Rue du Mail ՄԷՏՐՕ Sentier

12 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՑ ԺԱՄԸ ՅԻՆ

(Մուտքին դռռները պիտի բացուին ժամը 8.30ին)

ԻԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (12 տարեկան)

կը դաշնակահարէ Պախ - Լիստի Ֆանթէզին եւ Ֆիւկը, Պէթհովէնի Սոնաթը, Շոբէնի չորրորդ Պալաթը, Նոքթիւռնը եւ Սկէրցօն, Սրուանձտեանցի Փափուրին, Կոմիտաս վարդապետի «Ցետ - Առաջը — կարնոյ, Իբրոլիտով — Իվանովի կովկասեան Սիւիթէն Առւլի մէջ եւ Սարդարի քայլերգը եւ Լիստի դոնսէրթոն:

ԳԻՆԵՐԸ.— Ա· կարգ՝ 25, Բ· կարգ 20, Գ· կարգ 15, Դ· կարգ 10 ֆրանք, պալքոն 10 եւ 7 ֆրանք: Դիմել՝ Salle Erard, եւ Հրանտ Սամուէլ գրատունը, 51, Rue Mr. le Prince, Փարիզ:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 10 Մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, իր կեդրոնատեղին, 8 բիւ Պօսիւէ, Փարիզ:

Կը դասախօսէ Տ· ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊ· ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ

Նիւթ՝ « Հին եւ նոր սերունդները »

Այս բացառիկ, եւ նիւթով չհեկեկան դասախօսութեան կը հրաւիրուին, Փարիզի հայ երկսեռ հասարակութիւնը ու մասնաւորաբար հայ երիտասարդական միութիւններու անդամները:

ԳԵՂԱՐՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ ՖՐԱՆՋԵՒԱՅԱԿԱՆ

Կազմակերպուած՝ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ, նախագահութեամբ՝ Պ. ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԵՐՏԱՆԻ:

11 Մարտ, ուրբաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին, LE JOURNALի սրահին մէջ, 100, RUE DE RICHELIEU, PARIS. Métro; Richelieu - Drouot եւ Bourse:

Ֆրանսերէն լեզուով կը ներկայացուի «Monsieur - Meunier» գեղեցկատիպ 1 արար, որ արդէն ներկայացուած է Ֆրանսական բեմերու վրայ: Հեղինակ՝ Գերճ Միրիճանեան (Serge Mirjean):

Մերայօժար մասնակցութեամբ, Տիկին Claude - Ritterի, Porte St. Martinէն Պ. Max Charlierի Gymnaseէն դերասուր պէրեռուն մէջ եւ Պ. Balpétréի Comédie - Françaiseէն, ինչպէս նաեւ Օր. Իրիս Պիւլղիւլեանի, Պ. Գամբէթեանի եւ Պ. Claude - Wilderի:

Ցայտագոչ ամբողջութիւնը տեղւոյն վրայ, որուն ճոխութեանը պատճառու, ճիշդ ժամանակին պիտի սկսի:

Տոմսերու գինն է, 7, 10 եւ 15 ֆրանք:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՑ ՍԿԱՈՒՏ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 9 մարտ չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 բիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Կը խօսի Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ:

Նիւթ՝ Հայաստանը եւ հայ ժողովուրդը 19րդ դարու վերջերը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

խնամուած եւ մաքուր գործ արտադրող կարուհիներ, ոտպի, քորսաժի եւ այլնի համար: Անթերբեռնեցօրներու եւ թերալարժներու պէտք չկայ: Դիմել՝ «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

ՋՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Հաւաքածոյ կազմելու համար կը պակսին Ա· տարի թիւ 1 եւ 2 (1934):

Անոնք որ հաւաքածոյ չեն կազմեր, կրնան մեզի վերադարձնել այդ երկու թիւերը՝ փոխարէնն ստանալու համար մէկ տարեկան ՀԱՑ - ԲՈՑԺ այս տարուան գետրուարէն սկսեալ:

Սպառած է նաեւ թիւ 39ը,— Բոլոր անոնք որ ձեռքէ կը գնեն, կրնան մեզի վերադարձնել այդ թիւը, փոխարէնն կը ստանան ԵՐԵՔ ԹԻ փետրուարէն սկսեալ:

ՀԱՑ - ԲՈՑԺԻ բաբեկամներէն կը խնդրուի մեզի հայթայթել թիւ 39ը: Սպառելու մօտ են նաեւ թիւ 13ը եւ 20ը: Այս թիւերուն փոխարէն եւս կուտանք ԵՐԵՔԱԿԱՆ նոր թիւեր:

ՀԱՑ - ԲՈՑԺԻ տարեկան բաժնեգինն է Ֆրանսայի համար 30, արտասահմանի համար 35 եւ 40 ֆրանք (ըստ երկրի):

Դիմել՝ 17, Rue Damesme, PARIS:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՑ ԵՒ ՈՒՏՈՂՈՒԹԵԱՆ

ՌԱՒՍԱՑՈՑԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցունուար 1էնգհսեալկրգոծգրունք մեր նոր արժեցուցակը ամբողջական. Ֆրանսատան եւ չեխոսլավաք բոլոր գիրքերուն, կարտէներու, ձեռագրութեանց, քրիստոմաթի, գեղարուեստի կիսիոններու եւ այլնի:

Ամենալաւ ապրանքները բացառապէս գործածած գիրերով կը յանձնարարենք Ցունուսատան գրկել Underwood եւ Royal գիրասփռոցագրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընեն ուղղակի Ամերիկայէն.

Փոփաքոցներու կը գրկենք կիրպաս երու նմոյշ եւ գիներ

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9), 7 rue Aube**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԳՐԱՎԱՑԸ

Ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէրթօ· Օտէօն եւ Սեն Միշէլ

Արեւելեան եւ հրապարակի խնամուած կերակուրներ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մորին չնորհակալութիւններս կը յայտնեմ Ալֆորվիլի հայ հասարակութեան, Ձէնկիլէրցիներու Հայրենակցական Միութեան, Սանուց Միութեան անդամներուն եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր յաւակցութիւն յայտնեցին սիրելի որդւոյս ՂԱԶԱՐՈՍ ԿԱԿՕԵԱՆԻ դառնադէտ մահուան առթիւ:

Սիրուն կակօեան

Մարսէյլի «Շահրիկեան» սրահին մէջ ծախու են, երկար եւ հաստատուն նուագարաններ՝ յարմար եկեղեցի, զպրոցի եւ պարտէզի: Մանրամասնութեանց համար դիմել Ա· ՔԻՕՍԷԵԱՆԻ, 11 Place Jules - Guesde (Photo Rex):

×

«Շահրիկեան» սրահը, 5 Rue de l'Eclipse, Մարսէյլ, վարձու կը տրուի կազմակերպութիւններու եւ միութիւններու թատերական ներկայացման, հարսնիքի, նշանտուքի, հանդէսի եւ ժողովներու: 333 հոգիէ աւելի տեղ: Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. Ա· ՔԻՕՍԷԵԱՆԻ 11 Place Jules - Guesde (Photo Rex), Մարսէյլ:

Վ. ԻԶԳԱԼԱՑԵԱՆ

ՓՈՐՁԱԴԷՏ - ՀԱՄԱՐԱԿԱԼ

Հաշիւներու արժանագրութիւն — տուրքերու յայտարարութիւն եւ դործերու հետապնդում:

Մեքենագրութիւն եւ բազմագրութիւն (duplicateur)

Ընդունելութեան ժամեր.— Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Հինգշաբթի ժամը 5էն 7, 18, Cité Trévise, Մէթրօ Cadet:

Երեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ ամը 5էն 7, 9, Rue Jouye - Rouve, Մէթրօ Belleville եւ Pyrénées

Հեռաձայն Mel· 50—09:

ԴԱՐՁԻՐ ՏԵՍԷՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՄ

ՍԷՆ - ԺԷՌՕՄ, ԼՈ· ՄԻՈՒՐ... նաք մեզի գրկել:

ՎԱԼԱՆՍ, Գ· Ս.— Պիտի գրկենք:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Վանի դիւղերէն Սարօ Հ... կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Աբրահամ, քոյրերը՝ Սօսէ, ... (անոնց հօր անունը՝ Մուշեղ, ... նը՝ Ազարեան): Կը փնտռէ նաեւ հօրեղբայրները՝ Մելքէ, Մ... Ծաղօ, Կրպօ Լեւոն եւսլի: հետքը կորնչուցած է վանի ... պաշտպանութեան կռիւներէն ... Սասյդ լուր առնողին 300 ֆր... ւէր: Իմացնել՝ Serop Moroukian, Boulevard Carnot, Le Puy, (Haute-Loire) France·

— Սեբաստացի Արամ Սարգ... ևան (կամ Գայիմեան) 20—2... կան, հօր անունը՝ Ցակոբ, ... տարեան, մօր անունը՝ Մարիա... րոնք մեռած են Վալանսի մէջ ... ին: Իր մասին լուր ունեցողնե... խնդրուի իմացնել Tchalikian, Tronchet, Paris (8):

Բ.

— Կարնեցի Երուանդ Պող... կը փնտռէ իր քոյրերը Մա... , որոնք առ... Քհան մէջոցին անհետացած ... րունց հասցէն գիտցողներէն կ... րուի իմացնել՝ Yervant Boyad... Khiaban Gulustan, Bender—Pehl...

Մահեան է

ՅԱՒՈՒ է քէչ դործածուած պիճակի մէջ նկարչական ա... մեքենայ մը, օպժէքթիվ 4,5 թիռած եւ պղինձէ շարժօր... ատար գէն: Դիմել Պ. Ձիլ... նի, 31 Rue Menilmontant, Փա...

Imprimerie A. DER (AGOP...
Le Gérant : H. STEPHA...
17 Rue Damesme — PARIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄԱՍԱՑ	ԵՒԱՄԱՍԱՑ	
Ֆրանսա եւ գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ 9 ՄԱՐՏ 1918-Ի ՕՐՈՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԱԾ Է 1925-Ի ՄԱՐՏ 9-ԻՆ

ԶՈՐՆԵՐՇԱԲԹԻ
9
ՄԱՐՏ
MERCREDI
9 MARS
1938

ԺԹ-ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3674

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՋԻՆՈՒԻ, ՋԻՆՈՒԻՆՔ, ՋԻՆԵՆՔ

Տակաւին քանի մը տարի առաջ, պետութիւնները եռամեայ, հնգամեայ կամ տասնամեայ ծրագիրներ կը մշակէին, զարկ տալու համար վերաշինութեան, տնտեսութեան, ճարտարագործութեան :

Ազգանշանը արձակած էր խորհրդային իշխանութիւնը, որ վերէն վար քանդած ըլլալով հին կարգուսարքը, ինչպէս եւ տնտեսութիւնը, ամէն բան նորէն սկսելու հարկադրուած էր :

Տարիներ վերջը, ուրիշներ ալ նոյն ճամբան բռնեցին, մէջն ըլլալով նաեւ Թուրքիան, որ գործնապէս կը քաջալերուէր Մոսկուայէն :

Այժմ տնտեսական - ճարտարագործական «ամեակ»ները իրենց տեղը տուած են մարտական ծրագիրներու,— վերազինո՛ւմ : Բուն բառով՝ զինարշաւ :

Նոյն իսկ այն պետութիւնները որ տնտեսական մտահոգութիւններ ունին, իրենց եռամեայ, հնգամեայ կամ քառամեայ ծրագիրներով ամէն բանէ առաջ կը ձգտին մեւնոյն նպատակին,— այնպէս մը կազմակերպել երկրին տնտեսութիւնը, ճարտարագործութիւն թէ հողագործութիւն, որ բանէ բոլոր պէտքերուն, պատերազմի պարագային, կամ ի նախատեսութիւն պատերազմի : Վերջապէս՝ ֆաշական Իտալիան եւ հիթլէրական Գերմանիան :

Շարժումը արդէն ստացած է վարակիչ հանդամանք :

Մեծն Բրիտանիա հնգամեայ ծրագիր մը մշակած էր սպառազինութեանց համար, իրրեւ ծախք նախատեսելով հսկայական գումար մը, 1500 միլիոն ոսկի :

Կառավարութիւնը այժմ կ'ադգարարէ,— Այս գումարն իսկ անբաւական է : Միայն այս տարի պիտի ծախսենք 350 միլիոն ոսկի, լրացնելու համար մեր պակասները : Եւ երեսի· ժողովը անմիջապէս կը վաւերացնէ, նոյնիսկ աւելին պահանջելով :

Ինչո՞ւ, — յանուն խաղաղութեան : «Մեր խաղաղասիրութիւնը չի նշանակեր այսօրուան խաղաղութիւնը չարունակել վաղուան խաղաղութեան գնով» (Չէմպըրլէյն) : Եւ դեռ աւելին.— «Ազգերու Դաշնակցութիւնը հաշմանդամ է եւ կաղ, ոչ մէկ պետութիւն կրնայ յոյս դնել անոր վրայ, եթէ յարձակում կրէ աւելի զօրաւոր պետութենէ մը » :

Նոյն հզօր եւ աննախընթաց յանձնառութեան տակ մտած է, նաեւ, Ֆրանսան : Դեռ նոր հաստատուեցաւ ազգ· պաշտպանութեան ինքնավար մնոտուկը, իրրեւ հիմնադրամ ունենալով 14 միլիառ ֆրանք, բացի նախապէս քուէարկուած արտակարգ վարկերէն : Եւ արդէն ձեռնարկուած է նոր փոխառութեան մը :

Հեռադիրը կը տեղեկացնէ թէ Թուրքիան ալ կազմած է հնգամեայ ծրագիր մը, լրացնելու համար իր սպառազինութիւնները :

Թուրքիոյ նոր ելմտացոյցը կը ներկայացնէ 248 միլիոն ոսկիի գումար մը, որուն 82.232,000ը յատկացուած է ազգ· պաշտպանութեան : Դեռ անցեալ չարքու 17 միլիոնի յատկում մը կատարուեցաւ, 15 միլիոնը վերապահելով ազգ· պաշտպանութեան :

Անդին, պարտուած եւ պատժուած Հունգարիան իր կարգին մարտական հնգամեակ մը սարքած է, վեց միլիառ ֆրանք սահմանելով :

Եւ այսպէս ամէն տեղ,— զինուէ՛, զինուինք, զինենք (եթէ չունիս, կը ճարենք, փոխան մուրհակի···) :

Ե՞լքը,— վա՛յ անճարին եւ ուշ մնացողին :

Շ·

ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՀՌԵԼԻ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

850,000,000 անգլ. ոսկի, այս տարի

«ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄ Է ԵՒ ԿԱԳ»

Անգլիոյ երեսփ· ժողովը երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ վաւերացուց կառավարութեան վերազինման ծրագիրը, որուն համաձայն այս տարի 350 միլիոն ոսկի պիտի ծախսուի օդատորմիղին, բանակին եւ նաւատորմին համար :

Այս առթիւ աղմկալի վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան : Նախկին նախարար Ռ· Զըրչիլ դիտել տուաւ թէ Գերմանիա տարին 900.000.000 անգլ· ոսկի կը ծախսէ իր սպառազինութեանց համար : Իրրեւ վկայ յիշելով զօր· Վէկանը, Ռ· Զըրչիլ ըսաւ թէ Գերմանիա ունի 3000 առաջնակարգ ռազմական օդանաւ, Անգլիա՝ միայն 1500, Իտալիա՝ 1200, Ֆրանսա՝ 1000 : «Գերմանիա երկու անգամէն շատ աւելի կը վճարէ իր օդային ուժերուն համար քան Անգլիա : Ան երկու անգամ աւելի օդային ուժ ունի քան մենք եւ անդադար կ'աւելցնէ իր զէրազանցութիւնը, թէ քանակութեամբ եւ թէ տեսակներով » :

Ռ· Զէմպըրլէյն պատասխանելով քննադատութեանց, յայտարարեց ·

— 1500 միլիոն ոսկիի գումարը զոր նշանակած էինք ասկէ առաջ, անբաւական է այլեւս : Բայց, ինչ որ ալ ըլլայ զոհողութեանց չափը, մենք պիտի չարունակենք մեր վերազինումը : Մեր նպատակները են · —1. Ապահովութիւն բրիտանական կղզիներու.— 2. Պաշտպանութիւն ծովային հաղորդակցութեանց — 3. Պաշտպանութիւն անդրծովեան ստացուածքներու.— 4. Գործակցութիւն դաշնակիցներու հետ, պատերազմի պարագային : Մենք անդադար պիտի չարունակենք մեր ճիգերը, բարւոքելու համար միջազգային կացութիւնը : Բայց, մենք չենք կրնար նուազեցնել մեր պատասխանատուութիւնը մեր ժողովուրդին հանդէպ : Ազգերու Դաշնակցութիւնը հաշմանդամ է եւ կաղ, եւ անոնք որ ինծի պէս իրենց կարելին կը փորձեն զայն վերաշինելու եւ համաշխարհային հզօր Դաշնակցութիւն մը զարթնելու համար, աւելի լաւ կը ծառայեն Ազգաժողովին խոչընդոտելէն, քան անոնք որ կը ձգտին անոր տալ պատասխանատուութիւնները զորս չի կրնար տանիլ իր ներկայ վիճակին մէջ : Ո՞ր եւրոպական պետութիւնը, եթէ յարձակում կրէ աւելի զօրաւոր պետութենէ մը, կրնայ յոյս դնել Ազգերու Դաշնակցութեան վրայ, պաշտպանուելու համար արշաւանքին դէմ : Կը հրաւիրեմ ընդդիմադիրները պատասխանել այս հարցումին · ո - րովհետեւ միակ պարկեշտ պատասխանը այս է,— չի կրնար յոյս դնել : Ինչո՞ւ համբնք այդ փոքր պետութիւնները, անոնց ընծայելով ապահովութիւն մը որ պարզապէս պատրանք է : Ես կ'ուզեմ հզօր Անգլիա մը, որովհետեւ կը հաւատամ թէ անոր ուժին մէջ կը գտնուի խաղաղութեան լաւագոյն յոյսը :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

21ԵՐՈՒ ԴԱՏԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ՊՈՒԽԱՐԻՆ ԿԸ ՋԱԿԱՏԻ ԸՆԴԴ. ԴԱՏԱԽԱԶԻՆ ՀԵՏ

«Ես յոտս չեմ, ոչ ալ առնգակից կամ ոճրագործ»

1918Ի՞Ն Կ'ՕՒԶԷԻ՞Ն ՓՈԽԵԼ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զարմանալի տեսարան մը պարզուեցաւ Մոսկուայի դատավարութեան հինգերորդ օրը, երկուշաբթի, 7 մարտ : Պուխարին, երբեմն խմբագրապետ կառավարական պաշտօնաթերթին եւ նախագահ Գ· Մ· Ժողովրդային, բաւական ուժեղ մենամարտ մը բռնեցաւ ընդդ· դատախազին հետ, խոստովանելով կարգ մը մեղքեր, բայց մերժելով լրտեսութեան եւ դաւաճանութեան մեղադրանքը : Վիշինսքի պահ մը կատղեցաւ, ուղեց հարցումներու տեղատարափ մը մէջ խեղդել ամբաստանեալը, վկայութեան կանչելով մանաւանդ Ռիքովը, բայց Պուխարին չարունակեց հերքել· այն աստիճան որ նախագահն ալ միջամտեց եւ հարցաքննութիւնը յետաձգուեցաւ :

Այս տեսարանին նկարագրութիւնը կ'ամփոփենք Հավասի թղթակցին հետեւեալ :—

Այս իրիկուն ժամը 6ին ուժգնօրէն չարունակուեցաւ մենամարտը՝ Պուխարինի եւ ընդդ· դատախազ Վիշինսքիի միջեւ : Երբ ամբաստանեալը տեսութիւններ կը պարզէր, ընդդ· դատախազը պոռաց ·

— Մէկդի դիր սա փիլիսոփայական տեսութիւններու մչուշը եւ խօսէ ո - ճիրներուդ մասին : Դուն հոս կանչուած ես իրրեւ ոճրագործ, եւ ոչ թէ իրրեւ փիլիսոփայ :

Պուխարին·— Թերեւս իրրեւ փիլիսոփայ եւ իրրեւ ոճրագործ :

Վիշինսքի (կատղած) .— Ոճրագո՛րծ, լրտե՛ս :

Պուխարին·— Դուք այդպէս կ'ըսէք, բայց դատարանն է որ պիտի վճռէ, երբ ես ըսեմ ինչ որ կ'ուզեմ ըսել եւ ոչ թէ ինչ որ դուք կ'ուզէք ըսել տալ ինծի :

Միակն ըլլալով բոլոր ամբաստանեալներուն մէջ, Պուխարին խոստովանեցաւ թէ դաւեր խորհած է տապալելու համար խորհրդային իշխանութիւնը, օտար պետութեանց ազակցութեամբ, սակայն մերժեց ընդունիլ թէ ինք օտար պետութեան մը լրտեսն եղած է եւ կամ ուզած է սպաննել իր ընկերները : Ընդդ· դատախազը ի զուր վկայութեան կանչեց Ռիքովը եւ ուրիշ ամբաստանեալներ, որոնք յայտնած էին թէ Պուխարին տեղեակ էր լրտեսական գործունէութեանց եւ կը քաջալերէր խորհրդային վարիչներու սպանութիւնը : Պուխարին միշտ կ'ուրանար :

Հակառակ եւի Պէսթ-Լիթովսկի դաշնագրին

Ընդդ· դատախազը պահ մը ձգելով Պուխարինի օձիքը, դարձաւ Ռիքովի եւ հարցուց.— « Դուք ո՞ր լրտեսական կազմակերպութեան կողմէ վարձուեցաք, անգլիական՞, գերմանակա՞ն թէ ճափոնական» : Ռիքով պատասխանած չէ տակաւին, երբ Պուխարին տեղէն ցատկելով պատասխանեց.— «Ոչ մէկէն» : Ընդդ· դատախազը պարտութիւն մը եւս կրեց, երբ կը փորձէր ապացուցանել թէ Պուխարին ուզած է սպաննել Լէնինը, Սթալինը եւ Սվերդլովը, 1918ին : Ամբաստանեալը յայտարարեց ·

— « Ես եւ ընկերներս հակառակ էինք Պրէսթ - Լիթովսքի դաշնագրին : Գաղտնիք չէր մեր այս դիրքը : Մենք ըմբոստութիւն յարուցանելու միտք չունէինք, ատոր համար : Այդ դաղափարը յղացանք երբ Գրդ համագումարը վաւերացուց դաշնագիրը : Այն առեն մենք կուսակցութեան ձախ թեւը կը ներկայացնէինք, եւ մեր մէջ ունէինք չատ մը ականաւոր վարիչներ, որոնցմէ ո - մանք ողջ են տակաւին եւ բարձր պաշտօններ կը վարեն :

Վիշինսքի·— Ձեր ծրագրին մաս կը կազմէ՞ր նոր կառավարութեան մը կազմութիւնը :

Պուխարին·— Այո : — Վիշինսքի·— Զէ՞ք ուզեր ձերբակալել Լէնինը, Սթալինը եւ Սվերդլովը·— Պուխարին·— Այո : — Եւ սպաննել զանոնք· — Պուխարին ·— Ո՛չ :

Ատորմլայ, ընդդ· դատախազը վկայութեան կանչեց կին մը, Տիկին Եաքովլեվա, որ յայտարարեց ·

— «Ձմարտութիւնը խօսած կ'ըլլամ, երբ ըսեմ որ Պուխարին ինծի խօսած է Լէնինի սպանութեան մասին :

Պուխարին·— Կը պնդեմ որ վկան ճշմարտութիւնը չի խօսիր :

Ամբաստանեալը աւելցուց որ թէեւ ինք հակառակ էր Պրէսթ Լիթովսքի դաշնագրին, բայց երկար առեն դիրք չբռնեց Լէնինի դէմ, որովհետեւ դեռ նոր միացած էր կուսակցութեան :

Երբ տեսաւ որ Պուխարին միշտ կը հերքէ իր լրտես կամ ոճրագործ ըլլալը, ընդդ· դատախազը փորձեց խոստովանցնել թէ դաւաճան է : Այս առթիւ յիչեց թէ Լեւոն Գարախան, որ գնդակահարուեցաւ անցեալ դեկտեմբերին, առաջարկած էր Գերմանիոյ ձգել Ուկրայնան եւ Սպիտակ Ռուսաստանը, թէ Ռիքով խոստովանեցաւ որ Պուխարին տեղեակ էր այդպաւաճանութեան : Պուխարին բոլոր հարցումներուն կը պատասխաներ թէ ինք միշտ համաձայն եղած է որ կարգ մը զիջումներ ըլլան Գերմանիոյ, որպէսզի չմիջամտէ, եթէ հակայեղափոխութիւն ծագի Ռուսաստանի մէջ : Եւ ուժգնօրէն ուրացաւ թէ ինք թելադրած կամ հաւանած է որ Ուկրայնան եւ Սպիտակ Ռուսաստանը Գերմանիոյ ձգուին, ի գին անոր չէզոքութեան :

Վիշինսքի նախկին վարչապետին դառնալով յիչեցուց թէ կարգ մը հրահանգներ տուած չէ՞ր լրտեսութիւն կատարելու համար Լեհաստանի : Եւ աւելցուց ·

— Այն մարդը որ լրտեսութիւն կը կազմակերպէ, ինքն ալ լրտես է, չէ՞ :

Ռիքով, որ ուժ առած էր Պուխարինի քանած դիրքէն, պատասխանեց · — Այո, այդպէս կ'ենթադրեմ :

(Լուրերու շարունակութիւնը վարդալ Գ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԻՆՉ ՊՈՁՈՎ ԿԱՏՈՒԻՆ »

Վահէ գրեց թէ բրիտանական դատարանը պատիժի նոր ձեւ մըն է գըտած,— խարազան : Այդ խարազանը կը կոչուի «ինը պոչով կատու», որովհետեւ պատրաստուած է ինը կտոր փոկերէ :

Միտքս կ'իյնայ մեր գիւղական վարժարանի գաւազանը, որ տեսակ մը խարազան էր, որովհետեւ կակուղ : Զղալեճիի ճիւղ (ղըղըլճըք) մըն էր այդ, զոր երբ շարժէիր՝ անգութ ձայն մը կը հանէր օդին մէջ·— վարժապետը կը հրամայէր ափդ բանալ, գդալիճիին ճիւղը մետաղի բարակ ձայն մը կը հանէր ու կ'իջնէր ափիդ, — կրակ բռնած ըլլայիր կարծես՝ կը լոլոգայիր ցաւէն :

Մենք գդալեճիի ճիւղով կը սպաննէինք օձերը,— շուտ կը սպաննէ, — յետոյ անկեղծած օձը կը կապէինք շան մը պոչին,— տեսնէի՛ր շան վախն ու փախը, մեր ալ ծիծաղը :

Կ'ենթադրեմ, որ բրիտանական «ինը պոչով կատուն» աւելի շատ ցաւ կը պատճառէ, բանի որ կարելի չէ դիմանալ նոյնիսկ հինգերորդ հարուածին :

Ահա թէ ինչո՛ւ բժիշկները բողոքի ձայն կը բարձրացնեն ամէն կողմէ :

« Ժուռնալ»ի բժշկական աշխատակիցը, որ Դիոսկորիդէս կը ստորագրէ, (բուն անունով՝ Տոքթ· Ռաուլ Պյոռնթէլ, բազմահմուտ բժիշկ եւ արժէքաւոր արուեստագէտ, — երաժիշտ), դիտել կուտայ թէ բրիտանական խարազանը անարդար է, որովհետեւ պատիժը պէտք է հիմնուի հատասարութեան սկզբունքին վրայ, ինչպէս կը պահանջէր Պէֆարա, (վաղը կը խօսինք այս անունին մասին) :

Արդարեւ, կարելի չէ նոյն ուժգնութեամբ զարնել խարազանը, երբ մէկուն սաստիկ, միւսին թեթեւ զարնուի՝ անարդարութիւն է բացարձակ, եւ դեռ պէտք է ընդունիլ որ խարազանը կը յոգնի՝ կամաց կը զարնէ վերջիններուն, կամ կը համակրի դատապարտեալին, կաշառք կ'առնէ յանցապարտին ծանօթներէն ու սուտ հարուածներ կ'իջեցնէ :

Եւ վերջապէս արդարութի՞ւն է նոյն ուժգնութեամբ խարազանել ամէն մարմին, — մարմիններ կան որ զգայուն են եւ մարմիններ, որոնք, ինչպէս խափշիկները, աչէ ալ չեն խփեր եւ «Համտուլլահ» կ'աղաղակեն՝ որ - ճան ալ ճչայ կամ շաչէ ինը պոչով կատուն :

Ուրիշ կէտ մը,— հարուածը մարմնի ո՞ր մասին իջեցնել : Մանկավարժները, ժամանակակից, կը բռնադէին վարժապետական ապտակին դէմ որ երեխաներուն խղութիւն կը պատճառէր երեխաներուն, եւ ապտակը, (թերեւս առաջնորդուելով իր ստուգաբանական նշանակութենէն), դարձաւ **fessée** (այսինքն եղանակ մը ափը տակը տանելու!) : Արդարեւ, կ'ընէինք հոգ - վարժները, «տակը» ծեծելու այդ ձեւը հրաշալի միջոց մըն է լալկան երեխաները խաղադեցնելու, — ջիղերու գայրոյքը «կը պարպէ» իբրեւ իսկական **dérivative** : Ուրիշ փաստ մը նոյնն է, թէ «տակ ծեծելը» բուժարար է՝ ներքին գայրոյքներ պարպելու տեսակէտով : Կիներ կան, որ հաճոյք կը զգան այդ լօփ - լօփ ծեծէն : Հապա մազոխականնե՞րը,— ասոնք հիւանդներ են, այր թէ կին, որոնք ամէն բանի կը հանդուրժեն՝ ծեծ ուտելու համար, եւ այնքան սաստիկ որ արիւն ցայտէ : Այս հիւանդութեան հակառակ՝ գոյութիւն ունի սաստիկը, որու նեթականներն ալ կը սիրեն ծեծել, ապրիւն ցայտեցնելու աստիճան, եւ բանի ծեծեն՝ այնքան բերկրութիւն կը զգան :

Արդ, բրիտանական դատաւորը, որ կը տնօրինէ խարազանել յանցապարտները, սաստիկ չէ՞ արդեօք :

Իմ կարծիքս, — ապահովաբար սաստիկ է, որովհետեւ բրիտանական արդարադատ երդուեալները նոյն հանգութեամբ դիտեցին նաեւ հայ ժողովուրդին մարմնոյն արիւնիլը : Եթէ Անգլիացիները «ինը պոչով կատուն» գործածելու համար պէտք ունենան մարդու՝ նոյնքան սաստիկ, — կան Թուրքերը :

ԱՐԱՋ

Նապիներն ոճագործ կը տեղադրուին Աւստրիոյ մէջ

Քանի մը օր առաջ ընդհարումներ պատահեցան Վիէննայի փողոցներուն մէջ, Նացիներու եւ Հայրենասէրներու միջեւ : Այս առթիւ ճառ մը խօսեցաւ Հայրենասէրներու ճակատին ընդդ· քարտուղարը, տոքթ· Ծէրնաթօ, որ անպաշտօն նախարար է եւ խոստ աղդարարութիւններ ուղղեց : Մէկ օր առաջ ալ խօսած էր ներքին նախարարը, Տոքթ· Զայս Ինքվարտ (Հիթլէրական), 500 Նացիներու առջեւ : Ճառէն անմիջապէս վերջը, դուրս հանուեցան բոլոր թըղթակիցները եւ նախարարը գաղտնի խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ «հարուածային» նացիներու հետ : Այս առթիւ ալ, նախարարը չհաշտեց թէ Աւստրիան զուտ գերմանական պետութիւն մըն է, ազատ եւ անկախ : Տոքթ· Զայս մերժեց ընդունիլ հաշտութեան դաշնագիրը կամ որ եւ է միջազգային երաշխաւորութիւն Աւստրիոյ անկախութեան մասին, որ հիմնուած է ինքնորոշման իրաւունքին վրայ եւ հիմնուած միայն գերման ժողովուրդին կողմէ :

Լոնտոնի թերթերը այս յայտարարութենէն կ'եզրակացնեն թէ Աւստրիոյ նացիները կրնան որ եւ է առեն յայտարարել թէ Աւստրիա անկախութիւն չուզեր, ոչ ալ Գերմանիան կ'երաշխաւորէ զայն, հետեւաբար պէտք է գլուխ հանել «անշլուսը» (կցում) : Ճառին ընդհանուր տպաւորութիւնը այն է թէ հիթլէրականները կ'ուզեն Աւստրիան զարձնել երկրորդ Տանցիկ մը, զայն Գերմանիոյ միացնելու համար աստիճանաբար եւ առանց բռնութեան :

Տոքթ· Զայս իր ճառին մէջ պարզեց Աւստրիոյ վարչապետին կողմէ եղած նոր զիջումները : Վարչապետը հաւանած է որ «Հայլ Հիթլէր» բարեւը տրուի Աւստրիոյ մէջ, բացի պետական պաշտօնեաներէն, համալսարանի փոքրիկէօրներէն, դպրոցի ուսուցիչներէն եւ հայրենասիրական ճակատի վարիչներէն, երբ պաշտօնի վրայ կը գտնուին : Այսուհետեւ Աւստրիոյ նացիները կրնան ամբողջութեամբ երդել գերմանական քայլերգը, իրենց հրապարակային ցոյցերուն մէջ, պայմանաւ որ նախ աւստրիական քայլերգին առաջին տունը երգուի : Արտօնուած են նաեւ հիթլէրական քայլերգը եւ կեռ Խաչի դրօշը, որոշ պայմաններով :

Ասկէ զատ, Աւստրիոյ նացիները հետզհետէ նոր պաշտօններ պիտի ստանան կառավարական եւ օրէնսդրական մարմիններու մէջ : Գերման մարզական ընկերութիւնը, որ վերջին չորս տարիներու ընթացքին ծանօթ էր իրրեւ դաւադրական կազմակերպութիւն, այսուհետեւ պիտի գործէ ազատօրէն : Ներքին նախարարը չհաշտեց իր ճառին մէջ, իրրեւ եզրակացութիւն ·

— « Ճամբան երկար է եւ տաժանելի, բայց նպատակը մեծ է,— վերջնական միացումը երկու գերման պետութիւններուն, ամբողջ գերման ժողովուրդի անբաժան ճակատագրով » :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ
The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — գրեց՝ ՅԵՆՈՎ ՀՈՎՀԱՓԵԱՆ
Trans: J. M. — Թարգմ. Հ. Ս. Ս.

— Կցցցո՛, որ միշտ ես ուզում ինձ ծռոց տալ, ասում Սըր Ջոան Ալկեյ մրմնջելով ձեր ընկերությունից յետոյ։ Ինչու՞ չես ուզում լսել վախ ունես, որ «Ամանաքը» չի՞ կարող ինձ ապահովել։

— Լա՛ւ, ես տակաւին չեմ ուզեր ձեզ տալ այդ մասին խօսելու ժամանակ։ Ես ձեզ կ՚ըսեմ երբ ժամանակը գայ։ Ներողութիւն կ՚ուզեմ, որ ձեզ ձանձրացուցի։ Ես կ՚երթամ ննջելու։

Ան ոտքի ելաւ եւ ձեռքը երկարեց։

— Ո՛չ, ես ալ կ՚երթամ։ Ես ալ ձանձրացած եմ։ Ես ալ կ՚ուզեմ քնանալ։ Ես ալ կ՚ուզեմ քնանալ։ Ես ալ կ՚ուզեմ քնանալ։

Ան ալ ոտքի ելաւ եւ ձեռքը երկարեց։

— Ես ձեզ կ՚ուղեկցեմ մինչեւ ձեր սենեակի դուռը։

Ան ձեռքը առաւ Ջոանի ձեռքին տակ եւ դուրս ելան։ Ջոան ետեւէն գոցեց դուռը։ Ան ձեռքը առաւ Ջոանի ձեռքին տակ եւ դուրս ելան։ Ջոան ետեւէն գոցեց դուռը։ Ան ձեռքը առաւ Ջոանի ձեռքին տակ եւ դուրս ելան։ Ջոան ետեւէն գոցեց դուռը։

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶ

ՎԱՂԱՆՑԻ ՄԱՐԴԸ

ՎԵՊ

Ա. Հրաչյան. Վաղանցի մարդը. Վեպ. Եր., «Սովետական գրող», 1988, 272 էջ, 1 ռ. 80 կ.

Ա. Հրաչյանի «Վաղանցի մարդը» վեպը ներկայացնում է ժամանակակից մի երիտասարդ, որ ապրում է ներքին հոգեկան ծանր ապրումներով, ինքնավերլուծությամբ, ինքնաքննադատությամբ, ինքնակատարելագործման ձգտումով։ Վեպի հերոսը՝ Արտակ Ղազարյանը, ինչպես ինքն է ասում, «վաղանցի մարդ» է, որովհետև ապրում է ոչ թե իր կամքով, այլ ուրիշների կամքով, ուրիշների ցանկությամբ, ուրիշների պահանջներով։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած կյանքով։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած աշխատանքով։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած ընտանիքով։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած ամուսնությամբ։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած երեխաներով։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած ընկերներով։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած հոգսերով։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած ուրախություններով։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած տխրություններով։ Նա ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած ամեն ինչով։

Արտակ Ղազարյանը ապրում է ոչ թե իր ուզած, այլ ուրիշների ուզած կյանքով, որովհետև նա չի կարողանում ապրել իր ուզած կյանքով։ Նա չի կարողանում ապրել իր ուզած կյանքով, որովհետև

Վիշինսքի.— Եւ Պուխարին գիտէը թէ ինչ կը կազմակերպէք դուք եւ տեղեակ էր ձեր տուած հրահանգներուն :

Ռիբով.— Այո, այդպէս կը հասկցուի :

Այստեղ ընդհ. դատախազը նորէն կատղեցաւ եւ յիշեցուց Ռիբովի թէ նախնական հարցաքննութեան ատեն ըսած էր որ Պուխարին «գիտէը» , իսկ հիմա կ'ըսէ թէ «այդպէս կը հասկցուի» :

Այս անգամ կարգը Պուխարինի եկած էր ընդմիջելու .

— Նախնական հարցաքննութեան ատեն, մէկ հատիկ հարցում չեղաւ ինծի, այս մասնաւոր կէտի մասին : Հիմա ինչո՞ւ այդ հարցումը :

Վիշինսքի.— Ձեզի չէինար բացատրել թէ ինչպէս պէտք է կատարուի հարցաքննութիւն մը : Ես ուղեցի հարցումը ձեզի ուղղել հրապարակաւ, որպէսզի պատասխանը տաք հրապարակաւ :

Երբ ընդհ. դատախազը վկաները կանչեց, Պուխարին ալ իր կարգին հարցումներ ուղղեց անոնց : Այսպէս, Տիկին Եաքովլեվայի վկայութեան ատեն հարցուց .

— Վկան կ'ընդունի՞ որ ձախակողմեան բոլշեւիկներուն մէջ կը գտնուէին Ռույիբիշեւ, Մէնժինսքի եւ Եարոսլավսքի : Կ'ընդունի՞ որ Պրէսթ - Լիթովսքէն առաջ ձախակողմեան բոլշեւիկները մեծամասնութիւն կը կազմէին Կեդր. Կոմիտէին մէջ :

Ընդհ. դատախազը չէր հանդուրժեր այսպիսի հարցումներու, բայց նախագահ Ուլրիխ մի քանի անգամներով, դիտել տուաւ թէ ամբաստանեալները իրաւունք ունին իրենք զիրենք պաշտպանելու : Պուխարին առիթէն օգտուելով, արտօն - նութիւն խնդրեց ուղղելու այն բոլոր հարցումները որ արգիլուած էին դատախազին կողմէ :

Նախագահը մերժեց, ընդհ. ծիծաղ պատճառելով :

Վիշինսքի վկայութեան կանչած էր նաեւ Օսինսքին եւ Մանցեւը, որոնք պատմեցին թէ Պուխարին կ'ուզէր խափանել Պրէսթ-Լիթովսքի դաշնագրին ստորագրութիւնը, յառաջ երթալով մինչեւ Լէնինի փիզիքական ոչնչացումը, թէ առեղծուածին մը կազմուած էր, բայց յետոյ պատեհին եւն. :

Մախիա Կարիճ ահռելի թէ մեղսուցիչ

Նոյն օրը, ընդհատելով Պուխարինի հարցաքննութիւնը, ընդհ. դատախազը յայտնեց թէ բժիշկ Բիչլոստոսկի ամբաստանագիր մը յղած է բժիշկ Լէվինի դէմ, եւ կ'ըսէ.— Կորքիի մօտ էի մահուընէն քանի մը օր առաջ եւ ապշութեամբ դիտեցի որ Բժ. Լէվին մեծ քանակութեամբ ստրոփանտին ներարկած է անոր : Առանց ներքին հիւանդութեանց մասնագէտ ըլլալու, դիտել տուի թէ այդքան դեղ կը կեցնէ սրտին բաբախումը : Այս մասին խօսեցայ նաեւ բժ. Բլեանեւի, որ պատասխանեց.— «Ինչո՞ւ կը զբաղիք այս բաներով : Զգեցէք որ ծերուկը մեռնի հանդարտօրէն, առանց որ եւ է ցաւ զգալու » :

Դատարանը որոշեց հինգ հոգինոց յանձնախումբ մը նշանակել, քննելու համար այս խնդիրը : Մինչ այդ, հարցաքննուեցաւ Եակոտա, Զեկային երբեմնի վարիչը, որ պատասխանատու կը համարուի Մէնժինսքիի, Ռույիբիշեւի, Կորքիի, եւ անոր զաւկին՝ Պէշկովի մահուան, կիրովի սպանութեան, ինչպէս եւ իր յաջորդին՝ Եժովի դէմ սարքուած մահափորձին : Եակոտա «խոստովանեցաւ» այս մեղքերը, յայտարարեց .

— « Իմ պաշտօնանկութիւնս եւ Եժովի անուանումը ապացոյց են մեր ծրագրին ամբողջ ձախողման : Եժով ամէն բան մէջտեղ պիտի հանէր : Հարկ էր ոչնչացնել զայն : Միակ ելքը այդ էր : Եւ ես սկսայ վճռապէս պատրաստուիլ ատոր համար :

Բժ. Բլեանեւ ալ յայտարարեց .

— Եակոտա ինծի ըսած էր թէ պարտաւոր եմ օգնել իրեն՝ փիղիքապէս ոչնչացնելու համար մեր երկրին կարգ մը վարիչները : Ինծի բացորոշապէս առաջարկեց օգտուիլ բժիշկի վիճակէս, եւ փութացնել Ռույիբիշեւի եւ Կորքիի մահը : Բժիշկ Քազաքով ալ «խոստովանեցաւ» .

— Եակոտայի հրամանով, Լէվինի հետ միջոց մը գտանք եւ սպաննեցինք Մէնժինսքին (Զեկային նախկին վարիչը) :

11 նոր ամբաստանեալներ

Քանըմէկին դառը չվերջացած, արդէն սարքուած է նոր դատավարութիւն մը, այս անգամ 11 ամբաստանեալներով : Ասոնց գլուխը կը գտնուի Վալէրիանովիչ Օսինքի, այլ անուամբ Օրոլեսկի, որ երկու տարի առաջ Փարիզ եկաւ, խորհրդային դիւանականներու պատուիրակութեան մը հետ եւ դասախօսութիւններ ալ տուաւ : Ծնած 1887ին, Օսինսքի բոլշեւիկեան կուսակցութեան մէջ մտած է 1907ին եւ աքսորուած՝ ցարական իշխանութեան կողմէ : Եղած է փոխ - գործավար հողագործութեան, ապա դեսպան Շուէտի : Երկար ատեն աշխատած է պետական ծրագրին եւ վիճակագրական վարչութեանց մէջ եւ գիրքեր գրած է անտեսագիտութեան մասին :

Ուրիշ ամբաստանեալ մըն է Վառվառա Եաքովլէվա, ծնած՝ 1885ին, կուսակցական, 1904էն ի վեր, Զեկայի վարչութեան անդամ՝ 1918ին եւ, 1930էն ի վեր, երմտական գործավար բուն Ռուսաստանի : Երրորդ ամբաստանեալ մըն է Զապորոյեց, նախկին օգնական - վարիչ Լէնինկրատի Զեկային, հաւանաբար մէկը Քիրովի սպանութեան պատասխանատուներէն : Վերջապէս ամբաստանուած են Սիմիոնով, Քարելին, Կամքով եւն. Նախկին ձախակողմեան Սոց. յեղափոխականներ, որոնք ձախ բոլշեւիկներու հետ ամբաստանուած են թէ դաւադրական սարքած էին, Լէնինը սպաննելու համար 1918ին : Ասոնց մէջ կը գտնուի նաեւ Զլենով, նախկին իրաւագէտ խորհրդական Փարիզի խորհրդային դեսպանատան :

ՀՐԵԱՆԵՐՈՒ ՎԻՃ ԿԸ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Ռումանիոյ առողջապահութեան եւ ընկերային նախատեսութեան նախարարութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որուն համաձայն վերաքննութեան պիտի ենթարկուին բժշկութեան եւ դեղագործութեան այն արտօնութիւնները որ տրուած են 1919 յունուար 1էն մինչեւ 1937 դեկտեմբեր 31, օտար համալսարաններէ շրջանաւարտ եղած անձերու :

Միւս կողմէ, ներքին նախարարին հրամանով, թատրոններու ընդհ. տեսչութիւնը հրէական Սիտի Թալ եւ Ատրի Թէֆնէր խումբին արգիլած է որ եւ է դեղարուեստական ներկայացում տալ : Խումբին դերասանները հակոդութեան տակ առնուած են :

ԱԶԳ. ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԸ

Ազգ. պարզեւախազի 1938ի Բ. վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երկուշաբթի օր : Երեք միլիոնի մեծ պարգեւը չահեցաւ 1.308.068 թիւը :

59 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 30.000 ֆրանք :

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը չահեցաւ 1.000.000 ֆրանք : 0.285.671, 0.899.534, 0.980.928, 1.214.690:

236 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 10.000-ական ֆրանք :

Հետեւեալ վեց թիւերը չահեցան 500.000ական ֆրանք.— 0.091.983, 1.302.445, 1.176.452, 0.051.210, 0.079.720, 0.052.149:

354 տոմսակներ որոնք միայն մէկ թիւով կը տարբերին, չահեցան 5000-ական ֆրանք :

02.977 եւ 07.239 վերջացող թիւերը չահեցան 120.000ական ֆրանք :

0.425 վերջացող թիւերը չահեցան 50.000 ֆրանք :
306 վերջացող թիւերը չահեցան 10.000 ֆրանք :
759 վերջացող թիւերը չահեցան 5000 ֆրանք :
03 վերջացող թիւերը չահեցան 1000 ֆրանք :
87 վերջացող թիւերը չահեցան 500 ֆրանք :
4 վերջացող թիւերը չահեցան 120 ֆրանք :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ նախարարական խորհուրդը վաւերացուց սպառազինութեանց հնգամեայ ծրագիրը, զօրացնելու համար ազգ. պաշտպանութիւնը :

ՍՊԱՆԻՈՅ հանրապետական բանակէն հինգ օդանաւեր ռմբակոծեցին երկու անգլիական Քորփիլլահալածները : Ընկղմած ազգայնական մարտանաւին 765 նաւաղներէն 400ը ազատուած են, միւսներէն լուր չկայ դեռ :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Ց Դ. ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ «ՎԱՐՈՒԺԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

10 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին
Մլբ. կրթ. Ընկ. սրահին մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՃԻՃԵՆԵԱՆ**
Նիւթ՝ «Հայ Յեղափոխութեան խմորումը եւ հետեւանքները»

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՊՕՍՕՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ՍՐԱՀԻ ՎԱՐԺՈՒԻՀԻՆ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ **ՎԱՐԴԱՆԵՆՑ ՊՈՏԵՐԱԶԱՐԸ**

12 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, Մարսէյլ:
13 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին «Վարանդեան սրահին մէջ, Պօմօն:
Կը մասնակցին տեղական կարող ուժեր:
ՆԵՐԿԱՅ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ԳԵՐ. Տ. ԶԳՕՆ Ե. Վ. Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
որ հարկ եղած բացատրութիւնները պիտի տայ վարդանանց պատերազմի մասին:
Մուտք 6 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆր.:

ԽՆՋՈՑԿ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Յ. Փ. «ՋԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ
13 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «ԽՐԻՄԵԱՆ» սրահը
Ջ Ռիւ Տը Լա Տէֆրանս, Իսի Լէ Մուլինօ:
Կը խօսին՝ Ֆրանսացի ընկերվարականներու կողմէ ընկերներ
Dr. ALESSANDRI conseiller général de la Seine. Mr. POLICARD.
Mr. BERNARD եւայլն, ինչպէս նաեւ ընկ Լ. ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ.
Երգ, նուագ եւ արտասանութիւն:
Կը խնդրուի անչափահաս մանուկներ չբերել: Մուտք 7 ֆր.:

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 9 մարտ չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 բիս Պօսիւէ, Փարիզ: Կը խօսի Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ :
Նիւթ՝ Հայաստանը եւ հայ ժողովուրդը 19րդ դարու վերջերը:

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ-ԳԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԱ Ֆ. Կ. ԽՍՋԻ ՆՈՐԱԿԱԶՄ Մ.ՃԻՒԼՅԻՆ ԿՈՂՄԷ
13 Մարտ, կիրակի ցերեկ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր
ԲՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ սրահին մէջ, 13 Rue Pierre Curie Bicêtre
Մէթրօ փորթ տ'Իթալի
Կը խօսի Տիկին Է. ԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ
Գեղարուեստական բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, Տալական ու եւրոպական պար: Կը Նրամցուի թէյ ու սլինքիւի.
Ճօխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով
Մուտք՝ 3 ֆրանք, փոքրերու՝ 1 ֆր.:

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

SALLE ERARD, 13 Rue du Mail Մէթրօ Sentier
12 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ ՑԻՆ
(Սրահին դռները պիտի բացուին ժամը 8.30ին)
ԲԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (12 տարեկան)
Կը դաշնակահարէ Պախ - Լիստի Ֆանթէզին եւ Ֆիւկը, Պէթհովէնի Սոնաթը, Շոբէնի չորրորդ Պալաթը, Նոքթիւռնը եւ Սկէրցօ, Սրուանձտեանցի Փափուրին, Կոմիտաս վարդապետի «Ճոխ - Առաջը — կարնոյ, Իբթոլեւով — Իվանովի կովկասեան Սիւիթէն Առւլի մէջ եւ Սարդարի քայլերգը եւ Լիստի դոնէկրթոն :
Գիները.— Ա. կարգ՝ 25, Բ. կարգ 20, Գ. կարգ 15, Դ. կարգ 10 ֆրանք, պալքոն 10 եւ 7 ֆրանք: Դիմել՝ Salle Erard, եւ Հրանտ Սամուէլ գրատունը, 51, Rue Mr. le Prince, Փարիզ :

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 10 Մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, իր կեդրոնատեղին, 8 բիս Պօսիւէ, Փարիզ:
Կը դասախօսէ Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊ. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ
Նիւթ՝ « Հին եւ նոր սերունդները »
Այս բացառիկ, եւ նիւթով չահեկան դասախօսութեան կը հրաւիրուին, Փարիզի հայ երկաթ հասարակութիւնը ու մասնաւորապէս հայ երիտասարդական միութիւններու անդամները:

ԿԵՍԱՐԱՒԻԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒԹԱՐՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՔԵԻՀՈՑԿԱԿԱՆ

Կազմակերպուած՝ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ, Նախագահութեամբ՝ Պ. ԼԵՒՈՆ Կ. ԿԷՐՏԱՆԻ:
11 Մարտ, ուրբաթ երեկոյ, ժամը ճիշդ 9ին, LE JOURNALի սրահին մէջ, 100, RUE DE RICHELIEU, PARIS. Métro; Richelieu - Drouot եւ Bourse :
Ֆրանսերէն լեզուով կը ներկայացուի «Monsieur - Meunier» զաւեշտական արարք 1 արար, որ արդէն ներկայացուած է Ֆրանսական բեմերու վրայ: Հեղինակ՝ Պերճ Մէրիճանեան (Serge Mirjean) :
Սիրայօժար մասնակցութեամբ, Տիկին Claude - Ritterի, Porte St. Martinէն Պ. Max Charlierի Gymnaseէն դերասուր դէրերուն մէջ եւ Պ. Balpétréի Comédie - Françaiseէն, ինչպէս նաեւ Օր. Իրիս Պիւլպիւլեանի, Պ. Գալէմեանի եւ Պ. Claude - Wilderի:
Ցայտագրի ամբողջութիւնը տեղւոյն վրայ, որուն ճոխութեանը պատճառաւ, ճիշդ ժամանակին պիտի սկսի :
Տոմսերու գինն է, 7, 10 եւ 15 ֆրանք :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

27 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Մօսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ, 8 Rue Danton, Մէթրօ Օտէոն

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒԹ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 14—20:
Ուրուագները ժամագրութեամբ:

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն
364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)
Մէթրօ Porte de Versailles. Թել. Vaug. 52—06
Օթոպիւս AG. 33, 89
Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20
Իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15, եւ ժամադրութեամբ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ խնամուած եւ մաքուր գործ ... դրող կարուհիներ. ոտպի, քորսայ ... ալնի համար: Աշխատանքը գործնական եւ թեթեւ ... Դիմել՝ «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ՔՈՆՖԷՔՍԻՈՆԻ տուն մը կ'ուզէ մատչելիներու մէջ քոնֆէքսաղրանք ծախողներ: Աղրանքները պիտի տրուին ապառիկ (ան ֆօնսիներասիոն) չծախուածները ետ առնելու պայմանով: Կ'ուզուի նաեւ փլասիէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աշխատասէր ֆրանսերէն խօսող պատանի մը :
Դիմել՝ « Ցառաջ »ի վարչութեան :

ՏԱԽՈՒԻ Է մեկնումի պատճառաւ հօշխարի (հին եւ նոր) տալու իրաւունքով, խանութ մը՝ բոլոր կարգի բան, Ապահովուած յաճախորդ, յարմար դիին, Մանրամասնութեան համար դիմել՝ 17 Philibert Loucot Փարիզ, Մէթրօ Maison Blanche

ԵՂՒՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՒՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
AMERICAIN LLOYD — ORIENT LLOYD
48 rue de la République — 7 rue Auber, Paris
Մաթէյ. Tél. 6.47-22 եւ 6.74-51 — Tél. Opéra 67-77
Նաւագին բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:
Յոմսաներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու համար ժամնաւոր գին: Ունինք Թրաքիցներ աշխարհի ամէն կողմ
ՎՕՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

ՀԱՅԵՐՈՒԻ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Ազնիւ եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՐԱՖՖԻ
Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը
Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի
8, RUE MAUBEUGE Paris (9) Մէթրօ Cadet et le Peletier
Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, հարուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի ժաքրուճիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, գոյսակաւ օրի՝ եւ քաշելիք ճաշարանատիրոջ անձին փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ ճաւաքոյթներու համար կը մատրուի սրահ, անհաժեմատ ժամերի գիներով:
Ճաշեր եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ԿԸ ՓՆՏՒՒՒԻ

— Ռոտոսթոյի (Թէքիրտաղ) եղիա Մաքասեան կը փնտռէ իր հօրեղբօր - որդին Մարգար Մաքասեան (մօր ա - նուն՝ Բերսիկ, հօր անուն՝ Գէորգ , եղբօր անունը՝ Յակոբ) որ տեղահանութեան ժամանակ 11 տարեկան էր: Իր մօրաքրոջ՝ Տիկին Աբաքսիի հետ մինչեւ Մուսուլ գացած է, ուր բաժնուելով իր մօրաքրոջէն եւ եղբօրմէն, մեկնած է Մուսուլի շրջանի Թէյլաֆիր կոչուած գիւղը: Իր մասին ստոյգ լուր տուողին մէկ տարեկան «Յառաջ» նուէր: Իմացնել E. Macassian , Bould. Albe No. 1, Saint Just, Marseille (France) կամ իր մօր՝ Տիկին Բերսիկ Մաքասեանի, Rue Tache Tabia, No. 30, Roustchouk (Bulgarie) : Կը խնդրուի սուրիահայ թերթերէն արտատպել :

— Կարնեցի երուանդ Պօղոսեան կը փնտռէ իր քոյրերը Մարիցա եւ , որոնք տարագրութեան մէջոցին անհետացած են : Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Yervant Bozmadjian, Khiaban Gulustan, Bender—Pehlevi, Iran.

Ժամացոյցի եւ գոհարեղինաց
վարսատաւտուի
ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՌՈՒՍԱԿԱՆ «Իսթինիան» ընտեհան ցուցահանդէսին ... Ս. Զօպանեան Հինդշաբթի ... 5ին դասախօսութիւն մը պիտի ... դայ 29 Bld. de la Tour Maubourg ... տեւեալ նիւթին վրայ,— ... Հայաստանի դասական եւ ժողովրդական բանաստեղծութեան մէկ ...

ՍԵՒՐԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարպետ ... Բարեկամաց Միութեան կողմէ ... քուած վիճակախաղէն չահած տեւեալ թիւերը՝ 10, 23, 47, 116, 140, 154, 213, 239, 293, 314, 324, 330, 351, 355, 410, 520, 569, 625, 646, 652, 665, 875, 894, 902, 934, 967, 1042, 1096, 1171, 1185, 1211, 1219, 1262, 1311, 1429, 1432:
Պարգեւները տանելու համար մեկ շաբաթ տոմսերով, Շաբաթ ժամը 10—15, Բարեգործական, 8 Rue Bossuet, Փարիզ, մանաւանդ ժամադրութեամբ, Դիմել կամ գրել Պ. Օ. Քալեճեան, 8, Rue Bossuet, Paris (10) :

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՒՒՆ ՄԸ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Rue

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHEN
17, Rue Demesme — PARIS

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
10
ՄԱՐՏ
JEUDI
10 MARS
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3675

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՆՈՐ ՀԱՐՑԱԿԱՆԻ ՄԸ ԱՌՋԵԻ

Մինչ միւս «մեծերը» գլուխ գլխի տուած են Լոնտոնի եւ Հռոմի մէջ, զանազան համաձայնութիւններ կնքելու համար, նոր եւ աւելի ծանր տագնապ մը գլուխ կը ցցէ Ֆրանսայի մէջ։

Թէեւ կառավարութիւնը այսօր (հինգշաբթի) պիտի ներկայանայ Խորհրդարանին, լիազօրութիւն պահանջելու համար· բայց իրազեկներ կամ բան գիտցողներ արդէն կը խօսին հրաժարման մասին։ Մանաւանդ որ, պահանջուած լիազօրութիւնները կրնան խախտել, նաեւ, ընկերային օրէնքներու դրծադրութիւնը։ Ամէնէն առաջ՝ շաբաթական 40 ժամը, գործ տալու համար արտադրութեան ։

Լիազօրութեան խնդիրը նախաբարական խորհուրդին մէջ քուէարկուեցաւ միաձայնութեամբ։ Այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցն ալ չի ծածկեր տիրող յոռետեսութիւնը ։

Միայն ազգ· պաշտպանութեան բացառիկ ծախքերը կը պահանջեն մօտ 20 միլիառ ֆրանքի դումար մը, որ պիտի ճարուի նոր փոխառութեամբ մը ։

Արդ, փոխառութիւնը ամէն բանէ առաջ կը պահանջէ վստահութիւն, ինչպէս եւ ամուր՝ անտեսական դործունէութեան։

Միւս կողմէ, պաշտօնական տեղեկագիրներ կը հաստատեն թէ Ֆրանսայի առեւտրական կշիռը մէկ միլիառ 441 միլիոն ֆրանքի բաց մը կը ներկայացնէր յունուարին։ Իսկ ֆրանքին ելեւէջները վրդովիչ հանդամանք ստացած են, ամէնէ մը ի վեր, եւ մանաւանդ այս օրերս ։

Տակաւին չենք խօսիր արտաքին հոգերու մասին, որոնք աւելի ծանրացած են, անգլւեփսալական եւ անգլւեգերմանական մերձեցումէն ի վեր։ Դեռ նոր հրաժարեցաւ Պ. Իտըն, բայց ահա Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը երկու անգամ է որ հրապարակաւ կը յայտարարէ Ազգերու Դաշնակցութեան, հետեւաբար եւ հաւաքական ապահովութեան անհրկիզութիւնը, փրկութիւնը փնտռելով անընդհատ եւ յարաճուն վերազինման մէջ ։

Կը թուի թէ Պ. Շօթան խորապէս ըմբռնելով կացութեան ծանրութիւնը, կ'ուզէ համբայ բանալ նոր եւ աւելի ներկայացուցչական դահլիճի մը կազմութեան։ Տեսակ մը ազգային միութիւն, որ ստանձնէ ծանրակիր պատասխանատուութիւններ ։

Այս տրամադրութիւնը կը նախատեսուէր դեռ այն օրէն, երբ վարչապետը վստահութեան խնդիր յարոյց, աշխատանքի օրինադրքին առաջին կանոնադիրը վաւերացնելու համար ։

Ամէն պարագայի մէջ, ծանր հարցականի մը առջեւ կը գտնուին օրուան վարիչները ։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

երկու մեծ ուղղեր— ազգ. պաշտպանութիւն եւ Ֆրանք

ԽԹԱԿ ՄԵՐԺԵԼՆ, ՊԻՏԻ ՀՐԱԺԱՐԻ

Նոր տագնապ մը ծանր մտահոգութեան մատնած է պետական չրջանակները։

Երեքշաբթի օր նախաբարական խորհուրդը նիստ գումարելով, որոշեց լիազօրութիւն պահանջել, գլուխ հանելու համար եղմտական - տնտեսական վերակազմութիւնը եւ ազգ· պաշտպանութիւնը։ Այս լիազօրութիւնը պիտի պահանջուի այսօր իսկ, բայց երկչ արդէն հաւանական կը նկատէին դահլիճին հրաժարումը, քանի որ ժողովրդական ձնակատին մեծամասնութիւնը հակառակ է երկիրը հրամանադիրներով կառավարելու քաղաքականութեան։ Հաւանական է որ ձախ միաձայնութիւնը եւ ընկերվարականները իրենց չհամոզուիլը չեն ծածկեր արդէն, թէեւ մասնաւոր ժողովներ գումարեցին երէկ, վերջնական պատասխան տալու համար։ Եթէ երկու խմբակցութիւնները մերժեն, դահլիճը ինքզինք կ'իյնայ ։

Պ. Շօթան մասնաւոր տեսակցութիւններ ունեցաւ Պ. Պ. Լէոն Պլումի, Պէնոան Օրիոլի եւ համայնավար ներկայացուցիչներուն հետ։ Շատ բան կախում ունի ընկերվարականներու բռնելիք դիրքէն ։

Տագնապը կապ ունի ոչ միայն արտաքին քաղաքականութեան, այլեւ ներքին հոգերու հետ։ Պ. Շօթան համոզուած է թէ կարելի չէ գլուխ հանել ազգային պաշտպանութեան զօրացումը, առանց մասնաւոր լիազօրութեանց։ Կը նշանակէ թէ աշխատանքի օրինադիրքն ալ մէկդի պիտի դրուի։ Միւս կողմէ, ընդ մտահոգութիւն կը պատճառէ ֆրանքին անկումը։ Երէկ անգլիականը բարձրացած էր 157ի, տոլարը՝ 31.30ի։ Եւ դեռ ելքը անորոշ է ։

Նախաբարական խորհուրդէն վերջ, երկար զեկոյց մը հրատարակուեցաւ, որ կ'ըսէ թէ լիազօրութիւնը անհրաժեշտ է, վստահութիւն ներչնչելու, ազգ· պաշտպանութեան փոխառութիւնը յաջողցնելու եւ՝ անտեսական - եղմտական վերակազմութեան բոլոր միջոցները ձեռք առնելու համար։

Եղմտական նախաբարը իր զեկուցման մէջ կ'ըսէ թէ՝ բացի 3.500.000.000 ֆրանքէն, որ արդէն ծախսուած է 1938ի առաջին երկու ամիսներու ընթացքին, սպառազինութեանց համար, 15,000,000,000 ֆրանքի դումար մը պէտք է տարին չվերջացած, ինչպէս եւ մեծ դումար մը՝ քաղաքային ծախքերու համար։ Աւրդ, կը վախցուի որ կարելի չըլլայ փոխառութեամբ ճարել այս հսկայական դումարները, եթէ երկիրը վստահ չըլլայ թէ կառավարութիւնը խիստ խնայողութիւն պիտի կատարէ եւ լուրջ փորձ մը պիտի ընէ, արտադրութիւնը աւելցնելու համար ։

Կարճ խօսքով, կառավարութիւնը գործելու ազատութիւն կը պահանջէ, ինչ որ կրնայ յանդիլ նոյնիսկ ընկերային օրէնքներու կախակայման, ինչպէս կը վախնան ձախակողմեան հոսանքները ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

21ԵՐՈՒ ԴԱՏԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՔ ԱԿԱՆԱՒՈՐ ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՔՍՏՄՆԵԼԻ ՑԱՑՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ի՞նչպէս սպաննուցած էին Մաքսիմ Կորքիի, տղան, Ջեկայիի վարիչը եւ ուիշներ

« Հազարումէկ դիչերները » կը նմանին այն յայտնութեանց քով որ կ'ըլլան ամէն օր, Մոսկուայի մէջ, 21երու դատավարութեան առթիւ ։

Վեցերորդ օրը, երկուշաբթի, 8 մարտ, լուրեցան Ջեկայիի երբեմնի ահարկու վարիչը, Եակոտա, եւ երեք հռչակաւոր բժիշկներ, որոնք յայտնի մարդիկ մեղցուցած էին անոր հրամանով։ Այս առթիւ քաստնելի, անասելի բաներ պատմեց Տոքթ· Լէվին, որ Քրէմլինի հիւանդանոցին բժշկապետն է 1920էն ի վեր։

Մաղ - մօրուք ճերմկած, աւանդական տարազով, ակնոց մը քթին, քէչ մըն ալ հիւանդագին, Տոքթ· Լէվին մանրամասնօրէն նկարագրեց թէ ինչ գիտական միջոցներու կը դիմէին, Եակոտայի կողմէ մատնանչուած երեւելիները մեռցնելու համար։ 1933ին Եակոտա իր վիլլան կը հրաւիրէ բժիշկը, եւ կ'ըսէ թէ Պըչկով, ուրիշ անունով՝ Մաքս, Կորքիի որդին, հակախորհրդային տարբերով չըլլապատած է իր հայրը։ Հետեւաբար պէտք է «չէզոքացնել» զայն, ինչ որ կը նշանակէր մեռցնել ։

— « Եակոտա սուտ կը խօսի երբ կ'ըսէ թէ ես կը գործէի առանց իր հրամանին։ Ես կը սիրէի Կորքին եւ իրենները, եւ ամենամեծ մարդը կը համարէի զայն։ Ես քաղաքականութեամբ չեմ հետաքրքրուիր եւ անդամ չեմ կուսակցութեան։ Երբ Եակոտա բան մը կը հրամայէր, կը կարծէի թէ պարտաւոր եմ կատարել։ Ես 68 տարեկան եմ, իմ անձիս համար չէր որ կը վախնայի, այլ ընտանիքիս համար, դոր կրնար սպաննել։ Եակոտա կ'ըսէր նաեւ թէ հերոսական գործ մը կատարած պիտի ըլլամ, կառավարութիւնը պատուելով կարդ մը անձերէ ։ Ես իմ ճակատագիրս կապուած կը զգայի Եակոտայի ճակատագրին հետ եւ չէի կրնար դիմադրել » ։

«Ես թակարդն իյնած մուկ մըն եմ»

Բժշկապետը չարունակելով իր յայտնութիւնները, յայտարարեց ·

— « Եակոտա սքանչելի ծաղկեփունջեր կը ղրկէր կնոջս, իսկ ինծի՝ Ֆրանսական ընտիր գինիներ։ Ինծի նուիրած էր նաեւ գիւղական բնակարան մը։ Քիչ մը զարմացայ, բայց յետոյ ըսի ինքնիրենս,— « Ամէն պարագայի մէջ, ես Քրէմլինի պաշտօնական բժիշկապետն եմ»։ Ատեն մը այսպէս նուէրներ տեղացնելէ եւ պիս չոյելէ վերջ, Եակոտա սկսաւ սպառնալից դիրք մը բռնել։ Օր մը իր բնակարանը կանչեց զիս եւ ըսաւ թէ իր թաթին տակ է եւ պէտք է հնազանդի իր հրամաններուն, թէ երկիրը գոհ չէ կարդ մը վարիչներէ, թէ անոնց տեղ պէտք է դնել Պուխարինը, Ռիքովը եւ Ենուկիձէն, կարելի եղածին չափ չուտ։ Պարտաւոր էինք սպաննել Քաղաքական Բիւրոյին կարդ մը անդամները։ Եւ հրամայեց սկսիլ Մաքսիմ Կորքիով, որուն համար կ'ըսէր թէ կը խափանէ երկու մեծ մարդոց՝ Պուխարինի եւ Ռիքովի ճամբան։ Առաջին ոճիրը գործելէ վերջ, ես թակարդին մէջ բռնուած մուկ մըն էի, եւ կուրծքէն կը հետեւէի Եակոտայի հրահանգներուն » ։

Այս դաւադրական սպանութեան առաջին զոհը պիտի ըլլար Պըչքով, Կորքիի տղան, որովհետեւ Եակոտա եւ իր մեղսակիցները կը հաւատային թէ հայրը պիտի չդիմանայ այս վշտին եւ պիտի մեռնի, քանի որ սրտի հիւանդութիւն ունէր։ Նորէն բժշկապետն է որ կը պատմէ ·

— « Այն ատեն ձեռնարկեցինք գիտական միջոցի մը, տղան մեռցնելու համար։ 1934ի գարնան տղան դրդեցինք չափէն աւելի խմելու Կորքիի քարտուղարին՝ Քրիուչնովի հետ։ Այս վերջինը բան մը չէղաւ, բայց Կորքիի տղան խորտակուեցաւ։ Առտու մը, երբ տղան բոլորովին գինովցած էր, քարտուղարը զայն առաւ բերաւ պարտէզ մը եւ պատուիրեց պահակիլ նստարանի մը վրայ, գրեթէ մերկ։ Հովը կը փչէր եւ երկու ժամ վերջը, տղան թոքատապի բռնուած էր։ Սիրտը չափազանց տկարացած էր։ Կանչեցի բժիշկ Վինոկրատովը որ աւելի ծանրացուց հիւանդին վիճակը, վնասակար դեղ մը խմցնելով, եւ տղան մաքրուեցաւ»։

Տոքթ· Լէվին յետոյ պատմեց Ջեկայի նախկին վարիչին, Մէնժինսքիի սպանութիւնը, ընկերակցութեամբ Տոքթ· Իգնատիոս Գազաքովի, որ անոր բժիշկն էր ։

1933ին Եակոտա իրմէ լուր կ'ուզէ Մէնժինսքիի մասին, որ սրտի ծանր տագնապ անցուցած էր։ Եւ կ'ըսէ Լէվինի ·

— «Ինչո՞ւ վերջ չէք տար Մէնժինսքիի կեանքին, որ այլեւս երկար չարչարանք մը պիտի ըլլայ »։

Լէվին կը պատասխանէ թէ հիւանդը դեռ կրնայ դիմանալ երկար առեն եւ թէ անոր մահը կրնայ փութացնել միայն ալկակցութեամբ Բժ· Գազաքովի (հռչակաւոր մասնագէտ մը որ քանի մը տարի առաջ մասնաւոր չիճուկ մը հնարեց, երիտասարդացման համար)։ Եւ յարաբերութեան մտնելով անոր հետ, յանձնարարեց կարգ մը դեղեր որոնք եթէ առանձին գործածուին, օգտակար են, իսկ եթէ միաժամանակ տրուին՝ կրնան տալ ուզուած արդիւնքը, այսինքն մեռցնել։

Այսօր Բժ· Գազաքով հարցաքննուելով, հաստատեց թէ Լէվին երեք անգամ հանդիպած էր իրեն, 1933ին։ Անոր ըսաւ թէ Մէնժինսքի կենդանի դիակ մըն է ։ Ինք մինչեւ այն առեն գժտուած էր Լէվինի հետ։ Նախապէս բան չհասկցաւ Լէվինի փսփսուքներէն, որոնք հետզհետէ աւելի բացորոշ դարձան ։ Ինք ընդդիմացաւ, բայց Լէվին ազդարարեց ·

— « Եակոտա դժգոհ է, չէք կրնար գլուխ ելլել անոր հետ։ Եակոտա մարդ մըն է որ ոեւէ բանի առջեւ կանգ չառներ, պարապ տեղը պիտի թշնամացնէք։ Երբ իշխանութեան գլուխ հասնի, կ'ոչնչացնէ ձեզ»։

Գազաքով աւելցուց թէ Լէվին տեսակցութիւն մը սարքեց Եակոտայի հետ

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՇՏԵՄԱՐԱՆ ...

Հազիւ ատացած ,բանի մը ժամ թղթատեցի նոր հրատարակութիւն մը , « Հայ Հանրագիտակ»ի Ա· գիրքը, եւ բառ մը բռաւ բերնէս ·

— Ախտո՜ս, վարդապետ...

Ախտս՝ անոր համար որ, միտքը բարի է, բերքը՝ ... գարի։

Ո՞վ չի ճանչնար Հ· Մկրտիչ Պոտուրեանը,— աւելի շատ աշխարհական վարդապետ ։

Ո՞վ չի գիտեր, մանաւանդ, իր անսպառ յարատեւութիւնը եւ եռանդը, «իւրովսանեան ծառայելու ազգին»։ Արդէն ունի դէզ մը հրատարակութիւններ, գիրք թէ պարբերական եւ շարաթական «Մամուլ» մը ։

Հ· Պոտուրեան այս գործին ալ ձեռնարկած է նոյն իմքնավստահութեամբ ։

Գիտնալով հանդերձ որ «Հանրագիտակ»ը մէկ մարդու գործ չէ, այլ բազմաթիւ եւ բազմազան մասնագէտներու, թէ կը պահանջէ երկար, բազմակողմանի, բծախնդիր աշխատանք , ան որոշեց այս պակասը լրացնել հնիճագրուխ, Ռումանիոյ մէկ անկիւնէն։

Անցեալ տարի, երբ առաջին պրակը դրկած էր իրրեւ նմոյշ, Արագ բանի մը գնդասեղի հարուածներ մխեց, որպէսզի «Հանրագիտակ»ի հրատարակութիւնը չշփոթեն առեւտրական ձեռնարկի մը հետ ։

Վարդապետը, որ վիատիլ կամ մրշտանալ չի գիտեր, «ցառաջ»էն կը սպասէր բիչ մը բարեացակամութիւն ։

Ուզածին չափ ։

Եւ սակայն, «Հանրագիտա՞կ» է այս, Հայր Պոտուրեան, թէ «հաստցեներու գիրք», ընտանեկան - խնամիական յիշատակարան, շտեմարան։ Եւ կամ տօնաւաճառ , յաճախորդ գրասլու համար ։

Հայր Պոտուրեան կոչեր, նամակներ ուղղած էր ի սիփւռս աշխարհի, յաճախ կրկնելով , աղաչելով , որ հասցեներ եւ տեղեկութիւններ հաղորդեն։

Այս Ա· հատորին մէջ ալ, ազդ մը սահեցուցած է, ուր կը կարդամ ·

— « Նոյնպէս եթէ ունիք ձեր բարեկամներուն մէջ այնպիսիներ որոնք « Հայ Հանրագիտակ»ին մէջ պիտի մտնեն, տուէք հասցէն որ իրենց կենսագրականը ղրկեն »։

Ուրեմն, յաջորդ հատորներն ալ պիտի դառնան «Շտեմարան պիտանի եւ անպիտան գիտելեաց»։ Աժեմ-չա - ժեմ անուններով, կենսագրականներով, իմքնագովութիւններով, Աբիսոդոմ աղայական մանրամասնութիւններով, տունով - տեղով, հարսներով եւ թոռներով ։

Այսքանը՝ իրրեւ ընդհանուր տպաւորութիւն։ Իսկ եթէ գրախօսական մը փորձէի...

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ՍԻՍԻ (ՊԱՏՄՈՒԹ) ԼԱՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ 178 ՈՐԲ ԵՒ ԶՐԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՑՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Վ· Քիւրքչեան, Մարսէյլ	50
Անահիտ Հացագործեան, Մարսէյլ· (տես նամակը)	50
Տիկին մը՝ Պէյքոնէն	20
Յարութիւն Շերվանեան, Իսի, իր աներջապի չորս ամսուան երախային մահուան առթիւ	20
Մարսէյլէն, ընկեր Փիլիկեանի միջոցաւ (ցանկը առանձին)	100
Գումար՝	240
Մարտ 4ի դումարը	4874
Ընդհ· դումար՝	5114

ՄԱՐՍԻԼ.— Սիրելի Ցառաջ, անցեալ կիրակի ես դպրոցի դասերու պատրաստուած միջոցին, հայրիկս «Ցառաջ» կը կարդար։ Լուսինեան դպրոցի 178 որբերուն ձեր հանգանակութեան համար, ես ալ ուղեցի իմ սպարտականութիւնս կատարել, հետեւարար իմ Ֆրանսական դպրոցին վճարայանէն չահած 25 Ֆր· եւ հայրիկս ալ խնդրեցի 25 Ֆրանք, եւ ահա կը ղրկեմ ձեզի, որպէսզի տարեկիցներս ճարեն իրենց տարրական պէտքերը։ Տարիքս է 13, ծնած եմ Խարբերդ։— Անահիտ Հացագործեան։

ԿԱՐԵԼԻ՞ Է ՍԱՆՁԵԼ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Տոքթ· Տիթրիխ, Գերմանիոյ մամուլի վերատեսուչը, ճառ մը խօսելով օտար թղթակիցներու եւ դեսպաններու առջեւ, առաջարկեց խաղաղութիւն հաստատել միջազգային մամուլին մէջ։ Եւ բացատրեց ·

— « Ցնորք մը չէ այս ։ Մամուլին կողմէ ստեղծուած վոխադարձ յարգանքի եւ համակրանքի մթնոլորտի մը մէջ շատ աւելի բան կարելի է ընել քանի մը ամիսէն, քան ուրիշ միջոցներով՝ տասնամեակներու ընթացքին։ Ազգերը համաձայնութիւն կնքած են քաքայինի մաքսանենգութեան, կիներու վաճառման, աւազակներու ձերբակալութեան մասին։ Ինչո՞ւ պիտի չմիանան, պայքարելու համար այն քաղաքական խլրտումներուն եւ խաղաղութեան վնասող արարքներուն դէմ որ կը կատարուին մամուլի անպատասխանատու տարրերուն կողմէ։ Գերմանիոյ կողմէ Իտալիոյ, Լեհաստանի, Աւստրիոյ եւ Եուկոսլավիոյ հետ կնքուած մամուլի համաձայնութիւնները տիպարներ են, այս տեսակէտէն։ Բայց մամուլի դիմադարձ մը անկարելի է երկու երկիրներու միջեւ, երբ մէկուն մէջ մամուլը կարգապահութեան տակ առնուած է, մինչդեռ միւսին մէջ կը գտնուի վնասարար տարրերու անանուն ազդեցութեան տակ։ Կարելի չէ Գերմանիայէն պահանջել որ կապարճին մէջ պահէ իր նետերը, երբ իր վրայ ցեխ կ'արձակեն ամէն կողմէ։ Այժմ ուրիշներուն կ'իյնայ մեղի հետեւիլ, եթէ լուրջ են իրենց խաղաղութեան բաղձանքները »։

Մասնաւորապէս թղթակիցներուն ուղղելով իր խօսքերը, Տոքթ· Տիթրիխ յանձնարարեց որ ճիշդ լուրեր հաղորդեն իրենց աշխատած երկրի մասին, այլապէս պիտի արտաքսուին, ինչպէս անցեալին մէջ։ «Մենք չենք պահանջեր որ մեզի պէս մտածէք եւ կամ հրաժարիք ձեր սեփական գաղափարներէն եւ աղդային ղգացումներէն, այլ կ'ուզենք որ հետեւիք սա սկզբունքին.— Սիրէ քու երկիրդ եւ յարգէ ուրիշներուն հայրենիքը »։

Նոր տիրապետութիւններ Ռումանիոյ մէջ

Ռումանիոյ նախաբարական խորհուրդը ժողով գումարելով թագաւորին նախագահութեամբ, հետեւեալ որոշումները տուաւ.— Զարկ տալ մասնաւորապէս գիւղական ճամբաներու շինութեան եւ հողագործութեան.— Միակ վարչութեան մը տակ առնել մամուլը, ռատիօն, շարժանկարը եւ գրօսական պատյանները.— Թերթերը ինչպէս եւ բոլոր առեւտրական ձեռնարկները պէտք է իրենց տոմարներով ապացուցանեն իրենց ճամուտի աղբիւրները.— Պիտի լուծուին այն ընկերակցութիւնները եւ կուսակցութիւնները որոնք իրենց նպատակն ու մեթոտները չեն յարմարցուցած նոր սահմանադրութեան ։

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԳԱՏՄԵՆ ՕՏԱՐ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԴԱՊԱՂԻ ՆՄԱՆ ՍՆՏՈՒԿՆԵՐ, ՏԱԿԸ՝ ԳԱՄԵՐ...

Խորհրդային կառավարութիւնը արաւաքսում է երկրից ոչ միայն իր տիրապետութեան երկու տասնամեակի ընթացքում այնտեղ հաստատուած օտարահպատակներին, այլեւ անխտիր բոլորին, անդամ նրանց, որոնք ծնած եւ մեծցած են Խուսաստանում: Կան ընտանիքներ, ուր երեխաները խորհրդային քաղաքացիներ են, իսկ ծնողները կամ նրանցից մէկն ու մէկը օտար: Ոտիկանութիւնն անթերի է հրամանը կատարելու մէջ: Նա դուրս է հանում օտարահպատակ ամուսնուն, թոյլ տալով խորհրդային հպատակ կնոջն ու զաւակներին հետեւել նրան: Դէպք է եղել, երբ մօրն առաջնորդել են սահմանագլուխ, բաժանելով չորս փոքրիկներից: Ամուսինների միմիանցից զատելը սովորական երեւոյթ է:

Տարագիր անուանի լրագրող Տիկին Կուսկովան տալիս է իր զրոյցները այս օրերս Եժովի կողմից ջնջուած Զեխերի հետ, որոնց մէջ մի քանիսն արաջին անգամ են տեսնում իրենց իսկական հայրենիքը՝ Զեխիան եւ ուսերէնից բացի ուրիշ լեզու չգիտեն: Ահա այսպիսի մէկի խօսքերը·

— «Օտարահպատակներին սկսան ձերբակալել անցեալ Յուլիս - Օգոստոս ամիսներին եւ դրեցին արդեւլափակման այնպիսի պայմանների մէջ, որոնց նկարագրութեան չէի հատատալ, եթէ նրանց հետ ապրած չլինէի: Զորս բանտարկեալ իրենց մահճակալներով տեղաւորելու համար ցարերի ժամանակ շինուած փոքրիկ խցիկները լցնում էին 60—75 հոգի: Անկարելի էր նստիլ կամ պառկիլ· կանգնած ենք, խտօրէն միմեանց սեղմուած: Լուսամուտը ծածկած էր տախտակներով, լոյսն ու օդը թափանցում էին միայն նրանց ճեղքերից: Սարսափելի տաքին քրտինքի մէջ կորած մարդկային կոյտը հազիւ շնչում էր· ամէն մէկը հարց էր տալիս— չուտո՞վ կուզայ մահը, կը վերջանայ այս տանջանքը: Մի ծեր ուսուցչապետ չդիմացաւ ու մեռաւ հինգերորդ օրը· չեկիստները քրտնաթախ ու հոտած մսացեխից դուրս քաշեցին նրա դիակը ու տարան: Ամբողջ օրուան համար տալիս էին 300 կրամ սեւ հաց եւ մի կտոր չաքար: Սարսափելի էին զիշերները, երբ մենք ոչ թէ քնում էինք, այլ միմեանց կպած ընկնում անզգայ վիճակի մէջ: Ես ձեզ հաւատացնում եմ դիտակցութեանս ամբողջ ուժով, այդ դժոխքից հանուած մարդը կը ստորագրէ ամէն բան, — սպանել մօրը, դաւաճանել, լրտեսել, միայն թէ չվերադառնայ «այն աեղ»: Մի քանիսը բանտում խենթի պէս գոռում են— այո, այո, արել եմ, միայն թէ չուտ հանեցէք ինձ այստեղից եւ զնդակահարեցէք: Սակայն աբի՛ տես, որ բանտարկեալը դեռ չատ պիտի տառապի, մինչեւ նրա «խոստովանութիւնը» արժեւորուի: Պէտք է անցնել հարցաքննութեան բովից: Կանչում են 15—16 հոգի ու մրցնում ամէն մէկին դազաղնման արկղի մէջ, ուր կարելի է միայն կանգնած մնալ եւ երբեք նստիլ: Նստիլը արդիլելու համար տակը երկաթեայ ցիցեր են դամած· այսպէս փակուած պիտի սպասես, մինչեւ որ քեզ կանչեն: Ես արկղին մէջ մնացի 11 ժամ· բախտաւորներից էի· ուրիշները մնացել էին 5—6 օր: Որեւէ ուտելիք չեն տալիս, այլ միայն ջուր:

Հիւպատոսներն երբեմն միջամտում են իրենց հպատակների համար, բայց նրանց առջեւն են դնում բանտարկեալի սոսրագրած «խոստովանութիւնները» ամէնէն աներեւակայելի յանցանքների մէջ: Եթէ նա չստորագրէ, նշանակում է աւելորդ տեղը պիտի երկարաձգէ մի չարչարանք, որի ճաշակողի սրտում մահուան երկիւղն անհետանում է խսպառ ու գնդակահարումը թւում ցանկալի փրկութիւն:

Խորհրդային Միութեան մէջ ոչ միայն սպասում են պատերազմի, այլեւ նրա անխուսափելիութիւնը համոզում է դարձած: Ստալին մաքրում է երկիրն այն բոլոր տարրերից, որոնք կարող են անհաւատարիմ կամ վնասակար լինել պատերազմի հէնց առաջին օրերին: Ժողովրդի 90 առ հարիւրը դէմ է կառավարութեան: Կեանքն անտանելի է: Գործարանները ռազմականացած են· ոչ միայն ամէն տեղ պինուած պահակներ են դրուած, այլ եւ բանուորների չարքերը լեցուած են լրտեսներով: Սեւ հացն արժէ քիլօն 1.50 րուբլի, սպիտակը մինչեւ 12ր·, պանիրը՝ 25—35ր·, կարագը՝ 30 ր·, բայց դժուար է գտնել, չաքարը համեմատաբար աժան է, 3 ր· 80 կոպ·, միսը՝ 9—10 ր·, կաթի լիտրը՝ 2 ր·, մի զոյգ կօշիկը պետական խանութներում 150—200ր·, ինչպէ՞ս ապրիլ· չուրջդ ես նայում, մեծամասնութիւնը ցնցոտիների մէջ է, տժգոյն ու տրխուր, բացի նրանցից, որոնք «չըտկուած» են· այդպիսիներն էլ չատ չեն»:

Լսենք մի ուրիշին:

— «Նոր Խուսաստանում ես ապրել եմ վեց տարի: Ի՞նչ հսկայական փոփոխութիւն, մանաւանդ մարդկանց արամադրութիւնների մէջ: Նոյնիսկ մի տարի առաջ այն չէր, ինչ որ է այժմ· աշխատել ու ապրել այն ժամանակ էլ դժուար էր, բայց այժմ կատարելապէս անկարելի է: Ամէն քայլափոխում զարանակալ ձեզ սպասում են հազար ու մի վտանգներ եւ չատ օրինակելի վարք ունենալով հանդերձ դուք անզօր էք նրանց դէմ: Ահաբեկումը զարձել է կառավարելու միջոց ու սարսափելի է նա իր բացարձակ անդթութեամբ: Ոչ ոք գիտէ երբ եւ ինչու: Երբ ես հեռանում էի Մոսկուայից, կաթ եւ իւղ բացակայում էին այնտեղ· պետական կաթնավաճառանոցների մօտ անհամար մարդիկ հերթի էին կանգնած: Կառավարութիւնը չի քննելու հարցն իր խորութեամբ— ինչո՞ւ կաթ չկայ, նա ահաբեկելու է բռնելով թէկուզ մի պատահական «յանցաւորի»:

Ահաբեկումների ծաւալումն արդիւնք է ընդհանուր դժգոհութեան, որ կայ կառավարութեան դէմ, բայց նրա վրայ մեծապէս աղդել են եւ տարաձայնութիւնները կուսակցութեան ներսում· նա ամբողջովին վարակուած է ընդդիմադիրներով, կեղրոնից մինչեւ հեռաւոր ափերը: Ամէնքի վիճակն անորոշ է· կարելի է ասել, որ նոյնիսկ Պոլիտբիւրոյի (քաղաքական բիւրօ) անդամների ճակատագիրը մաղից է կախուած· պայքարն ընդհանուր է· ճշմարտապէս— ո՞վ ո՞ւմ: Լարուած վիճակը հսկայական չափերի է հասել, դէպքերը զարգանում են արագօրէն· Ստալին պայքարում է ահաբեկումներով, յենած եժովի վրայ: Բայց ահաբեկումները միւս կողմից քայքայում են երկիրը եւ բժժանում իշխանութիւնից նրա վերջին անչահախնդիր զաղափարական կուսակիցներին: Ի՞նչ պիտի լինի սրա վերջը, ոչ ոք չի կարող ասել· մի բան ակներեւ է, այսպէս չարունակուել չի կարող· օդն իսկ այնտեղ զարձել է անշնչելի:

Միակ առողջ մասը մեծ ժողովրդի ու փորձառութիւնները ցոյց տուին, որ Դաշնակցութեան մղած երէկուան պայքարը ունեցած է բոլորովին ազգային հիմեր եւ ուղղուած է միայն եւ միայն եպիսկոպոսին աղգալինաս արարքներուն դէմ, այդ արարքները չէզոքացնելու համար: Ռամկավարները, չէզոքները եւ նոյնիսկ կարգ մը հօկեաններ համոզուած են այլեւս այս ճշմարտութեան եւ ատոր համար ալ կը գործակցին Դաշնակցականներու հետ՝ յունահայ գաղութի թիւ 1 չարիքին դէմ պայքարելու եւ զայն անվնաս զարձնելու միակ նպատակով:

Այսօրուան այս իրողութիւնը արդէն կը նկատուի՝ Դաշնակցականներու կողմէ մինչեւ այսօր մղուած պայքարին պսակումը եւ կը հաստատէ անոր օրինաւորը, արդար եւ ազգակայական բնոյթը: Եպիսկոպոսը մնացած է այսօր բոլորովին մինակ, իր քանի մը կասկածելի խորհրդատուներուն հետ միասին: Եւ փաստ է որ ամբինահայ գաղութը, մասնաւորաբար, իր չախչախիչ մեծամասնութեամբ եւ գրեթէ իր բոլոր հոսանքներով դէմ է այսօր Մաղլըմեան եպիսկոպոսին: Պ· կարապետ Աղասեանի նման հօկեան մը, որ միշտ գտնուած է եւ այսօր ալ կը գտնուի տակաւին Հօկ. Ա.Բէնդի Կեդր· Վարչութեան մէջ, խոստի կը զատապարտէ այսօր եպիսկոպոսին ինքնագլուխ, կամակոր եւ վնասակար գործունէութիւնը եւ դիրք բռնած անոր դէմ, խղած է իր տասեւհինգ տարուան բարւոք յարաբերութիւնները անոր հետ: Առանձնապէս կը յիշեմ այս անձի պարագան, որով հետեւ ատիկա ցոյց կուտայ, որ Հօկեաններն անդամ համաձայն չեն իրարու հետ, եպիսկոպոսը պաշտպանելու հարցին մէջ: Քանի մը չահախնդիր հօկեաններ միայն կը սլքտան այսօր եպիսկոպոսին չուրջը եւ կը ջանան կոնդուն պահել անոր խախտած դիրքը եւ աթոռը:

Տրուած պայմաններու տակ, տարմարանական եղրակացութիւնը այն կ'ըլլայ, որ վերջ իր վերջոյ, եպիսկոպոսը, հանրային կարծիքի միահամուռ ճնշումին տակ պիտի ստիպուի տեղի տալ եւ ամփոփուելով իր վեղարին տակ, զբաղիլ միայն զուտ կրօնական — եկեղեցական գործերով: Հակառակ պարագային, կը կարծեմ թէ մօտ է այն ժամանակը, երբ Ա.Բէնդի Ազգ· Կեդր· Վարչութիւնը ձեռք պիտի առնէ արմատական միջոցներ եւ ի հարկին կառավարական միջամտութիւն պիտի հրաւիրէ, եպիսկոպոսը միանգամ ընդմիշտ դադաստացնելու համար:

Մաղթենք որ ծայրայեղութեանց դիմելու պէտք չմնայ եւ եպիսկոպոսը վերջապէս անդրադառնայ, թէ մասնաւորաբար յունահայ գաղութին չահը կը պահանջէ՝ դէթ երկոտասանեռրդ ժամուն անակ բանականութեան ձայնին եւ նկատի առնել գաղութի ամբողջութեան պահանջը, — ձեռք քաշել վարչական ամէն կարգի դրծերէ եւ զբաղիլ միայն եկեղեցիով եւ առաջնորդարանով: Ամբողջ գաղութը իր դէմը ունենալէ վերջ, Մաղլըմեան եպիսկոպոսին ընելիք ուրիշ բան չի մնար այլեւս:

ԳՈՐԾԱԿԻՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս վերը յիշեցինք, մօտաւորապէս տարի մը կ'ընէ, որ աթենահայ գաղութի բոլոր հոսանքները, էզոքներն ու մաս մը Հօկեաններ ալ միասին ըլլալով, կը գործակցին իրարու հետ, Ազգ· Կեդր· Վարչութեան ծոցին մէջ: Այս վերջինը կազմուած է բոլոր հոսանքներու ներկայացուցիչներուն մասնակցութեամբ եւ կը գործէ համերաշխաբար: Ներդաշնակութիւնը կը խանգարեն միայն քանի մը Հօկեաններ, որոնք, այսուհանդերձ, ի վիճակի չեն այլեւս պղտորելու ջուրերը: Բոլոր որոշումները կը տրուին մեծամասնութեան ձայնով եւ մեծամասնութիւնը միշտ համերաշխ է ինքն իր մէջ:

Այս երեւոյթը արդէն փախցուցած է Մաղլըմեան եպիսկոպոսին քունը եւ եպիսկոպոսը, քէն ըրած, քանի մը անմիսկ ի վեր չի նախագահեր Ազգ· Կեդր· Վարչութեան նիստերուն: Անշուշտ, եթէ ձեռքէն գայ, իր կողմէ նշանակուած այս վարչութիւնն ալ պիտի ուղէ հեռացնել ան ասպարէզէն: Բայց զիտէ ապահովաբար, որ այս անգամ, Վարչութիւնը տեղի պիտի չտայ եւ չպիտի ենթարկուի եպիսկոպոսի քմայքներուն:

Ազգ· Կեդր· Վարչութեան ծոցին մէջ տիրող այս ներդաշնակութիւնն ու գործակցութեան ոգին խրախուսիչ ու խոստմնալից երեւոյթ է անշուշտ: Ատկէ զլխաւոր օգտուողը պիտի ըլլայ գաղութը: Երբ հակամարտութիւններ եւ պայքարներ չկան, մարդիկ դիւրութեամբ կրնան իրար հասկնալ եւ գործակցաբար վարել հանրային գործերը: Վերջին մէկ տարուան փորձը արդէն ցոյց տուաւ, որ այս գործակցութենէն բարիք մի՛ն տեսաւ գաղութը: Ազգ· Կեդր· Վարչութիւնը կը չարունակէ աշխատիլ զուտ գործնական հիմերու վրայ, կը կարծեմ թէ մօտ է այն ժամանակը, երբ Ա.Բէնդի Ազգ· Կեդր· Վարչութիւնը ձեռք պիտի առնէ արմատական միջոցներ եւ ի հարկին կառավարական միջամտութիւն պիտի հրաւիրէ, եպիսկոպոսը միանգամ ընդմիշտ դադաստացնելու համար:

Մաղթենք որ ծայրայեղութեանց դիմելու պէտք չմնայ եւ եպիսկոպոսը վերջապէս անդրադառնայ, թէ մասնաւորաբար յունահայ գաղութին չահը կը պահանջէ՝ դէթ երկոտասանեռրդ ժամուն անակ բանականութեան ձայնին եւ նկատի առնել գաղութի ամբողջութեան պահանջը, — ձեռք քաշել վարչական ամէն կարգի դրծերէ եւ զբաղիլ միայն եկեղեցիով եւ առաջնորդարանով: Ամբողջ գաղութը իր դէմը ունենալէ վերջ, Մաղլըմեան եպիսկոպոսին ընելիք ուրիշ բան չի մնար այլեւս:

ԳՈՐԾԱԿԻՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս վերը յիշեցինք, մօտաւորապէս տարի մը կ'ընէ, որ աթենահայ գաղութի բոլոր հոսանքները, էզոքներն ու մաս մը Հօկեաններ ալ միասին ըլլալով, կը գործակցին իրարու հետ, Ազգ· Կեդր· Վարչութեան ծոցին մէջ: Այս վերջինը կազմուած է բոլոր հոսանքներու ներկայացուցիչներուն մասնակցութեամբ եւ կը գործէ համերաշխաբար: Ներդաշնակութիւնը կը խանգարեն միայն քանի մը Հօկեաններ, որոնք, այսուհանդերձ, ի վիճակի չեն այլեւս պղտորելու ջուրերը: Բոլոր որոշումները կը տրուին մեծամասնութեան ձայնով եւ մեծամասնութիւնը միշտ համերաշխ է ինքն իր մէջ:

Այս երեւոյթը արդէն փախցուցած է Մաղլըմեան եպիսկոպոսին քունը եւ եպիսկոպոսը, քէն ըրած, քանի մը անմիսկ ի վեր չի նախագահեր Ազգ· Կեդր· Վարչութեան նիստերուն: Անշուշտ, եթէ ձեռքէն գայ, իր կողմէ նշանակուած այս վարչութիւնն ալ պիտի ուղէ հեռացնել ան ասպարէզէն: Բայց զիտէ ապահովաբար, որ այս անգամ, Վարչութիւնը տեղի պիտի չտայ եւ չպիտի ենթարկուի եպիսկոպոսի քմայքներուն:

Ազգ· Կեդր· Վարչութեան ծոցին մէջ տիրող այս ներդաշնակութիւնն ու գործակցութեան ոգին խրախուսիչ ու խոստմնալից երեւոյթ է անշուշտ: Ատկէ զլխաւոր օգտուողը պիտի ըլլայ գաղութը: Երբ հակամարտութիւններ եւ պայքարներ չկան, մարդիկ դիւրութեամբ կրնան իրար հասկնալ եւ գործակցաբար վարել հանրային գործերը: Վերջին մէկ տարուան փորձը արդէն ցոյց տուաւ, որ այս գործակցութենէն բարիք մի՛ն տեսաւ գաղութը: Ազգ· Կեդր· Վարչութիւնը կը չարունակէ աշխատիլ զուտ գործնական հիմերու վրայ, կը կարծեմ թէ մօտ է այն ժամանակը, երբ Ա.Բէնդի Ազգ· Կեդր· Վարչութիւնը ձեռք պիտի առնէ արմատական միջոցներ եւ ի հարկին կառավարական միջամտութիւն պիտի հրաւիրէ, եպիսկոպոսը միանգամ ընդմիշտ դադաստացնելու համար:

Մաղթենք որ ծայրայեղութեանց դիմելու պէտք չմնայ եւ եպիսկոպոսը վերջապէս անդրադառնայ, թէ մասնաւորաբար յունահայ գաղութին չահը կը պահանջէ՝ դէթ երկոտասանեռրդ ժամուն անակ բանականութեան ձայնին եւ նկատի առնել գաղութի ամբողջութեան պահանջը, — ձեռք քաշել վարչական ամէն կարգի դրծերէ եւ զբաղիլ միայն եկեղեցիով եւ առաջնորդարանով: Ամբողջ գաղութը իր դէմը ունենալէ վերջ, Մաղլըմեան եպիսկոպոսին ընելիք ուրիշ բան չի մնար այլեւս:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ

ՕՐԱԻԱՆ ՀՈԳԵՐԸ

Ամբողջ գաղութը Մազլըմեան եպիսկոպոսի դէմ· — Հոսանքներու գործակցութիւնը Աթէնքի ազգ· կեդր· վարչութեան ծոցին մէջ

Կը կարծեմ թէ չահեկան պիտի ըլլայ « Ճառաջ »ի ընթերցողներուն համար խմանալ յունահայ գաղութի վերջին անցուդարձերը, որոնք կը զբաղեցնեն այս օրերս յունահայ հանրայինին կարծիքը:

Այդ անցուդարձերուն առանցքը, այսօր, Մազլըմեան եպիսկոպոսն է դարձեալ: Տասնըհինգ տարի է որ այս մարդը անտանելի ուռ մը զարձած է յունահայ գաղութի մարմնոյն վրայ, բայց հակառակ ասոր, չգտնուեցաւ դեռ վիրաբոյժ մը, որ փրցնէ ու նետէ զայն: Ասանկ փորձանք ոչ մէկ գաղութ ունի արտասահմանի մէջ: Իսկ յունահայ գաղութը անսահման համբերութիւն ցոյց տուաւ այս հազարգլխանի փորձանքին հանդուրժելու տեսակէտէն: Տարի չանցնիր, որ նոր եչոյթներ չունենայ այս կղերականը: Եւ նոր նոր խնդիրներ, նոր նոր բարդութիւններ չստեղծէ: Առաջ յախուռն էր եւ չարիքը կը գործէր գիտակցութեան: Մինչդեռ հիմա, անոր վնասակար քայլերուն ու ելոյթներուն մէջ խոշոր տեղ մը ունի նաեւ ուղեղին մառախուղը: Տարիքը 75ը անցած է արդէն, եւ, այդ իսկ պատճառով, մեծ մասամբ ցնդածութեան կը վերագրուին այսօր անոր խենթ ու խելառ արարքները, զորս սակայն մինչեւ այսօր չկրցաւ պէտք եղածին պէս սանձել Ա.Բէնդի ազգային իշխանութիւնը:

Ինքնագլուխ կերպով «իրաւագէտ - խորհրդական» մը պաշտօնի կոչելու զիւթակոդութիւնը, որ կը զրաղեցնէ հիմա Ա.Բէնդի գատական իշխանութիւնները, իր զէմ ծառացուցած է նաեւ իր երէկուան բարեկամները: Երէկ, դաշնակցականները առանձին էին Մաղլըմեան եպիսկոպոսի զէմ իրենց մղած պայքարին մէջ եւ ունէին իրենց զէմը, խայտարղէտ տարրերով կազմուած «միացեալ ճակատ»ը: Այսօր, ոչ միայն այդ ճակատը գոյութիւն չունի, ոչ միայն երէկուան բարեկամները թշնամացած են այսօր իրարու հետ, այլեւ կեցած են հիմա աննկճ Դաշնակցականներու կողքին եւ միասնաբար կը պայքարին եպիսկոպոսին զէմ:

Մինչեւ հիմա, չատերը կը կարծէին թէ մենք կուտակուած կիրք միայն ունինք եւ այդ կիրքին կ'ուղենք յագեցում տալ, Մազլըմեան եպիսկ·ի զէմ պայքարելով: Մինչդեռ այսօր կեանքն ալ փորձառութիւնները ցոյց տուին, որ Դաշնակցութեան մղած երէկուան պայքարը ունեցած է բոլորովին ազգակայական հիմեր եւ ուղղուած է միայն եւ միայն եպիսկոպոսին աղգալինաս արարքներուն զէմ, այդ արարքները չէզոքացնելու համար: Ռամկավարները, չէզոքները եւ նոյնիսկ կարգ մը հօկեաններ համոզուած են այլեւս այս ճշմարտութեան եւ ատոր համար ալ կը գործակցին Դաշնակցականներու հետ՝ յունահայ գաղութի թիւ 1 չարիքին զէմ պայքարելու եւ զայն անվնաս զարձնելու միակ նպատակով:

Այսօրուան այս իրողութիւնը արդէն կը նկատուի՝ Դաշնակցականներու կողմէ մինչեւ այսօր մղուած պայքարին պսակումը եւ կը հաստատէ անոր օրինաւորը, արդար եւ ազգակայական բնոյթը: Եպիսկոպոսը մնացած է այսօր բոլորովին մինակ, իր քանի մը կասկածելի խորհրդատուներուն հետ միասին: Եւ փաստ է որ ամբինահայ գաղութը, մասնաւորաբար, իր չախչախիչ մեծամասնութեամբ եւ գրեթէ իր բոլոր հոսանքներով զէմ է այսօր Մաղլըմեան եպիսկոպոսին: Պ· կարապետ Աղասեանի նման հօկեան մը, որ միշտ գտնուած է եւ այսօր ալ կը գտնուի տակաւին Հօկ. Ա.Բէնդի Կեդր· Վարչութեան մէջ, խոստի կը գատապարտէ այսօր եպիսկոպոսին ինքնագլուխ, կամակոր եւ վնասակար գործունէութիւնը եւ դիրք բռնած անոր զէմ, խղած է իր տասեւհինգ տարուան բարւոք յարաբերութիւնները անոր հետ: Առանձնապէս կը յիշեմ այս անձի պարագան, որով հետեւ ատիկա ցոյց կուտայ, որ Հօկեաններն անդամ համաձայն չեն իրարու հետ, եպիսկոպոսը պաշտպանելու հարցին մէջ: Քանի մը չահախնդիր հօկեաններ միայն կը սլքտան այսօր եպիսկոպոսին չուրջը եւ կը ջանան կոնդուն պահել անոր խախտած դիրքը եւ աթոռը:

Տրուած պայմաններու տակ, տարմարանական եղրակացութիւնը այն կ'ըլլայ, որ վերջ իր վերջոյ, եպիսկոպոսը, հանրային կարծիքի միահամուռ ճնշումին տակ պիտի ստիպուի տեղի տալ եւ ամփոփուելով իր վեղարին տակ, զբաղիլ միայն զուտ կրօնական — եկեղեցական գործերով: Հակառակ պարագային, կը կարծեմ թէ մօտ է այն ժամանակը, երբ Ա.Բէնդի Ազգ· Կեդր· Վարչութիւնը ձեռք պիտի առնէ արմատական միջոցներ եւ ի հարկին կառավարական միջամտութիւն պիտի հրաւիրէ, եպիսկոպոսը միանգամ ընդմիշտ դադաստացնելու համար:

Մաղթենք որ ծայրայեղութեանց դիմելու պէտք չմնայ եւ եպիսկոպոսը վերջապէս անդրադառնայ, թէ մասնաւորաբար յունահայ գաղութին չահը կը պահանջէ՝ դէթ երկոտասանեռրդ ժամուն անակ բանականութեան ձայնին եւ նկատի առնել գաղութի ամբողջութեան պահանջը, — ձեռք քաշել վարչական ամէն կարգի դրծերէ եւ զբաղիլ միայն եկեղեցիով եւ առաջնորդարանով: Ամբողջ գաղութը իր դէմը ունենալէ վերջ, Մաղլըմեան եպիսկոպոսին ընելիք ուրիշ բան չի մնար այլեւս:

ԲԱՓՓԻ ՊԵՏՐՈՍԵՆ

Մեր հրաչք տղան՝ Բաֆֆի Պետրոսեան, Մարտ 12ի գիշերը, իրրեւ երաժշտասրահին մէջ, կուտայ դահանդէս մը, պերճ յայտագրով մը,— Փանթէոնի է Փիւկ՝ Պահ Սոնաթ, թիւ 2 (երեք մաս) Պէթհովէնի, Պալլատ թիւ 4, Նոքթիւրն թիւ եւ Սկէրցօ Շոբէնի, ինչպէս նաեւ Ռոնդօ Լիւթ:

Պէթհովէն, Շոպէն, Լիւ ու Պահ Այս հսկաներուն նուիրը դրծեր ստեղծագործ թարգմանութիւնը տի ընէ մեր տասներկու տարեկան արուեստագէտը՝ հանդիսս բեղուն ըմբռնումը, զգայնութիւնը, տեխնիկականութիւնը, եւ դեռ այնքան տարիներ:

Դեռ վերջերս երաժշտագէտ մեր սէր Բաֆֆիկի մասին խօսելով, « եթէ մարդ իր նուագած տասներքերը փակէ՝ պիտի կարծէ որ կը նուի քառասնամեայ մեծահռչակ վիպի մը առջեւ »:

Այս առթիւ երկու օտար կարծիներ ալ: « Լա վի ա Փարիզն կը զրէ — « Լիցի Ֆանթէզիէ հանկրուանը Բաֆֆիի Պետրոսեանի կողմէ զանկահարուած, մարդ երազի մէջ կարծէ ինքզինքը՝ երբ կը տեսնէ լսէ այս տղան որ մեծ ինքնավստահութեամբ եւ առանց դողոյն տարիքին կը նուագէ, ընկերակցութեամբ »:

Վերջերս Սթրազպուրկի էր Բաֆֆին, ուր ունեցաւ բացառիկ յաջողութիւն: « Ժուրնալ տ'Ալզաս է որ կը զրէ·

— « Բաֆֆիկ Պետրոսեան չեմ ճուիր ոչ հանդիսատեսներէն,— որ մէջ կը գտնուի երաժշտանոցի տեսուչները՝ Պրանտ եւ դաշնակի, ինչպէս նաեւ ուսումնական երաժշտութեան վարիչները — ոչ ալ Սկարլաթին Նատան եւ Շոբէնի Սկէրցոյին կարդներէն ու դժուարութիւններէն Այս մատղաշ տարիքին մէջ՝ զարնալի վարպետութեան մը եւ անյիշողութեան մը ապացոյցը այս տասներկու տարեկան մանկան յաջողապէս կը նուագէ այդ էջը:

Այս անգամ Բաֆֆի Պետրոսեան չատ հաճելի անակնկալ մը պիտի իր ազգակիցներուն՝ առաջին դաշնակահարելով հայաբնակ կտորներ.— Գեղչկական պար՝ Ումանճեանի, Եւ առաջ (Նպար) Կոմիտասի եւ քաջածանօթ իտ Գոգազիէնը Իփոլիթով Իվանովի Այս վերջին կտորը, երկու մասկազաղ մը է հայկական եղանակներու, ինչպէս անցեալ տարի վիրաժշտագէտ Մեհրաբեան, « Նիկ» օրաթերթին մէջ:

Անշուշտ բոլոր անոնք որ հետեւում իմ սիրով մը կապուած են մեր դային ձայնին, շեչտին, ոճին, դաշնաւորման ու տեսիլներուն՝ մեծ ձոյքով պիտի փափաքին ներկայ ելլալ այս նուագահանդէսին:

Բաֆֆիկի հոդին իր հրաչալի ծնողներուն միջոցով պիտի ընծայէն թարգմանութիւնը Հայաստանի հոդիներուն:

Տղեկ մը իր տաղանդին զօրքով առջեւ պիտի պատկերազարդէ հանրի աշխարհը՝ օրօրելով տեսիլներ, որոնց մէջ պիտի կայծեն գեղնաբերը, արդար գինիներու նման: գեղազարդէ, եղանակին երանգներով, աւաններ, վանքեր, կաթողիկ

ՑՈՒՆԱՀԱՅ

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans: J. M.

ԳՐԵՑ՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ· Ժ· Մ·

Սկիզբի այդ արագընթաց դործողութիւնը եւ զբեթէ նոյն չափով փայլուն երկրորդ դիմադրութիւն մը ոգորուն չնորհիւ յաջողեցաւ, մեեւնոյն պայմաններուն տակ, եւ մղել Սուլթանի ծովախորչին մէջ ցամաք ելլող անգլիական ուժերը, ուղղակի պատճառ հանդիսացան կեանքի եւ նիթականի այն ահաւոր կորուստներուն զոր բրիտանական կայսրութիւնը կրեց այդ աղետալի ճակատամարտին մէջ...

— Գիտե՞մ, պարոն, ըսաւ Սուլթանին հանդարտօրէն:

— Ի հարկէ գիտէք, ժպտեցաւ Սըր Ջորճ ներողութիւն խնդրելու ձեւով մը· մոռցայ պահ մը թէ խօսակիցս վինուոր է... Ուրեմն վերադառնանք քաղաքական մասին... Քէմալի յաղթանակները չատ քիչ չափով օգտակար եղան իրեն՝ անհատապէս... բարձրաստիճան վինուորականները սակայն կ'արհամարհէին վինքը... ժողովրդականութիւն երբեք չունէր ու այդ պակասը աւելի եւս աստակցուց, երեւան բերելով աւելութիւն մը անոնց վինակիցներուն հանդէպ... միշտ փառաբանած էր « Թուրքիան Թուրքերուն» վարդապետութիւնը ու Գերմանները կ'աւտէր միայն մազ մը պակաս քան Անգլիացիները: Տարատեսլի իր փայլուն քաղաքագործութիւններէն վերջ, դժուար էր անոր մէջքը կոտրել: Հետեւաբար իր հին հակառակորդը՝ Ինվէր փաշան որ Թուրքիան կը կառավարէր Գերմանացիներուն ղեկավարութեան տակ, վախնալով անոր չար-բերան միջամտութենէն Գալլոյ մէջ, աշխատեցաւ կարելի եղածին չափ հեռացնել զայն ասպարէզէն՝ զանազան առաքելութիւններ յանձնելով անոր: Այսպէս օրինակ, Մ· Քէմալ ընկերացաւ իշխան Վահտէտինին— ապազայ սուլթանը — երբ այս վերջինը պատրաստ մը կը կատարէր Արեւմտեան ճակատին վրայ: Վերադարձին ճամբեցին սուերիական ճակատը, ուր Լիման ֆոն Զանտէրս կը կոտրէ զօրավար էնվէրպէի դէմ՝ Եափայի մէջ: Բախտը անզամ մը եւս ժպտեցաւ Մ· Քէմալին, որովհետեւ վինուադարը կը ստորագրուէր ճիշդ այն պահուն երբ անգլիացիհրամանատարը եւս կը մղէր թրքական ուժերը մինչեւ Ալէքսանտրէթ, այսինքն մինչեւ Թրքական սահմանագլուխը: Ֆօն Զանտէրս Գերմանիա կանչուած ըլլալով, Մ· Քէմալին յանձնեց բանակին հրամանատարութիւնը:

Այդ միջոցին Ինվէր, Թալէաթ, Ճէմալ եւ միւսները փախան՝ իրենց մորթը փրկելու համար· աչքի զարնող անձնասորութիւններէն միայն Քէմալն էր որ Թուրքիա մնաց— բոլորովին առանձին: Անիկա մերժեց պարտել Ալէքսանտրէթը կամ զինադադարի պայմաններուն: Ընդհակառակն, սկսաւ պատրաստուիլ դիմադրելու համար Թուրքիոյ դրաւումին: Ճետոյ բուռն յայտարարութիւն մը ըրաւ, որուն կառչած մնաց մինչեւ վերջը: Արդարեւ բացատրեց թէ Եգիպտոսի, Պաղեստինի, Սուրիոյ, Արաբիոյ եւ Պուլկարիոյ վրայ Թրքական տիրապետութեան պահպանումը՝ սերունդներ շրջունակ արիւնը ծծած է Թուրք ժողովուրդին: Դաշնակիցները զբաւած էին այդ հողամասերը· Թող պահէին· բայց հիմա անոնք նպատակ ունէին աւնդամատելու բուն իսկ Թուրքիան: Մ· Քէմալ թոյլ պիտի չտար: Ճաղթական Դաշնակիցները կրնային ըսել թէ պատերազմը վերջացած էր· սակայն ան կը չարունակուէր դեռ՝ իրեն եւ իր վինուորներուն համար: Թուրքիան պէտք է մնար անբռնաբարելի· այլապէս անոնք լեռները պիտի բարձրանային ու պիտի նախընտրէին մեռնիլ քան թէ տեղի տալ:

Դաշնակիցները սպառնացին: Թուրք կառավարութիւնը հրամայեց կամ ինդրեց որ Մ· Քէմալ համակերպի Դաշնակիցներու պահանջներուն եւ հաւատայ Մեծն Բրիտանիոյ վեհանձնութեան: Մ· Քէմալ մերժեց· Իր կողմը չահեցաւ հիւսիսային բանակը որ Ռուսիոյ դէմ կռուած էր պատերազմի ընթացքին եւ բոլոր Թուրք երեսփոխանները ժողովի մը կանչեց էրզրումի մէջ: Սուլթանը հրամայեց անոր ձերբակալութիւնը: Մ· Քէմալ պատասխանեց թէ Սուլթանն ու Պոլսոյ Թուրք կառավարութիւնը գերի էին Անգլիացիներուն ձեռքը եւ բնականաբար ազատ չէին կրնար ըլլալ՝ չարժելու այնպէս ինչպէս կը պահանջէին երկրին գերադոյն չահերը: Երեսփոխանները միահանան իշխանութիւն տուին անոր:

Դաշնակից վինուորները յոդնած էին եւ անհամբեր կը սպասէին հայրենիքը վերադառնալու: Ամէն չաբթու զօրագունդ զօրագունդի ետեւէ տուն կը ճամբուէր, իսկ Մ· Քէմալի դիրքը հետզհետէ կ'ուժգնար: Այնպէս որ, երբ Վէրսայլի մեծերը որոշեցին թէ ինչ ձեւով Թուրքիան պիտի բաժնուէր— Թուղթի վրայ— Դաշնակից վինուոր չէր մնացած այլեւս Մերձաւոր Արեւելքի մէջ՝ խորհրդաժողովին հրամանները պարտադրել տալու համար:

Վէնիզէլոս, որ ազահօրէն նոր զամասեր կը փնտռէր, թելադրեց լէնական բանակ մը զրկել Քէմալի դէմ: Առաջարկը ընդունուեցաւ, սակայն յունական ստուարաթիւ ուժ յամաք ելաւ Իզմիրի մէջ՝ ապահովելով Դաշնակիցներու ուղին մթերքի ու բոլոր տրամադրելի միջոցներն ու բոլոր տրամադրելի մարդերը: Մ· Քէմալ իր չարդուխուռ թափթփած ու կիսագաղջ վինուորներուն գլուխն անցած՝ սկսաւ յաղթանակել: Տեղի ունեցաւ ահաւոր սամարտ մը որ ամիսներ տեւեց: Երկու կողմերը անխնայ զիրար չարչարեցին: Վայրագ սպանդ մըն էր բովանդակ առումով: Մ· Քէմալ յաղթեց, հակառակ բազմաթիւ խորհրդատուներու: Գերի բռնեց հեզլէն բանակ

Ղ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՎՐՊ

ՎԱՍՏԱՀՈՂՆ ԻՆ

— Լա՛ւ, կասայ, ասասը ան, ասոր ալ ես մտածեցի։ Հապա ինչպէս պիտի ապրի ան, որ ոչ մէկ արհեստ կը գիտնայ, ոչ ալ կրնայ ձեռնարկել որեւէ գործի։ Ան ալ մարդ է, ինչպէս ամէնքս։ Ինչպէ՞ս պիտի ապրի ան։

— Ես ալ չեմ գիտեր, բայց ինչ որ ալ ըլլայ, ես չեմ ուզեր, որ ան ինծի հետ ապրի։ Ես ինծի համար ուրիշ ապրելակերպ մը կ՚ուզեմ։ Ես ուզեմ, որ ան ինծի համար ուրիշ մը ըլլայ

• • • •

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ	
Ֆրանսա եւ Գազուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր·
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
11
ՄԱՐՏ
VENDREDI
11 MARS
1938

Թ Դ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3676

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ՝ «Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ»ՈՎ

Աչքի լոյս բոլորիդ,— 1937 դեկտեմբեր 13էն ի վեր զրկուած էինք Խ· Հայաստան»էն եւ մինչ ուրիշ միջոցներ կը խորհէինք գտնել ճարելու համար, երէկ իսկ սոացանք երկու կապոցներ: Մէկը կը՝ 1938 յունուար 1էն մինչեւ փետրուար 16, միւսը՝ փետրուար 20էն 24 :

Ուրեմն, վերահաստատուած է փոխանակութիւնը: Մենք ալ վերսկսանք, իբրեւ տարբական պարտականութիւն :

Ընդհանուր ակնարկ մը նետելով այս մէկուկէս ամսուան թերթերուն վրայ, չնմարեցինք որ եւ է արտակարգ փոփոխութիւն :

Նոյն միապաղաղ եւ թխածոյ բովանդակութիւնը՝ բոլոր թերթերուն մէջ,— ճառեր, թարգմանութիւններ, զեկուցումներ, նշանախօսքեր եւ ոճնական կանչեր (Գերագոյն Խորհուրդ, քառնամեակ եւն·) :

Յատկանշական պարագայ մը,— թէեւ հռչակաւոր «մաքրագործումները» դադրած են, բայց անոր յաջորդած է նորագոյն հաչակրութիւնը,— «Արագօրէն եւ մինչեւ վերջն ուղղել թոյլ տրուած սխալները»:

Կը յիշէք անշուշտ,— Մոսկուայի կեդր· Կոմիտէն նոր հրամանագիր մը հրատարակեց վերջերս, դիտել տալով թէ «կոպիտ սխալներ» գործուած են պատմութեան ընթացքին եւ բազմաթիւ բոլշեւիկներ զոհ գացած են զրպարտութեանց: Հրամանագիրը կը յանձնարարէր վերաքննութիւն կատարել, այս առթիւ լսելով ներ-կայացուած բողոքները :

Այդ ազդանշանին վրայ, ինչպէս ամէն տեղ, Հայաստանի մէջ ալ օրուան վարիչները ասպարէզ նետուած են «հարուածային» թափով, այս անգամ ալ զրպարտիչները ժողովելու համար:

Եւ ահաւասիկ նոր բացագանչութիւններ,— «Անյապաղ կեն-սագործել ստալինեան կենտկոմի Պլենումի որոշումները»· —« Զրպարտիչներին պէտք է պատժել»·— «Ժողովրդի թշնամիների ու նրանց մանկլաւիկների գոհերը»·— (Խ· Հայաստան, 3 փետր·): Եւ կամ,— «Ճանչցուորները պէտք է պատժուին»·— «Պատժել զրպարտիչին» ·— « Կուսակցութիւնից սխալ վտարելու իրաքանչիւր դէպք ձեռնտու է կուսակցութեան թշնամիներին»: (Խ· Հ· 21 փետրուար):

Ինչպէս մաքրագործումներու ընթացքին, այս անգամ ալ բարեկենդանային կամ ողբերգական տեսարաններ կը պարզուին : Անհրաւէրները կամ անոնց բարեկամները մինչեւ անհատական ընտանեկան մանրամասնութեանց մէջ կը մանեն, զրպարտագործները կը քակեն, բացատրելու համար թէ ինչպէս «ժողովրդի թշնամիները» դաւեր լարած են իրենց դէմ :

« Խ· Հայաստան» ինքն ալ «խայտառակ փաստեր» կը յիշէ մանաւանդ խմբագրականի մը մէջ, չեչտելով թէ վճիռներ արձակուած են «հեւալով, հազճեալ կերպով»: Օրինակ մը·

— « Համբարձում Սահակեանը, այդ կարիէրիստ ու զրպարտիչ կոմունիստը 270 զրպարտիչ մատերիալներ (նիւթ) է գրել մեր ազնիւ կոմունիստների եւ խորհրդային աշխատաղների մասին»:

Այս մարդը ժողովի մը մէջ ալ կրկներ է իր ամբաստանութիւնները, բայց երբ չօչափելի փաստեր պահանջեր են, խուսափողական պատասխան մը տուեր է: «Եւ ահա կարիէրիստի եւ զրպարտիչի այս կատարեալ տիպը մնացել է անպատիժ»: (3 փետր·):

Դժուար չէ եզրակացնել թէ ո՛ւր կրնայ տանիլ այս նոր արշաւը :

Կեդր· Կոմիտէի քարտուղարը իր ընդարձակ զեկուցման մէջ կը խոստովանի թէ կուսակցական թուղթերու ստուգումէն վերջ, վտարուած են 1796 հոգի, որոնց 939ը 1937ի վերջին չորս ամիսներու ընթացքին :

Իսկ հիմա որ սկսեր են վերաքննել, անշուշտ նոյնքան ծանրութիւն «տեղաչարժ» մը պիտի կատարուի: Պարզ աշխարհաբարով, հին զոհերուն պիտի յաջորդեն նորեր :

Այս տեսակէտէն չատ պերճախօս է Կեդր· Կոմիտէի քարտուղարին վկայութիւնը .

— « Սիսիանի կազմակերպութիւնից կուսկոլեգիան ճնշարկել է վտարուածների 23 գործ, որոնցից վերականգնել է 19 հոգու:

Ղափանի կազմակերպութիւնից կուսկոլեգիան ճնշարկել է 25 վտարուածների գործ, որոնցից վերականգնուած են 21 հոգի:

Բայազէտի կազմակերպութեան մէջ միայն Բադիկեան գիւղի կոլտնտեսութեան կուսկազմակերպութեան գծով վտարել են 11 հոգի, որոնցից կուսկոլեգիան վերականգնել է 10 հոգու:

Գորիսի կուսկազմակերպութիւնից ճնշարկուել են 17 գործ, վերականգնուած են 14 հոգի:

Մեղրու կազմակերպութիւնից ճնշարկուել են 16 գործ, վերականգնուած են 13 հոգի եւայլն :

Կուսակցութեան անդամների վտարման այդպիսի յախուռն մօտեցում ունենալու դէպքում, հասկանալի է, թոյլ են տրուել կոպիտ սխալներ »:

Իմբերական արտաքսումներու եւ պաշտօնանկութեանց գլուխգործոց պատկեր մը եւս,— Մաքրագործումներու ընթացքին, պաշտօնէ արձակուած, այսինքն ապրուստէ զրկուած են 854 ուսուցիչներ: Վերաքննութեան չնորհիւ, իրենց պաշտօններուն մէջ վերահաստատուած են 752 հոգի: Դեռ պիտի արձակուէին 448 հոգի, բայց վերջոյ պահեր են 332 հոգին ...

Տուած եղանք կացութեան մէկ երեսը միայն :

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՇՕԹԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃԸ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՒ

ԸՆԿԵՐՎԱՐՍԿԱՆՆԵՐԸ ՄԵՐԺԵՑԻՆ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ

Բոլշեւիկեաէրը կ'ուզեն վասնակցիլ նոր դաւիճին

Ինչպէս նախատեսեր էինք երէկ, Շօթանի դահլիճը հարկադրուեցաւ հրաժարիլ, նկատելով որ ձախակողմեան խմբակցութիւնները եւ մասնաւորապէս ընկերվարականները կը մերժեն տալ իր պահանջած լիազօրութիւնը :

Զորեքշաբթի օր, ձախակողմեան խմբակցութեանց ժողովէն անմիջապէս վերջը, Պ· Շօթան արդէն ստորագրած էր դահլիճին հրաժարականը, բայց, երեսփ· ժողովի եւ Մերակոյտի նախագահներուն պնդումին վրայ, յանձն առաւ յաջորդ օրը կարդալ իր յայտարարութիւնը՝ Խորհրդարանին առջեւ, եւ յետոյ հրաժարիլ: Հակառակ ձախակողմեան հոսանքներու ճիգերուն, կարելի չէր եղած համաձայնութիւն գոյացնել նոյնիսկ ընկերվարականներուն եւ համայնավարներուն միջեւ :

Դահլիճը երկար նիստ մը դումարեց չորեքշաբթի գիշեր: Ժողովէն անմիջապէս վերջը, Պ· Շօթան էլիզէի պալատը գնաց, հանրապետութեան նախագահին ներկայացնելու համար իր հրաժարականը, որ սակայն յետաձգուեցաւ, ինչպէս ըսինք արդէն :

Երէկ բացատրած էինք թէ ինչո՛ւ լիազօրութիւն կը պահանջէ դահլիճը: Իր յայտարարութեան մէջ, վարչապետը մանրամասնօրէն պարզեց կառավարութեան ծրագիրը, իբրեւ միակ միջոցը ելմտական եւ տնտեսական տագնապին լուծման, ֆրանքին փրկութեան եւ ազգային պաշտպանութեան ծրագրին յաջողութեան: Ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութենց ներկայացուցիչները յայտարարեցին թէ չեն կրնար ընդունիլ այդ ծրագիրը, այսինքն արտակարգ լիազօրութիւններ տալ դահլիճին: Այս յայտարարութենէն վերջ, վարչապետը կարդաց դահլիճին հրաժարականը եւ հեռացաւ Երեսփ· ժողովէն, բոլոր նախարարներուն հետ :

Այսպէս կը վերջանայ Շօթանի չորրորդ դահլիճը որ կը բաղկանար արմատականներէ եւ նախկին ընկերվարականներէ, եւ որ 1936ի ընտրութիւններէն ի վեր, առաջինն էր որուն չմասնակցեցան ընկերվարականները :

Տակաւին յայտնի չէ թէ ի՛նչպիսի տարբերէ պիտի բաղկանայ նոր դահլիճը: Շատ կը խօսուի Ազգային Միութեան դահլիճի մը մասին, մասնակցութեամբ ընկերվարականներու, արմատականներու եւ համայնավարներու, ինչպէս եւ կեդրոնի եւ աջակողմեան խմբակցութեանց ներկայացուցիչներու· բայց յաջողութիւնը կասկածելի է, քանի որ Երեսփ· ժողովին մեծամասնութիւնը կը կազմեն ձախակողմեան հոսանքները: Աւելի հաւանական է որ նոր դահլիճը կազմուի արմատականներու եւ ընկերվարականներու մասնակցութեամբ: Իսկ վարչապետութեան համար կը խօսուի Լէոն Պլումի մասին:

Երկու օրէ ի վեր իրարանցումի մատնուած են քաղաքական շրջանակները: Բոլշեւիկները անմիջապէս ժողովի հրաւիրեցին ոչ միայն իրենց կեդր· Կոմիտէն եւ Երեսփ· ժողովի խմբակցութիւնը, այլեւ ընկերվարականներու հետ կազմուած համաձայնութեան կոմիտէն, խորհրդարանի ձախակողմեան պատուիրակութիւնները, ժողովրդական ճակատի ներկայացուցիչները եւն·: Իրենց վերջնական պատասխանը տալու համար, անոնք նախընտրեցին սպասել ընկերվարականներու որոշման :

Բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան ձախակողմեան պատուիրակութեանց ժողովին մէջ: Ընկերվարականները եւ համայնավարները կը պահանջէին բանաձեւ մը քուէարկել, մերժելով դահլիճին պահանջած լիազօրութիւնը, բայց արմատականներն ու անկուսակցական ընկերվարականները ընդդիմացան: Արմատական խմբակցութեան նախագահը հեռաձայնով հաղորդեց Պ·Շօթանի թէ կը խորհին պատուիրակութիւն մը ղրկել, բացատրելու համար իրենց տեսակէտները: Վարչապետը պատասխանեց թէ չի կրնար ընդունիլ պատուիրակութիւնը եւ պիտի հրաժարի, եթէ ան վարչապետարան հասնի :

Երեսփ· ժողովի ընկերվարական խմբակցութիւնը չորեքշաբթի օր երկու անգամ ժողով գումարեց, իր դիրքը ճշդելու համար: Երկրորդ ժողովին ատեն, վարչապետը դիր մը ուղղած էր, անմիջական պատասխան պահանջելով: Ասոր վրայ, խմբակցութիւնը ամէն պատասխանատուութիւն ստանձնելով, որոշեց հաղորդել վարչապետին թէ միաձայնութեամբ երեքշաբթի օրուան զեկոյցը (լիազօրութեան պահանջը) բոլորովին անհամապատասխան կը դտնէ այն յանձնառութեան զոր կառավարութիւնը ստանձնեց յունուար 20ին եւ որուն համար վստահութիւն տրուեցաւ իրեն: Խմբակցութիւնը կ'ուզէ ամէն գնով պահել երկրին կամքով կազմուած մեծամասնութիւնը :

Ուշագրաւ է որ համայնավարները այս անգամ բացորոշապէս աթոռ կը պահանջեն նոր դահլիճին մէջ:

Ի՛նչ են տագնապին գլխաւոր պատճառները

Պ· Շօթան երկար զեկոյց մը հաղորդեց մամուլին ներկայացուցիչներուն, իր պահանջած լիազօրութեանց մասին: Ըսաւ թէ քանի մը անգամ ստուար մեծամասնութիւն չահեցաւ խորհրդարանին մէջ, եւ նորէն կրնայ չահիլ, եթէ չներկայացնէ կարգ մը նոր պահանջներ որոնք անհրաժեշտ են, իր կարծիքով :

— « Եթէ ստանայի խորհրդարանէն պահանջուած ակնկալութիւնը, ես համոզուած եմ որ ի վիճակի պիտի ըլլայի չակել երկրին կացութիւնը: Ինծի համար պարզ ողջմտութեան եւ պարկեշտութեան խնդիր մըն է այս: Ֆրանսա հարկադրուած է բացառիկ եւ մեծագումար վարկեր ստանձնել իր ապահովութեան համար : Ան վճռած է դումարները գտնել ազգ· պաշտպանութեան ինքնաւար անտուելին համար եւ դրամ խնդրել ժողովուրդին· ուստի տարբական պահանջ է անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնել, ապահովելու համար այսպիսի փոխառութեան մը յաջողութիւնը, որ պէտք է փայլուն ըլլայ: Միեւնոյն ատեն կ'ուզենք ամէն երաշխաւորութիւն ընծայել փոխատուներուն »:

Վարչապետը յետոյ պարզեց գանձին վիճակը, որուն ծանրութիւնը կը խոստովանէր նոյն ինքն Պ· Լէոն Պլում, 1937 մայիսին: Ան եւ նախկին ելմտա-

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Օ՛ ՊԵՌԻԱՐԻԱ, ՊԵՌԻԱՐԻԱ՛

Իրենչպէս չոգեկոչել իտալացի այս մարիզը, երբ Սթալինի դատարանը սկսեր է անարդարացնել մարդիկ եւ գաղափարները,— ալ յեղափոխական մնա՞ց, կամ գիտնական՝ բժիշկ ու պատմագէտ, որ արատաւորուած չըլլայ: Մոսկուայի դատաւորները ան-խնայ կը սեւցնեն հանրային գործիչները, եւ ժամանակակից պատմութիւնը կ'ուզեն գրել ծծմբախառն գեխով: Ոչ հիւանդին կամ մահամերձին կը խնայեն, ոչ ալ նախկին պատերազմիկին կամ գրագէտին: Անոնք իրենց գեխարձակումը կը կատարեն նաեւ երկրին սահմաններէն դուրս,— փրանսացի համայնավարներուն վրէժ-ժը լուծելու ձեւով մը՝ փրանսացի ընկերվարականներու անուն կուտան, իբրեւ կաշառակեր, լրտես: Կ'ընդվզի Լէոն Պլում,— աշխարհի վրայ չկայ ուժ մը, կ'ըսէ, որ զիս համոզէ թէ կրնանք կաշառուիլ ընկերներս: Կ'ընդվզին նաեւ անաչառ մտաւորականներ երկրէ երկիր: Վրդովուա՜ծ է աշխարհ խիղճը :

Վասնզի Մոսկուայի խելագարները ոչ միայն կ'աշխատին այնպէս մը ընել որ մարդ, այսուհետեւ, չհաւատայ պատմութեան, ընկերվարութեան, նոյնիսկ համայնավարութեան,— ռուսական խորընթաց ճիհիլիզմի է որ կ'աշխատի բանդել սկզբունքի եւ իտէալի ամէն կառուցուածք,— այլեւ ստեղծել հոգեկան վիճակ մը, որ անծանօթ է զգացումին, բանի կը նուիրագործէ վայրագութիւնը, անասնականութիւնը, անմարդկայինը :

Խօչ իմաստ ունին Մոսկուայի դատարաններուն առջեւ կատարուած « խոստովանութիւնները»,— այն թէ կարելի չէ հանդուրժել կատարուած չարչարանքին :

Եւ խորհիլ, որ դեռ ԺԹ· դարուն մարդիկ ընդունակ էին ընդվզելու, ծառանալու դատական խստութեանց եւ պատժական վայրագութեանց դէմ: Այդ համաշխարհային վրդովումն էր, որ կը բանաձեւէր մարքիզ Պեֆարիա իր մէկ հռչակաւոր գործով,— *Ոճիր եւ Պատիժ* :

Մարքիզ Պեֆարիա փայլուն ուսանողութենէ մը վերջ՝ կը նուիրուի հրապարակագրութեան: Խումբ մը բրիտանացիներով կը հրատարակեն *Սրճարան* պարբերաթերթը: Այդ շրջանին է որ կ'ուսումնասիրէ պատժական օրինագրքերու հակամարդկային տրամադրութիւնները, դատարաններու նուիրագործած անարդարութիւնները, խոստովանցնելու կամ պատժելու նպատակով կատարուած բարբարոսութիւնները, եւ կը գրէ իր հռչակաւոր գիրքը, այսօր թարգմանուած գրեթէ բոլոր լեզուներով, ուր կ'աշխատի արտայայտել *սիեզերական խիղճը*, դատապարտելով խոստովանութեան եւ պատիժի վայրագ եղանակները, պատիժներու անհաւասարութիւնը (ըստ անհատի), եւայլն:

Ի՛նչ պիտի ըսէր Պեֆարիա, երբ ողջ ըլլար եւ լսէր Մոսկուայի դատարաններուն պատմութիւնը: Ներկայ պայմաններուն մէջ, վստահ եմ որ Սթալինն ալ, եթէ բերուի Մոսկուայի նոյն դատարանին առջեւ (ա՞խ, ի՛նչ լաւ կ'ըլլար), «պիտի խոստովանէր » եւ իր պատիժը ի՛ր բերնով պիտի պահանջէր ·

— Ես, Սթալին, լրտես մէն էի եւ կը ծառայէի Անգլիացիներուն՝ **1918**էն մինչեւ **1938**, բսան տարի անընդհատ՝ երկերեսութեամբս ծածկելի լրտեսի գործունէութիւնս, փորձելի սպանիլ Լէնինը, միչեւ որ յաջողեցայ իր տեղը անցնիլ ··· :

Ես վստահ եմ որ Սթալին աւելի վատ է նկարագրով, ու կրնայ իր խոստովանութիւններուն մէջ դնել իր աւելի վարկաբեկում եւ ··· Քամպրոնի հռչակաւոր բառը :

ԱՐԱՋ

ՎԱՐՁԱԿԱՆ ԱՆՈՒԱՆՈՒՄՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Նոր ստացած ըլլալով «Խ· Հայաստան»ի յունուար - փետրուար թիւերը, կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Յունուար 6ի թիւով, թերթը կը ծանուցանէ թէ Արտաւազդ Աւագի Բունեաթեան նշանակուած է ելմտական գործակալ (նախարար) :

Բաքգէն Աշոտի Աստուածատուրեան նշանակուած է առողջապահութեան գործակալ: (Նախապէս տեղապահ նշանակուած էր Գարեգին Յակորի Աղբալեան) :

Իսկ փետրուար 12ի թիւին մէջ կը կարդանք հետեւեալ որոշումները.—

Արտաւազդ Ալեքսանդրի Սահակեան նշանակուած է հողագործական գործակալ: Զօրապետ Ղուկասի Գալստեան՝ ընկերային ապահովութեան գործակալ :

Նոյն թիւին մէջ հրատարակուած երկրորդ լուրի մը համաձայն, որոշուած է Շմաւոն Միհասի Առուշանեանը «ազատել» հողագործական գործակալի պաշտօնէն, «այլ աշխատանքի անցնելու հետեւանքով»: Նոյնպէս Արտէմ Պողոսի Ադամալեան «ազատած է» (արձակուած) ընկերային ապահովութեան գործակալի պաշտօնէն :

Պետական ծրագրի նախագահ նշանակուած է Արմենակ Կիւրեղի Շեկոյեան :

*** « Խ· Հայաստան »ի փետրուար 4 թիւին մէջ հրատարակուած է Կեդր· Կոմիտէի քարտուղար Գր· Ջարուխեանի (Արուխին) ընդարձակ զեկուցումը, տասնըվեց երկար սիւնակ: Ցետաձգելով չարք մը կարեւոր տեղեկութիւններ, այդ զեկուցմէն կ'իմանանք թէ «կուսակցական փաստաթղթերի ստուգումէ եւ փոխանակումէ յետոյ ամբողջ Հայաստանում վտարուել են 1796 հոգի»: Ասոնց 939 հոգին վտարուած են 1937ի վերջին չորս ամիսներու ընթացքին: Ամէնէն բազմաթիւ վտարումները եղած են հետեւեալ շրջաններուն մէջ,— Ամասիա՝ ամբողջ կազմակերպութիւն 33.4 առ հարիւրը, Ապարան՝ **21** առ հարիւրը, Ստեփանաւան՝ 13 առ հարիւրը, Երեւան՝ 12.5 առ հարիւրը, Ախտա՝ 13 առ հարիւրը :

Նոյն զեկուցման համաձայն, վերջին մաքրագործումները «ամէնէն աւելի այլանդակ ձեւեր են ընդունել» ուսուցիչներու մասին: 1937ին Հայաստանի մէջ աշխատանքէ արձակուած են **854** ուսուցիչ: Դեռ ուրիշ 448 հոգի ալ նոր պիտի արձակուէին: Մոսկուայի կեդր· Կոմիտէի վերջին հրահանգին համաձայն, կրթական գործակալութիւնը քննութիւն կատարելով, **854** հոգիէն **752**ը վերահաստատած է: Հետագային համար նախատեսուած 448 հոգիէն ալ 332ը իրենց պաշտօններուն մէջ մնացած են, մեղադրանքը չեղեալ համարուելով :

ԵԳԻՊՏՈՍԻ թագաւորը հրամանագիր մը հրատարակեց, որ կ'արգիլէ մարտական կազմակերպութիւնները: Այս հրամանագրին ենթակայ են նաեւ կանանչ եւ կապոյտ շապիկաւորները :

«ԻՆԸ ՊՈՂՈՎ ԿԱՏՈՒ»ի (խարազան) պատիժը վերցնելու համար, առաջարկ մը ներկայացուած է Անգլիոյ ներքին նախարարութեան: Կ'ըսուի թէ անչափահաս դատապարտեալները բիրտով ծեծելու պատիժն ալ պիտի վերցուի· բայց ուսուցիչները ազատ պիտի ըլլան գործածելու զայն :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M. Գրքագ. Ֆ. Ս.

Ճեսոյ Ֆէյսալ ասդրօ ոչ ալ ոչ ալ ոչ ալ

ՀՈՂԸ ՎԱՂ ՄԻԹ ԳԼՈՒԽՆ Է

ՍԱՐԻԿԱՄԻՇ

Ես ժամ առաջ եկել էի կայարան։ Ուզում էի ինքս ինձ համար տոմսերը առնել։ Ուզում էի ինքս ինձ համար տոմսերը առնել։ Ուզում էի ինքս ինձ համար տոմսերը առնել

կան նախարարը ըսին թէ մեծ երկիր մը չի կրնար երկար տարի դիմանալ, ա - մէն տարի փոխ առնելով 30—35 միլիառ ֆրանք, որուն տոկոսները տարին եր - կու միլիառ կ'աւելցնեն էլմտացոյցին բացը: «Այս ճամբով, ի վերջոյ փոխա - առու ալ պիտի չգտնուի: Հետեւաբար, անհրաժեշտ է քայլութիւնն ունենալ վճռական մօտենալու հարցին լուծման: Իսկ այդ լուծումը կը պահանջէ որոշ վճռակամութիւններ»:

*** Անգլիական ոսկին առջի օր մինչեւ 157.20ի բարձրանալէ վերջ, իջաւ 156·90ի, բայց երէկ հասաւ 159·50ի: Տոլարը բարձրացաւ մինչեւ 31·42ի:

21ԵՐՈՒ ԴԱՏԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

ԵԱԿՈՏԱ ԿԸ ԼՍՈՒԻ ԴՈՆՓՈՒԿ ՆԻՍՏԻ ՄԸ ՄԷՋ

Նոր յայտնութիւններ «գիտական» ապաւնութեանց մասին

Մոսկուայի դատավարութեան եօթներորդ օրը, չորեքշաբթի, բժիշկները նորէն զարմանալի «խոստովանութիւններ» կատարեցին իրենց գիտական ապաւնութեանց մասին:

Նախ լսուեցաւ Քուիբիշեւի քարտուղարը, Մաքսիմով, որ առանց յուզ - ուելու պատմեց թէ ինչպէս օգնած էր, ապաննելու համար իր տէրը (նախա - գահը հնգամեայ ծրագրին):

— « Ես չատ կարեւոր դեր մը ստանձնեցի, Քուիբիշեւի ապաւնութեան առ - թիւ սարքուած դաւին մէջ: Գիտէի որ Քուիբիշեւ սրտի հիւանդութենէ կը տառապէր: Ես մանաւորապէս պատճառ եղայ անոր մահուան, բժիշկ կան - չելով միայն այն առեն երբ սրտի տապնապները վերջացած էին: Այդ տապ - նապներու մէկէն վերջն էր որ հոգին աւանդեց »:

Փրոֆ. Դմիտրի Բլեանեւ, որ չատ ուրիշ երկիրներ կանչուած է իբրեւ մասնագէտ սրտի հիւանդութեանց, խոստովանեցաւ թէ ինք հակառորդային եղած է սկիզբէն ի վեր, եւ երբ Եակոտա հրամայեց իրեն օգնել Կորքին եւ Քուիբիշեւը ապաննելու համար, չատ վարանում չունեցաւ: Եակոտա ըսած էր իրեն:— « Երկուքն ալ հիւանդ են, բայց դեռ գործօն դեր կը կատարեն»: Պատ - ճառելի դիտնականը հանդարտօրէն եւ պզղ կեցուածքով մը պատմեց թէ ինչ դիտական մէջոցներու դիմած էր, երկու հիւանդները ապաննելու համար:

Միւս բժիշկը, Քազաքով, որ դերասանական չարժուձեւեր ունի եւ կա - տարդի համբաւ հանած է, այս անգամ նոր մանրամասնութիւններ հաղորդեց Կորքինի եւ Մէնժինսքիի ապաննութեան մասին: Ինք չիճուկներ հնարած է երի - տասարդացման համար, բայց գիտակցաբար մահացու դեղեր տուած էր Մէն - ժինսքիի (Զեկային երբեմնի վարիչը): Ընդհ. դատախազին հարցումներուն վրայ, ամբաստանեալը խոստովանեցաւ թէ ինք դաւադրութեանց մասնակցած էր այն յոյսով որ ամենակարող Եակոտան խելքի կը բերէ իր սկեպտիկ պաշ - ոնակիցները, որոնք կեղծ հոչակած էին իր չիճուկները: Քազաքով ըսաւ թէ Եակոտա սարսափի մատնած էր զինքը, ազդարարելով.— «եթէ դիմադրես, գործդ վերջացած է»: Եւ դառնալով Եակոտայի, պոռաց.

— « Այսօր լուռ է եւ չատ համեստ, բայց այն առեն ամենակարող էր: Զեռքէն ամէն բան կուգար եւ ես հարկադրուեցայ համակերպիլ »:

Դատարանը թժիշկ Բիչլոսովսքին ալ հարցաքննելէ վերջ, քանի մայր - կեան ընդհատեց նիստը, որպէսզի հինգ մասնագէտ թժիշկներ իրենց եզրակա - ցութիւնները հաղորդեն Մաքսիմ Կորքիի, անոր տղուն, Մէնժինսկիի եւ Քուի - բիշեւի ներարկած դեղերու մասին: Հինգ մասնագէտները յայտարարեցին թէ թժիշկներ Լէվին, Բլեանեւ եւ Քազաքով չարժած են իրենց հաստարակ ոճրա - գործներ:

Նայն օրը դռնփակ նիստի մը մէջ հարցաքննուեցաւ Եակոտա, որ մերժած էր հրապարակաւ պատասխանել չարք մը հարցումներու: Հարցաքննութեան արդիւնքը պզտնի կը պահուի. բայց իրազեկներ կը հաւատան թէ Զեկային երբեմնի վարիչը լուսարանութիւններ հաղորդած է չորս ամբաստանեալներու լրտեսութեան մասին, Ռաքովսքին ներկայացնելով գործակալ Անգլիոյ եւ Ճա - պոնի, Կրինքօն, Քրէսթինքին եւ Ռոզենհոլցը՝ գործակալ Գերմանիոյ: (Ցի - չած է նաեւ Գարախանի անունը): Այս առթիւ հաղորդած է օտար պետու - թեանց գործակալներուն անուններն ալ: Եակոտա խոստովանելով իր մեղքերը, յայտնած է թէ անձնական նպատակներ ալ կը հետապնդէր:

**** Դատաւարութեան ընթացքին, ընդհ. դատախազ Վիչինսքի հանդիսա -ւորապէս ներկայացուց պահարան մը, որ գտնուած էր ամբաստանեալ Ռո - զենհոլցի վրայ: Պահարանին մէջ կը գտնուէր օթեկ հացի կտոր մը, որուն մէջ պահուած էր երկտող մը, հետեւեալ բովանդակութեամբ.*

— « Թող Աստուած պահէ քեզ չարէն եւ փորձանքէն: Թող իր թշնամի - ները ոչնչանան Տիրոջը պաշտպաններուն կողմէ»:

Այս աղօթքին ընթերցումը ընդհանուր ծիծաղ պատճառեց դատարանին մէջ եւ Ռոզենհոլց, որ անաստուած մը կը համարուէր, յայտարարեց.

— « Հմայեակ մըն էր (չարխափան) զոր կինս տուած էր ինծի»:

**** Պ. Զեմպրլէն Անգլիոյ երեսփ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ պատասխանելով կարգ մը հարցումներու, բացարձակապէս սուտ հոչակեց կարգ մը Անգլիացիներու վերագրուած մեղսակցութիւնը՝ խորհրդային դա - տաքրութեանց մէջ: «Հա՞րկ է հաւատալ թէ բրիտանական կառավա - տարութիւնը երբեք չէ դրժած իր համաձայնութիւնը խորհրդային իշխանութեան հետ եւ թէ յիշուած անձերէն ո եւ է մէկը չէ աշխատած Խնթէլիճընսին հա - մար»:*

**** Լեհական թերթերը կը դրեն թէ մարտչախտ Վորոշիլով ալ վերջնա - պէս աչքէ ինկած է, քանի որ չէ կրցեր խափանել դաւադրական խլրտումները՝ կարմիր բանակին մէջ: Ուրիշ լուրի մը համաձայն, ձերբակալուած է Ռաքո - վսքիի աղջիկը:*

**** Հարցաքննութիւնները վերջացած ըլլալով, երէկ կը սպասուէր 21 ամ - բաստանեալներու դատավճիռին:*

Համրաւեալ Աւստրիոյ մէջ

Տոքթ. Շուշնիկ, Աւստրիոյ վարչապետը, նշանակալից ճառ մը խօսեցաւ Ինսպրուքի մէջ, եւ այս առթիւ հաղորդեց թէ հանրաքուէ պիտի կատարուի կիրակի օր, Աւստրիոյ անկախութեան մասին: Քուէարկութեան մասնակցելու իրաւունք ունին բոլոր անոնք որ լրացուցած են 24 տարին, այլ ըլլան թէ կին: Հարաքուէն պիտի կատարուի հետեւեալ սկզբունքներուն վրայ, վաւերա - ցնելու համար կատարութեան քաղաքականութիւնը —

« Ազատ, դերմանական, անկախ, ընկերային, քրիստոնեայ եւ միացեալ Աւստրիա: Խաղաղութիւն եւ աշխատանք, հաւասարութիւն բոլոր անոնց հա - մար որ կը սիրեն հայրենիքը եւ ժողովուրդը »:

Վարչապետը անհրաժեշտ կը դտնէ միաձայնութիւնը, արտայայտելու հա - մար Աւստրիոյ ժողովուրդին բուն կամքը: Եւսէ մը անակնկալներ կը սպաս - ուին այս քուէարկութենէն, քանի որ հիթլէրականները այլեւս ապատ կը դոր - ծեն, Հիթլէր - Շուշնիկ տեսակցութենէն ի վեր:

***

180.000 *ԱԶԳԱՑՆԱԿԱՆ ՉԻՆՈՒՈՐՆԵՐ* ընդհանուր յարձակողականի ձեռ - նարկեցին Ապանիոյ մէջ, Արագոնի ճակատին վրայ, ճամբայ բանալու հա - մար դէպի Միջերկրական: Իրենց դէմ պիտի ճակատին 220.000 հանրապետա - կան զինուորները: Ահռելի ճակատամարտի մը կը սպասուի:

Հ. Յ. Դ.

Փառք Քեզ

ԱՆՆԻՒ-ՊՈՒԱՔՈՒՆՊի «Ազատ» ենթակոմիտէի վիճաքանական ժողովը, այսօր, երեկոյեան ժ.9ին, Գուա-ֆոյնպի կայարանին մօտիկ ծանօթ հաւաքա - տեղին, կը զեկուցանէ ընկ. *Ա. ԳՆԴՈՒՆԻ*: Նիւթ՝ *«Կովկասեան կնճիռը»*:

Գալ ամէն

ՎԻԵՆԻ կոմիտէի վիճաքանական ժողովը 13 մարտ, կիրակի երեկոյեան ժամը 8ին, պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ հինն անդամատետրեր - քով: Ժողովը պիտի վարէ ընկ. *Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ*:

ՊՈՒԱԻԻԶԻի «Վարանդեան» խումբի հերթական ժողովը, 13 մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ պատանեկան միութեան «փոթորիկ» եւ «կայծակ» խումբե - րու դասախօսական ժողովը, 12 մարտ, շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, ազգ. գրոցին վէջ, կը խօսի *Ընկ. Տ. ԹԱՓՈՆԵԱՆ*:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ջիրատափար» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 14 մարտ, եր - կուշաբթի, երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Շահրիկեան» սրահին վէջ: Պարտաւո - րիչ ներկայութիւն:

ՍԷՆ ՄԱՐԻՈՒՆ «Ցառաջ» խումբի ընդհ. ժողովը 13 մարտ, կիրակի կէսօր - էն վերջ ժամը 3ին, ծանօթ հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՎԻԵՆԻ Հ. Յ. Դ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ

13 *Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սալ որ Ֆէթթի մէջ,*

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Մ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ*

Նիւթ՝ «Թուրքիոյ հնգերն ու վորձերը»

Ծախսերու մասնակցութեան համար 1 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Յ. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

19 *Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին*

Քաղաքապետարանի վերնայարկի սրահին մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. *Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ*

Նիւթ՝ «Հայաստանը երէկ, այսօր եւ վաղը»

Կը հրաւիրուի վալանսի հայութիւնը անխտիր:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՊՕՄՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ՍՐԱՀԻ ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ *Վ. ՊԱՐԹԱՆԵԱՆԻՑ ՊԱՏՏԱՐԱԶԱՄԸ*

12 *Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, Մարսէյլ:*

13 *Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին «Վարանդեան սրահին մէջ, Պոմոն:*

Կը մասնակցին տեղական կարող ուժեր:

ՆԵՐԿԱՅ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ ԳԵՐ. Տ. ՋԳՕՆ Տ. Վ. Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

որ հարկ եղած բացատրութիւնները պիտի տայ Վարդանանց պատա - րագամի մասին:

Մուտք 6 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆր.:

ԽՆՋՈՅՔ

ԽՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հ. Յ. Ը. «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

13 *Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «ՄՐԻՄԵԱՆ» սրահը*

2 *Ռիւ Տը լա Յէֆֆանս, Խի Լէ Մուլինոյ:*

Կը խօսին՝ Ֆրանսայի ընկերվարականներու կողմէ ընկերները

Dr. ALESSANDRI conseiller général de la Seine, Mr. POLICARD, Mr. BERNARD եւայլն, ինչպէս նաեւ Ընկ. Հ. ՉԱՐՄԻՒԼԵԱՆ

Երգ. Նուագ եւ արտասանութիւն:

Կը հրաւիրուի անչափահաս մանուկներ չբերել: Մուտք 7 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Հ. Յ. Դ ԼԻՈՆԻ «ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

12 *Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ սրահին մէջ*

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ *«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏՏԱՐԱԶԱՄԸ»*

Մասնակցութեամբ Լիոնի կարող ուժերու եւ զեկավարութեամբ Գ. ՅԱԿՈԲ ԹՈՐՈՍԵԱՆի: Կ'երգէ Օր. ՇՈՒՇԻՆԱՐ ՏԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ:

Գիները 5, 4 եւ 3 ֆրանք

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ անգամական դա - սախօսութիւնը, 11 Մարտ, ՈՒՐԲԱԹ երեկոյեան ժամը հինգ 9ին, իր հաւաքատեղին. 5 Ռիւ լ'Էքլիփս, «Շահրիկեան» սրահը: կը դասախօսէ Գ. Կ. ԳՕԼԻԿԵԱՆ. Նիւթ՝ «Հաւատարմութիւնները Զուիցերիոյ մասին»:

Հետաքրքիրներու մուտքը ազատ է:

ԹԷՅԱՒՍԵՂԱՆ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԱ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՆՈՐԱԿԱԶՄ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

13 *Մարտ, կիրակի ցերեկ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր*

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ սրահին մէջ, 13 Rue Pierre Curie. Bicêtre.

Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի

ԿԸ ԽՕՍԻ Տ/ԿԻՆ Է. Է. Ն Բ Ի Զ Ա Ն Դ

Գեղարուեստական բաժին, երգ., նուագ., արտասանութիւն, Տա - լական ու Եւրոպական սրար: կը Նրամցուի թէյ ու պիսքիւի:

Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով

Մուտք՝ 3 ֆրանք, փոքրերու՝ 1 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ֆ. Շ. Կ. ԽԱՉԻ ՎԱՍԱՆՍԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

12 *Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին,* Rue Boucherie

հայկական սրահին մէջ

կը ներկայացուի Շիլվանզադէի «ԶՅՈՒՐ ՈՂԻՆ»

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ. Մուտք 4 եւ 3 ֆր.:

ԳԱՅԼԻՔ ՏԵՍԼԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

SALLE ERARD, 13 Rue du Mail ՄԷԹՐՕ Sentier

12 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

(*Սրահին դռները պիտի բացուին ժամը* 8.30ին)

ԲԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (*12 տարեկան*)

կը դաշնակահարէ Պախ - Լիստի Ֆանթէզին եւ Ֆիւկը, Պէթհովէնի Սո - նաթը, Շոբէնի չորրորդ Պալաթը, Նոքթիւռնը եւ Սկէրցօ, Սբուանմանի Փափուրին, Կոմիտասս վարդապետի «Ճեռ - Առաջը — կարնոյ, Իջեւոլեան Իվանովի կովկասեան Սիւիթէն Աւուլի մէջ եւ Սարդարի քայլերգը եւ Վա - դոնէրթոն:

Գիները.— Ա. կարգ՝ 25, Բ. կարգ 20, Գ. կարգ 15, Դ. կարգ 10 ֆր. պալքոն 10 եւ 7 ֆրանք: Դիմել՝ Salle Erard, եւ Հրանտ Սամուէլ գրատ. 51, Rue Mr. le Prince, Փարիզ:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՊ ՏԻՒ ՆՈՔ)

Tél. Trudaine 42—69

Ի'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւաւօտները ժամադրութեամբ:

Bar-Restaurant "AU BEREKET"

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Ընտելեան եւ եւրոպական հմուտ կերակուրներ: Անարատ գի՝ տաք աղանդերներով: Ընտելեան նուագ ընթացքի, շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Շաճելի ժամադրավայր:

ՔՈՆՖԷՔՍԻՈՆԻ տուն մը կ'ուզէ մատչելիներու մէջ քոնֆէքս ապրանք ծախողներ: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (ան fonctionnaires) չծախուածները ետ առնելու պայման կ'ուզուի նաեւ փլատիէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աշխոյ - յատ ֆրանսերէն խօսող պատանի մը:

Դիմել՝ « Ցառաջ »ի վարչութեան:

ԾԱԽՈՒԻ Է *մեկնումի պատճառաւ կօշիկարի (հին եւ նոր տելու հրաւէրքով խանութ մը՝ բոլոր կարմանա - րով. Ապահովուած յաճախորդ, յարմար գին: Մանրամասնութիւն համար դիմել՝ 17 Philibert Loucot Փարիզ, մէթրօ Maison Blanche*

ԵԳԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
46 rue de la République
Մարսէյլ. Tél. 6.47-22 եւ 6.74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 67-77

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:

Ցոմսակներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ Ճամբորդներու համար ժամնաւոր գին: Ունիներ Եռանկիւնիներ աշխարհի ամէն կողմ

ՎԱՍՏԱՀելի ՏՈՒՆ

ՀՅՑԵՐուի ԺԱՄԱԳՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

71, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ազնիւ եւ հրապուրիչ խնամուած կերակուրներ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԹՂԹԱԿԻՑ ԼՈՆՏՈՆ.— Անհրաժեշտ է պատրաստ ունենալ մէկ չորեքշաբթի համար:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հայ կա - մաւորներու եւ Մարտիկներու Միու - թեան դասախօսութիւնը 12 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Սրիմ - եան» սրահին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէ - ֆանս: Կը խօսի Գնդ. Բաղդասարեան «Վարդանանց պատերազմը պատմա - կան ու ռազմական տեսակէտով»: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիր - ները:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ Դի - ւանատունը կը ծանուցանէ հետաքր - քրուղներուն թէ՝ նոր կարզադրու - թեան մը համաձայն՝ 1 Յունուար 1938 թուականէն սկսեալ՝ ինքնութեան լուսանկարներ կը փակցուին Դիւանա - տունէն ելած ամէն տեսակ վկայագիր - ներու վրայ:

Հետեւաբար կը խնդրուի ներկայա - նալ միշտ երկու օրինակ ինքնութեան լուսանկարով:

Ոստիկանապետութիւնը չի վաւերա - ցներ այն վկայագիրները, որոնք լու - սանկար չեն կրեր:

Ծանօթ... եկեղեցւոյ մօտ, 6 հատ լուսանկարը 3½ ֆրանքի անմիջապէս պատրաստող լուսանկարիչ կայ:

Ի դիմաց Վարչ. ԺողովոյԼ
(Կնիք)

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻԻ

— Քղիի Զեբմուկ գիւղէն, Տէրտէրեան, կը փնտռէ իր եղ - Խաչատուր Տէրտէրեան, 25—2 - բեան, որ տասը տարի առաջ կ - նուէր Մարսէյլ: Իր մասին ան - ճիւն ունեցողներէն կը խնդրուի ցնել Serpouhie Bouloudian, Hospital, Beirut, Liban:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

« ՄԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ »

Մամլոյ ներքեւ է երկհատորեան մէկ հատորս՝ «Մաղրանկարներ» որ քանի մը չաբաթէն լոյս կը նէ: Գիրքը բաղկացած է աւելի 200 էջերէ: Կը պարունակէ բազ - ծաղրանկարները թէ՛ ծանօթ բա - րու եւ թէ՛ ժողովրդական տիպե - րու, մեծ մասամբ անտիպ կտ - րամշակուած: Այս հատորիս ո - բացած եմ կանխիկ բաժանորդա - գիւն մը: Կուզ կ'ընեմ բարեկամ - եւ համակիրներուս, որպէսզի ֆրանք դրկելով բաժանորդագ - կանխիկ վճարողներուն անո - ցանկով մը պիտի դրուին գր - մէջ: Հաւանաբար գիրքը լոյս լէն վերջ արժէ աւելի սուղ:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Դրամ դրկել հետեւեալ հասցէ - Béchiktachlian, 21, Rue Ampère (Seine):

Ժամացոյցի եւ գոհարեղէնի
Վաճառատուն
ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
261, Rue du Fbg. St. Martin
Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՇԱԲԱԹ 12 ՄԱՐՏ 12 MARS 1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ | ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ամերիկ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3677

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՏԻՐԱՊԵՏԵԼ ՌՈՒՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻՆ»

« Ա. Հայաստան»ի կապոցներուն մէջ, ուրիշ կարգ մը յատկանշական պարագաներու հետ, մեր ուշադրութիւնը գրաւեց նոր ազդանշան մը,— « ՏԻՐԱՊԵՏԵԼ ՌՈՒՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻՆ» :

Այս ազդանշանը տեղաւորուած է փետր· 6ի թիւին Գ· էջը, վեց սիւնակի վրայ, որուն գլխագլուխը կը կազմէ Անաստաս Իվանովիչ Միկոյեանի հետեւեալ յայտարարութիւնը·— « Ռուսաց լեզուն ,— այդ Լենինի եւ Ստալինի լեզուն է»:

Ընթերցողները կը յիշեն, անշուշտ, որ Ա· Միկոյեան երբ ետ կը գայ Մեքսիքայէն անցեալ ամռան, Գերագոյն Խորհուրդի ընտրութեանց առթիւ, նշանաւոր ճառ մը խօսեցաւ, յիմար – իմաստուն բովանդակութեամբ: Այդ ճառին մէջ կը շեշտէր, միեւնոյն առեն խոստովանելով թէ « հայերէնը մոռցած է »·

— « Հայ ժողովրդի թշնամիները ամէն կերպ ճգնում էին արգելակել ձեւով ազգային, բովանդակութեամբ սոցիալիստական հայկական կուլտուրայի զարգացումը :

Նրանք ամէն ինչ անում էին Ռուսաց լեզուն Հայաստանից դուրս վանելու համար, որպէսզի դրանով իսկ Հայաստանի երիտասարդ խորհրդային ինտելիգենցիային անջատէին, մեկուսացնէին ռուսական մեծ կուլտուրայից :

Ռուսաց լեզուն — այդ Լենինի եւ Ստալինի լեզուն է : Դա այն լեզուն է, որով գրուած են հոկտեմբերեան սոցիալիստական մեծ յեղափոխութեան պատմական փաստաթուղթերի բնագրերը, լենինեան - ստալինեան յեղափոխական թէորիայի մեծագոյն ստեղծագործութիւնների բնագիրը :

Ռուսերէն լեզուով ստեղծուած են գրականութեան, արուեստի, գիտութեան, աշխարհում լաւագոյն կլասիկ երկեր :

Ով ուզում է կուլտուրական լինել, նա չի կարող եղյա գնալ առանց ռուսաց լեզուն իմանալու: Ով ուզում է լինել կրթուած, նա չի կարող հաղորդակից չլինել ռուսական կուլտուրային, ռուսական գրականութեան երկերին :

Ահա թէ ինչու, ընկերներ, թոյլ տուէք ձեր բոլորիդ եւ յանձին ձեր՝ Հայաստանի բոլոր աշխատաւորներին -- բանուորներին, կոլտնտեսականներին ու ամբողջ ինտելիգենցիային ցանկանալ լրջօրէն ձեռնամուխ լինել ռուսաց լեզուի ուսումնասիրութեանը»:

Այս յայտարարութիւնն ալ նոյնութեամբ տեղաւորուած է « Ա· Հայաստան »ի նոյն էջին ճակատը, իրրեւ նոր լերան քարող :

Այսքան՝ խորագիրներու մասին, որոնց կցուած են երկու պատկերներ ալ,— հայ աշակերտներ եւ աշակերտուհիներ, « ռուսաց լեզուի» դաս առած առեն:

Երեւանի պաշտօնաթերթին պատմութեան համաձայն, արդէն իսկ ձեռնարկուած է լուրջ աշխատանքի, խօսքէն գործի վերածելու համար Անաստաս Իվանովիչ Միկոյեանի պատգամը: Այս առթիւ, նոր բառ մըն ալ մէջտեղ նետած են, « գերազանցիկ»: Այսինքն աշակերտներ, որոնք մեծ յաջողութիւն չահած են, ռուսերէն սորվելու համար :

— « Բազմաթիւ են նրանք,— ռուսաց լեզուի գերազանցիկներ՝ Մեր երջանիկ, ուրախ ու կայտառ մանուկները սիրում են ռուս մեծ ժողովրդի սեմանչելի լեզուն, Լենինի - Ստալինի լեզուն: Նրանք հանդիպում են անցնում այդ առարկան »:

Այսպէս, Երեւանի երկաթգծի (երկաթուղի) թիւ 49 միջնակարգ դպրոցին մէջ, « Ռուսաց լեզուի դասաւանդումը դրուած է բաւարար հիմքերի վրայ: Բոլոր դասարաններն ապահովուած են որակեալ դասատուներով »:

Այս դասատուները « Հպարտութեամբ» կը ծանուցանեն իրենց « ռուսագէտ» սաներուն անունները (պատկերներն ալ տպուած են): Եւ կ'աւելցնեն թէ՝ քանի « բարձր է դասարանը, այնքան դիտակից եւ լուրջ վերաբերմունք են ցոյց տալիս աշակերտները Ռուսաց լեզուի տիրապետման գործում »:

— « Դպրոցի 7րդ, 8րդ եւ 9րդ դասարանների աշակերտները ոչ միայն վարժ կերպով կարդում են ու գրում, այլեւ ազատ պատմում են Պուշկինի, Նեկրասովի կենսագրութիւնները եւ նրանց ժամանակաշրջանի սոցիալական - տնտեսական փոխյարաբերութիւնները »:

Ուրիշ աւետաբե՛ր լուր մը :

Համաձայն կեդր. կոմիտէի եւ Միկոյեանի հրահանգներուն, Երեւանի թիւ 34 դպրոցին մէջ բացուած են չորս խմբակներ՝ ռուսերէնի համար: Կազմակերպուած է նաեւ խմբակ մը՝ դասատուներու համար, որպէսզի « էլ լաւ տիրապետեն Ռուսաց լեզուին »: Վերջապէս, դպրոցի պատի թերթերուն մէջ երկու սիւնակ յատկացուած է ռուսերէնի, գրադարանը ամէն օր կը ճոխանայ ռուսերէն գիրքերով, իսկ չարթուան առաջին օրը « յայտարարուած է Ռուսաց լեզուի օր, այդ օրը դասամիջոցներին բոլորը խօսում են ռուսերէն »:

Թերթը կը թելադրէ որ միւս դպրոցներն ալ հետեւին այս օրինակին :

Լուր մը եւս, պատկերը լրացնելու համար:

Հայաստանի խորհրդային Գրողներու Միութիւնը , որ ոչ իսկ նախորդին ծաղրանկարը կը ներկայացնէ, յունուար 29ին երեկոյթ մը սարքած է, ռուսերէնի համար: Այս առթիւ ցուցադրուած է նշանակալից չարժանկար մը, « Լենինը հոկտեմբերին», եւ ճառեր խօսուեր, կարծիքներ յայտնուեր են, բոլորն ալ ռուսերէն: Երի - տասարդ դրող մը, Գեղամ Սարեանն, իր մէկ բանաստեղծութիւնը արտասաներ է ռուսերէն : Ուրիշ մըն ալ արտասաներ է երկու ռուսերէն բանաստեղծութիւններ, նուիրուած Լենինի եւ Սթալինի :

Այս երկար ամփոփումը ինքնին այնքան պերճախօս է, որ չի կարօտիր մանրամասն վերլուծման :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՆՁՆՈՒԵՑԱԻ ԼԷՈՆ ՊԼՈՒՄԻ

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԵԴՐՈՆԻ ԽՄԲԱԿԸ...

Առաջադրութիւնները պայմանաւոր կը դնեն

Շաբաթի դահլիճին հրաժարումէն անմիջապէս վերջը, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդեր էինք երէկ, հանրապետութեան նախագահը նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնեց Պ· Լէոն Պլումի :

Նախկին վարչապետը հաւանութիւն յայտնելով, անմիջապէս գործի ձեռնարկեց, հետեւեալ յայտարարութեամբ ·

— « Վճռած եմ մինչեւ ծայրը երթալ, գլուխ հանելու համար ինծի յանձնուած պարտականութիւնը: Պիտի ջանամ կազմել այն կառավարութիւնը զոր անհրաժեշտ կը դարձնեն պարագաները, այսինքն տոկուն, տեւական եւ գօրաւոր կառավարութիւն մը, ընդունակ՝ համախմբելու եւ շարժելու ժողովրդապետութեան բոլոր ուժերը»:

Նոր վարչապետին առաջին գործը եղաւ խորհրդակցիլ ժողովրդական ճակատի երկու գլխաւոր թեւերուն՝ արմատական եւ համայնավար խմբակցութեանց հետ, քանի որ իր կուսակցութիւնը (ընկերվարական) մխաձայնութեամբ հաւանութիւն յայտնած էր արդէն: Արմատականներուն հարցուց թէ կը հաւանի՞ն մասնակցիլ, եթէ համայնավարներն ալ մտնեն դահլիճին մէջ: Պ· Պլում հարկադրուած էր ճշդել այս պարագան, որովհետեւ, նախաբարական անցեալ տարնապին առեն, երբ կը խորհէր բոլշեւիկներն ալ առնել դահլիճին մէջ, արմատականները հակառակեցան :

Արմատականները, իբրեւ պատասխան, իրենց կարգին հարցումներ ուղղեցին նոր վարչապետին, մասնաւորապէս եւմատական եւ քաղաքական խնդիրներու մասին (դրամի փոխանակութեան գործողութիւնները հսկողութեան տակ պիտի առնուի՞ն, Սպանիոյ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը պիտի չարունակուի՞ եւայլն):

Այս հարցումին պատասխանելու համար, Պ· Լէոն Պլում սոխրուած էր նախ հասկնալ համայնավարներուն դիրքը: Ուստի տեսակցութիւն մը ունեցաւ այդ կուսակցութեան երեք ներկայացուցիչներուն, Պ· Պ· Թորէզի, Ժաք Տիւքլոյի եւ Մարսէլ Ժիբոնի հետ, որոնք յայտարարեցին թէ տագնապին միակ լուծումն է կազմութիւնը ժողովրդական ճակատի կառավարութեան մը, զօրացնելու համար անոր ծրագիրը: Վարչապետը երէկ նոր տեսակցութիւն մը եւս ունեցաւ բոլշեւիկներուն հետ, որոնք ոչ միայն կը պահանջեն հսկողութեան տակ առնել դրամի փոխանակութեան գործողութիւնները (չանժ), այլեւ բանալ սպանիական սահմանադուռը, օգնութիւն հասցնելու համար: Իսկ ներքին քաղաքականութեան մասին արդէն ծանօթ են իրենց պահանջները:

Փարիզի ամերիկեան օրկանը հաւանական դանելով Լէոն Պլումի յաջողութիւնը, մասնակցութեամբ կեդրոնի խմբակցութեան եւ ի հարկին հրաժարելով բոլշեւիկներէն, կը գրէ թէ Մ· Նահանգներու գանձային նախարարութիւնը յայտնապէս թելադրած է որ մէկդի դնեն փոխանակութեանց հսկողութեան խնդիրը: Այդ պարագային, եւմատական նախարարութիւնը պիտի յանձնուի Պ· Փօլ Ռէյնոյի (կեդրոն), ինչ որ նորութիւն մը պիտի կազմէ ժողովրդականճակատի աւանդութեանց մէջ :

Շաբաթի հրաժարման պարագաները

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Պ· Շոթան հինգշաբթի առտու յայտարարութիւն մը ըրաւ երեսփ· ժողովին մէջ, պարզելով դահլիճին տեսակէտները եւ չեշտելով լիազօրութիւններ առանալու պահանջը: Ցայտարարութենէն ան - միջապէս վերջը, վարչապետը նշան ըրաւ իր պաշտօնակիցներուն եւ բոլորը մէկ ձգեցին հեռացան, մինչ ընկերվարական խմբակցութեան ներկայացուցիչը կը պատրաստուէր պատասխանելու: Այս անսպասելի ընթացքը մեծ զարմանք պատճառեց երեսփոխաններուն, եւ նախագահը հարկադրուեցաւ փակել ժողովը: Պատասխանելով այս առթիւ եղած հարցումներու, Պ· Շոթան ըսաւ թէ « չէր ուզեր նեղութիւն պատճառել իր պաշտօնակիցներուն, վիճաբանութիւն մը յարուցանելով »:

Նախորդ վարչապետին յայտարարութիւնը տեւեց քառասուն վայրկեան, խորին լռութեան մը մէջ: Վերջին 15 — 20 վայրկեանի ընթացքին, դեռ կը յուսար թէ պիտի ընդունուի իր ծրագիրը: Երբեմն իր կուսակցութենէն կամ կեդրոնէն երեսփոխան մը հաւանութիւն կը յայտնէր, բայց մեծ մասով ճառը ունկնդրուեցաւ լռութեամբ, ինչ որ ծանր տպաւորութիւն գործեց իր վրայ : Հրաժարումը անխուսափելի էր այլեւս :

Պ· Շոթան իր ճառին մէջ չէ՛տեց ·

— « Կառավարութիւնը դէպքերու հոսանքէն չէ որ կը քշուի: Ան ղեկուած չէ խորհրդարանական մեծամասնութենէ մը: Բայց եւ այնպէս, ժամանակը եկած է ձգել երթալու, եւ երբ ես հեռանամ, յաջորդս քանի մը միլիառ պիտի դտնէ Պանք տը Ֆրանսի մէջ, ի հաշիւ պետական դանձին, վճարելու համար պայմանաժամը լրացած պարտքերը: Ինչ կը վերաբերի ֆրանքին անկման, այդ խնդիր մըն է որ կրնայ դիւրութեամբ կարդադրուիլ»:

Ցետոյ բացատրեց թէ ինչո՛ւ ստիպողական կը գտնէ լիազօրութիւնը , թէ ինչու անհրաժեշտ է ամփոփուիլ եւ առժամապէս յետաձգել ընկերային բազմաթախս օրէնքները: Այս բացատրութեանց առեն ալ, համայնավարներն ու ընկերվարականները ձայն չէին հաներ :

Շատ սրտառուչ էր իր յայտարարութեան վերջին մասը ·

— « Ո՞վ ինձմէ աւելի կոչ ուղղեց համերաշխութեան: Ես ինքս չցաւեցա՞յ որ չատ անճուկ դահլիճ մը կազմելու հարկադրուեցայ, հակառակ իմ կամքիս: Ես չէ՞ որ ըսի թէ պարտականութիւնս կատարած ըլլալու նոյնքան բուռն ուրախութիւնը պիտի զգամ, նոյնիսկ եթէ օր մը զգեստուիմ այն ընկերներուն կողմէ որոնց համբան բացի: Եթէ եկած է այդ օրը, պատրաստ եմ: Ես միշտ նոյն լեզուն դործածեցի: Ցիշեցէք ընկերային օրէնքի վիճաբանութիւնը , յիշեցէք ընկերային օրէնքներու ամբողջ ծրագիրը, որ ամբողջ մըն է, որուն մէկ մասը չէ կրնար գործադրուիլ առանց միւսներուն : Ես ինքս ալ ուզեցի ընդունիլ ամբողջ ծրագիրը, ինչպէս որ ներկայացուցած էր զայն Լէոն Պլում, եւ ոչ մէկ մասը ուզեցի մերժել : Ես ինքս ալ ուզեցի ընդունիլ ամբողջ ծրագիրը, ինչպէս որ ներկայացուցած էր զայն Լէոն Պլում, եւ ոչ մէկ մասը ուզեցի մերժել : Ես ինքս ալ ուզեցի ընդունիլ ամբողջ ծրագիրը, ինչպէս որ ներկայացուցած էր զայն Լէոն Պլում, եւ ոչ մէկ մասը ուզեցի մերժել : Ես ինքս ալ ուզեցի ընդունիլ ամբողջ ծրագիրը, ինչպէս որ ներկայացուցած էր զայն Լէոն Պլում, եւ ոչ մէկ մասը ուզեցի մերժել : Ես ինքս ալ ուզեցի ընդունիլ ամբողջ ծրագիրը, ինչպէս որ ներկայացուցած էր զայն Լէոն Պլում, եւ ոչ մէկ մասը ուզեցի մերժել :

(Ուրիշ շարունակութիւնը վարդվ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՑՍ ՄԷԿՆ ԱԼ ՓՐԿՈՒԵՑԱՒ

Յունուար 26 թուակիր նամակով մը, նոր Սիսի Լուսինեան վարժարանի հոգաբարձութիւնը գնահատելով « Ցառաջ »ի ձեռնարկը, կը գրէր·

— « Եթէ հանգանակութիւնը բարձրանայ 5000 ֆրանքի, բոլոր չքաւոր տղոց գրասեղան - նստարան ապահովելէ զատ, կը հոգացուին նաեւ անոնց գրենական պէտքերը :

... Վստահելով « Ցառաջ »ի բացած հանգանակութեան տալիք արդիւնքին, չինել տալ սկսած էինք արդէն գրասեղան - նստարաններ, որոնց թիւը կը հասնի 29: Մեր 178 չքաւոր տղոց կը բաւէ 59 գրասեղան - նստարան: Իւրաքանչիւր գրասեղան - նստարանի 70 ֆրանք ծախք կ'ըլլայ : Եթէ գումարը 5000ի հասնէր, 870 ֆրանքով ալ կարելի էր հոգալ անոնց գրենական պէտքերը »:

Հանգանակութեան գումարը այսօր հասած է 5214 ֆրանքի: Ուրեմն, աւելի քան իրենց սպասածը :

Ուրիշ խօսքով, ապահովուած են է՛ւ գրասեղանները է՛ւ գրենական պէտքերը :

Ստանալով առաջին չէքը, 3000 (երեք հազար) ֆրանք, հոգաբարձութիւնը կը գրէ « Ցառաջ »ի խմբագրին (4 մարտ).

— « Մորին շնորհակալութեամբ ըսացանք ձեր 15 փետրուար նամակն եւ 3000 (երեք հազար) ֆրանքը : Մեր չքաւոր եւ որբ աշակերտներու մասին « Ցառաջ »ի մէջ, մեծերու եւ փոքրերու կողմէ եղած արտայայտութիւնները կը կարդանք հրճուանքով: Նիւթապէս եւ բարոյապէս վարժարանիս օգտակար հանդիսացող ազնիւ հոգիները կը ծանօթացնենք նաեւ աշակերտութեան: Եթէ կարելի է, կ'ուզենք մեր քովն ունենալ, փոքրիկները Պոզոս Երեմեանի եւ Մովսէս Բարխանեան լուսանկարները: Մեր աշակերտները տուրեան փափաքն է այդ: Այդ բարի տղոց ուրախութիւն պատճառելու համար, այսօր, Եօզղատցի 12 տարեկան Կարապետ Պէյլէրեան անուն որբ մը եւս դպրոց ընդունեցինք: 178 որբ եւ չքաւոր աշակերտներու 91ին յաջողած ենք գտնել պաշտպաններ, որոնք կը վճարեն 50 — 100 ֆրանք տարեթոշակ: Վարժարանիս բարձրագոյն կարգերու տարեթոշակն է 125 ֆր· : 87 աշակերտ, որոնց 45ը աղջիկ եւ 42ը, մանչ տակաւին պաշտպան չունին: Մեր դերադոյն ճիգերը կը թափենք, մանուկ մը աւելի կարդացնելու համար »:

Ուրեմն, « Ցառաջ»ի բարեկամները եղբայրական պարտք մը եւս կատարած եղան, սրտանց ընդ առաջ երթալով ձեռնարկի մը, յանուն նոր սերունդի փրկութեան :

Մենք պարզապէս կաղանդչէք մը սպասիվել կ'ուզէինք: Անոնք տուին աւելին, ինչպէս ուրիշ պարագաներու մէջ:

Շնորհակալութիւն բոլորին ալ :

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ՍԻՍԻ (ՊԻՏՐՈՒ Թ) ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ 178 ՈՐԲ ԵՒ ՉՔԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցովհ· Զրբխճեան վիէննէն (75 ֆրանք).—	25
Տիկին Աննա Զոպոյեան, հօրեղբօր Ցովհ· Ղապայճանի մահուան տարելիցին առթիւ	30
Աբրամ Պարոնեան, փոխան մատաղինի	25
Խոսրով Արապչեան	10
Պարգեւ Խաչիկեան	10
Գումար՝	100
Մարտ 10ի դումարը	5114
Ընդհ· գումար՝	5214

ՍՈՍԿՈՒԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ

Վճիռը կը պատուի պատ, շաբաթ

Մոսկուայի 21 ամբաստանեալներուն հարցաքննութիւնը վերջացած ըլլալով, ընդհ· դատախազ Վիշինսքի երէկ, ուրբաթ, կարդաց իր պահանջագիրը, որ տեւեց չորս ժամ: Այսօր պիտի լսուին ամբաստանեալներուն վերջին խօսքերը, իսկ վճիռը կը սպասուի իրիկուան դէմ :

« Թան»ի թղթակիցը կը կարծէ թէ բոլորը հաւանաբար մահուան պիտի չդատապարտուին. Հաւանական է որ երեք բժիշկները փրկեն իրենց գլուխը, իրրեւ պարզ գործիքները եակոտայի եւ դատապարտուին բանտարկութեան առաւելագոյն չափին, 25 տարի: Իսկ մահապատիժը անխուսափելի կը համարուի եակոտայի, Ռիքովի, Ռաքովսքիի, Պուխարինի, Ռոզենհոլցի, Քրէսթինսքիի եւայլն համար: Ամէն պարագայի մէջ, կարելի չէ գուշակութիւններ կատարել այս մասին, հիմնուելով նախընթաց պարագաներու վրայ :

*** Եակոտայի դէմ հարցաքննութեան առթիւ, կարգ մը թղթակիցներ կը հաւաստեն թէ ամբաստանեալը խոստովանած է որ անհրաժեշտ դտած էր սպաննել տալ Կորքիի տղան, իւրացնելու համար անոր կինը, որ շարժանկարի արուեստագիտուհի մըն է :

*** Անգլիոյ աշխատաւորական անկախ կուսակցութիւնը զայրալից բողոքագիր մը ուղղեց Լոնտոնի խորհրդային դեսպանին, խնդրելով որ ղրկէ Սթալինի : Այս գրով, ձախ աշխատաւորականները կը յայտարարեն .

— « Մենք կը մերժենք հաւատալ Զինովիեւի, Քամենեւի, Թրոցքիի, Փխաթաքովի, Պուխարինի, Ռիքովի եւ Ռաքովսքիի պէս փորձ յեղափոխականներու դէմ եղած ամբաստանութեանց մէկ մասնիկին անդամ : Եթէ այդ ամբաստանութիւնները հիմնաւոր ըլլային, այն առեն սա եզրակացութեան պիտի հասնէինք թէ հիմնովին յոռի բան մը կայ ռուսական յեղափոխութեան մէջ, քանի որ իր նուիրապետութեան կատարը կը բարձրացնէ այդպիսի այլասերածներ : « Մոսկուայի անցեալ» հանգամանքն իսկ եւ դատավարութեան եղանակը երբեք չեն կրնար համոզել մեզ: Ընդհակառակն: Բանուորական դասերու արդարութիւն չէ այս, այլ բարբարոսական անարդարութիւն, անարգանք մը՝ միջազգային աշխատաւորութեան իտէալներուն ևշահերուն դէմ :Նախատական ծաղրանք մըն է այդ մարդկային իրաւունքներու եւ ոճիր մը անասնական» :

*** « Տէյլի Մէյլ» չունդալից պատմութիւն մը հրատարակած էր երէկ, որուն համաձայն Սթալին թունաւորուած է կապարախառն բաղադրութեամբ մը... Այս առթիւ կը գրէ թէ անցեալ սեպտեմբերին Մոսկուա հրաւիրուած էր Վիէննացի մասնագէտ մը, փրոֆ· Հանս Էփինկէր, մանրակրկիտ զգուշութիւններով ...

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, ձերբակալուած է նաեւ մարաջախտ Բուտիէննի :

ՖՐԱՆՔԻՆ ԵԼԵՒԷՋՆԵՐԸ կը շարունակուին: Երէկ անգլիականը կ'արժէր 158.96, տոլարը՝ 31.72:

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱՆԸ

The Hunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թարգմ. ՏԻՒՐԻՆ ՀԱՒՀԱՓԵԱՆ
Trans : J. M. Ֆ·ԱՐԱՎ· Ա·Ս·Ս·Ր·

Ֆրանսիայի ներքին գործոց նախարարութեան մամուլի բաժնի պետ Տէնիս Ուհիթլէյ, որ ծանօթ է իր հետաքրքրական վէպերով, ինչպէս նաեւ « Ոսկի Մարդը » եւ « Ստամբուլի Լերան » անունով, ներկայիս կը գտնուի Թուրքիոյ մայրաքաղաքը, ուր ան հրատարակելու է իր նոր վէպերէն մէկը։ Ան հոս ալ կը շարունակէ իր հետաքննութիւնները, որոնք զինք տարիներ առաջ տարած էին Ռուսիա, Չինաստան, Ճաբոն, Հնդկաստան, Պարսկաստան, Աֆղանստան եւ Եգիպտոս։ Ան ունի նաեւ ուրիշ նպատակներ ալ, որոնք կը վերաբերին Թուրքիոյ ներկայ վիճակին։ Ան կը ներկայացնէ Թուրքիան իբրեւ երկիր մը, որ կը գտնուի ներքին եւ արտաքին մեծ դժուարութիւններու մէջ։ Ան կը հաւատայ, որ Թուրքիան ներկայիս կը գտնուի ամենէն ծանր շրջանին մէջ իր պատմութեան մէջ։ Ան կը կարծէ, որ Թուրքիան ներկայիս կը գտնուի ամենէն ծանր շրջանին մէջ իր պատմութեան մէջ։ Ան կը կարծէ, որ Թուրքիան ներկայիս կը գտնուի ամենէն ծանր շրջանին մէջ իր պատմութեան մէջ։

ՀՈՎՍԵՓ ՔԱՂԱՔԻ ԵՒ ՄԱՅՐ ՔԱՂԱՔ

Յովսէփ Քաղաքի ծնած տունը Սամսոնի մէջ, որ այժմ կը գտնուի Թիւրքիոյ Հայաստանի Ազգային Թանգարանին տիրապետութեան տակ, ինչպէս նաեւ Յովսէփ Քաղաքի հօր՝ Գրիգոր Քաղաքի գերեզմանը, կը գտնուին ներկայիս ամայի վիճակի մէջ։ Ասոնց մասին կը գրէ Ռուբէն Սեւակ հետեւեալ տողերը։

Ես տեսայ ձեր տունը, ձեր գերեզմանը,
Ձեր հայրենի քաղաքը, ձեր հայրենի տունը,
Ձեր հայրենի տունը, ձեր հայրենի քաղաքը,
Ձեր հայրենի քաղաքը, ձեր հայրենի տունը։

Ես տեսայ ձեր տունը, ձեր գերեզմանը,
Ձեր հայրենի տունը, ձեր հայրենի քաղաքը,
Ձեր հայրենի քաղաքը, ձեր հայրենի տունը,
Ձեր հայրենի տունը, ձեր հայրենի քաղաքը։

Ես տեսայ ձեր տունը, ձեր գերեզմանը,
Ձեր հայրենի քաղաքը, ձեր հայրենի տունը,
Ձեր հայրենի տունը, ձեր հայրենի քաղաքը,
Ձեր հայրենի քաղաքը, ձեր հայրենի տունը։

Ես տեսայ ձեր տունը, ձեր գերեզմանը,
Ձեր հայրենի տունը, ձեր հայրենի քաղաքը,
Ձեր հայրենի քաղաքը, ձեր հայրենի տունը,
Ձեր հայրենի տունը, ձեր հայրենի քաղաք

չեզէք մանաւանդ արտաքին քաղաքականութեան ծանրակշիռ վիճաբանութիւնը, ուր պատիւ ունեցայ համախմբելու երեսփ. ժողովին միաձայնութիւնը, ապացուցանելով թէ Ֆրանսայի ապահովութեան էական հիմը կը կազմէ մեր ուժը, ոչ միայն մեր սքանչելի բանակին ուժը, այլեւ մեր աշխատանքի կամքը եւ միութեան ուժը: Կառավարութեանց պարտականութիւնն է չհապաղիլ կուսակական վարդապետութիւններով, երբ կը դանուին իրողութեանց առջեւ: Անոնք պէտք է ընտրութիւն մը կատարեն հայրենիքի շահերուն եւ կուսակցական շահերուն միջեւ. այս կառավարութիւնը հպարտ է որ կը գերադասէ հայրենիքին շահերը »:

ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄ ԱԻՍՏՐԻՈՑ ՄԱՍԻՆ

Հիթլէր պիտի պատասխանէ Շուշնիկի

Երէկ հաղորդած էինք թէ Աւստրիոյ վարչապետը հանրաքուէ մը սարքած է վաղը, կիրակի, հաստատելու համար ժողովուրդին կամքը՝ անկախութեան մասին :

Տոքթ. Շուշնիկի այս որոշումը մեծ դժգոհութիւն պատճառեց Գերմանիոյ մէջ, մանաւանդ որ վարչապետը իր ճառին մէջ յայտարարած էր,— «ես չեմ վախնար Պէրխթէսկատէնի համաձայնութենէն բխած սպառնալիքներէ : Մենք պիտի յարգենք համաձայնութիւնը, բայց ոչ ստորակէտ մը աւելի»:

Գերմանական թերթերը ուժգնօրէն կը քննադատեն այս ճառը եւ հանրաքուէի որոշումը: Հիթլէր արտակարգ նիստի հրաւիրեց իր գաղտնի խորհուրդը, որ վերջերս կազմուած էր, իսկ այսօր ձայնասփիւռ ճառ մը պիտի խօսի, իբրեւ պատասխան Աւստրիոյ վարչապետին: Միւս կողմէ, արտաքին նախարար Ռիպպէնթրոփ Անգլիոյ իր պաշտօնակիցին հետ խորհրդակցելէ վերջ, Գերլին վերադարձաւ երէկ, ստիպողաբար: Ֆաշական Գերմանիոյ Խորհուրդն ալ ժողովի հրաւիրուեցաւ :

Մեծ զգայնութիւն կը տիրէ Վիէննայի եւ ամբողջ Աւստրիոյ մէջ, ուր մտահոգութեամբ կը դիտեն Գերմանիոյ ընթացքը: Յոռովութիւններ ալ ծագեցան Լինցի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ:

Վերջին լուրերու համաձայն, Աւստրիոյ նացիները (հիթլէրական) պիտի չմասնակցին վազուան քուէարկութեան: Տոքթ. Շուշնիկ իր յոյսը դրած է եկեղեցիներուն եւ բանուորական դասերուն աջակցութեան վրայ: Հեռագրի մը համաձայն, պիտի հրաժարի Տոքթ. Զայս Ինքվարտ, ներքին նախարարը որ պարտադրուեցաւ Հիթլէրի կողմէ :

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ աշխատաւորական երեսփոխան մը հարցուց թէ վարչապետը որ եւ է յայտարարութիւն չունի՞ Աւստրիոյ հանրաքուէի մասին, նկատի առնելով Սէն Ժէրմէնի դաշնագիրը եւ Ժընեւի 1922ի դաշնագիրը: Պ. Զէյմպրլէն պատասխանեց.— «Ոչ, որ եւ է յայտարարութիւն չունիմ »: Այս պատասխանը չկրնար ծախահարուեցաւ պահպանողականներուն կողմէ, որոնք աւելի կը նախընտրեն լեզու գտնել Գերմանիոյ հետ, քան կռուիլ փոքրիկ Աւստրիոյ համար »: Աշխատաւորական երեսփոխանը խնդրեց որ վարչապետը գոնէ յոյս յայտնէ թէ հանրաքուէն պիտի կատարուի «առանց արտաքին միջամտութեան կամ ճնշումի», որպէսզի Աւստրիոյ ժողովուրդը կարենայ արտայայտել իր ինքնորոշման իրաւունքը »:

Վարչապետը չպատասխանեց, նոյնպէս լուռ մնաց, երբ ուրիշ աշխատաւորական երեսփոխան մը դիտել կուտար թէ կառավարութեան կուսակիցները համաձայն են որ «Գերմանիա Աւստրիա երթայ»:

**** Վերջին լուրերու համաձայն, ծանր հանգամանք ունին Աւստրիոյ մէջ պատահած խռովութիւնները: Բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուած են կրակի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ: Շատ մը Հրեաներ ծեծ կերան :*

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնը որոշեց մեծ բանակ մը կազմել, 2.500.000 ոսկի տրամադրելով սպառազինութեանց: Այս գումարը պիտի աւելնայ ներկայ տարեշրջանի ընթացքին, մասնաւորապէս օդանաւային եւ ծովեզերեայ պաշտպանութեան համար: Նախապէս որոշուած էր 20.000 հոգինոց բանակ մը կազմել երեք տարիէն: Այժմ պիտի հանեն 25.000 զինուոր, կարելի եղածին չափ շուտ: Ընդհ. ելմտացոյցին ելքն է 40.520.000 ոսկի, մուտքը՝ 36.740.000. ուրեմն բաց կը մնայ 3.780.000 ոսկի :

ԱԼԺԵՐԻՈՑ ընտրական օրէնքին դէմ բողոքները կը շարունակուին: Մինչեւ հիմա հրաժարած են 320 փրանսացի քաղաքապետներ եւ օգնականներ, ամբողջ Ալժերիոյ մէջ :

ՌՈՒՄ առ. յեղափոխականներու վարիչ մարմինը, որուն մէջ կը գտնուի Հայ մը եւս, Տէր Պողոսեան, բողոքագիր մը հրատարակեցին Մոսկուայի դատարանի առթիւ իրենց ընկերներուն դէմ եղած մեղադրանքներու դէմ : Բողոքագիրը կ'ըսէ թէ Սեմենով չատոնց խայտառակուած էր իբրեւ խառնակիչ :

Հ. Յ. Դ.

Գուսան

Վիէննի կոմիտեի վիճաբանական ժողովը 13 մարտ, կիրակի երեկոեան ժամը 8ին, Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ հին անդամատետրերով: Ժողովը պիտի վարէ ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

ՊՈՒԱԼԻՒԶԻի «վարանդեան» խումբի ներթական ժողովը, 12 մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատանեկան միութեան «փոթորիկ» եւ «կայծակ» խումբերու դասախօսական ժողովը, 12 մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, ազգ. դ պրոցին մէջ, կը խոսի Ընկ. Ց. ԹԱՒՈՑԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռիթատափոր» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 14 մարտ, երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՍԷՆ ՄՈՐԻՍի «ցասաց» խումբի ընդհ. ժողովը 13 մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ծանօթ հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

ՎԱՒԱՆՍի կոմիտէի ընդհ. ժողովը, 14 մարտ երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, «Սիամանթօ» ակումբին մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջանային կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Վարանդեան» խումբի ընկերները, շաբաթ երեկոյ (Մարտ 12), սովորական տեղը: Կարեւոր օրակարգ :

« ՎՐԷԺ » խումբի ընկերներու ժողովը՝ կիրակի (13 մարտ) կէսօրէ ետք, ժամը 2ին, սովորական տեղը: Կարեւոր օրակարգ :

«ԹԱՔՈՒԻԼ» խումբի ընկերներու ժողովը՝ կիրակի (13 մարտ) , կէսօրէ ետք, ժամը 2ին, սովորական տեղը: Կարեւոր օրակարգ :

« ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ » ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ երկուշաբթի (14 մարտ) երեկոյեան ժամը 8.30ին, Շահրիկեան սրահին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ :

« ՀԱՄԱԶԱՍՊ » խումբի ընկերահամակրական հաւաքոյթ - դասախօսութիւնը կիրակի 13 մարտ) կէսօրէ ետք, ժամը 2ին, սովորական տեղը :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՎԻԷՆԻ Հ. Յ. Դ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ

13 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Սալ տը Ֆէթի մէջ,

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. Մ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ «Թուրքիոյ հոգեկան ու փորձերը»

Մասնակցութեան համար 1 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Փետրուար 18ի առթիւ

Հ. Յ. Դ. ՊՈ՛ՍԼՎԱՐ ՑՏՏՈՑԻ «ՎՐԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

13 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին

BAR INTERNATIONALի սրահին մէջ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Հ. ՍԷՐԷՆԿԻԼԷՑԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Կը մասնակցի տեզւոյն կապոյտ խաչի երիտասարդական երգչախումբը, դեկավարութեամբ Տիկին ՓՆԱՐԻԿ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՊՕՍՕՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ՍՐԱՀԻ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ ՎԱՐԴԱՆԵՑԱՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

12 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ, Մաքսէյլ:

13 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին «Վարանդեան սրահին մէջ, Պօմօն:

Կը մասնակցին տեղական կարգ ուժեր:

ՆԵՐԿԱՑ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ԳԵՐ. Տ. ԶԳՕՆ Ե. Վ. Տ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

որ հարկ եղած բացատրութիւնները պիտի տայ վարդանանց պատերազմի մասին:

Մուտք 6 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆր.:

ՀՆՉՈՑԿ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հ. Յ. Դ. «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻՒ

13 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «ԱՐԻՄԵԱՆ» սրահը

2 Ռիւ Տը լա Տէֆիւնս, Իսի Լէ Մուլինոյ

Կը հւսայէ Ֆրանսացի ընկերվարականներու կողմէ ընկերներ

Dr. A ESSAYD I conseiller général de la Seine, Mr. POLICARD, Mr. BERNARD եւայլն, ինչպէս նաեւ ընկերներ Լ. ՉԱՐՄԻՒԼԵԱՆ, եւ Տ.Թ. ՔԻՒԹԻՒՀԵԱՆ: Երգ, նուագ եւ արտասանութիւն: *Կը խնդրուի անչափահաս մանուկներ չբերել: Մուտք 7 ֆր.:*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Հ. Յ. Դ ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

12 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 3.30ին ԼՄԻԼ ՋՕԼԱ սրահին մէջ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԱՑ»

Գիները 5, 4 եւ 3 ֆրանք

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓՈՐԹ Տ'ՕԹՍԼԻԻ Ֆ. Կ. ԽԱՉՔ ՆՈՐԱԿԱԶՄ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

13 Մարտ, կիրակի ցերեկ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ սրահին մէջ, 13 Rue Pierre Curie, Bicêtre

Մէթրօ Փորթ տ'Իթալի

Կը խոսի Տիկին Է. Է. ՔԻՒԶԱՆԴ

Գեղարուեստական բաժին, երգ, նուագ, արտասանութիւն, տալական ու եւրոպական պար: Կը նրամցուի թէյ ու պիւքլիւ:

Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով

Մուտք՝ 3 ֆրանք, փոքրերու՝ 1 ֆր.:

ՀԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Վարդավառեան տօթիւ

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԷՄԻՆԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

13 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ ՀԱՅՐ Կ. Ա. ՏԷՐՄՈՑԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

19 Մարտ, Շաբաթ գիշեր, ժամը 10էն մինչեւ լոյս

HOTEL DES DEUX MONDESի շքեղ սրահներուն մէջ

22 Ave, l'Opéra — Métro: Pyramides

Նախագահութեամբ՝ Տիկին ՆՈՑԵՄԻ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆի

Եւ մասնակցութեամբ Հայ Օրիորդաց Միութեան

Գեղարուեստական բաժին, ORCHESTRE PIZZARO:

Այս առթիւ պիտի կատարուի Միութեանս կողմէ սարքուած տարեկան վիճակախաղը :

Մուտք **20** ֆրանք (Անուրդ չկայ) Անդամներուն՝ **12** ֆրանք

ՑՈՒՇԱՏԻՏՂ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Հայ Կատարներու եւ Մարտիկներու Միութեան դասախօսութիւնը 12 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Մհրիմեան» սրահին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆիւնս: Կը խօսի Դնդ. Բաղդասարեան «Վարդանանց պատերազմը պատմական ու ռազմական տեսակէտով»: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibal

Մարտ 10 — 16 Մարտ

Ամէն օր ցերեկներէ 2.30ին, իրիկուններէ 20.30ին:

Fernandel

dans

le Bois du Sport

Գիներ 5 եւ [illegible]

Նկարով յայտարարութիւնը բերելին կը բան 2 մուտքի տա[illegible] ակնեղյուսով գինով

ՅԱՒԱԿՈՒԹԻԻՆ

Սէն - Լուի Հ. Ը. Դ. «Ակնունի» ենթակոմիտէն, Պատանեկան Միութիւնը, «Մասիս» մարզականը, Ֆ. Կ. Հաչը, Թաղական Խորհուրդը եւ Քղզիի Հայրենակցական Միութիւնը իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն ՏԷՐ ԵՂԻՇԷ ՔՀՆԱ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆի եւ պարագաններուն, երբ ցուհի ԼՈՒՍԻՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑՈՒՄ

Մարսէյլի Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը ընդդէմ Լա ՍԻՈՒԹԱՑԻ Ա. խումբին, կիրակի 13 Մարտ, ժամը 14ին, Գամանի Հ. Մ. Ը. Մ.ի դաշտին վրայ:

Թամացոյցի եւ գոհարեղինաց

վաճառատուն

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

SALLE ERARD, 13 Rue du Mail ՄԷԹՐՕ Sentier

12 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

(Սրահին դռները պիտի բացուին ժամը 8.30ին)

ՐԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (12 suirées)

Կը դաշնակահարէ Պախ - Լիստի Ֆանթէզին եւ Ֆիւկը, Պէթհովէնի Նաթը, Շոբէնի չորրորդ Պալատը, Նոքթիւռնը եւ Սկէրցօն, Սրուանձտեան Փափուրին, Կոմիտասա վարդապետի «Ճեռ - Առաջը — Կարնոյ, Իբրոյեան Իվանովի կովկասեան Սիւիթէն Առւլի մէջ եւ Սարդարի քայլերգը եւ Լիստի պոհեմրթեան :

ԳԻՆԵՐԸ.— Ա. կարգ՝ 25, Բ. կարգ 20, Գ. կարգ 15, Դ. կարգ 10 ֆրանք: Պալքոն 10 եւ 7 ֆրանք: Դիմել՝ Salle Erard, եւ Հրանտ Սամուէլ գրատուն 51, Rue Mr. le Prince, Փարիզ :

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն

364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)

Մէթրօ Porte de Versailles· *Թել.* Vaug. 52—06

Օթոպիւս AG. 33, 89

Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20 Իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15, եւ ժամադրութեամբ

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառայ գրամներու փոփոխութիւնս ձեզ կը տրուին ամէն երկրի հատար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ:

ՔԷՄԱՆՉԻՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՈՒՏԻ ՀԱՅԿ

Կր հնուագէն ամէն երեկոյ մասնակցութեամբ ՔԱՆՈՒՆԻ Պ... եւ պարուհի ՕՐԻՈՐԴ ՁԷՐԻՏԱՑԻ, Franco - Orientale սրճարանին մէջ, 3. RUE CLAUZEL (35 Rue des Martyrs֊ի անկիւնը) Trudaine 51—80, Մէթրօ N. D. Lorettes եւ Pigalle Օթոպիւս R. bis Արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, օղի՝ լաւ աղանձերով

Bar-Restaurant

"AU BEREKET"

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական հասեղ կերակուրներ: Անարատ գի՝ տաք աղանդերներով: Արեւելեան նուագ ամէն շաբթի, շաբաթ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Շաբելի ժամադրավայր:

"ՇԻՐԱԿ

Արեւելքի միակ իսկական օղի, Անզուգական, Անմրցելի, Անեսարդ Աւաջնակարգ զօրացուցիչ քեր, պատրաստուած զուտ չամիչ ով Հայ աւանդական սեղանին

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցունուար 1էն սկսեալ կը դրծադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավակ բրդեղէններու, կօշիկներու, ճերմակեղէններու, Քրիքօճաքի, գուլպաներու եւ նման ապրանքներ բացառապէս գնդուած գիներով:

Ամենայարմար ապրանքներ կրնանք ներկայացնել Underwood եւ Remington գերազանց մեքենագրելի դրամագլուխներ, որոնց առաքումը կ'ընդունի Ամերիկայէն.

Փափաքողներու կը ղրկենք կերպասի եւ նմոյշներ եւ գիներ

Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77, 67-78

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 13 ՄԱՐՏ DIMANCHE 13 MARS 1938

ԺԹ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3678

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԷՊԻ ԱՆԾԱՆՕԹԸ...

Պարզապէս խելքի պտոյտ կը պատճառեն մէջազգային կացութեան ելեւէջները, իրենց արընթաց ուժգնութեամբ եւ անչափելի խորութեամբ :

Աչխարհ մըն ու կը սասանի վերջնական եւ հաստատուն կարծուած հիմերու վրայ :

Ամբողջ սկզբունքներ, բանաձեւեր, դաշինքներ եւ յանձնառութիւններ կը հաշտաին, կը խորտակուին յարաճուն եւ չառաչուն ալիքներու առջեւ, ապշեցնելու մտանելով ծերացած մարդկութիւնը :

Եւ մէկ հարցում կը սարսռայ բոլորի շրթունքին վրայ,— ի՞նչ պիտի պատահի վաղը : Մինչեւ ո՞ւր կրնայ հասնիլ դէպքերու այս զահավէժ ընթացքը...

Արդարեւ, ոչ թէ վերջակէտ մը, այլ նախարան մըն է Աւստրիոյ պարագան : Դասական բացատրութեամբ՝ «սկիզբն երկանց » :

Կեռ Պաչի դրօչին ծածանումը՝ Վիէննայի վրայ, ընդամէնը քանընչորս ժամուան ռազմախաղ մը վերջը, կը բանայ ճամբայ մը, ուր այլեւս կանգ չեն կրնար առնել ոչ զինակառուրանները, ոչ ալ այսպէս կոչուած ժողովրդավար իշխանութիւնները :

Հիթլէրական գրոհը դէպի Աւստրիա, այնքան եղերական պարագաներու մէջ, անգամ մը եւս կը հաստատէ ոչ միայն Ազգերու Դաշնակցութեան անկարողութիւնը, այլեւ անոր ամէնէն զօրաւոր անդամներուն անկարողութիւնը :

Հաշուեցէք անգամ մը,— Մանչուրիա, Եթովպիա, Սպանիա, Չինաստան, Աւստրիա...

Բոլոր պարագաներուն մէջ ալ, սեղմուած բռունցքը, զրահապատ կրունկն էր որ ինդեց, տրորեց բոլոր նկատումները : Իսկ անոնք որ «երաչխաւոր»ի պատուհան հագած, ուխտեր եւ դաշնագիրներ կը յիշեցնէին, մնացին թատերական հանդիսատեսներու վիճակին մէջ :

Աւստրիոյ ողբերգութիւնը նոր է տակաւին, եւ աւելի ծանրակչիռ, պայթած ըլլալով կեդր. Եւրոպայի սրտին վրայ :

Եւ սակայն, չափազանց լաւատեսութիւն պիտի ըլլար կարծել թէ այդ պրդտիկ երկիրը աւելի ածան պիտի ապատի, քան միւսները : Ամէնէն պատասխանատու օրիանները ալ «Աւստրիոյ մահը » կ'ողբան արդէն : Իսկ բոլորս գիտենք թէ դիւանագիտական բողոքագիրները չեն որ կրնան հողեգարձի վերածել հզօրը, երբ կը պակսի վճռական գործողութիւնը, կամ գործելու տարողութիւնը :

Մէա կողմէ, իրողութիւն է որ «ախորժակն ուտելով կը բացուի » :

Արդ, երբ տիւամիթ ուժեր յաղթանակէ յաղթանակ, ճակատէ ճակատ կ'արշաւեն անարգել, ո՞վ կրնայ երաչխաւորել թէ յաջորդ զոհը պիտի չըլլայ ուրիշ անձար պետութիւն մը, Չեխոսլովաքիան :

Չէ՞ որ Գերմանիոյ «Առաչնորդ»ը հանդիսաւորապէս տէր կը դառնար սահմանէն դուրս եղած 10.000.000 Գերմանացիներու, դեռ քանի մը չաբաթ առաջ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՒԼԻՃ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՍԷՋ

"Երբ խաղաղութիւնը վտանգուած է, պէտք է մոռնալ ներքին վէճերը"

Մինչ Լէօն Պլում կը չարունակէր իր խորհրդակցութիւնները, նամակներ փոխանակելով արմատականներուն հետ, որոնք խուսափողական դիրք մը բռնած են, Աւստրիոյ դէպքերը եկան խանգարել չատ մը ծրագիրներ : Լէօն Պլում կը պարտաւորէր նոյնիսկ հրաժարելու, իր առջեւ կուտակուած դժուարութիւններուն առջեւ, երբ հաստատուեցաւ Աւստրիոյ անկումը : Վարչապետը փութացաւ յայտարարել .

— « Պատերազմի առեն, ինչպէս խաղաղութիւնը վտանգուած պահուն, Ֆրանսացիները պէտք է մոռնան ներքին վէճերը եւ միանան» :

Այս հիման վրայ, վարչապետը կ'ուզէ կազմել դաշինք մը, որուն պիտի մասնակցին ոչ միայն համայնավարները, այլեւ թոնդ ազակոմեան խմբակցութիւնները (Լուի Մառէն եւն.) :

Ընկերվարական կուսակցութեան ազգային խորհուրդը բացառիկ նիստ գումարեց երէկ, հաւանութիւն յայտնելու համար այս ծրագրին :

Ինչպէս գրած էինք երէկ, արմատականները ուզած էին խմանալ վարչապետին ելմտական - տնտեսական ծրագիրները, վերջնական պատասխան տալէ առաջ : Պ. Լէօն Պլում նամակ մը ուղղելով Պ. Տալատիէի, զարմանք յայտնեց այս տարօրինակ համար, դիտել տալով թէ իր կազմելիքը պիտի ըլլայ ժողովրդական ճակատի կառավարութիւն մը եւ թէ ամէն բան նախատեսուած է արդէն, իրենց ստորագրած ուխտով :

Արմատականները դոհ չմնացին այս պատասխանէն եւ նոր դիր մը ուղղեցին, ուր կը բացատրեն թէ չատ բան փոխուած է 1936 մայիսէն ի վեր, թէ միջազգային կացութիւնը աւելի ծանրացած է, թէ երկրին ելմտական վիճակը տնտեսական անօրինութիւններ կը պահանջէ եւն. :

Այս պատասխանէն ետքէ վերջը, հասան Աւստրիոյ լուրերը, տակնուվրայ ընելով ամէն բան : Եւ Լէօն Պլում մէկդի դրաւ 100 առ հարիւր ժողովրդական ճակատ մը կազմելու ծրագիրը : Արմատականներուն տուած պատասխանէն կը հետեւէր թէ այս անգամ ալ պիտի ընդդիմանան համայնավարներու մասնակցութեան. իսկ այս վերջիններուն միշտ հակառակ են ազակոմեաններու մասնակցութեան : Վարչապետը բոլորին ալ յիշեցուցած ըլլալով նոր կացութեան պահանջները, նորէն եւ նորէն ժողովներ գումարուեցան, ելք մը գտնելու համար :

Լէօն Պլում նոր յայտարարութեամբ մը կ'ըսէ .—

« Ծանրակչիռ զեկուցում մը հաղորդեցի երեսփ. ժողովի ընկերվարական խմբակցութեան եւ այս առտու ալ պիտի հաղորդեմ ազգ. խորհուրդին : Ընկերվարական կուսակցութիւնը կառավարութիւնը կազմելու պաչտօն ստացած ըլլալով, չի կրնար վրիպիլ այդ պարտականութեան մէջ : Պէտք է կառավարութիւն մը կազմէ : Պէտք է կազմէ անմիջապէս : Պէտք է կազմէ համաճայն կացութեան պահանջներուն » :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐԵԱՆ ԴՐՕՇԸ ՊԱՐԶՈՒԵՑԱԻ ԱԻՍՏՐԻՈՑ ՎՐԱՑ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՁՕՐՔ ՂՐԿԵՑ, ԵՐԵՔ ԱՆԴԱՄ ՎԵՐՋՆԱԳԻՐ ՈՒՂՂԵԼԷ ԵՏՔ

ՏՕՔԹ. ՇՈՒՇՆԻԿ ՀՐԱԺԱՐԱՎ ԸԼԼԱԼՈՎ, ԴԱՀԼԻՃԸ ԿԱԶՄԵՑ ՀԻԹԼԷՐԻ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԱՉՈՒԾԻՉԸ

ՀԻԹԼԷՐ ՎԻԷՆՆԱ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՑ...

— « Աւստրիան մեռա՛ւ», կ'աղաղակեն օրուան վարիչներն եւ թերթերը, մանաւանդ անոնք որ հաւատիքներ կը շռայլէին այդ երկրին անկախութեան մասին :

— « Անչլուս»ը իրականացած է այլեւս (Միացում Գերմանիոյ հետ), կը լրացնեն ուրիշներ :

Արդարեւ, վերջին քանընչորս ժամուան դէպքերը այնքան արընթաց գացին, որ արեւմտեան Եւրոպան սասանեցաւ, իսկ այստեղ, Փարիզի մէջ, բոլոր հոսանքները այլեւս կը խօսին ազգ. միութեան դահլիճի մը մասին, «կանխելու համար պատերազմը» :

Ինչպէս բացատրած էինք երէկ, արտակարգ իրարանցում կը տիրէր քանի մը օրէ ի վեր, իբրեւ հետեւանք Տօքթ. Շուշնիկի կողմէ սարքուած հանրաքուէին, որ տեղի պիտի ունենար վաղը, կիրակի, ամրապնդելու համար Աւստրիոյ անկախութիւնը :

Պերլինի մէջ եղած յանձնառութեանց դրժում եւ թշնամական ցոյց համարուեցաւ այս ձեռնարկը : Գերմանական մամուլը կծու ազդարարութիւններ ուղղեց : Հիթլէր ստիպողաբար Պերլին կանչեց իր արտաքին նախարարը, որ Լոնտոն պիտի մնար մինչեւ կիրակի : Միեւնոյն առեն արտակարգ նիստի հրաւիրեց իր գաղտնի խորհուրդը : Իսկ բանակին հրամանատարութիւնը արդէն պինուր համամտած էր Աւստրիոյ սահմանագլուխին վրայ, հիթլէրական «փոթորիկ» (հարուածային) խումբերն ալ դիրք բռնած էին, անմիջապէս Աւստրիա արշաւելու համար : Անգլիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը հասկցուցեր էին Ֆօն Ռիպպենթրոփի թէ Աւստրիոյ անկախութիւնը էական պայման է Միջին Եւրոպայի խաղաղութեան համար, բայց Գերմանիոյ արտաքին նախարարը խուսափողական պատասխաններ տուած էր :

Եւ ահա դէպքերը զահավիժեցան արընթաց ուժգնութեամբ : Ուրբաթ օր, Գերմանիա երեք վերջնագիրներ ուղղեց Աւստրիոյ կառավարութեան, իրարու հետեւէ, եւ մէկը միւսէն ծանր :

Նոյն օրը առաուն Տօքթ. Շուշնիկ հրամայած էր ղէնքի տակ առնել պահեստի զօրքը, «ապահովելու համար բարեկարգութիւնը, կիրակի օրուան հանրաքուէին առթիւ» : Այդ միջոցին Պավարիոյ հիթլէրական մարտական խումբերը արդէն կը խլրտէին սահմանագլուխին վրայ, Աւստրիա խուժելու համար : Եւ ահա Հիթլէրի առաջին վերջնագիրը, զոր օդանաւով Վիէննա տարաւ մասնաւոր պատուիրակ մը, Պիւրքէլ : Այս վերջնագիրը կը պահանջէր .

1. Ցետաձգել կիրակի օրուան հանրաքուէն.— 2. Հրաժարեցնել Տոքթ. Շուշնիկի դաւիլիճը.— 3. Փոխ-վարչապետ նչանակել ներքին նախարարը, Տոքթ. Զայս Ինֆվարտի (հիթլէրական), ինչպէս եւ ուրիշ երկու հիթլէրականներ առնել դաւիլիճին մէջ :

Վերջնագիրը կը պահանջէր նաեւ անմիջապէս դադրեցնել ընկերվարական հանրութեան հետ կատարուած բանակցութիւնները եւ ազգային - ընկերվարականներ (հիթլէրական) դնել ըրջանային վարչութեանց գլուխը : Հակառակ պարագային, զինուորական միջամտութիւն պիտի կատարուէր : Պայմանաժամ տրուած էր միջեւ իրիկուան ժամը 4:

Հանրաքուէն յետաձգուեցաւ, եւ ապակոչն...

Այս վերջնագրին վրայ, Աւստրիոյ կառավարութիւնը յետաձգեց կիրակի օրուան հանրաքուէն :

Բիչ վերջը հասաւ երկրորդ վերջնագիրը, որուն պայմանաժամը կը լրանար ժամը 7.30ին եւ որ Տքթ. Շուշնիկի հրաժարումը կը պահանջէր : Աւստրիոյ վարչապետը այս անգամ ալ տեղի տուաւ, յայտնելով թէ կը համակերպի բռնի ուժին առջեւ եւ հրամայեց բանակին չընդդիմանալ գերմանական զօրքին յառաջխաղացման :

Ժամը 8ին, մինչ խորհրդակցութիւններ կը կատարուէին նոր դահլիճին կազմութեան համար, Վիէննա հասաւ երրորդ վերջնագիրը, որ կը պահանջէր նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնել Տոքթ. Զայս Ինֆվարտի :

Տօքթ. Միքլաս, Աւստրիոյ հանրապետութեան նախագահը, նախապէս ընդդիմացաւ այս պահանջին, յանձնարարելով բոլոր պաչտօնատարներուն՝ մնալ իրենց դիրքերուն վրայ : Այս անգամ վերջնագիրը անձամբ յանձնած էին Վիէննայի գերմանական դեսպանատան զինուորական կցորդը եւ ուրիշ բարձր պաչտօնատար մը, որոնք բերանացի ալ բացատրեցին թէ վճռական հրահանգներ ստացած են Պերլինէն, նոր դահլիճին կազմութեան մասին : Հանրապետութեան նախագահը յայտարարեց թէ ինք պատասխանատու է միայն Աստուծոյ եւ իր խղճին առջեւ եւ չի կրնար ընդունիլ օտար կառավարութեան մը հրահանգները :

Եւ սակայն, քանի մը վայրկեան վերջ, պաչտօնապէս հաղորդուեցաւ թէ նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուած է Տօքթ. Զայս - Ինֆվարտի :

Այս պարագան մեծ զարմանք պատճառեց քաղաքական շրջանակներու մէջ : Գետոյ հասատատուեցաւ որ Աւստրիոյ հանրապետութեան նախագահը նկատի առնելով Գերմանիոյ զինուորական անողոք ճնշումը այլեւս աւելորդ համարած է որ եւ ընդդիմութիւն, որուն հետեւանքը պիտի ըլլար արիւնահեղութիւն :

Եւ Հիթլէրի ներկայացուցիչը անմիջապէս կազմեց նոր դահլիճը, բոլորն ալ հիթլէրական, բացի մէկէն : Վարչապետը միեւնոյն առեն պիտի վարէ ներքին նախարարութիւնը : Արտաքին նախարարն է Վիլհէլմ Վօլֆ : Դատական նախարարը, Ֆրանք Հիւպէր, աներաժան է մարաչախտ Կէօրինկի (վարչապետ Փրուսիոյ, օդանաւային նախարար եւն.) : Ստեղծուած է նոր պաչտօն մը եւս,— նախարարութիւն Քաղաքական Կամքի Զուլման :

Նոր վարչապետը ճառ մը խօսեցաւ, որ քանի մը անգամ կրկնուեցաւ ճայնափիւռ գործիքներու միջոցաւ : Այս առթիւ թնդաց հիթլէրական քայլերգը, թէ նուագախումբերով եւ թէ Աւստրիոյ պաչտօնական անթելով : Այլեւ չափ ու սահման չունէր նացիներուն խանդավառութիւնը : Ամբողջ Վիէննա կը լողար հիթլէրական դրօչներու ծովի մը մէջ եւ թափորներ կազմուած էին փողոց փողոց : Անմիջապէս լուր տարածուեցաւ թէ Վիէննա հասած են Հիթլէրի մասնաւոր խորհրդականը, Հէս, նոյնիսկ մարաչախտ Կէօրինկ :

Գիշերուան ժամը 9.45ին հիթլէրական դրօշը պարզուեցաւ Վիէննայի բանդահապետարանին եւ վարչապետարանին վրայ : Քաղաքապետը ձերբակալուած էր արդէն, իսկ դահլիճին անդամները անհետացած էին, գլուխն ըլլալով Տոքթ. Շուշնիկ :

Երէկ, չաբաթ, Հիթլէր Միւնիխ սուրաց օդանաւով : Պերլինի մէջ կ'ըսեն թէ Վիէննա պիտի երթայ :

50,000 զինուորական զօրք, 200 օդանաւ

Այդ միջոցին, հակասական լուրեր չրջան կ'ընէին զերմանական զօրքի չարժումներու մասին : Գերմանական հրամանատարութիւնը 50.000 զինուոր եւ 200 մարթաձիգ օդանաւ կեդրոնացուցած էր Պավարիոյ մէջ, զօրաչարժ մը որ տեսնուած չէ Պատերազմէն ի վեր : Առտուն կանուխէն, ժամը 5 — 6.30 գերմանական կառավարութիւնը մէկ ժամ վակեց սահմանագլուխը օտարականներու առջեւ, դէպի Սալցպուրգ : Այդ միջոցին էր որ Տոքթ. Շուշնիկ զէնքի տակ առաւ 20 — 23 տարեկան բոլորամուրիները : Բիչ վերջը անթելը կը հաղորդէր թէ գերմանական տուրարաթիւ զինուորներ անցած են սահմանը, կարմիչ - փարթէնքրիխէն մտնելով : Նոյն պահուն օդանաւով Պերլին կ'երթար Վիէննայի գերմանական նախկին դեսպանը, Ֆօն Փափէն : Կէս օրէն վերջը Աւստրիոյ նացիները ցոյցեր կատարեցին Վիէննայի, Կրացի, Ինսպրուքի եւ Լինցի մէջ : Ժամը 3.45ին նորէն զրոյց չրջեցաւ թէ գերմանական զինուորներ ճամբայ ելած են Միւնիխէն, սրընթաց կառքերով, մինչ Պերլինի քաղաքական չրջանակներուն մէջ կը դանդատէին թէ Աւստրիա խախտած է Հիթլէրի հետ դոյացած համաձայնութիւնը : Միեւնոյն առեն Հիթլէր կը յետաձգէր իր մեկնումը դէպի Համպուրգ, ուր ճառ մը պիտի խօսէր Աւստրիոյ մասին :

Գերմանական գործակալութիւնը միչտ կը հերքէր զինուորական արչաւանքի լուրերը, բայց չատ քիչեր հաւատ կ'ընծայէին, մանաւանդ որ, Գերմանիոյ բոլոր զօրանոցներէն փոխադրութիւններ կը կատարուէին դէպի արեւելք եւ դէպի հարաւ : Բացի կանոնաւոր սահմանապահներէն, սահմանագլուխ հա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

10—15 տարեկան տղան ալ մահ կը պահանջեն "իժեր"ու եւ կատղած Շուն"երու համար

Մոսկուայի դատավարութեան առթիւ, Մ. Միւթեան «Պոռնէրներու Փրավտա»ն (արիներու օրկանը) բազմաթիւ նամակներ հրատարակեց պատանիներու եւ աղջիկներու կողմէ, որոնք բոլորն ալ կը պահանջեն անմիջապէս ջնդակահարել Ռիքովը, Պուխարինը, Ռաքովսքին եւ միւս «շուներն ու իժերը» :

Մոսկուայի թիւ 173 դպրոցին աչակերտները կը պահանջեն ջնդակահարել « ստորին աւազակները » :

Ամէն տեղ ալ բանաձեւեր քուէարկուած են 10 — 15 տարեկան մանուկներու կողմէ, որոնք «միաբերան կը պահանջեն որ Գերագոյն Ատեանը պատժէ «թունաւոր իժերը» :

Ստորեւ՝ քանի մը նմոյչներ, այդ բանաձեւերէն.

— « Գնդակահարեցէք փաչական շուներու ամբողջ վտհմակը » :

— Ոչնչացուցէք փաչական օձերը եւ իժերը :

— Փա՛ռք փառապանծ Չեկայիի :

Բիւվի չրջանէն պատանի թղթակից մը կը գրէ.— «Մեր դպրոցին բոլոր տղաքը ժողով դումարեցին եւ խնդրեցին Գերագոյն Ատեանէն՝ ջնդակահարել ամբողջ անարգ վոհմակը » :

Եօթը պզտիկ աղջիկներ եւ տղաներ — Բորիա, Միչա, Նուրա, Շուրա, Լենիա, Զոյա եւ երկրորդ Շուրա մը— կը գրեն.

— « Մենք ամէն չանք պիտի թափենք եժովի նմանելու (Չեկայիի պետը) եւ անոր արձնութիւնը իւրացնելու համար՝ թչնամիներ եւ բարեկամներ զանելու գործին մէջ եւ պիտի սորվինք դառնալ արճակազէններ, որպէսզի կարենանք պատասխանել փաչական կրակին » :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂԱՎ

ՀԻՒՍՈՒԱՄԵՂԵՆԻ գործարանատէրերու արհեստակցական միութիւնը որ աւելի քան մէկ միլիոն աչխատաւորները ունի, միաճայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը՝ աչխատանքի օրինագրքին զանազան տրամադրութեանց դէմ : Բանաձեւը խորհրդարանին եւ ամբողջ երկրին կ'ազդարարէ թէ այդ տրամադրութիւնները կը ձգտին անուղղակի ճամբով մը Ֆրանսայի մէջ հաստատել խորհրդային կարգուսարք մը որ պիտի լրացնէ արտադրութեանց կազմալուծումը եւ անտեսութեան քայքայումը : Միութիւնը որոշած է բոլոր միջոցներով ընդդիմանալ այդպիսի վերիվայրումի մը :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՐԱՖԽԻՆԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թարգմ. ՏԻՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
Trans : J. M. Թարգմ. ք· Ս·

Մեր Ճոթ՝ փիլ մի չէր, ինչպես կ՚ենթադրեցուք մեզ ծանր մարմնի մը տակ ներքին կոկորդի մը պես ճզմող ցաւ :

— Մարդիկ այսպէս, շատախօսելու ընդունակութիւն մը ունեցող մարդիկ, ինչպէս կ՚ենթադրեցինք նախապէս, ամէն բանէ առաջ կը փափաքին իմանալ թէ ինչ կրնան ընել ձեզ համար, եւ ինչ կրնան ստանալ ձեզմէ : Ասոնք ամէն բանէ առաջ կ՚ուզեն գիտն

ՀՈԳԵՎՈՐ ՀՅՈՒՐԸ ՎԱՂՈՒՑ ՄԵՐ ՄԵՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀ, ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՆԴԱՄ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՎԱՍՏԱԿԱՎՈՐ ԳԻՏՆԱԿԱՆ ԿԱԴՐԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ ԵՎ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ՀՈԳԵՎՈՐ ՀՅՈՒՐԸ ՎԱՂՈՒՑ ՄԵՐ ՄԵՋ

Ընկեր Ալեքսանդր Ալեքսանդրի Ֆադեևի հոգեվարքի ու մահվան ծանր լուրը ցնցեց մեր ամբողջ ժողովրդին, ամբողջ առաջադեմ մարդկությունը։ Ֆադեևը մեր ժամանակների ամենամեծ գրողներից էր։ Նրա անունը հայտնի է ամբողջ աշխարհին։ Նրա գրքերը թարգմանված են աշխարհի բոլոր լեզուներով։ Ֆադեևի մահը անդառնալի կորուստ է ոչ միայն ռուս ժողովրդի, այլև աշխարհի բոլոր առաջադեմ մարդկության համար։

Ֆադեևը ծնվել է 1901 թվականին։ Նա ծնվել է Կուրսկի նահանգի Կիմրի քաղաքում։ Ֆադեևի հայրը հանքագործ էր։ Ֆադեևի մանկությունն անցել է Ուսուրիի երկրամասում։ Ֆադեևի հայրը հեռացել է ընտանիքից, երբ նա դեռ փոքր էր։ Ֆադեևի մայրը մեծ դժվարությամբ է մեծացրել իր երեխաներին։ Ֆադեևը սկսել է աշխատել դեռ պատանի հասակում։ Նա եղել է հանքագործ, ապա ուսանել է Վլադիվոստոկի հանքարդյունաբերական տեխնիկումում։ Ֆադեևը ուսումը չի ավարտել։ Նա մեկնել է Մոսկվա և ընդունվել գրական ասպիրանտուրա։ Ֆադեևի առաջին գրքերը հրատարակվել են 1923 թվականին։ Դրանք եղել են պատմվածքներ։ Ֆադեևի առաջին խոշոր գործը «Ջրաղացը» վեպն է։ Այն հրատարակվել է 1927 թվականին։ Ֆադեևի հռչակավոր «Պարտություն» վեպը հրատարակվել է 1927 թվականին։ Ֆադեևի «Երիտասարդ գվարդիա» վեպը հրատարակվել է 1945 թվականին։ Ֆադեևի վերջին գործը «Վերջին Ուդեգեն» վեպն է։ Այն հրատարակվել է 1940 թվականին։

Ֆադեևը եղել է ռուս սովետական գրականության ականավոր գործիչ։ Նա եղել է ռուս սովետական գրողների միության նախագահ։ Ֆադեևը եղել է նաև ՍՍՀՄ Գերագույն սովետի պատգամավոր։ Ֆադեևը եղել է ՍՊԿ(բ)-ի անդամ։ Ֆադեևը եղել է ՍՊԿ(բ)-ի Կենտրոնական կոմիտեի անդամ։ Ֆադեևը եղել է ՍՊԿ(բ)-ի Կենտրոնական կոմիտեի թեկնածու։ Ֆադեևը եղել է ՍՊԿ(բ)-ի Կենտրոնական ստուգիչ հանձնաժողովի անդամ։ Ֆադեևը եղել է ՍՊԿ(բ)-ի Կենտրոնական ստուգիչ հանձնաժողովի նախագահ։ Ֆադեևը եղել է ՍՊԿ(բ)-ի Կենտրոնական կոմիտեի քարտուղար։ Ֆադեևը եղել է ՍՊԿ(բ)-ի Կենտրոնական կոմիտեի նախագահ։ Ֆադեևը եղել է ՍՊԿ(բ)-ի Կենտրոնական կոմիտեի նախագահության անդամ։ Ֆադեևը եղել է ՍՊԿ(բ)-ի Կենտրոնական կոմիտեի նախագահության թեկնածու

սած առաջին վաշտերն էին 7րդ զօրաբանակի զինուորները, որոնց կեդրոնը կը գտնուի Միւնխի մէջ: Մինչեւ իրիկուան ժամը 7 Գերմանիոյ պաշտօնական եւ անպաշտօն օրկանները կը շարունակէին հերքել զինուորական շարժումները: Փարիզի (Հավաս) եւ Լոնտոնի գործակալութիւնները կը պնդէին թէ գերմանական զօրքը սահմանը անցած է խիտ շարքերով, Քուֆշթայնի, Միւթթենվալտի եւ Սալցպուրկի մէջ, գիշերուան ժամը 10ին, եւ թէ նոր զինուորներ կը համախմբուին պավարիոյ հարաւակողմը, յառաջնալով դէպի սահմանագլուխը: Նոյնիսկ անգլ մը կը հաղորդէր թէ գերմանական զօրքը Վիէննա պիտի մտնէ շաբաթ օր :

Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ ուժգին բողոքը

Աւելորդ է ըսել թէ այս դէպքերը խոր յուզում պատճառեցին մանաւանդ Փարիզի, Լոնտոնի եւ Փրակայի մէջ: Պերլինի ֆրանսական դեսպանը իր կառավարութեան հրահանգներուն վրայ, ուժգին ծանուցագիր մը ուղղեց գերմանական կառավարութեան, բողոքելով ճնշողական միջոցներուն դէմ, «որոնք կը ձգտին բռնի անկախ պետութեան մը պարտադրել կացութիւն մը որ չի համապատասխաներ անոր ազգային անկախութեան»: Դեսպանը այս առթիւ չեշտեց թէ կատարուած գործողութիւնը «պատեհատ պիտի դառնայ ծանր անդրադարձումներու որոնց հետեւանքները կարելի չէ նախատեսել »:

Պերլինի անգլիական դեսպանն ալ նոյնիսկաս բողոքագիր մը յանձնեց : Միեւնոյն ատեն արտակարգ նիստի հրաւիրուեցաւ բրիտանական դահլիճը : Իտալական կառավարութիւնը մերժեց միանալ այս բողոքներուն :

Ֆրանսայի մէջ յուզումը մեծ է մանաւանդ անոր համար որ, այս դէպքերը զուգադիպեցան դահլիճի տագնապին: Կացութեան ծանրութիւնը առաջին անգամ հասկցուեցաւ ուրբաթ առտու, երբ գերմանական դեսպանը այցելեց Պ. Լէոն Պլումի եւ կէս ժամուան խօսակցութիւն մը ունեցաւ: Պ. Պլում անմիջապէս զեկոյց մը հրատարակեց, ըսելով թէ դեսպանը եկած էր ցաւակցութիւն յայտնելու իր կնոջը մահուան առթիւ, քանի որ ճամբորդութեան մէջ կը գտնուէր: Բայց այս բացատրութիւնը չկրցաւ հանդարտեցնել յուզումը: Ինչ վերջը դեսպանը այցելեց Պ. Իվօն Տէլպոսի, որ առժամապէս կը վարէ արտաքին գործերը, եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ անոր հետ: Թէեւ խօսակցութիւնը գաղտնի կը պահուի, բայց իրազեկները կը հաւաստեն թէ Պ. Իվօն Տէլպոս ըսած է որ Ֆրանսա չատ ծանր տպաւորութիւն պիտի կրէ, եթէ Գերմանիա միջամտութիւն կատարէ Աւստրիոյ մէջ, պատրուակ բռնելով հանրաքուէն :

Ֆրանսայի մէջ միշտ միեւնոյն տեսակէտն ունին Աւստրիոյ անկախութեան մասին, եւ կ'ուզեն չհամաձայնիլ նաեւ Իտալիան, բայց այս վերջինը լուութիւն կը պահէ եւ չմիացաւ բողոքին, ինչպէս ըսինք :

Աւստրիոյ «գրաւում»էն առաջ, «Թան» չատ յոռետես խմբագրական մը գրած էր, կասկածելով Գերմանիոյ դիտումներէն :

Իտալիոյ մէջ հիթլէրական արշաւը լսեցին ճիշդ այն պահուն երբ Ֆաչական Գերագոյն Խորհուրդը իր երկրորդ նիստը պիտի գումարէր, քննելու համար քաղաքական կացութիւնը: Իրիկուան դէմ չատ կարճ զեկոյց մը հրատարակուեցաւ: Հռոմի մէջ այլեւս վերջացած կը նկատեն Աւստրիոյ պայքարը: Հանրաքուէի լուրը լաւ տպաւորութիւն գործած էր Իտալիոյ մէջ եւ նոյն իսկ պրոյց կը յիշէր թէ Մուսոլինի թելադրած է գայն: Բայց հիմա որ դէպքերը վեր ի վայր չրջած են, Իտալիա որ եւ է արամադրութիւն չունի Գերմանիոյ հետ վէճի բռնուելու :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԸՆԴԴ ԴԱՏԱԽԱԶԸ ՄԱՀ ՊԱՀԱՆՋԵՑ 19 ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ընդհ· դատախազ Վիչինսքի մարտ 11ին կարդաց իր պահանջագիրը, մահապատիժ պահանջելով 21 ամբաստանեալներէն 19ին համար, իսկ 25ական տարի բանտարկութիւն՝ Ռաքովսքիի եւ Բեսանովի համար: Դատախազը այս առթիւ ալ ամէնէն կծու եւ անարդական բառերը գործածեց, խարանելու համար ամբաստանեալները: Ստորեւ կ'ամփոփենք հիմնական մասերը·

— «Մենք յաջողեցանք այս սրիկաներուն երեսէն պատռել իրենց կեղծաւոր դիմակները եւ ցոյց տալ մեր ժողովուրդին, աշխարհի բոլոր պարկեշտ մարդոց, անասնական դէմքը միջազգային աւազակներու որոնք վարած են այս ոճրագործներուն ձեռքերը, մեր ընկերվարական խաղաղասիրական աշխատանքին դէմ: Այս դատավարութեան պատմական կարեւորութիւնը նախ կը կայանայ անոր մէջ որ, ապացուցուեցաւ թէ աչերը, Թրոցքիականները, մենշեւիկները, սոց· յեղափոխականները եւ քաղքենի ազգայնականները կը ներկայացնեն մարգասպաններու, լրտեսներու, վնասարարներու եւ քանդիչ գործակալներու հրոսախումբ մը, առանց որ եւ է գաղափարականութեան եւ սկզբունքի: Ասոնք խումբ մը ոճրագործներ են որոնք ծախուած են մեր թշնամիներու լրտեսական կազմակերպութեանց, ոճրագործներ որոնք նոյնիսկ քրէական ոճրագործներու կողմէ կը համարուին ամէնէն անկեալները, ամէնէն յետնեալները, ապականեալներուն ապականեալները: Աչերու եւ Թրոցքիականներու խմբակը վարձկան գործակալութիւնն է օտար լրտեսութեան: Անոր վարիչները, Թրոցքի, Պուխարին, Ռիքով, Եակոտա, Քրէսթինսքի, Ռոզենհոլց, Զուբարեւ, Մաքսիմով, Ռաքովսքի եւ միւսները բոլորն ալ մերիներն են լրտեսական այդ կազմակերպութեանց, ձորտերը իրենց տէրերուն»:

Ցետոյ աւելի բարձրացնելով ձայնը չարունակեց ·

— « Ձեր դատավճիռը պէտք է մարտակոչ մը ըլլայ, նոր յաղթանակներու հրաւիրելու համար ժողովուրդը: Այս աւազակները պէտք է ոչնչանան , եւ մենք Սթալինի եռեւէն պիտի երթանք դէպի երանութիւն: Այս դասը մեզի կը յիշեցնէ թէ երկու աշխարհներ կը դոնուին դէմ դիմաց — դրամատիրական աշխարհը եւ ընկերվարականը »:

Ընդհ· դատախազը այս առթիւ մանաւանդ յարձակեցաւ Անգլիոյ վրայ, յիշելով Ուզպէկիստանի մէջ սարքուած դաւադրութիւնը: «Աբարիոյ Լորընին գործն է որ կը չարունակուի Կեդր· Ասիոյ մէջ»: Անգլիական դեսպանը, որ ներկայ էր, ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր այս խօսքերը եւ ուրիշ մեղադրանքներ:

Պահ մը հանգիստ առնելէ վերջ, Վիչինսքի իր խօսքը մանաւանդ ուղղելով Պուխարինի, պոռաց ·

— « Պուխարին կը ստէ, երբ կ'ըսէ թէ ինք չէ մասնակցած 1918ի դաւադրութեան, սպաննելու համար Լէնինը, Սթալինը եւ Սվերտլովը: Ձիշդ է որ այս դաւը այլեւս պատմութեան կը պատկանի, բայց չատ լոյս կը սփռէ Սթալինի մասին: Պուխարին ջանաց ծուխի քօղ մը տարածել, ծածկելու համար իր լրտեսութեան ոճիրները: Ես համաչխարհային պատմութեան մէջ չեմ գիտեր ուրիշ օրինակ մը ուր լրտես մը, դաւաճան մը փորձած ըլլայ իր ոճիրները ծածկել փիլիսոփայական տեսութիւններով »:

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՒՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵՑՆ

ՓՈՒԼԴՐՈՒԱՆ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն Nord 84-04 (ան փափոխ)

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2–7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

« ՎՐԻԺ » խումբի ընկերներու ժողովը՝ կիրակի (13 մարտ) կէսօրէ ետք, ժամը 2ին, սովորական տեղը: Կարեւոր օրակարգ :

«ԹՈՒՐՈՒԼ» խումբի ընկերներու ժողովը՝ կիրակի (13 մարտ) , կէսօրէ ետք, ժամը 2ին, սովորական տեղը: Կարեւոր օրակարգ :

« ԿՐԻՍՏԱՓՈՐ » ենթախումբէն ընդհ· ժողովը՝ երկուշաբթի (14 մարտ) երեկոյեան ժամը 8.30ին, Շահրիկեան սրահին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ :

« ՀԱՄԱԶԱՍՊ » խումբիընկերահամակրական հաւաքոյթ - դասախօսութիւնը կիրակի 13 մարտ) կէսօրէ ետք, ժամը 2ին, սովորական տեղը :

×

ՄԱՐՍԷՑԼԻ «Ֆիբստափոթ» ենթախումբի ընդհ. ժողովը, 14 մարտ, երկուշաբթի, երեկոյեան ժամը 8.30ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԽՆՋՈՑՔ

ԻՍԻ–ԼԷ–ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հ. Ց. Դ. «ԶԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

13 մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «ԱՐԻՄԵԱՆ» սրահը

2 Rue Տը լա Տէֆանս, Իսի Լէ Մուլինոյ·

կը խօսի՝ Ֆրանսայի ընկերվարականներու կողմէ ընկերներ

Dr. ALESSANDRI conseiller général de la Seine· Mr· POLICARD· Mr. BERNARD հաւաքն, ինչպէս նաեւ ընդհ. Լ. ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ,

երգ, նուագ եւ արտասանութիւն:

Կը խնդրուի անչափահաս մանուկներ չբերել: Մուտք 7 ֆր.:

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓՈՐԹ Տ'ԻԹԱԼԻԻ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՆՈՐԱԿԱԶՄ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

13 Մարտ, կիրակի ցերեկ ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ սրահին մէջ, 13 Rue Pierre Curie· Bicêtre·

Մէթրօ Փորթ ո'Իթալի

Կը խօսի Տիկին Է Լ Է Ն Բ Ի Ա Զ Ա Ն Դ

Մուտք՝ 3 ֆրանք, փոքրերու՝ 1 ֆր.:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Իսի Լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղը կը տօնէ «Կ. Խաչի Օրը Մարտ 27ին: Նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

19 Մարտ, Շաբաթ գիշեր, ժամը 10էն մինչեւ լոյս

HOTEL DES DEUX MONDESի չքեղ սրահներուն մէջ

22 Ave. l'Opéra – Métro: Pyramides

Նախագահութեամբ՝ Տիկին ՆՈՅԵՄԻ ԳԱԼԱՄԱՃԵԱՆԻ

Եւ մասնակցութեամբ Հայ Օրիորդաց Միութեան

Գեղարուեստական բաժին, ORCHESTRE PIZZARO:

Այս առթիւ պիտի կատարուի Միութեանս կողմէ սարքուած տարեկան վիճակախաղը :

Մուտք 20 ֆրանք (Ամուրդ չկայ) Անդամներուն՝ 12 ֆրանք

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ

Իսի լէ Մուլինոյի Սբ Յովհաննու Հայր· Միութեան կողմէ, 19 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր: Արիմեան սրահին մէջ, 2 բիս տը լա Տէֆանս, Իսի: Գեղարուեստական բաժին, հայկական նուագ :

Մուտք 5 ֆրանք, անդործներու եւ փոքրիկներու՝ 3 ֆրանք :

Կազմակերպուած՝ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ

19 Մարտ, շաբաթ երեկոյ, ժամը 10էն մինչեւ լոյս Hôtel des Mondesի չքեղ սրահներուն մէջ, 22 Ave. de l'Opéra, Métro: Pyramides:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

27 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Սօսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ, 8 Rue Danton, Մէթրօ Օտէոն

Կը ներկայացուի Գոլսոյ ամիրայական ՀՐՃԱՆԷՆ

ՇՈՒՆԻՒՆ ՋԱՒԱԿԸ ՇՈՒՆԸ ՏԱՆԻ

Կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ԳԱՏԻԻԸ (տրամ 6 արար)

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի Մասնաժողովը կը ծանուցանէ թէ, հայերէն լեզուի նոր դասընթացք մը հաստատած է Փարիզի հայ գաղութին համար, Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Rue Bossuet Փարիզ:

Դասաւանդութիւնները պիտի սկսին Մարտ 17ին եւ տեղի պիտի ունենան ամէն Հինգշաբթի օր, ժամը 8.30 — 11.30, փորձառու ուսուցչուհիի մը հոգածութեան տակ:

Փարիզի հայ ծնողները սիրով կը հրաւիրուին այս դասընթացքին ղրկել իրենց երկսեռ դպրոցական զաւակները:

Հաղորդակցութեան միջոցներն են· Մէթրօներ՝ Poissonnière, Gare du Nord, Gare de l'Est, Barbès.

Օթոպուսներ՝ 21, 26, 28, 33, V, B, AR, AC:

Կը տառձնէ՝ դատական, ժառանգական, վարչական, առեւտրական եւ հարկային խնդիրներ՝ ծախքերը իր նաշւոյս:

Ամուսնութեան, տմուսեպատուճման, գանձումներու, պայմանագրութիւններու, թարգմանութիւններու, իրաւական վէճերու, քաղկութեան իրաւունքի, իմքնութեան թուղթերու եւ հաշիւպահիական համար դիմեցէք՝

փաստաբան

M, ADAMOFFի

85, Rue de la Convention, Paris (15).

Մէթրօ Boucicaut , Tél. Vaugirard 59-07:

ՕՒԻՇԵԼՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Ց. Դ. Փրուփական - ա.ի Ցանձնախումբին անդամական ժողովը Զորեքշաբթի, Մարտ 16, երեկոյեան ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ ·— «Փրուփականի համար գիշերային դասընթացք»: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ· ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ:

Վ. ԻՉԳԱԼԱՑԵԱՆ

ՓՈՐՁԱԳԷՏ - ՀԱՄԱՐԱԿԱԼ

Հաշիւներու արձանագրութիւն ·— օուրքերու յայտարարութիւն եւ դործերու հետապնդում:

Մեքենագրութիւն եւ բազմագրութիւն (duplicateur)

Ընդունելութեան ժամեր·— Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Հինգշաբթի ժամը 5էն 7, 18, Cité Trévise, Մէթրօ Cadet:

Երեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ ժամը 5էն 7, 9, Rue Jouye - Rouve, Մէթրօ Belleville եւ Pyrénées

Հեռաձայն Mel· 50—09:

ԴԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՑՑ – ԲՈՑԺ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱՔԵՐԷ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Հաւաքածոյ կազմելու համար կը պակսին Ա· տարի Թիւ 1 եւ 2 (1934)

Անոնք որ հաւաքածոյ չեն կազմեր, կրնան մեզի վերադարձնել այդ երկու թիւերը՝ փոխարէն ստանալու համար մէկ տարեկան ՀԱՑ - ԲՈՑԺ

Սպառած է նաեւ Թիւ 39ը,— Բոլոր անոնք որ ձեռքէ կը գնեն, կրնան վերադարձնել այդ Թիւը, փոխարէն կը ստանան ԵՐԵՔ ԹԻԻ փոխարէն

ՀԱՑ - ԲՈՑԺի տարեկան բաժնեգինն է Ֆրանսայի համար 30, արտասահմանի համար 35 եւ 40 ֆրանք (ըստ երկրի):

Դիմել՝ 17, Rue Damesme, PARIS:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւուրօրներ ժամադրութեամբ:

ԾԱԽՈՒ Է

մեկնումի պատճառաւ կօշկակարի (հին եւ նոր) նեղու իրաւունքով խանութ մը՝ բոլոր կազմուած Ապահովուած յարմար գին, Մանրամասնութիւնի համար դիմել՝ 17 Philibert Loucot Փարիզ, մէթրօ Maison Blanche

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ· Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՔՈՆՖԷՔՍԻՈՆԻ տուն մը կ'ուզէ մատչելիներու մէջ քոնֆէքսիոնի ապրանք ծախողները: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (au fonctionnaire) չծախուածները ետ առնելու պայմանով կ'ուզուի նաեւ վաճառէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աչխոյժ լաւ Ֆրանսերէն խօսող պատանի մը :

Դիմել՝ « Ցառաջ »ի վարչութեան :

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) Մէթրօ Cadetet le Peletier

Շուն պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու հարուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի մթերքներ եւ անթերի սպասարկութիւն, գոյնական օր՝ եւ շաբաթը ճաշարանատիրոջ անվճար փոփոխութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ ատիճանաւոր սասուելի գիներով:

Ճաշառ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

Սէն Մորիսի ձայրեսակիցներուն

Ներկայիս կը ծանուցանեմ Սէն Մորիսի հայրենակիցներուն որ ամէն բաթ օրերը պիտի գտնուիմ Սէն Մորիս եւ կը ստանձնեմ ամէն տեսակ խնդիրներու նորոգութիւնը:

Կը խնդրուի հայրենակիցներէ որ նոյն օրը հաճին դիմել Պ. Բարսեղ Նազարեանի բնակարանը, Ave. de la Vacherie, St. Maurice de Benoyst (Ain):

Alimentation „TRÉVISE"

Իր անմահական տուրճովը

Café "HAREM„

Ամէնէն ճոխ եւ աժան մթերանոյ արեւելեան ընտիր նպաստեղէններու

5 ՃՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՔ

Խանութ պանիրու համար տուրքը 16 ֆր. քիլօ

Ճերմակ պանիր Թիւրեղով 11—14 ֆր. քիլօ

Ճիւաղտուղ, քաշքաշալ եւ չոր մրգեղէններ անմրցելի գիներով, յանձնելի hors d'octroi

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

ռոպ կարող վարժ գործաւորուհիներ· Տեղ կան գործ· Հարիւրին հինգ աւելի վճարուի աշխատաւորի համար: Դիմել Պ. KAPOYANի, 2 Rue Pierre Marx Gentilly, Seine:

Bar-Restaurant "AU BEREKET„

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական հաճելի կերակուրներ: Անարատ գինիներ՝ տաք աղանդերներով: Արեւելեան նուագ ճաշի ժամերուն: Կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Շաբաթի ժամադրավայր:

"ՇԻՐԱԿ„

Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է անզուգական, անմրցելի, ճեխարդիչ աղացնակարդ զօրացուցիչ ախորժելիք, պատրաստուած զուտ չամիչի քաղ: Հայ աւանդական սեղաններն զարդ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մաքսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 07-77 07-71

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ·

Յոմսակներ՝ ամէն տեղի համար, հայ ճամբորդներու համար ճանապարհ գլխ: Ընթացք ենթակայիներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍՏԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
15
ՄԱՐՏ
MARDI
15 MARS
1938

ԺԸ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3679 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱԶԳ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՁԱԽՈՂԱԾ ԸԼԼՍԼՈՎ Պ. ԼԷՈՆ ՊԼՈՒՄ ԴԱՀԼԻՃԸ ԿԱԶՄԵՑ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՁԱԿԱՏԻ ՈՒԺԵՐՈՎ

Աչերը միճչեւ վերջը յնդդիմացած էին հաստայնավարներու մասնակցութեան

Երեք օր տաժանելի բանակցութիւններ եւ խորհրդակցութիւններ կատարէէ վերջ, Լէոն Պլում կերկակի իրիկուն յաջողեցաւ կազմել նոր դահլիճը, յարեւնան 1936ի առաջին նախարարութեան,— այսինքն հիմնուած ժողովրդական ճակատին վրայ, սակայն առանց հաստայնավարներու մասնակցութեան: Այս վերջինները ալեւի աջակցին, ինչպէս առաջ:

Ընկերվարական կուսակցութեան ազգ. խորհուրդը չարաթ օր տախտոզաբար քննելով Լէոն Պլումի առաջին ծրագիրը — ազգ. միութեան դահլիճ— համայնավարներէն մինչեւ այդ — հաւանութիւն յայտնեց 1684ի դէմ 6575 ձայնով: Աչխատանքի Դաշնակցութիւնն ալ նպաստաւոր դիրք բռնած էր, իր հինգ միլիոն անդամներով: Նոյնպէս մամուլը կը խրախուսէր այս ձեռնարկը: Եւ Լէոն Պլում գործի ձեռնարկեց անմիջապէս, առանձին խորհրդակցելով թէ արմատականներուն եւ թէ աջակողմեան խմբակցութեանց ներկայացուցիչներուն հետ:

Վարչապետը պայման դրած էր որ համայնավարներն ալ մասնակցին ազգ. դահլիճին: Արմատականները բաւական վարանելէ վերջը, հաւանութիւն յայտնեցին, բայց փոքրամասնութենէ մը: Իսկ աջակողմեան խմբակցութիւնները կ'ընդդիմանային համայնավարներու մասնակցութեան, զայն վնասակար դատելով տնտեսական - ելմտական եւ արտաքին քաղաքականութեան տեսակէտով: Ցնդագին բանակցութիւններ կատարուեցան մինչեւ իրիկուն, եւ ի վերջոյ Լէոն Պլում ինքզինքը անելի մը առջեւ դտնելով, որոշեց Ժողովրդական ճակատի կառավարութիւն մը կազմել, եւ յաջողեցաւ:

Բանակցութենց ընթացքին, բաւական կծու խօսքեր ալ փոխանակուեցան:

Այսպէս, արմատականներու ժողովին մէջ, երբ դիտողութիւն կ'ըլլար համայնավարներու մասնակցութեան դէմ, Տալատիէ դիտել տուաւ.

— Եթէ վաղը պատերազմ ծագի, բանակէն դուրս պիտի ձգէք համայնավար զինուորները: Ես համոզուած եմ թէ պատերազմի պարագային բոլոր Ֆրանսացիները առանց բացառութեան, ինչ կուսակցութեան ալ պատկանին, դէպի սահմանագլուխ պիտի սուրան, ինչպէս 1914ին:

Իսկ աջակողմեան խմբակցութենց ներկայացուցիչներուն առջեւ, երբ ընդդիմութիւնը կը չարունակուէր համայնավարներու մասնակցութեան դէմ, Լէոն Պլում երկար յորդոր մը կարդալէ վերջ ազդարարեց.

— Պատերազմի առեն դրօշի տակ պիտի չառնուին համայնավար զինուորները: Համայնավար երեսփոխանները 1.500.000 բանուորներ, գեղացիներ եւ առեւտրականները կը ներկայացնեն, զուք իրաւունք չունիք զանոնք մերժելու: Ազգ. Միութիւն կարելի չէ կազմել, երբ հասարակութեան մէկ մասը դուրս կը ձգուի:

Տեսնելով որ ընդդիմադիրները տեղի չեն տար, վարչապետը աւելի ծանր ազդարարութիւն մը ուղղեց.

— « Թերեւս կը կարծէք թէ ինձմէ տարբեր անձ մը աւելի ձեռնհաս պիտի ըլլար այս միաձայն դիմիլը կազմելու համար: Նկատի ունեցէք թէ ինչ որ կարելի է այսօր, թերեւս կարելի պիտի չըլլայ վաղը: Զգուշացէ՛ք, եթէ դուք այսօր չընդունիք այս բանաձեւը, որուն իրականացումը դիւրացած է բացառիկ պարագաներու բերումով, երկիրը ձեզի դէմ պիտի դառնայ եւ դուք վաղը, թերեւս աւելի ծանրակշիռ պարագաներու մէջ, վստահ պիտի չըլլաք գըտնելու ընկերվարական կուսակցութիւնը որ անհրաժեշտ է այս գործին համար: Անարկու պատասխանատուութեան մը տակ պիտի իյնաք, եթէ Ֆրանսան պառակտուած մնայ վտանգաւոր պահու մը»:

Այս ազդարարութիւններէն եւ ուրիշ ծանրակշիռ խօսքերէ վերջ, աջակողմեան խմբակցութիւնները որոշեցին զատ զատ խորհրդակցիլ եղած առաջարկներուն վրայ: Թէ մասնաւոր եւ թէ հաւաքական խորհրդակցութենց արդիւնքը այն եղաւ որ, աջակողմեանները նորէն մերժեցին համայնավարներուն մասնակցութիւնը, բացի փոքր խմբակէ մը:

Այս ելքէն վերջն է որ Լէոն Պլում հրաժարեցաւ ազգ. միութեան ծրագրէն եւ ձեռնարկեց Ժողովրդական ճակատի դահլիճ մը կազմելու:

Նոր դահլիճի նորութիւնը

Նոր դահլիճին մէջ կը դտնուին 16 ընկերվարականներ,— Պլում, Փոլ Ֆոռ (անպաշտօն), Վէննան Օրիոլ, (օդանաւային վարչապետութեան), Մուտէ (գաղթականին), Մարքս Տորմուա (նկրքին), Սիֆինաս (ելմտացոյցի), Ալպէռ Ռիվիէռ (քաղաքներու), Ժորժ Մոնէ (հողագործական), Ալպէռ Սէրոլ (աչխատանքի), Թել Մօք (հանրօգուտ չինութենց), Ժան Լըպա (թղթատարական), Անտռէ Ֆիվրիէ (խորհրդական վարչապետութեան), Պլանքօ (խորհրդական ծովային նախարարութեան), Փէռէն (գիտական հետազօտութիւններ), Թասօ (խորհրդական առեւտրական նաւատորմի), Լէօ Լակռանժ (ֆիզիքական կրթութիւն եւ գրասենեակ): Արմատականներուն թիւն է 15, նախարար թէ խորհրդական: Ազգ. պաշտպանութեան նախարար կը մնայ Պ. Տալատիէ, դատական՝ Պ. Ռիւքա, ծովային՝ Քամփինքի, օդանաւային՝ կի լա Շամպռ, առեւտրական՝ Փէռէ Քօ, կրթական՝ Ժան Զէյ, Սառօ եւ Սթէկ (անպաշտօն): Դահլիճին անդամ են նաեւ երեք հոգի հանրապետական -ընկերվարական Միութենէն, — Փօլ Պոնքուռ (արտաքին), Ֆրօսար (քարոզութենց), Վիօլէթ (անպաշտօն) եւայլն:

Դահլիճէն դուրս կը մնան արտաքին նախարարը՝ Իվօն Տէլպոս եւ նախորդ վարչապետը՝ Շօթան:

Նոր նախարարութիւնը աւելի պարզ է եւ ամփոփ, քան 1936ի դահլիճը: Կիներ չկան անդամներուն մէջ: Հաստատուած են նաեւ երկու նորութիւններ, — 1. Ջնջուած է ելմտական նախարարութիւնը, բաժնուելով դանձային վարչութեան (Պլում) եւ ելմտացոյցի նախարարութեան.— 2.Ստեղծուած է քարոզութենց նախարարութիւն մը, որ մինչեւ հիմա յատուկ էր դիկտատորական երկիրներու (Գերմանիա, Իտալիա եւայլն):

Դահլիճին կազմութենէն անմիջապէս վերջը, Պ. Լէոն Պլում ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց.

— «Նոր կառավարութիւնը այն չէ ինչ որ կը մաղթէր հանրային կարծիքը, ինչ որ կը հարկադրէին պարագաները: Բոլոր պաշտօնակիցներս ալ գիտեն այդ: Կը համարձակիմ ըսել թէ ուրիշ ո եւ է մէկէն աւելի լաւ գիտեմ ես այդ բանը. քանի որ, յամառ ճիգով մը, առանց վհատելու որ եւ է բանէ կամ անձէ, չանացի կազմել իսկապէս աղգայինկառավարութիւն մը, Ժողովրդական ճակատին չուրջը համախմբելով երկրին բոլոր ժողովրդապետական եւ հանրապետական ուժերը: Ես պատրաստ եմ այդ փորձը վերսկսելու նոյն յամառութեամբ եւ քաջութեամբ, երբ հանրային կարծիքին ճնշումը ճկէ այն դիմադրութիւնները որոնց հանդիպեցաւ եւ որոնք անհասկնալի կը մնան ինծի համար: Բայց եւ այնպէս, մենք զօրաւոր կառավարութիւն մըն ենք, որովհետեւ կը ներկայացնենք երկրին սահմանած մեծամասնութիւնը, այսինքն ընդհանուր քուէարկութեան կամքը, վճռապետական իշխանութիւնը՝ ժողովրդավար կարգուսարքի մը մէջ:

« Վտանգաւոր է պատմութեան պահը: Մենք Ֆրանսայի առջեւ պարտուած կացութիւնը, հետեւաբար եւ մեր պարտականութիւնները կը դիմաւորենք խոհեմութեամբ, իմաստութեամբ, բայց եւ հանդարտ հաստատակամութեամբ: Մեր նպատակը նոյնն է ինչ որ 1936 յունիսին.— Ապացուցանել թէ ժողովրդական ճակատի կառավարութիւնը կրնայ ըլլալ, պէտք է ըլլայ հանրօգուտ կառավարութիւն մը, վստահութիւն ներշնչելով աչխատաւոր Ֆրանսայի եւ խաղաղասէր Եւրոպայի »:

Այս ճառէն անմիջապէս վերջը կատարուեցան պաշտօնի փոխանցումները:

*** Կ'ըսուի թէ նախկին ելմտական նախարար Պ. Ժոռժ Պոնէ Հռոմի դեսպան պիտի նշանակուի, անմիջապէս որ լուծուի Եթովպիոյ ճանաչման խընդիրը:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԻՍՏՐԻԱ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿՑՈՒԵՑԱԻ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ

ՀԻԹԼԷՐ ՆԱԽԱԳԱՀ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ, ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ՝ ՎԻԵՆՆԱ

50,000—100,000 ԳԵՐՄԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒԱԾ ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ 2—3 ՀԱՋԱՐ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐՈՎ ԵՒ 500 ՕԴԱՆԱՒԻԵՐՈՎ

Հանդարտութիւն մը պիտի կատարուի ապրիլ 10ին

Աւստրիա պաշտօնապէս Գերմանիոյ կցուեցաւ կիրակի օր, 13 մարտ, հետեւեալ օրէնքով որ կարդացուեցաւ իրիկուան ժամը 8.30ին, Վիէննայի վարչապետարանի պատշգամբէն, վարչապետ Պ. Զայս Ինքվարտի կողմէ.—

ՅՕԴ. 1.— Աւստրիա մէկ երկիրը կ'ըլլայ գերմանական պետութեան:

ՅՕԴ. 2.— Ազատ եւ գաղտնի հանրաքուէ մը պիտի կատարուի 1938 ապրիլ 10ին, գերմանական պետութեան հետ միացման համար, մասնակցութեամբ բոլոր տարեկանէն վեր բոլոր այրերու եւ կիներու:

ՅՕԴ. 3.— Հանրաքուէին արդիւնքը պիտի վճռուի մեծամասնութեամբ հիման վրայ:

ՅՕԴ. 4.— Այս դաշնակցային սահմանադրական օրէնքին գործադրութեան անհրաժեշտ տրամադրութիւնները ձեռք պիտի առնուին մասնաւոր հրամանագրով:

ՅՕԴ. 5.— Այս դաշնակցային սահմանադրական օրէնքը ի զօրու է իր հրատչակման օրէն սկսեալ: Գործադրութիւնը յանձնուած է դաշնակցային կառավարութեան:

Նոյն օրը հրատարակուեցան Հիթլէրի երկու հրամանագրերը, բանակի եւ ընդհ. կազմակերպութեան մասին: Առաջին հրամանագրով, Հիթլէր կը յայտարարէ, իբրեւ Առաջնորդ, վարչապետ եւ գերագոյն հրամանատարը բանակին.—

1.— Աւստրիոյ դաշնակցային կառավարութիւնը որոշեց Աւստրիան միացնել գերմանական պետութեան: Գերմանական կառավարութիւնը այս որոշումը ճանչցաւ մասնաւոր օրէնքով մը, որ հռչակուեցաւ այսօր:

2.— Այս հիման վրայ, կը յայտարարեմ թէ Աւստրիոյ դաշնակցային բանակը իմ հրամանատարութեանս տակ կ'անցնի այսօր, իբրեւ մասը գերմանական բանակին:

3.— Զօր. Ֆօն Ռօբ, հրամանատար Ցրդ բանակին, կը նշանակեմ հրամանատար աւստրիական սահմանները մէջ գտնուած գերմանական բանակին:

4.— Դաշնակցային նախորդ բանակին բոլոր անդամները պէտք է անմիջապէս երդում կատարեն իմ առջեւ, իբրեւ իրենց գերագոյն հրամանատարը: Զօր. Ռօբի պաշտօն յանձնուած է անմիջապէս ձեռք առնել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները:

Երկրորդ հրամանագիրը կ'ըսէ,—գործեալ Հիթլէրի ստորագրութեամբ.—

1.— Կը հրահանգեմ շրջանապետ Պիւրքէլի վերակազմել Աւստրիոյ ազգային - ընկերվարական կուսակցութիւնը (Հիթլերի կուսակցութիւնը, նացի):

2.— Իրբեւ վարիչը Աւստրիոյ ազգային - ընկերվարական կուսակցութեան, ան պէտք է ձեռնարկէ հանրաքուէին պատրաստութեան:

3.— Լիազօրութիւն տուած եմ շրջանապետին, ձեռք առնելու կամ հրամայելու բոլոր այն միջոցները որ անհրաժեշտ են իրեն յանձնուած պաշտօնին կատարման համար:

Պ. Միքլաս, Աւստրիոյ հանրապետութեան նախագահը, նոյն օրն իսկ հրաժարեցաւ, հիթլէրական վարչապետին պահանջով: Այս վերջինը անմիջապէս առանձնից առժամեայ նախագահութիւնը: Այս առթիւ ըրոյց չըլլեցաւ թէ Պ. Միքլաս ձերբակալուած է, բայց յետոյ հերքուեցաւ այս լուրը:

Այսպէս ուրեմն, սրընթաց յառաջ կը տարուի Աւստրիոյ նուաճումը:

Շաբաթ օր արդէն գերմանական բանակը տեղաւորուած էր ամբողջ Աւստրիոյ մէջ, բռնելով բոլոր սահմանները: Երբ առաջին զօրագունդը իտալական սահմանագլուխը հասաւ, բարեկամաբար ողջունեց իտալական սահմանապահ զօրքը, որ իր կարգին բարեկամական ցոյցեր կատարեց:

Մէկ ժողովուրդ, մէկ պետութիւն, մէկ Առաջնորդ

Նոյն օրը 2000—3000 գերման զինուորական օդանաւորդներ հասած էին Վիէննա: Աչխէրնի օդակայանը վերածուած է զինուորական կրկէսի մը, ուր տեղաւորուած են 200 գերմանական ռմբաձիգ օդանաւեր, ուրիշ մեքենաներու հետ: Հարիւրաւոր զինուորական օդանաւեր տեղաւորուած են միւս գաւառներուն մէջ ալ: Վիէննա հասած է նաեւ Գերմանիոյ օդանաւային նախարարը, ուրիշ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու հետ: Գերմանական արշաւանքին առաջին օրը Վիէննա կը դառնար գաղտնի ոստիկանութեան՝ Կէսթափոյին վարիչը, Հիմլէր:

Երկկ, երկուշաբթի, Վիէննա կը սպասուէր Հիթլէր: Այս առթիւ կը հաւատան թէ Առաջնորդը պիտի հռչակուի «Նախագահ մեծագոյն Գերմանիոյ» եւ կառավարութեան կեդրոնը պիտի փոխադրուի Միւնխէն, աւելի մօտ ըլլալու համար Աւստրիոյ: Մարաչախտ Կէօրինկ պիտի նչանակուի վարչապետ Գերմանիոյ, կեդրոնը՝ Պերլին, իսկ Զայս Ինքվարտ՝ վարչապետ Աւստրիոյ:

Արտաքսմանի բոլոր աւստրիական դեսպանները հետ կանչուեցան, եւ օտար կառավարութիւններէն ալ խնդրուեցաւ որ Վիէննայէն հետ կանչեն իրենց ներկայացուցիչները:

Շաբաթ օր, երբ արդէն 50.000 գերմանական զինուորներ եւ հիթլէրական մարտիկներ Աւստրիա մտած էին, Հիթլէր սահմանամերձ աւան մը, Լէոնհարդ երթալով, այցելեց իր ծնողքին գերեզմանը: Ճեռով մտաւ Լինց (Աւստրիա), ուր յուղումնալից ճառ մը խօսեցաւ, մինչ միլիոնաւոր Գերմաններ ականջ կտրած էին ձայնասփիւռ գործիքներու առջեւ.

— « Այսօր պիտի ուղէի որ մեր միջազգային ամենագէտներէն քանի մը հոգի տեսնէին թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ, եւ յետոյ իրենց միտքը պահէին զայն: Տարիներ առաջ, երբ ես մեկնեցայ այս քաղաքէն (Հիթլէր Լինց բնակած է 6—16 տարեկանին) միտքս տարի այն համոզումը որ կը տոչորէ զիս այսօր: Կրնաք երեւակայել իմ յուզումս, հիմա որ իրականութեան վերածեցի հաւատքս, այսքան տարիներ վերջը: Եթէ նախախնամութիւնը զիս այս քաղաքէն կանչեց գերմանական պետութիւնը կառավարելու, ուրեմն պատգամ մը տուած էր ինծի: Եւ այդ պատգամը մէկ բան կրնար ըլլալ,— իմ սիրելի հայրենիքս միացնել գերմանական պետութեան: Ես հաւատացի այդ պատգամին, ես ապրեցայ եւ կրուեցայ անոր համար: Եւ կը հաւատամ թէ այժմ իրականացուցած եմ այդ պատգամը: Դուք ազատ էք եւ երաչխաւորները անոր»:

*** Եղած կարգադրութենց համաձայն, գերմանական բանակը Աւստրիա պիտի մնայ իր բոլոր կարգուսարքով, — օդանաւ, հրասայլ, թնդանօթ եւն.— ընդհանուր քուէարկութեան առեն: Ասոր փոխարէն, աւստրիական զօրաբաժիններ Գերմանիա պիտի փոխադրուին, մարզուելու համար: Քուէարկութեան պիտի չմասնակցին իբր 100.000 Զիխեր, Հրուաթներ եւ Սլովէններ, ինչպէս եւ 2 — 300.000 ոչ - արիականներ (Հրեայ):

Ի՞նչ կը խոստանի Փարիզի, Պերլինի եւ Հռոմի մէջ

Հիթլէր մասնաւոր նամակ մը ուղղելով Մուսոլինիի, կը հաղորդէ իր «անդառնալի» որոշումը, Աւստրիոյ կցման մասին: Այս առթիւ կը կրկնէ իր մեղադրանքը Տոքթ. Շուշնիկի եւ անոր կառավարութեան դէմ, եւ իր կատարած գործը կը նկատէ ինքնապաշտպանութիւն: Եւ կ'աւելցնէ.— «Ինչ որ ալ ըլլայ յառաջիկայ դէպքերուն ընթացքը, ես գերմանական ճշգրիտ սահմանագլուխ մը գծած եմ Ֆրանսայի կողմէն եւ այժմ ուրիշ մը կը գծեմ, նոյնքան ճշգրիտ, Իտալիոյ կողմէն,— Պրէննէր: Ներողութիւն, Զերդ Վսեմութիւն, նախ՝ այն աճապարանքին համար որով գրեցի այս նամակը, եւ յետոյ ղեկուցման ձեւին համար:»

*** Ֆաչական Գերագոյն Խորհուրդը քննելով արտաքին նախարարին զեկոյցը Աւստրիոյ դէպքերու մասին, ինչպէս եւ ուրիշ մանրամասն տեղեկագիրներ, կը յայտնէ թէ աւստրիական կառավարութիւնը Հիթլէրի հետ եղած տեսակցութեան արդիւնքի եւ յետագայ դէպքերու մասին իտալական կառավարութեան տեղեկութիւն հաղորդած է միայն կատարուած իրողութիւններէն վերջը: «Ամէն պարագայի մէջ, իտալական կառավարութիւնը որոշած է որ եւ է ձեւով չմիջամտել Աւստրիոյ ներքին քաղաքականութեան»: Այս առթիւ Գերագոյն Խորհուրդը կը յայտարարէ թէ իտալական կառավարութիւնը ոչ միայն թելադրած չէ, այլեւ հակառակած է Տոքթ. Շուշնիկի սարքած հանրաքուէին, թէ ձեւին եւ թէ բովանդակութեան համար »:

*** Կիրակի օր Հիթլէրական դրօշը պարզուեցաւ Փարիզի աւստրիական դեսպանատան վրայ:

*** Գերմանական կառավարութիւնը պատասխանելով Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի բողոքագիրներուն, «անընդունելի» հռչակեց զանոնք, իբրեւ «Թիւրիմացութեանց վրայ հիմնուած»: Փարիզ եւ Լոնտոն կը չարունակեն խորհրդակցիլ յառաջիկայ անկնկալներու մասին: Անգլիոյ վարչապետը երէկ կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ երեսփ. ժողովին մէջ: Անգլիա եւ Ֆրանսա այժմէն միջոցներ կը խորհին Չեխոսլովաքիոյ պաշտպանութեան համար, որ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ: Կիրակի օր կարգ մը գերմանական օդանաւեր սաւառնեցան Չեխոսլովաքիոյ վրայ: Պերլինի չեխական դեսպանը անմիջապէս ղեկուցեց: Մարաչախտ Կէօրինկ պատասխանեց թէ Թռիչքը թիւրիմացութենէ հետեւանք է, զուրկ զինուորական կամ քաղաքական հանդամանքէ եւ թէ ամէն մէկուց ձեռք առնուած է, որպէսզի նման դէպքեր չկրկնուին:

*** Մարաչախտ Կէօրինկ ճառ մը խօսելով կիրակի օր, ազդարարեց.

— « Ո՛վ իրաւունք ունի խառնուելու երբ Գերմանացիներ իրար կը դանեն:»

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԱՐՈՒՆԿԸ

The Launch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY — Գրեց՝ ՏԵՆԻՍ ՈՒԻՖԼԻ

Trans : J. M. — Թարգմ. Հ. Մ.

Նկատեցուցած էր հեծելազօրքի հրամանատարը, որ Ֆրանսայի դեսպանը ինքն էր, եւ ան ամէն ջանք կ՚ընէր, որ Ռուսիոյ դեսպանը չկարենայ մեկնիլ Պոլսէն։ Ուստի հրամայեց, որ ոչ ոք թոյլ տրուի նաւահանգիստէն դուրս ելլել առանց իր գիտութեան։ Ինքն ալ ամբողջ գիշեր չքնաց, այլ անդադար կը շրջագայէր նաւահանգիստին մէջ, որպէսզի ինքն անձամբ հսկողութիւն ընէ։

Ռուսիոյ դեսպանը, որ ամէն կերպով կ՚ուզէր մեկնիլ, ամէն ջանք թափեցուց, որ հեծելազօրքի հրամանատարը համոզէ, թէ ինքը պէտք է անպատճառ մեկնի։ Ան ըսաւ, որ ինքը ունի կարեւոր լուրեր, զորս պէտք է անյապաղ հասցնէ Ս. Պետերբուրգ։ Ան ըսաւ, որ ինքը ունի կարեւոր լուրեր, զորս պէտք է անյապաղ հասցնէ Ս. Պետերբուրգ։ Ան ըսաւ, որ ինքը ունի կարեւոր լուրեր, զորս պէտք է անյապաղ հասցնէ Ս. Պետերբուրգ։

— Ո՛չ մի կերպով, — պատասխանեց հեծելազօրքի հրամանատարը։ — Ես հրաման ունիմ ոչ ոքի թոյլ տալ մեկնելու, եւ ես պիտի կատարեմ իմ հրամանը։

— Ես ձեզ կը հրամայեմ, որ ինծի թոյլ տաք մեկնելու, — գոռաց դեսպանը։ — Ես ձեզ կը հրամայեմ, որ ինծի թոյլ տաք մեկնելու, — գոռաց դեսպանը։

— Ես ձեզ կը հրամայեմ, որ ինծի թոյլ տաք մեկնելու, — գոռաց դեսպանը։

— Ներողութիւն, պարոն դեսպան, — ըսաւ հեծելազօրքի հրամանատարը, — ես ձեզ կը հրամայեմ, որ ինծի թոյլ տաք մեկնելու, — գոռաց դեսպանը։

—

ՀԱՅԿ ՎԱՀԱՆԻ ԳԻՐ ՎԱՀՈՒՆԻՆ

ՍՈՓԻԱՅԻ ՄԱՐԶԱՀԱՅ ԴԱՍԸ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն)

Ես ամէն օր կ՚երթայի Վահունիի տունը, ինչպէս որ ամէն մարդ, ինչպէս որ ամէն ոք, որ կ՚ուզէր Վահունիի հետ ծանօթանալ, որ կ՚ուզէր Վահունիի հետ խօսիլ, որ կ՚ուզէր Վահունիի հետ ընկերանալ։ Ես ալ կ՚ուզէի։ Ես ալ կ՚ուզէի Վահունիի հետ ընկերանալ, Վահունիի հետ խօսիլ, Վահունիի հետ ծանօթանալ։ Ես ալ կ՚ուզէի Վահունիի հետ ընկերանալ, որովհետեւ Վահունին ինծի համար ամենէն մեծ մարդն էր աշխարհի վրայ։ Ես ալ կ՚ուզէի Վահունիի հետ ընկերանալ, որովհետեւ Վահունին ինծի համար ամենէն մեծ մարդն էր աշխարհի վրայ։ Ես ալ կ՚ուզէի Վահունիի հետ ընկերանալ, որովհետեւ Վահունին ինծի համար ամենէն մեծ մարդն էր աշխարհի վրայ։

Ես ամէն օր կ՚երթայի Վահունիի տունը, ինչպէս որ ամէն մարդ, ինչպէս որ ամէն ոք, որ կ՚ուզէր Վահունիի հետ ծանօթանալ, որ կ՚ուզէր Վահունիի հետ խօսիլ, որ կ՚ուզէր Վահունիի հետ ընկերանալ։ Ես ալ կ՚ուզէի Վահունիի հետ ծանօթանալ, Վահունիի հետ խօսիլ, Վահունիի հետ ընկերանալ, որովհետեւ Վահունին ինծի համար ամենէն մեծ մարդն էր աշխարհի վրայ։ Ես ալ կ՚ուզէի Վահունիի հետ ընկերանալ, որովհետեւ Վահունին ինծի համար ամենէն մեծ մարդն էր աշխարհի վրայ։

Ես ամէն օր կ՚երթայի Վահունիի տունը, ինչպէս որ ամէն մարդ, ինչպէս որ ամէն ոք, որ կ՚ուզէր Վահունիի հետ ծանօթանալ, որ կ՚ուզէր Վահունիի հետ խօսիլ, որ կ՚ուզէր Վահունիի հետ ընկերանալ։ Ես ալ կ՚ուզէի Վահունիի հետ ընկեր

*** Շաբաթ օր հրատարակուեցաւ Հիթլէրի երկար յայտարարութիւնը, ծանր ամբաստանութիւններ կը պարունակէ աւստր. կառավարութեան դէմ : Յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ Գերմանիա հարկադրուեցաւ ապաստան ընծայել 40.000 փախստականներու, թէ ուրիշ 10.000 հոգի բանտարկուած էին, «հարիւր հազարաւոր քաղաքացիներ կործանած եւ թշուառութեան մատնուած»: Եւ կ'եզրակացնէ թէ «աշխարհի վրայ որ եւ է ազգ այլեւս չէր կրնար հանդուրժել այս կացութեան՝ իր սահմանագլուխին վրայ»:

*** Տասը հազար անգլիացի բոլշեւիկներ եւ ուրիշ համակիրներ կիրակի որ ծանր մեղադրանքներ կը պարունակէ աւստրիական կառավարութեան դէմ: քազիր մը ներկայացուցին: Ոստիկանութիւնը միջամտած ըլլալով, ընդհատուներ պատահեցան :

*** Տոքթ. Շուշնիկ խիստ հսկողութեան տակ առնուած է Վիէննայի մէջ: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան: Կալանաւորներէն 40 հոգի նախորդ վարչապետին գործակիցներն են: Հարիւրաւոր Հրեաներ եւ ուրիշներ սկսած են փախչիլ Աւստրիայէն դէպի Չունգարիա, Չեխոսլովաքիա, Եուկոսլավիա եւն.: Սահմանագլուխները փակուած են եւ միայն անցագիր ունեցողները կրնան մեկնիլ:

*** Փարիզի թերթերը քննադատելով հանդերձ Գերմանիան, պատասխանատու կը հռչակեն նաեւ Ցրանսայի եկող - դացող կառավարութիւնները: « Աքսիօն Ցրանսէզ» կը պահանջէ բանտարկել «օտար եւ հրեայ Լէոն Պլումը»:

Ի՞նչ կը ներկայացնէ Աւստրիան

Աւստրիա ունի 83.868 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն եւ 6.760.000 բնակիչ (1934ի մարդահամարով): Այս բնակչութեան 97.5 առ հարիւրը դերմանացեղ է, 1.9ը չեխ, 1.9ը սլովէն եւ խրուաթ: Կրօնական բաժանումով ժողովուրդին 6.116.250ը կաթոլիկ է, 295.450ը բողոքական, 191.481ը Հրեայ: Գլխաւոր քաղաքներն են Վիէննա՝ 3.350.000 բնակիչ, Կրաց (150.000), Լինց (100.000), Ինսպրուք (55.000): Երկիրը բաժնուած է մէկ ինքնավար քաղաքի (Վիէննա) եւ ութ դաշնակցային նահանգներու :

Տարեկան ելմտացոյցն է 1.400.000.000 շիլին, մօտ 8 միլիառ ֆրանք: Ներածումներու տարեկան գումարն է 1.300.000.000 շիլին կամ աւելի քան 7 միլիառ ֆրանք, իսկ արտածումներու գումարը՝ մէկ միլիառ շիլին (աւելի քան 5 միլիառ ֆրանք): Արտածման գլխաւոր նիւթերն են առագ, թուղթ, բանուած ապրանքներ, բրդեղէն, բամպակեղէն, մետաքսեղէն եւն.:

Սէն Ժէրմէնի դաշնագրով (1919 սեպտեմբեր 10) սահմանափակուած էր բանակին թիւը (8000), բայց 1936 յունիսին վերահաստատուեցաւ պարտաւորիչ զինուորութիւնը, բանակը բարձրացնելով 30.000ի: Հիմա որ Գերմանիոյ կցուած է ամբողջ երկիրը, կրնայ 100.000 զինուոր հանել, խաղաղութեան ատեն :

Պատերազմէն առաջ, Աւստրիա - Հունգարիա կոչուած կայսրութիւնը կը պարունակէր հետեւեալ երկիրները, որոնք անկախ պետութեանց վերածուեցան կամ կցուեցան հարեւան պետութեանց — Աւստրիա, Հունգարիա, Թրանսիլվանիա, Զեխոսլովաքիա, լեհական Կալիցիա, Տրէնտինօ, Սլաւոնիա, Խրուաթիա, Պոսնիա, Հերցեկովինա եւ Բանաս : Աւստրիա - Հունգարիան հաստատուեցաւ 1526ին, երբ Հապսպուրկի Ֆէրտինանտ իշխանը ամուսնութեամբ տիրացաւ Հունգարիոյ եւ Պոհեմիոյ: Ուրիշ զանազան երկիրներ կցուեցան յաջորդ երեք դարերու ընթացքին: Վիէննայի դաշնագրէն վերջ (1814) Աւստրիա շատ կարեւոր դիրք մը գրաւեց գերմանական դաշնակցութեան մէջ:

ՅԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԴՏՊՐՈՒԵԾԱՆ

երեք նոգի բանտարկութեան (մէկը՝ Ռասկովսի)

Ընդհանուր դատախազին պահանջագրէն վերջ, Մոսկուայի 21 ամբաստանեալները իրենց վերջին խօսքն ըսին Շաբաթ օր: Բոլորն ալ խեղճացած, խորտակուած, բազմապատկելով իրենց մեղքերը՝ դիմումներ կը խնդրէին գետնամած :

Առաջին խօսքը տրուեցաւ Իվանովի (անտառային գործավար), որ յայտարարեց թէ ամէն բան խոստովանած է եւ կատարելապէս գիտակից է իր յանցանութեան, թէ պզտիկուց նկարագրի տկարութիւն ունէր եւն.: Այս առթիւ անիծեց Թրոցքին :

Ցետոյ խօսեցաւ Քրէպթինսքի, Պերլինի դեսպանը եւ Լիթվինովի ալ բացուկը, որ պատմեց թէ առաջին անգամ գինքը մոլորեցուց Թրոցքի, 1921ին, « երբ իմ եռեւս ունէի քանի տարուան սքանչելի գործունէութիւն մը»: Ամբաստանեալը իր մեղքերը վերագրեց իր դրամատիրական չրջապատին, քանի որ արտասահման ապրած էր ամբողջ վեց տարի: Ցետոյ յայտարարեց.

— « Շատ ուշ է կուրծքս ծեծելու եւ դլխուս մոխիր ցանելու համար: Ձկան մեղմացուցիչ պարագաներ իմ գործած ոճիրներուս համար: Ոչինչ կրնար արդիլել ինձ սահմանէն անդին մնալու (Գերմանիա), երբ մահուան դատապարտուեցայ Փիթաքով, բայց ես վերադարձայ Մոսկուա ...

Նախկին վարչապետ Ռիֆով, որուն ձայնը հազիւ կը լսուէր, հակառակ երկրորդ ձայնասփիւռ գործիքի մը, խոստովանեցաւ թէ դաւադիրներուն գլուխը կը գտնուէր, բայց որ եւ է մասնակցութիւն չէ ունեցած սպանութեանց չարքին մէջ: Գթութիւն չխնդրեց իրեն համար, այլ կոչ մը ուղղեց իր մեղսակիցներուն որ տակաւին չեն մատնանշուած կամ ձերբակալուած, որ պէսպի անմիջապէս անձնատուր ըլլան եւ իր օրինակին հետեւին ...

Ցետոյ խօսեցան Խոճայեւ, Իքրամով եւ Չելիճսքի, բոլորն ալ կրկնելով նոյն գաղափարը «խոստովանութիւնները»: Իքրամով աղաչեց որ չնորհեն իր կեանքը, որպէսզի կարենայ քաւել իր ոճիրները: Շարաճնկովիչ, Սպիտակ Ռուսաստանի կեդր. կոմիտէի նախկին քարտուղարը, յայտարարեց թէ դուն չի խնդրեր, իրեւ անարժան եւ կը մաղթէ որ իր ճակատագիրը օրինակ հանդիսանայ ժ. մութեան միւս թշնամիներուն: Չելիճսքի նոր յարձակումներ կատարեց Թրոցքիի եւ Պուխարինի դէմ եւ իր ընկերները մեղադրեց թէ չխոստովանեցան 1921ին պատահած դէպք մը... Կրիճֆօ, նախկին էմմտական գործավարը, ընդունելով բոլոր մեղքերը, չորս յանցանքներ եւս յիշեց, աւելի սեւցնելու համար ինքզինքը: «Այս բոլոր ոճիրներուն մէջ ես նոյնքան սեւ եմ որքան դիւերը»: Ձերնով, նախկին հողագործական նախարարը, աղաչեց որ խնայեն իրեն, որպէսզի կեանքին մնացեալ մասը նուիրէ պարկեշտ աշխատանքով զարմանելու դէմ նուազագոյն ոճիրը: Այս առթիւ նորէն յիշեց իր դինուվիրութիւնը եւ մինչեւ վերջը ամբաստանեց Ռիքովը, պնդելով թէ ամէն բան չխոստովանեցաւ :

Դեսպան Ռաֆովսքի, որուն համար ընդհ. դատախազը 25 տարի բանտարկութիւն պահանջած էր, դատարանին մէջ հաշուեց թէ այժմ 65 տարեկան ըլլալով, ազատ կրնայ արձակուիլ 90 տարեկանին: Ուստի աւելի կարճատեւ բանտարկութիւն մը խնդրեց, որպէսզի կարենայ քաւել իր ոճիրները :

Երկու ժամուան դադարէ մը վերջ, խօսք տրուեցաւ Պուխարինի, որ ուժգնօրէն բողոքեց ընդհ. դատախազին խաղերուն դէմ, պնդելով թէ ինք մեղք չունի չարք մը գործերու մէջ: «Ես բաւական ոճիրներ գործած եմ, տասն անգամ գնդակահարուելու համար, բայց մեղք չունիմ Լէնինի, Սթալինի եւ Սվերդլովի դէմ ծրագրուած մահափորձին մէջ, եւ այստեղ միայն խմացայ թէ Մաքսիմ Կորքիի մահը բնական չէ եղած»: Պուխարինի վերջին խօսքը տեւեց աւելի քան մէկ ժամ :

Եակոտա, երեք բժիշկները եւ միւս ամբաստանեալներն ալ կրկնեցին ծանօթ խոստովանութիւնները:

Դատարանը խորհրդակցութեան քաշուեցաւ ժամը 9.30ին եւ վերադարձաւ ժամը 4ին (կիրակի առաւօտ): Նախագահը կարդաց դատավճիռը, որուն համաձայն մահուան կը դատապարտուին 18 ամբաստանեալներ.— եակոտա, Ռիֆով, Պուխարին, Ռոզենհոլց, Քրէսթինսքի, Իվանով, Ձերնով, Կրիճֆօ, Չէլիճսքի, Իքրամով, Խոճայեւ, Շարաճնկովիչ, Զուբարեւ, Բուլանով, Լէվին, Քազակով, Մախմիմով, Տիխովսքի: Քսանեւհինգ տարուան կը դատապարտուին բժիշկ Բլեանեւ (մասնագէտ սրտի հիւանդութեանց), 20 տարուան՝ Ռաֆովսքի, 15 տարուան՝ Բեսանով (Պերլինի նախկին գործակատարը): Այս երեքը պիտի զրկուին իրենց քաղաքական բոլոր իրաւունքներէն, պատիժը լրացնելէ վերջ...

Մահավճիռները անվերաքննելի ըլլալով, մահապարտները ըստ օրինի կը գնդակահարուին 24 ժամ վերջը:

*** Չորրորդ մեծ դատն է այս, մէկուկէս տարուան ընթացքին: Առաջին դատավարութեամբ, 1936 օգոստոս 25ին գնդակահարուեցան 16 հոգի, դլուխն ըլլալով Զինովիեւ, Քամենեւ, Տէր Վահանեան եւն.: Երկրորդ դատավարութեան գնդակահարուեցան 13 հոգի, 1937 յունուար 30ին (փխթաքով եւն.): Երրորդ դատավարութեան՝ մարաջախտ Թուխաչեւսքի եւ հօքը զօրավարներ (1937 յունիս 12):

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՇԱԿՈՒՄԲԻ

Յառաջիկայ քննկերական դաստիարակութիւնը տեղի պիտի ունենայ 16 Մարտ, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, փարիզ: կը խօսի Ակումբի անդամ ՍԱՐԻԻ ՉԱՄԱԼԵԱՆ: Նիւթը՝ «Հայոց ազգային քաղաքականութիւնը, անցեալ փորձերու եկատառութեամբ»:

ԵՐԵԿՈՅԹ - ԳԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

19 Մարտ, Շաբաթ գիշեր, ժամը 10էն մինչեւ լոյս

HOTEL DES DEUX MONDES՝ 2 քեղ սրահներուն մէջ

22 Ave, l'Opéra— Métro: Pyramides

Նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ՆՈՑԵՄԻ ԳԱԲՐԱՄԱՃԵԱՆԻ

Եւ մասնակցութեամբ Հայ Օրիորդաց Միութեան

Գեղարուեստական բաժին, ORCHESTRE PIZZARO:

Այս առթիւ պիտի կատարուի Մխիթեանս կողմէ սարքուած տարեկան վճճակախաղը :

Մուտք **20** ֆրանք (Աճուրդ չկայ) Անդամներուն՝ **12** ֆրանք

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Խոր լէ Մուլինոյի Սթանոզի Հայր. Միութեան կողմէ, 19 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր: Խրմեան սրահին մէջ, 2 բիւ տը լա Տէֆեան, Իսի: Գեղարուեստական բաժին, հայկական նուագ :

Մուտք 5 ֆրանք, անդորձներու եւ փոքրիկներու՝ 3 ֆրանք :

Կազմակերպուած՝ Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ

19 Մարտ, շաբաթ երեկոյ, ժամը 10էն մինչեւ լոյս Hôtel des Deux Mondesի չքեղ սրահներուն մէջ, 22 Ave. de l'Opéra, Métro: Pyramides:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

27 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Սօսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ, 8 Rue Danton, Մէթրօ Օտէոն

կը ներկայացնի Գոլսոյ ամիրայական շրջանէն

ՇՈՒՆՔԻՆ ՉՈՒՆՔ ՇՈՒՆՔ ՏԱՆԻ

կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ԳԱՏԻԼ (արար 6 արար)

ՅՈՒՇԱՏԻՏ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ը. Դ. Փրոփական - ս.ի Ըանձնախումբին անդամական ժողովը Չորեքշաբթի, Մարտ 16, երեկոյեան ժամը 8.30ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Կարեւոր օրակարգ :— «Փրոփականտի համար գիշերային դասընթացք»: Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. ՊՕՂՈՍ ՀԻՒՍԵԱՆ:

Մարսէյլի «Շահրիկեան» սրահին մէջ ծախու են, երկար եւ հաստատուն նուագարաններ՝ յարմար եկեղեցի, պզտրոցի եւ պարտէզի: Մանրամասնութեանց համար դիմել Ա. ՔԷՕՍԷԱՆԻ, 11 Place Jules - Guesde (Photo Rex):

×

«Շահրիկեան» սրահը, 5 Rue de l'Eclipse, Մարսէյլ, վարձու կը տրուի կազմակերպութիւններու եւ միութիւններու թատերական ներկայացումն, հարսնիքի, նշանառութի, հանդէսի եւ ժողովներու: 333 հոգիէ աւելի տեղ: Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. Ա. ՔԷՕՍԷԱՆԻ 11 Place Jules - Guesde (Photo Rex), Մարսէյլ:

ՀԱՑԵՐԷՆԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Փարիզի Մասնաճիւղովը կը ծանուցանէ թէ, հայերէն լեզուի նոր դասընթացք մը հաստատած է Փարիզի հայ գաղութին համար, Բարեգործականի Տան մէջ, 8 Rue Bossuet Փարիզ:

Դասաւանդութիւնները պիտի սկսին Մարտ 17ին եւ տեղի պիտի ունենան ամէն Հինգշաբթի օր, ժամը 8.30 — 11.30, փորձառու ուսուցչուհիի մը հոգածութեան տակ:

Փարիզի հայ ծնողները սիրով կը հրաւիրուին այս դասընթացքին ղրկել իրենց երկսեռ զաւակները:

Հաղորդակցութեան միջոցներն են. Մէթրօներ՝ Poissonnière, Gare du Nord, Gare de l'Est, Barbès.

Օթոպուսներ՝ 21, 26, 28, 33, V, B, AR, AC:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԱՅԻՆ ԿԵՂԴ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հայրենակից Տէր Եղիչէ Քհնյ. Մխիթարեանի, երիցուհի ԼՈՒՍԻՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆԻ դառնաղէտ մահուան առթիւ :

⁂

Նորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հայրենակից Տէր Եղիչէ Քհն. Մխիթարեանի՝ երիցուհի ԼՈՒՍԻՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆԻ դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Լեւոն Տօնիկեան

×

Մարսէյլի Սալոյ - Զօրի Հայր. Միութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր Եղիչէ Քհնյ. Մխիթարեանի՝ երիցուհի ԼՈՒՍԻՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆԻ դառնաղէտ մահուան առթիւ :

×

Մարսէյլի Տարօն - Տուրուբերանի Նահանգային Հայր. Միութիւնը երիցուհի ԼՈՒՍԻՆԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆԻ մահուան առթիւ իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր Եղիչէ Քհնյ. Մխիթարեանի եւ պարագաներուն:

ՏԷՍԻՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

ՏԷՍԻՆ, 8 Մարտ.— Վասպուրականի Հայր. Միութեան նորընտիր Վարչութիւնս կուգայ յայտարարել մեր բոլոր քոյր միութիւններուն նաեւ հասարակութեան.—

Ամէն անոնք որ Միութեանս վերաբերեալ խնդիրներու շուրջ թղթակցութիւն կ'ուղեն ունենալ, թող բարի ըլլան այսուհետեւ դիմել հայրենակից Ց կուպաթեանին, 37, Cité Bon Acceuil Vaulx en Vilin (Rhône):

Կոչ կ'ընենք Տէսինի եւ շրջակայքի հայրենակիցներուն որ իրենց աջակցութիւնը չխնայեն Միութեանս յառաջդիմութեան համար, ինչ որ բոլորիս պարտականութիւնն է:

(Կնիք)

ԿԱՐԵԻՈՐ Է ԿԱՐԴԱԼ

ԴԻՒԱՆ Հ. Ը. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

(Առաջին հատոր)

Գին 30 ֆրանք, փոստի ծախքով 35

դիմել «Ցառաջ»ի

Hommes et Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél. : Gut. 93-70

Մեկնումի պատճառաւ կօշկակարի (հին եւ նոր ... ծախու է նելու իրաւունքով) խանութ մը՝ բոլոր կազմութիւնով, Ապահովուած յաճախորդ, յարմար գին, Մանրամասնութիւն համար դիմել՝ 17 Philibert Loucot Փարիզ, մէթրօ Maison Blanche

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՈՒՐԸ

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

51, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ազնիւ եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՔՈՆՖԷՔՍԻՈՆԻ տուն մը կ'ուզէ մատչելիներու մէջ քոնֆէքսիոն ապրանք ծախողներ: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (առ քօնսինեասիոն) չծախուածները ետ առնելու պայմանով: կ'ուզուի նաեւ վաճառել մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աշխոյժ լաւ ֆրանսերէն խօսող պատանի մը :

Դիմել՝ « Ցառաջ »ի վարչութեան :

Սէն Մորիսի ոստրեակիցներուն

Ներկայիս կը ծանուցանեմ Սէն Մօրիսի հայրենակիցներուն որ ամէն բաթ օրերը պիտի գտնուիմ Սէն Մօրիս եւ կը սպասեմ ամէն տեսակ ապրանքներու նորոգութիւնը:

Կը խնդրուի հայրենակիցներէ որ նոյն օրը հաճին դիմել Պ. Բաբայեանի բնակարանը, Ave. de la Vacherie, St. Maurice de Benoyst (Ain):

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *ոտք կարող վարժ գործաւորուհիներ* կան գործ: Հարիւրին հինգ աւելի վճ... *աշխատութեան համար: Դիմել Պ. KAPOYANի, 2 Rue Pierre Mar... Gentilly, Seine:*

Bar-Restaurant "AU BEREKET"

6 Rue Lamartine Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական ճաշեր կերակուրներ: Ընտրան... դի՝ տաք սպասդիրներով: Արեւելեան նուագ ուրբաթ, շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Հաճելի ժամադրավայր:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՂԵՂԿԱՎԱՐ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13...

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագ... բը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւ... ները :

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցունուար 1էնսկոեւկրգործարանք մեր նոր արժեցագին անպլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովակեան բրդեղէններու, կօշիկներու, ձերմակեղէններու, քրիքօթօժի, գուլպաներու եւլն.ի համար

Աժանագին ապրանքներ բացառապէս գնդակուած գինիներով.

Կը յանձնարարենք ձեւատառան գրելէ Underwood եւ Royal գիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Ամերիկայէն.

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Amber

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՅԱՑՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾ ՊԱՀՔԻ ԱՌԹԻՒ

Մարսէյլ... Ի գիտութիւն Մարսէյլի եւ արուարձաններու Թաղականութեանց եւ բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանենք թէ՝ բոլոր եկեղեցիներուն եւ մատուռներուն մէջ Մեծ Պահոց առթիւ, ամէն օր, բացի Հինգշաբթիներէ, պիտի կատարուին աւուր պատշաճ ժամերգութիւններ: Ամէն Դշ. եւ Ուրբաթ օրերը պիտի պատարագուին Արեւագալի, Խաղաղական, եւ Հոգեհանգստեան (Եկեսցէ) ժամուց կարգերը: Միեւնոյն առեն, Առաջնորդ Տ. Զգօն Վարդապետին հետ բոլոր քահանայ հայրերը յաջորդաբար ամէն Հինգշաբթի խմբովին պիտի այցելեն շրջանին եկեղեցիները: Որոշեալ օրերուն եւ ժամերուն պիտի քարոզէ Զգօն Վարդապետ:

ՓՆՏՈՒԵՑԻՔ եւ ԿԱՐԴԱՑԻՔ

երգիծաթերթ՝ « Մ ե ղ ո ւ »

պատիճ եւ շրջանի Ցառաջի գրասենեակ

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damrémont — PARIS (18)

ԱՂՔԱՏԱՆՔԱՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

չուիթիւնը չնորհակալութեամբ ցած է հետեւեալ նուիրատուները.— Պ. Տ. Մարտիկեան, Ղ. Եսայեանի յուշարկատրանք, առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Պ. Տիկ. Ա. Գալ... բանք: Ողբ. Տիկ. Ա. Գալ... մահուան առթիւ Պ. Ս. Զիլինկի... Նէ 100 ֆրանք, Պ. Վ. Զիլինկի... 150 ֆրանք, Տիկին Ս. Խաչ... Նանէ 250 ֆրանք, Պ. Վ. ... ուրեանէ 100, Պ. Հ. Մարտ... իր ողբացեալ հօր յիշատակին Ֆրանք: Փարիզ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

Փոքրիկն Անժէլ Նիւմանեան (բեկան) դաշնակի համար ... երեք պարերը եւ եւ Le Coucou. Գին 10 Ֆրանք Տ... Ստանալու համար դիմել ... զամեանի, 6 Rue Elysées des Arts, Paris (18), Հրանտ Սամ... բատուն, 51 Mr. le Prince, Paris Պ. Բարունակեանի, Eglise Am... 15 Rue Jean-Goujon, Paris:

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԵՔ ԼԻՒՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Ga...

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԹԹԻ
16
ՄԱՐՏ
MERCREDI
16 MARS
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3680

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԱՄՈ՞ՒԲ Է ԿՐԱԻՆԿԴ...

Բոլորն ապշահար՝ կը հարցնեն իրարու, — ուրեմն այսքան անգո՞ր են «մեծերը», պաշտպանելու համար վոքր երկիր մը, Աւստրիան: Երկիր մը որուն անկախութեան համար հինգ անգամ Հանդիսաւոր յանձնառութիւններ ստորագրուած են 1934էն ի վեր: Առանց հաշուելու հաշտութեան դաշնագրերը եւ մանաւանդ 1919 Սեպտ. 10ի դաշինքը (Սէն Ժէռմէն), որուն 88րդ յօդուածը կ'արգիլ Աւստրիոյ կցումը Գերմանիոյ...

Հարցումը կարելի էր լրացնել ուրիշ հարցերով, — Այդ մեծերը, յաղթականները, անզո՞ր էին պաշտպանելու փոքրիկ Հայաստանը: Եւ եթէ այն չատ հեռու կ'իյնար, կորսուած՝ անմատչելի լեռներու մէջ, հապա Կիլիկիա՞ն, Թրակիա՞ն, Պոլի՞սը, Փոքր Ասիա՞ն, որոնք բոլորն ալ փռուած են բանուկ ճամբաներու վրայ, ուր զօրաւոր խարիսխներ ալ հաստատած էին յաղթականները, ծովէն թէ ցամաքէն:

Յօսելով աւելի մօտաւոր դէպքերու վրայ, անոնք ինչո՞ւ չկրցան պաշտպանել Եթովպիան, նոյնպէս փռուած բանուկ ճամբաներու վրայ, սահմանակից՝ իրենց աշխարհակալութեան տիրոյթին: Կամ Հարեւան Սպանիան, որ արիւն կը փսխէ մօտ երկու տարիէ ի վեր:

Այս բոլոր հարցումները ունին մէկ պատասխան, — ամո՞ւր է կրունկդ: Կրնա՞ս տոկալ, յառաջ խաղալու կամ հարուածին հարուածով պատասխանելու համար:

Մնացեալը երազ է եւ բանաստեղծութիւն:

Լեռ մը դաշնագիրը՝ մէկ թնդանօթ չարժեր: Իսկ հանդիսաւոր յայտարարութիւնները ու յանձնառութիւնները ձիւնի պէս կը հալին, երբ ռումբ մը կը պայթի այս կամ այն տիրէն:

Բայց թնդիրը լուսաբանուած չըլլար այս մէկ պատասխանով: Պէտք է լրացնել զայն, պարզելով երկրորդ ճշմարտութիւն մը, նոյնքան սուրն եւ անողոք:

Բոլորովին անզօր չեն անոնք որ յանձնառութիւններ, երաշխաւորութիւններ ստորագրած են, այս կամ այն պետութեան հանդէպ, յանուն խաղաղութեան, ժողովուրդներու ինքնորոշման եւ ուրիշ սկզբունքներու:

Նախ որ, անոնց ուժը կ'աւելնայ կամ կը պակսի համաձայն պարագաներուն: Ամէնէն տկարը կամ անպատրաստն ալ առիւծ կը դառնայ, երբ բռունցքը կամ կրունկը իր դլխուն եւ ոտքին հանդիպին: Երբ դպչին իր կենսական, անմիջական չահերուն:

Յետոյ, դեռ չեն սպիացած Մեծ Պատերազմին վէրքերը: Այնպէս որ, ամէնէն զօրաւոր ալ միշտ աչքի առջեւ ունի նոր արիւնահեղութեան մը սարսափելի, աներեւակայելի հեռանկարը, երբ որ եւ է չարժուձեւ կը փորձէ:

Ահա Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը ինքն է որ կ'ազդարարէ.

— « Ժամանակը չէ հապճեպ որոշումներ տալու կամ անզգոյշ քառեր գործածելու: Պէտք է նոր կացութիւնը ճնշենք արագօրէն, բայց սառն դատողութեամբ»:

« Ժամանակը չէ» մանաւանդ անոր համար որ, զոհը նորէն ուրիշ մըն է, — անճար Աւստրիան:

Նոյն պատկերը, նաեւ, Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ, որ ահուդողի մտանուած է, ունենալով Յուկէս միլիոն Գերմանացիներ: Անդլիոյ վարչապետը սարէն ձորէն պատմութիւններ կը պատմէ, կը յիչէ Գերմանիոյ վարիչներուն տուած հաւաստիքները եւ Ֆրանսայի զինուորական յանձնառութիւնները, սակայն բան չարտասաներ Մեծն Բրիտանիոյ պարտականութեանց մասին: Զըսեր, — ինք ալ պիտի օգնէ՞, զինուոր պիտի ղրկէ՞, եթէ Չեխոսլովաքիան ալ Աւստրիոյ օրին հասնի:

Տակաւին երրորդ բացատրութիւն մը՝ այս երեւութական անկարողութեան կամ ընդհանուր չհամոզութեան մասին:

Մեծ թէ փոքր, բոլոր պետութիւններն ալ տակաւին լրացած չեն սեպեր իրենց վերազինումը: Ուրեմն կ'ուզեն ժամանակ չահիլ, կարելի եղածին չափ զարկ տալու համար սպառազինութեանց, որոնք խելքի պտոյտ կը պատճառեն արդէն:

Ահաւասիկ, նորէն Մեծն Բրիտանիան, որ անբաւական համարելով հնգամեայ ծրագրին համար սահմանուած ահռելի գումարը, 1,500,000,000 ոսկի, ոչ միայն կը խորհի երկու միլիառ բարձրացնել զայն, այլեւ պարտաւորիչ զինուորութիւն հաստատել: Եւ Ֆրանսան, որուն նորակազմ կառավարութեան առաջին ծանրոդութիւնը կը կազմէ 20 միլիառ Ֆրանքի բացառիկ վարկը, պաշտպանութեան համար: Եւ կամ Թուրքիան, որ քիչ դանդաղով սովորական ելմտացոյցին մէջ նշանակուած գումարը, 82 միլիոն ոսկի (248 միլիոնի վրայ), որոշած է 125 միլիոնի բացառիկ վարկ մը եւս պահանջել, որպէսզի կարենայ գլուխ հանել հնգամեայ ծրագիրը:

Եթէ ուզէինք թուանշաններ յիշել նաեւ Գերմանիոյ, Իտալիոյ, Ճ. Մ. Միութեան եւ ուրիշ պետութեանց մասին, մեր առջեւ պիտի պարզուէր պատկեր մը, որ իր նմանը չէ ունեցած որ եւ է ժամանակ:

Այսպէս իրարու եռեւէ կ'ամբանան, կը զրահաւորուին կրունկները, եւ կարծես մէկը միւսին հորը կը փորէ փսխասլով, — վա՛յ է եկեր ուշ մնացողին:

Եւ այսպէս անգամ մը եւս կը լուսաբանուի մեր սեփական պատմութիւնը, — վա՛յ անոր որ իր յոյսը ուրիշին վրայ դրած, հոդ չի տանիր ոչ կրունկին, ոչ ալ, մանաւանդ, խելքին: Ուրիշ, խօսքով՝ պատմութեան եւ օրուան դասերուն:

Եթէ մեր պատմութիւնը դաս չեղաւ Նէկիւսին կամ ուրիշներու, ինչո՞ւ պիտի չըլլար զոնէ մեզի համար, բուն իսկ օրուան դէպքերու ճնշումին տակ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ՎԻԷՆՆԱ ՄՏԱԻ ԻՐՐԵՒ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

ԱՄԲՈՒԽԸ ԿԸ ԾԱՓԱՀԱՐԷ ԵՒ ԿԸ ՑՆԾԱՅ

«Աշխարհի վրայ ոչ մէկ ուժ կրնայ ստուգել գերմանական պետութեան 75 միլիոն հաղարգիները»

Հիթլէր երկուշաբթի առտու ժամը 10.40ին մեկնելով Լինցէն, Վիէննա մտաւ իրիկուան ժամը 4.50ին եւ դիմաւորուեցաւ էրբեւ «Ազատարարը Աւստրիոյ», ինչպէս կ'ըսէ գերմանական գեկոյցը: Ամբողջ քաղաքը խրախճանքի մէջ էր: Աւելի քան կէս միլիոն քաղաքացիներ բարեւի կեցած էին ճամբաներուն վրայ: Լինցէն մինչեւ Վիէննա Առաջնորդին կը հետեւէին 15 — 20 զրահապատ ինքնաշարժներ եւ ուրիշ անհամար կառքեր: Հիթլէր առաջնորդուեցաւ Օթել Էմփէռիալ, մինչ ամբոխը կը մռնչէր խելայեղ կանչերով: Առաջնորդը ոտքի կանգնած՝ իր կառքին մէջ, կ'ողջունէր բազմութիւնը: Հիւրանոց առաջնորդուելէ վերջ, Հիթլէր պատշգամբ ելաւ անվերջանալի ծափերու մէջ: Պաշտօնական ընդունելութիւնը յաջորդ օրուան (երէկ) յետաձգուած ըլլալով, այս առթիւ զօրահանդէս մըն ալ տեղի ունեցաւ, առտուան ժամը 11ին:

Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 6.30ին, մինչ բազմութիւնը կ'եռար, հաղորդուեցաւ թէ Առաջնորդը քանի մը խօսք պիտի ըսէ, տեղի տալով ժողովուրդի բաղձանքին: Եւ Հիթլէր նորէն պատշգամ բարձրանալով, յայտարարեց .

—«Ընկերք Գերմանացիները, ինչ որ կը զգաք դուք, զգացած եմ ես ալ, խորապէս, վերջին հինգ օրերու ընթացքին: Մենք այժմ կը բոլորենք մեր երկրի պատմութեան համաչխարհային մէկ դարձակէտը: Ինչ որ կը զգաք, միայն Վիէննայի երկու միլիոն բնակիչները չեն որ կը զգան, այլ 75 միլիոն հոգինոց ժողովուրդ մը: Մենք հանդիսաւորապէս կ'երդնունք, ինչ որ ալ պատահի, թէ ոչ ոք պիտի խորտակէ կամ անդամահատէ գերմանական պետութիւնը, այնպէս ինչպէս որ գոյութիւն ունի այսօր: Ոչ սպառնալիքները, ոչ բռնութիւնները, ոչ ալ թշնառութիւնները կրնան սարսեղ այս երդումը: Ես այդ երդումը լսել կուտամ Ջէօլնէն Համպուրգ եւ մինչեւ Վիէննա »:

Այսպէս վերջացաւ երկուշաբթի օրուան արարողութիւնը, իսկ ցոյցերն ու խրախճանքները չարունակուեցան մինչեւ գիշեր :

Արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած էին Հիթլէրի ընդունելութեան առթիւ, Լինցէն մինչեւ Վիէննա (100 մղոն): Սեւ չապիկաւորներ, թուխ չապիկաւորներ եւ նացի կազմակերպիչներ լարած էին իրենց բոլոր ուժերը, մանրանկար Գերմանիա մը զարձնելու համար Աւստրիան: Անոնք բազմաթիւ տուներ եւ գրասենեակներ կոխած էին, ձախակողմեան տարրեր, Հրեաներ եւ ուրիշ կասկածելիներ մեկուսացնելու համար: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ արդէն 150.000ի կը հասնի Աւստրիա մտած գերմանական զօրքին թիւը :

**** Անշուսի հռչակման օրը, Հիթլէր հեռագիր մը ուղղած էր Մուսոլինիի, որ հետեւեալ պատասխանը տուաւ .*

« Իմ դիրքս կը բխի մեր երկու երկիրներու բարեկամութենէն, որ նուիրագործուեցաւ առանցքով »:

Հիթլէր պատասխանեց — « Երբեք պիտի չմոռնամ այս պարագան »:

Անշուշտ գառայ կը տարուի արդիւնք

Գերմանական թերթերը կը գրեն թէ Աւստրիոյ «Նացիֆացում»ը լրացած պիտի ըլլայ մինչեւ վեց ամիս: Զայս ինքնըստինքեան պիտի հրաժարի, եւ Աւստրիոյ կառավարութիւնը պիտի վերածուի նահանգային իշխանութեան, ինչպէս Պավարիա, Սաքսոնիա եւն.: Վիէննայի անգլիական եւ ֆրանսական դեսպանները մեկնեցան: Միւսներն ալ կը պատրաստուին հեռանալու: Աւստրիոյ դեսպաններն ալ եւս կանչուած են եւ հետզհետէ կը վերադառնան: Վիէննայի սակարանը փակուեցաւ: Կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ դրամական յարաբերութիւնները պիտի հիմնուին մարքի վրայ: Նացիները զրաւեցին պետական դրամատան ամբողջ պահեստը :

Ընդդիմադիրներու հետապնդումը կը չարունակուի: Վարչապետ Շուշնիկ եւ հանրապետութեան նախագահը արգելափակուած են իրենց տուներուն մէջ: Կ'ըսուի թէ ձերբակալուած է իշխան Շթարհէնպէրկ, հայրենասէրները կազմակերպութեան նախկին նախագահը: Ամէն օր ձերբակալութիւններ կը կատարուին: Գերմանիան եւ Աւստրիան բաժնող սահմանային ցիցերը կրակի տրուեցան: Երկու աւստրիական զօրագունդեր Միւնիխ փոխադրուեցան :

Գերմանական թերթերը նոր պետութեան քարտէսը հրատարակեցին, որուն համաձայն միացեալ երկիրը կ'ունենայ երեք ցամաքային սահմաններ, — Եուկոսլաւիա, Հունգարիա եւ Իտալիա: Բնակչութեան թիւը կը հաշուէն 73—75 միլիոն: Դանուբը կը դառնայ Գերմանիոյ ամէնէն երկայն գետը, եւ կրոսկլոքնէր՝ ամենաբարձր գագաթը, (3798 մեթր): Վերջապէս, գերմանական բանակը կը զօրանայ 100.000 աւստրիական զինուորներով :

Թուրքիա կը փակուի, Հրեաները կը խլուին

Պ. Հիմլէր, Գերմանիոյ գաղտնի ոստիկանութեան վերատեսուչը, որ Վիէննա հասած էր առաջին օրն իսկ, գործօն դեր կը կատարէ Աւստրիոյ վարչական - դատական վերակազմութեան մէջ:

Վիէննայի չատ մը հռչակաւոր թերթերը անհետացան հրապարակէն: Ոստիկանութիւնը առաջին առթիւ գրաւեց կղերական կուսակցութեան օրկանը, «Հայխսփոստ», որուն խմբագիրն ու սեփականատէրը, Տոքթ. Ֆոնտէր, Աւստրիոյ քաղաքականութեան վարիչներէն մէկն եղած է աւելի քան 50 տարի : Անոր հետ անհետացաւ հրէապատկան յետադիմական թերթ մը, «Վիները Ժուռնալ», եւ դարձեալ հրէապատկան «Թէլէկրաֆ ամ Միթթակ» եւ «Թէլէկրաֆ Նախտ Աւսկապէ» թերթերը: Վերջինը, որ հիթլէրական չարժման ամէնէն

(Ուրիշ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՋՈՒԱՆՉ - ՄԱՅՐԻԿՆԵՐ, ՄԻԱՑԷՔ...

Նիւ - Եորէն կը հեռագրեն թէ Մարտ 9ին, Ամարիլլո Բաղաքը, Թէքսասի նահանգին մէջ, թատերաբեմ դարձաւ հսկայական ցոյցի մը, — Միացեալ - Նահանգներու բոլոր զոհանչները պատգամաւոր ղրկած էին այնտեղ՝ տօնելու համար «Զոհանչ - մայրիկին Օրը »: 50,000 զոհանչներ, իրենց աճուր հոտերով ու բոռնած վարդերով, շղթայ կազմեցին Ամարիլլոյի փողոցներուն մէջ, նեղեցին Բաղաքին կեդրոնական պողոտան՝ յայտարարելով արար -աշխատի առջեւ թէ մարդկային ընտանիքը ի՛նչ կը պարտի զոհանչ - մայրիկներուն :

Հարիւր կառեքր իրար Էին կապած եւ կառեքրուն վրայ լաստ նետած՝ շարժական բեմ ծառայելու համար հինգ - հարիւր արժանընտիր զոհանչներու, որոնք իրենց «դասակարգ»ին ամէնէն յատկանշական շնորհներովը պճնուած՝ մարդկային բազմութեան կ'աւետարանէին ընտանեկան երջանկութեան սկզբունքները: Պատուհանները՝ ներէն՝ հարսնցուները եւ փեսացուները կողովներով ծաղիկ կը նետէին զոհանչներուն վրայ, մշտիկներով աճուշահոտ ջուր կը ցանէին թափորականներուն վրայ, եղիւրներով շուշանի փոշի կը սրսկէին ցուցարարներուն վրայ ի հեճուկս ոմանց որ ատել վերցուցին իրենց զոհանչին գլխուն վրայ:

Ամերիկեան թերթ մը կը գրէ թէ այս սովորութիւնը արդէն չորս տարուան պատմութիւն ունի, — նախագեռնարկն ալ ··· ամերիկացի խմբագիր մըն է, որ աւելով ծեծելէ վերջ իր զոհանչը՝ ետբէն կը զղջայ, պաշտպան կը կանգնի օտանչներուն, «Զոհանչի Օր» կը կոդմակիրպէ, եւ այսպէս կը էիմնուի հսկայ Միութիւն մը, որուն կ'անդամակցին, ներկայիս, ամերիկեան նահանգներու բոլոր զոհանչները, իբրեւ նախագահ ունենալով Միացեալ Նահանգներու նախագահին մայրը , ան ալ շատոնց զոհանչ դարձած :

Ամարիլլոյի ցուցարար զոհանչները, իբրեւ հանգստակ, պահանջ կը դնէին յանուն ընտանեկան երջանկութեան :

1. Մի՛ տրտնջաք ձեր զոհանչին ծախած կերակուրներուն մասին :

2. Լաւ վարուեցէք ձեր զոհանչներուն հետ, աւելի քան··· սիրալիր :

3. Գէշ մի՛ խօսիք ձեր զոհանչին պզտիկ մոլութիւններուն մասին :

Թերթը, դժբախտաբար, մեզի չի տար զոհանչներու միւս պահանջները, բայց կ'աւելցնէ թէ այսօրուան բառական է որ յաջորդիք բռնել ձեր զոհանչին էքէն, փոխանակ աւել վերցնելու՝ ռըպէօզի հպատակի ձեզի :

Յաջորդով՝ իմ կարծիքս զոհանչներու այս պահանջներուն մասին, ինչ սչէս նաեւ հայ զոհանչ - մայրիկներու շրջանակին մէջ այդ պահանջներուն տրուած արձագանգին մասին : Հարցը բաւական բարդ է եւ փափուկ, առոր համար, խնդրեմ, ժամանակ տուէք մինչեւ վաղը, որպէսզի էիչ մը մտածմամբ տեսակէտներուս եւ յարմար պատասխան մը ճարեմ առնուց, որ պիտի պատրաստեն զոհանչ չբնեցնելու, յայտարարելու համար զէս հեղինակութենէ զուրկ՝ ասանկ էարցերու մէջ :

Ա.ՐԱԶ

ԱՐՄ ՍՏԱՆ (ՊՈՍՏՈՆ Ց
ՌԻՍՏՈՒՆԻՆ ՊԱՐՈՆԱՏ
178 ՈՐՊԷ ԻՒ ՊՐԱԼԻՈՒ
ԱՂՔԱՏԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Պ. Տիգրան Բէզճեանի միջոցաւ (Նամակը՝ յաջորդով	200
Մարտ 12ի դումարը	5214
Ընդհ. դումար	5414

18 ՄԱՀԱՊԱՐՏՆԵՐԸ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԵՑԱՆ

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը կը հեռագրէ թէ Գերագոյն խորհուրդի նախագահութիւնը մերժեց ներում չնորհել 17 մահապարտներուն, որոնք աղերսագիր մը ուղղած էին: (Կ'ըսուի թէ մահապարտներէն մէկը, Պուխարին, չէ ստորագրած աղերսագիրը):

Կը նշանակէ թէ մահապարտները գնդակահարուած են արդէն :

**** « Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի թղթակիցը նկարագրելով Մոսկուայի դատավարութեան ամենավերջին տեսարանը, կը գրէ .*

— Ամէնէն քաոտնելի տեսարանն էր այս : Առտուան ժամը 4ին, առեւանգին նախագահը, Ուլրիխ, հագած՝ դատաւոր - զօրավարի համազգեստը եւ կուրծքը զարդարած՝ էէնինի չքանչանով, նախագահական բեմը բարձրացաւ եւ առանց նստելու սկսաւ կարդալ դատավճիռը, իբրեն յստակ բարձր , խոպոտ, անանձնական ձայնով : Դատաւորը պարտաւոր էր վճիռին ամէն մէկ բառը գրել իր սեփական ձեռքով . այս էր պատճառը որ այնքան ուշ մնաց :

Բոլոր բանտարկեալները ուղի կեցած էին բացի Ռիքովէն (նախկին վարչապետը) որ աթոռի մը կռթնած կուլար : Պուխարին աչքերը չեչտակի ուղղած էր իր ոտքերուն :

**** Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ մահապարտներուն կիները դիմումներ կատարեցին որպէսզի ամուսնալուծում կատարուի եւ վերստանան իրենց ազգականութեան անունը եւ չխայտառակուին իբրեւ դաւաճաններու կիներ : Միայն Տիկին Քրէսթինսքի մերժեց դիմում կատարել, պնդելով իր ամուսնին անմեղութեան վրայ :*

Թուրքիան ալ մտանոգ

Էնկլիւրիէնկը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը նկատի առնելով միջազգային կացութիւնը, որոշեց 125 միլիոն ոսկիի արտակարգ վարկ մը պահանջել, փութացնելու համար հնգամեայ ծրագրին գործադրութիւնը : Այս գումարէն զատ, 82 միլիոն ոսկի նախատեսուած է սովորական ելմտացոյցին մէջ, ազգ. պաշտպանութեան համար :

Անգլիականը 165 ֆրանկի բարձրացաւ

Ֆրանքը խոշոր անկում մը ունեցաւ երկու օրուան մէջ : Անգլիական ոսկին, որ 157.70 էր շաբաթ օր, յանկարծ բարձրացաւ 165ի, իսկ տոլարը 31.50էն բարձրացաւ 32.70ի : Այս առթիւ վրդովիչ գրոյցներ կը չրջին հրապարակին վրայ : Կ'ըսուի թէ հսկողութեան տակ պիտի առնուին փոխանակութեան գործողութիւնները (չանժ) եւայլն : Վարչապետը ապահովիչ հաւաստիքներ տուաւ, միեւնոյն ատեն ընդունելով թէ ծանր պատասխանատուութեան մը տակ ինկած է, իբրեւ դանձային նախարար : «Գործս մեծապէս դիւրացած պիտի ըլլար, եթէ աչակողմեան եւ կեդրոնի կուսակցութիւնները մասնակցած ըլլային կառավարութեան, համաձայնավարներուն հետ միասին» :

Նոր կառավարութիւնը խորհրդարանին պիտի ներկայանայ վաղը, հինգշաբթի :

*** • ***

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնական բանակը արագօրէն կը յառաջանայ դէպի Միջերկրականի ափերը :

ՍՏԱՍՄԱԼԻ ՎԱՐՊԱՊԵՏԸ

The Fiancée of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Թարգմ. ՏԱՐԱՀԱՆԻ

Trans: J. M. Proofd. ð. Ծ.

— Ինչ լավ որ դուք գիտեք հայերեն... — ժպտաց Ռեմոն։ — Ես ձեզ կասեմ ամեն ինչ... Ես ուզում եմ ձեզ հետ բաց լինել... Ես ձեզ հավատում եմ... Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու եմ ես այստեղ... Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու եմ ես ուզում ձեզ հետ ծանոթանալ... Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու եմ ես ուզում, որ դուք ինձ հետ ճանաչեք... Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու եմ ես ուզում, որ դուք ինձ հետ ընկերանաք... Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու եմ ես ուզում, որ դուք ինձ հետ սիրահարվեք... Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու եմ ես ուզում, որ դուք ինձ հետ ամուսնանաք... Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու եմ ես ուզում, որ դուք ինձ հետ երջանիկ լինեք... Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու եմ ես ուզում, որ դուք ինձ հետ միասին ապրեք... Ես ձեզ կասեմ, թե ինչու եմ ես ուզում, որ դուք ինձ հետ միասին մեռնեք...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ

ՊԱՐԶ ՏՈՒՆ ԻՆՏԻՄ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ընդարձակ սենյակներ՝ ամեն հարմարություններով

Ընդհանուր ընթերցասրահ՝ հայերեն, ֆրանսերեն եւ անգլերեն լեզուներով գրքերով եւ պարբերականներով։ Ընդհանուր ճաշարան՝ ֆրանսական խոհանոցով։ Ամառանոց՝ Ֆոնտենբլոյի անտառներում։ Ամառանոցում ամեն օր ավտոբուսներ են մեկնում Փարիզից։ Ամառանոցում կան թենիսի խաղադաշտեր, լողավազան, ձիարշավարան, ձիեր եւ ձիավարժարան։ Ամառանոցում կան նաեւ ընդհանուր ճաշարան եւ ընթերցասրահ։

Տեղեկություններ տրվում են ամեն օր՝ առավոտյան ժամը 10-ից մինչեւ կեսօր եւ երեկոյան ժամը 5-ից մինչեւ 7-ը։

Հասցե՝ 7, Rue Boissière, PARIS (16e)

Հեռախոս՝ Passy 00-00

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԱՎՈՐ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԽՈՒՄԲ

Ֆրանսայի պետական առաջնություն

Ընդհանուր ղեկավարությունը՝ Ֆրանսայի Մարմնակրթական Ֆեդերացիայի։

Մրցումները տեղի կունենան Փարիզի Մարզական Պալատում (Palais des Sports) հետեւյալ օրերին՝ ժամը 11-ին եւ 12-ին, ինչպես նաեւ կեսօրից հետո ժամը 2-ին։

Ընդունելության պատասխանատուները, վարչության անդամները եւ մարզիկները հավաքվելու են Մարզական Պալատի առջեւ՝ ժամը 10-ին։ Մրցումներին ներկա են գտնվելու Ֆրանսայի նախագահը, կառավարության անդամները, Ազգային Ժողովի եւ Սենատի պատգամավորները, Փարիզի քաղաքապետը, Ֆրանսայի զանազան քաղաքների քաղաքապետերը, ինչպես նաեւ ֆրանսական եւ օտարազգի մամուլի ներկայացուցիչները։

Մրցումներին կմասնակցի 1500 մարզիկ եւ մարզուհի։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միությունը։

Հայ մարզիկները կմրցին հետեւյալ մարզաձեւերում՝

Ֆութբոլ — Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի խումբը կմրցի Ֆրանսայի Ֆութբոլի Ասոցիացիայի խումբերի հետ։

Ռեգբի — Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի խումբը կմրցի Ֆրանսայի Ռեգբիի Ասոցիացիայի խումբերի հետ։

Ատլետիկա — Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի խումբը կմրցի Ֆրանսայի Ատլետիկի Ասոցիացիայի խումբերի հետ։

Ըմբշամարտ — Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի խումբը կմրցի Ֆրանսայի Ըմբշամարտի Ասոցիացիայի խումբերի հետ։

Բռնցքամարտ — Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի խումբը կմրցի Ֆրանսայի Բռնցքամարտի Ասոցիացիայի խումբերի հետ։

Թենիս — Հայկական Մարզական Միության թենիսի խումբը կմրցի Ֆրանսայի Թենիսի Ասոցիացիայի խումբերի հետ։

Ձիարշավ — Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի խումբը կմրցի Ֆրանսայի Ձիարշավի Ասոցիացիայի խումբերի հետ։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի երկրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի երրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի չորրորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի հինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի վեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի յոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի ութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի իններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասնմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասներեքերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասնչորսերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասնհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասնվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասնյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասնութերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի տասնիններորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի քսաներորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի քսանմեկերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի քսաներկուերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի քսանհինգերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի քսանվեցերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ռեգբիի քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ատլետիկի քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ըմբշամարտի քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության բռնցքամարտի քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության թենիսի քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ձիարշավի քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության սկաուտական քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության աղջիկների քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության մանկական քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ծանր ատլետիկի քսանյոթերորդ խումբը։

Մրցումներին կմասնակցի նաեւ Հայկական Մարզական Միության ֆութբոլի քսանութերորդ խումբը։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
17
ՄԱՐՏ
JEUDI
17 MARS
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3681

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐԻՉՆԵՐՈՒՆ ԳԼԽԱՏՈՒՄԸ

Ա. ԳԱԼՈՑԵԱՆ, ԳՈՒԼՈՑԵԱՆ, ՊՕՂՈՍ ՄԱԿԻՆՑԵԱՆ, ԴԱՆՈՒՇ ՇԱՀՎԵՐԴԵԱՆ, ՎԱՆԱՆԴԵՑԻ, ԱԼԱԶԱՆ, ԴՐԱՍՏԱՄԱՏ ՏԷՐ-ՍԻՄՈՆԵԱՆ, ԲԱԿՈՒՆՑ, ՄԱՀԱՐԻ, ՄՈՒՂՈՒՄԻ, ԳՈՒՄԵՏԻՆ, ԱԿՈԲՈՎ, ԱՇՈՏ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ, ԱՄԱՍՈՒՆԻ, ԵՒ ԱՐՄԵՆԱԿ ՂԱՐԱԳԷՕԶԵԱՆ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾ ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ ԽԵՂԴՈՒԱԾ ԵՒ ՊԱՏՈՒՀԱՆԷՆ ՎԱՐ ՆԵՏՈՒԱԾ :

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄՄԲ.— Մասնաւոր աղբիւրէ մը մեզի կը հաղորդեն հետեւեալ տեղեկութիւնները, որոնք հրատարակուած են նաեւ *Ճուսաբերի* մէջ (8 մարտ).—

Գնդակահարուած են Հայաստանում՝

Ա. ԳԱԼՈՑԵԱՆ, Պ. ՄԱԿԻՆՑԵԱՆ, Դ. ՇԱՀՎԵՐԴԵԱՆ, ՎԱՆԱՆԴԵՑԻ, Ա. ԱԼԱԶԱՆ, ԴՐ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ, ԲԱԿՈՒՆՑ, ՄԱՀԱՐԻ...

ԱՐԱՄԱՑԻՍ ԵՐՋՆԿԵԱՆԸ բանտումն է. Համալսարանի դասախօսներից ծանօթ բոլշեւիկ տեսաբան ՀԱՑԿ ԳՈՒԼԻԲԵԻԽԵԱՆԸ պաշտօնազուրկ է, ազատ, բայց մի կոտը հացի կարօտ ...

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը՝ ԽՈՐԷՆ Ա., նոյնպէս ազատ է, ձերբակալուած չէ:

ՄՈՒՂՈՒՄԻՆ՝ Զեկայի նախկին պետը (Լենինեան չքանչանակիր), ԳՈՒՄԵՏԻՆԸ (Մելիք - Դադայեան), ԱԿՈԲՈՎԸ, ԳՈՒԼՈՑԵԱՆԸ եւ ԱՄԱՍՈՒՆԻՆ զնդակահարուած են ...

Նախկին վարչապետներից ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆԻՆ խեղդել են եւ Զեկայի վերին յարկի պատուհանից նետել իբր «ինքնասպան»ի, տակաւին 1937ի Սեպտեմբերի վերջին, երբ Կալինինը եւ Մոլոտովը եկել էին Երեւան՝ քննելու Հայաստանի «տրոցկիստական չարժում»ը եւ հաշուեյարդարի ենթարկելու զայն ...

Ս. ԿԱՄԵՆԸ չկայ մէջտեղ, նա բանտում ծանր հիւանդ էր, կարող է մեռած լինել, ԱՇՈՏ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԸ գնդակահարուած է վաղուց: ՀԱՑԿԱԶ ԿՈՍՏԱՆԵԱՆԸ նոյնպէս մէջտեղ չկայ...

Լենոյին Ղարաբաղի նախկին վարչապետ ԱՐՄԵՆԱԿ ՂԱՐԱԳԷՕԶԵԱՆԸ, ինձորեսկ գիւղացի, XIրդ կարմիր բանակի կոմիսարը, որ մանելով Գորիս գնդակահարել տուաւ Հանրապետական Հայաստանի Մորհրդարանի անդամներ ՎԱՀԱՆ ԽՈՐԷՆՈՒՆ եւ ԱՐՇԱԿ ՇԻՐԻՆԵԱՆԻՆ, 1920 Թուի Օգոստոս 4ին, գընդակահարուած է 1934 Թուի Օգոստոս 7ի օրէնքի հիման վրայ, օրէնքը լոյս տեսնելուց 12 օր յետոյ, Ստեփանակերտում (Խանքենդի) — լեռնային Ղարաբաղի մայրաքաղաքում, Կրկըժանի ձորում ...

Այս Ղարադէօզեանի հայրն էր, որ զինուած համազիւղացիների գլուխն անցած, 1920 Թուի Մայիսի վերջին, յանդգնեց յարձակուել Դրոյի զօրամասի վրայ, որի համար նա գնդակահարուեց ...

Այնուամենայնիւ պէտք է յիշատակել, որ Արմ. Ղարադէօզեանը մահուան դատապարտուեց Ազրբէյջանի Զեկայի որոշմամբ՝ ազգայնական թեքման մեղադրանքով. նա ցանկացաւ Շուշուայ Թուրքերին տեղահանել եւ պատմական Շուշին դարձնել սոսկ ամարանոց - բուժավայր :

Մինչեւ Ազասի Յանջեանի մահը, Լեռնային Ղարաբաղում առանձին հալածանք չկար: Յանջեանի սպանութիւնից յետոյ երեւան եկաւ, որ Լեռնային Ղարաբաղի հայ կոմունիստներից չատերը նոյնպէս մեծ աշխատանք էին թափել միացնելու Լեռնային Ղարաբաղը Մորհրդային Հայաստանի հետ. այդ հողի վրայ սկսան խմբական ձերբակալութիւններ: Այդպիսի հալածանքներ եւ խուզարկութիւններ Լեռնային Ղարաբաղը չէր տեսել իր խորհրդայնացումից ի վեր... Ձերբակալութեան ենթարկեցին անգամ այն գիւղացիներին, որոնց տանը գտան Բաքինի հայրենասիրական գրքերից որ եւ է մէկը. այդպիսիներին կոչեցին դաշնակ եւ բանտարկեցին ...

Ստեփանակերտում ձերբակալեցին ՍՈՒՐԷՆ ԲԱԴԱՄԵԱՆԻՆ՝ Հրջանային Գործադիր Կոմիտէի նախագահին, փոխ նախագահ ԱՐՋԱՆԵԱՆԻՆ, Շրջկուսկոմի առաջին քարտուղար ՊՕՂՈՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆԻՆ, երկրորդ քարտուղարը ՅԱԿՈԲԵԱՆԻՆ, Լուսաբաժնի վարիչ ՋԱՖԱՐԵԱՆԻՆ, իր օգնական ՎԱՐԴ ԴԱՍՊԱՐԵԱՆԻՆ (արեւմտահայ), Լուսաբաժնի աշխատող ՀԱՑԿ ԲԱԼԱՑԵԱՆԻՆ, մեծաքաղ գործարանի նախագահին (ազգանունը չիմացուեց), քաղխորհրդի նախագահ ՄՈՒՇԱՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻՆ, քաղխորհրդի քարտուղարին (ազգանունը չիմացուեց), հացի գործարանի կառավարիչ Չին, մեքենագործարանի կառավարիչն, սպառողական խանութների վարիչ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻՆ, իսկ դասատու - ներից ձերբակալուեցին 16 հոգի միայն Ստեփանակերտում, երկու սեռից, բոլորն էլ Հայեր: Լեռնային Ղարաբաղի ամբողջ շրջանում ձերբակալուել են բոլոր գիւղխորհրդների նախագահները եւ կուսակցական բոլոր կազմակերպիչները:

Հաղրութի շրջանում ձերբակալուած են Գործկոմի նախագահը, նրա օգնականը, կուսակցութեան երկու քարտուղարները, լուսաբաժնի վարիչը, հողժողկոմի ներկայացուցիչը... Նոյն պաշտօնները վարող անձինք ձերբակալուած են նմանապէս ոչ միայն Դիզակում, այլեւ Վարանդայում, Խաչենում եւ Ջրաբերդում :

1937 Թուի ձմրանը ձերբակալուել է Ղարաբաղի բանասեղծ ԳՐԻԳՈՐ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆԸ («Թախծոտ Լճեր»ի հեղինակը), ազգային թեքման մեղադրանքով: Ստեփանակերտի Զեկայի խոնաւ նկուղում նա տառապեց մօտ մի տարի. ըստ վերջին տեղեկութեան՝ նա պէտք է մեռած լինի Թոքախտից... Նա իբր կոմունիստ մինչեւ 1930 Թիւը խմբագրում էր «Մորհրդային Ղարաբաղ » շաբաթաթերթը եւ ամսաթերթ «Գեղարուեստ»ը, իսկ անցեալում, 1911 - 1913 Թը - ներին, Գ. Ներսիսեանը, երբ Շուշուայ Թեմական դպրոցի վերին դասարանի աշակերտ էր, եւ ընորհունակ, աշխատակցում էր ոտանաւորներով «Ղ

ԱԻՍՏՐԻԱՆ ԱԼ ՊԱՏՍԱՒԹԵԱՆ ԱՆՑԱԻ

Եւրոպայի աշխարհագրական քարտէսը քանիըչորս ժամուան մէջ գոյն ու ներկ փոխեց :

Աւստրիան չկայ այլեւս : Աւստրիան մեռաւ : Անշնչուսը կատարուած իրողութիւն մըն է այլեւս : Այսուհետեւ, 12 մարտ 1938 թուականը, Աւստրիոյ աշխարհագրութեանց մէջ, ճակատագրական թուական մը պիտի ըլլայ :

Գերման կեռ Հաչը արդէն կը ծածանի դեղատեսիլ Վիէննայի վրայ :

Այս քանի մը օրուան մէջ դէպքերը այնքան սրընթաց կերպարանք առած էին, որ սահմռկած մարդկութեան դէմառն վրայէն պատերազմի արիւնոտ Մողոքն անցաւ զարձակ ...

Դաժան իրողութիւն մըն է այլեւս, որ դաշինքներն ու յանձնառութիւնները ոչ մէկ ոյժ ունին ահարկու սպանդ մը կանխելու : Պետութիւնները աստիճանաբար կը թօթափին դաշնագրային ծանրութիւնները եւ խօսքը կը յանձնեն զէնքին ու հրասայլերուն : Ուժը կը դառնայ իրաւունք : Օրը ցերեկով հզօրները կը նետուին տկարներուն վրայ եւ իրենց որսը կը փարատեն ազգային շահերու անունով : Տակաւին երէկ էր որ արեան մէջ խեղդուեցաւ Եթովպիան, վիրաբուժական գործողութեան ենթարկուեցաւ Չինաստանը, եղբայրասպան անյոյս պայքարի ռազմադաշտն էնկաւ Սպանիան : Եւ ահա վերջինը՝ Աւստրիան, որ ինկաւ ճիշդ այն պահուն, երբ հանրապետ կը պատրաստէին անկախութեան եւ կամ Գերմանիոյ հետ կցման մասին իր բախտորոշ խօսքն արտասանելու :

Սալցպուրկէն գերման զինուորները խնդոյն սահմանն անցան եւ դրաւեցին Աւստրիան, առանց կաթիլ մը արեան : 83.868 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն ունեցող երկիր մը արդէն քանի մը օրէ ի վեր մաս կը կազմէ Գերմանիոյ :

Պերլին -Հռոմ առանցքը այլեւս բացած է իր նուաճողական եւ պատերազմական առաջապահները, ասպարէզ կարդալով Ազգերու Դաշնակցութեան :

Աւստրիական դժբախտ հարցը մէկ հանդրուանն է բաղաբական երկու տարաձիգ տեսութեանց, որ մշտնջենապէս իրարու կը բախին 18րդ դարէն ի վեր : Առիկա ազգութեան ըմբռնումըն է երկու հակամարտ ցեղերու միջեւ : Գերման տեսութիւնը կ'ըսէ· — « Ուր որ գերմաներէն լեզուն կը խօսուի, հոն գերման հայրենիք է » : Առիկա նկատուեցաւ պիզմարքեան վարդապետութիւն մը, սակայն գերման պատմագիրներն ու փիլիսոփաները չուտով զայն ժողովրդականացուցին եւ հիմնաւորեցին, դարձնելով ազգային ուխտ մը, մինչեւ ցեղապաշտութիւն հասցնելու զնով :

Երկրորդը ֆրանսական տեսութիւնն է, որ կ'ըսէ — « Ժողովուրդներու ազատ ու անկախ կամքն է, որ հնարաւորութիւն կուտայ իր ցանկացած պետութեան եւ ազգութեան գըրկին մէջ ապրելու եւ ոչ թէ խօսած լեզուն » :

Թէ մէկ եւ միւս տեսութիւնները պատմութեան ընթացքին ունեցան յաջողութիւններ եւ պարտութիւններ :

Ճիշդ է ,որ Մեծ Պատերազմը ազգերու ազատագրութեան հնոց մը եղաւ : Վերջնապէս ազատագրուեցան Լեհերը, Չեխերը, Հունգարները, Սլաւները եւ ուրիշներ : Բայց իւրաքանչիւր նորազատ ազգի անկախութեան տեւականութիւնը կապուած է, դժբախտաբար, մշուշապատ ապագային հետ :

1848ին, երբ Ֆրանց Եոզէֆ գահ կը բարձրանար, Եւրոպան մեծ յոյսեր կը կապէր անոր հետ, կարծելով թէ հզնարաւոր պիտի ըլլայ պահպանել եւ բոպայի խախուտ հաւասարակշռութիւնը : Եւ նոյն իսկ կ'ըսէին որ եթէ « Աւստրիան գոյութիւն անգամ չունենայ՝ պէտք է ստեղծել» : Իսկ 1866ին երբ Պիզմարքի քաղաքական ազդեցութեան տակ էր ինկած, Ռընանի բերնով կ'ըսուէր ·— « Աւստրիա-Հունգարիան գոյութեան իրաւունք չունի այլեւս» :

1914ի մեծ պատերազմը անդամատեց հսկայ Աւստրիա - Հունգարիան : Հունգարիան բաժնուեցաւ, Աւստրիան կիսանկախ հիւանդագին վիճակ մը ստացաւ եւ այսօր ընդմիշտ կ'անհետանայ, 21 տարի վերջ :

Անշուշտ այս երկու տեսութիւններն ալ բացարձակ ճշմարտութիւններ չեն : Պատմութեան թաւալուն անիւը երբեմն մէկին, երբեմն ալ միւսին է որ իրաւունք կուտայ : Երեք մասի բաժնուած Լեհաստանը, երբ իր անկախութեան բախտորոշ օրերուն հանդիպ էուէի կը դիմէր, իր երկու հատուածները ուղեցին միանալ Գերմանիոյ, բացի Շլեզուիյէն : Լեզուն չէր, որ դեր կը կատարէր, այլ կամքը : Իսկ Պելժիան եւ Զուիցերիան կը մնային միայն օրինակներ, ի նպաստ Ֆրանսական տեսութեան :

Հարցը այդ տեսութիւններու երեւութական պայքարը չէր, այլ հոգին եւ ստացած ձեւերը : Սխալ է այս երկու տեսութիւնները չփոթել եւ կամ համադրել : Որովհետեւ ժողովուրդներու իրաւունքը ուրիշ բան է, ազգութեան սկզբունքը՝ ուրիշ : Առաջինը ժողովրդավար ծագում ունի եւ բարոյական սկզբունք մըն է, մինչդեռ երկրորդը՝ միմիայն բաղաքական :

Յետպատերազմեան քաղաքական խմորումները կը դեղերին այս հիմնական տարբերութեանց չուրջ, վարչաձեւերու երեւոյթին տակ արժեցնելով երբեմն մէկ, երբեմն ալ միւս տեսութիւնը : Ֆաշական եւ ժողովրդապետական կարգերու պատկանող երկիրները կը սնանին այս երկու տեսութիւններով :

— « Ուր դերման լեզուն, հոն դերման հայրենիք » նշանախօսքը, այսօր, Աւստրիոյ մասին անողոք իրողութիւն մըն է դարձած : Այլապէս Աւստրիան պիտի ապրէր, քանի որ Վերսայլի դաշնագրով անոր անկախութիւնը նըւիրագործուած էր : Առիկ զատ ուրիշ դաշնագիրներ ու յանձնառութիւններ ալ եկան աւելցան եղածին վրայ : Ահա մէկ քանին :

10 Սեպտ· 1919ին, Սէն - Ժէրմէնի դաշնագրի 88րդ յօդուածը կ'արգիլէր Աւստրիոյ կցումը Գերմանիոյ (անշլուս) : 1932ին, Լոզանի համաձայնագիրը կը նուիրագործէր Աւստրիոյ անկախութիւնը եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնն ալ կ'երաշխաւորէր իր ուխտի 10րդ յօդուածով :

Բայց Աւստրիոյ անկախութեան ջերմ պաշտպանն էր վարչապետ Տոլֆուսը, որ նացիներու կողմէ սպանուեցաւ 1934ին : Տոլֆուսի չնորհիւ էր, որ Իտալիան եւ Հունգարիան 1934ին : Տոլֆուսի չնորհիւ էր, որ Իտալիան եւ Հունգարիան 1934 մարտ 17ին մասնաւոր դաշինքով մը երաշխիքներ խոստացան Աւստրիոյ անկախութեան : Նոյն տարուան սեպտեմբեր 27ին, Ֆրանսան եւ Անգլիան մասնաւոր յայտարարութեամբ մը նոյնը ըրին : Իսկ 1935 ապրիլ 14ին, Սթրէզայի խորհրդաժողովին Ֆրանսան, Անգլիան եւ Իտալիան հանդիսաւորապէս խոստացան երաշխաւորել Աւստրիոյ անկախութիւնը : Եւ դեռ չատ մը ուրիշ խոստումներ ու դաշինքներ, որ ոչինչ կ'արժեն այսօր ···

Եւրոպան կ'ապրի ծանր օրեր : Պատերազմի սարսափը, որ անորոշ էր, այժմ դարձած է որոշ : Վտանգը որ հեռու կը նկատուէր, այժմ կեդրոնացած է մօտակայ սիրտին է հասած : Չեխոսլովաքիան հակնալի կերպով ահուդողի է մատնուած :

Ո՞ր դաշինքը եւ ո՞վ կրնայ երաշխաւորել վաղուան գալիքը ···

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ԲԱՆԱՎԵՃ ՄԸ ՀԱՄԱԹԻՒԲԱՆԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

(Գ. եւ վերջին մաս)

«Սոն Փոսթա»ի խմբագիրը Մ. Պիրկէն իր յօդուածներէն մէկուն մէջ կը հաւատացնէ, թէ Թուրքիա երբեք ձգտում չէ ունեցած ոտնակոխ ընելու կովկասի եւ նոյնիսկ Ատրպէյճանի անկախութիւնը :

«Ճիշդ է— կ'ըսէ ան— եղաւ վայրկեան մը մեծ պատերազմի ատեն, երբ Բ. Դուռը կ'ուզէր իր հակակշռին տակ առնել Կովկասն ու Ատրպէյճանը : Բայց յայտնի է, որ այդ բաղաքականութիւնը մերժուեցաւ իրեն՝ Ատրպէյճանի կողմէն : Շատ պատճառներ կան ատոր համար : Նախ որ՝ Ատրպէյճանի մէջ, որուն բնակչութիւնը թրքական է, կը գերիշխէ կովկասեան գիտակցութիւնը, եւ ատրպէյճանեան ժողովուրդը շատ աւելի խորապէս տոգորուած է նոր բաղաքակրթութեամբ, քան մեր (Թուրքիոյ) թուրք զանգուածները : Երկրորդ որ կովկասի մէջ միայն Ատրպէյճանը չէ որ գոյութիւն ունի· Ատրպէյճանի կեանքը սերտօրէն կապուած է մէկ կողմէ Դաղստանի եւ միւս կողմէն՝ Վրաստանի հետ» :

Անդրադառնալով այնուհետեւ Թուրքիոյ ներկայ քաղաքականութեան Ատրպէյճանի հանդէպ՝ «Սոն Փոսթա»ի խմբագիրը կ'ըսէ ·—

«Թուրքիա շատ լաւ կը հասկնայ, որ չկայ ոչ մէկ հնարաւորութիւն բաղաքական միութիւն մը կազմելու Ատրպէյճանի հետ : Անհեթեթութիւն է Բոյնիսկ մտածել այդ մասին : Նոր Թուրքիան աշխարհակալ պետութիւն մը չէ»···

Աւելի արդեօք չէ սակայն ըսելու նաեւ հետեւեալը ·—

«Ցաւալի է, որ Ատրպէյճանի եւ Ռուսաստանի յարաբերութիւնները այսօր ներդաշնակ չեն : Ատրպէյճանցիք, 17 տարուան յեղափոխական փորձառկութենէ մը յետոյ ալ, շատ աւելի անհաշտ տրամադրութիւններ ունին Խորհրդային Ռուսաստանի հանդէպ, քան ունէին ցարական Ռուսաստանի հանդէպ : Եւ կասկած չկայ, որ այդ պարագան դժբախտ օր մը պատճառ պիտի դառնայ մեծ ցնցումներու եւ ժողովրդական խռովութիւններու» :

Թուրք հրապարակագիրը, անդրադառնալով մօտիկ անցեալին, ցաւով կը դիտէ ·—

«Քանի մը տարի առաջ Ատրպէյճանը էնկլիւրիի մէջ դեսպան ունէր · Մենք ալ մեր դեսպանն ունէինք Բագուի մէջ : Այսօր այդ չկայ այլեւս : Բայց այդ ձեւ մըն է : կարող է ըլլալ այսպէս ալ, այնպէս ալ : Եթէ յեղափոխութիւնը (*այսինքն՝ Խորհրդային կառավարութիւնը*) իրականին մէջ կը կատարէ այն խոստումները, որ բերած է ժողովուրդներուն, ձեւը երկրորդական նշանակութիւն ունի : Եթէ ան աւելի մեծ յարգանք ցոյց տայ դէպի ատրպէյճանեան թուրբերը եւ հնարաւորութիւն տայ անոնց՝ զարգացնելու իրենց ազգային մշակոյթը, ատիկա գոհացուցիչ երաշխիք մը պիտի ըլլայ վերացնելու համար ընդդիմադրութիւնը եւ վերջ տալու համար օրէ օր աճող անախորժութիւններուն Ատրպէյճանի եւ Ռուսաստանի յարաբերութեանց մէջ» :

Այս ուշագրաւ մտքերուն պատասխանելով՝ Թրքաստը եւ հակապոլշեւիկ կովկասցիներու «կաւկազ» թերթը կ'ըսէ, Թէ Ատրպէյճանի, ինչպէս եւ ամբողջ Կովկասի խնդիրը կարելի չէ լուծել նման կիսամիջոցներով ու զիջումներով· Թէ խնդիրը միայն ձեւի մէջ չէ, այլ էութեան, այն է՝ որ պէ՞տք է Կովկասը ըլլայ անկախ պետութիւն մը Թէ ռուսական դաղութ մը միայն· Թէ, վերջապէս, խնդիրը «յարդանքի» մէջ չէ, այլ Կովկասի եւ Ատրպէյճանի ժողովուրդի գոյութեան :

«Ամէն օր— կը շարունակէ «կաւկազ» — մենք կ'իմանանք խորհրդային թերթերէն, որ Կովկասի եւ Թուրքիոյ միջեւ այս կամ այն պատրուակով ժողովուրդը կը կոտորուի եւ մտաւորականներն ալ հազարներով կը իշուին դէպի Սիպերիա եւ Սոլովկի : Ատրպէյճանի գիւղերը կը դատարկուին, որովհետեւ գիւղացիները զանգուածօրէն կը իշուին դէպի կեդրոնական Ռուսաստան, իսկ անոնց տեղ կը բերուին ռուս մուժիկներ : Ինչ կը վերաբերի Բագուին՝ Կովկասի գլխաւոր տնտեսական ջիղին, անոր ազգային դիմագիծը խորհրդային ռէժիմի տակ կատարելապէս փոխուած է :Ներկայիս Բագուի 700,000 բնակիչներու միայն մէկ հինգերորդը տեղացիներ (*այսինքն՝ Թուրքեր*) են» :

Պէտք է ըսել, սակայն, որ իրականին մէջ հիմնական տարբերութիւն մը չկայ «Սոն Փոսթա»ի եւ «կաւկազ»ի տեսակէտներուն միջեւ :

Տարբերութիւնը արտայայտութեան ձեւի, անկեղծութեան աստիճանի եւ արտաքին քաղաքական ուժերը գնահատելու եղանակի մէջ է :

Օրինակ, «Սոն Փոսթա» իրրեւ Թուրք կառավարութեան բերան եղող Թերթ մը, բնականաբար հարկադրուած է չատ աւելի «դիւանագէտ», աւելի զուսպ եւ զգուշաւոր ըլլալ իր արտայայտութեանց մէջ, ձգտելով պահել Թուրք-եւրոպական բարեկամութեան դէթ երեւոյթը, ան չափ բացարձակօրէն թշնամական դիրք բռնել Խորհրդային կառավարութեան հանդէպ, այլ նոյնիսկ փորձ կ'ընէ օրինապահութեան եւ հաւատարմութեան Թելադրելու անոր ենթակայ Թուրք եւ Թաթար ցեղերուն :

Ետոյ, «Սոն Փոսթա» Թերեւս այնքան ալ վախ չունի ռուս մուժիկներու ալիքէն եւ կը խորհի Թէ Խորհրդային կառավարութիւնը տակաւին կրնայ օգտակար ըլլալ Թուրքիոյ, ինչպէս որ եղաւ մօտիկ անցեալին մէջ :

Մինչդեռ «կաւկազ»ի չուրջ համախմբուած Թրքաստէր տարրերը ենթարկուած են Մոսկուայի բոլշեւիկներու, այլ եւ առհասարակ բոլոր Ռուսերու հանդէպ, կը չափազանցնեն բոլշեւիկեան կամ ռուսական վտանգը եւ չեն ուզեր տեսնել Թուրքիոյ կացութեան փափկութիւնը Խորհրդային Միութեան հանդէպ :

«Սոն Փոսթա», Թէեւ «կաւկազ»էն ոչ նուազ չափով կ'ուզէ Խորհրդային լուծէն ազատել Թուրքիային դուրս դտնուող Թուրք Թաթարական ցեղերը, բայց միաժամանակ այնքան ալ ոգեւորուած չէ Ճափոնի, Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի օգնութեան հեռանկարով, ինչքան ոգեւորուած կ'երեւի «կաւկազ» :

Վերջապէս, հետաքրքրական է, որ երկուքն ալ կը խուսափին յիշելու Իտալիոյ անունը, Թէեւ շարունակ կը խօսին անոր զինակից Ճափոնի, Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի մասին : Մինչդեռ, ինչպէս յայտնի է, Իտալիա անոնցմէ ոչ նուազ ու Թերեւս աւելի հետաքրքրուած է Մերձաւոր Արեւելքի բախտով ընդհանրապէս եւ Կովկասով ու Թուրքիայով մասնաւորապէս :

Կարելի է հաւատալ, որ «կաւկազ»ի չուրջ հաւաքուած տարրերն ու լեռնականները անկեղծօրէն կը ձգտին Կովկասի անկախութեան : Բայց դժուար է հաւատալ, որ «Սոն Փոսթա» կամ Թուրքիոյ Թուրքերը կրնան դադնալ Կովկասի անկախութեան անկեղծ պաշտպաններ :

Ուրիշ պարագայ մը : Եթէ անոնք մէջ զետեղուած էր կարոլ Թագաւորի նկարը : Սրահին պատերը զարդարուած էին արքայական ընտանիքի պատմական Հայաստանի եւ Ջորջ Անդրանիկի նկարներով :

Երկսեռ խումբը արքայական երգով բացաւ հանդէսը, զոր կընդունեցին բոլորը յոտնկայս :

Քայլերգէն վերջ, զեղեցիկ պատանութիւններ ըրին Օր· Արաքսի սաբեան Ցով· Թումանեանի «Pleurea Armeniei» Թարգմանուած փրոր celor Mortu» (Ն· Շնորհալիէ) ուսանող Պ· Արշակ Պօղոսեան ինքդիր քերթուած մը (ռումաներէն նուիրուած Վարդան Մեծին) :

Հայերէն արտասանեցին Օր· Աղքատիկեան «Մեծ Վարդան», Ս· Գասպարեան «Յաղաղութիւն» (Ալ· Ծատուրեանէ), բոլորն ալ ժանանալով ջերմ ծափերու : Օրատոր Թիւ խօսք առաւ քաղաքիս հոգեւոր հովիւ Համազասպ Ա· քհնյ· Գալիկեան, ռումաներէն, պանծացնելով Վարդանանց հերոսամարտը, եւ քաղաքիս հայ համայնքին կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց «Ազգային Առաջնորդ Կէրոնդիէ եպիսկոպոսին որ ծանօթ է իր հայրենասիրութեան եւ հայասիրութեամբ : Տէր հայրը բեւեռատութիւն մաղթեց կարոլ Թագաւորին, Ռումանիոյ բարեկամ կառավարութեան եւ ազգին : Անմիջապէս վերջը « Երեւան » Գեղ· Միութեան ֆանֆարը, դեկավարութեամբ Ցովհ· Սաղաթելեանի նուագեց ազգային քայլերգը զոր հասարակութիւնը յոտնկայս ունկնդրեց :

ԱԻԱՐԱՅՐԻ ՈԳԵԿՈՉՈՒՄԸ

ԿՈՆՍԹԱՆՑԱ.— Մարտ 3ին, տեղի ունեցաւ Թաղականութեան եւ ազգ. վարժարանի տեսչութեան կողմէ կազմակերպուած ռազմական ոգեկոչումը նուիրուած Աւարայրի անմահ հերոսներու յիշատակին :

Կազմակերպիչները կրցան գեղեցիկ կերպով օգտուիլ եւ ոգեւորել ամբողջ անգամ ազգային հպարտութեամբ :

Առտուն տեղի ունեցաւ պատարագ եւ հոգեհանգիստ, պատարագիչն էր Առաջնորդ Գուսիկ Արք· Ջօհրապեան որ հոգեբուռն քարոզ մը խօսեցաւ Ամբողջ գաղութը ներկայ էր այս ազգային տօնին, բացի մեռաւանդորդ ժամուն «Հայաստանեայց դարձածներէ : Ժամը 11ին, բազմութիւնը կը դիմէր դէպի « Արաքս » թաղարահը, ուր տեղի պիտի ունենար ոգեկոչական հանդէսը :

Սրահը չատ նեղ կուգար, թէեւ տարեկանէն վար երեխաներու մասնակցութիւնը արգիլուած էր : Ժամը 12ին, երբ սրահ առաջնորդուեցան Ռուէն Ա. Ազգ. Առաջնորդ Կէրոնդիէ եպիսկոպոսը, վերխոնարհը եւ պետական վարժարաններու կրթական քննիչ Պ· Նիգոս Բազմաթիւ հրաւիրեալներ, որոնք բոլորն ալ սիրով եւ ուշադրութեամբ հետեւեցան զոյգ հանդիսաբերութեանց :

Երբ բոլորը դրաւեցին իրենց տեղերը խորհրդաւոր լռութեան մէջ բարձրացաւ բեմի վարագոյրը : Որուն մէջէն պատրաստուած էր պատուանդան մը, որուն վրայ կ'երեւար Մեծն Վարդանի ոսկեզօծ շրջանակի մէջ դրուած մեծ նկարը, աջ ու ձախ ունենալով Սահակի եւ Ս· Մեսրոպի նկարները :

Բեմին ճակատը մետաքսէ եռագոյնով զետեղուած էր կարոլ Թագաւորի նկարը : Սրահին պատերը զարդարուած էին արքայական ընտանիքի պատմական Հայաստանի եւ Ջորջ Անդրանիկի նկարներով :

Երկսեռ խումբը արքայական երգով բացաւ հանդէսը, զոր կընդունեցին բոլորը յոտնկայս :

Քայլերգէն վերջ, զեղեցիկ պատանութիւններ ըրին Օր· Արաքսի սաբեան Ցով· Թումանեանի «Pleurea Armeniei» Թարգմանուած փրոր celor Mortu» (Ն· Շնորհալիէ) ուսանող Պ· Արշակ Պօղոսեան ինքդիր քերթուած մը (ռումաներէն նուիրուած Վարդան Մեծին) :

Հայերէն արտասանեցին Օր· Աղքատիկեան «Մեծ Վարդան», Ս· Գասպարեան «Յաղաղութիւն» (Ալ· Ծատուրեանէ), բոլորն ալ ժանանալով ջերմ ծափերու : Օրատոր Թիւ խօսք առաւ քաղաքիս հոգեւոր հովիւ Համազասպ Ա· քհնյ· Գալիկեան, ռումաներէն, պանծացնելով Վարդանանց հերոսամարտը, եւ քաղաքիս հայ համայնքին կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց «Ազգային Առաջնորդ Կէրոնդիէ եպիսկոպոսին որ ծանօթ է իր հայրենասիրութեամբ եւ հայասիրութեամբ : Տէր հայրը բեւեռատութիւն մաղթեց կարոլ Թագաւորին, Ռումանիոյ բարեկամ կառավարութեան եւ ազգին : Անմիջապէս վերջը « Երեւան » Գեղ· Միութեան ֆանֆարը, դեկավարութեամբ Ցովհ· Սաղաթելեանի նուագեց ազգային քայլերգը զոր հասարակութիւնը յոտնկայս ունկնդրեց :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՂԸ (21)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Frans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ· Ժ· Մ·

— Իրա՞ւ կ'ըսէք, զարմացաւ լորտը պեխերը քաշքշելով··· չիտակն ըսելով աւերակներէն հաճոյք առնող մարդ չեմ ու կ'ատեմ այն զբօսաշրջիկները որոնք անոնց բոլորտիքը կը խուռնուին··· այնպէս որ, հաւանաբար, տեսնելու անգամ պիտի չերթամ ···

Այդ քանի մը բառերու փոխանակութեան յաջորդեց կարճատեւ այլ դժնդակ լռութիւն մը : Երկուքը միասին անդին դարձան ու երիտասարդը հարցուց աղջկան·

— Ճէրըմիին լուր ունի՞ս վերջերս ··· իմացայ թէ Ճորճինան առեր փախեր է ու իրենց հետքը գտնուեր է Փարիզի մէջ··· զարմանալի բան, մարդիկ կան որ չայլամէ քնաւորութիւն ունին···

Ետոյ աղնուականն ու աղջիկը մըտան նոր վիճաբանութեան մը մէջ՝ Ճէրըմիին ու Ճորճինային մասին՝ մոռնալով Սուիտինի ներկայութիւնը : Այս վերջինը մտիկ ըրաւ անոնց քանի մը վայրկեան յարաճուն զայրոյթով, պարպեց օշարակին դաւաթը ու տեսնելով որ միւսներն ալ տաք խօսակցութեան մէջ ինկած էին, մեկնեցաւ կամրջակէն՝ առանց ուշադրութիւն դրաւելու :

Ուղեկից հիւրերուն հետ իր ունեցած այս առաջին հանդիպումով Սուիտին կրցաւ համոզել այն վերաբերումը որ հետզհետէ ցոյց տուեցաւ իրեն՝ ճամբորդութեան ամբողջ տեւողութեան : Անոնց անկրթութիւնը դիտումնաւոր չէր երբեք : Արդարեւ եթէ որեւէ մէկը քննադատէր զիրենք, պիտի խորհէին թէ կը կատակէր : Պարզապէս տրամադիր էին անոնք ժամավաճառ ըլլալու մէկու մը հետ որ անդամ չէր իրենց չքախոմբին : Անոնց խօսակցութեան նիւթն էր ուրիշին ըրածն ու ընելիքը· չար-բերան ու անվերջանալի բամբասանքներ Կիկօին, Ակօին, Կակոսին ու չարք մը ուրիշներու մասին· այնպէս որ եթէ մարդ չճանչնար ծիծաղելի կեղծանուններով որակուած այդ ստորադաս աղնուականները, բնականաբար չէր կրնար մասնակցիլ այդ չաղակրատութեանց եւ ստիպուած էր մունջ մնալ :

Առաջին օրը զբօսանաւը իջուի կըղզեխումբէն անցնելով հանդարտօրէն սահեցաւ դէպի Ֆան : Սուիտին սլքեցաւ հիւրերուն բոլորտիքը՝ Տայանային հետ առանձնանալու յոյսով, զոնէ քանի մը վայրկեան : Բայց յաջողութիւն չունեցաւ : Երկրորդ օրն ալ չկրցաւ հանդիպիլ անոր, երբ նաւը խարիսխ կը նետէր Նիսի առջեւ : Կարելի չեղաւ հեռացնել զայն իր գարշելի բարեկամներուն ընկերութենէն· կարծես սեփականացուցեր էր այդ մթնոլորտը, իր ինքնապաշտպանութեան համար : Եթէ խումբին հետ չէր, չրպռիր փչենքէն էր որ կը վայելէր անոր մտերմութիւնը եւ կամ Նաուհայմերը որուն հետ ճատրակ կը խաղար :

Երրորդ օրը, երբ զբօսանաւը հասաւ կ'իջնէր Քորսիքայի ուղղութեամբ, Սուիտին այն աստիճան կատղած էր այդ հիւրերուն դէմ որ բուռն վիճաք մը կը զգար նախատելու այրերն ու ապտակելու կիները՝ առնուազն տեսնելու համար թէ ինչ հակազդեցութիւն պիտի ընէր այդ տեսակ յարձակում մը անոնց վրայ : Ճաշօրդող քանի մը օրերուն անպատճառ յուսահատ քայլ մը առած պիտի ըլլար, եթէ չարունակ իր միտքը չբեռրէր այն պարագան թէ վերջ ի վերջոյ հիւր մըն էր զբօսանաւուն վրայ, ինչպէս նաեւ վճարովի պաշտօնեան՝ Սըր Ճորճ Տընքէնըլընին :

Սեղանաւորին ընկերակցութիւնը տեսակ մը սփոփանք եղաւ իրեն համար, որովհետեւ Սըր Ճորճ ամէն իրիկուն մէկ երկու ժամ կը յատկացնէր իրեն, չափէն աւելի չահեկան տեղեկութիւններ տալով Թուրքիոյ վրայ ու կը խօսէր ժողովուրդին, անոր մտածողութեան, կրօնքին, առեւտուրին ու ներկայ կառավարութեան քաղաքականութեան մասին :

Սակայն օրուան ընթացքին հազուագէպ կերպով կարելի էր տեսնել սեղանաւորը : Անիկա կը ճաշէր իր մասնաւոր յարկաբաժնին մէջ, ուր կ'առանձնանար եւ ժամերով կը խորհրդակցէր իր քարտուղարին հետ՝ իրարու ետեւէ հասնող անթիւ հեռագիրներու մասին կամ անվերջանալի նամակներ խմբագրել կուտար իր սղագրին :

Ցերեկէն վերջը Սուիտին կ'անցնէր Թուրք նաւաստիին հետ, որուն կարդ մը պարտականութիւնները կըբաւատած էին, որպէսզի Թուրքերէնի նորագոյն արտասանութեան վարժեցնէր զայն : Մնացեալ ժամերը կ'ըսպասնէր կամ ընթերցումներով եւ կամ Թէ մտիկ ընելով հիւրերուն անվի, անհամ խօսակցութիւնները՝ եթէ Տայանան անոնց հետ էր : Անոր ներկայութիւնը ցաւ կը պատճառէր իրեն, բայց նոյնքան դժբախտ կը զգար, երբ աղջիկը իր մօտը չէր :

(Շար·)

ՍՈՒԻՐԻԱ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ ԿՐ ՆՇԱՆԱԿԵՆ

Դամասկոսէն հասած լուրերու համաձայն, Սուրիական կառավարութիւնը կը պատրաստուի հինգ պատուիրակներու անուանումը : Հինգ պատուիրակները Դամասկոսի կառավարութիւնը պիտի ներկայացնեն Թուրքիոյ, Իրաքի, Եգիպտոսի, Արաւական Ամերիկայի եւ Փաղեստինի մէջ :

Լաւատեղեակ շրջանակները կը հաստատեն Թէ Էմիր Ասէլ Արսլան կ'ընտրուի Սուրիական դիւանագիտական պատուիրակ պիտի նշանակուի Թիատ պէյ Փարիզի պատուիրակ :

Կ'ըսուի Թէ անոնք առաջնորդ Սուր· կառավարութեան պատուիրակն ալ տիտղոսը պիտի կրեն մինչեւ իրական զաշնագրի յօդուածները որոշագրուելիքը որ իրենց պիտի յղկուի ժողովարէ դեսպանի տիտղոսը :

Միւս կողմէ կ'իմացուի Թէ դեռ չկ'ընտրուած կառավարութեան պատուիրակներ ալ Ամմանի մէջ, մասնակցելու համար Սուրիական պատուիրակներու անուանումէն յետոյ Ալէքսանդրէթի մէջ տեղի ունենալիք յատուկ բնակութեանց հանդիպումներուն :

ՀՈՂԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑ ՎԱՆՔ ՉՆԱՅԻՆ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՀԱՅ ՀԱՐՍՆՅԱՑ ԿՅԱՆՔԻՑ

ՀԱՏՎԱԾ Գ.

— Ես ինչ գիտեմ, ասում է Ռուբենը, ես էլ ինչ որ լսել եմ հորից, հորեղբայրներից, ուրիշներից, ինչ որ հիշում եմ, ես էլ կասեմ։ Ես ինչ որ տեսել եմ, ես էլ կասեմ։ Ես ինչ որ ապրել եմ, ես էլ կասեմ։ Ես ինչ որ ինքս եմ արել, ես էլ կասեմ։ Ես ինչ որ ինքս եմ տեսել, ես էլ կասեմ։ Ես ինչ որ ինքս եմ ապրել

340 ՕԴԱՆԱՒԵՐ ՎԻԵՆՆԱՑԻ ՎՐԱՑ

Երեքշաբթի օր 340 գերմանական օդանաւեր սաւառնեցան Վիէննայի վրայ, խիտ շարքերով: Առջեւէն կ'երթային 82 ռմբաձիգ օդանաւեր, յետոյ՝ ուրիչ 108 օդանաւեր, 27 յարձակող եւ 56 հետապնդող սաւառնակներ, 46 թեթեւ ռմբաձիգներ եւն: Այս ցոյցը մեծ տպաւորութիւն գործեց ժողովուրդին վրայ: Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ բուն զօրահանդէսը, որ տեւեց երկու ժամ: Առջեւէն կ'երթային 150 հրասայլեր, շատերը եօթնական անիւներով՝ երկու կողմէն: Ցետոյ կուգային երեք աւստրիական գունդեր՝ զնդացիրներով, երեք գերմանական գունդեր, թնդանօթաձիգ վաշտեր եւն.:

Իտալիա եւ Գերմանիա շահակից կեդր. եւ Արեւելեան Եւրոպայի մէջ

« Թան »ի Հռոմի թղթակիցը պարզելով Իտալիոյ ժողովուրդին տպաւորութիւնները՝ Աւստրիոյ կցման առթիւ, կը գրէ.— Քաղաքական շրջանակներու մէջ շատ հեռաւոր հաւանականութիւն մը կը նկատուի գերմանական ճնշումի որ եւ է վտանգ՝ Իտալիոյ վրայ: Մինչեւ անգամ կը կարծուի թէ ներկայ պարագաներուն մէջ անշլուսը (կցում) կրնայ բազմաթիւ առաւելութիւններ ընծայել Իտալիոյ: Մանաւանդ պատճառաբանեն որ եթէ օր մը Իտալիոյ վրայ ուղիղ ուժ մը գործադրուի, Մուսոլինիի պատասխանը Հիթլերի՝ ուրիշ բան չի նշանակեր եթէ ոչ այն որ իր կարծիքով առանցքին դրութիւնը պէտք է պարզանայ: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ յաջողեցաւ: Եթէ պիտի իտալական է, Աւստրիան գերմանական: Առանցքի քաղաքականութիւնը արդիւնաւոր եղաւ, ուրեմն պէտք է շարունակել: Ահա թէ ինչպէս կը տրամաբանեն այստեղ բնազդաբար, դիտնալով հանդերձ որ Գերմանիա կցելով Աւստրիան եւ դառնալով ուղղակի դրացի Եուկոսլաւիոյ եւ Հունգարիոյ, իր տիրապետող ազդեցութիւնը կը տարածէ ոչ միայն ամբողջ Դանուբեան աւազանին մէջ, այլեւ մինչեւ Պալքանները :

**** Մուսոլինի ձայնասփիւռ ճառ մը խօսեցաւ երէկ, օրուան դէպքերու մասին :*

Սպանիոյ ապստամբները դառաջ կր խաղան

Մէկ շաբաթէ ի վեր Սպանիոյ ազգայնականները ուժգին յարձակողական մը ձեռնարկած ըլլալով, յառաջ կը խաղան դէպի Միջերկրական: Վերջին լուրերու համաձայն, հեծելազօրքը 36 քիլոմէթր միայն հեռու է Պարսելոնայէն, իսկ բանակը 40 քիլոմէթր՝ Միջերկրականի ափերէն: Ճառայելազութիւնը կը չարունակուի ուժգնօրէն, աջակցութեամբ Իտալացիներու եւ Գերմանացիներու, որոնց թիւը եւ սպառազինութիւնները աւելցած են վերջին օրերս :

Երէկ ղրոյց չրջեցաւ թէ Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը պիտի նաղադար խնդրած է , բայց Ջօր. Ֆրանքօ մերժած է: Ցետոյ հերքուեցաւ այս լուրը: Հեռագիրները միեւնոյն ատեն հաղորդեցին թէ ծանր - խառնուածքներ ծագած են Պարսելոնայի մէջ :

Պարսելոնայի սպառնացող վտանգը եւ իտալական ու գերմանական զօրքին մասնակցութիւնը մեծ մտահոգութիւն պատճառեցին Փարիզի մէջ: Վարչապետը այս առթիւ ժողովի հրաւիրեց ազգ. պաշտպանութեան երեք նախարարները, սպարապետը եւ մարաջախտ Փէթէնը: Ֆրանսական մարտանաւեր ղրկուեցան Պարսելոնա, ի հարկին պաշտպանելու համար հպատակները:

Կ'ըսուի թէ Քաթալոնիոյ կառավարութիւնը առաջարկած է անկախ հռչակել այդ երկրամասը, ի փոխարէն Ֆրանսայի աջակցութեան, բայց ժխտական պատասխան ստացած է :

**** Վերջին լուրի մը համաձայն, նախագահ Ազեանա Թուլուզ հասած է: Ֆրանսա գերադոյն փորձ մը կը կատարէ Անգլիոյ հետ, միջնորդելու համար:*

Նոր դաս Մոսկուայի մէջ

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը կը հաստատէ 18 մահապարտներուն դնդակահարութիւնը, մարտ 15ին:

Այժմ նոր դատ մը կը պատրաստուի: Կ'ըսուի թէ այս անգամ դռնփակ պիտի ըլլայ, նկատի առնելով ամբաստանեալներուն հանդամանքը: Այս անգամ պիտի դատուին նախկին դատախազը՝ Քրիլէնկօ, եւ Թոքիոյ նախկին դեսպանը՝ Եուբենեւ, բայց մանաւանդ երեք նախկին հրամանատարներ,— մարտչախտ Եգորով, զօր. Ալլքինս եւ ծովակալ Օրլով: Առենք մը ի վեր չի լսուիր երկու զօրավարներու անունը, — Բիւչով եւ Տիպէնքօ: Կը կարծուի թէ գնդակահարուած են առանց դատավարութեան :

Լեհաստան կր ապատնայ Լիթուանիոյ

Օր նոր, փորձանք նոր: Անցեալ ուրբաթ սահմանային վէճ մը ծագեցաւ Լեհաստանի եւ Լիթուանիոյ միջեւ եւ լեհ պահակ մը սպաննուեցաւ: Ինդիրը ծանրակչիռ հանդամանք ստացած ըլլալով, կ'ըսուի թէ Լեհաստան վերջնագիր ուղղած է, քաչալերուած՝ Գերմանիայէն: Այս լուրը հերքուեցաւ, սակայն կացութիւնը ծանր է: Լիթուանիա զանազան առաջարկներ ներկայացուց, չարը խափանելու համար:

Ջրոյցի մը համաձայն, Լեհաստանի արտաքին նախարարը Վիէննա հանդիպելով, տեսակցած է Հիթլէրի հետ: Այս տեսակցութենէն վերջ, Լեհաստան աւելի վճռական դիրք մը բռնեց :

»»»» o ««««

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼԱՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՊՂՈՎ

ԹՐՔԱԿԱՆ կառավարութիւնը 100.000 ոսկիի վարկ մը քուէարկեց, նորոգելու համար Այա Սոֆիայի մզկիթը (Պոլիս):

ԱՆԳԼԻՈՑ օդանաւային նախարարը տեղեկագիր մը ներկայացուց երեսփոխանական ժողովին, 103.500.000 ոսկի վարկ պահանջելով: Անգլիոյ ռազմական օդանաւերուն թիւն է 1500: Ազգ. պաշտպանութեան նախահաշիւը, որ 340 միլիոն ոսկի էր, պիտի բարձրանայ 400 միլիոնի :

Հ. Յ. Դ.

Գրաւոր

ՍԷՆ ՍԱՄՈՆԻ «վարուժան» խումբի ընդհ. ժողովը 17 մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժասը 8ին «վարուժան» ակումբին մէջ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Յ. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
19 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին
Քաղաքապետարանի վերնայարկի սրահին մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Պ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ «Հայաստանը երէկ, այսօր եւ վաղը»
Կր ծրաւիրուի վալանսի հայութիւնը ամէնքը:

ՓԵՏՐ. 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Յ. Դ. «ՔԵՌԻ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ ետք:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ
Կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները:
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

«ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱՔՈՒԼՈՆՈՒԻ Կ. ԽԱՉԻ Մ.ՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2էն 7
FOYER SOSIALISTEի սրահին մէջ, 149 bis Ave. d'Argenteuil, Asnières
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ
Կը ներկայացուի Ց. Պարոնեանի «ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ ՓՈՒՐԱՁԿԱՆՆԵՐ»ը
Գ. Ա. Սարաֆեանի խումբին կողմէ,
Գեղարուեստական բաժին, հայկական եւ կովկասեան պարերք ղեկավարութեամբ Թաուխթ Գարեգինի: Արտասանութիւն, երգ:
Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք

ՑԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԱ-ՎԻՍԹԻ Մ.ՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ ետք ժամը մէկուկէս 3ին
Լա-Վիսթի «ԲԱՅՐՈՆԱԾ»ի ՄՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (Rue Septêmes)
Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակցին սաներ եւ պատանիներ
Կը ներկայացուի «ԵՐԿՈՒ ՇԱՒՐԱՑԵՂՆԵՐԸ» կատակերգութիւնը
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՊԱԶԻՆԵԱՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Սկաուտական ցերեկոյթ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՓԼՒՋԻ ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ԱԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ
3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը մէկուկէս 2.30ին
ARTS ET METIERSի սրահին մէջ, 9 bis, Avenue d'Iéna, Փարիզ
մէթրօ Iéna, օթօսիւս B, իջնել Place d'Iéna
Կը մասնակցին ենթաշրջանիս բոլոր սկաուտ, գայլիկ եւ. կայտերը
Կը ներառուի սկաուտական կեանքէ «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ» (պատկեր), «ԴՕԴՕՇ» (պատկեր), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱՒ ՄԸ (1 արար), ՍԿԱՁՈՒՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՄԸ ՀԱՄՏԱՏՈՒՄԸ (զաւեշտ 1 արար), չոփիկեան մարզանքներ, քուրքեր եւայլն:
Գեղարուեստական բաժին՝
«ՄԵՆԹԵՐՈՒ ԲԺԻՇԿԸ» (զաւեշտ 1 արար)
Տոմսերու գին.— Ա. կարգ 7.50, Բ. կարգ 5 ֆր.:
Տոմսերը կը գտնուին Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներուն մօտ, Պ. Քիւրքճեանի մօտ, 258 Rue St. Honoré, Paris, եւ նոյն օրը կասկէն:

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
19 Մարտ, Շաբաթ գիշեր, ժամը 10էն մինչեւ լոյս
HOTEL DES DEUX MONDESի շքեղ սրահներուն մէջ
22 Ave. l'Opéra – Métro: Pyramides
Նախագահութեամբ՝ ՏԻԿԻՆ ՆՈՑԵՄԻ ԳԱԲՄԱՃԵԱՆԻ
Եւ մասնակցութեամբ Հայ Օրիորդաց Միութեան
Գեղարուեստական բաժին, ORCHESTRE PIZZARO:
Այս առթիւ պիտի կատարուի Մխիթեանս կողմէ սարքուած տարեկան վճահախաղը :
Մուտք 20 ֆրանք (Ամուրդ չկայ) Անդամներուն՝ 12 ֆրանք

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ

Իսկ լէ Մուլինոյի Սբ Ծնողի Հայր. Միութեան կողմէ, 19 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր: Երիմեան սրահին մէջ, 2 րիւ տը լա Տէֆանս, Իսի: Գեղարուեստական բաժին, հայկական նուագ :
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ
Մուտք 5 ֆրանք, անդորձներու եւ փոքրիկներու՝ 3 ֆրանք :

Պ Ա Ր Ա Հ Ա Ն Դ Է Ս

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ Մ.ՁԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Մարտ 20, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս
ՍԱԼ ՊԱՐՏԻ 8 Quai d'Alfort:
Կը խօսի Պ. Լ. ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ընտիր ճաշ. ճոխ սիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով: Մուտք 5 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք
Շաւորդակից. միջոցներ.— Պասթիլէն առնել օթօսիւս 13 եւ 81 եւ իջնել փոն Շարանթոնի:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԻՒՐԼԷԻ ՎԵՐ. ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ «ՀԱՅՇԱՏԱՆԻ ՀՈՒՐԱՆԻՒՔԸ»
Ս. ՇԱՀԷՆԻ, 4 արար
դէկավարութեամբ եւ մասնակցութեամբ
դերասան Ն. ՊՇՏԻԿԵԱՆԻ եւ Իսի-Քլամառի կարող ուժերու:
20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
Ալֆորվիլի թաղապետական շքեղ սրահներուն մէջ
Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք
Կը հրաւիրուին թատերասէր հայրենակիցները այս հետաքրքրական եւ օրուան կեանքին համապատասխանող ներկայացման:

ԳԱՁԻՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Rochechouart — PARIS (IX)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

27 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Յօսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ, 8 Rue Danton, Մէթրօ Օտէոն
կը ներկայացուի Գալոյ ամիրայական չրջանէն
ՇՈՒՆԻՆ ՋԱՒԱԿԸՇՈՒՆ ԸՏԱՆԻ
կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ԳԱՏԻԻԸ (տրամ 6 արար)

Alimentation „TRÉVISE"
Իր սիրահարական սուրճովը
Café "HAREM"
Ամէնէն ճոխ եւ աժան մթերանոց արեւելեան ընտիր նպաքեղէններու
5 ԱԹ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱԺԱԿԻՑ ՉԵՂՉ
Խանութպաններու համար սուրճը 16 ֆր. քիլոն
Ձերմակ պանիր թիթեղով 11—14 ֆր. քիլոն
Ջիթապտուղ, քաշքաշաւ եւ չոր մրգեղէններ անմրցելի գիներով, յանձնելի hors d'octroi
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

"ՇԻՐԱԿ
Արեւելքի սիրակ իսկական օղին է անզուգական, անմրցելի, անհարկ աւարտող զօրացուցիչ ախորժաբեր, պատրաստուած գուռն չամիչներ, ոսկի Հայ աւանդական սեղանին

ՀԱՅՏԻՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻՆ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Ազեւելեան եւ եւրոպական խոհանոցի կերակուրներ :

ՔՈՆՖԻՔՍԻՈՆԻ տուն մը կ'ուզէ մատչէներու մէջ քոնֆիտ ապրանք ծախողներ: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (ան fonctionnaire) չծախուածները ետ առնելու պայմանով: Կ'ուզուի նաեւ վաճառէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աղջիկ մը լաւ ֆրանսերէն խօսող պատանի մը :
Դիմել՝ « Ցառաջ »ի վարչութեան :

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏՈՒԱՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ցունուար 1էն սկսեալ երկաթգիծերէն մեր նոր արժեցուցած անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլավաք բրդեղէններու, կոշիկներու, ճերմակեղէններու, թրիքոթաժի, զուլպաներու եւ ուրիշներու
Անհետաձգ ապրանքներ բացառաբար դիղչուած գիներով
կը յանձնարարենք Ռուսաստան ղրկել Underwood եւ Royal գիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'կատարուի ամերիկայէն.
փոխարքղներու կը դրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները
Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Ambr**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՊԱՆԵՆԻ ՄԵՆ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ
ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ
19 Cours Julien, Marseille
Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի յարգելի յաճախորդներուն որ սէզօնի առթիւ սկսած ենք, ամէնէն պիտի ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի գիներով:
Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ՔՈՒՇԱՒՏԵՍ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ Ուսումնասիրաց Ակումբը դասախօսութիւն մը սարքած է այսօր, Հինգշաբթի, Յոսիէթէ Սավանթի մէջ, ժամը 8.30ին պիտի խօսի իշխան վայնախ (ռուսերէն), նիւթ ունենալով «Վրացական-կովկասեան հարցերը»: կը հրաւիրուին ռուսերէն գիտցողները:

«ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ»ի Փարիզի Մասնաճիւղը տարեկան Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի երկսեռ անդամները՝ 19 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Բարեգործականի Տունը, 8 Ռիւ Պօսիւէ, մէթրօ Փուասոնիէռ կամ Կառ տիւ Նոռ: Օրակարգ՝ վարչութեան տարեկան նիւթական ու բարոյական հաչուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն:

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգային Միութեան Ընդհ. ժողովը 20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Օրակարգ՝ ընթացիկ հարցեր: Կը հրաւիրուին անդամները եւ համակիրները :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ԿԻՆ ՄԸ ՏՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ֆրանչն (Alpes Mar.) 5 քիլոմէթր հեռու խիտ օդասուն ապարակի մը մէջ, միայն առանձին զործերով զբաղուելու համար, կ'ուզուի յարմար կին մը : Պայմաններու համար դիմել հետեւեալ հասցէին՝ **Jean Abdalian,** chez A. Kara, rue Roquebilière, La Bocca, (A.M.)

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ճանաչումը կը ծանուցանէ ծնողքերուն թէ՝ նոր կարգեր մը համաձայն՝ 1938 Յունուարէն սկսեալ՝ դասընթացքները կը փակուին Յունիսէն եւ ամէն տեսակ վճարներ կը դադրին :
Հետեւաբար կը խնդրուի նաեւ մինչեւ երկու օրինակ լուսանկարով :
Ուսումնական տարեշրջանը կ'սկսի Հոկտեմբեր 1ին: Ուսումնական պատրաստութիւն մը կը տրուի նաեւ պատրաստուող լուսանկարչի մը :
Ի դիմաց վարչ. ժողովի
(ՆՇԱՆ)

Վ. ԻԶԳԱԼԱՑԵԱՆ
ՓՈՐՁԱԳԷՏ - ՀԱՇՄԱՐԱՊԱՀ
Հաշիւներու արձանագրութիւն, ծուրքերու յայտարարութիւն, ծերու հետապնդում:
Մեքենագրութիւն եւ բազմաթիւ (duplicateur)
Ընդունելութեան ժամերը— չաբթի, Հորեքշաբթի եւ Հինգշաբթի ժամը 5էն 7, 18, Cité Trévise, Cadet:
Երեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ ժամը 5էն 7, 9, Rue Jouye-Rouve մէթրօ Belleville եւ Pyrénées
Հեռաձայն Mel. 50—09:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

ՕՒՐԲԱԹ
18
ՄԱՐՏ
VENDREDI
18 MARS
1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ընդհ. երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3682 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԱՊԱՆԱԳԻՐ...

Ջենք համարձակիր հարցնել թէ ի՛նչ տպաւորութիւն կրեցին ընթերցողները, երէկ, աչքէ անցընելով քսան մինչեւ գոյժը,— ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐԻՉՆԵՐՈՒՆ ԴԼԽԱՏՈՒՄԸ :

Թղթակցութեան թուականն է 1938 փետրուար 21: Խովանդակութիւնը կարգացիք արդէն,— 15 հոգի գնդակահարուած, մէկն ալ խեղդուած եւ պատուհանէն վար նետուած :

Անդամ մըն ալ յիշենք անունները, իրենց պաշտօններով.— Գնդակահարուած են.—

1. Ա. Գալոյեան, նախկին պաշտօնատար մը, որ ձերբակալուած էր Աղասի Խանջեանի ողբերգութենէն անմիջապէս վերջը :

2. Գուլոյեան, նախկին վարչապետը, որ յաջորդեց Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի :

3. Պօղոս Մակինցեան, Հայաստանի առաջին բոլշեւիկ իշխանաւորներէն, երբեմն առեւտրական ներկայացուցիչ Պոլսոյ եւ Միլանի մէջ, յետոյ գործավար (նախարար) : Հեղինակ եւ թարգմանիչ զրական գործերու :

4. Դ. Շահվերդեան,— ո՞վ չի ճանչնար: Նախ ներկայացուցիչ Թիֆլիսի եւ Պոլսոյ մէջ, յետոյ լիազօր ներգաղթի :

5. Վանանդեցի, ուսուցիչ, բանասէր եւ զրական քննադատ :

6. Ալազան, երիտասարդ գրագէտներէն, որ Փարիզ եկաւ երկու տարի առաջ, իբրեւ ներկայացուցիչ Միջազգային Մշակոյթի համագումարին: Վանի մէջ ազատուած որբերէն, Թրծուած բոլշեւիկեան աւազանին մէջ եւ հեղինակ չարք մը գործերու, արձակ թէ տաղաչափեալ, որոնք թարգմանուած են ռուսերէնի, վրացերէնի, թաթարերէնի եւն. :

7. Դրաստամատ Տէր Սիմոնեան, նոյնպէս երիտասարդ սերունդէն. երբեմն խմբագիր Փարիզի հայ բոլշեւիկեան օրկանին, յետոյ կրթական գործավար եւ նախագահ Երեւանի Խորհրդային Թրողներու Միութեան :

8. Ափսէլ Բակունց, ամէնէն տաղանդաւոր ներկայացուցիչը Հայաստանի զրական նոր սերունդին: Գարշանք չմնաց որ չթափին իր գլխուն, Աղասի Խանջեանի դէպքէն վերջը: Զգուելի արարածները վերի վայր ջրջեցին իր զրական ստեղծագործութիւնները, դաւաճանութեան հետքեր գտնելու համար տողերուն, խօսքերուն, բառերուն մէջ: «Մըը սահման նեղ ա»...

9. Գուրգէն Մահարի, նոյնպէս երիտասարդ զրագէտ — բանաստեղծ, եւ « մնացորդաց »: Ունի չարք մը արտադրութիւններ, թարգմանուած տեղական լեզուներու :

10. Մուղդուսի, ներքին գործավար եւ նախագահը Երեւանի Գեկային, որ լէնինեան չքանչան ստացած էր, «անխնայ մերկացրած » ըլլալով « ժողովրդի թշնամիները » Հայաստանի մէջ :

11. Գումեդիճ (Մելիք Դադայեան), Հայաստանի հողագործական նախարարը, որ իբրեւ թէ ուզած էր ոչնչացնել գիւղատնտեսութիւնը եւ անասնապահութիւնը, ինչպէս ըսել տուին Ստեփանաւանի չորս եւ երեւանի ութ մահապարտներուն :

12. Ակոբով, կեդր. կոմիտէի երկրորդ քարտուղարը, որ փայլեցաւ Խանջեանի «անձնասպանութենէն» վերջ, երբ իր մեծաւորն էր Ամատունի :

13. Աշոտ Յովհաննիսեան, հայ բոլշեւիկներու ամէնէն կարող տեսաբանը. գլխաւորը այն դաւադիրներուն որ կարմրցուցին Հայաստանը : Եղած է գործավար (նախարար) : Ունի զանազան հրատարակութիւններ :

14. Ամատունի, Ա. քարտուղար կեդր. կոմիտէի, որ յաջորդեց Ա. Խանջեանի, գարշելի խաչակրութիւն մը սարքեց անոր դէմ, բայց չատ չանցած նետուեցաւ գնտան, իրրեւ դաւաճան, միեւնոյն ամբաստանութիւններով :

15. Արմենակ Գարակէօզեան, նախկին վարչապետ լեռնային Ղարաբաղի, որ բոլշեւիկեան առաջին արշաւանքին, 1920 օգոստոս 4ին սպաննել տուած էր հանրապետական Հայաստանի երկու երեսփոխանները, ընկերներ Վահան Խորէնի եւ Արշակ Չերխեան :

16. Սահակ Տէր Գաբրիէլեան, վարչապետ՝ Խանջեանի օրով: Նախապէս եղած է կովկասեան հանրապետութեանց դեսպանը Մոսկուայի մէջ: Փարիզ ալ եկաւ, քանի մը տարի առաջ: Թղթակցութիւնը կ'ըսէ թէ խեղդած եւ Գեկայի չէնքին պատուհանէն վար նետած են, իբրեւ անձնասպան ...

×

Այստեղ կ'ընդհատենք մեր ողբերգութեանց պարագաները, հարցնելու համար հրապարակաւ. ---- Ճի՞շդ են այս լուրերը :

Պատասխանն ալ մենք տանք :

Կրնա՞ն սուտ ըլլալ, երբ ամէն բան կը պատմուի տեղն ի տեղ: Այն ալ ամիսներ վերջը: Այսինքն բոլոր կարելի ստուգումները կատարուելէ վերջ :

Մնաց որ, այս չարաշուք լուրերը չատոնց չրջան կ'ընէին, անցեալ տարուան ամառէն ի վեր, բերնէ բերան: Փոխուքներով : Այս աւելի իրրեւ վկայ կը յիշուէր, նաեւ, Ֆրանսացի պաշտօնեայ մը, որ երեւան գտնուած էր այն ատեն:

Մի'ւս կողմէ, անոնք որ ծանօթ են բոլշեւիկեան բարքերուն, դիտեն թէ ի՛նչպէս կը կատարուին այսպիսի գաղանութիւնները: Առանց դատի, առանց երկտող լուր մը անգամ հրատարակուելու, եւ ամիսներ վերջը կ'իմացուին, անուղղակի միջոցներով :

Դեռ անցեալ տարի չէ՞ր որ, դատավարութեան մը միջոցին, « Ֆ. Հայաստան » պատահաբար կը յիշէր զոհ մը, «ներկայումս գնդակահարուած» Ներսիկ Ստեփանեանը:

Բայց մենք նորէն պիտի ուզենք որ գոնէ կէսը սուտ ըլլար կամ սխալ ...

Դեռ չխօսեցանք բուն հարցի մասին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ Կ'ԱՐԴԱՐԱՑՆԷ ԱԻՍՏՐՈՑ ԿՑՈՒՄԸ

»»» • «««

ԻՏԱԼԻԱ ՈՐ ԵՒ Է ՅԱՆՁՆԱՌՈՒԹԻՒՆ ՁՈՒՆԷՐ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼՈՒ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Չորեքշաբթի օր Մուսոլինի ճաւ մը խօսեցաւ Իտալիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, Աւստրիոյ կացման մասին: Այս առթիւ չեչտեց թէ պատմութիւնը քսան տարիէ ի վեր կ'ապացուցանէ թէ Աւստրիան գերմանական պետութիւն մըն է եւ թէ Աւստրիոյ վարիչները իրենք քանիցս պատրաստած են անշուրսը (կցում) : Եւետոյ պնդեց թէ Իտալիա երբեք, ոչ բերանացի, ոչ գրաւոր, ոչ ուղղակի, ոչ ալ անուղղակի յանձնառութիւն չէ ստանձնած պաշտպանելու Աւստրիոյ անկախութիւնը, որ «անխուսափելի » էր :

Ստորեւ կ'ամփոփենք իր ճառին հիմնական մասերը.

— « Մեծ դէպք մը պատահեցաւ վերջին քանի մը օրերու ընթացքին, փոփոխելով Եւրոպայի քարտէսը: Աւստրիան վերջացաւ իբրեւ անկախ պետութիւն եւ դարձաւ Գերմանիոյ մէկ մասը: Ապրիլ 10ի հանրաքուէն պիտի նուիրագործէ կատարուած իրողութիւնը: Աւստրիական ողբերգութիւնը երէկ չէր որ սկսաւ: Ան սկսած էր 1848էն, երբ փոքրիկ Փիէմոնթէն համարձակեցաւ արհամարհել փրուսիական հսկան: Ողբերգութիւնը չարունակուեցաւ քսան տարի, պատերազմէն վերջը: Վերջապէս տեղի ունեցաւ սրընթաց թափով մը, զարմանք պատճառելով միայն ցնդածներուն եւ տգէտներուն: Եւետահայեաց արագ ակնարկ մը վերջին քսան տարիներու պատմութեան վրայ՝ բացարձակ պայծառութեամբ կը ցուցնէ թէ ինչ որ տեղի ունեցաւ, անխուսափելի էր, եւ թէ հեղեղը պիտի յորդէր, հակառակ դաշնագիրներու թուղթէ թումբերուն : Աւստրիոյ պետութեան ծնունդը կը սկսի 1918 նոյեմբեր 12ին, այսինքն կայսրութեան փլուզումէն քանի մը օր վերջը: Ան գոյութիւն առաւ Պաւէրի սահմանադրութեամբ որ կ'ըսէր թէ Աւստրիա մաս կը կազմէ գերմանական պետութեան, գերմանական հանրապետութիւն անունով: Եւետոյ եկան Վերսայլի եւ Սէն Ժէրմէնի դաշնագիրները, որոնք ուզեցին անկախութիւն պարտադրել Աւստրիոյ: Այլանդակ բան էր այս: Աւստրիա —եւ այս բոլորովին նոր բան մըն է ժողովուրդներու պատմութեան մէջ — իր անկախութենէն կրնար հրաժարիլ Ազգերու Դաշնակցութեան հաւանութեամբ :

«Այսպէս Աւստրիա իր կեանքն սկսաւ իբրեւ անկախ պետութիւն: Եւետոյ եկան ընկերվ. քրիստոնեաները, բայց այդ բաւական չէր եւ Աւստրիա ինկաւ Ազգաժողովին էլմտական խնամակալութեան տակ : 1933ին նացիականութիւնը իշխանութեան գլուխ անցաւ Գերմանիոյ մէջ: Նոյն տարուան մարտին Տոլֆուս վերակազմեց իր կառավարութիւնը եւ Աւստրիան ամրապնդեց իրեւ անկախ եւ քրիստոնեայ, բայց գերման. պետութիւն : Ապա սկսաւ պայքարը իր կառավարութեան եւ նացիական շարժումին միջեւ: Տոլֆուս հարկադրուեցաւ խորտակել 1934ի ընկերվարական ըմբոստութիւնը: Քանի մը ամիս վերջը տեղի ունեցաւ նացիական արշաւը: Ես հրամայեցի որ չորս զօրաբաժիններ շարժին դէպի Պրէննէր (սահմանագլուխը) — տարբերական զգուշութիւն մը, ի նախատեսութիւն հաւանական դէպքերու որոնց հետեւանքները կարելի չէր նախատեսել: Ոչ մէկ Աւստրիացի խնդրեց որ այդպէս ընենք: Ոչ մէկ Աւստրիացի մեզի շնորհակալութիւն յայտնեց ատոր համար :

« Եւետոյ եկաւ 1934 — 1936ի Հռոմի պայմանագրութեանց չրջանը : Այդ միջոցին Եւրոպայի քաղաքականութեան ընդհանուր պայմանները խորունկ փոփոխութիւն մը կրեցին: Մուսոլինի հաշտեցաւ Իտալիոյ համերաշխութիւնը արեւմտեան պետութեանց հետ՝ պատժական տնօրինութիւններով եւ իտալացի ժողովուրդը խեղդելու բացայայտ փորձով :

... ԵՒ ՍՏԵՂԾՈՒԵՑԱՒ ՀՌՈՄ - ՊԵՐԼԻՆ ԱՌԱՆՑՔԸ

— « 1936 հոկտեմբերին ստեղծուեցաւ Հռոմ - Պերլին առանցքը : Նացիական չարժումը անկարելի արագութեամբ ծաւալեցաւ Աւստրիոյ մէջ, թէեւ կը հալածուէր գործադիր իշխանութեան կողմէ, ծաւալեցաւ ոչ միայն գերման նացիներու հետ եղած գաղափարական համերաշխութեամբ, այլ մանաւանդ Գերմանիոյ պինուորական եւ քաղաքական ուժին չնորհիւ: Այդ այն պահն էր երբ Իտալիա խորհուրդ տուաւ Աւստրիոյ՝ աւելի մօտենալ Գերմանիոյ, որովհետեւ պետութիւն մը որ ինքզինքը գերմանական կը հռչակէ, չի կրնար հակագերման գոյութիւն մը վարել: Պատմական, քաղաքական եւ բարոյական անհեթեթութիւն մըն է այդ: Եւետոյ կնքուեցան 1936 յուլիսի աւստրեւգերման համաձայնութիւնները, որոնց հաւանութիւն յայտնեց Իտալիա : Այդ պայմանագրութեամբ Աւստրիա գերմանական պետութիւն կը հռչակէր ինքզինքը: Հակառակ կնքուած համաձայնութեան, կացութիւնը նորէն լարուեցաւ: 1937 ապրիլին Պ. Շուշնիկի հետ խօսած ատեն, բացորոշապէս հասկցուցի թէ Աւստրիոյ անկախութեան խնդիրը լուծել կ'իյնայ իրենց, Աւստրիացիներուն եւ թէ Հռոմ Պերլին առանցքը հիմն է Իտալիոյ արտաքին քաղաքականութեան :

« ՌՈՒՄԲԸ ՊԻՏԻ ՊԱՑԹԻ ԶԵՐ ԶԵՌԲԻՆ ՄԷՋ »

— « 1938 փետրուար 12ի համաձայնութիւնը կը ներկայացնէր իրաւախոհութեան փորձ մը որ հաւանաբար պիտի յետաձգէր վերջնական լուծումը: Եւետոյ եկան Հիթլէրի եւ Շուշնիկի ճառերը եւ հաշմեց հանրաքուէի մը գաղափարը: Ամենավճռական եղանակով մը դիտել տուի Շուշնիկի թէ սխալ կ'ընէ: Ըսի թէ «այս ռումբը պիտի պայթի ձեր ձեռքին մէջ»: Ինծի համար անհամոզիչ պիտի ըլլար պարծենալ այս դիւրինմարգարէութեամբ: Իովանդակ աշխարհի դիւանագիտական եւ լրագրական չրջանակներուն մէջ ցաւեր եւ անամէջ բառերատայայտուեցան որոնք չէինկրնար կասեցնել պատմութեան ընթացքը: Ալպեաններէն անդին եղած այն աւելի կամ պակաս պաշտօնական չրջանակներուն որ մեզի կը հարցնեն թէ ինչու չմիջամտեցինք, «փրկելու համար » Աւըստրիոյ անկախութիւնը, կը պատասխանեմ թէ մեմ երբեմ այդպիսի յանձնառութիւն չեմ ստանձնած, ոչ ուղղակի կամ անուղղակի, ոչ ալ գրաւոր կամ բերանացի : Աւստրիացիները երբեք որ եւ է մարտական չարժուձեւ չեն խընդրած մեզմէ, որովհետեւ եթէ խնդրէին, պիտի պատասխանէինք թէ անկախութիւն մը որ օտար զինուորական օգնութեան կը կարօտի, նոյնիսկ հակառակ ժողովուրդի մեծամասնութեան կամքին, անկախութիւն չէ: Անոնք որ կը ճանչնան Աւստրիացիները, չեն կրնար անդիտանալ թէ անոնք առաջինը պիտի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՅԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

»»» • «««

Երէկ, հինգշաբթի, Լէոն Պլումի դահլիճը ներկայացաւ երեսփ. ժողովին եւ ծերակոյտին, կարդալու համար իր յայտարարութիւնը: Հակառակ չրջած զրոյցներուն, առ այժմ հաւանական չէ որ կառավարութիւնը հրաժարի, տեղ բանալու համար ազգային միութեան դահլիճի մը, թէեւ աչխատանքներ կը կատարուին այդ ուղղութեամբ :

Կառավարութեան յայտարարութիւնը, որ չատ երկար չէ, ամէն բանէ առաջ կոչ մը կ'ուղղէ ազգակցելու համար իր ջանքերուն: Եւետոյ կը չեչտէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ, իր ձգտումը պիտի ըլլայ ապահովել խաղաղութիւնը եւ յարգել կնքուած յանձնառութիւնները :

Դահլիճը առջի օր նիստ գումարելով, որոշեց 3.200.000.000 ֆրանքի բացառիկ վարկ մը պահանջել, սպառազինութեանց համար:

Ֆրանքը, որ անսովոր անկումներ կրած էր վերջին օրերս, սկսաւ ամրանալ: Անգլիականը 167էն իջաւ 162.50ի, տոլարը՝ 33.10էն 32.28ի :

Անգլիա կը մերժէ միջամտել ապահովելու պատերազմին

»»» • «««

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը չորեքշաբթի օր կրկին զբաղեցաւ միջազգային կացութեամբ, մասնաւորապէս քննելով Սպանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ խնդիրները :Աչխատաւորականները պարտաւանքբառնաձեւ մը առաջարկեցին,որ մերժուեցաւ 141ի դէմ 317 ձայնով : Եւետոյ պահանջեցին որ կառավարութիւնը միջամտէ համախորհուրդ Ֆրանսայի հետ, որ այս անգամ տրամադիր կ'երեւայ խզելու ոչ-միջամտութեան քաղաքականութիւնը: Եւետոյ նորէն հարցումներ ուղղեցին Չեխոսլովաքիոյ պաշտպանութեան մասին :

« ԹՈՂ ՈՒՐԻՇՆԵՐ ՎԱՌԵՆ ԻՐԵՆՑ ՄԱՏՆԵՐԸ »

Վարչապետ Պ. Չէյմսպըլէն պատասխանելով բոլորին, յայտարարեց .

— « Ես կը կարծեմ թէ մենք աւելի լաւ կը ծառայենք բրիտանական չահերուն, խաղաղութեան եւ ազատութեան չահերուն, չարունակելով ոչ-միջամտութեան քաղաքականութիւնը զոր կէտ առ կէտ յարգած ենք, առանց վառելու մեր ձեռքերը, ինչպէս պիտի ընեն թերեւս ուրիշ ազգեր: Մենք այսուհետեւ ալ պիտի չարունակենք մեր սերտ գործակցութիւնը Ֆրանսական կառավարութեան հետ » :

Ընդդիմադիրները պնդեցին թէ խաղաղութիւնը վտանգուած է, ինչպէս եւ Անգլիոյ ապահովութիւնը: «Վարչապետը կը կարծէ թէ կրնայ ապահովել ազգը, համաձայնութիւններ սակարկելով Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի հետ, անոնց խոստումներու հիման վրայ: » Վարչապետը նոյն խուսափողական պատասխանները տուաւ Չեխոսլովաքիոյ մասին:

Իր այս յայտարարութեանց ընթացքին, Պ. Չէյմսպըլէն յայտնեց թէ ներկայ պարագաներուն մէջ կարելի չէ քննել Գերմանիոյ գաղթային պահանջները:

Նոր անձնասպանութիւններ եւ ձերբակալութիւններ Աւստրիոյ մէջ

Հիթլէրական իշխանութիւնը կը չարունակէ անխնայ մաքրել Աւստրիան, զանգուածային ձերբակալութիւններով եւ ուրիշ գործողութիւններով:

Ամենասպանութիւնները համաճարակի ձեւ առած են: Երէկ հաղորդած էինք քանի մը դէպքեր : Զորեքշաբթի օր անձնասպան եղաւ հազարապետ Ֆէյ, նախկին փոխ - վարչապետը, իր կնոջը եւ 19 տարեկան տղուն հետ: Նախ երկուքը զարկաւ, յետոյ ինքզինքը :

Անձնասպանը փոխ -վարչապետ էր 1934 յուլիս 25ի դաւադրութեան ատեն, երբ սպաննուեցաւ Տոլֆուս: Միեւնոյն ատեն նախագահն էր հայրենասէրներու միութեան:

Հազարաւոր Հրեաներ կը չարունակեն փախչիլ Աւստրիայէն: Բազմաթիւ երեւելիներ ձերբակալուած են եւ դեռ կը հաւաքուին: Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուին գործարարանտէրներ ,սեղանաւորներ, ուսուցիչներ ,արուեստագէտներ, խմբագիրներ եւ քաղաքական գործիչներ: Կ'ըսուի թէ ձերբակալուած է նաեւ հռչակաւոր գիտնականը, Ֆրէօյտ, որ յեղաշրջեց չատ մը տեսութիւններ: Հրեայ սեղանաւոր Պոդէլ ձերբակալուած ատեն 75.000 տոլարի գոհարեղէն գտնուեցաւ կուրծին մէջ: Հաղուստներուն մէջ ալ մեծագումար դրամ կարած էր: Պոդէլ հարստացած էր պատերազմի ընթացքին, իբրեւ հայթայթիչ բանակին: Հրեայ հրատարակիչ Տոքթ. Պոնտի, որ չարք մը թերթեր կը հրատարակէր, ձաղկելով հիթլէրական չարժումը, նմանապէս ձերբակալուեցաւ : Այս ալ մեծագումար դրամ կարած էր հագուստներուն մէջ: Ձերբակալուած են նաեւ միապետական վարիչ մը, Արթիւր Խայմինկէր, հռչակաւոր դրամատէր պառոն Լուի Րոչիլտ, որ Քրէֆիլտ-Անչթալտի տնօրէնն է 1933էն ի վեր :

Բայխսպանքի տնօրէնը յայտարարեց թէ Գերմանիա անմիջապէս պիտի վճարէ 60 միլիոն չիլինի պարտք մը՝ Աւստրիոյ առեւտրականներուն, մէկ մարքը հաշուելով երկու չիլինի: Հպատակ Աւստրիացիներ ձրի արձակուրդ պիտի ստանան Գերմանիոյ մէջ:

Բազմաթիւ Աւստրիացիներ պիտի դատուին իբրեւ դաւաճան: Կ'ըսուի թէ ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուի նաեւ նախորդ վարչապետը, Շուշնիկ , որ նոր ամուսնացաւ եւ որուն համար առաւելագոյն պատիժ կը նախատեսուի աքսորը: Դատի տակ է նաեւ Վիէննայի քաղաքապետը :

Բազմաթիւ թերթեր խափանուած են արդէն եւ ուրիշներ ալ կը հետապնդուին: Շատ մը հրէական խանութներ աւարի մատնեցան, ուրիշներ ալ հիթլէրական վարչութեանց յանձնուեցան: Շատ մը օտար թղթակիցներ հեռացան Վիէննայէն :

»»» • «««

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ԹԱԳԱՒՈՐԸ Լոնտոն պիտի երթար մարտ 28ին եւ մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած էին ընդունելութեան համար, բայց առ այժմ յետաձգեց մեկնումը, նկատի առնելով Աւստրիոյ դէպքերը եւ ուրիշ հոգեր :

ՍԻՖՈՒՆԻ, 28 փետր. — Հ. Ց. Կ. «Զարթօնք Տուն» 9ին. տարեվերջի ներկայացումներ կունենայ 1905ին, 1906ին եւ 1907ին։ Ներկայացումներուն համար կը հրաւիրուին նաեւ ուսումնական հաստատութիւնները։ Ներկայացումներուն մասնակցելու համար կը հրաւիրուին նաեւ Ս. Ստեփանոսի Տիկնանց Վարժարանի սաները։ Ներկայացումներուն համար կը պատրաստուին նաեւ հետեւեալ հատուածները։ Ա. Ընտրեալ հատուածներ Ռաքինի «Աթալիա» ողբերգութենէն։ Բ. Ընտրեալ հատուածներ Շէյքսփիրի «Համլետ» ողբերգութենէն։ Գ. Ընտրեալ հատուածներ Մոլիէրի «Ժլատ» կատակերգութենէն։ Դ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Դիանա տը Լիս» կատակերգութենէն։ Ե. Ընտրեալ հատուածներ Վիքթոր Հիւկոյի «Հռոմէացի Տիկնոջ մը Կեանքէն Դրուագներ» կատակերգութենէն։ Զ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Կամելիաներով Տիկին» կատակերգութենէն։ Է. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Կարմիր Տոմսակ» կատակերգութենէն։ Ը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Թ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ժ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ժա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ժբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ժգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ժդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ժե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ժզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ժէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ժը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ի. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իթ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իժթ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իի. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիթ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժթ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիի. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիթ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժթ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիի. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիիթ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիժթ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իի. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիա. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիբ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիգ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիդ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիե. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիզ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիէ. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Իիը. Ընտրեալ հատուածներ Ալեքսանդր Տիւմայի «Ամուսնական Ուղեւորութիւն» կատակերգութենէն։ Ի

ՀՈՒՇԱՀԱՐ ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ամեն անգամ, երբ ես հայրենիքի մասին եմ մտածում, ինձ թվում է, թե ես մի մեծ ընտանիքի անդամ եմ, որի բոլոր անդամները ինձ հարազատ են, ինչպես մայրը, հայրը, քույրերը, եղբայրները, ամուսինը, զավակները։ Ես ինձ միայնակ չեմ զգում, որովհետև գիտեմ, որ ամենուր, ուր որ լինեմ, ես հայրենիքի մի մասնիկն եմ տանում իմ հետ։ Ես ինձ հպարտ եմ զգում, որովհետև գիտեմ, որ ամենուր, ուր որ լինեմ, ես հայրենիքի մի մասնիկն եմ տանում իմ հետ։ Ես ինձ հպարտ եմ զգում, որովհետև գիտեմ, որ ամենուր, ուր որ լինեմ, ես հայրենիքի մի մասնիկն եմ տանում իմ հետ։

Ես հայրենիքի համար ապրում եմ, աշխատում եմ, ստեղծագործում եմ։ Ես հայրենիքի համար եմ ապրում, աշխատում, ստեղծագործում։ Ես հայրենիքի համար եմ ապրում, աշխատում, ստեղծագործում։

Հայրենիքը ինձ համար ոչ միայն աշխարհագրական հասկացություն է, ոչ միայն քարտեզի վրա գծված սահմաններ, ոչ միայն դրոշ և զինանշան։ Հայրենիքը ինձ համար կենդանի էություն է, որի մեջ ապրում են իմ նախնիները, որի մեջ ապրում են իմ ժողովուրդը, իմ լեզուն, իմ մշակույթը, իմ պատմությունը։ Հայրենիքը ինձ համար այն ամենն է, ինչ որ ես սիրում եմ, ինչ որ ես հարգում եմ, ինչ որ ես պաշտում եմ։

Ես հայրենիքի համար պատրաստ եմ ամեն զոհողության, ամեն դժվարության, ամեն տառապանքի։ Ես հայրենիքի համար պատրաստ եմ կյանքս տալ, եթե անհրաժեշտ լինի։ Ես հայրենիքի համար պատրաստ եմ կյանքս տալ, եթե անհրաժեշտ լինի։ Ես հայրենիքի համար պատրաստ եմ կյանքս տալ, եթե անհրաժեշտ լինի։

Ես հայրենիքի համար եմ աշխատում, ստեղծագործում, ապրում։ Ես հայրենիքի համար եմ աշխատում, ստեղծագործում, ապրում։ Ես հայրենիքի համար եմ աշխատում, ստեղծագործում, ապրում։

Հայրենիքը ինձ համար ամենասուրբ բառն է, ամենամեծ գաղափարը, ամենաթանկ գանձը։ Հայրենիքը ինձ համար ամենասուրբ բառն է, ամենամեծ գաղափարը, ամենաթանկ գանձը։ Հայրենիքը ինձ համար ամենասուրբ բառն է, ամենամեծ գաղափարը, ամենաթանկ գանձը։

Ես հայրենիքի համար եմ ապրում, հայրենիքի համար եմ աշխատում, հայրենիքի համար եմ ստեղծագործում։ Ես հայրենիքի համար եմ ապրում, հայրենիքի համար եմ աշխատում, հայրենիքի համար եմ ստեղծագործում։ Ես հայրենիքի համար եմ ապրում, հայրենիքի համար եմ աշխատում, հայրենիքի համար եմ ստեղծագործում։

Ես հայրենիքի համար պատրաստ եմ ամեն ինչի, ամեն զոհողության, ամեն տառապանքի։ Ես հայրենիքի համար պատրաստ եմ ամեն ինչի, ամեն զոհողության, ամեն տառապանքի։ Ես հայրենիքի համար պատրաստ եմ ամեն ինչի, ամեն զոհողության, ամեն տառապանքի։

Ես հայրենիքի համար եմ ապրում, աշխատում, ստեղծագործում։ Ես հայրենիքի համար եմ ապրում, աշխատում, ստեղծագործում։ Ես հայրենիքի համար եմ ապրում, աշխատում, ստեղծագործում։

Հայրենիքը ինձ համար ամենասուրբ բառն է, ամենամեծ գաղափարը, ամենաթանկ գանձը։ Հայրենիքը ինձ համար ամենասուրբ բառն է, ամենամեծ գաղափարը, ամենաթանկ գանձը։ Հայրենիքը ինձ համար ամենասուրբ բառն է, ամենամեծ գաղափարը, ամենաթանկ գանձը

ըլլային ընդդիմացող մեր միջամտութեան : Իրական էր Իտալիոյ չհաղորդութիւնը՝ Աւստրիոյ անկախութեան մասին : Բայց այդ հիմնուած էր այն ենթադրութեան վրայ թէ Աւստրիացիները իրենք անկախութիւն կ'ուզեն, գոնէ մեծամասնութիւնը կ'ուզէ : Արդ, վերջին քանի մը օրերու ղէպքերը ցոյց տուին թէ ժողովուրդին խորունկ իղձերը միացման կողմն են : Երբ ղէպք մը անխուսափելի է, լաւագոյն է որ տեղի ունենայ ենթակային հաւանութեամբ եւ ոչ թէ հակառակ անոր կամքին կամ անոր դէմ » :

Մուսոլինի յետոյ պատասխանեց այն ազդարարութեանց թէ գերմանական միլիոններու ճնշումը սահմանին վրայ՝ կրնայ վնասել Իտալիոյ :

— « Բիսուն երկու պետութիւններ չկրցան որ եւ է կերպով ազդել Ափրիկէի պատերազմին ատեն : Իտալիա ամուր կամք ունի եւ ամուր միտք եւ իր ճամբան կ'երթայ չեչտակի : Մենք այնքան չենք ազդուած որ, հանդարտութեամբ կը նայինք այն ժամանակին երբ, քանի մը տարիէն, պարզապէս ժողովուրդներու աճումով, Գերմանացիները պիտի ըլլան 80.000.000, իսկ մենք միայն 50 միլիոն : Բայց ոչ միայն մէկ սահմանազլուխի , այլ տասը սահմանազլուխի վրայ, մէջն ըլլալով իտալականը, կը դտնուի երկու բարեկամներու անհպելի սահմանազլուխը : Ֆիւրերը (Հիթլէր) բացարձակ էր այս մասին , վճռական բացարձակ, նոյնիսկ իշխանութեան հասնելէ առաջ : Մեզի, ֆաշականներուս համար բոլոր սահմանազլուխները նուիրական են : Անոնց մասին մարդիկ չեն վիճիր, այլ կը պաշտպանեն : Երբ Աւստրիոյ ողբերգութիւնը հինգերորդ արարին հասաւ, բովանդակ աշխարհի հակաֆաշականները կարծեցին թէ վերջապէս հասած է մեծ պատեհութիւնը՝ երկու միահեծան պետութիւնները իրարու դէմ հանելու եւ խորտակելու անոնց համերաշխութիւնը : Կը պատասխաննենք արհեստով խաղաղասէրներուն թէ այդ ընդհարումը պիտի դառնար նախաբանը համաշխարհային նոր պատերազմի մը : Սուտ էին, տղայական եւ ղրպարտական՝ ժողովրդապետութեանց, մասոնական օթեակներու ևԳ. Միջազգայինի այդ յոյսերը : Ժամանակը եկած էր փորձի ենթարկելու ա - ռանցքը : Այժմ Գերմանացիները դիտեն թէ առանցքը դիւանագիտական կառուցում մը չէ՝ միայն սովորական առիթներու համար : Անոնք գիտեն թէ առանցքը ամուր մնաց գերմանական աշխարհի եւ Եւրոպայի պատմութեան այս բացառիկ պահուն : Երկու ազգերը, որոնք միացած են միեւնոյն ժամանակ եւ միեւնոյն մեթոտներով, ինչպէս եւ իրենց քաղաքական նոյնատեսակ ըմբռնումներով, կրնան յառաջ խաղալ միասին, նոր հաւասարակշռութիւն մը տալու համար խռովեալ Եւրոպայի, հաւասարակշռութիւն մը որուն չնորհիւ վերջապէս պիտի ապահովուի ժողովուրդներու խաղաղ եւ արդիւնաւոր գործակցութիւնը » :

ՀԻԹԼԷՐ ՊԻՏԻ ԼՈՒԾԷ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Հիթլէր չորեքշաբթի օր Պերլին վերադառնալով, ողջունուեցաւ 2.500.000 քաղաքացիներու կողմէ, որոնք խելայեղ ցոյցեր կատարեցին : Շատեր փողոցներուն մէջ ծունկի կուգային Ադոլֆ Հիթլէրին առջեւ : Հակառակ խիստ կարգապահութեան, հարիւրաւորներ վիրաւորուեցան հրմշտուքներու ընթացքին :

Հիթլէր այսօր (ուրբաթ) ճառ մը պիտի խօսի խորհրդարանին մէջ, Աւբստրիոյ միացման մասին : Կ'ըսուի թէ այս առթիւ խորհրդարանը պիտի լուծուի եւ նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին ապրիլ 10ին :

Գերմանական թերթերը ուժգնօրէն կը հերքեն այն լուրերը թէ նոր զօրք ղրկուած է Սպանիա : Այս առթիւ ազդարարութիւններ կ'ուղղեն Փարիզի :

*** Զեխոսլովաքիոյ Գերմանները կրկնապատիկ են իրենց զործունէութիւնը, Աւստրիոյ կցումէն ի վեր : Կառավարութիւնն ալ վճռական դիրք մը բռնած է, ինչ որ մտահոգութիւն կը պատճառէ Փարիզի մէջ :

Անգլիահայկական մրցուսք ծովու վրայ

Իտալիոյ ծովային նախարարը իր տեղեկագիրը ներկայացնելով երեսփոխանական ժողովին, յայտնեց թէ 1941ին մարտանաւերու տարողութիւնը պիտի հասնի 700.000 թոնի, որուն 240.000ը ղրահատոր, 160.000ը յածանաւ, 190 հազարը թեթեւ նաւեր եւ աւելի քան հարիւր հազարը սուզանաւ : Նոյն թուականին ամէնէն հին մարտանաւերը միայն 12 տարեկան պիտի ըլլան : Այս տարուան ընթացքին պիտի չինուին նոր մարտանաւեր, 260 հազար թոն տարողութեամբ : Այս տարուան ելմտացոյցն է 21 միլիոն անգլ. ոսկի, — 1.160.000 աւելի նախորդէն :

Անգլիա եւս 1941ին պիտի լրացնէ իր նաւային ծրագրին գործադրութիւնը : Այն ատեն բրիտանական նաւատորմին տարողութիւնը պիտի ըլլայ 1.700.000 թոն : Նոյն թուականին Իտալիոյ բուն ռազմական տորմիղը պիտի բաղկանայ չորս արդիական ղրահատորներէ, իւրաքանչիւրը 35.000 թոն տարողութեամբ եւ չորս հին մարտանաւերէ որոնք վերաշինուած են : Իսկ Անգլիա պիտի ունենայ 9 արդիական ղրահատորներ, իւրաքանչիւրը 35.000 թոն կամ աւելի տարողութեամբ եւ 13 հին ղրահատորներ որոնցմէ չատերը նորոգուած են :

Դարձեալ, Իտալիա պիտի ունենայ 19 արդիական յածանաւեր, իսկ Անգլիա՝ 56 : Այս վերջինը թուական առաւելութիւն պիտի ունենայ թորփիլահաններու տորմիղով, իսկ Իտալիա արդէն պատկառելի ուժ մը կը ներկայացնէ սուզանաւերով :

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒԲԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ Միջազգայինի գործադիր խորհուրդը, որ երկու օրէ ի վեր ժողով ունէր Փարիզի մէջ, Արհեստակցական Միութեանց վարչութեան հետ, երկար յայտարարութիւն մը հրատարակեց, պարզելով իր տեսակէտները քաղաքական կացութեան մասին : Միջազգայինը առանձին բանաձեւ մըն ալ քուէարկեց Մոսկուայի վերջին դատավարութեան մասին, յայտարարելով թէ «երբեք վստահութիւն չի կրնար ունենալ Ա. Միութեան քաղաքական արդարադատութեան մասին» : Հ. Ց. Դաշնակցութեան կողմէ ժողովին կը մասնակցէր ընկեր Վ. Համբարձումեան :

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականներուն յառաջխաղացութիւնը, որ բուռն թափ ստացած էր քանի մը օր առաջ, դանդաղած է այժմ :

*** Արակոնի ճակատամարտին մէջ, (Սարակոսայի եւ Թէրուէլի միջեւ) որ կը տեւէ մէկ չաբաթէ ի վեր, Սպանիոյ ազգայնականները մինչեւ մարտ 16 դրաւած էին 7000 քառ. քիլոմեթր հող, հինգ քաղաք եւ ահագին քանակութեամբ ռազմ : Գերի բռնած էին 6000 հոգի, առանց հաշուելու անոնք որ պահուած կամ պաչարուած են եւ ամէն օր կը բռնուին հարիւրներով : Հանրապետական չորս զօրաբաժիններ տասանորդուած կամ ցիրուցան եղած են : Զեռք անցած են 100 թնդանօթ, 300 գնդացիր, ահագին քանակութեամբ պաչար եւ ռազմանիւթ : Վար առնուած են 27 օդանաւեր :

ՓԱՐԻԶԻ ԱՒԵՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿԸ ընդ. ժողով դումարելով, քննեց ներքին եւ արտաքին կացութիւնը եւ չատ ծանր եզրակացութեանց յանգեցաւ : Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւը չեչտելով թէ «Ազգային տնտեսութեան կացութիւնը կը ծանրանայ օրէ օր», կը խնդրէ կառավարութենէն որ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնէ, արտադրութիւնը աւելցնելու, պետական հեղինակութիւնը զօրացնելու եւ արտաքին աշխարհին վստահութիւն ներչնչելու համար :

ԳԱՁԻՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Հ. Յ. Դ.

Գնահատում

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՑԻ «Վռամեան » ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը, 20 մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին : Սովորական հաւաքատեղին :

ԿԱՐՏԱՆԻ «Նիկոլ - Դուման » խումբի դաստիարակական ժողովը, կիրակի (20 մարտ), կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ :

Կը խօսի Ընկեր X : Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՍԻՆ ԹԷԹԻԼՆԻ «Անուշ » ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, կիրակի (20 մարտ) կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, «Դուրեան » գրադարանը :

Սիրելի ղաբաթ կը հրաւիրուին տեղւոյս եւ Թալոտիէի բոլոր ընկերները : Ներկայանալ անդամատեսրով :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՒՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Յ. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
19 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին
քաղաքապետարանի վերնայարկի սրահին մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ «Հայաստանը երէկ, այսօր եւ վաղը»
Կը հրաւիրուի վալանսի հայութիւնը անխտիր:

ՓԵՏՐ. 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Յ. Դ. «ՔԵՌԻ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ ետք:
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Յ. ՊԱՊԻԿԵԱՆ
Կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները:
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՒՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՓՈՆ Տ'ՕՊՆԱՅԻ «ԿՈՐԻՒՆ» ԽՈՒՄԲԻ
ԵՒ ԶՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՎԱԼԱՆՍԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ
20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին «Թէատռոյի սրահին մէջ,
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ «Թուրքիոյ ներկայ քաղաքական կացութիւնը»:
Մուտքը ազատ է: Կը հրաւիրուին փոն տ'Օպնայի եւ շրջակայքի բոլոր հայրենակիցները:

«ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԻԵՌ-ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ Կ. ԽԱՉԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2էն 7
FOYER SOSIALISTEի սրահին մէջ, 149 bis Ave. d'Argenteuil, Asnières
Կը նախագահէ Տիկին ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ Ե.- ՈՒՐԻՇՆԵՐ
Կը ներկայացուի Յ. Գարմենեանի «ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ»ը
Գ. Ա. Սարաֆեանի խումբին կողմէ:
Գեղարուեստական բաժին, հայկական եւ կովկասեան պարեր պահարութեամբ Թառախի Գարնգիւնի: Արտասանութիւն, երգ:
Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք

ԶՐՈՑԱ - ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին կողմէ, 20 մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Բարեգործականի Տան մէջ, 8, բիս Պօսիւէ, Փարիզ :

Վիճաբանութիւնը կը վարէ Տիկին ՄԻՍԱՔԵԱՆ : Նիւթ՝ Մանուկներու հոգեբանութիւնը :

Մուտք 3 ֆրանք (թէյ եւ խմորեղէն միասին) :

ՅԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԱ-ՎԻԼԹԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ ետք ժամը հինգ 3ին
Լա-Վիլթի «ԲԱԹՐՈՆԱԺ»ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (Rue Septêmes)
Գեղարուեստական բաժինն կը մասնակցին սաներ եւ պատանիներ
Կը ներկայացուի «ԵՐԿՈՒ ՇԱՅՐԱՑԵՂՆԵՐԸ» կատակերգութիւնը
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ԱՋԳԻՒՆ ՄՈՒՐԱԹԻՐՈՍԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԷՑԼ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 18 մարտ, այսօր ուրբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, Շահրիկեան սրահին մէջ : 5, Rue de l'Eclipse :

Կը խօսի՝ Պ. ԱՍԱՏՈՒՐ ՔԷՕՍԷԵԱՆ

Նիւթ.— Հայ բաղաքական կուսակցութիւններու ծագումը :

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
19 Մարտ, Շաբաթ գիշեր, ժամը 10էն մինչեւ լոյս
HOTEL DES DEUX MONDESի շքեղ սրահներուն մէջ
22 Ave. l'Opéra — Métro: Pyramides
Նախագահութեամբ՝ Տիկին ՆՈՒՇԵՄԻ ԳԱԼՈՒՍԹԵԱՆԻ
Եւ մասնակցութեամբ Հայ Օրիորդաց Միութեան
Գեղարուեստական բաժին, ORCHESTRE PIZZARO:
Այս առթիւ պիտի կատարուի Մխիթեանս կողմէ սարքուած տարեկան վիճակախաղը :
Մուտք 20 ֆրանք (Ամուրդ չկայ) Ադամներու՝ 12 ֆրանք

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ

Իսկ լէ Մուլինոյի Սբ Ծնողի Հայր. Միութեան կողմէ, 19 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 7էն մինչեւ կէս գիշեր: Ուրիմեան սրահին մէջ, 2 բիս տը լա Տէֆանս, Իսի: Գեղարուեստական բաժին, հայկական նուագ :

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Մուտք 5 ֆրանք, անգործներու եւ փոքրիկներու՝ 3 ֆրանք :

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Մարտ 20, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս
ՍԱԼ ԳԱՐՏԻ 8 Quai d'Alfort
Կը խօսի Պ. Լ. ԶՈՐԻԻՍԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ընտիր ճաշ. ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի դիներով. Մուտք 5 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք
Հաղորդակց. միջոցներ.— Պասթիւէն առնել օթօպիւս 13 եւ 81 եւ իջնել փոն Շարանթոնի

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՄ

27 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Սօսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ, 8 Rue Danton, Մէթրօ Օտէոն
կը ներկայացուի Պոլսոյ ամիրայական շրջանէն
ՇՈՒՆԱՅԻՆ ԶՈՒԻԱԿԸՂԹՈՒՆ ԸՏԱՆԻՔ
կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ՊԱՏԻԻԸ (տրամ 6 արար)

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԶՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Առաւօտները ժամադրութեամբ:

Bar-Restaurant "AU BEREKET"

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet
Արեւելեան եւ եւրոպական հասեղ կերակուրներ: Անարատ գինի՝ տաք ապտնդերներով: Արեւելեան նուագ ուրբաթ, շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Շաձելի ժամադրավայր:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը
Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի
8, RUE MAUBEUGE Paris (9) Մէթրօ Cadetet le Peletier
Հոն պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, հարուստ ճաշացուցակ մը, ամենքի վարքութիւն եւ անձերի սպասարկութիւն: Պոլսական օդի՝ եւ չաշիկ, ճաշարանատիրոջ անվիճելի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ անհամեմատ մատչելի գիներով:
Ցաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ քօրնէլի մեքենայ ունեցող պրօֆէօզներ և ապրօֆէօզներ կանոնաւոր եւ ապահով գործ : Դիմել Պ. Տարօնեանի, 2, Rue St. Paul Paris (2):

ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
21, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն տ Սէն Միշել
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՔՈՆՖԷՔՍԻՈՆի տուն մը կ'ուզէ մատչէներու մէջ քոնֆէքսիոն ապրանք ծախողներ : Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (ան fonctionnement) չծախուածները ետ առնելու պայմանով : Կ'ուզուի նաեւ փլասիէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աչխատասէր ֆրանսերէն խօսող պատանի մը :
Դիմել՝ « Ցառաջ »ի վարչութեան :

ՊԱՆԵՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔՈՒՆ
ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ
19 Cours Julien, Marseille
Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի իր յարգելի յաճախորդներուն որ սկզբնի առթիւ սկսած ենք, ամենամեր ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի գիներով:
Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՒԱԿԱՑՈՒԹԻԻՆ

«ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ»ի Փարիզի Մասնաճիւղը տարեկան Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր չրջանի երեսեռ անդամները՝ 19 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Բարեգործականի Տունը, 8 Ռիւ Պօսիւէ, մէթրօ Փուասոնիէռ կամ Կառ ռիւ Նոռ: Օրակարգ՝ Վարչութեան տարեկան նիւթական ու բարոյական հաշուետուութիւն եւ նոր Վարչութեան ընտրութիւն:

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Նահանգային Միութեան Ընդհ. ժողովը 20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Օրակարգ՝ ընթացիկ հարցեր: Կը հրաւիրուին անդամները եւ համակիրները :

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՍԱՒՆՈՑ ՁՈՐԻ Հայր. Միութեան Ընդհ. ժողովը 20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1,30ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Կարեւոր օրակարգ:

ՓՆՏՈՑՔ եւ ԿԱՐԳԱՑՔ
եզրափակութիւն՝ « Մ Ե Ղ Ո Ի »
ներկայացում Ցառաջի ցրուած
ՇԱԽՏԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՒԱԿԱՑՈՒԹԻԻՆ

Մարսէյլի Ուրֆայի Հայրենակցական Միութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եղիչէ Ծ. Մխիթարեանի՝ երիցուհի Տիկին Սիրանոյշ Մխիթարեանի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

✖

Մեր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Տէր եղիչէ քհնյ. Մխիթարեանի՝ երիցուհի Տիկին ԼՈՒՍԻՆ ԹԱՐԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

Տէր եւ Տիկին Լեւոն Գեղամեան
կարտաճ

♣

Հ. Ց. Դ. Վիէննի Կոմիտէն եւ չրջանի բոլոր ընկերները իրենց ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Ընկ. Սապունճեանին եւ պարագաներուն իր տիկնոջ՝ ԱԼՄԱՍ ՍԱՊՈՒՆՃԵԱՆԻ նուիրական մահուան առթիւ: Թաղման արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երիտասարդ կնոջ :

ԵՓՐԱՏ ՆԱԻԱԳԱԽՈՒԻՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ
15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire
Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ :
Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագախումբը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքները :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ 19 ՄԱՐՏ SAMEDI 19 MARS 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3683 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԴԷՊՔԵՐԻՒ ԸՆԹԱՑՔԸ ՕՐ ՕՐԻՆ

Քաղաքական դէպքերու ընթացքը կը հարկադրէ յետաձգել մեր խորհրդածութիւնները Հայաստանի կացութեան եւ ծանօթ գնդակահարութեանց մասին :

Ձափէն աւելի պերճախօս են օրուան լուրերը : Բայց հարկ է խտացնել, ամփոփել զանոնք, աւելի որոշ գաղափար մը կազմելու համար :—

1. Մեկնութեան չի կարօտիր Ֆրանսայի վարչապետին յայտարարութեան ոգին, միջազգային կացութեան մասին : Յայտարարութեան ընթերցումէն վերը խօսուած ճառն ալ, իբրեւ լրացուցիչ, աւելի կը խտացնէ գոյները : Մանաւանդ որ, ընդդիմադիրները մերժեցին ընթացք տալ իր կոչին : Ուրիշ խօսքով, չուզեցին կիսկատար պատասխանատուութիւններ ստանձնել, այնքան ծանրակչիռ կացութեան մը մէջ :

Յայտարարութեան ընթերցումէն առաջ, նախարարական խորհուրդը որոշած էր 4.465.000.000 ֆրանքի նոր դումար մը ծախսել, ազգային պաշտպանութեան համար : Այս դումարէն 3.465.000.000 սահմանուած է օդանաւային ուժերուն, նկատելով որ այս ճակատին վրայ Ֆրանսա չատ ետ կը մնայ Գերմանիայէն եւ Իտալիայէն : Զորս հարիւր միլիոն ֆրանք պիտի ծախսուի նաւատորմին, 600.000.000 ալ բանակին :

2. Նոր խնդիր մը, Լեհաստանի եւ Լիթուանիոյ վէճը, կը սպառնայ աւելի ծանրացնել կացութիւնը՝ Եւրոպայի սրտին վրայ : Լեհաստան վերջնագիր մը ուղղեց իր փոքրիկ հարեւանին, եւ պայմանաժամը լրացաւ երէկ : Վերջին լուրերու համաձայն, լեհական բանակը յառաջ պիտի խաղայ, եթէ վերջնագիրը մերժուի, եւ պիտի քալէ մայրաքաղաքին՝ Գունասի (Գովնօ) վրայ, որ 80 քիլոմեթր հեռու է : Յետոյ պիտի հրաժարեցնէ Լիթուանիոյ ներկայ կառավարութիւնը եւ նոր մը նշանակել պիտի տայ, իր պահանջած գոհացումն ստանալու, իր կամքը պարտադրելու համար : Անճար Լիթուանիան բնականաբար պիտի դիմէ Ազգերու Դաշնակցութեան, որուն անունն անգամ մոռցուած է այս օրերս... (Լիթուանիա հազիւ 20.000 զինուոր ունի : Երկրին տարածութիւնն է 55.658 քառ. քիլոմեթր, բնակչութիւնը՝ 2.255.000էն աւելի, 80 առ հարիւր Լիթուանացի) :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ Լեհաստան պիտի օգտուի ատիթէն, իր կարգին կլանելու համար Վիլնայի վիճելի շրջանը, հետեւողութեամբ Գերմանիոյ : Կը կարծուի թէ Մ. Միւսոլինի չէզոք պիտի մնայ :

3. Հակառակ բոլոր հաւաստիքներուն, Չեխոսլովաքիոյ խնդիրը հետզհետէ աւելի մահոդութիւն կը պատճառէ : Ֆրանսա պաշտօնապէս յայտարարեց թէ պիտի յարգէ իր զինուորական յանձնառութիւնները : Մ. Միւսոլինի ալ պիտի հետեւի անոր, համաձայն իր զինակցութեան. իսկ Անգլիա չուզեր խառնուիլ : Աչխատաւորականները նորէն փորձեցին բացորոշ հաւաստիքներ ստանալ, բայց վարչապետը կրկնեց իր խուսափողական պատասխանը : Միւս կողմէ, Չեխոսլովաքիոյ Գերմանները կը չարունակեն բազմապատկել իրենց խլրտումները, քաջալերուած՝ Աւստրիոյ հիթլէրականներու օրինակէն :

Կացութեան ծանրութիւնը կ'ապացուցանեն, նաեւ, Մ. Միւսոլինի հրաւէրը՝ նոր ժողովի մը համար, դուրս ձգելով Գերմանիան, Իտալիան եւ ճապոնը, եւ Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարին յայտարարութիւնը, որ կը ցուցնէ թէ Ամերիկա ի հարկին պիտի չեղի չէզոքութեան քաղաքականութենէն, *«պաշտպանելու համար ամերիկեան շահերը ի սիւրս աշխարհի»* :

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ՞ ՉԵԽԵՐՈՒՆ

Մոսկուայի ամէնէն հեղինակաւոր պաշտօնատարներէն մէկը, որուն անունը գաղտնի կը պահուի, յայտարարեց թէ Մ. Միւսոլինը պիտի կատարէ իր զինուորական յանձնառութիւնները Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ, եթէ Ֆրանսան ալ կատարէ : Այս յայտարարութիւնը մեծ տպաւորութիւն գործեց, մանաւանդ որ տեղի կ'ունենար ճիշդ այն պահուն երբ Ֆրանսայի վարչապետը հանդիպում ունէր Լոնտոնի մէջ Չեմպըրլէնի եւ Լորտ Հալիֆաքսի հետ, Ֆրանսայի օգնութեան եղանակներու մասին :

Ռուս դիւանագէտը իր յայտարարութեան մէջ խոստովանեցաւ թէ Մ. Միւսոլինը սահմանակից չէ Չեխոսլովաքիոյ, բայց աւելցուց.— « Պէտք է նբգանցք մը բացուի » :

Իրազեկները կը հաւաստեն թէ այսպիսի յայտարարութիւն մը կրնար ըլլալ միայն ճշդիւս յատակագիծներ մշակելէ վերջ, թէ քաղաքական եւ թէ զինուորական տեսակէտի վրայ, Մոսկուայի եւ Փրակայի միջեւ, ապահովելու համար Մ. Միւսոլինեան օգնութիւնը, եթէ Չեխոսլովաքիա յարձակում կրէ : Վերջին տարիներու եւ ամիսներու ընթացքին երկարատեւ եւ յաճախադէպ խօսակցութիւններ տեղի ունեցան Չեխոսլավաքիոյ եւ Մ. Միւսոլինեան սպայակոյտներուն միջեւ : Անշուշտ մանրամասնութիւնները դաղտնի կը պահուին. մանաւանդ որ Մ. Միւսոլինը աշխարհի ամէնէն դաղտնապահ երկիրն է : Եւ Մոսկուա միշտ կը հերքէ զինուորական չարժումներու լուրերը : Բայց մարաթխան Վորոշիլով քանիցս յայտարարեց թէ արեւմտեան Ռուսաստանի պահակազօրքերը միշտ կազմ եւ պատրաստ վիճակի մէջ կը գտնուին, թէ մարդանքով եւ թէ սպառազինութիւններով :

Անշուշտ երկու երկիրներուն սահմանակից չըլլալը ամէնէն անյապաղ պատճառը կը կազմէ, թէ քաղաքական եւ թէ զինուորական տեսակէտով : Բայց այս խնդիրը գոյութիւն ունէր արդէն, երբ կնքուեցաւ փոխադարձ օգնութեան դաշինքը : Օդանաւային խնդիրը բաղդատաբար դիւրին կը համարուի : Եթէ Չեխոսլովաքիա յարձակում կրէ, Մոսկուայի օդաւորմիղը, որուն թուական ուժը դաղտնիք չէ, կրնայ բազմաթիւ սաւառնակներ ղրկել, Չեխերուն օգնելու համար, զանոնք թռցնելով չատ բարձրէն, ռումանական կամ Մոսկուա - Փրակա օդանաւային ճամբով : Գերմանացիները եւ Իտալացիները յաղողութեամբ օգտուեցան այսպիսի մեթոտներէ, իրենց օդանաւերը Սպանիա հասցնելու համար :

Շատ աւելի բարդ է ցամաքային բանակի օգնութեան խնդիրը, որ միեւնոյն ատեն քաղաքական խնդիր մըն է : Ամէն պարագայի մէջ, տակաւին ի զօրու է Ազգաժողովին ուխտը : Եթէ Չեխոսլովաքիա յարձակում կրէ, անմիջապէս պիտի յիշեցնէ ուխտին 16րդ յօդուածը, որով Լեհաստան եւ Ռումանիա, ինչպէս ուրիշ պետութիւններ, յանձն առած են թոյլ տալ զօրքի փոխադրութիւնը իրենց հողերուն վրայ, եթէ ապացուցուի նախայարձակումը : Ռուսաս - տան - Չեխոսլովաքիա գծին վրայ ռումանական ճամբան հաղորդակցութեան նախնական վիճակ մը կը ներկայացնէ : Ամբողջ հարցին կեդրոնը կը ներկայացնէ Լեհաստան, որ երբեք տրամադիր չէ թոյլատրելու խորհրդային բանակին անցքը իր հողին վրայ :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՍՏԱՑԱՒ 196Ի ԴԷՄ 396 ՁԱՅՆՈՎ

»»» • «««

Լէոն Պլումի գերապոյն կոչը

Ազգ. Միութեան համար

Ընդդիմադիրները մնացին անտարբեր

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, նոր դահլիճը խորհրդարանին ներկայացաւ հինգշաբթի օր, պարզելու համար իր քաղաքականութիւնը :

Երեսփոխ. ժողովին մէջ յայտարարութիւնը կարդաց Պ. Լէոն Պլում, եւ ճառը մըն ալ խօսեցաւ, շեշտելով կացութեան ծանրութիւնը եւ ազգային միութեան անհրաժեշտութիւնը. բայց ընդդիմադիրները մնացին անտարբեր : Կառավարութիւնը ի վերջոյ խնդրեց յետաձգել հարցապնդումները, վստահութեան խնդիր յարուցանելով : Ժողովը վստահութիւն յայտնեց 196ի դէմ 369 ձայնով : Լէոն Պլում դիտել տուաւ թէ անմիջապէս պիտի հրաժարէր, ազգային միութեան դահլիճ մը կազմելու համար, եթէ վստահութիւն ստանար միաձայնութեամբ :

Կառավարութեան յայտարարութիւնը պարզելով դահլիճին կազմութեան պարագաները, « եղերական եւ պատմական օրուան մը մէջ », կը բացատրէ թէ անհրաժեշտ էր հզօր կառավարութիւն մը, բոլոր հանրապետական ուժերու համախմբումով :

— « Մենք իշխանութիւնը ստանձնեցինք յաղորդ օրը յանկարծահաս դէպքի մը որ յուզեց եւ տակնուվրայ ըրաւ բովանդակ Եւրոպան եւ որ կրնար ահաւոր հետեւանքներ ունենալ : Հետեւապէս, ամէն բանէ առաջ պարտաւոր ենք պատրաստ գտնուիլ արտաքին կացութեան վտանգներուն առջեւ : Ֆրանսան չկրմապէս խաղաղութիւն կ'ուզէ միաձայն : Եթէ հարցը կը վերաբերի Եւրոպայի խաղաղութեան, չկայ նախաձեռնութիւն մը զոր ստանձնելու կամ ընդունելու կամք չունենայ : Միեւնոյն ատեն, Ֆրանսա կ'ուզէ փրկել իր կատարեալ անկախութիւնը եւ կենսական շահերը, պահպանել իր սահմաններուն եւ հաղորդակցութեանց ապահովութիւնը, ամբողջովին յարգել իր ստորագրած յանձնառութիւնները : Բայց մենք երբեք պիտի չհանդուրժենք որ այս երկու կամքերը անհաշտ ըլլան, եւ մենք մարդկային ճիգին առաւելագոյնը պիտի փորձենք, զանոնք հաշտեցնելու համար :

« Քանի որ պարագաները կը հարկադրեն, մենք պիտի աւելցնենք մեր զինուորական ուժը : Սպառազինութեանց լրացուցիչ ծրագիրներ պիտի մշակուին անյապաղ : Բան պիտի չխնայուի, զարկ տալու համար արտադրութեան նիւթական միջոցներուն : Մենք պիտի չանանք մշակել կամ ամրապնդել զինակցութիւններ, բարեկամութիւններ եւ համակրանքներ : Պատասխանատուութիւնը եւ ազատութիւնը միշտ կանոն մը եղած են Ֆրանսայի համար, իսկ միջազգային բարոյականը եւ համերաշխութիւնը՝ սկզբունք : Իր նպատակն է միշտ մերձեցումը բոլոր խաղաղասիրական ուժերուն, յանուն հաւաքական ապահովութեան » :

Յայտարարութիւնը խօսելով ելմտական - տնտեսական հարցերու մասին, անոնց լուծումն ալ կը կապէ միւս հարցերուն հետ : Ցետոյ կ'ըսէ թէ պիտի չարունակուին ընկերային բարենորոգումները, աշխատանքի օրինազրքին քուէարկութեամբ, թէ օրինագիծ մը պիտի ներկայացնեն ծեր բանուորներու հանգստեան թոշակին, ընտանեկան նպաստներու ծաւալման համար եւն. : Ցետոյ կը փառաբանէ ազգային միութեան գաղափարը :

ԻՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ

Յայտարարութեան ընթերցումէն անմիջապէս վերջը, նախագահը կարդաց հարցապնդումներուն ցանկը : Ասոր վրայ վարչապետը խօսք ուզեց, պարզելու համար կառավարութեան տեսակէտները : Մանրամասնօրէն պատմեց թէ ամէն բան փորձեց, ազգային միութեան դահլիճ մը կազմելու համար, բայց ընդդիմադիրները մերժեցին, բացի մէկ խմբակցութենէ :

— « Եղած մերժումը չէր կրնար պարտադրել որ հրաժարիմ, բայց հավիւ կառավարութիւնը կազմած, յայտարարեցի թէ պիտի չհանդուրժեմ որ տակաւ ըլլայ այս կառավարութիւնը, որովհետեւ ան մեծամասնութիւնը կը ներկայացնէ : Անշուշտ կը ցաւիմ որ իմ կոչս չլսուեցաւ, բայց ես միշտ պատրաստ եմ կրկնելու զայն : Եւ կը կրկնեմ այս բեմէն ալ : Առանց եղերական հանգամանք տալու դէպքերուն, չէ՞ք տեսներ որ քանի մը անձեր կան որոնց ձեռքերուն մէջ դրուած է թերեւս միլիոնաւոր մարդոց կեանքը : Կը յայտարարեմ ձեզի այս բեմէն՝ թէ պատերազմի վտանգներուն ամենամեծը այն է որ Ֆրանսա բաւականաչափ միացած եւ զօրաւոր չի թուիր » :

Վարչապետը մերժեց այն տեսակէտը թէ Ֆրանսայի նախարարական տագնապն էր որ փութացուց Աւստրիոյ փլուզումը : Եւ ակնարկելով Չեխոսլովաքիոյ, դիտել տուաւ որ եթէ Ֆրանսա հարկադրուի յարգել իր յանձնառութիւնը, պէտք է ամբողջ ազգը կառավարութեան կողքին ըլլայ, կասեցնելու համար այդ վտանգը : « Եթէ վաղը աղէտ մը ծագի, մարդիկ պիտի չմանան հանրապետական ուժերը համախմբել, միացնել, պատերազմի համար : Թող հիմա կատարեն այդ փորձը, պատերազմէն խուսափելու համար » :

ԲՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՈՒՆԻ՞Ն ՄԱՄՆԱԿՑԵԼՈՒ

Լէոն Պլում չետոյ երկարօրէն պատասխանեց ընդդիմադիրներու առարկութեանց, որոնք մասնաւորապէս բոլշեւիկներու մասնակցութեան դէմ : Եւ բացագանչեց .

— « Եթէ վաղը աղէտը պայթի, պատերազմի դահլիճը առանց անո՞նց պիտի կազմուի : Ե՞ս պիտի առնէի բոլշեւիկներուն զօրաշարժի տոմսերը : Կարելի՞ է այլամերժ դիրք մը բռնել կուսակցութեան մը դէմ, անարժան նկատելով զայն Ֆրանսական հանդամանքին, երբ ան կը մասնակցի բոլոր պարտականութեանց : Կ'ըսեն թէ համայնավարները ենթակայ են օտար կառավարութեան մը : Չեմ ուզեր վիճիլ այդ մասին : Բայց չէ՞ որ այդ կառավարութիւնը բարեկամ է եւ պիտի գտնուի Ֆրանսական ճակատին վրայ, երբ աղէտ մը ծագի Եւրոպայի մէջ » :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Լեհաստան վերջնագիր կ'ուղղէ

Հակառակ լիթուանական կառավարութեան հաշտարար առաջարկներուն, Լեհաստան հետեւեալ վերջնագիրը ուղղեց մարտ 17 թուականով. —

1. Դիւանագիտական եւ հիւպատոսական յարաբերութիւններ հաստատել երկու երկիրներուն միջեւ, անմիջապէս.— 2. Անյապաղ վերահաստատել երկաթուղիի եւ թղթատարական հաղորդակցութիւնները.— 3. Ջնջել կամ բարեփոխել Լիթուանիոյ սահմանադրութեան այն յօդուածները որոնք Լիթուանիոյ մայրաքաղաք կը կոչեն Վիլնան.— 4. Անմիջապէս առեւտրական եւ մաքսային բանակցութիւններ սկսիլ.— 5. Կատարեալ գոհացում տալ սահմանային վերջին դէպքերուն առթիւ (Լեհ պահակ մը սպաննուած էր) :

Վարչապետի մէջ ամբոխային ցոյցեր կատարուեցան Լիթուանիոյ դէմ : 15.000 հոգինոց բազմութիւն մը թափօր կազմելով, զնոյց սպարապետութեան չէնքին առջեւ : Շատ մը վերատեսութիւններ կը պահանջէին Լեհաստանի կեդրոնական Լիթուանիան : Սպարապետը պատշգամ ելլելով ողջունեց բազմութիւնը : Կ'ըսուի թէ լեհական զօրք համախմբուած է սահմանին վրայ :

ՀԱՐԱԻԱՑԻՆ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐՈՒ ԽԼՐՏՈՒՄԸ

Կոնրատ Հայնլայն, Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններու Առաջնորդը, կոչ մը ուղղեց իր ցեղակիցներուն, չընդմապէս չնորհաւորելով Աւստրիոյ կցումը Գերմանիոյ : Այս կոչին մէջ, Առաջնորդը փառաբանելով միութեան եւ վճռակատնութեան արժէքը, բարձրաձայն կը յայտարարէ թէ իր կուսակցութիւնը միակ պատասխանատու աւեւտրերն է հարաւային Գերմաններու (Պոհեմիա) միութեան եւ պայքարի կամքին : «Որքան զօրաւոր ըլլայ ան, այնքան ուժգնութեամբ եւ յաղողութեամբ կրնանք վարել պայքարը մեր ժողովուրդի իրաւունքին համար : Հետեւաբար, այս պատմական օրերուն մէջ, հետեւեալ կոչը կ'ուղղեմ բոլոր անոնց որ տակաւին չեն գտնուիր միութեան չարքերուն մէջ,— Մտքի մեր ժողովուրդի քաղաքական մեծ ճակատի չարքերուն մէջ : Մտքի հարաւային Գերմաններու կուսակցութեան չարքերուն մէջ : Այլեւս չի կրնար արդարանալ մանակի կուսակցութեանց դոյութիւնը : Բոլորդ միասին դէպի պայքար, յանուն մեր ժողովուրդին ապրելու իրաւունքին եւ պատիւին» :

Քաղաքական շրջանակներու մէջ չարագուշակ ազդանշան մը կը համարուի այս կոչը :

**** Կացութեան մասին գաղափար մը տալու համար, ըսենք որ Չեխոսլովաքիոյ բնակչութեան երկու երրորդը կը բաղկանայ Չեխերէ եւ Սլովաքներէ, մնացեալ մէկ երրորդը՝ Գերմանացիներէ, Լեհերէ, Հունգարներէ եւ Ռութէններէ : Գերմանացիներուն թիւը կը հաշուէն 3ուկէս միլիոն : Երկրին ամէնէն հարուստ բնակիչներն են ատոնք, տեղաւորուած՝ Չեխոսլովաքիոյ հիւսիսային-արեւմտեան շրջանին մէջ, գլխաւորաբար Պոհեմիա : Կը կոչուին « Զուտէտ », հարաւային կեդրոնական Գերմանիոյ լեռներուն անունով եւ չատաւիղներն են երբեմնի մեծ հողատէրերուն : Այս Գերմանացիներուն աւելի քան մէկ միլիոնը հիթլէրական են եւ անվերջ խլրտումներ կը սարքեն, Պոհեմիան Գերմանիոյ կցելու համար, ճիշդ Աւստրիոյ պէս : Չեխոսլավաքիոյ խորհրդարանին մէջ կան 72 գերման երեսփոխաններ որոնց 42ը հիթլէրական են :*

Խ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՉ ՀՐԱՒԻՐԷ ՖՐԱՆՍԱՆ, ԱՆԳԼԻԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՆ

Պ. Լիթվինով, Մ. Միութեան արտաքին գործակարը, հինգշաբթի օր ունկնդրութեան ընդունելով օտար թղթակիցները, անոնց հաղորդեց թէ խորհրդային իշխանութիւնը այսօր իսկ հրաւէրներ ուղղած է Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Մ. Նահանգներուն, ժողով մը գումարելու եւ քաղաքական կացութեան մասին խորհրդակցելու համար : «Գերմանիա, Իտալիա եւ Ճափոն չեն հրաւիրուած, որովհետեւ աւելորդ է յարձակման մասին խօսիլ յարձակողներու հետ» : Խորհրդային իշխանութիւնը կ'ուզէ որ ժողովը գումարուի Ժընեւի մէջ կամ ուրիչ քաղաք մը : Եթէ հրաւիրուած պետութիւնները չպատասխանեն, այն ատեն Մ. Միութիւնը պիտի յայտարարէ թէ պատրաստ է առանձին կատարելու իր պարտականութիւնը Չեխոսլովաքիոյ եւ ուրիշ պետութեանց հանդէպ : Լոնտոնի խորհրդային դեսպանը անմիջապէս անգլիական կառավարութեան յանձնեց հրաւիրագիրը : Լիթվինով մերժեց մանրամասնել ժողովին օրակարգը :

1200 հոգի վնասուած, 5000 վիրաւորուած

Պարսկաստանի մէջ

»»» • «««

Հինգշաբթի օր հինգ -վեց անգամ ամբակոծուեցաւ Պարսկաստան քաղաքը, Սպանիոյ ազգայնականներուն կողմէ, ահռելի հետեւանքներով : Մեռելներուն թիւը կը հաշուէն 600էն մինչեւ 1200, իսկ վիրաւորներուն թիւը՝ մինչեւ 3000 : Առաջին անգամ էր որ այսքան ահռելի ամբակոծութեան մը կ'ենթարկուէր Քաթալոնիոյ մայրաքաղաքը : Հետաքրքիրները կ'ըսեն թէ քաղաքին կեդրոնը աւերակոյտի մը վերածուած է : Շատ մը նոր չէնքեր ամբողջովին քանդուած են :

Զինուորական գործողութիւնները կը չարունակուին անընդհատ : Ազգայնականները գրաւեցին քաղաք մը եւս : Բազմաթիւ փախստականներ Ֆրանսա կ'ապաստանին : Հինգշաբթի օր փակուեցաւ Ֆրանքեւսպանիական սահմանագլուխը :

Անհանգստացուցիչ տեղեկութիւններ Աւստրիոյ մէջ

Վերջին լուրերու համաձայն, 10—12.000 հոգի ձերբակալուած են Վիէննայի մէջ : Կառավարութիւնը օրէնք մը հրատարակեց, պետական պաշտօնեաներու երդումի մասին, միեւնոյն ատեն կանոններ սահմանելով Հրեաներուն դէմ, համաձայն հիթլէրական օրէնքին : Կարգ մը օտար թերթերու մուտքը արգիլուեցաւ : Վիէննայի մէջ տեղաւորուած են 50.000 գերման զինուորներ, ինչ որ կը նպաստէ առօրեայ առեւտուրին : Մասնաւոր բանուորները Գերմանիա կը փոխադրուին : Այսուհետեւ միայն հիթլէրականները կրնան ժողով գումարել : Արգիլուեցաւ նոյնիսկ արհեստակցական միութեանց ժողովը (500.000 անդամ ունին այս միութիւնները) :

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ՎԵՐՓԻՆԸ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Թարգմ. Ե. ՏԻՒՒՆՈՒ ՀՈՒՒՄԻՆԻՆ
Trans: J. M.
Թարգմ. Ф. Ե.

Ծայրին է էր Ոչ Ոք Ճոթը չէր ամա - պատի Մեծին Տալեր, Իսլամ ոսկիէ ամուսնացած մարդու Փոպոլաց Հոգեկան մարդուն իսկ Ճոթը չէր ամուսնացած, բայց Ոչ Ոք Ճոթը չէր ամուսնացած մարդու Փոպոլաց Հոգեկան մարդուն իսկ

ՀՈՂԸ ՓԱՅԼԵՑ ԲԱՀ ՊԱՀՈՒՆ

— Չգիտեմ ինչո՞ւ, ես ոչ մի տեղ չեմ կարողանում այնքան ազատ շնչել, որքան այստեղ։ Ամեն անգամ, երբ ես գալիս եմ այս լեռնային գյուղը, ինձ թվում է, թե ես ծնվել եմ այստեղ, թե ես ապրել եմ այստեղ հազարավոր տարիներ, թե ես ինձ ամենաերջանիկ զգում եմ միայն այստեղ։ Ես չգիտեմ, թե ինչ է պատճառը, որ ես այդպես եմ զգում, բայց ես այդպես եմ զգում։

Ես լսում էի Ռուբենին, նայում էի նրա ոսկեգույն մազերին, նրա կապույտ աչքերին, նրա ուրախ դեմքին, և ինձ թվում էր, թե ես էլ եմ նրա պես զգում։ Ես էլ եմ զգում, որ ես ծնվել եմ այստեղ, որ ես ապրել եմ այստեղ հազարավոր տարիներ, որ ես ինձ ամենաերջանիկ զգում եմ միայն այստեղ։

Ռուբենը ինձ ասում էր.

— Ես ինձ ամենաերջանիկ զգում եմ միայն այստեղ, որովհետև ես ինձ ամենաազատ զգում եմ միայն այստեղ։ Ես ինձ ամենաազատ զգում եմ միայն այստեղ, որովհետև ես ինձ ամենաերջանիկ զգում եմ միայն այստեղ։

Ես ասում էի նրան.

— Ես ինձ ամենաերջանիկ զգում եմ միայն այստեղ, որովհետև ես ինձ ամենաազատ զգում եմ միայն այստեղ։ Ես ինձ ամենաազատ զգում եմ միայն այստեղ, որովհետև

Վարչապետը վերջացուց, իրեն յատուկ պերճախօսութեամբ չեչտելով ազգայլին միութեան անհրաժեշտութիւնը: Ձախերը ջերմապէս ծափահարեցին իր խօսքերը, իսկ աջերը քար լռութիւն կը պահէին:

Ճեռոյ խօսք առաւ ալակոզմեան խմբակցութեանց ներկայացուցիչը, նախկին վարչապետը Ֆլանտէն, եւ կարճ յայտարարութիւն մը կարդաց, որ բացարձակապէս ժխտական էր: Ըսաւ թէ որ եւ է բան ետ չառներ նախապէս ըրած յայտարարութենէն, ոչ ալ բան մը կ'աւելցնէ «Մենք համոզուած ենք թէ ազգային փրկութիւնը կախում ունի բոլոր Ֆրանսացիներու միութենէն: Բայց մեզի համար անընդունելի է ազգային միութիւն՝ ժողովրդական ճակատին չուրջը: Կուսակցութեանց միութիւնը կրնայ պլուս հանուիլ միայն նոր ծրագրի մը վրայ, ընդունելի՝ բոլորին համար: Հիմնական ընդդիմութիւններ կան փոքրամասնութեանց եւ համայնավարներու ըմբռնումներուն միջեւ, մասնաւորապէս Սպանիոյ գործերու մասին: Միւս կողմէ, համայնավար կուսակցութիւնը կը գործէ համաճայն Կոմինտերի հրահանգներուն, ինչ որ չի կրնար հաշտուիլ Ֆրանսական կառավարութեան մը անդամներուն անհրաժեշտ անկախութեան հետ»:

Ճոսեցան ուրիշ ալակոզմեան երեսփոխաններ ալ, եւ ի վերջոյ վիճաբանութիւնը փակուեցաւ վստահութեան բանաձեւով մը:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ արտաքին նախարարը ճառ մը խօսելով, չեչտեց թէ կառավարութիւնը կարելին պիտի փորձէ, պաշտպանելու համար ամերիկեան չահերը՝ ամբողջ աշխարհի մէջ, ինչպէս եւ խաղաղութիւնը:

ԲՈԼՇԵՒԻԿ տեսաբան մը, Շարլ Ռափափորթ, որ Ֆրանսայի բոլշեւիկեան կուսակցութեան հիմնադիրներէն է եւ թղթակիցը՝ Մոսկուայի «Իզվեստիա» թերթին, հրաժարեցաւ, ըմբռնանալով Մոսկուայի վերջին դատաւարութեան դէմ:

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐՈՒ (մանտա - փոստ) աննախընթաց խարդախութիւն մը երեւան հանուեցաւ Փարիզի մէջ: Եթէ յաջողէր, խաչագող - ները 5 — 6 միլիոն ֆրանք չափած պիտի ըլլային: Արդէն ձերբակալուած են չորս հոգի, երկուքը խոլացի, երկուքը Ֆրանսացի:

ԾԱՆՐ ԽՈՒՎԱՒԹԻՒՆՆԵՐ ծագեցան առջի օր, Թրոքատէրոյի հրապարակին վրայ, խաղաղութեան համար սարքուած ժողովէ մը վերջը: Երեք ոստիկաններ վիրաւորուեցան դանակներով: Բազմաթիւ քաղաքացիներ ալ վիրաւորուեցան:

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ ՄԸ կը խմորուի Անգլիոյ մէջ: Դահլիճին կարգ մը անդամները համաճայն չեն անոր վարած քաղաքականութեան: Երկու նախկին նախարարներ, Լոյտ Ճորճ եւ Զըրչիլ, Ֆրանսա կուգան, քաղաքական ծրագիրներով:

Հ. Յ. Դ.

Հ. Յ. Դ. Պրօպագանտի յանձնաժողովի հերթական նիստը, 21 մարտ, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, քաֆէ Մէֆիսթոյի մէջ:

Գուսան

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՑԻ «Վռամեան» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը, 20 մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին: Սովորական հաւաքատեղին:

ԿԱՐՏԱՆԻ «Նիկօլ - Դուման» խումբի դաստիարակչական ժողովը, կիրակի (20 մարտ), կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ:

Կը խօսի Ընկեր X: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՍԷն ԹՒԹԻԼԻՆի «Անտօք» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, կիրակի (20 մարտ) կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, «Դուբեան» դրադարանը:

Սիրողաբար կը հրաւիրուին տեղւոյս եւ Թալօիէհի բոլոր ընկերները: Ներկայանալ անդամատեսրով:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, 19 մարտ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ, 2 բիս սը լա Տէֆանս:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Ն. Ա. Ը. Ա. Ի. Ի. Ի

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒ ԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ռուբիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 20 ՄԱՐՏ DIMANCHE 20 MARS 1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3684 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԼՈՒԹԻՒՆ»...

Ամէն անգամ որ չարաչուք, յաճախ եղերական լուրեր կը հասնէին երեւանէն, մենք միշտ կը յիշեցնէինք՝ թէ ամէնէն առաջ «Հայաստանասէրները» ուն կ'ինչոյ բան - գործ ընել եւ ստուգել ծուռն ու չիտակը: Սուտն ու իրաւը:

Այս պարտականութիւնը կ'ինչոյ, մանաւանդ, անոնց ամէնէն քիչ ներկայացուցիչներուն, — Հօկ, դիմակաւոր կամ անդիմակ բոլշեւիկներ եւ մնացեալ չքախումբը:

Չէ՞ որ անոնք ցնծութեամբ ծափահարեցին, երբ Ազասի Խանջեան դաւաճան հռչակուեցաւ :

Այդ ողբերգութենէն վերջն ալ, անոնք չէ՞ն որ անմիջապէս իւրացուցին, յաւելեալ ու ճոխացեալ մանրամասնութիւններով, գունագեղ ածականներով աւետեցին միւս «հայրենադաւ»ներուն, «փժեր»ուն եւ «չուներ»ուն դատապարտութիւնը եւ գնդակահարութիւնները:

Քանի որ իրենք ալ նոյն համոզումներն ունին ամբաստանեալներու մասին, ինչո՞ւ կը վարանին պրպտել, ստուգել եւ նոր «աւետիսներ» հաղորդել տարագիր բազմութեանց: Իրենց կարգին հաստատել՝ թէ խորհրդային իշխանութիւնը գիշեր - ցերեկ արթուն կը հսկէ, կը մերկացնէ եւ «հողմացրիւ» կը փոշիացնէ «ժողովուրդի թշնամիները», ընդ հովանեաւ արեգակնափա՛յլ Սթալինի...

Կը հասկնանք որ պարտկեն, ծածկեն սեւ լուրերը: Իսկ այս «մաքրագործումը» ճիշդ իրենց ուզածն է, իրենց սրտին կը խօսի: Վկայ՝ իրենց գրաւոր եւ բանաւոր արտայայտութիւնները, երկաթագիր խորագիրներով եւ ամէնէն չռնգալից բացատրութիւններով :

Արդ, ընկերական պարտականութի՞ւն չէ՞ ուրախացնել նաեւ իրենց հետեւորդները, օրը օրին հաղորդելով «յեղափոխական արթնութեան», համատարած «մաքրագործում»ի նորագոյն փաստերը: Օրինակ՝ մեր հաղորդած գնդակահարութիւնները — 16 գլխաւոր դէմքեր — եւ ուրիշ «հարուածային» աւետիքներ :

Ներելի՞ է այսքան անկարողութի՞ւն կամ անհոգութի՞ւն :

Անկարողութեան եւ անտարբերութեան այս ցուցահանդէսին մէջ մերկապարանոց կը փայլի, նաեւ, Բարեգործականը, — այն որ պարբերաբար չտես եւ չողշողուն զեկոյցներ կը հրատարակէր, «բարեխնամ» կառավարութեան հետ փոխանակուած հաստարակ ընթակցութեանց առթիւ:

Այժմ ինչո՞վ բացատրել իր խորհրդաւոր լռութիւնը, որ կը տիրէ ամիսներէ ի վեր :

Բարեգործականի կեդր. վարչութեան պաշտօնաթերթը, «Միութիւն» կը դրէ վերջին թիւին մէջ, ծանուցանելով իր մասնաճիւղին, Մելքոնեան Ֆոնտին եւ Հօկին լուծումը (1938 յունուար - փետրուարի թիւ).

— « Այս մասին մեզի ցարդ երեւանէն ոեւէ գեկուցում հաղորդագրուած չըլլալով, ուրիշ ոչ մէկ մանրամասնութիւն ունինք այդ կարեւոր որոշումներուն վերաբերմամբ, որով մեզի կը մնայ սպասել պաշտօնական հաղորդագրութեանց, ճշդիւ գիտնալու համար թէ այսուհետեւ ի՞նչ պիտի ըլլայ ճակատագիրը Միութեանս Հայաստանի ձեռնարկներուն, որոնց գլխաւորներն են՝ Նուպարաշէն, Նոր Եդեսիա, Դարուհի Յակոբեան Մայրանոց, Մարի Նուպար Ակնաբուժարան, Մելբոռնեան Հիմնարկութիւն, Աւետ Սարգիս Կատաղաբուժարան, Բարեգործականի Տուն, եւն.:

Իսկ Ամերիկայի համակալար օրկանին Փարիզի թղթակիցը կը պատմէ, նոյն առիթով, իբրեւ պատասխան իր ուղղած հարցումներուն. (Պայքար, 3 մարտ).

— « Ո՛չ մէկ լուր, պատասխանեց Պ. Մալէգեան, աւելցնելով թէ՝ առաջ մեր ներկայացուցիչ Պ. Գարակէօզեանէն հեռագրով կամ նամակով երբեմն լուր կ'ստանայինք, յաճախ ընդհատուած, բայց ատեն մը լուռթենէ ետք, լուր մը առնել կրկին կրնայինք, իսկ այժմ՝ ո՛չ մէկ լուր չկայ, այլ կայ կատարեալ լուռթիւն »:

Չեզի կը թողունք չափել այս պատկերազարդ ողբերգութեան խորութիւնը :

Ըլլա՛ր Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութիւն: Փող ու թըմբուկով զայն հռչակել իրրեւ «պզտիկ հանրապետութիւն մը», — եւ ամխաներո՛վ, ամխաներո՛վ երկտող լուր մը չունենալ իր փառաբանած Հայաստանէն: Չհետաքրքրուիլ, չհետապնդել,— իմանալու համար թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ հոն: Զգիտնա՛ր թէ ի՛նչ վիճակի մէջ են Նուպարաշէնը եւ միւս աւանները ...

Կրնա՞ք երեւակայել որ եւ է « հանրապետութիւն », որ այսքան անփոյթ եւ ապիկար հանդիսանար, որ չիմանար թէ ո՞ղջ է զէթ իր ներկայացուցիչը :

Բայց միայն Բարեգործակա՞նն է որ կը գտնուի այս անփառունակ դիրքին մէջ:

Ա՛ռ հասարակ, ո՞ր ազգային իշխանութիւնը, ո՞ր պատրիարքն եւ կաթողիկոսը, եւ, բացի Դաշնակցութենէն, ո՞ր կուսակցութիւնը կամ խմբակցութիւնը լրջօրէն հետաքրքրուեցան վերջին մէկուկէս տարուան քսմնելի դէպքերով,— խմբական սպանութիւններ, անձնասպանութիւններ, գնդակահարութիւններ, դատավարութեամբ, այլ մանաւանդ առանց դատի :

Ամբողջ սերունդ մը գլխատուեցաւ, հին թէ նոր: Իսկ մարդիկ այնպիսի դիրք մը բռնած են, որ կարծես այս բոլորը տեղի կ'ունենան Մանչուրիոյ կամ Կուաթէմալայի մէջ: կարծես ոճիր - արկածները են որ հեռաւոր կապ անգամ չունին մեզի հետ:

Այս ժողովուրդը այսպէս չէր երէկ, երբ ամէ մը հայրենիքը երթայ էր տակաւին ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԷՊԻ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՀԻԹԼԵՐ ՀՌՉԱԿԵԼՈՎ ԱՆՇԼՈՒԻՍԸ ԼՈՒԾԵՑ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

Նորեկ չարս տարի ժամանելու ուրիշ դէպքեր սարքելու համար

Աւստրիոյ Հիթլէր մարտ 18ին լուծեց Բայխստակը (խորհրդարան), ճառ մը խօսելով Աւստրիոյ կցման եւ օրուան հարցերու մասին: Նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին ապրիլ 10ին, մասնակցութեամբ Աւստրիոյ, ուր հանրաքուէ մը տեղի պիտի ունենայ նոյն օրը, Գերմանիոյ հետ միացման մասին: Երեսփոխանական ընտրութեանց պիտի մասնակցին 50.000.000 գերման քաղաքացիները :

Խորհրդարանին նիստը տեղի ունեցաւ Օփերա Քրոլի մէջ: Դիւանագիտական օթեակին մէջ աչքի կը զարնէր անգլիական եւ ֆրանսական դեսպաններուն բացակայութիւնը: Ժամը 8ին Հիթլէր ժողովասրահ մտաւ մոլեգին ծափերու մէջ, ընկերակցութեամբ կէօրինկի որ հագած էր մարալախտի համազգեստը, գաւազանն ալ միշտ ձեռքը : Ժամը 8.10ին նախագահը բանալով նիստը, անմիջապէս խօսք տուաւ Առաջնորդին, որ նախ քննեց ազգերու ինքնորոշման իրաւունքը :

ԱԶԳԵՐՈՒ ԻՆՔՆՈՐՈՇՄԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

— « Թէեւ Մեծ պատերազմէն վերջը ազգերու ինքնորոշման սկզբունքը մաս կը կազմէր Նախագահ Ուիլսընի ծրագրին 14 կէտերուն, բայց մեր գերման հայրենակիցներէն քանի մը միլիոն յափշտակուեցան ամենաբիրտ եղանակով մը: Իրաւունքներ, որոնք տրուած էին գաղթային ամէնէն նախնական ժողովուրդներուն, զլացուեցան աչխարհի ամէնէն քաղաքակիրթ ժողովուրդներէն մէկուն: Եւրոպայի մէջ ցեղային անհամար կցումները (մէկ երկրէն առնել ուրիշի մը մէջ տեղաւորել) բացարձակապէս անկարելի կը դարձնեն սահմանագլուխները գծել այնպիսի եղանակով մը որ միաժամանակ գոհացնէ ժողովուրդներն ու պետութիւնները: Սակայն եւ այնպէս, կարգ մը պետութիւններ կան որոնք կառուցուած են կանխամտած անարդարութեամբ, որոնք իրենց արդարացումը կը գտնեն միայն բիրտ ուժին մէջ: Այսպէս էր, օրինակ, աւստրիական նոր պետութեան կառուցումը, որ հիմնուած էր միայն վեցուկէս միլիոն Գերմաններու իրաւունքին բռնաբարման վրայ: Բռնադատեալ հաշտութեան յաջորդ օրը Աւստրիա որոշեց հանրաքուէ մը կատարել անշլուսի մասին — այս պարագան մասնաւորապէս կը յիշեմ Փարիզի եւ Լոնտոնի ռամկավար (ժողովրդավար) պարոններուն համար — եւ արդիւնքը եղաւ թէր, 95 առ հարիւր: Այն ատեն էր որ միջազգային նոր օրէնքին առաքեալները պարզապէս արգիլեցին իրենց բուն ժողովուրդէն անջատուած դժբախտ քաղաքացիներու հարատատ կամքին այս խաղաղ արտայայտութիւնը: Այս բոլորին ողբերգութիւնը այն եղաւ որ Աւստրիոյ այս նոր պետութիւնը բացարձակապէս անկարող հանդիսացաւ ապրելու: Տնտեսական անճգութիւնը այնքան սոսկալի էր որ մահերու համեմատութիւնը աւելցաւ տարուէ տարի: Միայն Վիէննայի մէջ, վերջին տարիներու ընթացքին 80.000 մահեր պատահած են 10.000 ծնունդներու դիմաց : Ես այս բաները չեմ յիշեր տպաւորութիւն գործելու համար ռամկավար պարոններուն վրայ. որովհետեւ չատ լաւ գիտեմ թէ անոնց սիրտերը կարծրացած են այսպիսի բաներու հանդէպ: Անոնք կրնան, օրինակ, հանդարտ սրտով դիտել կէս միլիոն քաղաքացիներու ջարդը Սպանիոյ մէջ, առանց ամենաթեթեւ յուզում մը զգալու: Բայց կը յիշեմ այս իրողութիւնը, ցուցնելու համար թէ նորաստեղծ պետութիւնը բացարձակապէս անկարող էր ապրելու եւ անոր մահվճիռը արտասանուած էր ծնած օրէն իսկ» :

Այստեղ Հիթլէր յիշեց Սարի շրջանին հանրաքուէն, որ բարեյաջող արդիւնք ունեցաւ եւ շարունակեց .

— « Ի վերջոյ անկարելի է հանդուրժել իրաւունքներու այսպիսի բռնաբռնութիւններու յանուն բարոյականի մը որուն կեղծիքի դիմակը դիւրաբ կրնայ պատռուիլ եւ որ կը կատարուի կարգ մը միջազգային հաստատութիւններու կողմէ : իրաւունքը պէտք է իրաւունք մնայ, եթէ նոյնիսկ Գերմանացիներու իրաւունքն է : Ազգերը Աւստրոյ կամքին տեղծագործութիւնները են եւ ունին յատկանական գոյութիւն, մինչ Ազգերու Դաշնակցութիւնը չափազանց տարակուսելի կառուցումն է կարգ մը խմբակցութեանց մարդկային անկարողութեան , ընչաքաղցութեան եւ շահախնդրութեան : Ինչպէս որ ժողովուրդները անհամար հազարամեակներով ապրած են առանց Ազգաժողովի մը, նոյնպէս պիտի գայ ժամանակ մը երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը չատոնց գադրած պիտի ըլլայ եւ ժողովուրդները պիտի չարունակեն ապրիլ հաղարաւոր տարիներ : Այդ հաստատութիւնը նշանակութիւն մը կրնար ունենալ միայն այն ատեն եթէ համապատասխաներ այն վեհ բարոյականին որ արդարութիւն կ'ապահովէ ամէնուն համար, այսինքն լաւագոյն արդարութիւնը : Գերմանիան այսօր նոյն դարձած է համաշխարհային պետութիւն մը: Աչխարհի մէջ ո՞ւր պետութիւնը պիտի կրնար հանգիստ նստիլ եւ դիտել այն տարբի կացութիւնը որուն ենթարկուած էին միլիոնաւորները իր իսկ ժողովուրդէն, իր գրան առջեւ : Վայրկեաններ կան երբ ազգ մը այլեւս չի կրնար հանդուրժել այսպիսի կացութեան մը :

« ԵՍ ԱԶԴԱՐԱՐԱԾ Էի ՇՈՒՇՆԻԿԻ »

— « Ուստի, ես որոշեցի ժողովի մը հրաւիրել վարչապետ Շուշնիկը , Պէրխթէսկադէնի մէջ: Ես բացատրեցի անոր ամենալուրջ եղանակով մը՝ թէ բռնութեանց վրայ հիմնուած կարգուսարք մը ի վերջոյ կրնայ յանգիլ ըմբոստացման: Պահանջեցի Պ. Շուշնիկէն Աւստրիոյ եւ աչխարհի խնայել կացութիւն մը որ կրնար ամենածանր ընդհարումներ յարուցանել: Շեչտեցի թէ վերջին փորձն է այս որ կը կատարեմ եւ ըսի թէ պիտի չվարանիմ պաշտպանել գերման ժողովուրդին իրաւունքները այնմիջոցներով որոնք անխուսափելի կը դառնան, երբ մարդկային միտքը չուզեր ըմբռնել: Փետրուար 20ին ձեռք

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԶՈՒԱՆԶԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի՞նչ վէճի հետեւանք է զոհանչ - մայրիկներու ցաւը, որ կը կազմակերպուին Ամարիլլոյի մէջ :

Մասնագէտներ ուսումնասիրած են կեսուրներու հարցը,— ոմանք՝ համաձայն Ֆրոյտի տեսութիւններուն : Քանի մը տարի առաջ, ֆրանսացի բժիշկ մը հատոր մը հրատարակեց այդ մասին՝ պարզելու համար թէ ինչո՛ւ շուն ու կատու կ'ըլլան հարսներն ու կեսուրները իրարու հետ, եւ ճոյնիսկ , երբեմն, եղերական վախճանի մը կը հասցնեն վէճը: Արդարեւ, ամէն ազգի մէջ՝ հարսը չի սիրեր իր կեսուրը, ու կեսուրը չի սիրեր իր հարսը :

Եթէ ինչ շատ պարզուած է հարս ու կեսուրի կոիւներուն էութիւնը, քնաւ ուսումնասիրուած չէ զոհանչներու վէճը :

Հրապարակաւ փորձենք բննել զոհանչներու հարցը, այնպէս ինչպէս ծանօթ է հայկական ընտանիքի պատմութեան մէջ, եւ մեր եզրակացութիւնը դրկենք... Ամարիլլօ :

Զոհանչը, իրականին մէջ, կեսուր մըն է... փեսային կողմէ ճայած : Արդէն Ֆրանսացիները **belle - mère** կ'ըսեն զոհանչին ալ, կեսուրին ալ,— Թուրքերն ալ ճոյնպէս գայնանա կ'ըսեն երկուքին, մինչ մեր սեմական լեզուն , որ ընտանեկան խնամութեանց յատուկ բառերու հարստութիւն մը ունի՝ աստիճան առ աստիճան ճշդելու համար ազգակցութիւնը, զոհանչ կ'ըսէ հարսին մայրիկին՝ վերաբերմամբ փեսային :

Ամէնէն աւելի Հայոց մէջ է որ ընտանեկան բեմի վրայ մեծ դեր կը խաղան զոհանչները, որ քան ծանօթ է ինծի: Արդարեւ միայն Պրազիլեան ցեղ մը, որ Դվայկուլու կը կոչուի, ինչպէս ուրիշ մը, Պայէ, Ափրիկէի մէջ, կեսուր չեն ճանչնար, այլ միայն զոհանչ, — ոչ թէ հարսն է որ փեսային տունը կ'երթայ հաստատուիլ, այլ փեսան է որ հարսին տունը կը տեղափուրուի՝ հարսնիքէն վերջ:

Այդպէս եւ մեր մէջ,— մասնաւորաբար Ակնայ համար սովորական երեւոյթ էր փեսային հաստատուիլը հարսին տան մէջ : Ասիկա կը կոչուի « տուն - փեսայ երթալ »: Տուն - փեսայութեան պարագաները անծանօթ չէին մեր միւս գաւառներուն, թէեւ հազուադէպ : Բայց որպէզի հաստատեմ թէ տուն -փեսայութիւնը շատ սաբաժուած էր բովանդակ հայաշխարհիս մէջ, աւելցնեմ որ կարգ մը տեղեր, ինչպէս Վանի, Վայոց Ձորի եւ Պուլանըխի մէջ, սովորութիւն էր պսակէն վերջ «նոր հարսնիքով» մը հարսը վերադարձնել մօրը տունը, — ասիկա կը կոչուէր *դարձ* : Դարձի այս սովորութիւնը տարտամ մէկ ձեւն է տուն - փեսայութեան :

Ինչպէս կը տեսնուի, մեր մէջ կէսուրներէն աւելի զոհանչներն են տիրական,— արդէն առած մըն ալ կայ , ոյ կ'ըսէ թէ բոլոր ազգերու զոհանչներուն մէջ հայ զոհանչն է ցանկալին, որովհետեւ հայ զոհանչը կը խնամէ իր փեսային վրայ, այնճաք որ Ստրապոնի ակնարկը տարբեր ձեւով մը հաստատելու աստիճան՝ ամէնուն ծանօթ են անուշիկ պատմութիւններ, որոնք կը յիշատակուին ... ձախ աչքը խուփ եւ դեռահաս կեսուրի գոյն ժըպիտ մըն ալ պատմողին շրթներուն վրայ :

Լա՛ւ, ուրկէ՞ կուգայ տուն - փեսայութիւնը եւ ի՞նչ իմաստ ունի: Այդ ալ յաջորդիւ,— անհրաժեշտ է իիչիկ մը հանգիստ, որովհետեւ պիտի թափառինք հեռո՛ւ - հեռո՛ւ դարերու մէջ, ի խնդիր մեր ... ճօճոշիկ զոհանչներուն :

ԱՐԱՋ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՑՈՒՇԱՐԶԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մէն ժէտոմի Լս. Միութեան երեկոյթէն	250
Ճունուար 2ի գումարը	6386
Ընդհ. գումար՝	6636

ՄԻՄԲ.— Կը խնդրուի կեդր. յանձնաժողովէն ստանալ այս վերջին մնացորդը, 250 ֆրանք, համապատասխան ընկալագրով :

ՆՈՐ ՍԻՒԻ (ՊԱՏՐՈՒԱՔ) ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ 178 ՈՐԲ ԵՒ ՁԳԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

François Rostand, Nice	10
Mlle. Madeleine Haupert, Nice	10
Գուրգէն Անդրէասեան, Նիս	10
Գումար՝	30
Մարտ 16ի գումարը	5414
Ընդհ. գումար՝	5444

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

Մարսէյլէն կը գրեն մեզի (17 մարտ) .—

Քանի մը օրէ ի վեր, Մարսէյլի մէջ եւս զինուորցուները քննութեան կ'ենթարկուին :

Այսօր 60 - 80 հայ տղաքներ քննութեան ենթարկուեցանք: կարելի է ըսել թէ բոլորս ալ յարմար դատուեցանք: Մեզի տրուին մեքենագրուած թուղթ մը որ կ'ըսէ :—

— « եթէ կ'ուզէք դրօշի տակ մտնել յառաջիկայ հոկտեմբերին, ձեր զինուորական գործօն ծառայութիւնը կատարելու համար եւ առով դիւրացնել ձեր հպատակութեան ստացումը, համեցէք խնդրագիրը ուղղել Մարսէյլի զինուորագրութեան գրասենեակի հրամանատարին, 1938 յունիս 15էն առաջ: Պէտք է ձեր խնդրագրին կցել ներկայ տղը» :

Այս առթիւ չատեր չուարած են եւ լրացուցիչ տեղեկութիւններու կ'սպասեն :

Ուրիշ թղթակից մը եւս կը գրէ թէ կանչուածները 20 — 33 տարեկան են. — Մինչեւ հիմա քննուածներէն մէկ հոգի անդամ չէ գտնուած անյարմար, բոլորն ալ կայտառ երիտասարդներ են :

ՄՄԲ.— Կը կարծենք թէ շուարելու բան չկայ : Անոնք որ ենթակայ են գործօն ծառայութեան (**20 — 21** տարեկան), պիտի առնուին առանց այլ եւայլի . իսկ աւելի մեծերը, մինչեւ **33** տարեկան, որոնք պահեստի կը համարուին, իրենց հաճութեամբ երթալով, դիւրացուցած կ'ըլլան հպատակութեան ստացումը, ինչպէս եղաւ միւս շրջաններուն մէջ :

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆՑ չինութիւնը փութացնելու համար, վարչապետը նոր տեսակցութիւններ ունեցաւ Աչխատանքի Դաշնակցութեան պատուիրակներուն հետ: Ունկնդրութեան պիտի ընդունուի նաեւ գործատիրական պատուիրակութիւնը: Երեքշաբթի օրուան համար որոշուած հարցապնդումները յետաձգուեցան: Ժողովը պիտի զբաղի զինուորել ազգի օրինագծով, որուն համաձայն ի հարկին զինուոր պիտի առնուին նաեւ երեսփոխանները, 40էն վար :

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆԸ ԵՒ ՏՈԼԱՐԸ նորէն բարձրանալ սկսան : Առաջինը լքած էր մինչեւ 159.40, բայց յանկարծ բարձրացաւ 161.80ի, իսկ տոլարը՝ 32.75ի :

ՍԱՄՍՈՆԻ ԼԵՐԱՅԻՆ

The Bunch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.
Թարգմ. Ջ. Ս.

Երբ որևէ մեկը լցնում է մարտինի բաժակը — որը հիանալի ըմպելիք է, եթե ճիշտ պատրաստեն — նա սովորաբար ձիթապտղի փոխարեն նետում է մի կտոր կիտրոնի կեղև, որպեսզի նրա հոտը ավելի ուժեղ լինի։ Ես, սակայն, նախընտրում եմ ձիթապտղի հյութը, որովհետև այն ավելի խտացնում է ըմպելիքի համը։

Մարտինի գնահատ կեր որ եթե նոր եք սկսել խմել, ապա ավելի լավ է սկսել ցածր աստիճանի ալկոհոլային խմիչքներից, որպեսզի ձեր ստամոքսը կարողանա աստիճանաբար հարմարվել ուժեղ խմիչքներին։ Ես, օրինակ, սկսել եմ գարեջրից, հետո անցել եմ գինուն, ապա կոնյակին, հետո վիսկիին, ապա ռոմին, հետո ջինին, ապա կրկին վիսկիին և վերջապես մարտինի։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչպես եմ կարողացել ստամոքսս հարմարեցնել այդ ամենին, բայց ես ինձ համար ոչ մի դժվարություն չեմ զգում, եթե ինչ-որ մեկը ինձ հրավիրում է ճաշի կամ ընթրիքի։

Այս ամենը ասացի, որպեսզի ձեզ նախազգուշացնեմ, որ մարտինի մեջ ձիթապտղի հյութ լցնելը ինքնին ոչ մի վատ բան չէ, բայց ես ձեզ խորհուրդ եմ տալիս, որ նախ սովորեք մարտինի համը, իսկ հետո միայն ձիթապտղի հյութ լցնեք։

Մի, երկու կամ երեք տարի առաջ, երբ ես ապրում էի Փարիզում, ես ծանոթացա մի ամերիկացի երիտասարդի հետ, որի անունը Ջեք Մորլենդ էր։ Նա ինձ հրավիրեց ճաշելու իր հյուրանոցում։ Ես ընդունեցի հրավերը, և մենք ճաշեցինք միասին։ Ճաշից հետո նա ինձ հրավիրեց իր սենյակը, որտեղ ես առաջին անգամ տեսա մարտինի շշերի մի ամբողջ շարք։ Ես ասացի նրան, որ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես է նա պատրաստում մարտինի խառնուրդը։ Նա ինձ ասաց, որ ինքն էլ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես եմ ես խմում մարտինի խառնուրդը։

Ես ասացի նրան, որ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես է նա պատրաստում մարտինի խառնուրդը։ Նա ինձ ասաց, որ ինքն էլ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես եմ ես խմում մարտինի խառնուրդը։

Ես ասացի նրան, որ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես է նա պատրաստում մարտինի խառնուրդը։ Նա ինձ ասաց, որ ինքն էլ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես եմ ես խմում մարտինի խառնուրդը։

Ես ասացի նրան, որ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես է նա պատրաստում մարտինի խառնուրդը։ Նա ինձ ասաց, որ ինքն էլ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես եմ ես խմում մարտինի խառնուրդը։

Ես ասացի նրան, որ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես է նա պատրաստում մարտինի խառնուրդը։ Նա ինձ ասաց, որ ինքն էլ ինձ համար շատ հետաքրքրական կլինի տեսնել, թե ինչպես եմ ես խմում մարտինի խառնուրդը։

ՀՈՂԸ ՓԱՓԱԳ ԵՒ ՎԱՂԵՒ ՆԵՐՈՒ

Ա.

Ամբողջ մէկ շաբաթ էր, որ Ալեքսանդրի մասին ոչ մի լուր չկար։ Ոչ ոք չգիտէր, թէ ինչ է կատարուել նրա հետ։ Ամենքը կարծում էին, որ նա մեռել է։ Ամենքը, բացի Ալեքսանդրի մօրից։ Նա միայն մի բան էր ասում, որ իր որդին ողջ է, եւ որ նա կը վերադառնայ։ Ամենքը ծիծաղում էին նրա վրայ, եւ նա ինքն էլ գիտէր, որ ամենքն էլ ծիծաղում են իր վրայ, բայց նա չէր կարող հաշտուել այն միտքի հետ, որ իր որդին մեռել է։ Նա ամէն օր, ամէն ժամ սպասում էր նրան, եւ ամէն անգամ, երբ դուռը բացւում էր, նա կարծում էր, որ Ալեքսանդրն է մտնում։

Ալեքսանդրը գնացել էր Ամերիկա։ Նա գնացել էր հարստանալու համար։ Նա ուզում էր մի քանի տարի աշխատել, մի քանի հազար ռուբլի վաստակել եւ վերադառնալ հայրենիք։ Նա ուզում էր գնել մի տուն, մի այգի, մի հարսնացու, եւ ապրել հանգիստ, ուրախ կեանքով։ Նա ուզում էր ամէն ինչ ունենալ, ինչ որ ունեն ուրիշները։ Նա ուզում էր ապրել։

Ալեքսանդրը գնացել էր Ամերիկա, որովհետեւ նրա հայրենիքում ապրելը անհնար էր դարձել։ Նա գնացել էր Ամերիկա, որովհետեւ նրա հայրենիքում ապրելը անհնար էր դարձել։ Նա գնացել էր Ամերիկա, որովհետեւ նրա հայրենիքում ապրելը անհնար էր դարձ

երկարեցի վարչապետին: Ան իր պատասխանին մէջ մերժեց այդ ձեռքը: Ես վճռեցի վերջ տալ այն բռնութեանց որոնց ենթարկուած էր իմ հայրենիքս: Հետեւաբար, անմիջապէս ձեռք առի բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, Աւստրիոյ խնայելու համար Սպանիոյ ճակատագիրը: Վերջնագիրը պարզապէս հաստատումն էր այն վճռական կամքին թէ Գերմանիա այլեւս պիտի չհանդուրժէ որ իր հայրենակիցները հալածուին, ուստի ազգաբարեցի զգուշանալ ճարէ մը որ կրնար արիւնահեղութեան առաջնորդել »:

« ԵՐԲԵՔ ՊԻՏԻ ԶՄՈՌՆԱՄ ՄՈՒՍՈԼԻՆիի ԿԵՑՈՒԱԾՔԸ »

Հիթլէր այնուհետեւ պատմեց միւս ծանօթ իրողութիւնները, խստօրէն քննադատեց Շուշնիկի սարքած հանրաքուէն եւ ժողովրդապետական երկիր - ներու բռնած ընթացքը եւ ջերմապէս գնահատեց Լեհաստանի, Եուկոսլաւիոյ, Հունգարիոյ բարեկամական դիրքը, բայց մանաւանդ Մուսոլինիի կեցուածքը: Ցիշելով իր գրած նամակը՝ Մուսոլինիի, եւ յատկապէս չեշտելով թէ Գերմանիա սահմանային խնդիր չունի ոչ միայն Իտալիոյ, այլեւ Ֆրանսայի հետ, Հիթլէր յայտարարեց .

— « Գիտէք որ Մուսոլինիի կեցուածքը՝ այս դէպքերու միջոցին վճռական եղաւ Գերմանիոյ համար: Իտալիոյ հետ մեր յարաբերութեանց ամրապնդումը հասաւ կարելի կատարելութեան: Երկու երկիրներուն միջեւ տիրող համերաշխութիւնը, որ հիմնուած է վարդապետութեան եւ չահու համերաշխութեան վրայ, մեզի՝ Գերմանացիներուս համար դարձաւ անգնահատելի բարեկամութեան մը: Այս բարեկամին երկիրը եւ սահմանները նուիրական են մեզի համար: Կը կրկնեմ թէ երբեք պիտի չմոռնամ Պ. Մուսոլինիի կեցուածքը: Իտալացի ժողովուրդը կրնայ վստահ ըլլալ թէ ամբողջ գերման ժողովուրդը իր կռնակն է, այս յայտարարութեանս համար: Գերման ժողովուրդը ուրիշ բան չուզեր եթէ ոչ խաղաղութիւն: Ան որ եւ է չարիք չի ցանկար միւս ժողովուրդներուն համար, բայց վճռած է որ եւ է գնով չհանդուրժել որ ուրիշները վնասեն իրեն: Եւ մանաւանդ, ան պատրաստ է գործելու որ եւ է ատեն, միեւնոյն իր վերջին շունչը, իր պատիւին եւ գոյութեան համար: Թող չկարծեն թէ պատուազդաց ժողովուրդ մը պիտի հանդուրժէ միլիոնաւոր արենակիցներու հալածանքին »:

Հիթլէր յետոյ բացատրեց ապրիլ 10ի հանրաքուէին իմաստը: «Այդ օրը առաջին անգամ ըլլալով բոլոր Գերմանացիները իրենց կամքը պիտի յայտնեն միացման համար: 6.500.000 Գերմանացիներ չեն որ քուէ պիտի ձգեն, այլ 75.000.000 Գերմանացիներ: Նախկին պետութեան խորհրդարանը լուծուած է այժմ եւ պիտի կատարուին մեծագոյն Գերմանիոյ ընտրութիւնները: Ես այս տեղ կը հրաւիրեմ մեր ժողովուրդին 50.000.000 արձանագրուած քուէարկու - ները անգամ մը եւս քննել ինչ որ կատարած ենք մենք եւ իմ աշխատակիցներս, 1933 մարտի ընտրութիւններէն ի վեր: Ճիշդ ինչպէս որ 1933ին ես գերման ժողովուրդէն խնդրեցի չորս տարի ժամանակ տալ, մեր առջեւ եղած խնդիրներու լուծման համար, այս անգամ ալ կ'ըսեմ,— գերման ժողովուրդ, չորս տարի եւս տուր ինծի, որպէսզի կարենամ իրականացնել արդէն կատարուած մեծ - ցումը: Մէկ ժողովուրդ, մէկ պետութիւն. կեցցէ՛ յաղթանակը »:

Երրորդ Խորհրդարանն եր որ լուծուեցաւ

Հիթլէրական երրորդ խորհրդարանն է այս որ կը լուծուի: Ընտրուած էր 1936 մարտ 29ին:

Առաջին նացի Բայխստակը, որ ընտրուած էր 1933 մարտ 5ին, լուծուեցաւ նոյն տարուան աշնան: Անոր մէջ կը գտնուէին տակաւին ներկայացուցիչներ նախորդ չրջանի կուսակցութիւններէն:

Երկրորդ Բայխստակը, որ ընտրուեցաւ 1933 նոյեմբեր 12ին բոլորովին հիթլէրական էր: Լուծուեցաւ գերմանական զօրքին Հռենոս մտնելէն անմի - ջապէս վերջը:

Երրորդ խորհրդարանը ահա կը լուծուի Աւստրիոյ կցումէն վերջը:

Լուծուած խորհրդարանը ունէր 741 անդամ, ընտրուած՝ չորս տարուան համար, ամսական 600 մարք թոշակով (մօտ 7500 ֆրանք): Իր երկու տարուան գոյութեան ընթացքին նիստ գումարած կ'ըլլայ ընդամէնը երեք անգամ, ա - ռաջինը՝ 1937 յունուար 30ին, լսելու համար Հիթլէրի դիմումը, իշխանու - թեան քառամեայ տարեդարձին առթիւ, երկրորդը՝ 1938 փետրուար 20ին, բա - նակին, արտ. նախարարութեան եւ ապր. տնտեսութեան վերակազմութեան առթիւ, երրորդը՝ 1938 մարտ 18ին, Աւստրիոյ միացումը հռչակելու համար:

Նոր եւ միացեալ խորհրդարանը պիտի ունենայ մօտ 70 աւստրիացի երես - փոխաններ: Անշուշտ փոփոխութիւններ պիտի կատարուին ընտրական օրէն - քին մէջ:

Ինչի՞ պահանջեցին ծայրագոյն ազգերը

Երեսփ. ժողովի հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, ազգայնական երեսփո - խան Ֆէրնան Լոռան պարզելով համայնավարներու մասնակցութեան անպա - տեհութիւնները, հրաւիրեց վարչապետը «անհրաժեշտ ծառայութիւն մը մատու - ցանել երկրին», քաշուելով իշխանութենէ :

Ուրիշ թունդ ազգայնական մը՝ Քասիէ Վալա, աւելի յառաջ երթալով յայտարարեց .

— « Փոքրամասնութիւնը ազգային միութեան ծառայած է Բլէմանսոյի, Փուանքառէի, Տումէրկի նախագահութեամբ, եւ այդ անուններէն իւրաքան - չիւրը հնչականութիւն մը ունէր որ Ֆրանսական մրցաստանին մէկ մասնիկը կը յիշեցնէր: Մենք պատրաստ ենք ազգային միութիւն կազմելու մարզում մը շուրջը որ կը ներկայացնէ Ֆրանսական ազգը: Ինծի անպատշաճ կը թուի այդ միութիւնը կազմել մարզու մը շուրջը որ կը պատկանի ժողովուրդի մը զոր աստուածային անէծքը զատապարտած է այլեւս հայրենիք չունենալու: (Ծա - փեր աջէն, բուռն ազմուկներ ճախէն):

Լեհաստանի եւ Լիթուանիոյ վէճը

Երէկ իրիկուն լրացաւ Լեհաստանի տուած վերջնագրին պայմանաժամը: Լեհաստան միեւնոյն առեն 40.000 դինուոր համախմբած էր Լիթուանիոյ սահ - մանագլուխին վրայ, բայց վերջին պահուն Անգլիա եւ Ֆրանսա միջնորդած ըլ - լալով, համաձայնութիւն գոյացաւ առանց պինուորական արշա - ւանքի: Լեհաստանի մէջ ամբոխային ցոյցերը կը չարունակուին Լիթուանիոյ դէմ, որ շատ պղուձաւոր դիրք մը բռնած է:

Աւստրիոյ փախստականներ Ֆրանսա կուգան

Հարիւրաւոր փախստականներ Ֆրանսա հասած են արդէն, մասնաւորապէս Փարիզ: Շատերը կարօտութեան մատնուած ըլլալով, կոմիտէ մը կազմուած է օգնութեան համար: Փախստական մը կը պատմէ թէ իր մեկնած օրը 2000 բը - ժիշկներ, բանուորներ, ուսանողներ, պաշտօնեաներ եւն. կատարմամբ նստած էին, Փարիզ գալու համար:

*** Այսուհետեւ մարքն է Աւստրիոյ դրամն ալ (մէկ մարքը 1 ուկէս չիլին):

*** Կ'ըսուի թէ Տոքթ. Շուշնիկ Գերմանիա փոխադրուելով, պիտի ար - գելափակուի կեդրոնացման կայանի մը մէջ: Զերբակալութիւնները կը չա - րունակուին Աւստրիոյ մէջ :

*** Միւնիխէն մասնաւոր կառախումբ մը ուտելիք փոխադրեց Վիէննա, բաժնելու համար բանուորական թաղերու մէջ: Բեռը կը պարունակէր 20.000 բաժին տաք, 30.000 բաժին ալ պաղ ուտելիք: Այս վերջինը կը բաղկանար մէկ լիպրա հաց, 4ական լիպրա երշիկ եւ քառորդ լիպրա պանիր, իսկ տաք կերա - կուրը՝ կուլաշ եւ բանջարեղէններէ :

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

Հ. Ց. Դ. Պրօպագանդի յանձնաժողովի հերթական նիստը, 21 մարտ, երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, քաֆէ Մէֆիսթոյի մէջ:

«ՐԱՖֆի» խմբակի դասախօսութիւնը 23 մարտ, Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին Café «La Grillon» 2 Carrefour de l'Odéon, կը խօսի Պ. Ս. ՎՐԱԶԵԱՆ, նիւթն է՝ «Փետրուար 18ի ապստամբութեան պատ - ճառներն ու հետեւանքները»:

ԽՆԶՈՑԻ - ԹԻՑԱՍԵՂԱՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

Պանհէօ-Ֆայանի Արծիւ ենթակոմիտէի կողմէ, 20 մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4էն կէս դիշեր, իր Ակումբին մէջ:

ՉՐՈՑՑ - ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին կողմէ, 20 մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Բարեգործականի Տան մէջ, 8, բիւ Պօսիւէ, Փարիզ :

Վիճաբանութիւնը կը վարէ Տիկին ՄԻՍԱՔԵԱՆ: Նիւթ՝ Մանուկներու հոգեբանութիւնը:

Մուտք 3 ֆրանք (թէյ եւ խմորեղէն միասին):

Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղը մեծ պատրաստութեամբ կը տօնէ «Կ. Խաչի Օրը» Մայիս 8ին: Կը խնդրուի չխոչընդոտել այդ Թուականը:

Ֆ. Կ. Խաչի Խսի լէ Մուլինոյի Մասնաճիւղը կը տօնէ «Կ. Խաչի Օրը» Մարտ 27ին: Նկատի ունենալ այդ Թուականը:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ ԵՒ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

22 մարտ, երեկոյեան ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ

Կը խօսի Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆ, Նիւթ՝ «Խորհեացին իրքեւ հրապա - րակագիր եւ քաղաքական գործիչ»:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Մարտ 20, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

ՍԱԼ ՊԱՐՏԻ 8 Quai d'Alfort:

Կը խօսի Պ. Լ. ՉՈՐՄԻՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, ընտիր ճաշ. ճոխ պիւֆէ՝ դիւ - րամատչելի գիներով: Մուտք 5 ֆրանք, փոքրերու 2 ֆրանք

Հաղորդակց. միջոցներ.— Պատնիչէն առնել օթօպիւս 13 եւ 81 եւ իջ - նել փոն շարանթոն:

«ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱՔՈՒԼՈՆՊԻ Կ. ԽԱՉԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

20 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2էն 7

FOYER SOSIALISTEի սրահին մէջ, 149 bis Ave. d'Argenteuil, Asnières

Կը նախագահէ Տիկին ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու 2 ֆրանք

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանի նախկին Սանուց Միութեան կողմէ:

10 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԷՇԻՔԹԱՇԼԵԱՆ սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, Քլիշի՝ Sevres:

Կը Նկարագրէ՝ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Գեղարուեստական բաժին, կարող արուեստագէտներու կողմէ:

Մուտք 7 եւ 10 ֆրանք

Սէն Մորիսի Հայրենակիցներուն

Ներկայիս կը ծանուցանեմ Սէն Մօրիսի հայրենակիցներուն որ ամէն շաբաթ օրերը պիտի գտնուիմ Սէն Մօրիս եւ կը ստանձնեմ ամէն տեսակ ժամա - գոյցներու նորոգութիւնը:

Կը խնդրուի հայրենակիցներէ որ նոյն օրը հաճին դիմել Պ. Բարսեղ Շա - տըեանի բնակարանը, Ave. de la Vacherie, St. Maurice de Benoyst (Ain):

Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Գօնտրաճեան, Տէր եւ Տիկին Հաննա Սապա (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Սալիպա Սապա (Տիգրանակերտ), Տէր եւ Տիկին Միհ - րան Էլիասեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Յօրճ Քիւրճի (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Թումա Պուտուճեան (Ամերիկա), Տիկին Կատար Սթեփանոլեան (Ամերի - կա), Տէր եւ Տիկին Սրխոթաքի Քիւրճի (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Սթեփանոլ - եան (Հալէպ), Տիկին Աթինա Էլիաս (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Քոսթի Քիւր - ճի (Ճունտատան), Տէր եւ Տիկին Անդրէասեան (Փարիզ), Այրի Տիկին Աննա Մարճընեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց մօր, քրոջ, հօ - րաքրոջ, մօրաքրոջ եւ ազգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԹՈՒՄԱՒ ՔԻՒՐՃԻԻ

(Տիգրանակերտցի)

դառնադէպ մահը որ տեղի ունեցաւ Մարտ 17ին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 21 մարտ, երկուշաբթի առա - ւօտ ժամը 8.30ին Պիւէթրի հիւանդանոցին մէջ, մէքրօ Փորթ մ'Իթալի:

Ծան.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՑի ամբակոծութիւնը կը չարունակուի անդադար: Չոր. Ֆը - րանքոյի օգանաւերը 18 անդամ ռմբակոծեցին քաղաքը, վերջին 40 ժամուան ընթացքին: Մեռելներուն թիւը կը հաշուուի 1300: Քաղաքին զանազան մա - սերը քարուքանդ եղած են: Անգլիական եւ Ֆրանսական կառավարութիւնները ձեռնարկներ կը կատարեն, դադրեցնելու համար ապատ քաղաքներու ռմբակո - ծութիւնը :

ԼՈՑՏ ՃՈՐՃ, Անգլիոյ նոր վարչապետը, որ Փարիզ եկած էր, երկար տե - սակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարարին՝ Փօլ Պոնքուռի հետ: Նախկին նախարար Զըրչիլ եւս եկած է, եւ միջոցներ պիտի խորհին, պատերազմը կան - խելու համար :

ԱՆԳԼԻՈՑ ԵՒ ԻՏԱԼԻՈՑ ՄԻՋԵԻ որոշ համաձայնութիւններ գոյացած են արդէն: Առեւտրական համաձայնութիւնը նշանագրուած է արդէն: Քաղաքա - կան բանակցութիւններն ալ յաջող կ'ընթանան :

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐՁԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

27 Մարտ, կիրակի եղեկոյ ժամը 8.30ին Սօսկէթէ Սավանքի սրահին մէջ, 8 Rue Danton, մէթրօ Օտէոն կը ներկայացուի գոլսոյ ամիրայական շրջանէն

ՇՈՒՆԻՒՆ ԶԱՒԻԱԿԸ ՇՈՒՆԸ ՏԱՒԵ

կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ԳԱՏԻԻԸ (տրամ 6 արար)

Ա. Ալթունեանի վէպէն թատերախաղի վերածեց

ԿԻՒՐԵՂ ՍՐԱՊԵԱՆ

Կը մասնակցին Տիկիններ ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՄԱՓՈՆԵԱՆ, ՊԱՂ... ՍԱՐԻԵԱՆ, ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ եւ Օրիորդ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Պարոնները ... ՎԻՇԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Կ. ՍՐԱՊ...

Տոմսերու գիները են՝ 15, 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue ... sieur le Prince, Paris (Danton 88—65) եւ ծանօթ վայրերը.

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւտօտաները ժամադրութեամբ:

ԿՈՒԶՈՒԻՆ քոնֆէքսիոն քորսաժի վարժ կարուհիներ: Դիմել Պ. Մ... դատ Ալիքսանեանի, 5, Rue Lachelier, մէթրօ Porte de Choisy:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵՏՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** *(անփոփոխ)*

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է անզուգական, անմրցելի, ախորժագրգռող Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժ - բեր, պատրաստուած զուտ չամիչ - ով: Հայ աւանդական սեղանին

Bar-Restaurant
“AU BEREKET”

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական հաժեղ կերակուրներ: Անարատ գի՝ տաք ադանդերներով: Արեւելեան նուագ ըլբքաթ, շարաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Շաձելի ժամադրավայր:

ԿՈՒԶՈՒԻՆ քոնֆէքսիոն քորսաժի վարժ կարուհիներ եւ էպրօտէօրներ կանոնաւոր եւ ապահով գործ: Դիմել Պ. Տարօնեանի, 2, Rue St. Phi... Paris (2):

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

31, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ազնիւ եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՔՈՆՖԷՔՍԻՈՆի տուն մը կ'ուզէ մատչէներու մէջ քոնֆէքսիոն ապրանք ծախողներ: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (առ fօնսիճեասիոն) չծախուածները ետ առնելու պայմանով: կ'ուզուի նաեւ փլասիէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աղիոյ լաւ ֆրանսերէն խօսող պատանի մը :

Դիմել՝ « Ճառագ »ի վարչութեան :

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԳՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մարսէյլ, Tél. C. 47-22 եւ C. 74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 67-57 67-...

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու Ներկայացուիչ՝
Յոժարակներ՝ ամէն տեղի համար, Հայ Ճամբորդներու հաճար
Ժամանաւոր գին: Ընդունինք Բազմակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍՏԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երիտասարդ պիտնականը, Պ. Գ. Ալիքսանեան, փորձիէօր Քարիւղի բարձրագոյն վարժարանին (Սթրազ - պուրկ), դասախօսութիւն մը պիտի կատարէ այս կիրակի, 20 Մարտ, ժամը 14.30ին, Conservatoire National des Arts et Métiersի սրահին մէջ(292 Rue St. Martin) :

Նիւթն է — «Ֆրանսա եւ Քարիւ - ղը»:

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue ...

Մարտ 18 — 24 Մարտ

Աւէն օր ցերեկները 2.30ին,

Իրիկուններ 20.30ին:

Gaby Morlay
dans
Nuit de Feu

Գիներ 3, 5 եւ 6 ֆրանք

Ներկայ յայտարարու... մէջ թղթակ... տրուի 2 մատնի... ակնկալուած ...

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Danou... — PARIS (1...

ԺԱՄԱՑՈՒՅՑի եւ գոհարեղինաց

վաճառատուն

ՀՐԱԶ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

261, Rue du Fbg. St. Martin

Métro: Louis Blanc et Jaurès

ՀԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ամերիկ երկիրները	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
22
ՄԱՐՏ
MARDI
22 MARS
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3685 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԱՑԵԱԼ»Ը ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Միայն մենք չենք որ անճրկեր ենք, ազգային միացեալ ճակատ կազմելու համար :

Ահա Ֆրանսան ալ նոյն անելին մատնուած :

Անչուշտ ծիծաղելի պիտի ըլլար բաղդատութեան որ եւ է փորձ՝ երկու ժողովուրդներուն միջեւ : Լեռ ու ձոր կը բաժնեն երկուքը, աշխարհագրութեամբ, պատմութեամբ, ինչպէս եւ ֆիզիքական ու բարոյական ուժերով :

Եւ սակայն, որքա՜ն իրարու կը նմանին պարագաները :

Մեր մէջ, տարբերական ինքնապաշտպանութեան պահանջը կը տրամադրէ ձեռք ձեռքի, գլուխ գլխի տալ, ամփոփել եւ համախմբել պիտանի ուժերը : Ոչ միայն եղածը կանգուն պահելու, այլ եւ նոր փորձանքներ, անակնկալներ կանխելու համար :

Բոլորին համար ալ անվիճելի է այս պահանջը : Թիւրիմացութիւնները կը ծագին կամ արհեստականօրէն կը ստեղծուին, երբ կարգը կուգայ խօսքէն գործի անցնելու : Եւ բոլորն ալ իմաստութեան գոհարներ կը թափեն, առանց իրենց մատը մօխիրը թաթխելու :

Պարագան տարբեր չէ Ֆրանսայի համար ալ :

Անոնք, Ֆրանսացիներն ալ, առանց կուսակցական կամ դասակարգային խորութեան , կ'ընդունին թէ ծանր տագնապի մը մատնուած է երկիրը, թէ ներքին եւ թէ արտաքին տեսակէտով :

Բայց, անոնք ալ ունենալով տաքարիւն խառնուածք, վիճաբանութեանց առեն երբեմն այնքան յառաջ կ'երթան, որ կարծես Հայեր են...

Այսպէս, նախկին վարչապետ Ֆլանտէն «Հեթլէրի գործակալ» կը կոչուի, ամուր կառչած ըլլալով Գերմանիոյ հետ համաձայնելու տեսակէտին : Վարպետ ծանրանկարիչները ալ կը լրացնեն պատկասը :

Աջքայական օրկանը, «Ակսիոն Ֆրանսէզ », կը չարունակէ անխնայ մրոտել վարչապետ Լէոն Պլումը, կոչելով զայն «օտար, Հրեայ, տեղւոյատ Հրեայ որ ամէնէն աւելի ընդունակ է պատերազմի առաջնորդելու մեզ, ցեղային կիրքով» : (13 մարտ 1938) : Եւ կը պահանջէ բանտարկել զայն ...

Ծանօթ ակադեմական մը, Ժաք Պառտու, բաց նամակով մը կը պահանջէ հանրապետութեան նախագահէն՝ հեռացնել Լէոն Պլումը եւ ազգ. միութեան դահլիճ մը կազմել նախագահութեամբ մարքալեան Փէթէնի կամ Տալատիէի, այլապէս «ահարկու » պատասխանատուութեան մը տակ պիտի իյնայ պատմութեան առջեւ : (« Լը Ժուռ », 16 մարտ) :

Հինգշաբթի օր, երեսփ. ժողովին առջեւ, թեթեւ ազգայնական մը, Քասլիէ Վալա, վարչապետը անարժան կը հռչակէր Ֆրանսայի ճակատագիրը վարելու, իբրեւ զուգակը « ժողովուրդի մը որ ատուածային անէծքով դատապարտուած է այլեւս հայրենիք չունենալու » : («Լը Թան », 19 մարտ) :

Միւս կողմէ, փողոցներու մէջ կ'երեւան ազդեր, հետեւեալ բովանդակութեամբ, — « Ոչ ֆաշականութիւն, ոչ ալ համայնավարութիւն, այլ Թագաւոր » :

Եթէ փորձէինք ուրիշ պատկերազարդ նմոյշներ ալ ներկայացնել, հարկ պիտի ըլլար ամբողջ «Ցուցաք » մը տրամադրել :

Կը բաւէ այսքանը, իրրեւ հոգեբանական պատկեր :

Այս կացութեան մէջ, բնականաբար այնքան ալ դիւրին չէ ազգային միութեան կամ փրկութեան դահլիճի մը կազմութիւնը :

Երկու կողմերը , աջ եւ ձախ, կը մնան իրենց դիրքերուն վրայ, միեւնոյն ատեն սրատուչ կոչեր ուղղելով ժողովուրդին , որ չուարած՝ չի գիտեր ո՛ր կողմը հակի :

Քաջալերուած՝ Լէոն Պլումի վերջին գերազոյն փորձէն, որով կ'ուզէր բոլշեւիկներն ալ առնել դահլիճին մէջ, Ֆրանսայի համայնավար կուսակցութիւնը ամէնէն աւելի կ'ազմկէ հրապարակը, գլուխ հանելու համար «Ֆրանսական ազգին միութիւնը » :

Կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, Մորիս Թորէզ, չաբաթ օր նորէն հնչեցուց այս ազդանշանը, հրապարակային ժողովի մը մէջ,— « ձեռք ձեռքի, պահակ չրջելու համար ի խնդիր խաղաղութեան : Փրկութիւնը կը կայանայ Ֆրանսական ազգին միացման , Ֆրանսական ճակատին մէջ » :

Անդին, Տորիօ, նախկին Թունդ բոլշեւիկը, այժմ նախագահ Ֆրանսայի Ժողովրդական Կուսակցութեան, որ նոր դումարեց իր երկրորդ ընդհ. ժողովը, գործակցութեան բանաձեւ մը կը ներկայացնէ գնդ. տը լա Ռոքի կուսակցութեան, յանուն 250,000 անդամներու : Իր առաջին պահանջն է « Պայքար բոլշեւիկեան քարոզութեան, քաղաքականութեան եւ ազդեցութեան դէմ՝ բոլոր ապարդիններուն մէջ » :

Գնդապետը նորէն մերժեց այս առաջարկը, իրեն յատուկ խորհրդաւորութեամբ : Իր գլխաւոր մտահոգութիւնն է՝ «չընել որ եւ է բան կրնայ աւելի սեղմել արմատականներու եւ մարքսեաններու անդրոյական գինակցութիւնը » :

Կարելի է ըսել թէ ձախերը աւելի համերաշխ են եւ կուռ՝ իրենք իրենց մէջ, քան աջերը, որոնք զանազան ճակատներու եւ Թեւերու բաժնուած են սկիզբէն ի վեր :

Մինչ այս մինչ այն, օրուան վարիչները ամէն միջոց կը փորձեն, իրականացնելու համար Լէոն Պլումի բանաձեւը , — միացեալ ճակատ՝ Թորէզէն մինչեւ Լուի Մառէն (ծայրագոյն ձախէն ծայրագոյն աջ) : Կիրակի օրուան ճառերը նուիրուած էին այս հիմնական հարցին : Ճառախօսներէն մէկին էր նախորդ վարչապետ, Շօթան, որ ազդարարեց թէ չարաչար պիտի տուժեն, եթէ աւելի ուշանայ ազգային միութիւնը :

Միջավայրին պատկերը ամփոփելէ վերջ, խօսինք մեր մասին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻԱ ՏԱՍԸ ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻ ՓՈԽ ԿԸ ՍՏԱՆԱՑ ԱՆԳԼԻԱՑԷՆ

Պոլսէն հասած հեռագրի մը համաձայն, թուրք թերթերը կը գրեն թէ համաձայնութիւն մը գոյացած է Լոնտոնի տեղւոյն հաստատութեանց հետ, տասը միլիոն անգլ. ոսկի փոխ տալու համար Թուրքիոյ (մէկ միլիառ 600 միլիոն ֆրանք) :

Վեց յոտաներ ձարքակալուեցան մեկուն անուանի է Ամիրեան, Իրանցի (?)

Ապահովութեան տեսչութիւնը լրտեսական ծանր դէպք մը երեւան հանեց Թուլուզի մէջ : Առաջին տարիւ ձերբակալուեցան վեց հոգի, եւ դեռ ուրիշներ ալ կը փնտուին : Ամբաստանեալներէն մին կը կոչուի Ամիրեան, Իրանցի(?) :

Անցեալ դեկտեմբերէն ի վեր Թուլուզի մէջ ուշադրութիւն գրաւած էր կաշեգործ մը, Ժան Պասթիա, 23 տարեկան, որ մէկ ամիս կանուխ աւարտած էր իր զինուորական ծառայութիւնը եւ իր կարեւոր Թուղթեր ունէր ազդ. պաշտպանութեան մասին : Ոստիկանները կասկածելով իր չարժումներէն, մանրակրկիտ քննութիւն մը կատարեցին եւ այս առթիւ երեւան հանեցին ուրիշ մեղսակից մը, Մարսէլ Ուսթէ, նոյնպէս կաշեգործ եւ նոր արձակուած զինուորութենէ : Ժան Պասթիա յայտարարեց թէ Մարսէլն էր որ իրեն տուաւ այդ փաստաթուղթերը, ծախելու համար : Եւ աւելցուց թէ զանոնք ստացած էր երբ զինուորութիւն կ'ընէր Ալպեան չրջանին մէջ : Մարսէլ ալ իր կարգին հարցաքննուելով խոստովանեցաւ թէ Թուղթերը գողցած էր երբ քարտուղարութեան պաշտօն կը վարէր ընդհ. ապահովութեան մէջ : Երբ Թուղթերը իրեն կուտային մեքենագրելու համար, իւրաքանչիւրէն քանի մը օրինակ աւելի կը հանէր : Այս փաստաթուղթերը կը պարունակէին յատակագիծներ զօրաշարժի, մարտկոցներու, անթելի կայաններու եւ ուրիշ զինուորական գործերու մասին, գըլխաւորաբար հարաւային - արեւմտեան Ֆրանսայի մէջ :

Երկու երիտասարդները անմիջապէս Մարսէյլ փոխադրուելով բանտարկուեցան : Քննութիւնները յառաջ տարուելով, ուրիշ մեղսակիցներ ալ երեւան հանուեցան : Այսպէս, հետապնդուեցաւ երիտասարդ գեղուհի մը, Թաթիանա Վասիլեւա, որ ինքզինքը Ռուս կը ներկայացնէր, բայց իրականին մէջ Ֆրանսուհի մըն էր եւ կը յաճախէր Նիսի չրջանին եւ ուրիշ վայրերու չքեղ հիւրանոցները : Հաստատուեցաւ որ գեղուհին ամուսնացած է Ֆրանսահպատակ Լեհի մը հետ, եւ սիրուհին է Իրանցի ուսանողի մը, Ամիրեանի, 30 տարեկան : Ամիրեանի համար կ'ըսեն թէ գործակալն է օտար պետութեան մը եւ յաճախ կ'այցելէր Մոնփելիէ, Թուլուզ եւ Փարիզ : Մասնաւորապէս կը յաճախէր Բարթիէ Լաթէն, ուր ձերբակալուեցաւ կապելայի մը մէջ, իսկ Թաթիանա բանտարկուեցաւ Մոնփելիէի մէջ :

Վերջապէս, Պայոնի մէջ ձերբակալուեցաւ Փարիզցի մը, Ժան Լամպրէսա, 30 տարեկան, որ նոյնպէս կը ծառայէր օտար պետութեան մը : Հաստատուեցաւ թէ այս ամբաստանեալը վերջերս ճամբորդութիւն մը կատարած էր Ֆըրանսայի եւ այդ պետութեան լրտեսական կեդրոնին՝ Իրունի մէջեւ (Սպանիա) : Ժան երբեք չէր անցներ մէկազգային կամուրջէն, այլ կ'երթեւեկէր լեռնային արահետներէ, հսկողութենէ խուսափելու համար : Լրտեսը երկար աւուն բնակած էր Թուլուզ եւ փարթամ կեանք մը կը վարէր, յաճախելով պարասրահներ, ինչպէս եւ գործակալութեան մը դրասենեակը որ փոխ դրամ կուտար սպաներու, ենթասպաներու եւ զինուորներու : Եզեր ինքնաշարժ մը ունէր, որով Նիսի չրջանը կ'երթայ կուգար : Այս ալ բանտարկուեցաւ Պորտոյի բերդին մէջ :

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ընդհ. սպայակոյտին քարտուղարը յաջողած է թոցնել եւ ծախել 145 փաստաթուղթեր, ֆրանքֆուհիտալական սահմանագլուխի մասին :

Ոստիկանութիւնը Գերմանացի մըն ալ ձերբակալեց Լա Ռոշէլի մէջ, Օթթօ Վանթ, 57 տարեկան, իբրեւ լրտես : Կը կարծուի թէ այս ամբաստանեալին գործունէութիւնն ալ կապ ունէր միւսներուն հետ :

Լեհաստան եւ Լիթուանիա պիտի բանակցին

Լիթուանիա տեղի տուաւ Լեհաստանի սպառնալիքին առջեւ, վերջնագրին լրանալէն 9 ժամ առաջ, ինչ որ մեծ դոհունակութիւն պատճառեց քաղաքական չրջանակներու մէջ : Լիթուանիա կ'ընդունի Լեհաստանի բոլոր պայմանները , որոնց մասին բանակցութիւններ պիտի կատարուին մարտ 31ին : Այս առթիւ յուզիչ տեսարան մը պարզուեցաւ Լիթուանիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, երբ կառավարութիւնը յայտարարեց թէ հարկադրուած է տեղի տալ աւելի զօրաւոր ուժի մը առջեւ : Լիթուանիոյ արտաքին նախարարը հրաժարեցաւ : Սահմանազլուխին վրայ համախմբուած լեհ զինուորները քաջուեցան : Վարչապետի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 435 ցուցարարներ, երբ արտաքին գործերու պաշտօնատունը կ'երթային հաղարաւորներու հետ, բողոքելու համար եղած կարգադրութեան դէմ, անդոհացուցիչ գտնելով զայն : Ոստիկանութիւնը ցրուեց ուսանողական ժողով մըն ալ, որ սարքուած էր նոյն նպատակով :

Անգլիա եւ Իտալիա կը համաձայնին յուշիկ յուշիկ

Վերջին լուրերու համաձայն, անդլեւիտալական բանակցութիւնները յաջողութեամբ յառաջ կը տարուին : Արդէն ստորագրուած է առեւտրական դաշնագիրը : Քաղաքական խնդիրներու մէջ, ամէնէն առաջ քննուած է Մօտաւոր Արեւելքի հարցը : Իտալիա արդէն իսկ միջոցներ ձեռք առած է, մեզմացնելու , նոյնիսկ դադրեցնելու համար «ալիքներու պատերազմը» (հականդլիական քարոզութիւններ անթելով) : Միւս կողմէ, հետզհետէ կը կրճատուի Լիբիոյ մէջ համախմբուած իտալական զօրքին թիւը : Ձմրան հարթուած է նաեւ եթովպիոյ ճանաչման համար, իսկ Սպանիոյ խնդիրը ձգուած է Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնաժողովին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՀԱՅՐԻԿԸ » ԵՒ ԶԱԳՈՒԿԸ

Ջէ՞ֆ տեսած պզտիկ տղաքներ որոնք պատի մը կամ ծառի մը վրայ ցատկելով, կը պոռան աչ ու ձախ :

— Զիս բռնէ նայիմ·· չե՛ս կրնար, չե՛ս կրնար···

Եւ կամ ուրիշներ որ կը յոխորտան :

— Դուն մեր տունին առջեւէն անցիր, հայրիկիս ըսեմ, կը հասկնաս···

Այս տպաւորութիւնը կրեցի, կարդալով հռչակաւոր Նայիրի Զարեանի ոտանաւոր - սպառնագիրը, «Ես· Հայաստան»ի մէջ (1 մարտ):

Կը ճանչնամ այս ոդորմելին :

Աղասի Խաչիկեանի ոդերգութենէն վերջ, երբ ոստիկանական, լրտեսական, գրաքննական թղթածրարներ կազմուեցան, գրասենեակներու եւ թերթերու մէջ, այս ոդորմելին ալ « գրախօսական » մը գրեց, վարկաբեկելու, մատնելու, սեւցնելու համար իր ընկերը, Ա· Բակունց, իբրեւ հակայեղափոխական :

Ամիսներ վերջը, ուրիշներ ալ զինքը մատնեցին, ըստ ընկալեալ սովորութեան :

Ատենէ մը ի վեր անհետացած էր սեւ հոգին, եւ ահա ձայն կուտայ Մոսկուայէն, ոտանաւոր մը ուղղելով « զրպարտութեան իժերին » 1937 դեկտեմբեր 4 թուականով·

Դուք փաթաթեցէ՛ք ինձ ամուր
Որպէս իժեր զրպարտութեան,
Եւ իմ դէմքին քսելով մուր՝
Ցայտում էք ինձ ամէն վայրկեան :
Բայց իմ արիւնն ստալինեան
Ո՛չ մի թոյնով չի մակարդուի,
Հազար ազռաւ էլ վրայ գան ,
Զի՛ զդայ սէգ հոգին արծուի :
Կուսակցութիւնն, իմ հայրը մեծ
Ինձ կը հանի չուառո՛վ, չուառո՛վ,
.....
Կը թափանցի նա կեանքիս մէջ
Ամենատես իր հայեացքով :
Նա կը բուժէ վէրքերն իմ խոր ,
Կրկին չարքերն ինձ կը բերէ ,
Եւ կը թնդայ կրկին չեփորն
Ստալինեան իմ երգերի :

Ոտանաւորէն կ'իմանամ, տակաւին, թէ իմ հայրիկը «ձեռքից բռնած, կը հանի վեր, ու մաբրելով՝ կը բերի տուն » :

Ես՞ղն նապաստակ :

« Հայրիկ » մը որ ոչ իսկ իր Զիլո - վիեներուն, Ռիկովներուն, Պուխարիններուն, Ռակովսքիներուն , Թուխաչեւսկիներուն եւ ամենազօր Եակովներուն խնայեց, արդեօք նարտի զարի տեղ կը դնէ՞ Նայիրի Զարեանները ···

Վ.Ա.Հէ

« Տէյլի Թելէկրաֆ »ի թղթակիցը կը հեռագրէ Մոսկուայէն, մարտ 18 թուականով· — Լուրջ պատճառներ կան կարծելու թէ Նիժնի Նովկորոտի (այժմ Կորքի) մետրոպոլիտը, Թէոֆանոս արք· դնդակահարուած է բարմաթիւ կղերականներու եւ եկեղեցասէրներու հետ : Ծունուար 11ին հաղորդած էի արդէն թէ արքեպիսկոպոսը եւ ուրիշ չատ մը եկեղեցական առաջնորդներ ձերբակալուած են : Մանրամասնութիւններ կը պակսին, որովհետեւ հրապարակային դատավարութիւն չէ եղած, բայց անստուածներու պաշտօնաթերթը՝ «Ա. - նաստուած », կը գրէ — « Փառապանծ Զեկան ոչնչացուց ֆաշական գործակալներու այս սարսին վտանգը : Պայքարը չէ վերջացած տակաւին, պէտք է ֆաշական գործակալները բռնել եւ բնաջինջ ընել մինչեւ վերջին մարդը» : Կ'ըսեն թէ Թէոֆանոս արք· ի կազմակերպութիւնը կը գործէր այսպէս կոչուած « Մոսկուայի «եկեղեցական - ֆաշական կեդրոն»ին հրամանին տակ· իսկ այս վերջինն ալ իր կարգին իր հրահանգները կը ստանար օտար լրտեսական վարչութիւններէ : Արքեպիսկոպոսը եւ իր հետեւորդները ամբաստանուած են թէ դաւադրութիւններ կը սարքէին, խորհրդային վարիչները սպաննելու եւ երկաթուղիները եւ գործարանները ուժանակով օդը հանելու համար : Ամբաստանուած են նաեւ թէ տեղեկութիւններ կը հաղորդէին լրտեսներու՝ խորհրդային ռազմանիւթի ճարտարագործութեան եւ զինուորական չարժումներու մասին եւ ճակատ կազմած էին Թրոցկիականներու հետ միասին : Այս առթիւ հետեւեալ յետ մահու խոստովանութիւնը կը վերագրեն արքեպիսկոպոսին — «Մենք, վարիչները եկեղեցական - ֆաշական կեդրոնին, կը հաւատայինք թէ կրնանք մեծ յաջողութիւն չահիլ գործակցելով Թրոցկիականներու հետ ընդդէմ խորհրդային իշխանութեան : Կը մտածէինք թէ քանի որ Թրոցկիականները որոշած են սպաննել խորհրդային վարիչները, արդելք չկար մեզ ճակատ կազմելու Թրոցկիականներու եւ եկեղեցականներու միջեւ, Կորքիի չրջանին մէջ : Մենք կապեր հաստատեցինք Թրոցկիականներու եւ ուրիշ հակայեղափոխականներու հետ » :

*** Նախորդ ընդհ· դատախազ Կրիլինկօ ձերբակալուած կը համարուի այլեւս : «Փրաւտա» զայն կ'ամբաստանէ իբրեւ քանդիչ խորհրդային արդարադատութեան : Ամբաստանեալը հին պոլշեւիկ մըն է եւ առաջին անգամ փայլեցաւ երբ Լէնինն զինքը նշանակեց ընդհ· հրամանատար ռուսական բանակին : Իր առաջին գործը եղաւ բզիկ բզիկ ընել ցարական ձերբունի սպարապետը՝ Տուխոնին : Վերջին անգամ դատական գործավար էր եւ իրրեւ ընդհ· դատախազ իրեն յաջորդեց Վիչինսքի : Խորհրդային Միութեան մէջ դատական գործավարը նուազ կարեւոր է քան ընդհ դատախազը :

*** Բարելիոյ հանրապետութեան մէջ գնդակահարուեցան անտառային տնտեսութեան նախագահը՝ Փիմոնով եւ իր ութ բանուորները : Մինսքի մէջ ալ մահուան դատապարտուեցան խնայողական անտուկի նախագահ մը, Սոլովիէչ, կինը եւ երկու պաշտօնեաներ, որոնք ամբաստանուած էին թէ հակաթալինեան չարժում մը փորձած են :

Մեխիկա կ'ազգայնացնէ քարիւղի հանքերը պատժելով 17 անգլիական եւ ամերիկեան ընկերութիւններ

Մեքսիկայի հանրապետութեան նախագահ Լազարօ Կարտենաս մարտ 19 թուակիր հրամանագրով մը հրամայեց գրաւել եւ ազգայնացնել քարիւղի 17 անգլիական եւ ամերիկեան հորերը, որոնց արժէքը կը հաշուեն աւելի քան 500 միլիոն տոլար կամ 100 միլիոն անգլ· ոսկի : Այս որոշումը տրուեցաւ անոր համար որ այդ ընկերութիւնները մերժած էին անցեալ նոյեմբերին Մեքսիկայի աշխատանքի իրաւարարատեանին տուած վճիռը : Ընկերութիւնները կ'առարկէին թէ տարեկան 7,200,000 տոլար աւելի վճարելու պիտի հարկադրուին այս վճիռով, նոյնքան ալ հանգստեան թոշակի եւ ուրիշ բարենորոգումներու համ -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԱԹԵՐԹ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆԽԱՎՈՐ ԿԱԶՄԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԵՎ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ՈՒ ՔԱՐՏԵԶ

I. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՐԵՒԷ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՄԱՍԻՆ

Finis Austriae! Վերջացա՛ւ Աւստրիա, ըսաւ Մետթեռնիխ, երբ 1848 թուականի Մարտ 13-ին Վիեննայի մէջ յեղափոխութիւնը յաղթեց եւ ինքը ստիպուեցաւ հրաժարիլ եւ փախչիլ Անգլիա։ Ան ճիշդ էր։ Աւստրիական կայսրութիւնը, որ 1526 թուականէն ի վեր Հունգարիան, Չեխիան, Գալիցիան, Լոմբարդիան եւ Վենետիկը կը տիրապետէր, կը սկսէր քայքայիլ։ Ամէն կողմէ ազգերը կ՚ապստամբէին անոր դէմ։ Ամէն կողմէ անոր հպատակները կը պահանջէին իրենց ազատութիւնը։ Ամէն կողմէ անոր զօրքերը կը պարտուէին։ Ամէն կողմէ անոր գանձարանը կը սպառէր։ Ամէն կողմէ անոր գահը կը սասանէր։ Ամէն կողմէ անոր կայսրութիւնը կը փլուզուէր։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ Աւստրիական կայսրութիւնը այսքան արագ կ՚անկանէր։ Ինչո՞ւ Աւստրիան, որ 1814 թուականին Նափոլէոնի դէմ Եւրոպայի ամենէն զօրաւոր պետութիւնն էր, 1848 թուականին այսքան տկար կը գտնուէր։ Ինչո՞ւ Աւստրիան, որ 1809 թուականին Նափոլէոնի դէմ 170 հազարանոց բանակ մը կրցած էր հաւաքել, 1848 թուականին 50 հազարանոց բանակ մը անգամ չէր կրնար հաւաքել։ Ինչո՞ւ Աւստրիան, որ 1809 թուականին Նափոլէոնի դէմ 750 միլիոն ֆրանք կրցած էր գտնել, 1848 թուականին 100 միլիոն ֆրանք անգամ չէր կրնար գտնել։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ Աւստրիան, որ 1809 թուականին Նափոլէոնի դէմ 750 միլիոն ֆրանք կրցած էր գտնել, 1848 թուականին 100 միլիոն ֆրանք անգամ չէր կրնար գտնել։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ Աւստրիան, որ 1809 թուականին Նափոլէոնի դէմ 170 հազարանոց բանակ մը կրցած էր հաւաքել, 1848 թուականին 50 հազարանոց բանակ մը անգամ չէր կրնար հաւաքել։ Ինչո՞ւ Աւստրիան, որ 1814 թուականին Եւրոպայի ամենէն զօրաւոր պետութիւնն էր, 1848 թուականին այսքան տկար կը գտնուէր։ Ինչո՞ւ Աւստրիական կայսրութիւնը, որ 1526 թուականէն ի վեր Հունգարիան, Չեխիան, Գալիցիան, Լոմբարդիան եւ Վենետիկը կը տիրապետէր, կը սկսէր քայքայիլ։ Ամէն կողմէ ազգերը կ՚ապստամբէին անոր դէմ։ Ամէն կողմէ անոր հպատակները կը պահանջէին իրենց ազատութիւնը։ Ամէն կողմէ անոր զօրքերը կը պարտուէին։ Ամէն կողմէ անոր գանձարանը կը սպառէր։ Ամէն կողմէ անոր գահը կը սասանէր։ Ամէն կողմէ անոր կայսրութիւնը կը փլուզուէր։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ Աւստրիան, որ 1809 թուականին Նափոլէոնի դէմ 170 հազարանոց բանակ մը կրցած էր հաւաքել, 1848 թուականին 50 հազարանոց բանակ մը անգամ չէր կրնար հաւաքել

ՀՈԳԻ ՓԱՆԻ ԵՒ ՓԱՅԼԱԿԸ

Հոգի՛ս, քո՛ւյր իմ, ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քեզ, ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ժպտուն դէմքիդ, առանց քու ջերմ սրտիդ, առանց քու հոգիիդ, որ ինծի համար աշխարհի ամենէն թանկագին բանն էր։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն մտածումներուդ, որոնք ինծի համար միշտ սուրբ էին, առանց քու ամէն խօսքերուդ, որոնք ինծի համար միշտ իմաստութեան խօսքեր էին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն գործերուդ, որոնք ինծի համար միշտ օրինակելի էին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն շարժումներուդ, որոնք ինծի համար միշտ գեղեցիկ էին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն ժպիտներուդ, որոնք ինծի համար միշտ ուրախութիւն կը պատճառէին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն արտասուքներուդ, որոնք ինծի համար միշտ ցաւ կը պատճառէին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն ուրախութիւններուդ, որոնք ինծի համար միշտ ուրախութիւն կը պատճառէին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն տառապանքներուդ, որոնք ինծի համար միշտ ցաւ կը պատճառէին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն յոյսերուդ, որոնք ինծի համար միշտ ուրախութիւն կը պատճառէին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն յուսահատութիւններուդ, որոնք ինծի համար միշտ ցաւ կը պատճառէին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն ուրախութիւններուդ, որոնք ինծի համար միշտ ուրախութիւն կը պատճառէին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն տառապանքներուդ, որոնք ինծի համար միշտ ցաւ կը պատճառէին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն յոյսերուդ, որոնք ինծի համար միշտ ուրախութիւն կը պատճառէին։ Ինչպէ՛ս կրնամ ես ապրիլ առանց քու ամէն յուսահատութիւններուդ, որոնք ինծի համար միշտ ցաւ կը պատճառէին։

— Օ՜, ո՜ւր ես, Հոգի՛ս, ո՜ւր ես, ո՜ւր ես (Ծ՜ծ, ա՜ռ ինձ)։

Մորդուխայ Հոգիս կ՚ուզէր ըսել որ ա՛լ չկրնար ապրիլ առանց իր Հոգիին։ Ան կը սիրէր Հոգին։ Ան կը պաշտէր Հոգին։ Ան կ՚ուզէր Հոգին, բայց ան չէր գիտեր թէ ինչպէ՛ս կրնայ ան ապրիլ առանց Հոգիին։ Ան կը սիրէր Հոգին, ինչպէս որ մարդ կը սիրէ իր կեանքը։ Ան կը սիրէր Հոգին, ինչպէս որ մարդ կը սիրէ իր կեանքին ամենէն թանկագին բանը։ Ան կը սիրէր Հոգին, ինչպէս որ մարդ կը սիրէ իր կեանքին ամենէն գեղեցիկ բանը։ Ան կը սիրէր Հոգին, ինչպէս որ մարդ կը սիրէ իր կեանքին ամենէն ազնիւ բանը։ Ան կը սիրէր Հոգին, ինչպէս որ մարդ կը սիրէ իր կեանքին ամենէն սուրբ բանը։ Ան կը սիրէր Հոգին, ինչպէս որ մարդ կը սիրէ իր կեանքին ամենէն անմեղ բանը։ Ան կը սիրէր Հոգին, ինչպէս որ մարդ կը սիրէ իր կեանքին ամենէն անարատ բանը։ Ան կը սիրէր Հոգին, ինչպէս որ մարդ կը սիրէ իր կեանքին ամենէն անբիծ

մար, այնպէս որ այլեւս չեն կրնար դիմանալ: Ազգայնացումէն անմիջապէս վերջը, ընկերութեանց 18 հազար բանուորները ձեռք առին վարչութիւնը: Նախագահ կարտենաս այս առթիւ ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, ամբաստանեց ընկերութիւնները թէ քաջալերած են ապստամբական չարժումները 1917ին եւ 1920ին, դրամ, զէնք եւ ռազմանիւթ տալով եւ կը յայտարարէ թէ ժամանակը եկած է վերջ տալու այս չարաչահութեանց:

Իրաւարարական վճիռը կը պարունակէր հետեւեալ տրամադրութիւնները.— Ա. չարաթական 40 ժամ աշխատանք, չաբաթը 5 օր եւ 56 ժամուան վճարումով: Բ.— Տարեկան 4էն 6 չաբաթ վճարեալ արձակուրդ: Գ.— Տարին 16 օր պարտաւորիչ հանգիստ վճարումով: Դ.— 10 առ հարիւր խնայողական սընտուկի համար: Ե.— Բնակարանի համար դիւրութիւններ: Զ.— Ամէն տեսակ բժշկական խնամք ձրի՝ բոլոր բանուորներուն համար: Է.— Հանգստեան թոշակ: Ը.— Պարտաւորիչ ապահովագրութիւն, վճարման կէսը ընկերութեանց վրայ ըլլալու պայմանով: Թ.— Կրկնակի վճարում չատ մը պարագաներու մէջ: Ժ.— Ուղուածին չափ բացակայութիւն, անձնական գործի համար, վճարուելու պայմանով:

Աղգայնացուած հանքերուն փոխարժէքը գնահատուելով, պիտի վճարուի տասը տարիէն: Որպէսզի ընկերութիւնները չկարենան դրամագլուխ փախցնել, Մէքսիկայի ազգ. դրամատունը դադրեցուց ոսկիի եւ օտար դրամներու վաճառումն ու գնումը:

Այս որոշումները մեծ յուզում պատճառեցին Մ. Նահանգներուն եւ Անգլիոյ մէջ, ուր ամէն միջոց կը խորհին, ընկերութեանց չահերը պաշտպանելու համար:

*** Նախագահ Կարտենաս հին զինուոր մը եւ յեղափոխական մըն է, 43 տարեկան: 39 տարեկան էր, երբ ստանձնեց նախագահութիւնը եւ անմիջապէս արմատական փոփոխութիւններ կատարեց, ազգայնացնելով հողերը եւ ուրիշ բնական հարստութիւններ: Վեցամեայ ծրագիր մը մշակած է, երկրին տնտեսական եւ ընկերային վերակազմութեան համար: Իր չրջանը կը լրանայ 1940ին: Մինչեւոյն ատեն չկրնայ կուսակից ըլլալով Ազգերու Դաշնակցութեան, ուժգնօրէն բողոքեց Աւստրիոյ կցման դէմ, ինչպէս ըրած էր Եթովպիոյ գրաւման առեն:

Լեհաստանի Ս. ճաճանչի քնարութիւնները

Ազգերու Դաշնակցութեան այն մասնախումբը որ պաշտօն ունէր լսելու Թրքական կառավարութեան կարգ մը վերապահումները՝ Ալեքսանդրէթի ընտրական օրէնքի մասին, իր աշխատանքները լրացուց մարտ 19ին (սկսած էր 7ին): Կատարեալ համաձայնութիւն գոյացած է Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ մի-չեւ առկախ մնացած մանրամասնութեանց մասին: Ընտրական վերջնական կանոնագիրը, որ ընդունուած է միաձայնութեամբ, պիտի հաղորդուի Ֆրանս. կառավարութեան, որպէսզի պայն յայտարարէ Սանճաքին մէջ: Որոշուած է որ ընտրութիւնները վերջնանան յուլիս 15ին, եւ յանձնախումբը ամէն չանք պիտի թափէ որպէսզի իր աշխատանքները վերջնանան 1938 յունիս 30ին:

Անձնասպանութեանց համաճարակը Աւստրիոյ մէջ

Տեղական թերթերու թղթակիցները կը գրեն թէ անձնասպանութեանց հոսանքը մեծ համեմատութիւններ ստացած է քաղաքին մէջ: Շարաթէն կիրակի լուսնալու գիշերը անձնասպան եղած են 60 հոգի, որով ամբողջ թիւը կը հասնի 1700ի(?), մէկ չաբթուան ընթացքին: Անձնասպաններուն մէջ կը գտնուին կէրչթէլ եւ Ունկէր մեծ վաճառատուններուն տէրերը, պատմագիր Էկոն Ֆրիտէլ, բազմաթիւ փաստաբաններ եւ բժիշկներ: Վիէննայի անթելը կը հաղորդէր առջի օր.

— « Վախը այնքան վարակած է մեր թշնամիներն ու Հրեաները որ անձնասպան կ'ըլլան »:

Անոնք որ անձնասպան չեն ըլլար կը ձերբակալուին: Մաքրագործումը կը հասնի մինչեւ միապետական չրջանակները: Կ'ըսուի թէ քանի որ գօրավարներ ալ ձերբակալուած են: Բանտարկուած են նաեւ այն Հրեաները որ յանձնաժողով մը կազմած էին, դրամ հաւաքելու եւ Շուշնիկի սարքած հանրաքուէին օգնելու համար:

Միեւնոյն ատեն արագօրէն կը չարունակուի երկրին նացիացումը: Բժըշկական մարմինը պիտի կազմակերպուի Պերլինի բժշկական միութեան նախագահին կողմէ: Դուրս պիտի ձգուին ոչ-արիական բժիշկները:

Կրթական նախարարը մէկ միլիոն մարք տրամադրեց, որպէսզի գերման ուսանողական բարքերն ու սովորութիւնները տարածուին Աւստրիոյ համալսարաններուն մէջ:

*** Մարտ 31էն սկսեալ 10.000 աւստրիացի բանուորներ պիտի փոխադրուին Գերմանիա, ձրի արձակուրդ վայելելու համար: Կառավարութիւնը 5.000.000 մարք տրամադրեց, որպէսզի արդիական բնակարաններ չինուին բանուորներու համար: Պերլինի Աչխատանքի դրամատունը խնայողական տետրակ մը նուիրենց բոլոր այն աւստրիացի երախաներուն որ ծնած են 1938 մարտ 13ին (անչլուսի հռչակման օրը), կամ պիտի ծնին ապրիլ 10ին (Հանրաքուէ) եւ ապրիլ 20ին (Հիթլէրի տարեդարձը): Միջոցներ ձեռք առնուած են գործադրիչ-թեանց դէմ պայքարելու համար:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՊՈՎ

Լիբանանի կառավարութիւնը հրաժարեցաւ, անհամաձայնութիւն մը ծագած ըլլալով ընդհ. քաղաքականութեան մասին: Երեսփ. ժողովը արտակարգ նիստի հրաւիրուեցաւ:

ՀՈՋԱԿԱՒՈՐ պիտնակները, Փիքառ, որ զանազան փորձեր կատարեց օդապարիկով բարձրանալու համար մինչեւ 9 — 12,000 մեթր, այժմ ալ ծրագիր մը յօրինած է, ծովուն տակը իջնելու համար մինչեւ 9000 մեթր: Այս առթիւ պիտի չինի «ընդծովեայ օդապարիկ» մը, որ պիտի ծփայ ովկիանոսի խորութիւններուն վրայ: Փորձը պիտի կատարուի յառաջիկայ տարի, Քանարեան կղզիներուն մօտ:

ՍԱԼԼԷՆ ՏԸ ԺՐՈՒՑԻ (Մարսէյլ) մեր թղթակիցը կը գրէ թէ ազի գործադրանին բանուորները գործադուլ հռչակեցին, չկարենալով տոկալ ապրուստի սղութեան: Գործարանին մէջ կը գտնուին 27 հայ բանուորներ:

ՁԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ կառավարութիւնը կարեւոր միջոցներ ձեռք առաւ, դժուացնելու համար Գերմանները, որպէսզի Գերմանիա միջամտելու պատճառներ չգտնէ: Այսպէս Ձեխոսլովաքիոյ հիթլէրականներն ալ անզամներ պիտի ունենան դահլիճին մէջ: Հարիւրին 22 տեղ պիտի տրուի վարչական պաշտօններուն մէջ ալ:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ մեծ հաստատութեան մը մէջ, աւելի քան 2 միլիոն ֆր.ի կտորներ գողցուած էին բանուորներու կողմէ: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 13 հոգի որոնց վրայ կասկածներ կը ծանրանան:

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պանք ոը Ֆրանսի վերաատնուչին հետ: Կը կարծուի թէ եւմտական կարեւոր միջոցներ ձեռք պիտի առնուին:

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնական բանակը կը չարունակէ յառաջ խաղալ դէպի Միջերկրական եւ Պարսելոնա: Անգլիա եւ Ֆրանսա բողոքեցին Պարսելոնայի ռմբահոդութեան դէմ, որ ահռելի աւերներ գործած է, մարդկային կորուստներով:

«ՐՈՒՖՖԻ» խմբակի գաստախօսութիւնը 23 մարտ, Զորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 9ին Café «La Grillon» 2 Carrefour de l'Odéon, կը խօսի Պ. Մ. ՎՐՈՒԹԵԱՆ, նիւթն է՝ «Փետրուար 18ի ապստամբութեան պատճառներն ու հետեւանքները»:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ ԵՒ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

22 մարտ, երեկոյեան ժամը 9ին, 8 Rue Boutebrie, Փարիզ

կը խօսի Պ. Ա. ՉՈՊԱՆԵԱՆ, նիւթը՝ «Խորհրդային իրերու հրապարակագիր եւ քաղաքական գործիչ»:

ԳՐԱԽՕՒԱԾ ՕՐ

Մաքսէյլի «Շահրիկեան» սրահի յանձնախումբի պարահանդէսը 23 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ: Նկատի առնել այս թուականը:

ԱՆԺԵԼ ՖՕՐԹՈՒՆԱԹՕՒ

Նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ 31 մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 21ին (դուռները կը բացուին 20.30ին):

Maison Gaveau, Salle des Quatuors, 45 — 47 rue de la Boëtie, մէթրօ Miromesnil:

Կը դաշնակահարէ կտորներ՝ Պախէն, Շուբմանէն, Շօբէնէն, Լիցտէն, Կոմիտաս վարդապետէ, Բարխուդարեանէ եւն.:

Piano Gaveau! Մուտք **15, 10** եւ **5** ֆրանք:

Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 61, Mr. le Prince եւ կիլէն:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանի նախկին Սանուց Միութեան կողմէ:

10 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, մէթրօ՝ Sevres:

կը նախկայացուի՝ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ

Գեղարուեստական բաժին, կարող արուեստագէտներու կողմէ:

Մուտք **7** եւ **10** ֆրանք

Սկաուտական ցերեկոյթ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ՓԻՐԻԶԻ ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

3 Ապրիլ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2.30ին

ARTS ET METIERSի սրահին մէջ, 9 bis, Avenue d'Iéna, Փարիզ:

մէթրօ Iéna, օթօպիւս B, իջնել Place d'Iéna

Կը մասնակցին ենթաշրջանիս բոլոր սկաուտ, գայլիկ եւ կայտերը

Կը բեմադրուի սկաուտական կեանքէ «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ» (պատկեր), «ԴՕԶՕՇ» (պատկեր), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻ ՄԸ (1 արար), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՄԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ (զաւեշտ 1 արար), չափական մարզանքներ, բուրգեր եւայլն:

Գեղարուեստական բաժին՝

«ՔԵՆԹԵՐՈՒԻ ԲԺԻՇԿԸ» (զաւեշտ 1 արար)

Տոմսերու գին.— Ա. կարգ 7.50, Բ. կարգ 5 ֆր.:

Տոմսերը կը գտնուին Հ Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներուն մօտ, Պ. Քիւրքճեանի մօտ, 258 Rue St. Honoré, Paris, եւ նոյն օրը կաշէն:

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

կիրակի, 3 Ապրիլ, երեկոեան ժամը 9ին

սիճչու առաւօտ

SALLE DES INGENIEURS CIVILSի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

19 Rue Blanche, Metro Trinité եւ Blanche

Ներկայութեամբ Արհեստակցական կազմակերպութիւններու եւ մարմիններու ներկայացուցիչներուն, եւ մասնակցութեամբ հայ եւ օտար յայտնի արուեստագէտներու:

Ցուցադրութիւն կանանց մազերու վերջին նորաձեւութիւններու:

Cotillonներու եւ անուշահոտութիւններու բաչխում: Երգ, պար եւ զուարճութիւն մինչեւ առաւօտ: Ձոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Տոմսերու համար դիմել հայ սափրիչներու խանութները, իսկ հանդէսի օրը կիչէն:

Մուտք **10** ֆրանք:

Բոլոր հայ սափրիչները կրնան քերել եւ ցուցադրել իրենց մոտէլները:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

վէրքերն կարող շատ լաւ գործատուր մը, Տեւական գործ. լաւ վճարում: Դիմել՝ Պ. ԳԱՐԳԻԿԵԱՆի, **31 Route de Choisy, Ivry sur Seine:**

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ ՆԱՄԱԿ ՈՒՆԻ

Ցակոբ Սաքովեան (Պուլուտուրլուցի), Ցակոբ Մարտիկեան, Միհրան Մելոյեան (Տիգրանակերտցի), Հռիփսիմէ Տէրտէրեան, Իրայրներդիպարեան: Ստանալու համար դիմել Առաջնորդարան, 57 Rue Tapis - Vert, Marseille:

— Առաջնորդարանի միջոցաւ կը փնտռուի իր մօրը կողմէ, Թոզաթցի ԱՒԵՏԻՍ ԿՈՐԿՈՏԵԱՆ, 22 տարեկան, որ ժամանակ մը կը գտնուէր Lorette (Loire)ի չրջանները: Ջինք ճանչցողները կը խնդրուի իր ճիշդ հասցէն իմացնել մեզ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ԿԻՆ ՄԸ ՏՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ֆանէն (Alpes Mar.) 5 քիլոմեթր հեռու խիտ օդասուն ազարակի մը մէջ, միայն առանին գործերով զբաղուելու համար, կ'ուզուի չարմար կին մը: Պայմաններու համար դիմել հետեւեալ հասցէին՝ Jean Abdalian, chez A. Kera, rue Roquebilière, La Bocca, (A.M.)

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները (15 Նոյ. 1937— 15 Մարտ 1938):

Տիկին Ն. Գաբամաճեան 3000 ֆր., Տիկին Ք. Յորանանճեան, Պ. Պ. Գ. Կիւլպէնկեան եւ Մարմարեան 1000ական ֆր., Տիկին Ս. Սպարթալի 600 ֆր., Պ. Դ. Մեսերեան 500 ֆր., Պ. Թուղլաճեան Լ. 200 ֆր., Օր. Այճեան (Ամերիկա) 100 ֆր., Տիկին Սէրվիչէն եւ Պ. Շահպազեան 50ական ֆր., Պ. Լ. Բանիկեան 30 ֆրանք:

Տիկին Նէկիպ ղուլի կարասիներ, Տիկին Ա. Ճարութիւնեան 10 քիլօ չաքար, 10քիլօ օճառ եւ 2 քիլօ արմաւ, բարեկէր մըն 5 քիլօ չաքար, Տիկին Ս. Մինասեան 3 քիլօ սիմիճ:

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : R. STEPHAN
17, Rue Damrémont — PARIS (18e)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

27 Մարտ, Կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Սօսիէթէ Սավանթ սրահին մէջ, 8 Rue Danton, մէթրօ Օտէոն

կը ներկայացուի Գալստոյ Ամիրեանական շրջանէն

ՇՈՒՆԴԻՆ ԶԱՐԻԿԸ ՇՈՒՆԴ ՏԱՆԻ

կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ՊԱՏԻԻԸ (տրամ 6 արար)

Ա. Ալթունեանի վէպէն թատերախաղի վերածեց

ԿԻՒՐԵՂ ՍՐԱՊԵԱՆ

կը մասնակցին Տիկիններ ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՄԱՔՍՈՒՆԱՂ, ՍԱՐԵԱՆ, ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆ եւ Օրիորդ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Պարոնները ՎԻՇԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Կ. ՍՐԱՊ

Տոմսերու գիները են՝ 15, 10, 7.50 եւ 5 Ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (Danton 88—65 եւ ծանօթ վայրերը:

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ

Ղեկավար Տ. ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Մխիթարը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւաքները:

ԿՈՒԶՈՒԻՆ քունֆէքսիոն քորսաժի վարժ կարուհիներ: Դիմել Պ. Ա. Ալիքսանեանի, 5, Rue Lachelier, մէթրօ Porte de Choisy:

Bar-Restaurant "AU BEREKET"

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական ճաշեր կերակուրներ: Ընարան ղի՝ տաք ալանդներով: Արեւելեան նուագ ըլլալով, շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Չաճելի ժամադրավայր:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐՈՒԱՎԱՅՐԸ

Ձախատան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

21, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՔՈՆՖԷՔՍԻՈՆԻ տուն մը կ'ուզէ մատչէներու մէջ քոնֆէքսիոնի ապրանք ծախողներ: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (առ ճօճսիճեասիոն) չծախուածները ետ առնելու պայմանով: Կ'ուզուի նաեւ փլասիէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աղջիկ մը՝ հարկաւոր գործերուն համար: Դիմել՝ « Ճառագ »ի վարչութեան:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) մէթրօ Cadet եւ Le Peletier

Հոն պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ, հարուստ ճաշացուցակ մը, ընտրելի մատրցութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, գոլսական օղի՝ եւ չաշլիկ, հայ արհեստին պատրաստ անվնաս փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրամադրուի սրահ անհամեմատ մատչելի գիներով:

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI 40°
DUZE
Véritable Anisette Orientale
ԶՈՒՏ ԹԱՂՈՒԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱՆ ՕՂԻ – ازمدن معمول خالص راق
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻ
Զուտ խաղողէ բ
եւ անիսոնով պ
ուած հայկական
ՐԱՓԸ ՏԻՐԶ, Զ
արուեստական օղի
ձեր ստամոքսը կ'
գիշերները չոր կը
եւ կը վնասէ ձեր
ուներան: Խնդրէք
ՐԱՓԸ ՏԻՐԶԸ որո
րատ. կազդուրիչ եւ
ժարբեր ըլլալը
ուած է:
Dalakupeian.
St. Lambert et
Suffres, Marse

ՊԱՆԱՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՍԷՓ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ
19 Cours Julien, Marseille
Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի յարգելի յաճախորդներուն որ սէզոնի առթիւ սկսած ենք, ամենատիւր ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի գիներով:
Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Յանուսար 1էնակսեալկը գործադրենք մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք բրդեղէններու, կօշիկներու, ձերմակեղէններու, Քրիքճիական, զուլպաներու կրնայ:
Աժեծալուս ապրանքներ բացառապէս գեղչուած գիներով կը յանձնարարենք Թուատատան ղրկել Underwood եւ Remington դիւրափոխադրելի գրատիքներու, որոնց առաքումը կ'ընդունի Ամերիկայէն.
փափաքողներու կը ղրկենք կատալոգները եւ գիները:
Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Ambre**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Թրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Այլ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
23
ՄԱՐՏ
MERCREDI
23 MARS
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3686

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՆՈ՞ՒԽ Է ՏԱԿԱՒԻՆ...

Պահ մը մէկդի դնենք «միացեալ ճակատ»ի բանաձեւը, եւ ուզենք հետեւեալ հարցումը .—

Ո՞վ է, ի վերջոյ, այն իրաւասու իշխանութիւնը, որ պիտի կրնար պատասխանատուութիւններ եւ պարտականութիւններ սահմանել, ներկայ պարագաներուն մէջ...

Մի՛ խրտչիք բառէն,— իրաւասու իշխանութիւն: Թո՛ղ ըլլայ խորհրդակցական մարմին մը, բաղկացած՝ իրաւասու օրկաններու եւ մանաւանդ քաղաքական կուսակցութիւններու ներկայացուցիչներէն :

Իրարու դաս տալու պէտք չունինք: Բոլորս ալ կ'ընդունինք թէ կացութիւնը ծանր է: Ամէն պարագայի մէջ՝ անստոյգ:

Արդ, եթէ որ եւ է անակնկալ պատահի, կրնա՞նք մեր պատասխանին մէջ ամփոփուիլ եւ հեռուէն դիտել աշխարհի չարն ու բարին: Կրնա՞նք իբր մխիթարել, ըսելով թէ Հայաստան ունինք, կաթողիկոս - պատրիարք ունինք, ինչպէս եւ դոյզն երեւելիներ, որոնք ի հարկին կը դործեն :

Այս տեսակ միամտութիւններ նեղելի են միայն անոնց որ կա՛մ իրենց կապերը կարած են այս ժողովուրդին հետ, եւ կամ լուսնին մէջ կը բնակին :

Այս միամտութիւնները կրնան ոճիր ալ համարուիլ, եթէ կը յաւակնինք բան մը սորված ըլլալ պատմութենէն: Գոնէ վերջին պատերազմէն :

Ցեղին համբակն ալ դիտէ որ երեւանը չի կրնար ուղղութիւն ցուցնել ճակատագրական պահուն: Ուղէ իսկ, չի կրնար: Ինչ կը վերաբերի կաթողիկոս - պատրիարքներուն, նո՞ր պիտի փորձենք անոնց դերն ու արժէքը: Մանաւանդ հիմա, Եւրոպայի ամբերուն վրայ :

Եւ յետոյ, տակաւին քանի՞ տարի քաղաքական դատ պիտի հետապնդենք, ապաւինելով «սրբազան»ներու կամ «վեհափառ»ներու չուքին: Անոնց դերը պատմութիւնը ինք չատոնց սահմանած է արդէն :

Կարճատեսութիւն է, դարձեալ, ամէն բան ձգել եղած - չեղած օրկաններուն վրայ,— « Թող ժամանակը գայ, հարկաւ բան մը կ'ըլլայ »:

Թող մեր ականջին օղ ըլլայ ոչ միայն երէկուան մեր պատմութիւնը, այլեւ ուրիշներու ներկան :

Ակնարկ մը նետեցէք հեռաւոր թէ մօտաւոր, մեծ թէ փոքր ժողովուրդներու վրայ: Ի՞նչ կը տեսնէք,— համատարած մտահոգութիւն: Ծրագիրներ եւ նախատեսութիւններ: Կազմակերպութիւն: Աչխատանք: Ամփոփում եւ լարում ուժերու: Եւ, ամէն բանէ վեր, զինարշաւ :

Այս պարագաները միշտ կը յիշենք ոչ թէ զանոնք թուենալէն ընդօրինակելու, այլ աչքերը բանալու, բաղմութիւնները արթուն պահելու համար: Գիտենք մեր կարողութիւնն ալ, տարողութիւնն ալ: Վերջէն վար «զինուորեալ ազդ» դառնանք, դժուար թէ կարենանք մեր ուզած ճամբան բռնել :

Բայց, ամէնէն տկար ազգակն ալ, երբ արթուն է եւ պատրաստ, կրնայ հրաշքներ գործել, վճռական պահուն :

« Ափ մը Երեւանը» ունեցած չէինք ըլլար, եթէ, ա՛յն օրերուն, մարդիկ մտածէին կամ գործէին ճիշդ այնպէս ինչպէս մենք այսօր, այս ազատ ափերուն վրայ :

Ուրեմն ի՞նչ,— ըմբռնել կացութիւնը, նախատեսել կարելին ու անկարելին, որպէսզի եթէ մեծ բան մըն ալ պիտի չհասինք, գոնէ կարենանք պահել ու ընդլայնել եղածը :

Արդ, ո՞վ պիտի կատարէ այդ պարտականութիւնը, երբ «Հայկական» կոչուած իշխանութիւնը հեռաւոր կապ անգամ չունի Ա. տաոահմանի հետ, եւ չկայ ուրիշ ո եւ է կեդրոնական օրկան :

Այս հարցը չի կրնար լուծուիլ, ցորչափ քաղաքական կուսակցութիւնները եւ ուրիշ կազմակերպութիւններ կը չարունակեն անլսելի գործել, իւրաքանչիւրը ամփոփուած իր պատեանին մէջ: Ցորչափ չունինք կանխորոշ, հասուն եւ հաւաքական ծրագիր մը :

Այդ կուսակցութեանց ամէնէն ծաւալունը եւ զօրաւորը, Դաշնակցութիւնը, միշտ կ'որոճայ եւ կը տքնի: Կ'ուզէինք հաւատալ թէ միւսներն ալ ունին իրենց մտածումները :

Բայց, կը բաւէ՞ այսքանը հաստատել եւ հանդիստ քուն քաշել, անուշիկ երազներով: Կը բաւէ՞ տեսութիւններ պարզել հրապարակ, իմաստութեան մարգանքներ փորձել եւ մնացեալը ձգել նախախնամութեան :

Ժամանակը եկած չէ՞ մէկ սեղանի վրայ պարզելու բոլոր մտահոգութիւնները ու առաջադրութիւնները, մշակելով հաւաքական ուղեղ մը :

Կանխահա՞ս է հարցնել - գիտնալ թէ ո՛վ ի՛նչ կը մտածէ, ի՛նչ ուժ ունի, ի՛նչ պատասխանատուութիւններ կրնայ ստանձնել :

Եւ, այդ բոլորը ճչդելէ վերջ, անհրաժեշտ չէ՞ կազմել քաղաքական օրկան մը, որ ուշադրութեամբ հետեւի կացութեան ելեւէջներուն, տեղեկութիւններ եւ նիւթեր հաւաքէ, գործելու եւ պատասխանելու կարողութիւններ ստեղծէ :

Վիթխարի եւ բազմահարուստ Ֆրանսան ինքնաւար անտուկ մը հասատեց, ազգ. պաշտպանութեան համար :

Մենք ժամուն դուռը զանճանա՞կ պիտի դնենք, պնա՞կ պիտի պտտցնենք, հիմնադրամ ճարելու համար, քանի որ քաղաքական աչխատանքն ալ ամէն բանէ առաջ դրամ կը պահանջէ :

Տակաւին չսպառեցինք հարցումներու չարքը :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՄԲՈՂՋ ԱԶԳԸ ԶԻՆՈՒԻՈՒ

Օրինագիծը եւսփ. Ժողովին առջեւ

40ԷՆ ՎԱՐ ԵՐԵՍՓՈԽՈՒՆԵՐՆ ԵՒ ԶԻՆՈՒԻՈՐ

Երեսփ. Ժողովը երէկ սկսաւ քննել «զինուորեալ ազգ»ի օրինագիծը, իրեւ հետեւանք միջազգային կացութեան :

Նոր չէ այս ծրագիրը, որ կը տրամադրէ չարժման մէջ դնել երկրին զինուորական, ելմտական եւ ճարտարագործական բոլոր միջոցները, պատերազմի առեն: Ցօրինուեցաւ Ռուրի գրաւման առեն, բայց մեծ փոփոխութիւններ կրեց անկէ վերջը: Ներկայիս իր հիմն է «ամբողջական պատերազմը», որուն համար ամէն մարդ եւ ամէն բան պէտք է տրամադրուի ազգին, որպէսզի կարելի ըլլայ յաջողութեամբ յաղել տանիլ պատերազմը :

1936ին, Պ. Կի Լա Շապը, որ այժմ օդանաւային նախարար է, երեսփ. Ժողովին կը ներկայացնէր կարեւոր տեղեկագիր մը, այս ծրագրի մասին, իւրացնելով 1933ի ծրագրին մեծ մասը եւ նկատի առնելով նոր պահանջներ : Ծրագիրը կը պարունակէ երկու դլխաւոր սկզբունքներ .—

1.— Պատերազմի պարագային, ամբողջ երկրին բնակչութիւնը պարտաւոր է աջակցիլ ազգային պաշտպանութեան, իւրաքանչիւրը իր չրջանին մէջ :

2.— Որ եւ է պարագայի մէջ պատերազմը չի կրնար դառնալ չահու աղբիւր ո եւ է մէկուն համար, հետեւաբար պետութեան կատարած ղրաւումները իրաւունք չեն տար ուրիշ հատուցում պահանջելու, թոշակի մը համապատասխան դումարին զատ :

Քաղաքացիներու եւ նիւթական միջոցներու օգտագործման համար, հիմ պիտի բռնուի ընդհանուր զօրաչարժը եւ օրէնքին առջեւ հաւասարութիւն՝ բոլորին համար : Այս հիման վրայ, որ եւ է մասնաւոր տրամադրութիւն չէ նախատեսուած երեսփոխաններուն համար որոնք պէտք է զինուորութիւն կատարեն համաձայն իրենց դասին : Նոր օրինագծով, դէնքի տակ պիտի առնուին նաեւ 40էն վար երեսփոխանները եւ ուրիշ քաղաքացիներ : Պատերազմին դեկավարութիւնը պիտի ստանձնէ կառավարութիւնը ինք, ազգ. պաշտպանութեան դերադոյն խորհուրդին հետ : Գալով բուն զինուորական գործողութեանց, արդէն ընդունուած է միակ սպարապետի դրութիւնը : Ազգային զօրաչարժը պիտի կատարուի նահանդներու չրջանակին մէջ, նահանդապետներու պատասխանատուութեան տակ : Օրինագիծը միջոցներ կը նախատեսէ նաեւ հաղորդակցութեանց եւ պարենաւորման մասին :

Միջազգային կացութիւնը եւ ուրիշ հոգեր

Այս օրինագծին եւ ուրիշ հոդերու պատճառով, առայժմ յետաձգուած են հարցապնդումները՝ արտաքին քաղաքականութեան մասին, որպէսզի նոր պատակտումներ չծագին : Պ. Փոլ Ռեյնոլտ այսօր պիտի ներկայանայ երեսփ. Ժողովի արտաքին գործերու յանձնախումբին, բացատրելու համար կառավարութեան դիրքը ընթացիկ հարցերու մասին : Կառավարութիւնը ամուր կառչած կը մնայ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութեան՝ Սպանիոյ մէջ : Գալով Զեխոսլովաքիոյ հարցին, անհամաձայնութիւնը կը չարունակուի Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ : Արտաքին նախարարը զեկոյց մը հաղորդելով մամուլին, բացատրեց թէ «անհրաժեշտ է որ պետութիւնները ամուր դիրք մը բռնեն, խափանելու համար նոր բռնութիւններ : Նմանօրինակ բռնութեանց վտանգէն կարելի է խուսափիլ միայն այն առեն երբ չահակիցները համոզուին թէ մեծ պետութիւններ կան որոնք վճռած են ընդդիմանալ անոնց » :

Բացասիկ տեսութիւններ հիւսիսային չինիոյ համար

Նախարարական խորհուրդը երէկ ժողով գումարեց, իբրեւ դլխաւոր օրակարգ ունենալով եղմտական խնդիրը : Այս առթիւ վրդովիչ լուրեր չրջեցան, բայց կառավարութիւնը անմիջապէս հերքեց : Այսպէս, կ'ըսուէր թէ կառավարութիւնը պիտի վերաքննահատէ Պանք տը Ֆրանսի ոսկի պահեստը, նոր եկամուտ մը ճարելու համար : Այս լուրերը հետեւանք էին վարչապետին եւ Պանք տը Ֆրանսի վերատեսուչին տեսակցութեան, մանաւանդ որ ազգային պաշտպանութեան մեծ փոխառութիւնը յետաձգուած է, մինչեւ որ պարզուի քաղաքական կացութիւնը :

Պանք տը Ֆրանսի ոսկի պահեստը 1936 սեպտեմբերին կը գնահատէին մէկ Ֆրանքը հաշուելով 49 միլիկրամ ոսկի : Երկրորդ անգամ գնահատուեցաւ 1937 յուլիսին, Ֆրանքը հաշուելով 43 միլիկրամ, որով պահեստը կ'ըլլար 55միլիառ 807 միլիոն Ֆրանք : Ներկայ սակով Ֆրանքը կ'արժէ իբր 30 միլիկրամ, եւ եթէ վերագնահատում կատարուի այս հիման վրայ, պահեստը պիտի բարձրանայ 81 միլիառ Ֆրանքի : Ուրիշ խօսքով, կառավարութիւնը պիտի չահի 25 միլիառ Ֆրանք :

Պաչտօնական չրջանակներ հերքեցին նաեւ այն լուրը թէ կառավարութիւնը կը խորհի գնել բաց մնացած դանձատոմսերը եւ թէ Մ. Նահանգները մեծաքանակ Ֆրանք կը գնեն վերջերս, պահելու համար Ֆրանքին դինը :

Գործադիրն ալ խոսացան օգնել

Վարչապետը անցեալ չաբթու ժողովի հրաւիրած էր Աչխատանքի Դաշնակցութեան պատուիրակները, որպէսզի աջակցին կառավարութեան, փութացնելու համար սպառազինութեանց պատրաստութիւնը : Պատուիրակները խոստացան դիւրացնել կառավարութեան դործը :

Երկուչաբթի օր ալ հրաւիրուած էին գործատիրական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները, որոնք լսելով վարչապետին եւ ազգ. պաչտպանութեան նախարարին զեկուցումները, նոյնպէս յայտարարեցին թէ պատրաստ են կարելին փորձելու եւ զօրացնելու ազգ. պաչտպանութիւնը : Այս առթիւ հերքեցին այն կասկածները թէ գործատէրերը չեն ուզեր անկեղծօրէն զոհ ծապրել ընկերային օրէնքները եւ կարգ մը թելադրութիւններ ըրին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ - ՓԵՍԱՑ ԴԱՅՈՂՆԵՐՈՒՆ

Տուն - փեսայ երթալը,— գոբաճչին հովանաւորութեան տակ ապրիլը,— ոմանք կը բացատրեն տնտեսական պատճառներով ,— իբր թէ արու ժառանգորդ չունենալով, աշխատող բազուկներէ զուրկ ըլլալով՝ գոբաճչը իր տունը կը տանի փեսան : Սակայն արու ժառանգորդ եւ աշխատող բազուկ ունեցող ընտանիքները շա՞տ, որ տուն - փեսայ կ'առնեն :

Ի՞նչպէս բացատրել, ուրեմն, գոբաճչներու ցանկութիւնը տուն - փեսայ ունենալու :

Այդ ցանկութիւնը հետ մըն է մայրիշխանութենէ **(Martriarcat)** մնացած : Ի՞նչ կը նշանակէ մայրիշխանութիւն, —Գերմանները կ'ըսեն մայրակաճ ի - բաւունք, ինչ որ աւելի ճիշդ է, քանի որ կը նշանակէ իգական սեռին ոչ թէ տիրապետութիւնը, այլ միայն իրաւունքները, աւելի գերազանց քան այբերու իրաւունքները :

Ընտանիքի պատմական կազմութեան մէջ նախ մայրիշխանութիւնն է տիրապետած , յետոյ միայն հայրիշխանութիւնը :

Արդ, հայկական ընտանիքի կազմութեան ճնշութիւնը ցոյց կուտայ, որ մայրիշխանութիւնը տարածուած եւ արմատացած էր մասնաւորաբար Հայոց մէջ :

Փաստեր .—

1.— Հայ աղջիկները, սկիզբները, ի - րե՛նք կ'ընտրէին իրենց ամուսինը, հակառակը այժմեան սովորութեան , որու համաձայն՝ տղաբը իրե՛նք կ'ընտրեն իրենց սիրած աղջկան ձեռքը : Փառակայի մէջ, Գողթան գաւառ, տակաւին մինչեւ վերջերս՝ հայ աղջիկները, ընտրելէ վերջ իրենց սիրածը՝ որու հետ կ'ուզէին ամուսնանալ, կ'երթային մլուել սիրականին երդիքէն :

Այդերը իրաւունք չունէին ճշանած ընտրելու, նոյնիսկ «ձեռքը խնդրելու», կամ աղջկան մը հետէն մլուելու :

2.— Մեր ժողովրդային քաճախութեան հին ոմոյշները կը վկայեն որ ընդհանրապէս կիներ էին վիպերգութեան հերոսները, եւ այդ կիները՝ իմաստուն, անվեհեր, պանծալի թէ իրենց կեանքով եւ թէ իրենց անունով, — յիշենք Ծովեալ խանում, Բառասուն - ճիւղ - Ծամը, եւայլն : Հայրիշխանութեան շրջանին կիներ երկրորդական դեր կը խաղար այլեւս :

3.— Զաւակները կը կրէին իրենց մօր անունը, ինչպէս հիմա՝ իրենց հօր անունը : Մայրիշխանութեան այդ սովորութենէն հետ մըն է Շուշանեան, ՃՀվանիրեան, Նունուփարեան եւ նման մականուններ կրելը :

4.— Երբ փեսացուին կոդմէ «գլխագին» կը վճարուի հարսնցուին, կարգ մը հայկական գաւառներու մէջ, աղջկան մօրը առանձին կը վճարուի նաեւ «ծծագին» կամ «կաթհավարձ »,— սովորութիւն մը որ կը ճանչնայ մայրիշխանութիւնը :

5.— Եւ վերջապէս «ցարօտ»ի եւ « թագվերաց»ի սովորութիւնը, բրիստոնէական քահանայ բացատրութենէն առկախ, կը վկայէ թէ Հայոց մէջ սրմատացած էր մայրիշխանութեան սուանդութիւն մը, որ իգական սեռին կուտար այնեան ազատութիւն, որքան հիմա այր մարդիկ կուտան իրենք իրենց՝ ամուսնութենէն առաջ կամ վերջ, հետեւելով Տարօն աշխարհին մեհեանները մէջ ապասարկող հերաստուկներուն եւ ազնուական աղջիկներուն, — ուրիշ փաստ մը եւս այն որ Շահապիվանի ժողովը խիստ պատիժներ տնօրինեց եւ անէծքներ բանաձեւեց (յոդ. **12**) եւ Մեծն Ներսէս Աշտիշատի ժողովին մէջ շանթեր արձակեց ասոնց դէմ, որոնք կը հետեւէին մայրիշխանութեան աւանդութեանց եւ հրէական **léviratի**ն, բայց ասկէ աւելին կարելի չէ գրել այստեղ, կը բաւէ միայն ըսել որ հայկական հարսանեկան աւանդութիւններուն եւ « Սասմայ Ծռեր » մեր մեծ վիպերգութեան մէջ այդ «ցարօտ»ին կամ «թագվերաց»ին նման գայթակղեցուցիչ կամ արտառոց հետքեր կան, որ շատ բան կը խօսին հայկական հին ընտանեկան իրաւագիտութեան մասին :

6.— Թէ նորակազմ ընտանիքին վրայ ի՞նչ մեծ ազդեցութիւն ունէր աղջկան մօր կողմը, ապացոյց այն որ երջանիկ ծնունդ կը համարուէր՝ երբ ծնած տղան մօրը եղբայրներուն նմանէր ,— ահա թէ ինչո՛ւ «Սասմայ Ծռեր»ուն մէջ մադթանք կը կատարեն որ ընտանիքը դառնայ «էեռիստան», այսինքն շատ զաւակ ծնի հարսը եւ բոլորն ալ նմանին էեռիին : Հայ ընտանիքը պատ կը հաշէ հօրանց կողմէ :

7.— Եւ վերջապէս փաստ է որ մեր նոր տեսակները աւելի շատ կը վազեն գոբաճչին տունը, քան նոր հարսները՝ կնոջուրին տունը :

Կը հետեւի թէ հայ աղջիկը, մայրիշխանութեան աւանդական օրէնքով թէ այլ զօրութեամբ, էրիկը իր տունը կը տանի՝ միշտ խուսափելով հետեւիլ էրկանը, դէպի անոր տունը : Ուրիշ խօսքով, հայ տղամարդը, միշտ եղբակայ իր կնկան, նուազ անկախ է քան օտար տղամարդիկ, քանի վատ է հայ գոբաճչին մէջ առհասական ցանկութիւնը՝ աղջկանը մագերով փեսան կապելու իր տանը սեմին :

Ուրեմն, կ'եզրակացնենք,— Հայ գոբաճչները չեն ուզեր մասնակցիլ Ամարիլլոյի ցոյցերուն եւ չեն ուզեր միանալ ամերիկացի գոբաճչներուն, որովհետեւ պատճառ չունին գանգատելու : Ընդհակառակն, կը հրճուին տեսնելով, որ մայրիշխանութիւնը դարձեալ հող կը գտնէ,— հայրիշխանութեան տիրապետութով՝ կ'առնէր կին, կը հեռանար, տնակ մը կը շինէր իրեն համար, ծառերով կը շրջապատէր եւ բաղեղնիի պէս կ'առանձնանար, մինչ հիմա Հայր Սթալին հաւասկան կեանք կը ստեղծէ՝ կարծես ուզելով յիշեցնել մայրիշխանութեան օրերը : Օկիւսթ Քոնթ ալ չըսե՞ր միթէ, որ «ընտանիքը յաւիտենական դպրոցն է հաւասկան կեանքի » :

Բայց եթէ հայ գոբաճչները գանգատ մը ունին ինծի դէմ ուռը համար որ յանդգնեցայ բրթրել մեր հին հին աւանդութիւնները, թող գոհանան որ չարչարուեցայ որքան հեգնանք նոյնքան լրջութիւն, որքան գիտոսիկութիւն նոյնիսկ ծանօթութիւն դնելու համար այս տոմսին մէջ՝ վախնալով իրենց բարկութենէն եւ... ապագայ գոբաճչիս աւելէն :

ԱՐԱՋ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕԻԹ ՄԱՀՄԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒՆ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

« Ա. Հայաստան » մարտ 11ի թիւին մէջ, Դ. էջ, 6րդ սիւնակին տակը հրատարակած է հետեւեալ տեղեկութիւնը , «Խրոնիկա» խորագրին տակ, հետեւողութեամբ Մոսկուայի թերթերուն.—

Դիւղատնտեսութեան բնագաւառում հայկական ՍՍՀ Հողժողկոմատի օրկաններում գործած հակայեղափոխական, աջ - սրոցկիստական, նացիոնալիստական - դաշնակցական, վնասարարական կազմակերպութեան մասնակիցներ՝ Վարդան Ալեքսանի Մամիկոնեանի, Միքայել Աւետիսի Ենդիբարեանի, Աբրահամ Ստեփանի Շահնազարեանի, Գաբրիել Ցարութիւնի Քալանթարեանի, Թորոս Մկրտիչի Թորոսեանի, Շաւարչ Միքայելի Տէր - Աւագեանի, Արամ Յակոբի Մելքոնեանի եւ Աչոտ Աստուրի Մադասեանի — պատժի բարձրագոյն չափին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՌՆԱԿԸ

The Enmuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.
Թարգմ. Ց. Ե. Ռ.

— Օհ, իսկապես անասելի եւ... Ես պիտի ուզենայի իմանալ ինչ որ կ՚ուզես ասել...

— Լսէ՛, պիտի չդիմանա՞ս մինչեւ ճաշը։ Ես ալ սոված եմ... Ճաշի ատեն կրնամ քեզի բոլոր պատմելիքդ ըսել։

Ան ժպտեցաւ եւ ձեռքը երկարեց։ Ես ալ ժպտեցայ եւ ձեռքը սեղմեցի։ Ան ինծի նայեցաւ ուշադրութեամբ եւ ըսաւ.

— Ես կը կարծեմ որ դուն ինծի պիտի դուր գաս։ Ես ալ կը կարծեմ որ դուն ինծի դուր պիտի

ՇՈՂՈՎ ՎԱՂ ԵՒ ՎԱՂ ՉՆՈՂ

ՊԱՐՈՆ ՀԱՅԿ

Ա.

Ամէն անգամ որ Ս. Խաչի տօնին կը հասնինք, ինքզինքս կը գտնեմ ծանր մտածումներու մէջ ինկած։ Ինչո՞ւ համար կը տօնենք Ս. Խաչը։ Ինչո՞ւ համար կը պատուենք Խաչը։ Ինչո՞ւ համար կը խոնարհինք Խաչին առջեւ։ Ինչո՞ւ համար կը համբուրենք Խաչը։ Ինչո՞ւ համար կը նշանագրենք մեր ճակատը, մեր կուրծքը, մեր ուսերը Խաչի նշանով։ Ինչո՞ւ համար կը կանգնինք Խաչի առջեւ աղօթելու համար։ Ինչո՞ւ համար կը կանգնինք Խաչի առջեւ երդում ընելու համար։ Ինչո՞ւ համար կը կանգնինք Խաչի առջեւ ուխտ ընելու համար։ Ինչո՞ւ համար կը կանգնինք Խաչի առջեւ խոստովանելու համար։ Ինչո՞ւ համար կը կանգնինք Խաչի առջեւ ներում խնդրելու համար։ Ինչո՞ւ համար կը կանգնինք Խաչի առջեւ մեր մեղքերուն թողութիւնը ստանալու համար։ Ինչո՞ւ համար կը կանգնինք Խաչի առջեւ մեր հոգիին փրկութիւնը գտնելու համար։ Ինչո՞ւ համար կը կանգնինք Խաչի առջեւ մեր հոգիին յաւիտենական կեանքը ստանալու համար։

Ինչո՞ւ համար կը կանգնինք Խաչի առջեւ մեր հոգիին յաւիտենական կեանքը ստանալու համար։

դատապարտուածների վերաբերեալ Հայկական ՄՍՀ Գերագոյն Դատարանի յատուկ կոլեգիայի դատավճիռը հաստատուած է ՄՍՀՄ Գերագոյն Դատարանի կողմից :

Բոլոր դատապարտուածների նկատմամբ դատավճիռն ի կատար է ածուած »:

Կը հասկնանք անշուշտ.— ուր մահապարտները գնդակահարուած են , առանց բացառութեան :

*** « Ա. Հայաստան »ի վերջին թիւերէն կը տեղեկանանք թէ խմբագիրը նորէն փոխուած է : Այժմ պատասխանատու խմբագիրն է Ներ. Պողոսեան :

*** Մոսկուայի վերջին դատավարութեան առթիւ (Ռիքով, Պուխարին, Ռաքովսքի, Եակոտա եւն.) Հայաստանի մէջ ալ ժողովներ սարքուած եւ բանաձեւեր քուէարկուած են, պահանջելով մահ «ժողովրդի երդուեալ թշնամիներին»: Երեւանի Հայ Գրողներու Միութիւնը իր կարգին հեռագիր մը ուղղած է, որով կը պահանջէ «մահ ժողովրդի թշնամիներին,— Բուխարինին, Ռիկովին, եւ կատղած շներու ամբողջ վոհմակին»: Ստորագրողներուն գլուխը կը գտնուի Աբ. Իսահակեան : Ամբողջ բանաձեւը՝ յաջորդով :

*** Հայաստանի Կոմունալ տնտեսութեան գործավար նշանակուած է Ա. Լեւոնս (Աւօ) Մուրատեան, իսկ դատական գործավար՝ Յարէթ Թորոսի Ա. բալեան :

ԱՆԳԼԻԱ ՄԻՇՏ ՎԵՐԱՊԱՀ

Փոխ-ճախարար մը ճերողութիւն կու իլնդրէ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովի երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, աշխատաւորականները նորէն նեղը դրին կառավարութիւնը, որպէսզի որոշ յանձնառութիւններ ստանձնէ Սպանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ պաշտպանութեան համար :

Վարչապետը, Պ. Չեմպըրլէն, նորէն մերժեց որ եւ է յանձնառութիւն : Նախարարական խորհուրդը նիստի հրաւիրուած էր երէկ, խմբագրելու համար կառավարութեան վերջնական պատասխանը՝ այսպիսի թելադրութիւններուն մասին : Վաղը, հինգշաբթի, վարչապետը բացորոշ յայտարարութիւններ պիտի ընէ խորհրդարանին մէջ, մերժելով որ եւ է գործնական օգնութիւն Չեխոսլովաքիոյ, բայց չեշտելով թէ Մեծն Բրիտանիա պիտի կռուի, ամէն անդամ որ ուղղակի դպչին բրիտանական չահերուն :

Երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ, երբ վարչապետը կը կրկնէր իր նախորդ յայտարարութիւնները՝ այս հարցի մասին, ընդդիմադիրները կառավարութեան երեսին զարկին իր անդամներէն մէկուն տարօրինակ խօսքերը : Ակնարկուած անդամը, Լընօքս Պոյտ, խորհրդական աշխատանքի նախարարութեան, չաբաթ օր ճառ մը խօսելով, ըսած էր.—«Զկայ աւելի ծիծաղելի բան քան երաշխաւորել Չեխոսլովաքիոյ սահմանները, երբ կարելի չէ վստահ ըլլալ թէ այդ երկրին ժողովուրդին գոնէ կէսը հաւատարիմ պիտի մնայ իր կառավարութեան» : Ըսած էր նաեւ թէ ինք չի հաւատար որ Պ. Չեմպըրլէն կրնայ այդպիսի երաշխաւորութիւն մը տալ եւ թէ Մեծն Բրիտանիա պէտք չէ օգնութեան հասնի վտանգուած եւրոպական պետութեանց, եթէ անոնց ապահովութիւնը կենսական չէ Անգլիոյ համար: Եւ վերջապէս եղրակացուցած էր թէ Գերմանիա կրնայ կլանել Չեխոսլովաքիան, առանց վնասելու Անգլիոյ ապահովութեան :

Գերմանական թերթերը անմիջապէս օգտագործեցին այս ճառը, գոյն համարելով Չեմպըրլէնի տեսակէտը : Վիճաբանութեանց ընթացքին, Պ. Չեմպըրլէն չուզեց պատիկ ձգել իր երիտասարդ նախարարը եւ խուսափողական պատասխաններ տուաւ, օգնութեան կանչելով առենապետը, որ յայտարարեց թէ այդպիսի խնդիր չկայ օրակարգին վրայ : Ընդդիմադիրները սկսան ազմկել, պահանջելով որ խորհրդականը հրաժարի : Պահանջեցին նաեւ որ ոտքի կանգնի, բայց ան տեղէն չշարժեցաւ եւ բերանը չբացաւ : Կին երեսփոխան մը բացագանչեց, — « Ո՞վ մարդու տեղ դրած է զինքը» : Ուրիշներ կը պոռային. — « Մէջտեղ ելլէր, մանչուկ» : Ի վերջոյ առենապետը միջամտելով, բարեկարգութիւնը վերահաստատուեց : Իրիկունը ուշ առեն, երիտասարդ խորհրդականը ոտքի ելլելով հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ, բոլորովին կարմրած .

— Անխորհուրդ խօսքեր արտասանած եղայ : Զկրցայ անդրադառնալ անոնց հետեւանքներուն, որովհետեւ, ինչպէս գիտէք, տակաւին քանի մը շաբաթ է որ պատճառի կոչուած եմ » :

Վարչապետը բաւական սեպելով այս չքմեղանքը, յանձնարարեց որ ուրիշ անդամ ճառ խօսած առեն կշռէ իր խօսքերը : Աշխատաւորականները դոհ չմնացին, որովհետեւ խորհրդականը հակաբոլշեւիկ է եւ կուսակից՝ Զօր. Ֆրանքոյի :

Հանրահռչակ կը սարեան Աւստրիոյ համար

Գերմանիոյ Նացի կազմակերպութիւնը այսօրուընէ գործի կը ձեռնարկէ, կազմակերպելու համար Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ միացման հանրաքուէն, նախագահութեամբ քարտուղարին՝ Տոքթ. Կէօպէլսի : Պերլինի մէջ պայքարին բացումը պիտի կատարուի հսկայական միթինգով մը, ուր անհամար բազմութեան մը առջեւ ճառ պիտի խօսի Կէօպէլս : Այս առթիւ տպագրուած են չորս յայտարարութիւններ : Պատճառական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Աւստրիացիները դատ պիտի քուէարկեն, Գերմանացիները դատ, իրաքանչիւրը իրեն յատուկ թուղթերու վրայ :

*** Գերմանական կառավարութիւնը հաղորդեց Ազգերու Դաշնակցութեան թէ Աւստրիա այլեւս անկախ պետութիւն չըլլալով, անդամ չէ Ազգ-ժողովին :

*** Գերմանական թերթերը կ'ադդարարեն որ Անգլիա չխառնուի կեդր. Եւրոպայի գործերուն, ինչպէս որ Գերմանիա չի խառնուիր Անգլիոյ աշխարհակալութեան վերաբերեալ խնդիրներու :

*** Թրնեւի Հրէական գործակալութիւնը զեկոյց մը հրատարակեց, որուն համաձայն Աւստրիոյ Հրեաները աւելի վայրագօրէն կը հալածուին քան Գերմանիոյ մէջ : Ամէն օր հարիւրաւոր Հրեաներ կը ձերբակալուին : Հրէական կազմակերպութեանց բոլոր վարիչները բանտարկուած են, կազմակերպութիւնները լուծուած, գրամներն ալ գրաւուած : Հրեայ հասարակութիւնը թշնամութեան մատնուած է : Հարիւր քառասուն Հրեաներ թաղուած են վերջին չորս օրերու ընթացքին, մինչդեռ օրական մահերու սովորական թիւն էր չորս :

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐԼՈՎ

ԼԻԹՈՒԱՆԻՈՅ դահլիճը հրաժարեցաւ, անտանելի դառնալով Լեհաստանի առաջարկած պայմանները :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ կառավարութիւնը ժողովի հրաւիրեց 50 բարձրաստիճան սպաներ, ծրագիր մը մշակելու եւ մէկ միլիոն հոգինոց բանակ մը կազմակերպելու համար : Որ խորհրդարանը մէկ միլիառ տոլար (33 միլիառ ֆրանք) քուէարկեց նաւատորմին համար : Պիտի չինուին 46 մեծ մարտանաւեր, 22 օժանդակ նաւեր եւ 950 օդանաւեր :

ՄԵՔՍԻԿԱՑԻ քարիւղի հանքերուն ազգայնացման առթիւ, Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը բողոքագիր մը ուղղեց Մեքսիկայի նախագահին : Բողոքի ընկերութեանց պաշտօնատարները հեռացան Մեքսիկայէն, օգնական նըստելով : Բանուորական խորհուրդ մը կազմուած է, հանքերը չահագործելու համար :

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱԼՈՂԻՆ 3րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի ապրիլ 3ին, Ռուանի մէջ :

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ գործին առթիւ, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդած էինք երէկ, «Փաւի - Սուար» իրեն Հայ ներկայացուցած էր Ամիրեանը : Իրաւիճակներ կը հաւատան թէ ամբաստանեալը իսկապէս Պարսիկ է եւ ուսանող :

«ՐԱՖՖԻ» խմբակի դասախօսութիւնը 23 մարտ, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 9ին Café «La Grillon» 2 Carrefour de l'Odéon, կը խօսի Պ. Ս. ՎՐԱԶԵԱՆ, նիւթն է՝ «Փետրուար 18ի ապստամբութեան պատճառներն ու հետեւանքները» :

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Վալանսի ԶՈՄ Մարզական Միութեան կողմէ : 24 Մարտ, Հինգշաբթի դիւրը ժամը 8.30ին, Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ» Ակումբին մէջ :

Կը խօսի՝ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ : Նիւթ « Ի՞նչ կը սպասենք Մեր մարզական Եռնիտասարդներէն» : Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիր երիտասարդները :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կազմակերպուած Կ. Պոլսի Վալանսի Մ.-ին կողմէ : 23 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. «Սիամանթօ Ակումբին մէջ :

Կը խօսի՝ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ : Նիւթ՝ « Հայ կնոջ դերը անցեալին ու ներկայի մէջ » :

ՄԱՐՍԷյԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հրապարակային դասախօսութիւնը 25 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, իր հաւաքատեղին, 5 Rue de l'Eglise, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Կը դասախօսէ Պ. Կ. ՈՒՇԱԳԼԵԱՆ, նիւթ՝ «Ինչ օգուտ կարելի է սպասել լսարանական դասախօսութիւններէն» : Կարծիքներու փոխանակութեան եւ լուսաբանութիւններու լայն ժամանակ կը տրուի ներկաներուն: Մուտքը ազատ է:

ԱՆԺԵԼ ՖՕՐԹՈՒՆԱԹՕՒ

Նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ 31 մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 21ին (դուռները կը բացուին 20.30ին) :

Maison Gaveau, Salle des Quatuors, 45 — 47 rue de la Boëtie, մէթրօ Miromesnil:

Կը դաշնակահարէ կատուներ՝ Պախէն, Շուման-Էն, Շօբէնէն, Լիցտէն, Կոմիտաս վարդապետէ, Բարխուդարեանէ եւն. :

Piano Gaveau! Մուտք **15, 10** եւ **5** ֆրանք :

Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 61, Mr. le Prince եւ կիլէն :

ԵՐԵԿՈՑԹ-ԽՆՋՈՑՔ

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԻԷՆԻ Մ.ՃԻՒղի

26 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին. Հ. Յ. Դ. «Թաժակ» Ակումբին մէջ:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

27 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8 30ին Սօսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ, 8 Rue Danton, մէթրօ Օտէոն

կը ներկայացուի Գոլսոյ ամիրայական շրջանէն

ՇՈՒՆԻՆ ԶԱՒԱԿԸ ՇՈՒՆԸ ՏԱՆԻ

կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ՊԱՏԻԻ (տրամ 6 արար)

Ա. Ալթունեանի վէպէն թատերախաղի վերածեց

ԿԻՒՐԵՂ ՍՐԱՊԵԱՆ

Կը մասնակցին Տիկիններ ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՄԱՔՏՈՆԱԼՏ, ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԱԶՆԱՒՈՒՐԵԱՆ եւ Օրիորդ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Պարոնները ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Կ. ՍՊՔՊԵՒՆ:

Տոմսերու գիները են՝ 15, 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (Danton 88—65) եւ ծանօթ վայրերը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

ՔՈՍԹԻՒՄ ԹԱՒԵԼՕՐ կարող վարժ կարուհիներ: Դիմել 51 Rue de Caire, «PARIS MODERNE»:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

վէսթըն կարող շատ լաւ գործաւոր մը: Տեւական գործ. լաւ վճարում: Դիմել՝ Պ. ԳՈՐԳԻԿԵԱՆի, 31 Route de Choisy, Ivry sur Seine:

ԿՈՋ

Անդրէասի եւ շրջանի հայրենակիցներուն «Աշխարհագաշտ»ի տուած խիստ օգտակար արդիւնքէն քաջալերուելով, եւ վերջերս մեր ստացած երկու նոր անուանացանկը, մտադրած ենք երկրորդ Անուանացանկ մը հրատարակել, կոչ կ'ուղղենք աշխարհի վրայ վերապրող բոլոր հայրենակիցներուն որ հաճին գրել մոռցուած անունները, ուր որ բեկորներ կան մեր պարտքն է արձանագրել: Հասցէ՝ H. Kéfélian Frères, 22 Rue Lacretelle, Paris (15):

Մարսէյլի «Շահրիկեան» սրահին մէջ ծախու են, երկար եւ հաստատուն նուագարաններ՝ յարմար եկեղեցիի, պզրոցի եւ պարտէզի: Մանրամասնութեան համար դիմել Ա. ՓՒՕՍԼԵԱՆի, 11 Place Jules - Guesde (Photo Rex):

×

«Շահրիկեան» սրահը, 5 Rue de l'Eclipse, Մարսէյլ, վարձու կը տրուի կազմակերպութիւններու եւ միութիւններու թատերական ներկայացման, հարսնիքի, նշանուքի, հանդէսի եւ ժողովներու: 333 հոգիէ աւելի տեղ: Մանրամասնութեանց համար դիմել Պ. Ա. ՓՒՕՍԼԵԱՆի 11 Place Jules - Guesde (Photo Rex), Մարսէյլ:

ԾԱԽՈՒԷ սեփականատիրոջ մահուան պատճառաւ դարբինի խանութ մը քաղաքին կեդրոնը (Բէփիւլիք փողոցին կից): Դիմել Place des Moulins No. 38, Marseille, կէսօրէ վերջ ժամը 2—4:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Քղիի Զերմուկ գիւղէն, Յակոբ Տէրտէրեան, կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Յաչատուր Տէրտէրեան, 25—26 տարեկան, որ տասը տարի առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ: Իր մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Serpouhie Bouloudian, R. U. B. Hospital, Beirut, Liban:

— Վանի գիւղերէն Սարօ Հովիւեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Սեդրաք, Աբրահամ, քոյրերը՝ Սօսէ, Դիւռո (իրենց հօր անունը՝ Մուշեղ, մօր անունը՝ Ապրշում): Կը փնտռէ նաեւ իր հօրեղբայրները՝ Մելիք, Մարտար, Գաղո, Կրպօ Լեւոն եւայլն: Իրենց հետքը կորնցուցած է Վանի ինքնապաշտպանութեան կռիւներէն առաջ : Մօտյդ լուր առողին 300 ֆրանք կը ուէր: Իմացնել՝ Serop Moroukian, 63 Boulevard Carnot, Le Puy, (Haute Loire), France.

Վ. ԻՋԳԱԼԱՑԵԱՆ

ՓՈՐՁԱԳԷՏ - ՀԱՄԱՐԱԿԱԼ

Հաշիւներու արձանագրութիւն — տուրքերու յայտարարութիւն եւ դարձերու հետապնդում:

Մեքենագրութիւն եւ բազմագրութիւն (duplicateur)

Ընդունելութեան ժամեր.— Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի եւ Հինգշաբթի ժամը 5էն 7, 18, Cité Trévise, մէթրօ Cadet:

Երեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ ժամը 5էն 7, 9, Rue Jouye - Rouve, մէթրօ Belleville եւ Pyrénées

Հեռաձայն Mel. 50—09:

Հ. ՉԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԶՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)

Tél. Tondaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւուրհանդերը ժամագրութեամբ:

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն

364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)

Մէթրօ Porte de Versailles, Թել. Vaug. 52—06

Օթոպիւս AG. 33, 89

Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամը 10էն 20

Իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15, եւ ժամադրութեամբ

Alimentation «TRÉVISE»

Իր անմահական սուրճով

Café "HAREM,,

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՒԻՒԿ ՉԵՂՔ

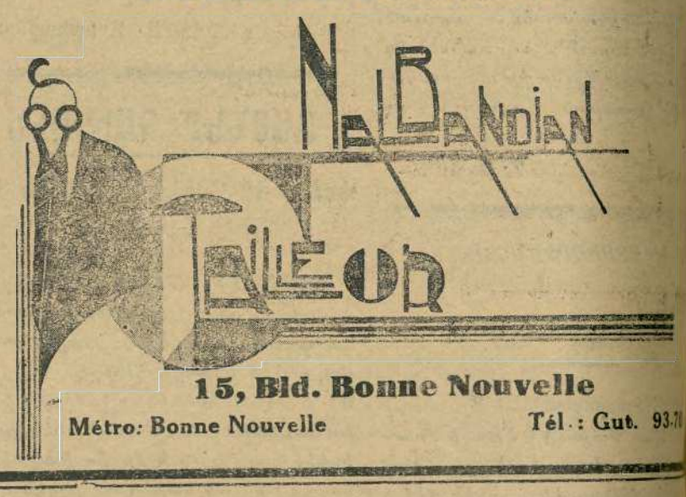
Մտացած եւ պուլկարական ընտիր ճենոյ ժակ սպներ եւ քաւէվալ, սուրիական դհին եւ փէքմէզ

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ

Tél. Taitbout 40—63

30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

Hommes et Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ԿՈՒԶՈՒԻՆ քոնֆէքսիոն քորսաժի վարժ կարուհիներ: Դիմել Պ. Դաս Ալիքսանեանի, 5, Rue Lachelier, մէթրօ Porte de Choisy:

ՔՈՆՖԷՔՍԻՈՆԻ տուն մը կ'ուզէ մասնչներու մէջ քոնֆէքսիոն ապրանք ծախողներ: Ապրանքները պիտի տրուին ապառիկ (աև fօնսիեռասիոն) չծախուածները կառ առնելու պայմանով կ'ուզուի նաեւ վլասիէ մը որ ըլլայ 14 — 20 տարեկան աշխոյժ լաւ ֆրանսերէն խօսող պատանի մը :

Դիմել՝ « Ճառաչ »ի վարչութեան :

UN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

Véritable Anisette Orientale

ԶՈՒՏ ԹԱՂՈՂԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕԳԻ - ازمدن معمول خالص راق

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ԲԱՓԸ ՏԻՐՔ

Զուտ իւղոդէ քաղ
եւ անիսոնով պատ
ուած հայկական օղ
ԲԱՓԸ ՏԻՐՔ, Զուտ
արուեստական օղիներ
ձեր ստամոքսը կ'պղ
դիշերները ջուր կը խ
եւ կը վնասէ ձեր
տութեան: Խմեցէք
ԲԱՓԸ ՏԻՐՔ որուն
րատ, կազդուրիչ եւ
ժարեր ըլլալը հաստ
ուած է:

Dalakupeian, 2
St. Lambert et 6
Suffres, Marseil

ՊԱՆԱՅԻՏ ՄԻՆՉ ՎԱՃԱՌՔՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ

19 Cours Julien, Marseille

Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի յարգելի յաճախորդներուն որ սեզոնի առթիւ սկսած ենք, ամենայն տիր ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի գիներով:

Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 67-57 67-58

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ

ՅՈՒՄԱԿՆԵՐ՝ ամէն տեղի համար, Հայ ճամբորդներու հաճար ամենաւոր գին: Ընդունիք Թափակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎՄՏԱՀԵԼԻ ՏՈՒՆ

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
11, Rue Dumont — PARIS (13)

ԳԱՑԷՔ ՏԵՍԷՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Cadet

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ՄԱՐՏ JEUDI 24 MARS 1938

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ :—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ռուբիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3687

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ջիւթ Ծաւմելոյի ժամանակ չէ

Մեր երկրաւոր հարցումներէն ինքնին կը ծնին ուրիշ հարցեր :

Տարիներէ ի վեր տպուածքներ, մեղադրանքներ, նոյնիսկ լուրանքներ եւ անէծքներ կը լսուին անոնց դէմ որ ուղղակի կամ անուղղակի դեր կատարած, պատասխանատուութիւններ ստանձնած են մեր հանրային կեանքին մէջ :

Մասնաւորապէս ծանր են բողոքները՝ քաղաքական գործունէութեան մասին : Առտուն կանուխ արթնցողը քար մը կը գլորէ : կը դառնայ : Վճիռները կ'արձակէ : Մեղքը կ'ուսուցանէ :

Այդ պարագան չէ որ պիտի քննենք այստեղ :

Բոլոր ազգերու մէջ ալ, անցեալի ուսումնասիրութիւնը, վերաքննութիւնը, մանրակրկիտ վերլուծումը տարբեր պարագաներու մէկն է, յաջորդ սերունդներուն համար : Մանաւանդ երբ կը կատարուի ձեռնհասութեամբ եւ կատարեալ բարեխղճութեամբ :

Այս պարագան աւելի կը ծանրանայ մեզի համար, քանի որ, վաղվոյն եւ դիւրահաւան ժողովուրդ, ընդհանրապէս տրամադիր ենք ատուերը իրականութեան հետ չփոթելու : Ցաճախ պարզ բաղձանքներ կամ յանդուգն թռիչքներ մեր ոտքը գետնէն կտրել տուած են :

Արդ, այս բոլորը ձգելով անկաշառ պատմագրին եւ քննադատին, բանանձեւենք մեր հարցումը :

Ի՞նչ կը բանին անոնք որ պատմութիւն կ'ուսումնասիրեն, վերաքննութեան փորձեր կը կատարեն 15 -- 20 տարիէ ի վեր, կարդալով, լսելով, պրպտելով :

Մեր յիշած ժամանակաշրջանը ոչ կարճ է, ոչ ալ անյարմար, եզրակացութեան մը յանգած ըլլալու համար .

Բայց մեկնումի եզրակացութիւնը չէ որ արժէք ունի այսօր : Օրուան կեանքը չարժում եւ գործ կը պահանջէ, աշխատանք եւ պատասխանատուութիւն կը պարտադրէ :

Ի՞նչ օգուտ քերթել «Նիւթեր պատմութեան համար», եւ հանգանքներ կամ լուսանքներ արձակել, երբ գործելու, վերիպումները դարմանելու եւ չիտակ ճամբան գտնելու միտք չունինք : Երբ քու կարդիդ պատրաստ չես պատասխանատուութիւններ ստանձնելու : Դրօշի մը տակ մտնելու : կամ նոր դրօշ մը պարզելու :

Մեր կեանքը չի հանդուրժեր ակադեմական պերճանքներու : Մանաւանդ օրուան այս ժամուն :

Աւելի դիւրաւորելով հարցումը, ի՞նչ նորութիւն եւ ալեկոծութիւն կը խոստանան, կը ստանձնեն այն տարրերը որ հասունցան վերջին քանի մեկ ընթացքին :

Անօգուտ է տրտնջալ այս կամ այն ծրագրին, մեթոտին, դէպ – կավարութեան դէմ, երբ ընդունակ չես, պատրաստ չես նորը դնելու անոնց տեղ, եւ արժեցնելու արդար յաւակնութիւններդ :

Քաղաքական կեանքը մշտնջենական չարժում է եւ հոլովում : Չին քշելու համար անհրաժեշտ է նախ ձի մը ճարել : Հեծնելու, վարելու արուեստը սորվիլ եւ ասպարէզ նետուիլ, որքան կը կարէ աչդ : Որքան կը զօրէ ուժդ :

Այս խնդիրը սերտ կապ ունի մեր դրած հարցին հետ :

Երբ կ'ըսենք թէ ժամանակը եկած է ուժերը ամփոփելու , արթուն հսկելու, դէպքերուն ընթացքը վերլուծելու եւ իրաւասու օրկան մը, կեդրոնական հասոյթ մը ապահովելու, մենք հարցը չենք ըմբռներ այնպէս ինչպէս պատերազմէն առաջ :

Այն առեն մարդիկ վարժուած էին «երեւելեաց ժողովներ » կազմելու, յափշտակուելով զանազան հանդամանքներէ, տիտղոսներէ, համբաւներէ : Եւ այդ ժողովներուն «հոգին սուրը»ն ալ ընդհանրապէս վեղարը կ'ըլլար : Կամ անուանի հոգեբանութիւնը :

Եթէ կ'ընդունինք որ ժամանակները փոխուած են եւ պատմութիւնն ալ իր դասը տուած է, ապա ուրեմն ասպարէզ իջէք, միասին բերելով ձեր խղճը,-- խելք եւ աշխատանք :

Մենք այսպէս կ'ըմբռնենք վերազնահատման, երխտասարդացման չարժումը :

Ահա մէջտեղն են բոլոր քաղաքական հոսանքները, իրենց դրանանքով, տարողութեամբ եւ գործունէութեամբ :

Չէ՞ք ուզեր այս դրօշը, -- մէկ միւսին տակ, ապաւինեցէք երրորդին : Բայց, ընտրեցէ՛ք, վերջապէս, ձեր ճամբան :

Միայն ծերացածներն ու հեղգացածները, կամ «տիլէթանթ»ներն ու «ամաթէօր»ները են որ չեն կրնար որոշում տալ :

Փառք Աստուծոյ, Անատոլուի խորերն ալ չենք այլեւս, որպէսզի կարենանք չքմեղանքներ հիւսել,-- անկիւն մը քաշուելու եւ ձիւթ ծամելու համար : Կամ պատուհանին առջեւ նստելու եւ ասոր - անոր խօսք նետելու համար :

Ահա ձեզի օրինակ՝ ամբողջ Եւրոպան : Նոյնիսկ Ասիան ու Ափրիկէն :

Եթէ չատ մը երկիրներու մէջ պետութիւնն է որ կը կազմակերպէ ամէն բան, անդին կան ուրիշ երկիրներ ալ ուր ինքնագործունէութիւնը հրաշքներ կը կատարէ :

Եթէ ուրիշներուն համար օրուան իշխանութիւնը մղիչ ուժ է, մեր պատմութիւնը, ներկայ ողբերգութիւնը տասնապատիկ աւելի զօրաւոր ազդակ մը կը կազմէ, կը բաւէ որ ամէն մէկը, անհատ կամ հոսանք, պարտականութիւն սեպէ իր բաժինն ստանձնել, յանուն այս հալածական ժողովուրդին բարօրութեան :

Ուրիշները վերապինում կը կատարեն, աննախընթաց մոլեգնութեամբ :

Թող մեր վերապինումն ալ հոգեկան ըլլայ ,-- կորով կազմակերպուելու եւ գործելու : Տքնելու : Անվհատ վճռակամութեամբ եւ խանդավառ նախանձախնդրութեամբ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

7-8 ՄԻԼԻԱՌ ՖՐ.Ի ԲԱՑԱՌԻԿ ՎԱՐԿ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ ՔՈՒԷԱՐԿԵՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԸ

Փոխառութիւնը յետաձգուած է առայժմ

Կառավարութեան ստիպողական պահանջին վրայ, երեսփ. ժողովը առջի օր քուէարկեց երկու կարեւոր օրինագիծներ, մասնաւորապէս դիւրացնելու համար ազգային պաշտպանութեան կազմակերպումը :

Առաջին օրինագծով Պանք տը Ֆրանսը 5 միլիառ ֆրանքի յաւելուածական գումար մը պիտի յանձնէ պետական գանձին :

Երկրորդ օրինագծով, ֆրանքին պաշտպանութեան համար տրամադրուած գումարին չափը՝ 2 միլիառ ֆրանք, պիտի փոխանցուի ազգ. պաշտպանութեան նորահաստատ անտուկին : (Արմատական օրկանը այս չափը կը հաշուէ 3 ուկէս միլիառ ֆրանք) :

Առաջին օրինագիծը քուէարկուեցաւ 243ի դէմ 343 ձայնով, երկրորդը՝ 137ի դէմ 379 ձայնով, ինչ որ չատ մեծ յաղթանակ մը չի նկատուիր կառավարութեան համար : Վիճաբանութիւնները տեւեցին երկու ժամ եւ երկու օրինագիծները անմիջապէս յղուեցան Սենատոյին, որ կրնայ դժուարութիւններ յարուցանել : Այս վերջինը չատ ալ համաձայն չէ այսպիսի գործողութեանց եւ կը նախընտրէ փոխառութիւնը . բայց կառավարութիւնը առ այժմ չատ չի դատեր փոխառութեան դիմել, սպասելով որ կիրքերը հանդարտին եւ վստահութիւնը վերահաստատուի :

Տակաւին ամէն յոյս կտրուած չէ ազգ . միութեան դահլիճի մը կազմութեան համար : Կառավարութիւնը այս երկու օրինագիծները առաջարկած աթին, պաշտօնական դիակցով մը կը յայտնէր թէ եղածը առժամեայ կարգադրութիւն մըն է, ընդ առաջ երթալու համար անյետաձգելի պահանջներու :

Պանք տը Ֆրանսը 5 միլիառ ֆրանք եւս տրամադրելով կառավարութեան, այս վերջինը իրաւունք կ'ունենայ 20 միլիառ ֆրանք քաշելու դրամատունէն : Նախապէս արտօնուած դումարին առաւելագոյն չափն էր 15 միլիառ, իսկ աւելի առաջ՝ 10 միլիառ :

Երկու օրինագիծներուն քուէարկութիւնը դժալափս ազդեց սակարանին վրայ : Տոլարը 32.73էն բարձրացաւ 33.10ի, անգլիականը՝ 162.62էն 163.64ի :

Երբ ազգ . պաշտպանութեան ինքնավար նստուկը հաստատուեցաւ Շօթանի կառավարութեան օրով, ծրագրուած էր 15 միլիառ ֆրանք ճարել փոխառութեամբ եւ ուրիշ միջոցներով : Անկէ ի վեր, երկու կարեւոր ազդակներ արգիլք հանդիսացան այս ծրագրին : Առաջինը՝ նոր դահլիճին կազմութիւնն էր, ընկերվարական ուղղութեամբ, երկրորդը՝ միջազգային կացութեան ծանրացումը : Այս երկուքն ալ բարոյապէս ազդեցին հանրային կարծիքին վրայ :

Վիճաբանութեանց ընթացքին , Պ. Լէոն Պլում պարզելով կառավարութեան տեսակէտները, խոստովանեցաւ թէ « ըմբռստ հոգեվիճակ մը եւ ընդհանուր անձկութիւն մը սառեցուցին օտար դրամագլուխը եւ դուրս դրկեցին ֆրանսական դրամը : Այս պարագան հետեւանք է Եւրոպայի լարուած կացութեան, որ պատճառ եղաւ մեծագումար դրամ քաշելու խնայողական սնտուկներէն եւ դրամատուներէն» : Վարչապետը մասնագիտական բացատրութիւններ ալ տալով, յայտարարեց .

— « Կառավարութիւնը երբեք տրամադրութիւն չունի քննարկելու այս առաջարկեալ անօրինութիւններով ստանալիք ապահովութեան վրայ : Գիտեմ, պիտի ըսեն թէ այս կարգի գործողութիւններ կ'առաջարկէ այն կառավարութիւնը որ պատրաստ է իշխանութիւնը ձգելու : Բայց, ըսի առջի օրերէ ցորչափ գործի գլուխ կը գտնուի, զօրացած մեծամասնութեան վստահութեամբ, կառավարութիւնը պիտի չարունակէ վարել գործերը ինչպէս որ եւ է կառավարութիւն, այսինքն տեւելու կամքով » :

Ընդդիմադիրներէն Ֆլանէն, նախկին վարչապետը, եւ ուրիշ ազգայնական երեսփոխաններ քննադատեցին կառավարութեան քաղաքականութիւնը , բայց մեծամասնութիւնը չուզեց լսել : Անոնք դիտել տուին թէ կառավարութիւնը չահեր կ'ապահովէ ի վնաս ազդին, 50 առ հարիւր արժեզրկելով ֆրանքը : Լէոն Պլում պատասխանեց .— «Մէկն պարագայ մէջ, այս չահերը պիտի չտակացուին ազդին պաշտպանութիւնը կազմակերպելու » :

"ՖՐԱՆՍԱ ՁԵՆՔ ԿԸ ՂՐԿԷ՝ ՍՊԱՆԻՈՑ"

Տալատիէ չպատասխանեց այս հարցումին

Երեսփ. ժողովին նոյն նիստին մէջ, առտուն, բուռն տեսարաններ պարզուեցան , երբ ազգ. պաշտպանութեան նախարարը կը ներկայացնէր «զին ուրեակ ազգ»ի օրինագիծը :

Օրինագիծը հազիւ ներկայացուած, ազգայնական երեսփոխան մը խօսք առնելով յայտարարեց .

— « Երբեք հակառակ չեմ օրինագծին քուէարկութեան , բայց կ'ուզեմ վստահ ըլլալ առաջարկուած միջոցներու արդիւնաւորութեան մասին : Ազգ. պաշտպանութեան Պ. նախարարը վստա՞հ է թէ այս միջոցին մեր բանակին յատկացուած զէնքեր եւ ռազմանիւթ Պիրէնեաններէն անդին չեն ղրկուիր : Երկերը չի կրնար ըմբռնել որ մեր զինուորականները պարպուին, հոգ չէ թէ վճռքր քանակութեամբ, ի նպաստ կառավարութեան մը որ մեր զինակիցն ալ չէ : Ձի՞շդ է որ կը պարպուին : Դուք տրամադի՞ր էք, այո կամ ոչ, թոյլ տալու որ պարպուին : Եթէ «ոչ» պատասխանէք, ետ կ'առնեմ հարցումս : Եթէ չպատասխանէք, կը պահեմ զայն » :

Այլերը չերմապէս կը ծափահարէին, իսկ ձախերը կ'աղմկէին, անարդական խօսքերով :

Պ. Տալատիէ .— Չեմ հակնար թէ ինչպէս կ'ուզեն ձեւակերպական հնարք-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐը ՕՐԻՆ

ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐ

Ամէն օր կը կարդամ թերթերուն մէջ .— Անգլիական կառավարութիւնը ծանուցագիր մը ուղղեց, ֆրանսականը բողոքագիր մը փութացուց, սպանիականը խնդրագիր մը ներկայացուց, լեհականը սպասեց, խորհրդայինը կշտամբեց, Ամերիկեանը միջամտեց, թրքականը առարկեց, գերմանականը առաւ ետ ...

« Յառաջ » պետութիւն չէ : Ոչ իսկ ճահճագապետութիւն :

Բայց, իր չորս պատերուն մէջ ունենալով «պետ»եր, կը ներկայացնէ տեսակ մը իշխանութիւն : Կորիզ մը , հոգ չէ թէ չափազանց համեստ կտուրի մը տակ ապաստանած :

Չէ՞ որ ունի խմբագրութեան«պետ», վարչապետ, Հայաստանի բաժնի պետ, թրքական բաժնի պետ, «գաղթապետ», «փորձապետ», գրաշարապետ եւայլն :

Արդ, այս «պետերը» առջի օր ժողով գումարելով, ինծի պաշտօն յանձնեցին հետեւեալ ծանուցագիրը ուղղել առ որ անկ է,— բոլոր անոնց որ « Յառաջ »ի հետ կապ ունին... ձեռագրով .—

1. Վերջին անգամ կ'ազդարարենք ձեռագիրները գրել մաքուր, մելանով, եւ մէկ էջի վրայ :

2. Գրել կարճ եւ ամփոփ, սարէճ ծաւալէն խորհրդածութիւններ չխառնելով նիւթին հետ :

3. Հանդէսներու նկարագրութիւնը կոկել, խնամել, դարձնել աւելի կենդանի :

4. Երբ բղթակցութիւն մը կը հրատարակուի, ուշադրութեամբ կարդալ եւ սերտել կատարուած սրբագրութիւնները, մանաւանդ ուղղագրութիւնը, որպէսզի նոյն սխալները կամ անհոգութիւնները չկրկնուին, ինչպէս կ'ըլլայ տարիներէ ի վեր :

5. Ստորագրել ինչ որ կը դրկուի խմբագրութեան, հրատարակելի ըլլայ թէ ոչ : Մանաւանդ երբ մեղադրանք մը կ'ուղղէք : Ամբաստանողը պէտք է հաջութիւնն ունենայ նակատաբաց ելնելու : Եթէ բանաւոր պատճառներ ալ ըլլան ծածկանուն գործածելու, խմբագրութիւնը իրաւունք ունի գիտնալու գրողին ինքնութիւնը :

6. Երբ ազդ մը, ժողովի յայտարարութիւն մը կ'ուղղէք, մի մոռնաք նըշանակել հաւաքատեղին, օրը, ժամը :

7. Կարճ կապեցէք սա «անհնարին բացթողութեան»ները, «չբեղ»ները, «հոյակապ»ները, «պանծալի»ները :

8. Երբ հանդէս մը կը կազմակերպէք եւ նկարագրութիւնն ալ կ'երեւայ յաւելեալ եւ ճոխացեալ, անունները եւ հանգամանքներով, այլեւս աւելորդ է մասնաւոր յայտարարութիւններ ալ ղրկել, շնորհակալութիւն յայտնելու համար մասնակցողներուն,— բանախօսին, երգիչին, արտասանողին, դերասանին, յուշարարին, նախագահին : Մանաւանդ որ, այդ շնորհակալութիւնը կը յայտնուի արդէն օրուան նախագիծին կողմէ : Ոչ միայն մասնակցողներուն, այլեւ ներկաներուն...

9. Ձառերը նկարագրած ատեն , շատ լայն մի բանաք ձեր թեւերը, եթէ վստահ չէք թէ պիտի կրնաք հարազատօրէն ներկայացնել : Կը բաւէ յիշել միտքը : Կարեւոր պարագաներուն, ջանացէք բուն իսկ բանախօսէն առնել ձեռագիրը :

10. Գրեցէք օրը օրին : Ծիծաղելի չէ՞ **10 — 15** օր վերջը տպել Փարիզի մէջ կատարուած հանդէս մը, երբ այդ օրէն բղթակցութիւն կրնայ գալ Իրանէն կամ Իրաքէն :

Դեռ ուրիշ պատուէրներ ալ յանձնարարեցինք ինծի, բայց առարկեցի թէ շատ է, մէկ անգամուան համար :

Եթէ միայն այսքանը լսէին ...

Վ.Ա.Հէ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՄԵՌՑՈՒՑԱԾ ԵՆ ՍԱՀԱԿ ՏԷՐ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆԸ

Առեւի եսայեանն ալ ապաննուած?

Մարտ 17ին հրատարակած էինք չարք մը քառնեալի տեղեկութիւններ՝ Հայաստանի մէջ կատարուած գնդակահարութեանց եւ ձերբակալութեանց մասին, քաղելով մասնաւոր աղբիւրէ մը :

Այդ նկարագրութենէն կ'երեւար որ անցեալ աշնան, եւ դեռ աւելի առաջ, գնդակահարուած կամ Զեկայի գնտանին մէջ ոչնչացուած են առ նուազն 16 հոգի, բոլորն ալ ծանօթ անձեր :

Կողմնակի աղբիւրէ մը կը տեղեկանանք թէ սպաննուած է նաեւ Արսէն Եսայեան, որ Փարիզ եկած էր քանի մը տարի առաջ, իբրեւ նախադահը Հայաստանի Տնտեսական Գերագոյն Խորհուրդին : Առեն մը մէկդի նետուելէ վերջ , Արսէն Եսայեան նշանակուեցաւ Հօկի նախագահ, եւ Մոսկուա գնաց, չուայլ հաւատարիքներ ստանալով : Ստեղծանի ողբերգութենէն վերջ, իր արեւն ալ խաւարեցաւ, եւ «Ա. Հայաստան»ը օր մը պատահաբար դրեց թէ ձերբակալուած է : Այս երիտասարդը Տրապզոնցի էր, ջարդերէն ազատուած եւ Պաթում փոխադրուած բեկոր մը, եւ բոլշեւիկեան չարքերը մտած՝ դեռ 18 տարեկանին :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, Սահակ Տէր Գաբրիէլեան, նախկին վարչապետը, սպաննուած է հետեւեալ պարագաներուն մէջ.—

Զեկան ծանր մեղադրանքներ կ'ուղղէ Սահակ Տէր Գաբրիէլեանի դէմ, չարելով սովորական բառերը,— հակայեղափոխական, ազգայնական, փաշական, անջատական եւն. : Ամբաստանեալը կը պահանջէ որ զինքը դառնան Զեկայի վարիչին՝ Մուղդուսիի հետ դէմ դիմաց : Զեկան իբրեւ թէ հաւանութիւն կը յայտնէ, եւ երբ ամբաստանեալը կը սկսի խօսիլ, տրուած նշանի մը վրայ երկու չեկիստներ սեղանին վրայ դնուած խոշոր կաղամարը առնելով կ'ընդհարձակին դլուխն : Ցետոյ խեղդելով Զեկայի վերնայարկի պատուհանէն վար կը նետեն եւ կը յայտարարեն թէ «անձնասպան եղաւ» : (Անչուշտ նմանօրինակ պարագաներու մէջ «անձնասպան» եղած էր նաեւ Աղասի Խանջեան, 1936 յունիս 9ին...) : Այս դէպքէն վերջ կը սպաննուի նաեւ Մուղդուսի :

Մեր տեղեկատուն կը յայտնէ թէ բանտարկուած է նաեւ Գրիգոր Վարդանեան, Հօկի երբեմնի նախագահը (Տրապզոնցի), ամբաստանուելով թէ 200.000 տոլարի դեղծում մը կատարած է : Վերջապէս , Դ. Շահվէրտեան ամբաստանուած է եղեր ոչ միայն իբրեւ լրտես, այլեւ իբրեւ կաշառակեր՝ ներգաղթի գործողութեանց առթիւ :

Գերմանիա, Պալքանները եւ Թուրքիա

Մարաջախտ Կէօրինկ Եուկոսլաւիա պիտի այցելէ, ապրիլ 10ի քուէարկութենէն եւ խորհրդարանին ընտրութենէն վերջը : Վարչապետին հետ տեսակցելէ վերջ, աչքէ պիտի անցընէ կարգ մը զինուորական եւ օդանաւային հաստատութիւններ : Մասնագէտներ ալ պիտի ընկերանան իրեն : Իսկ արտաքին նախարար Ֆօն Ռիպպենթրոփ Վարշաւա պիտի երթայ, ինչ որ մեծ հետաքրքրութիւն կը չարժէ : Աւելի վերջը, նախարարը կը խորհի այցելել Պալքանեան պետութեանց մայրաքաղաքները, ինչպէս եւ Թուրքիա, զօրացնելու համար Գերմանիոյ քաղաքական ազդեցութիւնը Մօտաւոր Արեւելքի մէջ :

Միւս կողմէ, Սոֆիա եւ Պուքրէշ պիտի երթայ Ռէվելէր, Գերմանիոյ պատուիրակը Աւստրիոյ մէջ : Վերջապէս, կարգ մը չրջանակներու մէջ կը հաւատքեն թէ Ֆոն Փափէն Լոնտոն, իսկ Տոքթ. Շախթ կեդր. Եւրոպա պիտի երթան :

ԳԵՐՄԱՆԵԻԱԻՍՏՐԻԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

3.— ԶԳՏՈՒՄ ԴԷՊԻ ԱՐԵՒԵԼՔ

1871ի Ֆրանքֆուրթեան պատերազմէն վերջ վրուսիական - աւստրիական մրցակցութիւնը հաշուեյարդարի ենթարկուած էր այլեւս : Իւրաքանչիւրը կ՚ըսիլ կազմած էր նոր կայսրութեան մը : Փրուսիան՝ առանցքն էր Գերման կայսրութեան, Աւստրիան՝ աւստրեհունգար կայսրութեան :

Այս երկու կայսրութիւնները պիտի չուշանային հիմը դնել միակցութեան մը :

Աւելորդ է ըսել մինչեւ ընդհանուր պատերազմ, եւրոպական բոլոր տագնապներու ընթացքին Աւստրիոյ - Հունգարիոյ քաղաքականութիւնը սերտօրէն կապուած, աւելի ճիշդ ենթարկուած էր տեւականապէս Գերմանիոյ քաղաքականութեան :

Գերման քաղաքականութիւնը ձեւով եւ ոգիով զինապաշտ եւ կայսերապաշտ, 71ի յաղթանակէն վերջ, խլած տարօրէն ընդգրկեց համաչխարհիկ դերօրութեան նպատակակէտ մը : « Մեր ապագան ծովերուն վրայ է » ըսաւ Վիլհելմ Բ. « Մեր վառօդը միշտ չոր, մեր սուրը միշտ հատու պահելու ենք» պատգամեց :

Ու յամառօրէն ան սկսաւ չուկաները փնտռել իր յարձակուն ճարտարարուեստին ու բարգաւաճ առեւտուրին առջեւ : Հոգ չէր թէ այդ ճամբուն մէջ ան ճակատ ճակատի դար անգլիական կամ Ֆրանսական չահերու դէմ :

Այս ուղղութեան վրայ Գերմանիա իր աչքերը դարձուց դէպի Պալքան - ները, մանաւանդ դէպի Օսմանեան հիւանդկաս պետութիւնը : Պիզմարք չէ՞ր ըսած ժամանակին. — « Մեր Ախրիկէն Պալքաններու վրայ կը գտնուի » :

Գերմանիոյ այդ ձգտումը համաձայն էր մինակամայն Աւստրիոյ - Հունգարիոյ չահերուն, որովհետեւ այս պետութիւնն ալ խոր պատճառներ ունէր Պալքանները իր ազդեցութեան չրջանակին մէջ առնելու :

Գերմանիոյ եւ Աւստրեհունգարիոյ միացեալ, համերաչխ այդ ձգտումը, դէպի Պալքանները, դէպի Օսմ. կայսրութիւնը տարածուելու , — ինչպէս ծանօթ է — կոչուած է Տրանիֆ Նախ Օսթըճ, թափանցում դէպի Արեւելք :

Իւրաքանչիւրի չարժառիթը տարբեր էր բնականաբար, Աւստրիա - Հունգարիա Պալքաններու մէջ նախ կը չանար հակակշռել ու չեզոքացնել մասնաւորաբար սերպիական փոքր պետութեան դերը, որովհետեւ ասիկա քաղաքական մեծ հմայք մը կը տարածէր Աւստրիա - Հունգարիոյ մէջ հաստատուած հարաւային Սլաւներու, Եուկոսլաւներու վրայ : Պետական վարանդ մըն էր ատիկա : Սերպիան մինչեւ Պալքաններու մէջ յատկապէս մարտկոցն էր ռուսական ազդեցութեան. հակակշռել Սերպիոյ՝ կը նշանակէր պայքարիլ սլաւական - ռուսական կարեւոր սպառնալիքին դէմ :

Կար նաեւ տնտեսական չարժառիթ մը, Աւստրիա - Հունգարիա կը ցանկար նաեւ իւրացնել Մակեդոնիան, Սելանիկը, ինչ որ իրեն պիտի ընձեռէր ելք առաջնակարգ դուռ մը, ազատ կուռան մը արեւելեան Միջերկրականի վրայ : Առեւտրական, տնտեսական ու զինուորական ինչ անհաչուելի առաւելութիւնները կը ներկայացնէր Սելանիկը երկուորեակ պետութեան ազդային տեսակէտով :

Գերմանիոյ արեւելեան քաղաքականութիւնը կը թելադրուէր ուրիշ, աչխարհակալական նպատակներէ : Ան կը չանար Օսմանեան պետութիւնը տանել իր տնտեսական - զինուորական թեւարկութեան տակ, Անատոլուն վերածել Գերման գաղթավայրի մը եւ մանաւանդ գլուխ հանել Պոլիս-Պաղտատ երկաթուղին վիթխարի ծրագիրը,որ իր ձեռքին մէջ պիտիդառնար ոչ միայն տնտեսական հսկայ գործօն մը, այլեւ քաղաքական -ռազմավարական զէնք մը, ուղղուած մի - ւնկրամային Ռուսիոյ, Ֆրանսայի , բայց մանաւանդ Անգլիոյ կենսական չահերուն դէմ :

Ջ՛ որ Պոլիս - Պաղտատ - Պասրա երկաթուղին ամենակարճ, երկրաչափական ճամբան էր դէպի Հնդկաստան :

Այս գիծը տարբեց Եւրոպան, Գերմանիա ուղեց օգտագործել գիծը յատուկ բերելու եւրոպական պատերազմը, զոր կը մաղթէր, րոպէն նպաստաւորը ըլլալ կը թուէր :

Յունիս 5ին Փոցտամի մէջ գերման կառավարութիւնը կը քննէր պատերազմի հաւանականութիւնը ու կ՚ընդունէր, Յուլիս 7ին նոյն որոչումը կ՚ընդունէր Վիէննայի մէջ :

Յուլիս 22ին Աւստրիա - Հունգարիա Սերպիոյ կը յանձնէր անընդունելի վերջնագիր մը : Անկախ պետութիւն մը չէր կրնար համակերպիլ աստր : Աչխարհ զգաց որ պատերազմի գրգռիչ պատրուակ մըն է այդ : Ամէն պատճառակայ աստատելու որպէս վերջնագրին պատճէնը թելադրուած էր Գերմանիայէն իսկ :

Թէեւ Սերպիա լայն չափով կ՚ընդունէր վերջնագրին պայմանները, բայց Աւստրիա, Գերմանի սպայակոյտի ճնշման տակ, խզեց յարաբերութիւնները Սերպիոյ հետ : Սերպիոյ հաղարաբար պատասխանէն կէս ժամ վերջ Աւստրիոյ դեսպանը կը հեռանար Պելկրատէն, աչխարհը կատարուած իրողութեան մը առջեւ դնելով : (25 յուլիս) :

28 Յուլիս, Աւստրիա պատերազմ կը հռչակէ Սերպիոյ դէմ, Գերմանիոյ կատարեալ թոյլտուութեամբ ու դրդումով, հակառակ համաձայնական պետութեանց միջամտութիւն փորձերուն :

29 Յուլիս Պելկրատ կը ռմբակոծուի : Ռուսական զօրաչարժ :

Օգոստոս 1.— Գերմանիա պատերազմ կը յայտարարէ Ռուսիոյ դէմ...:

Ալ այնուհետեւ դէպքերը ընթացան թաւալգլոր, զղրդուելի արագութեամբ. արիւնի պետերը կազմեցին հեղեղը, կազմեցին կարմիր թաթառը ...

Պէտք չեմ տեսներ ոգեկոչել դեռ թարմ, անմոռանալի յիչատակները պատերազմի...

Գերմանիա իր քաղաքականութեան ակօսին մէջ պահեց միչտ Աւստրիան, վերջ, Սերպիա, Յունաստան հասած էին մինչեւ Ազբիական ծովուն ափը : Մսիկա կը խոխանէր Աւստրիոյ ճանապարհը: Սերպիոյ տարապայման ամուսը վերի վայր կը չրջէ իր քաղաքական հաչիւները : Լոնտոնի մէջ եւ - րոպական համաժողով մը չանաց կարգադրել Պալքանեան հանդոյցը : Աւստրիա եւ Գերմանիա չարաչուք դեր մը խաղացին, Աւստրիա զօրաչարժ յայտարարելով, սպառնաց քալել Սերպիոյ վրայ,— եթէ անիկա չհեռանար Ազբիականի ափերէն : Աւստրիոյ պահանջումովը ստեղծուեցաւ Ալպանիոյ իրտուելիկ իչխանութիւնը : Իսկ Գերմանիա իր կողմէ ջուրը ձգել տուաւ հայկական բարենորոգումներու լայնամիտ ծրագիր մը :

Բոլոր այս իրադարձութեան ընթացքին Աւստրիա - Հունգարիա կը գործէր Գերմանիոյ հետ համախոհ - հուրդ : Շատ յաճախ Վիէննա իր հրահանգները կը ստանար ուղղակի Պերլինէն : Աւստրեհունգար պետութիւնը Պալքաններու մէջ գրօչակիրն էր Պաչտօնական Գերմանիոյ, անոր ղի - մակը, անոր բաները :

Աւիւա բացայայտ եղաւ մանաւանդ 1914 յուլիսին : Ցունիս 28ին Սարայեվոյի մէջ կը սպաննուէր Աւստրեհունգարիա գահաժառանգը Ֆրանց Ֆէրտինանտ :

Այս դէպքը տարբեց Եւրոպան, Գերմանիա ուղեց օգտագործել դէպքը յաուաչ բերելու եւրոպական պատերազմ մը, զոր կը մաղթէր, րոպէն նպաստաւորը ըլլալ կը թուէր :

Ցունիս 5ին Փոցտամի մէջ գերման կառավարութիւնը կը քննէր պատերազմի հաւանականութիւնը ու կ՚ընդունէր, Յուլիս 7ին նոյն որոչումը կ՚ընդունէր Վիէննայի մէջ :

Յուլիս 22ին Աւստրիա - Հունգարիա Սերպիոյ կը յանձնէր անընդունելի վերջնագիր մը: Անկախ պետութիւն մը չէր կրնար համակերպիլ աստր : Աչխարհ զգաց որ պատերազմի գրգռիչ պատրուակ մըն է այդ : Ամէն պատճառակայ աստատելու որպէս վերջնագրին պատճէնը թելադրուած էր Գերմանիայէն իսկ :

Թէեւ Սերպիա լայն չափով կ՚ընդունէր վերջնագրին պայմանները, բայց Աւստրիա, Գերմանի սպայակոյտի ճնշման տակ, խզեց յարաբերութիւնները Սերպիոյ հետ: Սերպիոյ հաղարաբար պատասխանէն կէս ժամ վերջ Աւստրիոյ դեսպանը կը հեռանար Պելկրատէն, աչխարհը կատարուած իրողութեան մը առջեւ դնելով : (25 յուլիս) :

28 Յուլիս, Աւստրիա պատերազմ կը հռչակէ Սերպիոյ դէմ, Գերմանիոյ կատարեալ թոյլտուութեամբ ու դրդումով, հակառակ համաձայնական պետութեանց միջամտութիւն փորձերուն :

29 Յուլիս Պելկրատ կը ռմբակոծուի : Ռուսական զօրաչարժ :

Օգոստոս 1.— Գերմանիա պատերազմ կը յայտարարէ Ռուսիոյ դէմ...:

Ալ այնուհետեւ դէպքերը ընթացան թաւալգլոր, զղրդուելի արագութեամբ. արիւնի պետերը կազմեցին հեղեղը, կազմեցին կարմիր թաթառը ...

Պէտք չեմ տեսներ ոգեկոչել դեռ թարմ, անմոռանալի յիչատակները պատերազմի...

Գերմանիա իր քաղաքականութեան ակօսին մէջ պահեց միչտ Աւստրիան, օգտագործեց, զայն իր յետին նպատակներուն համար : Ու Գերմանիա իր պատերազմը պարտադրեց Աւստրիոյ, ինչպէս որ աւելի ուշ, կրկին «իր պատերազմը » պիտի պարտադրէր Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ : Գերման ազգայկոյտը իր հաչիւներուն զոհեց այս ժողովուրդներու կեանքը եւ ապահովութիւնը :

Պատերազմի ընթացքին Գերման բանակին անմասընծաց յաջողութիւնները հրապուրեցին պահ մը համագերմանականաններու հոգին : Համագերմանուհիւնը ցեղապաչտ տեսութիւն մըն էր, ծնած ժ. դարուն , որ կ՚ուզէր միակ պետական կազմակերպութեան մը մէջ ամփոփել բոլոր գերմանածին ազգերը եւ ժողովուրդները: Ամէնէն խանդավառները գերման ցեղին կը վերագրէին բացառիկ յատկութիւններ եւ բարձրագոյն կոչում մը :

Ձիշդ այն պահուն երբ Պուլկարիոյ միացումով ամբողջ Միջին Եւրոպան , Պալքանները եւ Թուրքիան միակ, անընդհատ տիրակալութիւն մը կազմեին, գերման զինուորական գերակայութեան տակ, համագերմանականները պատն նոր բանաձեւ մը, Mittel Europa,— Միջին Եւրոպա :

Միջին Եւրոպան, ըստ իրենց, պիտի ըլլար կեդրոնական Եւրոպայի վրայ նստած կուռ, միակուռ ու միահեծան պետական դանդուած մը, որ պիտի տարածուէր Պալթիկէն մինչեւ Ազբիական, մինչեւ Սեւ ծով եւ Եգէական: Բնական է այդ պետութեան տիրող տարրը պիտի ըլլար գերման ցեղը : Համաձայն այդ տեսութեան Միջին Եւրոպան կը կազմէ աչխարհագրական - տնտեսական ամբողջութիւն մը, ուր հողագործական, ճարտարարուեստական կեդրոնները իրար կը լրացնեն ու քանի մը ծովերու վրայ կը վայելեն արտածումի լայն ու ազատ դռներ : Պարզ է որ այդպէս խորհուրդներուն երեւակայութեան մէջ Միջեւրոպան կոչուած էր խաղալու տիրական դեր մը համաեւրոպական աչխարհի կեանքին ու պատմութեան մէջ: Այդ վիթխարի կազմին վրայ Պերլինէն պաղատաս ձգուող երկաթուղին պիտի կազմէր մայր երակը, թոյլ տալով հում նիւթի, չինանիւթի, քարիւղի ու ճարտարարուեստական արտադրութեանց հուժկու, ներդոր փոխանակութիւն մը :

Պերլին - Վիէննա : Պելկրատ - Սոֆիա - Պոլիս - Գոնիա - Ատանա - Պաղտատ... Ինչ հեռանկար, ինչ երազ :

Միայն թէ այդ վիթխարի գանդուածը, Միջեւրոպան տակաւ կէտ մը, Աբիւլհամեան կրունկ մը ունէր, որ Պալքաններու վրայ կ՚իյնար :

Եւ արդարեւ այդ կէտին է որ իջաւ չանթահարիչ հարուածը: 1918 սեպտեմբեր 15ին Փրանչէ - ս՚Էսբրէ ճեղքեց Մակեդոնիոյ պուլկարական ճակատը: Սեպտեմբեր 29ին Պուլկարիա զինադադար կը կնքէր Սելանիկի :

Ազդանչանը տրուած էր յաղթանակին : Սկիզբն էր երկանց :

Ու այդ ճեղքէն, չունչը փչեց, ամբողջ Միջեւրոպան, համագերմանականներու այդ երազը :

ՍԱՐԱՍԱՆ

Վաղելը ոչ մէկ բանի օգուտ ունի , պէտք է ժամանակին մեկնիլ.—

Լաֆոնթէն

ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Ամերիկեան միսիոնարական թերթ մը, «Քրիսչըն Սայէնս Մոնիթոր» թղթակցութիւն մը կը հրատարակէ Իրաքի Ասորիներու տեղաւորման մասին.—

Ներկայիս 12,000 Ասորիներ, որոնք ազատեցան Մեծ Պատերազմի ատեն Թրքական կոտորածներէն եւ 1933ի իրաքեան ջարդէն, ժամանակաւորապէս հաստատուած են Հիւսիսային Սուրիոյ Խապուր գետին եղերքները : Պաշտօնական տեղեկագիրներու համաձայն, Խապուրի Ասորիներուն թիւը 9,000 է, իսկ անպաչտօն տեղեկութեանց համեմատ՝ 12,000 :

Մնացածները, որոնց թիւը 18,000էն 20,000 կը հաչուուի, Իրաքի մէջ աւելի կամ նուազ անատուն վիճակ մը ունին :

Վերջին 22 տարիներու ընթացքին այս Ասորիներէն չատերը ութ անգամ իրենց համար տուներ չինած եւ ամէն անգամուն ալ տեսած են անոնց քանդուիլը :

Ազգերու Դաչնակցութիւնը քանիցս ծրագրեց անոնց մնայուն բնակավայր մը գտնել : Ծրագիրներ մչակուեցան Ասորիները փոխադրելու Պրազիլիա , Բրիտանական Կուիանա (Հարաւային Ամերիկա) եւ Սուրիոյ Ղապ գետին հովիտը : Ազգաժողովը հիմա կը ծանուցանէ որ այս բոլոր ծրագիրները ձախողած են :

Եթէ սակայն նոր լուծում մը չգտնուի, Ասորիներու մէկ մասը պիտի մնայ Իրաք, եւ միւս մասը՝ Սուրիա :

Մանդատները կը յայտարարեն թէ Ասորիները Թողլով իրենց այժմու վիճակին մէջ, անոնց համայնական կեանքը պիտի անյայտանայ հետզհետէ եւ Նեստորական Եկեղեցւոյ կազմակերպութիւնն ալ պիտի կորսուի :

Անոնք որ զացած տեսած են Ասորիներու այժմու բնակավայրը Խապուր գետին չրջանը, կ՚ըսեն թէ ողբալի պայմաններ կը տիրեն հոն : Անոնք նոյնիսկ անբաւարար սնունդ կը ստանան :

Նեստորական Եկեղեցւոյ պետը ի պաչտօնէ պետն է նաեւ ասորական ազգին՝ թէ՛ պատերազմի եւ թէ խաղաղութեան ատեն : Այդ պետը Մար Շիմոնն է, որ կը խորհի Միացեալ Նահանգներէն այցելել այս գարնան , հանդիպելու իր հօտին անդամներուն, որոնք հանդիստ եւ բարգաւաճ կեանք մը կ՚ապրին Ամերիկայի մէջ :

Իրաքի 1933ի կոտորածներէն ետք, Մար Շիմոն աքսորուեցաւ Կիպրոս : Թէեւ ան չի կրնար երթալ Սուրիա կամ Իրաք՝ տեսնելու իր ժողովուրդը, իրեն թոյլտուութիւն կ՚ընծայեն Անգլիոյ մէջ, պայմանաւ որ քաղաքական գործունէութենէ հեռու մնայ : Մար Շիմունի ընտանիքը տակաւին կը բնակի Կիպրոս :

Մար Շիմոն տիտղոսը ժառանգական է եւ հօրեղբօրմէն կ՚երթայ եղբօրորդիին : Այժմու Մար Շիմունը եբիտասարդ մըն է որ կը խօսի ու կը գրէ կատարեալ անգլերէն: Քանի մը տարի առաջ ան կ՚ուսանէր Քէմպրիճ (Անգլիա) Ուէսլեան Տունը, առանց պաչտօնապէս ուսանող ըլլալու համալսարանին :

Ազգերու Դաչնակցութեան Ընդհ . Ժողովի անցեալ նիստին էր որ յայտարարուեցաւ թէ Ասորիներուն համար որոնք կը չարունակեն ապրիլ Իրաքի մէջ, պէտք է ստեղծուի ինքնավար շրջան մը Ասորական Հարցը :

Բայց ծանօթ է որ Իրաքցիները ուզեր Ասորիներու ներկայութիւնը իրենց երկրին մէջ: Ազգաժողովը հալ Սեպտեմբերի նիստին Իրաքի ներկայացուցիչին հետ խոստում տուաւ Իրաքի որ պիտի օգնէ Ասորիներուն ինքնավարութեան մասին կատարուելիք ուսումնասիրութեան : Նախարարն ալ ըսաւ.

— Եթէ Ասորիները վերջնական չափ հաստատուին իրենց յատկապէս երկրագործական եւ արօտավայր տարածութեան վրայ, կրնան վստահ ըլլալ որ պիտի օգտուին Իրաքի երկրագործական նպատակներու համար յատկացուցած գումարներէն :

Պ. Սուտոն այն տուն աւելցուց որ երկրագործական տեղաւորութեան մասին մանրագէտ անձ մը պիտի կուգէ քննութիւն կատարելու այդ մասին, այսինքն Ասորիներու իրենց ղրացիներու վիճակին մասին :

Նոյն տուն Հիւսիսային Սուրիոյ Խապուրի չրջանին մէջ ժամանակաւորապէս տեղաւորուած Ասորիները որ մնան մնայուն կերպով: Մանր դժուարներ կը յայտնուին որ ասիկա դիւրին եւ հեշտ լուծում մըն է, վասնզի մշտնջենաւորէ Ասորիներու բաժանումը երկու մասերու, բայց ամէնէն դէշն այն է որ սուրիացի Արաբները չեն սիրեր զանոնք: Եւ երբ երկու տարի եւս Սուրիա անկախ դառնայ Ֆրանսացիները հեռանան, Խապուրի չրջանը պիտի իյնայ Արաբներու հակչռին տակ :

Թուրքիա եւս, որուն սահմանը քանի մը քիլոմեթր անդին է, կը հակակի Ասորիներու տեղաւորման այդ չրջանին մէջ :

Ամէն երկու տարի առաջ Թուրքիոյ պաչտօնապէս բողոք արձանագրել սահմանէն մինչեւ 100 քիլոմեթր տեղաւորութեան վրայ Ասորիներու տեղաւորման դէմ : Խապուրի վրայ տեղաւորուած Ասորիներէն ոմանք քիլոմեթր հեռու են Թրքական սահմանէն :

Սուրիացի Արաբները միչտ հակառակ են Ֆրանսական այն քաղաքականութեան որ Ասորիներուն բնակավայր մը գտնելու ջանք կ՚ընէ :

Ասորիներու տեղաւորման համազգային կոչ ընող կազմակերպութեան քարտուղար Հաբիբ Կէչյէ սոյն յայտարարութեան վրայ դրուած տեղեկագրի մէջ կ՚ըսէ.

— «Քանի հազար կամ աւելի Ասորիներ, որոնք այժմ կը բնակին պիտի հարկադրուին մնայուն կերպով մնալ այդ երկիրը, հակառակ նպատակին եւ իրենց փափաքին եւ հակառակ Ազգաժողովի բրիտանական, Ֆրանսական եւ իրաքեան կառավարութիւններուն տուած որոչումներուն, անոնք կը ճանչնային Իրաքն Ասորիներու բնակավայր մը դարձնելու ոչ միայն մարդասիրական պատճառներով, այլ եւ այն պարտութեանց եւ հատանական վճռառութիւն համար որոնք առաջ պիտի գան եթէ անոնց համար որեւէ տեղ չգտնուի» :

Այս հարցով զբաղող բոլոր ժողովներուն տեղեկութիւնները հաստատեն որ Ազգաժողովը ձախողած է Ասորական հարցը :

Բայց ծանօթ է որ Իրաքցիները ուզեր Ասորիներու ներկայութիւնը իրենց երկրին մէջ: Ազգաժողովը հալ Սեպտեմբերի նիստին Իրաքի ներկայացուցիչին հետ խոստում տուաւ Իրաքի որ պիտի օգնէ Ասորիներուն ինքնավարութեան մասին կատարուելիք ուսումնասիրութեան : Նախարարն ալ ըսաւ.

— Եթէ Ասորիները վերջնական չափ հաստատուին իրենց յատկապէս երկրագործական եւ արօտավայր տարածութեան վրայ, կրնան վստահ ըլլալ որ պիտի օգտուին Իրաքի երկրագործական նպատակներու համար յատկացուցած գումարներէն :

Պ. Սուտոն այն տուն աւելցուց որ երկրագործական տեղաւորութեան մասին մանրագէտ անձ մը պիտի կուգէ քննութիւն կատարելու այդ մասին, այսինքն Ասորիներու իրենց ղրացիներու վիճակին մասին :

Նոյն տուն Հիւսիսային Սուրիոյ Խապուրի չրջանին մէջ ժամանակաւորապէս տեղաւորուած Ասորիները որ մնան մնայուն կերպով: Մանր դժուարներ կը յայտնուին որ ասիկա դիւրին եւ հեշտ լուծում մըն է, վասնզի մշտնջենաւորէ Ասորիներու բաժանումը երկու մասերու, բայց ամէնէն դէշն այն է որ սուրիացի Արաբները չեն սիրեր զանոնք: Եւ երբ երկու տարի եւս Սուրիա անկախ դառնայ Ֆրանսացիները հեռանան, Խապուրի չրջանը պիտի իյնայ Արաբներու հակչռին տակ :

Թուրքիա եւս, որուն սահմանը քանի մը քիլոմեթր անդին է, կը հակակի Ասորիներու տեղաւորման այդ չրջանին մէջ :

Ամէն երկու տարի առաջ Թուրքիոյ պաչտօնապէս բողոք արձանագրել սահմանէն մինչեւ 100 քիլոմեթր տեղաւորութեան վրայ Ասորիներու տեղաւորման դէմ : Խապուրի վրայ տեղաւորուած Ասորիներէն ոմանք քիլոմեթր հեռու են Թրքական սահմանէն :

Սուրիացի Արաբները միչտ հակառակ են Ֆրանսական այն քաղաքականութեան որ Ասորիներուն բնակավայր մը գտնելու ջանք կ՚ընէ :

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Frans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

Ինքնաչարժը կամուրջին Բեթայի ղլուխը հասնելէ վերջ, սկսաւ սրընթաց բարձրանալ բլուրն ի վեր, ալ կողմը ձգելով Գալաթըսարայն ու Հըդրէի Աչտարակը որ կը տիրապետէ քաղաքին վրայ : Եւրոպացիներուն թաղն էին արդէն : Բանի մը վայրկեան վերջը հասան Բեթա Փալասի սանդուկը :

Սուիհին չատ զոհ մնաց, երբ յանկարծ ապահովել սենեակ մը չորրորդ յարկին վրայ, եւեւի կողմը, հեռու փողոցին անընդհատ ժխորէն : Պատուհանը իր առջեւ կը բանար քանդակելի տեսարան մը որ տանիքներէն բլուրն ի վար կ՚իջնէր հասնելով մինչեւ Ոսկեղջիւրի ափը : Այլազան գոյներու երթեւեկ մը կը սահէր ջուրի այդ հոյակապ ճամբուն վրայ որ Պոլսոյ պատմութեան մէջ կատարած է վենետիկի Մեծ Ջրանցքին դերը : Անդին, Սատմպուլի եղերքը հակայ չէնքերու կռնակէն հինաւուրց մզկիթներու գմբէթներն ու մինարէներն էին որ կը բարձրանային հորիզոնին վրայ — ուր արեւը արագօրէն կը սուզէր— յիչեցնելով հազարամեկ գիչերներու տեսարանները :

Մինչեւ որ Սուիհին պայուսակնե - րը քակեց, բաղնիք մտաւ ու փոխուեցաւ, արդէն չատ ուշ էր եւ կարելիութիւն չկար Մէքֆնարուն գտնելու իր գրասենեակը : Հետեւաբար որոչեց զանգոկը ճաչել եւ իրիկունը այնտեղ ներու երթեւեկ մը կը սահէր Ջուրի այդ հոյակապ ճամբուն վրայ որ Պոլսոյ պատմութեան մէջ կատարած է Վենետիկի Մեծ Ջրանցքին դերը : Անդին, Սատմպուլի եղերքը հակայ չէնքերու կռնակէն հինաւուրց մզկիթներու գմբէթներն ու մինարէներն էին որ կը բարձրանային հորիզոնին վրայ — ուր արեւը արագօրէն կը սուզէր— յիչեցնելով հազարամեկ գիչերներու տեսարանները :

Մինչեւ որ Սուիհին պայուսակնե - րը քակեց, բաղնիք մտաւ ու փոխուեցաւ, արդէն չատ ուշ էր եւ կարելիութիւն չկար Մէքֆնարուն գտնելու իր գրասենեակը : Հետեւաբար որոչեց զանգոկը ճաչել եւ իրիկունը այնտեղ անցընել՝ աչք մը նետելու համար թուրքերէն օրաթերթերուն եւ ամսագիրներուն վրայ որոնք կառավարութեան հակակչռին ենթարկուած ըլլալով հանդերձ, կրնային գաղափար մը տալ իրեն ժողովրդական խաւերու տրամադրութեանց մասին :

Վար իջաւ ու նախասենեակին մէջ տեսաւ լրագրավաճառի կրպակ մը : Եբիտասարդ աղջիկ մը նստած էր ներսը : Ստամպուլ, Ճիւմհուրիէթ, եւ Ուլուս թերթերը ուզեց եւ անգամ մը եւս նայեցաւ մանկամարդուհիին : Ամէն էրիկ մարդ պիտի նայէր անոր , որովհետեւ այնքան գրաւիչ էր այդ աղջիկը, որ իր վրայ կը հրաւիրէր նոյնիսկ ամէնէն թթու կնատեացին նայուածքը :

— Ֆրանսացի՞ էք, պարոն, հարցուց աղջիկը ամօթխած ժպիտով մը :

— Ո՛չ, Անգլիացի եմ... իսկ դո՞ւք :

— Ես հայրենիք չունիմ, պատասխանեց երիտասարդուհին անթերի անգլիերէնով մը, ծնունդով Ռուս եմ... Փոքր տարիքէս այստեղ բերած են իրբեւ տարագիր՝ Ցեղախոխութեան զոհ... Չեմ կրնար վերադառնալ , եթէ նոյնիսկ կարենայի... Թուրքերը արտօնած են որ հոս մնանք, բայց կը մերժեն հպատակութեան իրաւունք տալ..

— Շատ լաւ անգլիերէն գիտէք, օրիորդ, դիտել տուաւ Սուիհին. երբեք Անգլիա գտնուա՞ծ էք...

— Ո՛չ, երբե՛ք... բայց Անգլիացի վարժուհի մը ունեցած եմ հինգէն մինչեւ տասը տարեկանս, երբ ստիպուած ենք եղեր հեռանալ մեր հայրենիքէն... Վարժուհիս պահած եմ խօսելով մեր Անգլիացի հիւրերուն հետ...

— Ցեղախոխութիւնը չատ սարսափելի դժբախտութիւն մը եղած պէտք է ըլլայ ձեզի համար, ըսաւ Սուիհին կարեկցութեամբ :

— Այո՛, մասնաւորաբար տարիքոտներուն համար որոնք լաւ օրեր տեսած են.— հանգստասէր տուն - տեղ , լաւ անուն, հարուստներ, ծառաներ... Անոնք կը զգան այդ պակասը հիմա... բայց ես չատ բան մը չեմ յիչեր մեր քաշածներէն կամ փախուստէն...

— Նորէն բախտ ունիք որ կրցեր էք ազատիլ, ըսաւ երիտասարդը մտածկոտ երեւոյթով :

— Այո՛, բաղդատմամբ ուրիշնե - րուն ուրախ եմ զգալ որ կրցայ այս գործը ճարել պանդոկին մէջ... Բարեկամներուս մեծագոյն մասը ծայրայեղ թչուառութեան մէջ կ՚ապրին այժմ... մեծ ցաւ կը զգամ չի - տակը...

— Սակայն եւ այնպէս չատ հաճելի բան մը չէ կարծեմ այս կրպակին մէջ բանտարկուած մնալ օրն ի բուն...

— Ո՛չ, այնքան ալ դէշ չէ, կանուխ կը գոցեմ... ժամը 8ին գործս կը լրանայ... երբեմն Անգլիացիներ, Ֆրանսացիներ կամ Գերմաններ կ՚ունենանք այստեղ... Մինակ մնացած կ՚ըլլան... ու եթէ գիչերային վայրեր յաճախող «արհեստաւոր» կիներ փնտռողներ չեն, այն տուն գիս կը հրաւիրեն որ իրենց հետ միասին ճաչեմ...

Աղջիկը իր այս բառերով յայտնապէս հրաւէր մըն էր որ կ՚ուզէր իրեն եւ Սուիհին տարակոյս չունէր թէ չատ հաղուադէպ պարագաներու մէջ միայն կարելի էր մերժել զայն. բայց եւ այնպէս վարպետօրէն խուսափեցաւ :

—Շատ պիտի փափաքէի որ իրիկուն մըն ալ ինծի մեղքնայիք, ըսաւ. բայց դժբախտաբար գործով եկած եմ ու դէթէ ամէն գիչեր թուանշաններով զրաղած պիտի ըլլամ...

— Օ՛հ, մե՛ղք, պատասխանեց աղջիկը, որովհետեւ ես չատ կը սիրեմ խօսիլ Անգլիացիներուն հետ երբ ճիմին են ձեզի պէս... այդ միջոցին կ՚աչխատիմ մոռնալ այն տարբերութիւնը զոր Ցեղախոխութիւնը յառաջ բերած է կեանքիս մէջ— սա տասնվեցի զրաղումս ու խեղճուկրակ տունը ուր մօրս հետ կ՚ապրիմ...

— Իո՞նչ է ձեր անունը, հարցուց Սուիհին անտարբեր կերպով :

— Վարոնցով— Թանիա Վորոնցով... Մայրիկս կոմսուհի է... Ուէբրանչ ենք ու եկած ենք Մարսէյ վէն :

— Լա՛ւ, եթէ աչխատանքներս թոյլատան, յոյս ունիմ որ գարձեալ ձեզ կը տեսնեմ. իսկ հիմա ճաչի պէտք է երթամ. գիչեր բարի, ըսաւ Սուիհին տրակոյս չունէր թէ չատ հաղուադէպ պարագաներու մէջ միայն կարելի էր մերժել զայն. բայց եւ այնպէս վարպետօրէն խուսափեցաւ :

—

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՏԵՐ-ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔԻ ՄԵՐ ՀԱՅՐԸ

Ես ծնվել եմ Ղարաբաղի Ղազանչի գյուղում, 1888 թվականին։ Հայրս՝ Հովհաննես Տեր-Հովհաննիսյանը, ծնվել է 1858 թվականին։ Նա ծնվել է Ղազանչի գյուղում, ուր ապրել է մինչև 1938 թվականը։ Հայրս ուներ միջին հասակ, սպիտակ մորուք, կապույտ աչքեր։ Նա միշտ հագնում էր ղարաբաղյան ազգային հագուստ՝ սև չուխա, սպիտակ գոտի, սև գլխարկ։ Հայրս գրագետ մարդ էր, կարդում էր հայերեն և ռուսերեն։ Նա ուներ մեծ գրադարան, որը հետո մեծ մասամբ կորավ։

Հայրս զբաղվում էր գյուղատնտեսությամբ։ Նա ուներ 12 դեսյատին հող, որի վրա ցանում էր հացահատիկ, կարտոֆիլ, բանջարեղեն։ Նա ուներ նաև այգի, որտեղ աճում էին խնձոր, տանձ, սալոր, ծիրան։ Հայրս ուներ նաև 3 ձի, 2 եզ, 5 կով, մի քանի ոչխար և հավեր։ Նա ինքն էր վարում հողը, ինքն էր հնձում, ինքն էր կալսում։ Մեզ մոտ աշխատանքի էին գալիս հարևան գյուղացիները, որովհետև մենք մեծ ընտանիք էինք։

Մայրս՝ Մարիամ Տեր-Հովհաննիսյանը, ծնվել է 1862 թվականին։ Նա ծնվել է Ղազանչի գյուղում, ուր ապրել է մինչև 1938 թվականը։ Մայրս ուներ միջին հասակ, սև աչքեր, սև հոնքեր։ Նա միշտ կրում էր ղարաբաղյան ազգային հագուստ՝ կարմիր կամ կանաչ շալվար, սպիտակ վերնաշապիկ, գլխին՝ սպիտակ թաշկինակ։ Մայրս գրագետ չէր, նա միայն կարդալ գիտեր։ Նա ուներ մեծ ընտանիք՝ 5 որդի և 3 դուստր։ Մայրս ամբողջ օրը զբաղված էր տնային գործերով։ Նա եփում էր, լվանում էր, կարում էր, հյուրասիրում էր հյուրերին։ Նա շատ լավ էր գործում ղարաբաղյան ազգային ասեղնագործությամբ։

Ես մեծացել եմ մեծ ընտանիքում։ Ես ունեի 3 եղբայր և 2 քույր։ Եղբայրներիս անունները՝ Գրիգոր, Սարգիս, Հակոբ, Ստեփան, Արշակ։ Քույրերիս անունները՝ Աննա և Եղիսաբեթ։ Ես ամենափոքրն էի ընտանիքում։ Ինձ շատ էին սիրում և փայփայում։ Հատկապես մայրս։ Ես նրա ամենասիրելի որդին էի։ Ես միշտ նրա կողքին էի լինում, նրան օգնում էի տնային գործերում։

Մանկությունս անցել է Ղազանչի գյուղում։ Գյուղը գտնվում է Ղարաբաղի լեռնային մասում, ծովի մակերևույթից 1200 մետր բարձրության վրա։ Գյուղի շրջակայքում անտառներ են, լեռներ, գետեր։ Ես շատ եմ սիրել բնությունը։ Ամռանը ես ամբողջ օրը անտառում էի լինում, հավաքում էի հատապտուղներ, սունկ։ Ձմռանը սահնակով սահում էի սարալանջերից։

Ես սկսել եմ սովորել 8 տարեկանում։ Գյուղում դպրոց չկար, ուստի ես տանը սովորում էի։ Ինձ սովորեցնում էր մայրս։ Նա ինձ սովորեցրեց կարդալ, գրել, հաշվել։ Հետո ես սկսեցի սովորել հարևան գյուղի դպրոցում։ Դպրոցը գտնվում էր 5 կիլոմետր հեռավորության վրա։ Ես ամեն օր գնում-գալիս էի ոտքով։ Ձմռանը ձյուն էր, ցուրտ էր, բայց ես չէի վախենում։ Ես շատ էի սիրում դպրոց գնալ։

Դպրոցում ես սովորեցի հայոց լեզու, գրականություն, թվաբանություն, աշխարհագրություն, պատմություն։ Ես շատ լավ էի սովորում։ Ուսուցիչները ինձ գովում էին։ Ես միշտ գերազանց գնահատականներ էի ստանում։ Ես սիրում էի կարդալ գրքեր։ Ես կարդացել եմ Րաֆֆու, Պեշտիմալճյանի, Մուրացանի գրքերը։ Ես սիրում էի նաև մաթեմատիկա։ Ես լուծում էի խնդիրներ, օրինակներ։

Դպրոցում ես ընկերներ ունեի։ Մեր գյուղի տղաները ինձ սիրում էին։ Մենք միասին խաղում էինք, վազվզում էինք, ձյան գնդակներ էինք խաղում։ Ամռանը մենք գնում էինք գետը լողանալու։ Ես լավ լողորդ էի։ Ես կարող էի լողալ գետի մյուս ափը։

Ես ունեի նաև ընկերուհի՝ Նվարդ անունով։ Նա ինձ հետ նստում էր նույն նստարանին։ Նա շատ գեղեցիկ աղջիկ էր։ Ես նրան շատ էի սիրում։ Մենք միասին էինք պատրաստում դասերը, միասին էինք գնում դպրոց։ Ես նրան նվերներ էի տալիս։ Նա ինձ պատասխան նամակներ էր գրում։

Ես շատ ուրախ մանկություն եմ անցկացրել։ Ես սիրում էի իմ հայրենի գյուղը, իմ ծնողներին, իմ եղբայրներին և քույրերին, իմ ընկերներին։ Ես սիրում էի բնությունը, անտառները, գետերը, լեռները։ Ես սիրում էի աշխատել հողում, ցանել, հնձել, կալսել։ Ես սիրում էի ձմեռը, ձյունը, սահնակը։ Ես սիրում էի ամառը, արևը, լողանալը։ Ես սիրում էի գարունը, ծաղիկները, թռչունների երգը։

Ես սիրում էի իմ հայրենի գյուղը, իմ հայրենի երկիրը։ Ես սիրում էի իմ ժողովրդի լեզուն, իմ ժողովրդի երգերը, իմ ժողովրդի սովորությունները։ Ես սիրում էի իմ ժողովրդի պատմությունը։ Ես սիրում էի իմ ժողովրդի հերոսներին։ Ես սիրում էի իմ ժողովրդի ապագան

նելով ուշացնել քննութիւն մը որ սահմանուած է դարմանելու 14 տարուան յապաղում մը: Կրնաք հարցապնդում ուղղել: Այսօրուան համար ես կը խընդրեմ երեսփ. ժողովէն մերժել այդ հարցումը եւ անմիջապէս դործի ձեռնարկել:

Ազգայնական երեսփոխանը կրկնեց իր հարցումը.

—Այս կամ ոչ, ֆրանսական դէնքեր կը ղրկուի՞ն Սպանիա:

Նախարարը լռութիւն պահեց: Ասոր վրայ ազգայնական երեսփոխանը արձանագրեց այս լռութիւնը եւ քուէարկութիւն պահանջեց: Իսկ նախկին նախարար Լուի Մառէն դիտել տուաւ.

— Զկայ մէկը որ չհասկնայ կառավարութեան պահած լռութեան ծանրութիւնը:

Առաջարկը քուէի դրուելով, մերժուեցաւ 155ի դէմ 379 ձայնով:

Ուրիշ աջակողմեան երեսփոխաններ նորէն քրքրեցին այս հարցը: Այսպէս, Պ. Ժան Մոնթինլի չօշափելով վինուորեալ ազգի օրինադիծը, չեշտեց թէ պէտք է անյապաղ ձեռնարկել ազգային միութիւնը գլուխ հանելու, առանց համայնավարներուն մասնակցութեան: Այս առթիւ յայտարարեց.

— « Համայնավար մը հարկադրուած է կա՛մ իր կուսակցութեան դաւաճանելու, կամ իր հայրենիքին »:

Աննկարադրելի աղմուկ մը պայթեցաւ այս յայտարարութեան վրայ: Աջերը մոլեգնօրէն կը ծափահարէին, ձախերը միշտ կ'ընդմիջէին: Պ. Տալատիէ դիտել տուաւ թէ օրակարգը ուրիշ բան է: Ազգայնական երեսփոխանը շարունակեց.

— « Ես նիւթէն չեմ չեղիր: Նախարարները, պաշտօնական թէ անպաշտօն, կոչուած են երկրին գործերը վարելու: Արդ, անկարելի է այդ գործերուն գաղտնիքները վստահիլ այնպիսի մարդոց որոնք ստիպուած են դուրսը տեղեկութիւն տալ այդ մասին»:

Աղմուկը նորէն սաստկացաւ, փոխադարձ լուտանքներով: Նախադահը հապճեպ յայտնեցաւ վերահաստատել բարեկարգութիւնը: Ազգայնական երեսփոխանը չարունակելով իր ճառը, բացատրեց թէ Թ. Միութիւնը այսօր բարեկամ է, բայց վաղը կրնայ փոխել իր ընթացքը եւ թէ Մոսկուայի վերջին դատավարութեան յայտնութիւնները խոհեմութիւն կը պարտադրեն:

Անոնք պահանջեցին որ ժողովը անմիջապէս քննէ արտաքին քաղաքականութեան մասին եղած հարցապնդումները, բայց պարտուեցան քուէարկութեան առեն:

ԱՆԳԼԻԱ ՉՈՒԶԵՐ ՕԳՆԵԼ ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ

Ոչ ալ միջամտել Սպանիոյ մէջ

Անգլիական կառավարութիւնը երեքշաբթի օր ժողով դումարելով, ամբողջ երկու ժամ քննեց միջազգային կացութիւնը: Ժողովին մէջ տիրական դեր կատարեց վարչապետը, Պ. Չեյմպըլէն, որուն բոլոր տեսակէտները ընդունուեցան: Ասկէ, Մեծն Բրիտանիա չուզեր յանձնառութեան տակ մտնել Չեխոսլովաքիոյ մասին, ոչ ալ միջամտել Սպանիոյ գործերուն: Միայն թէ, կառավարութիւնը պատրաստ է վինուորական աջակցութիւն ընծայելու Ֆրանսայի, եթէ ան յարձակման ենթարկուի առանց տեղի տրուելու: Նոյն յանձնառութիւնը նաեւ Հոլանտայի եւ Պելժիոյ հանդէպ, քանի որ եթէ Գերմանիա այդ երկու երկիրները արշաւէ, մօտեցած կ'ըլլայ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի:

Չեխոսլավաքիոյ մասին եղած վերապահումը բնականաբար տհաճութիւն կը պատճառէ Ֆրանսայի եւ Թ. Միութեան մէջ, որոնք պարտաւոր են օգնելու այդ փոքր պետութեան:

Նախարարական խորհուրդը մինչեւոյն առեն որոշեց առ այժմ բանակցութիւններ չվարտարել Գերմանիոյ հետ, եւ չընդունիլ Մոսկուայի առաջարկը՝ խորհրդաժողովի մը մասին: Վարչապետը այսօր երեսփ. ժողովին առջեւ պիտի պարզէ կառավարութեան այս քաղաքականութիւնը:

Զուիցերիա՝ ալ անհանգիստ...

Զուիցերիոյ դաշնակցային խորհուրդը բացառիկ նիստ մը դումարեց, իրրեւ հետեւանք Աւստրիոյ կցման եւ ուրիշ դէպքերու: Այս առթիւ կառավարութիւնը ճայնափիւռ յայտարարութիւն մը ուղղեց, որ կ'ըսէ թէ Զուիցերիոյ անկախութիւնը անհրաժեշտ է Եւրոպայի խաղաղութեան համար: Կառավարութիւնը եւ ժողովուրդը երկրին անկախութիւնը պիտի պաշտպանեն « որո՛ւ դէմ որ ըլլայ, ինչ գնով որ ըլլայ», մինչեւ վերջին շունչը:

Յայտարարութիւնը կ'ըսէ.— « Զուիցերիա հետու կը մնայ օտար կռիւներէն: Այն պայքարը որ կը մղուի քաղաքական հակամարտ դրութեանց միջեւ, մեզի չի վերաբերիր: Ամէն ժողովուրդ ազատ է ինք որոշելու իր ներքին կարգադրութիւնը»:

*** Աւելորդ է ըսել թէ Աւստրիոյ կցումը մեծ տպաւորութիւն գործեց փոքրիկ Զուիցերիոյ վրայ եւ ակներեւ էր ընդհանուր մտահոգութիւնը խորհրդարանին բացման առեն: Այս առթիւ քաղաքական կուսակցութիւնները բռնեցին շատ լուրջ դիրք մը, ազգային միութեան ցոյց մը կատարելով: Միւս կողմէ, միջոցներ ձեռք առնուեցան չէզոքացնելու համար գերմանախօս Ցիւրիխի ծայրայեղ ազգայնական տարրերը, որոնք իրենց գործելու մեթոտներով շատ կը նմանին նացիներուն:

ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ օդանաւային եզմտացոյցի վիճաբանութեան առեն, հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդուեցան երեսփ. ժողովին.— Մեծն Բրիտանիա ունի մօտ 1500 ռազմական օդանաւ, համաձայն ծրագրի մը որուն գործադրութիւնը վերջացաւ անցեալ տարի: Երկրորդ ծրագրով մը, 1939 մարտի վերջը պիտի ունենայ 1750 արդիական օդանաւ:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ներքին նախարարը չորեքշաբթի մը ուղղելով սահմանային պահականոցներուն եւ օդակայաններուն, խստիւ կը յանձնարարէ թոյլ չտալ որ աւստրիացի կամ ուրիշ վախստականներ ներս մտնեն, մասնաւորապէս Պուքովինայի Հրեաները, եթէ նոյնիսկ կանոնաւոր թուղթեր ունենան եւ ռումանական հպատակ ըլլան:

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները կը չարունակեն յառաջ խաղալ դէպի Միջերկրական, նոր դիրքեր գրաւելով: Վերջին լուրերու համաձայն, հանրապետական բանակին ճակատը ճեղքուած է 9 քիլոմեթր խորութեամբ:

ԼԵՀԱՍՏԱՆ ծրագիր մը կ'որոճայ, հակախորհրդային չէզոք խմբակցութիւն մը կազմելու համար:

ՆԱՒԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՈՒ Ազգ. Դաշնակցութիւնը բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կը պահանջէ ազգ. վերկութեան գահլիճ մը կազմել:

ՎԻՆՆԱՑԻ մէջ անձնասպան եղած են, ինը օրուան ընթացքին, 70 հոգի, իսկ ձերբակալուած՝ 1742 հոգի, համաձայն պաշտօնական զեկոյցի մը: Ձերբակալութիւնները կը չարունակուին: Պաշտօնեաներ մտնելով հոչակաւոր պլանական Ֆրէօյտի բնակարանը, գրաւեցին իր եւ ընտանիքին անցագիրը եւ դրամները: Վերուկի պլանականը 82 տարեկան է:

ՇԻՐԼԻ ԹԼՄՓԼ, չարժանկարի հրաչք - մանուկը, 10.000 տոլար հաւաքում ստացաւ, դրպարտութեան դատի մը առթիւ որ բացուած էր Լոնտոնի մէջ: Մինեւնոյն առեն չարժանկարի ընկերութիւնը 7500 տոլար պիտի վճարէ: Այս բոլոր դրամները պիտի յատկացուին բարեգործական նպատակներու:

Տէր եւ Տիկին Պետրոս Կարապետեան (Արջ Պետրոս) եւ զաւակունք սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի աղջկան՝

ՕՐ. ՎԱՐԴՈՒՀԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ Մարտ 21ին, երիտասարդ հասակին, յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 24 մարտ, հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Պանեէօ - Քօմիւնի դերեզմանատունը: Հաւաքավայր՝ Arrêt Egalité ժամը 1.45ին:

Հաղ. միջոց.— Փորթ ո'Օրլէանէն առնել 128 թիւ օթօպիւսը:

ԾԱՆ.— Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

Տէր եւ Տիկին Պետրոս Գէորգեան, Այրի Տիկին Իսկուհի Օհաննեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Գաբրիէլ Պալասանեան, Այրի Տիկին Մանան Զօպանեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Թորոսեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Հաճի Դանիէլեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Հաճի Դանիէլեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Հաճի Դանիէլեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Հաճի Դանիէլեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ազգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԵՂԻԱՍԲԷԹ ՉՕՊԱՆԵԱՆԻ

(ՍԹԱՆՈՁԻ)

դառնաղէտ եւ յանկարծական մահը որ տեղի ունեցաւ մարտ 22ի գիշերը:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 25 մարտ, ուրբաթ առաւօտ ժամը 8·30ին իր բնակարանը, 139 Պուլվար Ռօսէն, իսկ լէ Մալլինօ, ուրկէ հանդուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն դերեզմանատունը, Բիւ տը լ'Էկալիթէ:

ԾԱՆ.— Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

Տէր եւ Տիկին Գաբրիէլ Պալասանեան, Այրի Տիկին Մանան Զօպանեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Թորոսեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Հաճի Դանիէլեան, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Հաճի Դանիէլեան, Տէր եւ Տիկին Կարապետ Հաճի Դանիէլեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Հաճի Դանիէլեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ազգականին՝

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հ. Ց. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

25 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Ֆուայէ տը Թէաթրի մէջ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Նիւթ՝ Դէպի ո՞ւր կ'երթայ Թուրքիան եւ ի՞նչ հեռանկարներ ունինք մենք»

Մուտք 1 Ֆրանք

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Կազմակերպուած Վալանսի ՀՈՄ Մարզական Միութեան կողմէ: 24 Մարտ, Հինգշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին, Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» Ակումբին մէջ:

Կը խօսի՝ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Նիւթ « Ի՞նչ կը սպասենք Մեր մարզական ե - բիտասարդներէն»: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիր երիտասարդները:

ՄԱՐՍԷյԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հրապարակային դասախօսութիւնը 25 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը հիշդ 9ին, իր հաւաքատեղին, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Կը դասախօսէ Պ. Կ. ՈՒՇԱԳԼԵԱՆ, նիւթ՝ «Ի՞նչ օգուտ կարելի է սպասել լսարանական դասախօսութիւններէն»: Կարծիքներու փոխանակութեան եւ լուսաբանութիւններու լայն ժամանակ կը տրուի ներկաներուն:

Մուտքը ազատ է:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Ց. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, Շաբաթ գիշեր ժամը 8ին «Սիամանթօ» ակումբին մէջ

Ներկայ կ'ըլլայ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԱՆԺԵԼ ՖՕՐԹՈՒՆԱԹՕՒ

Նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ 31 մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 21ին (դուռները կը բացուին 20.30ին):

Maison Gaveau, Salle des Quatuors, 45 — 47 rue de la Boëtie, մէթրօ Miromesnil:

Կը դաշնակահարէ կատորներ՝ Պախէն, Շուման, Շոբէնէն, Լիցտէն, Կոմիտաս վարդապետ, Բարխուդարեանէ եւն.:

Piano Gaveau! Մուտք **15, 10** եւ **5** ֆրանք:

Տոմսերը կը ծախուին Գրասուն Հրանտ Սամուէլ, 61, Mr. le Prince եւ կիշէն:

ԵՐԵԿՈՑԹ_ԽՆՋՈՅՔ

ՏԻԳՐԱՆԱ ԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԻԷՆԻ Մ.ՃԻՒՂԻ

26 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին. Հ. Յ. Դ. «Յառաջ» Ակումբին մէջ:

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՍՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

AERO - CLUB DE FRANCEի սրահին մէջ

6 Rue Gallilée (Metro Boissière)

7 հոգինոց Mixte Orchestre Argentine FREDERICO

Պարերու ընթացքին կ'երգէ M. MANDARINO: 10 ժամ անընդհատ պար, ֆիճազ, cotillon, անակնկալներ՝ M. AL. BERCA-է PRINCESES-է VITALIS-է եւ շատ մը հայ եւ օտար արուեստագէտներու կողմէ: Ճոխ պիւֆէ պատրաստուած Restaurant «YAR»է, ժողովրդական դիներով:

Մուտք 10 ֆրանք

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

«PARIS MODERNE»:

ՌՈՍԹԻՒՄ ԹԱՑԵԼՕՐ կարող վարժ կարուհիներ: Դիմել 51 Rue de Caire.

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) Մէթրօ Cadetet le Peletier

Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու ճաշուստ ճաշացուցակ մը, անմրցելի մաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, գիւղական օդի՝ եւ քաշվերք հայ արանատիրոջ անվիճելի փութաջանութեամբ: Ամէն տեսակ ճաշացոյցներու համար կը տրամադրուի սրահ անհամեմատ մատչելի գիներով:

ճաշէք եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է. Անզուգական, Անմրցելի, Աննախընթաց Առաջնակարգ գօրացուցիչ ախորժելիք, պատրաստուած զուտ չամիչ ե ով: Հայ աւանդական սեղանին գոյ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃաշարանՖ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

UN DUZE

MARQUE DÉPOSÉE

RAKI 40 DUZE

Véritable Anisette Orientale

ԶՈՒՏ ԱՆԱՊՈՒԼԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازومدن ممتاز خالص راقی

DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաշուած եւ ան-իսոնով պատրաստուած հայկական օղին *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը, ջգուշութեան արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'ապահովէ գլուխներուը չուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր աչքերուն: Խմեցէք *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը որուն բուրատ, կազդուրիչ եւ սիրուած է:

Dalakupeian, 24 St. Lambert et 8 Suffres, Marseille

ՊԱՆԱՆՑ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕՋՈՒՆԵԱՆ

19 Cours Julien, Marseille

Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի իր յարգելի յաճախորդներուն որ սէզօնի առթիւ սկսած ենք, ամենայն տեր ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի դիներով:

Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Յուսալով ներկայացնել մեր նոր արժեքաւոր ապրանքները, ֆրանսական եւ անգլիական, ինչպէս նաեւ չեխոսլովաք բրդեղէնները, կօշիկներու, ներմակեղէններու, թրիքոթաժի, գալոշներու եւն. համար

Ամենալաւ ապրանքներ բացառապէս զգեստած գիներով

Կը յանձնարարենք Ձեզ ստանալ ղրկել Underwood եւ Royal դիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ըլլայ ուղղակի Ամերիկայէն.

փափաքողներու կը ղրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9), 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77, 67-78

ԿՈՉ

Անգրէասի եւ չրջանի հայրենակիցներուն «Աչխարհադաշտ»ի տուած խիստ օգտակար արդիւնքէն քաջալերուելով, եւ վերջերս մեր ստացած երկու նոր անուանացանկը, մտադրած ենք երկրորդ Անուանացանկ մը հրատարակել, կոչ կ'ուղղենք աչխարհի վրայ վերապրող բոլոր հայրենակիցներուն որ հաճին դրել մոռցուած անուանները, ուր որ բեկորներ կան մեր պարտքն է արձանագրել: Հասցէ՝ H. Kéfélian Frères, 22 Rue Lacretelle, Paris (15):

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ Դիւանատունը կը ծանուցանէ հետաքրքրուղներուն թէ՝ նոր կարգադրութեան մը համաձայն՝ 1 Յունուար 1938ի ետեւէն սկսեալ՝ ինքնութեան լուսանկարներ կը փակցուին Դիւանատունէն ելած ամէն տեսակ վկայագիրներու վրայ:

Հետեւաբար կը խնդրուի ներկայանալ միշտ երկու օրինակ ինքնութեան լուսանկարով:

Ոստիկանապետութիւնը չի վաւերացներ այն վկայագիրները, որոնք լուսանկար չեն կրեր:

Ծանօթ... Եկեղեցւոյ մօտ, 6 հատ լուսանկարը 3½ ֆրանքի անմիջապէս պատրաստող լուսանկարիչ կայ:

Ի դիմաց վարչ. ժողովոյ
(Կնիք)

Parfumerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damrémont — PARIS (18)

ԿՐ ՓՆՏՐՈՒԻ

— Քղիի Զերմուկ գիւղէն, Յակոբ Տէրտէրեան, կը փնտռէ իր եղբայրը Պաչտուր Տէրտէրեան, 25—26 տարեկան, որ տասը տարի առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ: Իր մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի յայտնել Serpouhie Bouloudian, R. C. Hospital, Beirut, Liban:

— Վանի գիւղերէն Սարօ Հօվհաննէսեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Սեդրակ, Աբրահամ, քոյրերը՝ Սօսէ, Դիրենց հօր անունը՝ Մուշեղ, մօր անունը՝ Ապրշում): Կը փնտռէ նաեւ հօրեղբայրները՝ Մելիք, Մարտիրոս, Գաղօ, Կրպօ Լեւոն եւայլն: Հետաքրքրութեան կը վերաբերի պաշտպանութեան կը ներկէն տարի Ստոյդ լուր տուողին 300 ֆրանք պարգեւ: Իմացնել՝ Serop Moroukian, Boulevard Carnot, Le Puy, (Haute Loire) France.

— Սեբաստացի Արամ Սարգսեան (կամ Գայիմեան) 20—21 տարեկան, հօր անունը՝ Յակոբ Սարգսեան, մօր անունը՝ Մարիամ, քոյրերը՝ Մարիամ, Զարուհի, Ասլանի մէջ 1915ին: Իր մասին լուր ունեցողները կը խնդրուի իմացնել Tchalikian 15 Bis Tronchet, Paris (8):

ԳԱՂԵՒԻ ՏԵՍԻԼԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Cinéma REXY

Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
25
ՄԱՐՏ
VENDREDI
25 MARS
1938

64 ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3688

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԱՄԲԱՆԵՐԻՆ ՄԷԿԸ

Ի՞նչպէս կարելի է նոր տարրեր տեղաւորել մեր հանրային կեանքին մէջ: Եւ՛ ընթացիկ, եւ՛ քաղաքական աշխատանքներու համար :

Հարցումին պատասխանը դիւրացնելու համար, անհրաժեշտ կը գտնենք անգամ մը եւս յիշեցնել իրողութիւն մը, զոր ուշադրութեան յանձնած ենք բազմաթիւ անգամներ :

Հազուագիւտ կը պարպուին դիրքերը, մեր հանրային կեանքին մէջ: Շատոնց նօսրացած են այն շարքերը որ կը փայլէին իրենց գիտակցութեամբ: Աւելի կամ պակաս ձեռնհաս :

Շատեր մեռան, մաշեցան կամ հեռացուեցան կեանքէն: Ուրիշներ ալ չափուեցան եւ պակաս գտնուեցան: Ու վերջապէս, կան որ ատոնց առած են իրենց գիտցածն ու չգիտցածը, եւ «անելիք չունին», խոստովանին թէ ոչ :

Անշուշտ բոլորովին պարպուած չէ հրապարակը: Ամէն տեղ ալ, ոստեր ծլած են եւ կը հասունանան աշխատանքի հնոցին մէջ : Մանաւանդ պատրաստ կուսակցական եւ ուրիշ կազմակերպութեանց շնորհիւ :

Եւ սակայն, ցիրուցան փուռած ըլլալով անծայրածիր տարածութեանց վրայ, մեր ձեռքը չէ ուժերը դասաւորել եւ օգտագործել համաձայն օրուան պահանջներուն: Տեղ մը երեւութապէս խնդում կը տիրէ, ուրիշ վայրերու մէջ՝ «անարիւնութիւն»: Եւ ամէն մէկ չրջան կը կարծէ թէ հարեւանը կամ հեռաւորը աւելի բախտաւոր է :

Այս տեսակէտէն, մասնաւորապէս Փարիզի անունը ելած է : Անոնք որ Լոյս - Քաղաքը չեն տեսած, կը կարծեն թէ բազմապան «ուսումնական »ներու, գրոց - բրոց դեկավարներու ոսկեհանք մը քաղուած է այս ոստանին մէջ :

Կարելի էր հաւատալ այս միամտութեան, եթէ Փարիզը բաղդատէինք Պաղտատի կամ Պուէնոս Այրէսի հետ :

Իրականութիւնը այն է որ, Փարիզը ինքն իրեն իսկ չի բաւեր, բաղդատելով իր աշխարհագրական դիրքին, կեդրոնական հանդամանքին եւ հայկական համբանքին հետ: Հայկական տեսակէտով ալ, Փարիզը միշտ ինքնահաւան է: Վերէն կը նայի, ինքզինքը համարելով «քաղքցի», մնացեալը՝ «դաւառացի»:

Եւ սակայն, պէտք է Փարիզ ապրած ըլլալ, իմանալու համար թէ այդ յատկանութիւնները իսկապէս կը համապատասխանե՞ն իրականութեան :

Եթէ ուշադրութեամբ քննենք մեր ազգային անցուդարձը, կը տեսնենք որ Փարիզը յաճախ շատ աւելի անճարակ է, քան Ա.Թէնքը կամ Հալէպը: Զբաղենք աւելին,— հոգեկան կորովի, կազմակերպութեան եւ ծրագրեալ աշխատանքի տեսակէտով, Փարիզը կրնայ դատ ալ առնել, շատ մը համեստ կամ հեռաւոր կեդրոններէ :

Ինչո՞ւ : Այդ չէ որ պիտի քննենք այսօր: Կան տեղական պայմաններ: Կան, մանաւանդ, հասկացողութեան տարբերութիւններ: Ամուլ յոխորտանքներ, որոնք «հայկական»ը շատ անչուք եւ նեղ կը գտնեն, փայլելու եւ դեր կատարելու համար :

Անցնելով մեր նկատին,— ի՞նչ ընել որ պարապը լեցուի, կամ անպէտին, մաշածին, անհնկին յաջորդ պիտանին: Աւելի ընդունակն ու երիտասարդը: Ի՞նչպէս դասաւորել, մանաւանդ, որ գոհացում գտնեն օրուան պահանջները,— շատ աւելի բարդ եւ բազմակողմանի քան երէկ :

Ջերմապէս հաւատալով կազմակերպուած ուժին հրաշքներուն, մենք բնականաբար պիտի յանձնարարէինք որ պիտանի, պատրաստելի բոլոր տարրերը անդամագրուէին քաղաքական կուսակցութեանց կամ ուրիշ ամուր կազմակերպութեանց: Անշուշտ համաձայն իրենց խառնուածքին եւ դաւանանքին :

Կրնաք շատ խելացի ըլլալ եւ հրաշագործ միտքեր յղանալ: Կրնաք ընդունակ եւ պատրաստի ըլլալ՝ գործելու, ակօսներ բանալու, նոր ոգի եւ խանդավառութիւն ներշնչելու :

Բայց, ի՞նչ օգուտ, երբ մինակ էք: Մէկ - երկու կամ հինգ-տասը: երբ չունիք ամուր յենարան եւ լայն չրջագիծ: Երբ ի վիճակի չէք ձեր յատկնութիւններն ու առաջադրութիւնները ժողովրդականացնելու, ոգեւորելով, գործի մղելով բազմութիւնը :

Ահա մեզի օրինակ մեր ապրած աշխարհը: Ամբողջ զանգուածներ կը հեւան, կ'ալեկոծին, կը գործեն կամ կը ձգտին ճամբայ բանալ, խիտ չարքեր կազմելով իրենց նախընտրած դրօշին տակ : Անոր փաթելով խանդավառ եւ վճռական :

Պայման չէ որ մենք ալ « Առաջնորդ » մը կամ «պետ» մը ունենք: Մեր ներկայ պայմաններուն մէջ, նոյնիսկ ծիծաղելի է այդպիսի կապակութիւններ փորձել :

Առաջնորդ՝ ահա քու նախընտրած կազմակերպութիւնդ : Մտիր ներս եւ վարէ, դուն ինզդ մղիչ ազդակ դառնալով եւ եառնելով քաշելով բազմութիւնները: Եթէ կը հաւատաս որ կոչում ունիս եւ արժանիք, — ինչո՞ւ քաշուեր ես պատին տակ եւ կամ պատուհանին առջեւ: Դուն ալ նետուէ կրակին մէջ, թող քու ձեռքերդ այրին, եթէ ոչ բարիք մը ապահովելու, գոնէ չարիքները սահմանափակելու համար :

Ուրեմն, դիրքերը կը լեցուին, դէմքերը կը փոխուին, — հոգեբանութիւնն ալ միասին —- երբ կը համախմբուիս գործօն, ծաւալուն, փորձուած դրօշի մը տակ: Երբ անկեղծօրէն կը տրամադրես քու բաժինդ, իյնալով, բարձրանալով, բայց միշտ ձգտելով դէպի դերադոյն իդէալը — կանգուն պահել այս ցիրուցան ժողովուրդը, արժեցնել անոր ապրելու իրաւունքը, ազատութեամբ եւ հայ ինքնիքով :

Մենք ցոյց տուինք ճամբաներէն մէկը միայն,— այն որ ուղղակի նպատակին կը տանի :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ԱՐՏՕՆԱԾ ԷՐ 8 ՈՒԿԷՍ ՄԻԼԻՈՆ ԾԵՐԱԿՈՑԸԼ ԿՈՒՏԱՑ ՄԻԱՅՆ 5,000,000,000

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, երեսփ. ժողովը սոխպողաբար քուէարկեց երկու օրինագիծներ, որոնց չնորհիւ պետական գանձը պիտի մտնէ 8ուկէս միլիառ ֆրանք (հինգ միլիառ՝ պանք տը Ֆրանսէն, մնացեալը ֆրանքի վրայ եղած չահէն) :

Մերակոյսին էմոտական յանձնաժողովը առջի օր քննելով երկու օրինագիծները, թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ արտօնեց առաջինը, հինգ միլիառ, բայց մերժեց վերջինը: Մերակոյսը ինք երէկ պիտի քննէր ամբողջ հարցը :

Ցանձնաժողովի վիճաբանութեանց առեն, ժողովականներէն մէկը առաջարկեց մերժել երկու օրինագիծներն ալ, բայց այս առաջարկը ջուրն ինկաւ 10ի դէմ 15 ձայնով: Ցանձնաժողովը բացարձակապէս անհրաժեշտ դատեր միայն արտօնեց, որպէսզի պետական մեքենան եւ մանաւանդ ազդ. պաշտպանութեան գործերը չկաղան: Այս դատերը հազիւ վեց չարաթ կը բաւէ: Մերակոյսին քննութենէն վերջ, կը յուսացուի միջին ճամբայ մը գտնել :

Երեք ժամ զեկուցում արտաքին քաղաքականութեան մասին

Ջորեքչաբթի օր Մերակոյսին արտաքին գործերու յանձնաժողովը լսեց պ. Փոլ Պոնքուռի զեկուցումը՝ արտաքին քաղաքականութեան մասին: Ունկնդրութիւնը տեւեց երեք ժամ: Արտաքին նախարարը մանրամասն եւ փաստացի զեկուցում մը պատրաստած էր, օրուան գլխաւոր հարցերու մասին: Ահաւասիկ անոր հիմնական մասերը.—

1. Ֆրանսա ստիպողական եւ անհրաժեշտ կը գտնէ որ պետութիւնները վերջնական դիրք մը բռնեն, ընդդիմանալու համար որ եւ է նախայարձակման կամ միջամտութեան որ կրնան վտանգել Եւրոպայի խաղաղութիւնը :

2. Ֆրանսա իր մասին վճռած է այս ուղղութեամբ գործել, համաձայն գաշնագիրներով ճշդուած յանձնառութեանց: Մանաւանդ պիտի կատարէ իր յանձնառութիւնները Չեխոսլավաքիոյ հանդէպ :

3. Ֆրանսա պիտի չարունակէ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը Սպանիոյ մէջ, բայց Թոյլ պիտի չտայ որ դէպքերու ընթացքը տկարացնէ Ֆրանսայի դիրքը: Մանաւանդ Թոյլ պիտի չտայ որ ոչ - սպանիական ուժեր առժամապէս կամ տեւականօրէն տեղաւորուին Ֆրանսական սահմանապլուխին մօտ կամ Ֆրանսայի հաղորդակցութեանց դիծերուն վրայ :

Վիճաբանութեանց ընթացքին նախկին վարչապետ Պ. Լավալ խօսք առնելով, հարցուց թէ զէնքի առեւտուրն ալ մաս կը կազմէ՞ ոչ - միջամտութեան քաղաքականութեան: Արտաքին նախարարը պատասխանեց,— «Կը կարծեմ»: Հարցումներ եղան նաեւ Իտալիոյ մասին: Նախարարը պատասխանեց թէ կառավարութիւնն ալ ջերմապէս կը փափաքի դեսպան մը ղրկել, ինչպէս եւ վերսկսիլ խօսակցութիւնները, բայց, «պէտք է սպասել նպատակաւոր պարագայի մը »:

Չեխոսլովաքիոյ գերմանները մէկ ձակատ կազմեցին

55 եռեսփոխան եւ 24 սո հարիւր ժողովուրդ

Չեխոսլովաքիոյ կաթոլիկ խմբակցութիւնը, որ մէկ նախարար եւ վեց եռեսփոխան ունի, ընդառաջ երթալով հիթլէրական կազմակերպութեան կոչին, միացեալ ճակատ կազմեց անոր հետ: Այս որոշման վրայ, կուսակցութեան նախարարը պիտի հրաժարի դահլիճէն: Գերման հողագործական կուսակցութիւնն ալ միացած ըլլալով այս չարժումին, այժմ Չեխոսլովաքիոյ գերման փոքրամասնութիւնը, 3.500.000, կը գառնայ միացեալ ընդդիմադիր ճակատ, 55 եռեսփոխաններով: Մինչեւ հիմա չեխական խորհրդարանին ամէնէն զօրաւոր խմբակցութիւնն էր Չեխերու հողագործական կուսակցութիւնը, որ ունի 45 եռեսփոխան: Գերմանական միակ խմբակցութիւնը որ դեռ կուսակից կը մնայ չեխական կառավարութեան, ընկերվարական խմբակն է :

Գերման կաթոլիկներուն դասալքութիւնը հեռեւանք է Վիէննայի արքեպիսկոպոսին՝ կարտինալ Իննիցէրի յայտարարութեան, որով հպատակութիւն կը յայտնէր հիթլէրական իշխանութեան: «Մենք արքեպիսկոպոսէն աւելի կաթոլիկ երեւալու պէտք չունինք», կ'ըսեն Չեխոսլովաքիոյ գերման կաթոլիկները :

Այսպէս յաջողցնելով միացեալ ճակատը, Հայնլայն՝ գերման հիթլէրական կազմակերպութեան առաջնորդը, իր կռնակը կ'ունենայ Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն 90 սո հարիւրը, իսկ 66 գերման եռեսփոխաններուն 55ը: Այս Գերմանացիները աւելի ոգեւորուած են սա իրողութեամբ որ Անգլիոյ ոչ միայն կեդրոնական կառավարութիւնը, այլեւ գաղթապետութիւնները երբեք սրտագիր չեն միջամտելու: Դեռ վերջերս անգլիացի եռեսփոխան մը, Լորա Պըքսթըն, նոյնիսկ բանաւոր կը գտնէր հանրաքուէ մը սարքել, Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն կամքը իմանալու համար: Եւ վերջապէս, տակաւին առջի օր Պելժիոյ արտաքին նախարարը վճռապէս կը յայտարարէր թէ Թոյլ պիտի չտան որ ֆրանսական զօրքը անցնի Պելժիայէն, օգնութեան հասնելու համար Չեխոսլովաքիոյ :

Չեխոսլովաքիոյ Գերմանները 3.500.000 հոգի ըլլալով, կը կազմեն ամբողջ բնակչութեան 24 սո հարիւրը: Իրենց բնակած երկրամասը կը տարածուի Պոհեմիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ: Իրենց թիւը կը կազմէ Չեխերուն կէսը, աւելի մեծ է քան Սլովաքները եւ միւս փոքրամասնութիւնները միացած (Հունգարներ, Լեհեր, Ռութէններ) :

ԵԹՈՎպիոյ արքայից արքան դատապարտուեցաւ վճարելու դատական ծախքերը, 53.065 տոլարի հատուցման դատ մը բացած ըլլալով հեռագրական դործակալութեան մը դէմ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻ՞Ն Թէ ԹՈՒԹԱԿԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մոսկուայի դատավարութիւնները աշխարհին զրաղեցուցին ոչ միայն իրենց բարբարոսական վճիռներով, այլ եւ թատերական խոստովանութիւններու խորհուրդով :

Ի՞նչպէս կը խոստովանցնեն, կը հարցնէին շատեր: Խոստովանցնելու գործի՞ք մը հնարած են արդեօք յառաջապահ բոլշեւիկները, թէ ճարտար ու խորհրդաւոր միջոցներ ունին բերան բանալ տալու :

Այս առթիւ գրուեցաւ թէ խոստովանութեանց սուտն ու իրաւը հասկընալու համար՝ բժշկական ծանօթ գործիքով մը կը ճշդեն արեան ներերակային ճնշումին ելեւէջը,— սուտ խօսողը կը մատնէ արեան խուժում մը, ուրուն հոգեբանախօսական անունն է յայտնի: Այս մեթոտը ոչ մէկ օգուտ կրնայ ունենալ,— ինչպէս կան դիւրայոյզներ, կան նաեւ կարծրացածներ :

Գրուեցաւ նաեւ թէ թմրեցուցիչ դեղեր կը տրուին կամ կը ներարկուին մեղադրեալներուն : Այդ դեղերուն ազդեցութեան տակ, մեղադրեալը կը կորսընցնէ իր գիտակցութեան հակակշիռը եւ, այլեւս բոլորովին կամազուրկ, կը խոստովանի գիտցածը : Այս մեթոտն ալ կասկածելի է, որով հետեւ թմրեցուցիչ դեղերու ազդեցութեան տակ գտնուող մը ոչ թէ իրական պատմութիւններ կ'ընէ, այլ հէքեաթային աշխարհի մը տեսիլները կը պատմէ :

Գրուեցաւ նաեւ,— եւ գրողն էր Տոքթ. Լալովսքի, ծանօթ գիտնական մը, որ վերջերս լոյս ընծայեց հատիկ մը հատորներէ կեցնասբանական եւ հիւսուածաբանական հարցերու մասին, — թէ Մոսկուայի դատարանները կը գործածեն ներարկումներ, որոնք անվնաս են, — թէ Մոսկուայի դատարանները առջեւ խոստովանողները ոչ թէ մեղադրեալներն են, այլ անոնց **sosie**ները,— Ռուսը անգուգական դերասան մըն է, կը գրէր գիտնականը, եւ դժուար չէ, Չեկայիի համար, զբաղտանիներէն հանել Պուլսարինի կամ Ռիֆովի նմանակներ, արհեստով դերասան, որ «խոստովանին» ձեզի ինչ որ ուզէք: Լավսվսքի կ'աւելցնէ թէ իրական խոստովանութեանց մէջ գոյութիւն ունի հոգեբանական թոն մը, յուզումի երանգ մը, եւ ոչ թէ շնական ձեւով ինքզինք դատապարտելու կատակերգական փութկոտութիւն մը :

Ըսուեցաւ դարձեալ թէ մեղադրեալը խոստովանցնելու աւելորդ եղանակ մըն է յոգնեցնել ,— անդադար հարցաբննել, ոչ ճաշելու եւ ոչ ալ քնանալու ժամանակ տալով, երբեմն երեկ - տրական սաստիկ լոյսի տակ բռնելով (կը չղայնացնէ), կամ մետաղային գիլ ձայն մը ընդհատ ընդհատ բայց գիշեր ցերեկ հնչեցնելով ականջին (կը խենթեցնէ): Այսպէս յոգնած մարդու մը երբ հարցնես՝ լուսինը կլլեցի՞ր , այո՛ կը պատասխանէ, կը բաւէ որ խոստանաս հանգիստ ձգել զինքը :

Ըսին նաեւ որ թէյով, շարունակ թէյ խմցնելով, կը թունաւորեն մեղադրեալներու կամքը,— հուրջի կըսուր կը դառնայ ենթական, չի դիմադրեր այլեւս, ամէն բան կ'ընդունի : Այսպէս ըսողը փրոֆէսէօր մըն է :

Այս ամէնէն կ'եզրակացնեմ, որ կամքը կամ գիտակցութիւնը երբ ոչ թունաւորելու, գէթ տկարացնելու մասնաւոր միջոց մը ունին Մոսկովցիները, թուքակի պէս իրենց ուզած բանը ըսել տալու համար մեղադրեալներուն :

Այդ պարագային, կարելի չէ՞ կասկածիլ որ բոլշեւիկները բան մըն ալ ներարկած ըլլան մեր Հօկերուն,— չէ՞ որ ասոնք ալ, բնացած մարդու պէս , գիտակցութիւնը չունին Հայաստանի մէջ կատարուած ողբերգութեան եւ անո՞ղնկ բաներ կ'ըսեն ու թուքակցութիւններ կ'ընեն արտասահմանի մէջ, որ կ'ենթադրեմ թէ Մոսկովցիներուն ներարկած թոյնը առ յաւէտ ապուշցուցած է զիրենք :

Ա.ՐԱՋ

ՈՂ-ԹՈՒԻՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԵԿԱՄՈՒՏԸ ԴՐԱՍԱՏՈՒՆ ՊԻՏԻ ԴՐՈՒԻ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ Էվգաֆի վարչութիւնը չրջաբերական մը ուղղելով, թաղ. խորհուրդներէն պահանջած է իրենց մաատկարուած եկեղեցիներուն եւ կալուածներուն մանրամասն ելմտացոյցը ներկայացնել 1938 տարեչրջանին համար (1938 յունիս 1 — 1939 մայիս 31) :

Պոլսոյ կրթական տեսչութիւնն ալ իր կարգին չրջաբերական մը ուղղելով դպրոցներու տնօրէններուն եւ հիմնադիրներուն, կը պահանջէ նոյն ելմտացոյցին յաւելումն նախահաշիւ մը ներկայացնել իրեն: Միեւնոյն առեն կը յանձնարարէ թաղ. խորհուրդներու տրամադրած դումարները եւ բոլոր նուէրները դնել պետական կամ երկրագործական դրամատուն, տնօրէններուն եւ հիմնադիրներուն անունով, ի հարկին ամբողջացնելու համար ուսուցիչներու թոշակները: Թաղ. խորհուրդները չուարած են :

Անգլիա մեծագումար վարկեր կը բանայ Թուրքիոյ

Պոլսոյ Թան թերթը կը գրէ.—

« Ուրախութեամբ ստացած մեր լուրերուն համաձայն, դրական արդիւնքներ տուած են այն խօսակցութիւնները, որ մեր Ազգ. դրամատուններու տնօրէնները, քանի մը չարաթէ ի վեր կ'ունենան Լոնտոնի մէջ, եւմտ. եւ տնտես. չրջանակներու հետ: Բանակցութիւնները պաշտօնական դէմնի վրայ փոխադրուած են: Բանակցութիւնները վարելու պաշտօնը յանձնուած է մեր Լոնտոնի դեսպան Պ. Ֆէթհի: Լոնտոն պիտի երթայ նաեւ եւմտական գործակցութեան դրամական գործերու ընդհ. տնօրէն Հալիտ Նազմի եւ պիտի մասնակցի բանակցութիւններուն :

Լոնտոնէն հասած լուրերու համաձայն, մինչեւ հիմա 10 միլիոն անգլ. ոսկիի յանգած է դումարը այն վարկերուն, որոնք պիտի յատկացուին մեր երկրին տնտեսական զարգացման: Կարդ մը նոր ձեռնարկներ ալ նկատի առնելով, կարելի է որ բարձրանայ այս դումարը :

Ազգ. դրամատուններու տնօրէնները, որոնք Մարտի վերջին կիսուն վերադարձած պիտի ըլլային, շատ հաւանաբար երկարեն իրենց Լոնտոն բնակութիւնը, դոյացած համաձայնութեանց վերաբերեալ մանրամասնութիւնները ճշդելու համար :

Լոնտոնի մէջ ձեռք բերուած վարկերով կատարուելիք ձեռնարկներուն գլխաւորը կը գտնուի նաւահանգիստներու եւ մանաւանդ մեր հանքածուխի աւազանին՝ Զաթալդղը նաւահանգիստին չինութիւնը, ինչպէս նաեւ հայթայթումը այն պիտոյքներուն որոնք անհրաժեշտ են մեր երկաթ տարուան հանքային ծրագիրը գործադրելու համար :

*** Մարտ 28ին ամերիկեան պատուիրակութիւն մը կը հասնի Էնկիւրի, առեւտրական բանակցութիւններ վարելու համար :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԵՐՄԱՆԵԻԱԻՍՏՐԻԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

4. ՀԻՓԼԷՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վերսայլի դաշնագրէն վերջ, եւրոպական կեանքի ամէնէն ցայտուն երեւոյթներէն կարելի է նկատել ցեղասպաշտ շարժումը, որ Իտալիոյ մէջ ծնունդ առաւ Ֆաշականութեան, Գերմանիոյ մէջ՝ նացիականութեան, ուրիշ բառով՝ հիթլէրականութեան:

Այս երկու շարժումներու մասին յաճախ խօսուած է այս էջերուն մէջ: Նպատակս չէ անոնց պատմականը ընել: Կ'ուզեմ միայն մատնանշել որ անոնք արուեստական, բռնաղբօսիկ շարժումներ չէին, այլ կուգային պատմական րոպէի մը, զոհացում տալու երկու երիտասարդ ժողովուրդներու թաքուն եւ տարերային պահանջներուն:

Ո՞րքին մէջ, ի՞նչ են այդ պահանջները, եթէ ոչ տարածուելու, տիրելու, նուաճելու տենչը, որ չափազանց մարդկային է, չըսելու համար դրեթէ անասնական: Ո՞ր պետութիւնը լարուած չէ այդ կենսական մղումով. միայն թէ կան տարբեր պետութիւններ որոնք յագեցած են ինչքերով եւ կալուածներով եւ կան բազմածին պետութիւններ, որոնք ճնշուած կ'ապրին իրենց սեղմ սահմաններուն մէջ, դէպքերու բերումով ենթարկուած աննպաստ դաշնագրերու տրամադրութեանց, բայց իրենք ղիրենք կորովի կը զգան պատուելու իրենց սահմանները, ժխտելու դաշնագրային յանձնառութիւնները:

Ինչպէս կը տեսնուի, այդ շարժումներու մէկնակէտը ազգագրական շարժառիթ մըն է, բարդուած՝ տնտեսական գործօններով: Քաղաքական հոգեբանական շարժառիթները վերջը կուգան տարերային շարժումին աւելի թափ տալու:

Հասկնալի է թէ ինչո՞ւ ֆաշականութիւնը եւ հիթլէրականութիւնը կըրցան այնքան արագօրէն վանել դանդուածներու հոգիին մէջ համակարգական - ընկերվարական խէաները, որոնք նուազ արիածախնդրական դրութիւններ են: Մուսոլինիի նոր կեսարականութիւնը, որ Մեծն Հռոմի փառքը կ'ոգեկոչէ, Հիթլէրի նոր համագերմանականութիւնը որ արիական գերման ցեղի գերակշռութիւնը կը ջատագովէ, լիուլին կը համապատասխանէ երիտասարդ տագարիին ու ձեռներէց դանդուածներու խառնուածքին ու հոգեբանութեան:

Զարմանալի չէ որ այդ երկու շարժումները զգայութեան ու չահերու բերումով մօտեցան իրարու: Իրրեւ վարչաձեւ առանք կը համապատասխանէին երկու ժողովուրդներու փիլիսական եւ հոգեբանական վիճակին. Գերմին - Հռոմ առանցքը քաղաքական չահերէ առաջ իր յենակէտը մխրճած է անոնց արիւնին եւ ջիղերուն մէջ:

Մանաւորելով մեր խօսքը հիթլէրականութեան վրայ, պարզ է որ ան իրրեւ տեսութիւն կուգայ թարմացնել, արդիացնել, աւելի ճիշդ պետականացնել արիապաշտ համագերմանականներու հին իէալը, որ կը ձգտէր կեդրոնացնել ու միակ պետական կազմի մը մէջ կազմակերպել եւրոպայի գերման ցեղերը:

Նախ քան պատերազմ եթէ ատիկա վարդապետական հանդամանք ունէր, պատերազմէն վերջ բազմաթիւ պատճառներով համագերմանականութիւնը զարձաւ գործօն իտէալ մը, որ կոչուած էր զարմանելու Վէրսայլի նախատինքը եւ արեւուն տակ տեղ բանալու նոր Գերմանիոյ առջեւ:

Հիթլէր իր աշխարհահռչակ դրքին, — «Իմ պայքարս»,— մէջ անվերապահօրէն կը պարզէ իր մտածումը, իր հետապնդած նպատակը:

—«... Մենք գերման հայրենիքի մեծ խնդիրը չենք կրնար լուծել զաղթավայրեր ստանալով, այլ միայն ու միայն իւրացնելով գերմանական հողամասերը, որոնք պէտք է անպայման միացուին մայր հայրենիքին... Գերմանիան, կեանքի օրրանը, օճախը՝ արդի քաղաքակրթութեան, կը կարօտի հողային տարածութիւններու: Մենք ազգային - ընկերվարականներս, վերջ կը դնենք նախապատերազմեան չրջանի զաղթային, անլատական քաղաքականութեան, եւ կը բանանք ցեղահողային դրաւումներու քաղաքականութիւնը»:

Ուրիշ տեղ մը կ'ըսէ.

— «Մենք եւրոպայի մէջ իսկ պէտք կը զգանք զաղթավայրեր ստեղծելու: Ճիշտ ինչպէս Պիզմարք եւրոպայի հարաւ արեւելքը մատնանշելով ըսած էր.— «Ահաւասիկ իմ Ափրիկէս»:

Հիթլէրականութեան քաղաքական ուղեգիծը եղաւ, ուրեմն,—

Նախ բառնալ Վէրսայլի դաշնագրի կապանքները, ունենալու համար չարժելու ազատութիւն:

Երկրորդ՝ Մայր Գերմանիոյ միացնել բոլոր գերմանաբնակ հողամասերը,— Աւստրիան, Պոհեմիան, Շլեզիան, նոյնիսկ Լիթուանիան բէ եսթոնիան եւայլն:

Վերջապէս երրորդ, Գերմանիոյ աղեցութեան չրջանակին մէջ ներմուծել եւ իւրացնել ամբողջ հարաւ արեւելեան Եւրոպան, որուն փուլերը պիտի ըլլան Հունգարիոյ միացումը, Չեխոսլովաքիոյ անզամատումը, Եուկոսլավիոյ բաժանումը, Պուլկարիոյ ակտիւութիւնը, նոր Թուրքիոյ բռնադատեալ դործակցութիւնը:

Բոլոր այս երկիրները կը կազմեն, համաձայն գերման նոր դիւանագիտութեան, իրենց երկրին «նախադաշտ» (Ֆոռֆէլտ), իրենց գործունէութեան բեղուն ասպարէզը:

Ինչպէս կը տեսնուի «Տրանկ նախ Օսթընի» հին քաղաքականութիւնն է, նոր ոգիով, նոր մեթոտներով:

Հիթլէր գործի դլուխ անցնելուն պէս, առաջին պարտականութիւն նը կատեց թօթափել Վէրսայլի դաշնագրին մանաւանդ այն յօդուածները որ Գերմանիան կը պարտադրէին զինուրական սահմանափակումներու: Գերման արդի բանակը իր կատարելագործուած զէնուդրահով ի վիճակի է այլեւս զօրավիզ հանդիսանալու կառավարութեան ամէնէն յանդուգն ձեռնարկներուն: Գերման ռազմանիւթի բոլոր գործարանները կը դառնան օրական 24 ժամ, երեք գործաւորական խումբի դրութեամբ, իւրաքանչիւրը 8ական ժամ:

Հիթլէր ինքն է որ կ'ըսէ.

— «Գերմանիան երեք տարիէ ի վեր կ'աշխատի զինչը ցերեկ դարբնելու իր պատերազմի զէնքերը»:

Գործունէութեան ամէն ասպարէզի մէջ գերման ժողովուրդը, մանաւանդ երիտասարդութիւնը ենթարկուած է զինուորական նախապատրաստութեան մը. ատոր կը ձգտին զպրոցը, մարզական բոլոր ընկերակցութիւնները, աշխատանքի բանակները:

Նոյն ճիզը նաեւ հոգեբանական պատրաստութեան տեսակէտով, մինչ Ֆրանսայի դէմ խաղաղութեան խէաը չէ որ արձանագրուած է դրօշներու վրայ, Գերմանիա կը պանծացնէ պատերազմի խէալը: Անոնք նոր սերունդը կը դաստիարակեն սա մտայնութեամբ թէ խաղաղութիւնը մեղկացնող վիճակ մըն է, որ կը վայլէ յոզնած, ծերունի ցեղերու, մինչ պատերազմը, մանաւանդ անորոշ ելեւէջներով հարուստ պատերազմը, միակ միջոցն է արթնցնելու, հրահրելու բարոյական յատկութիւնները, առնական նկարագիրը:

Զմռռնանք Մուսոլինիի կարծիքը թէ «պատերազմը այր մարդուն համար այն է, ինչ որ մայրութիւնը՝ կնոջ համար»:

Ռազմապաշտ տրամադրութիւնը բարձր պահելու միտումով է որ գերման պետութիւնը քրիստոնեայ կրօնքը կը ժխտէ եւ կ'ուզէ զայն փոխարինել հին- գերմանական դիւցազնապաշտ հեթանոսութեամբ:

Անգամ մը եւս ի պատուի է գերմարդը երազող Նիչէին:

Միեւնոյն ատեն, գերման կառավարութիւնը վիթխարի, հայրենասիրական ցոյցերով կը չանայ թմրեցնել հանրային կարծիքը: Ամբոխային թելադրութիւնը գերման կառավարութեան ազդու մեթոտներէն մէկն է:

Սահմանէն դուրս, դէպի մանաւանդ այն եկեղեցները, զոր Գերմանիա «նախադաշտ» կը նկատէ, հիթլէրական Գերմանիան նոյնքան հետեւողութեամբ կը հետապնդէ ազդու, տարածուն, անվհատ քարոզութիւն մը: Ոչ մէկ արգելք կը կասեցնէ իրենց քարոզչութեան թափը, որ տեղին ու րոպէին համաձայն կը փոխէ իր ձեւը եւ իր թափը:

Անով դիտեն պէտքին համաձայն գործել ուղղակի, բացայայտ ճակատով, կամ դիմակաւորել իրենց յեղին նպատակները անմեղ, անվնաս բանաձեւերու միջոցաւ: Բուն նպատակն է ներկայացնել նացիականութիւնը, իբրեւ բարձրագոյն մարդերու եւ ցեղերու կրօնք մը:

Քիչ թէ շատ ծանօթ է ընթերցողին հետեւանքը այդ կազմակերպուած, դիտական քարոզութեան: Նացիականութիւնը իբրեւ ընկերային վարդապետութիւն, թափանցած է չատ երկիրներէ ներս, խռոված է անոնց հանրային, պետական կեանքը: Օրինակ՝ Սպանիան, Ռումանիան, Հունգարիան, նոյնիսկ Պելճիքան:

Պալքանեան բոլոր երկիրներու մէջ Գերմանիա ամէն գնով հետամուտ է վարկաբեկելու Ազգերու Դաշնակցութիւնը, համաձայնականներու հմայքը. իր քաղաքական, տնտեսական ազդեցութիւնը սկսած է զօրանալ Եուկոսլաւիոյ մէջ ու հակակշռել Ֆրանսական վարկը:

Դերերը կը փոխուին անդադարաբար:

Ու երբ նկատէս, բարոյայէս, Գերմանիա հողը կը պատրաստէ, կ'ընտրէ յարմարագոյն րոպէն, կըտրուկ, սրընթաց, անտեղիտալի որոշումը տալու, ու գործադրելու համար:

Այդպէս ալ պատահեցաւ Աւստրիոյ պարագային:

Կար ժամանակ մը երբ փրուսիացած Գերմանիան պէտք կը զգար չէզոքացնել Աւստրիան հիւսիսային Գերմանիոյ կեանքին մէջ:

Ջանաց, մաքառեցաւ, գլուխ հանեց:

Կար ժամանակ մը երբ հարկ էր աւստրեւհունգար խայտաբղէտ պետութիւնները օգտագործել ի չահ գերման պետական նպատակներուն:

Որոշեց, պարտադրեց, ըրաւ ինչպէս կը խորհէր:

Այն օրէն ի վեր Աւստրիա վերածուած է պզտիկ, համատարր գերման պետութեան մը, Մեծն Գերմանիա, զոր նկատեց պատրաստ որս մը, դիւրամատչելի պատառ մը, զոր երկար առնէն ի վեր հետամուտ էր կլլելու, առանց նկատի ունենալու Աւստրիոյ ինքնուրոյն անհատականութիւնը, եւ անկախ ապրելու վճռակամութիւնը:

Նոյնիսկ հիթլէրական Գերմանիան աւստրիական տունը դրաւեց ներսէն:

Կ'արժէ հոս վերյիշել նոր Աւստրիոյ կարճատեւ դոյութեան քանի մը նշանակելի թուականները:

1918 հոկտեմբեր.— Աւստրեւհունգարիա կայսրութեան քայքայումը:

1919 Սեպտեմբեր.— Սէն Ժէռմէնի դաշնագիրը, Աւստրիա կը ծնի:

1931 Յուլիս.— Աւստրեւգերման մաքսային միութեան համաձայնագիրը ապօրինի կը նկատուի Լահէյի իրաւարար ատեանի կողմէ:

1932 Մայիս.— Տոլֆուս, աւստրիական անկախութեան պահապան մը, կը կազմէ դաչինքը:

1934 Յուլիս.— Տոլֆուս կը սպանուի նացիներու կողմէ: Իրեն կը յաջորդէ Շուշնիկ:

1936 Յուլիս.—Ֆօն Փափէն եւ Շուշնիկ կը ստորագրեն համաձայնագիր մը, որով Գերմանիա յանձն կ'առնէ միջամուխ չըլլալ Աւստրիոյ ներքին գործերուն...

1938 Մարտ.— Հիթլէր - Շուշնիկ տեսակցութիւն, պետական հարուած, Աւստրիոյ դրաւումը (Մարտ 12):

Միջանկեալ կ'արժէ յիշել նաեւ մարտ 4ի գերման կառավարութեան չափազանց ուշագրաւ որոշումը, որով երկրին զինուորական, վարչական, տնտեսական բոլոր լծակները կը կեդրոնացնէր միակ մարդու մը՝ Հիթլէրի ափին մէջ: Պատմութեան մէջ հազուադէպ այս քայլը կը յայտնէր արդէն՝ անակնկալ, վերահաս ձեռնարկի մը զալուստը:

Այդ ձեռնարկը գլուխ եկաւ 11 — 12ին:

... Այսպէս ուրեմն, մինչ օրինապահ, խմաստուն Եւրոպան կը տքնանայ, կը չորորայ ու կ'երկմտի, օրինազանց, յանդուգն Եւրոպան օրը՝ օր կ'ընէ, օրը՝ պատմութիւն կ'ընէ:

Ցո՛ երթաս, աչխարհ ...

ՍԱՐԱՍԱՆ

ԿՐ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ ու թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ ւեղեակի ու մեքենով:

ՈՒՐ Կ'ԵՐԹԱՅ ՄԱՐԴԿՈՒԹԻՒՆԸ

Մարդկութիւնը սրընթաց քայլերով դէպի վայրենացում կ'երթայ:

Ողբերգական դարաշրջան մը կ'ապրինք: Դարեր չարունակ մարդկութեան ընտիր մասը պայքարեցաւ յանուն արդարութեան, եղբայրութեան, հաւասարութեան: Բազմահազար մարդիկ զոհուեցան ի դին այդ գաղափարներու իրականացման, նուիրեցին իրենց կեանքին մէկ ժամը: 17, 18, 19րդ դարերը եղան մարտնչումի, զոհաբերութեան չըրջաններ: Յեղափոխութիւնները իրենց չարքերն էին: Ով որ ուժ ունի, իրաւունքն ալ իրեն է: Ով որ լաւ սպաննելու արհեստը գիտէ, կը յաղթահարէ: Մնացեալը երազ է... Դեռ երէկ կրթնած իր ուժին՝ պրպտող Աւստրիան: Հապա նորը: Լեհաստա՞նը: Դարեր չարունակ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ - Հունգարիոյ չեզ, այսօր 32 միլիոն ժողովուրդ նեցող պետութիւն դարձած, նուաճումներուն կը դիմէ, ինչ որ ներկայ ատենները կը կոչուի «Լեբենսրաում»: Ամէն ինչ ուժին մէջ է: Վա՛յ տկարին:

Մարդկութեան այս կեղծ վիճակին մէջ է վտանգներով: Երբ ընկերվարական հին ըմբռնումները չեզոյ արդարութիւն, իրաւունք, բիրտ ուժն է հիմնական սկզբունքը ներկայ մարդկութեան, վտանգի տակ է ամէն ինչ այս երկնքին տակ ու ոդրան անոնք որ կրոնները կը քարոզեն այդ բոլորին ...

Ա. ՈՒՐԱՐՏՈՒ

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

Սեբաստացի խումբ մը հայրենակիցներ 500 (հինգ հարիւր) ֆրանկ արամադրած են «Ցառաջ»ի խմբագրութեան, մեծ ոգեմիկ մրցանակ մը կեանքի ու գործը պատկերացնող ուսումնասիրութեան մը համար:

Առաջին մրցանակ չահողին պարգեւուի 300 ֆրանք, իսկ երկրորդ մրցանակին՝ 200 ֆրանք:

Գրադատ մարմին մը ընտրուած է Գ. Գ. Շ. Մխաքեանէ, Շ. Նարդունիէ եւ Վ. Համբարձումեանէ:

Մրցանակ չահող ուսումնասիրութիւնը պիտի տպագրուի «Ցառաջ»ի մէջ իբրեւ երդ պիտի ձայնագրուի:

Բոլոր ձեռագիրները պիտի ղրկուին «Ցառաջ»ի հասցէով, ամէնէն մինչեւ մայիս 15:

Նախաձեռնող յանձնաժողով

« ՑԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (26)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՒՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

Ցաջորդ առաւօտ ժամը տասնուկէսին Սուլթանին Ներկայացաւ Մէկքենարու, Հօրն եւ Ընկ. դրասենեակը, Թօփհանէի փողոցը միասին տանելով Սըր Ճորճի յանձնարարականը: Հաստատութեան երիցագոյն անդամը ընդունեց զինքը անմիջապէս: Նիհարակազմ եւ մեռելատիպ մէկն էր ան՝ Սուլթանի աչքերուն չափ կապոյտ աչքերով ու խարտեաշ մազերով որոնք սկսեր էին ճերմկիլ:

Սկովտիացին կարդաց նամակը եւ երիտասարդին նայեցաւ խոշորկէկ կարիտոսի մը եղջերիկներուն պէս դուրս ցցուող իր թաւ յօնքերուն տակէն:

— Տըն քէնըէնին կողմէ կուգաս, ուրեմն, մեղքերու այս քաղաքը՝ անհաւատ Թուրքերուն տրամադրութիւններր հասկնալու համար...

— Այո՛, հաստատեց Սուլթանին. Սըր Ճորճ ըսաւ որ թերեւս դուք բարի պիտի ըլլայիք ինծի աջակցելու...

— Ե՞ս, զարմացաւ մարդը. գլուխս վրայ տալու միտք չունիմ, ո՛չ տակաւին, ճիշդ է որ մէկ երկու տարիէ ի վեր ժողովուրդը խեղդամահ ըրած կամ ցից հանած չունին, բայց եւ այնպէս այս տատնորդիները չատ վարպետ են չուան գործածելու արհեստին մէջ...

— Թերեւս քիչ մը չափազանցեցի, ժպտեցաւ երիտասարդը. ըսել կ'ուզեմ որ չատ ուրախ պիտի ըլլամ եթէ հաճիք ճամբայ մը ցոյց տալ...

— Ա՛հ, սանկ ըսէ, հիմա հասկըցայ... Տըն քէնըէնը իմ հին բարեկամս է... եթէ իմ խրատներուս կրնամ հետեւ պահել քեզ կարգ մը չիմարութիւններէ, ամենայն սիրով. թէեւ չեմ կարծեր որ մտիկ պիտի ընես...

— Փորձեցէք. անկեղծօրէն կ'ըսեմ, չատ երախտապարտ պիտի ըլլամ...

— Ո՛վ դիտէ, կրնայ ըլլալ, բայց քառասուն տարուան փորձառութիւն ունիմ այստեղ եւ դժուար է հաւատալ... Ո՞ւր իջած ես, Բերա Փալա՞ս թէ Թօքաթլեան...

— Բերա Փալաս...

— Միտքս ալ անցաւ որ առանկ ջոջերու պանդոկ մը պիտի ըլլայիր...

— Կը կարծէ՞ք որ աւելի քիչ ուշադրութեան առարկայ կ'ըլլամ ժամանոց տեղ մը երթալով...

— Ամէնէն աղէկը պզտիկ տուն մը կը վարձես... ուզած առենդ կուգաս, ուզած առենդ կ'երթաս ու եթէ Տէրը կամենայ, մարդ քեզմով չի հետաքրքրուիր...

— Շատ լաւ, երթամ փնտռեմ... նայիմ կրնա՞մ փոքրիկ յարկաբաժին մը գտնել...

— Մի՛ աճապարեր, կօշիկներդ մաքրել տալու պէտք չունիս, ըսաւ յամառ Սկովտիացին. իրրեւ յաւելուածական գործ այդ տեսակ յարկաբաժիններու ցուցակ մը կայ տրամադրութեանս տակ, այնպէս որ առեւտուրը եւ հաճոյքը իրարու հետ կը համերաշխեցնենք... եթէ անուշտ, կարելի է հաճոյք անուանել այդ չան-զաւակ Բազտըմին հետ քեղի պէս չնորհքով տղու մը ունենալիք մրցակցութիւնը...

— Ընդհանուր Ոստիկանապե՞տը, ըսել կ'ուզէք. Սըր Ճորճը բաներ մը ըսաւ անոր մասին. ժամանակին պատկառելի ներքինի մըն է, եղեր, իրա՞ւ է...

— Ներքինի է եւ ներքինի ալ պիտի մնայ, այնպէս որ, փառք Տիրոջը, իր տեսակէն չի կրնար վերարտադրել... պալատը ուրիշ չատ փոփոխութիւններ կրեց այն օրէն ատկէն երբ Սուլթանը Բրիտանական կարմիր Խաչի բհռնակառքով մը կծիկը դրաւ՝ միասին չղնելով կայսերական դահարեզներն ու... հովանոց մը...

Երիտասարդը խնդաց, լսելով այդ նկարագրականը դժբախտ Վահտէտինին, Օսմանեան կայսրութեան վերջին Սուլթանն ու «Աչխարհն Սարսափը» որ դէրուվիշ, Թուլամորթ ու անդամալոյծ մարդ, Անգլիացիներու պաշտպանութեան տակ մայրաքաղաքէն փախաւ, ապստամբութեան օրերուն:

— Բայց ի՛նչ տարօրինակ բան է որ հասարակ ներքինի մը Գաղտնի Սպասարկութեան պետ կը նշանակուի մէկ օրէն միւսը, հարցուց Սուլթին լրջութեամբ:

Վաճառականը դարակէն հաներ էր հինցած տետրակ մը, որուն էջերը կը թղթատէր: Կեցաւ յանկարծ:

— Ինչո՞ւ կը հարցնես, չե՞ս դիտեր որ լրտեսութիւնը ներքինիներու բնական զբաղումն է... խոշոր հարէմներ մէջ տասնեակներով դեղեցիկ աղջիկներ կային, բայց միայն մէկ հաւատիկ ամուսին ամէնուն համար. որ եւ է միջոց չունէին անոնք իրենց ըզգայնութիւնները զոհացնելու... խենթենալիք կացութիւն էր... այնպէս որ ամէն հարէմի մէջ դաւադրութիւն կար... տուիտու, երիտասարդ հասմակ մը կամ զինուոր մը ներս բերել կուտային զաղտագողի՝ մէկ ժամուան համար... ներքինիները էին որ կը չափուէին աղջիկներու այս խորամանկութեան հետ.. վարպետորդիները ահագին դրամ կը չահէին այդ գործէն... խորհէ անգամ մը թէ չանթաժի ի՛նչ պատեհութիւններ կը ընծեղծուէին... անմիջապէս ոչ անընական արարածները կը լսէին բէմականներու սիրային պատմութիւնները, կարթէն բռնուած մը պէս կը խաղային անոնց հետ. սպառնային զաղտնիքը հաղորդել մուսիներն եւ կամ, եթէ կինը հարուստ էր, ընդհակառակն կը քաջալերէին զայն չարունակէր իր պոռնկութիւնը... Այդ ձեւով դրամ կը քաշէին... եւ այնպէս ներքինին պարտաւորուած կատուի չափ զգոյշ ըլլալ, որովհետեւ եթէ կինը յանցանքի մէջ բռնուէր, ինքն էր պատասխանատուն. հետեւաբար պալատական ներքինիները խիստ ընտրուելու կը մատնէին զայն ամուսնոր աչքը մոռնելու համար. որ բար երկու տարի ունէր գլուխը տալու... Կրնա՞ս հիմա լսել աւելի լաւ դասընթաց մը զաղտնի սպասարկութեան դառնալու համար...

— Անշուշտ, իրաւունք ունիս, Սուլթին. այդ մասին քնաս խօսք չէի...

— Գիտեմ որ խորհած չէիր, բայց քիմ կարծիքս կը հարցնես, դործը երկու չաբաթ ալ պիտի չնայիր չարունակել... (Շար.)

ՀՈՂԸ ՀԱՆՁ ՊԻՏԻ ՎԱՃԱՌՎԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՑ ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՑ ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՑ ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՑ ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՑ ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՑ ՄԱՄՈՒԼԻ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ

„ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ"Ն ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒԻ ՅՈՒՆԻՍ ՅԻՆ ՄԻԽԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՄԷՋ

Թաներ ատանոգութիւններ Հունգարիոյ մէջ

Աւստրիոյ կցումը եւ Չեխոսլավաքիոյ Գերմաններուն խլրտումը մտահոգութեան մատնած են նաեւ Հունգարիան։ Կիսապաշտօնական թերթ մը կը պահանջէ Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններու հարցին հետ, կարգադրել նաեւ հունգարական փոքրամասնութեան խնդիրը, հանրաքուէ մը կատարելով այն շրջաններուն մէջ ուր փոքրամասնութիւնները բնակչութեան 50 առ հարիւրէն աւելի են։ Այս առթիւ կը գրէ՝

— « Հունգարիոյ վերաքննական քաղաքականութիւնը կը դտնուի նոր եւ վճռական կացութեան մը առջեւ։ Ժամանակն է դերազոյն ճիգ մը փորձելու, եւրոպայի հանրային կարծիքը չհեղլու համար ի նպաստ հունգարական դատին »։

Մխիթարեան աւետ կը ծանուցուի թէ Հունգարիոյ փաշականներուն վարիչը Վիէննա պիտի երթայ, խորհրդակցելու համար գերման եւ աւստրիացի նացիներուն հետ ։

Հունգարիոյ երեսփոխաններ հարցուցին թէ կառավարութիւնը ի՛նչ դիրք պիտի բռնէ, եթէ Հունգարիան ալ Աւստրիոյ օրին հասնի։ Վարչապետը պատասխանեց թէ կառավարութիւնը ուշադրութեամբ կը հետեւի դէպքերու ընթացքին եւ թէ երկրին անկախութիւնը վտանգուած չէ։ «Մեր անկախութիւնը երաշխաւորուած է չահակից պետութեանց բարեկամութեամբ եւ մեր բանակին զօրացումով եւ արդիական սպառազինութեամբ։ Այսքանը կը բաւէ վստահութեամբ դիտելու համար մեր ապահովութիւնը»։

Այս պատասխանը չգոհացուց ընդդիմադիրները, որոնք դիտել տուին թէ Հունգարիա չի կրնար յոյս դնել օտար պետութեանց աջակցութեան վրայ եւ թէ երբ աւստրիական բանակը չկրցաւ պահպանել Աւստրիոյ անկախութիւնը, աւելի բան կարելի չէ սպասել հունգարական բանակէն։ Արտաքին նախարարն ալ իր կարգին խօսք առնելով, հերքեց այն վրդովիչ զրոյցները թէ Գերմանիա աչք անկած է հունգարական հողերուն ։ « Գերմանական կառավարութիւնը պիտի յարգէ Հունգարիոյ սահմանները, ինչպէս կ'ուզէ յարգել Իտալիոյ, Եուկոսլաւիոյ եւ Չուիցերիոյ սահմանները»։ Նախարարը այս առթիւ խոստովանեցաւ որ թէեւ իտալեւսաւոբեւհունգարական խմբակցութիւնը դադրած է, բայց Իտալիոյ եւ Հունգարիոյ յարաբերութիւնները հիմնուած կը մնան Հռոմի համաձայնութեանց վրայ։ Ցետոյ, Հունգարիա պիտի աշխատի կանոնաւորել իր յարաբերութիւնները Փոքր Համաձայնութեան պետութեանց հետ ։

Զարմանազան դէպքեր Աւստրիոյ մէջ

Վիէննայի հրշէջ գունդէն 11 հոգի, որոնք անդամ էին հանրապետական պահակներու կազմակերպութեան (ընկերվարական եւ համայնավար) եւ պաշտօնանկ եղած էին 1934ի ըմբոստութեան առեն, վերահաստատուեցան իրենց դործերուն մէջ։ Ասոնք իրենց պետին՝ երիտասարդ համայնավար Տոքթ. Վայղէլի հետ ոստիկանութեան վրայ յարձակած էին գնդացիրներով եւ ձեռնամարտերով, երբ կը ամրակոծուէին բանուորական բնակարանները։ Վայղէլ մահուան դատապարտուելով կախուեցաւ։ Դատավարութեան առեն ամբաստանեալը այնքան քաջութիւն ցուցուց որ դատաւորը իր այրին կանչելով չնորհաւորեց ։

Երեքշաբթի օր Վիէննայի քաղաքապետը աչքէ անցուց այս պահակները։ Գերմանական թերթերը կը գրեն թէ այս ընկերվարական եւ համայնավար զինուորներէն չատերը կուլային, երբ քաղաքապետը սեղմեց իրենց ձեռքերը եւ հիթլէրական բարեւ տուաւ ։

**** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ չատ մը օտար հաստատութիւններ կը փակուին Վիէննայի մէջ։ Երեք անգլեւամերիկեան տուներ որոշեցին հեռանալ, նկատելով որ պիտի չկրնան դիմանալ դրամական օրէնքին եւ քաոսմեայ ծրագրին խստութեանց ։*

**** Վիէննայի կէստափօ (գաղտնի ոստիկանութիւն) հրամանագիր մը հրատարակեց, որով կը պահանջէ մինչեւ ուրբաթ կառավարութեան յանձնել բոլոր զէնքերը, ռազմանիւթերը, գնդացիրները, ձեռնաոումբերը եւն.։*

**** Գերմանական կառավարութիւնը փակեց հրէական բոլոր հաստատութիւնները, բարեգործական թէ կրօնական, ձերբակալելով վարիչները։ Սիոնական կռմակերպութիւններն ալ լուծուեցան։ Ամէն օր կ'ազի ձերբակալուած Հրեաներու թիւը։ Հրեայ ուսուցիչներուն արգիլուեցաւ պաշտօնավարել դպրոցներու մէջ։ Կալանաւորներու առաջին պաշտօնական ցանկին մէջ Վիէննայի հրեայ մեծ առեւտրականը՝ Սիկմունտ Պոդէլ կը կոչուի «խարերայ Հրեան»։*

**** Աստրիոյ միապետական բոլոր վարիչները ձերբակալուելով տեղաւորուեցան հասարակ բանտարկեալներու քով։ Վերջին կալանաւորն է արհիւռքս Եռդէֆ Ֆէբրինանտ, 65 տարեկան, հօրեղբայրը նախորդ գահաժառանգին ։ Արհիւռքսը յոխորտալից խօսքեր արտասանած էր հիթլէրական իշխանութեան դէմ։*

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները նոր յաղթանակ մը չահեցան, անցնելով Էպրօ գետը եւ յառաջ խաղալով դէպի Քաթալոնիա։ Մատրիտ նորէն ռմբակոծուեցաւ ։

ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ժամացոյցը կը սկսի մարտ 26էն 27ի գիշերը (չաբաթէն կիրակի)։ Չմոռնաք մէկ ժամ առաջ տանիլ ձեր ժամացոյցը ։

ԱՆԳԼԻՈՑ վարչապետը երէկ երկարօրէն պարզեց կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը։ Վարչապետը իր մօտ հրաւիրեց Արհեստակցական Միութեանց վարչական ժողովը եւ խնդրեց բարեփոխել աշխատանքի մեթոտները, փութացնելու համար երկրին վերազինումը ։

ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐ կը նշմարուին Փարիզի օդանաւային բանուորներուն մէջ, որոնք աշխատանքը դադրեցուցին քառորդ ժամ, պահանջելով փութացնել հաւաքական պայմանագրութիւնները եւ բանալ Սպանիոյ սահմանագլուխը ։ Մետաղագործական բանուորներն ալ ցոյցեր կը կատարեն, միեւնոյն պահանջները դնելով ։

100.000 ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ խանդավառ ցոյցեր կատարեցին Մեքսիկայի մէջ, տօնելու համար 17 անգլիական եւ ամերիկեան ընկերութեանց հանքերուն ազդայնացումը, որ տեղի ունեցաւ մարտ 19ին։ Հանքային ընկերութիւնները կը չարունակեն բողոքել, օգնութեան կանչելով իրենց կառավարութիւնները ։

ՄՈՒՍՈԼինի ճառ մը խօսելով ֆաշական առաջին կռմակերպութեան 19րդ տարեդարձին առթիւ, ազդարարեց,— « Իտալացի ժողովուրդը եւ ամբողջ աշխարհը պիտի որ մինչ պատրաստ ենք խաղաղութեան համար։ Բայց, եթէ հարկ ըլլայ, պիտի կռուինք, եւ եթէ կռուինք, պիտի յաղթենք Իտալիոյ ժողովուրդին ներկայ եւ ապագայ փառքին համար »։

ԱՆԳԼԻՈՑ եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչները չարունակելով իրենց բանակցութիւնները, առջի օր խօսեցան Մօտաւոր Արեւելքի վերաբերեալ խնդիրներու մասին ։

ԼՐՏԵՍԱԿԱՆ դործին առթիւ ձերբակալուած ամբաստանեալներէն դեղատնին Թաթիանա եւ իր տարիքածուն՝ պարսիկ Մանսուր Ամիրեան անպարտ արձակուեցան։ «Իմանիթէ» կը գրէ թէ Իտալիոյ լրտեսական կռմակերպութիւնը 500.000 ֆրանք առաջարկած էր ամբաստանեալի Ուսթրիի, դինուորական գաղտնիքներ կորզելու համար ։

Հ. Ց. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի «ՀԱՅԱՐԵԱՆ» կոմիտէն ժողովի կը ֆրաւիրէ «Վրոլամեան», «Մշօ», «Մուրատ» եւ «Սէրէմմեան խումբերու բոլոր ընկերները, 26 մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Խրիմեան» սրահին մէջ, 1937ի անդամատետրերը միասին բերել։

ՇԱՎԻԼԻի «Արդուճեան» խումբի ժողովը, 26 մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին, անդամատետրը միասին բերել։

Գաղատ

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Մարսէյլ) «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 27 մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը ճիշ ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ։

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Հ. Ց. Դ. Ընկեր Կարօ ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը կիրակի (Մարտ 27) կէսօրէ ետք, ժամը 5ին, սովորական հաւաքատեղին ։ Կը դասախօսէ ԸՆԿԵՐ ԱՒ. ՓԻՕՍԷԵԱՆ ։

Հ. Ց. Դ. «Թաթուլ» խումբի դասախօսական ժողովը՝ կիրակի (27 մարտ) երեկոյեան ժամը 8ին։ Կը դասախօսէ ԸՆԿ. Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ։

Հ. Ց. Դ. «Վրէժ» խումբի դասախօսութիւնը կիրակի (27 մարտ) կէսօրէ վերջ, ժամը 5ին։ Կը դասախօսէ ԸՆԿ. Տ. ԹԱՂՈՑԵԱՆ ։

«Քեսր 18,,ր կր soնուի

Ս. ԼՈՒԻ Շ. Ց.ի «ԱԿՆՈՒՆԻ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
26 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
ԿԸ ԽՕՍԻ **ԸՆԿ. Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ**
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ
Հ. Ց. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
25 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, Ֆուայէ տը Թէաթրի մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Նիւթ՝ Դէպի ո՞ւր կ'երթայ Թուրքիան եւ ի՞նչ հեռանկարներ ունի՞ մեծ»
Մուտք 1 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ
ԿՐԸՆՈՊԼԻ Շ. Ց. Դ. «ԵՕԹՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շ. Ց. Դ. «ՎՐԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ
27 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
BAR INTERNATIONALի սրահին մէջ (230, Շըմէն տը լա Մասիլակ)
«Ադամեան» թատերախումբը կը ներկայացնէ
«ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ»Ը
Ղեկավարութեամբ Գ. ՓԷՆՏԻՐԵԱՆի
եւ մասնակցութեամբ Ա. ՅԱԿՈԲԵԱՆի
Մուտք 4 ֆր., 7 տարեկանէն վեր փոքրերու համար 1 ֆր.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ՄԵՆԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ հրապարակային դասախօսութիւնը 25 Մարտ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, իր հաւաքատեղին, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիւզ, «Շահրիկեան» սրահին մէջ։ Կը դասախօսէ Պ. Կ. ՈՒՇԱԳԼԵԱՆ, Նիւթ՝ «Ի՞նչ օգուտ կարելի է սպասել լսարանական դասախօսութիւններէն» կարծիքներու փոխանակութեան եւ լուսաբանութիւններու լայն ժամանակ կը տրուի ներկաներուն։
Մուտքը ազատ է։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ ԱՄ Շ. Ց. Դ. ՎԱԼԱՆՍԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
26 Մարտ, Շաբաթ գիշեր ժամը 8ին «Սիամանթօ» ակումբին մէջ
Ներկայ կ'ըլլայ Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ լոյս
AERO - CLUB DE FRANCEի սրահին մէջ
***6 Rue Gallilée* (*Metro Boissière*)**
7 հոգինոց Mixte Orchestre Argantine FREDERICO
Գարերու ընթացքին կ'երգէ M. MANDARINO։ *10 ժամ անընդհատ պար, ճիճաղ,* cotillon, *անակնկալներ՝* M. AL. BERCA-ի PRINCESES-ի VITALIS-ի եւ շատ մը հայ եւ օտար արուեստագէտներու կողմէ։ *Ճոխ պիւֆէ պատրաստուած* Restaurant «YAR»է, *ժողովրդական գիներով։*
Մուտք 10 ֆրանք

ԹԷՕԱՍԵՂԱՆ
Ալֆորվիլի Զէնկիլէրի Հայր. Միութեան իգական բաժնի կողմէ
26 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Հայ Ակումբին» մէջ,
1 Գուլվար Գառնօ Տեղի պիտի ունենան՝ արտասանութիւն, երգ, հայկական պար եւն.։ Մուտք 2 ֆր., փոքրերու 1 ֆր.։

ՕՐ. ԶԱՌԱՖԵԱՆի եւ DINA SINETYի *նուագահանդէսը Մայիս 16ին* Salle de l'Ecole Normale de Musiqueի *մէջ։ Նկատի ունենալ այդ թուականը։*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
27 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Սօսիէթէ Սաւանթի սրահին մէջ, 8 Rue Danton, Մէթրօ Օտէոն
կը ներկայացուի Գոլսոյ ամիրայական շրջանէն
ՀՈՒՆԻՆ ԶԱՒԻԿԸ ՀՈՒՆԸ ՏԱՆԻ
կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ԳԱՏԻԻԸ (արաւ 6 արար)
Ա. Ալթունեանի վէպէն թատերախաղի վերածեց
ԿԻՒՐԵՂ ՍՐԱՊԵԱՆ
կը մասնակցին Տիկիններ ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՄԱՔՏՈՆԱԼՏ, ԳԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԱԶՆԱՒՈՒՐԵԱՆ եւ Օրիորդ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Գարոնները ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ԳԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Կ. ՍՐԱԳԵԱՆ։
Տոմսերու գիները են՝ 15, 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք
Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (Danton 88—65, *եւ ծանօթ վայրերը։*

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱՒՈՐՈՑԱ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՑԱ
44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20։
Գաւառները ժամադրութեամբ։

Hommes et Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ խաղողէ քաշ... եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի... ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ՝ ... արեւելեան օղիներէն... ձեր սեղանը կ'այլ... գիշերները ջուր կը խ... եւ կը վնասէ ձեր ա... ըլուեան: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ որուն... րատ, կազդուրիչ եւ ա... ժաբեր ըլլալը հաստ... ուած է:
Dalakupeian, 44 St. Lambert et 8 Suffres, Marseille

ՊԱՆԾՆԻ ՄԱՆՔ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՅՈՎՍԷՓ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ
19 Cours Julien, Marseille
Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի իր յարգելի յաճախորդներուն որ սէզօնի առթիւ սկսած ենք, ամենայն տիր ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի գիներով։
Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *քօմթուիմ թաշեէօր կարող վ... կարուհիներ։ Դիմել* 51 Rue de C...
«PARIS MODERNE»։

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République**
ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris**
Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51 — Tél. Opéra 67-77 67-78
Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ։
Յոմսակներ՝ ամէն տեղի համար։ Հայ ճամբորդներու հաւատարիմ ծառայութիւն։ Ընդհանուր գիտութիւններ աշխարհի ամէն կողմի։
ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏԱՒՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ
«ՀԱՅ ԱՐԻՒԻՒ» Մարզական - երաժշտական Ակումբի Վարչական ժողովը 29 Մարտ, Երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Փարիզի հայ եկեղեցիի խորհրդարանին մէջ, 15 Ռիւ Ժան Կուժոն։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՕԱՍԵՂԱՆ
Ֆ. Կ. Ասչի կրընոպլի Մասնաճիւղի կողմէ 26 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին դպրոցի սրահին մէջ։

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆԻ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Մարսէյլի հանդերձեղէնի բանուորներու եւ բանուորուհիներու սէնտիքան կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Շաբաթ օր, 26 Մարտ, ժամը 19ին Սալ Ֆէրրէրի մէջ (Ազիատանքի հին Սակարան) պիտի դումարուի դիրձակներու Ընդհ. Ժողովը, պահանջլու համար 10 եւ 20 առ հարիւր յաւելում, չարժուն սակացոյց, հասարակական պայմանագիր եւ ընկերային օրէնքներու գործադրութիւնը առաջնին աշխատաւորներու համար։

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ
— Վանի գիւղերէն Սարօ Հովիկը կը վնտռէ իր եղբայրները՝ Մկրտիչ, Աբրահամ, քոյրերը՝ Սօսէ, Դիրուհի եւ հօր անունը՝ Մուշեղ, մօր անունը՝ Ապրշում)։ Կը փնտռէ նաեւ հօրեղբայրները՝ Մկրտիչ, Մարտիրոս, Կրպօ Լեւոն եւ այլն։ Հետքը կորսնցուցած է վանի ... պաշտպանութեան կռիւներէն ... Սարօյ լուր առողջին 300 ֆրանք ... ւէր։ Իմացնել՝ Serop Moroukian, Boulevard Carnot, Le Puy, (Haute Loire) France.

ԿՈՉ
Անդրէասի եւ շրջանի հայրենակիցներուն «Աչխարհաղաշտի հիցներուն «Աչխարհաղաշտի խիստ օգտակար արդիւնքէն քաջալերուելով, եւ վերջերս մեր առաջին երկու նոր անուանացանկը, մեր ... ենք երկրորդ Անուանացանկ մը ... տարակել, կոչ կ'ուղղենք ... վրայ վերապրող բոլոր հայրենակիցներուն որ հաճին գրել մոռցած ... նուններնին, ուր որ բնակուին կամ ... պարտքն է արձանագրել։
H. Kéfélian Frères, 22 Rue Lacroix, Paris (15)։

ԳԱՑԵՐ ՏԵՍԵՐ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
26
ՄԱՐՏ
SAMEDI
26 MARS
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3689

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՒԱՆՑ ԴԱՒԱՆԱՆՔԻ...

կարելի՞ է դեր կատարել, ակօս բանալ եւ գործ արտադրել, մինչեւոյն ատեն սերտօնդ հասցնել, առանց կապուելու կուսակցական գլուխի մը:

Անշո՛ւշտ: Կուսակցական ճամբան ամէնէն կարճն է եւ գործնականը, քանի որ կը ձգտի որոշ նպատակի մը, իբրեւ կազմակերպուած ուժ:

Իր գլխին տակ համախմբելով հաւատաւոր շարքեր, զանոնք անընդհատ մարզելով, թրծելով, համաձայն իր ծրագիր-կանոնադրին, կուսակցութիւնը կը ներկայացնէ ամէնէն ազդու միջոցնեն, գաղափարներ արժեցնելու, տեսակէտներ տարածելու եւ որոշ նպատակներ իրականացնելու համար:

Բնականաբար մէկ անգամէն չի յաջողիր որ եւ է կուսակցութիւն: Բոլոր ծրագիրներուն մէջ ալ կան հեռաւոր եւ մօտաւոր նպատակներ: Առաւելագոյնը, ինչպէս եւ նուազագոյնը, անմիջականը:

Նոյնպէս, ամբողջովին իր ուժէն կախում չունի ամէն բան:

1917ի Յեղափոխութենէն առաջ, Ռուսաստանի մէջ, բոլշեւիկեան կազմակերպութիւնը երկրորդական դերը ունէր, եւ կը տիրապետէին յեղափոխական - ընկերվարականները (Էս - Էր): Անոնք էին որ կազմեցին առաջին կառավարութիւնը, եւ չախչախիչ մեծամասնութիւն ունէին առաջին խորհրդարանին մէջ:

Եւ սակայն, Լէնինի յաղթեց, (կ'ըսեն թէ յաղթեց 700 ուխտեալներով), որովհետեւ գիտցաւ օգտուիլ ճակատագրական վայրկեանէն: Առժամեայ կառավարութեան թուլութենէն եւ անուշադրութենէն:

Ֆրանսայի մէջ, ձախակողմեան հոսանքները անհնարին ճիգեր թափեցին, տարիներու ընթացքին, մինչեւ որ կրցան հասնիլ այսօրուան դիրքին:

Արմատականները զօրաւոր էին քան տարիէ ի վեր: Եռեւէն հասան ընկերվարականները: Հետզհետէ նուաճումներ կատարեցին, նաեւ, բոլշեւիկները: Ցետոյ, ճակատագրական պահու մը, երեքը միասին կազմեցին միացեալ՝ Ժողովրդական Ճակատ: Եւ երեքն ալ չհեցան այնպիսի ուժ մը, որ անդիմադրելի կը համարուի այսօր: (Բոլշեւիկները հազիւ 10 — 11 երեսփոխան ունէին, 1936էն առաջ. այսօր տեղաւորած են 73 հոգի):

Ըսել կ'ուզենք թէ պարագաները, հոգեբանական պահ մը մեծ դեր կը կատարեն, յաղթանակ ապահովելու համար:

Այսպէս նաեւ մեր մէջ: Կը չհաւի այն որ արթուն է, ուժ ունի եւ կ'ըմբռնէ վայրկեանի ոգին:

Միայն թէ, չափազանց անբնական է մեր կացութիւնը:

Նետուած ըլլալով աշխարհէ աշխարհ, կիրուցան՝ ժողովուրդին պէս, չունենալով հող՝ մեր ոտքին տակ, մեր սեփական հայրենիքին մէջ, մեր կուսակցութիւնները կը գտնուին չատ աւելի դժնդակ, անտանելի պայմաններու մէջ:

Մեծ բան է որ կը տոկան անոնք: Եւ մասնաւորապէս Դաշնակցութեան համար բացառիկ պատիւ մըն է իր յարատեւն ծաւալումը, հակառակ այնքան խոչընդոտներու եւ անպարտելի թշնամութեանց:

×

Բայց կուսակցութիւնները ամէն բան չեն: Ոչ որ եւ է երկրի, ոչ ալ մանաւանդ մեր մէջ: Եւ ներկայ պարագաներուն տակ:

Ամէն ժողովուրդ ալ ունի բազմազան կազմակերպութիւններ, ինչպէս եւ թաքուն, տարերային ուժեր, որոնք երբեմն այս կամ այն կուսակցութեան չուրջը կը յածին, իսկ աւելի յաճախ կը դուրս առնուին:

Այդ անկուսակցական բազմութեանց մէջ, անշուշտ ամէնէն աւելի դեր կրնան կատարել այն տարրերը որ ունին որոշ դաւանանք, աշխատանքի ընդունակութիւն եւ կամեցողութիւն:

Մեր մէջ ալ պակաս չեն այդպիսի տարրեր, Ֆրանսայէն մինչեւ Հարաւ. Ամերիկա:

Արդ, ի՞նչ դեր կը կատարեն անոնք: Ներկա՞յ են թէ բացակայ: Մանաւանդ անոնք որ երիտասարդ կը կոչուին, 1925էն ի վեր:

Ինչ որ կ'երեւայ հրապարակին վրայ, դժբախտաբար չատ ալ փայլուն չէ: Իսկ մանաւանդ Փարիզի մէջ՝ իսկապէս տրժգոյն է:

Ինչո՞ւ: Ընդունակ, օրտցաւ տարրե՞րն են որ կը պակսին:

Ո՛չ: Գլխաւոր պակասը այն է որ դաւանանք չունին:

Որած՝ կանխակալ կարծիքներու մէջ, քիչ մըն ալ չափազանցութեան տանելով «չէզոքութեան» ըմբռնումը, բազմաթիւ պիտանի տարրեր կամովին անգործութեան կը դատապարտեն իրենք զիրենք: Եւ կամ կ'երեւան այնպիսի գործերու մէջ որոնք սովորական են եւ միայն առօրեայ անպարծութիւններ կը դղուեն:

Օրինակ՝ սա « Երիտասարդաց»ները:

Իրենք զիրենք անուանելով չէզոք եւ անկուսակցական, այդ միութիւնները տեսակ մը սարսափի կը մատնուին, երբ իրենց առջեւ պարզես հանրային - քաղաքական հոգեր: Երբ իրենց ալ պարտականութիւններ յիշեցնես, յանուն այս անուէր ժողովուրդին ինքնապաշտպանութեան:

Տարակոյս չկայ թէ ամէն միութիւն պարտաւոր է հաւատարմօրէն ծառայել իր առաջադրած նպատակին, համաձայն իր ծրագրին:

Բայց, ինչո՞ւ այդքան տարուել «ապաքաղաքական» հովերով, երբ դիտենք որ ամէնէն առաջ երիտասարդութեան կ'իյնայ ձգտիլ դէպի յառաջապահ դիրքերը եւ խրամներ, ակօսներ բանալ: Եւ, նորէն չեչտենք, մանաւանդ մեր մէջ ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ ՄԵՐԺԵՑ 8 ՈՒԿԷՍ ՄԻԼԻԱՐԸ
ԱՐՏՕՆԵԼԱՎՄԻԱՑՆ 5,000,000,000 ՖՐԱՆՔ

Զոյգներ դանիճին հրաժարման մասին

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Ժերակոյտին եւմտական յանձնաժողովը մերժեց կառավարութեան պահանջած 8ուկէս միլիառ ֆրանքի բացառիկ վարկը, արտօնելով միայն 5 միլիառ փոխ առնել Պանք տը Ֆրանսէն:

Ժերակոյտը հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ իւրացուց այս տեսակէտը: Երկար վիճաբանութիւններէ վերջ, 137ի դէմ 156 ձայնով քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որ կ'արտօնէ 5 միլիառ ֆրանք փոխ առնել Պանք տը Ֆրանսէն: Ցետոյ 88ի դէմ 193 ձայնով քուէարկուեցաւ երկրորդ բանաձեւ մը, որուն համաձայն կառավարութիւնը իրաւունք չունի ստանալու ֆրանքի երաշխաւորութեան դումարին գոյացած չափը, 3.500.000.000 ֆրանք:

Այս որոշումը ծանր տպաւորութիւն գործեց եւ անմիջապէս զրոյցները ընդլեցան, դահլիճին հրաժարման մասին: Նախարարական խորհուրդը բացառիկ նիստ գումարեց երէկ առտու, որոշելու համար իր դիրքը: Իսկապէս խախտած է դահլիճին կացութիւնը, բայց որոշուեցաւ որ Պ. Լէոն Պլում վերջին փորձ մը կատարէ, բարեփոխելով իր երկրորդ օրինագիծը, որ քուէարկուած էր երեսփ. ժողովին կողմէ: Մինչ այս մինչ այն, օրինագիծը ինքնին կը վերադառնայ երեսփ. ժողովին, երկրորդ անգամ քննուելու համար:

Իրազեկները այլեւս անխուսափելի դնելով Լէոն Պլումի երկրորդ դահլիճին անկումը, կը կարծեն թէ Հանրապետութեան նախագահը այս անգամ պիտի հրաւիրէ երեսփ. ժողովին նախագահը, Պ. Էրիօ, որպէսզի ազդ. միութեան դահլիճ մը կազմէ, համաձայն կացութեան պահանջներուն: Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Պ. Էրիօ աւելի նպաստաւոր դիրքի մը մէջ կը գտնուի, քանի որ իրեն դէմ չկան նոյնքազաքական եւ ցեղային առելութիւնները ինչպէս Լէոն Պլումի դէմ: Միւս կողմէ, ալ ակոդմեան հոսանքներուն մէջ հետզհետէ կ'աճի ազդ. միութեան դահլիճի մը շարժումը, նոյնիսկ համայնավարներու մասնակցութեամբ: Առջի օր երեսփ. ժողովի ընդդիմադիր խմբակցութիւններէն 77 երեսփոխաններ ինք հոգինոց պատուիրակութիւն մը կազմեցին, որպէսզի ծրագիր մը մշակէ, միջկուսակցական դահլիճի մը կազմութեան համար:

Լէօն Պլում եւ Քայօ կը ճակատին

Շատ յուզումնալից հանդամանք ունէր Ժերակոյտին հինգշաբթի օրուան նիստը: Լէոն Պլում եւ նախկին վարչապետ Քայօ, որ նախագահն է եւմտական յանձնաժողովին, ճարտասանական մենամարտի մը բռնուեցան վիճաբանութեանց ընթացքին:

Հակաճառութեան դլխաւոր կէտը այն էր որ, Ժերակոյտը կը կասկածի թէ Լէոն Պլումի կառավարութիւնը ապահովելով՝ 8ուկէս — 9 միլիառ ֆրանքի վարկը, պիտի կրնայ կանգուն մնալ, առանց ներկայացնելու եւմտական բարենորոգման ծրագիրը: Լէոն Պլում բողոքեց որ պայմանաժամ կը սահմանեն իր դահլիճին համար: Այս առթիւ կծու ազդարարութիւններ ուղղեց, չէչտելով.

— « Ցիշեցէ՛ք որ Եւրոպայի ներկայ կացութեան մէջ չատ բաներ կախում ունին կառավարութեան գործունէութենէն եւ անոր վայելած վստահութենէն: Ըսին թէ պէտք էր փոխառութեան դիմել: Բայց կարելի՞ էր մեծ փոխառութիւն մը տարքել անշուսին յաջորդ օրը (Աստրիոյ կցումը Գերմանիոյ): Ես համոզուած եմ թէ ոչ մէկ կառավարութիւն պիտի կրնար փոխառութիւն մը փորձել այս պարագաներուն մէջ: Կարգ մը բանախօսներու ճառերը այն տպաւորութիւնը կը գործեն թէ ես չափչտական եմ իշխանութիւնը: Ես իշխանութեան դլուխ կը գտնուիմ օրինապէս եւ մեծամասնութեան կամքով: Կը կարծեն թէ անպատշաճ է իմ ներկայութիւնս եւ չեմ պիտեր ինչ տեսակ դայթակղութիւն մը կը կազմէ: Ուզելով տկարացնել մեզ, դուք Ֆրանսայի կառավարութիւնն է որ կը տկարացնէք, կը մանրացնէք: Մենք չենք կրնար ընդունիլ ձեր դատապարտութիւնը՝ յետաձգումով: Ես կը պահանջեմ ծերակոյտէն որ կառավարութեան պարզուկ անհրաժեշտ հեղինակութիւնը եւ արժանավայել դիրքը: Կարգ մը բանախօսներ կ'ըսեն,— ելէք դացէք, ձեր տեղը տալով ազդ. միութեան դահլիճի մը: Ուրիշ քաղաքական դասաւորո՞ւմ մը կ'ուզէք: Այս երկրին մէջ որ եւ է քաղաքական դասաւորում կարելի չէ առանց ընդհ. քուէարկութեամբ ընտրուած մեծամասնութեան աջակցութեան »:

Պ. Քայօ պատասխանելով, դիտել տուաւ թէ երկրին ոսկի պահեստը կը նուազի 1936էն ի վեր եւ այլեւս չեն կրնար հանդուրժել որ աւելի նուազի:

— « 1936 յունիսին անհրաժեշտ համարուած նուազագոյնէն վար էր այդ պահեստը, եւ կը հաշուէին 2948 թոն. 1936 սեպտեմբերին հասաւ 2962 թոնի, սակայն ձեր 1937 յունիսի կեղծ ելոյթէն վերջը իջաւ 2599ի, իսկ այսօր միայն 2160 թոն է, այսինքն անհրաժեշտ համարուած նուազագոյնէն չատ վար: Բառերու հետ չխաղանք. այն դումարը զոր կ'ուզէք ազդ. պաշտպանութեան յատկացնել, պիտի ծառայէ պետական մնառուկին ընթացիկ պէտքերուն եւ այդ է մեր ընդդիմութեան պատճառը: Երկու օրինագիծները ձեղի ճարելով 9ուկէս միլիառ ֆրանք, կ'ապահովեն երեք ամիս ժամանակ, ինչ որ չատ է, որովհետեւ եւմտական վրիպութեան միջոցները անյետաձգելի են այլեւս: Ես դեռ 1936էն ձեղի ազդարարեցի վտանգը եւ այսօր դուք կը հաստատէք թէ իրաւունք ունիմ եւ կը դանուիք այն փոսին առջեւ զոր մատնանշեր էի: Այսօր մեր ուշացն է եւմտական վերակազմութիւն եւ ազդային միութեան կառավարութիւն մը, որմէ դուրս պիտի չձգուի ձեր կուսակցութիւնը: Այդ կառավարութիւնը պէտք է կազմէ սահմանափակ ծրագիր մը եւ ուրիշ նպատակ պիտի չունենայ եթէ ոչ ազդին գոյութիւնը: Այո, կարելի է ամէն բանպահանջել Ֆրանսայէն, երբ չէք ձգեր որ անձնկութեան եւ թմրութեան մէջ խրի ան: Մենք այդ թմրութիւնն է որ կ'ուզենք ցնցել, ձեղի հետ եւ, եթէ հարկ ըլլայ, ձեզի դէմ »:

Էնկիւրիի մէջ բացումը կատարուեցաւ Ֆրանսական դեսպանատան չէնքին,— ճիշդ հարիւր տարի վերջը՝ Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպանատան բացումէն (1938):

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴՐԱԳԵՏԸ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԳԷՏԸ

Սովորութիւն եղած է գրագէտը ընկատել վերացական, բաղաքագէտը՝ գործնական: Ան նուազն հեռատես:

Մեր մէջ ալ այդպէս եղած է: Նորատուն ընկերականները կը համարէին ամենագէտ, մէնացեալ ամբողջ գրոց - բրոցը՝ վարժապետ:

Կը թուի թէ այս առածն ալ··· նախապատերազմեան է:

Կապրիէլէ տ'Անունցիո գրագէտ - բանաստեղծ էր, բայց առտու մը գրբառեց Ֆիումէն, ապշեցնելով ոչ միայն իր իսկ երկրին կառավարութիւնը, այլեւ բաղաքական Դաշնակիցները:

Նէկիւսը բաղաքագէտ էր և արբայից արբա՛յ: Եւ սակայն ամբողջ կայսրութիւնը վրայ տուաւ եւ հիմա վարձու յարկաբաժին մը կը բնակի ինծի եւ ինձի պէս: Յաղթական — ինչպէս ես ու դուն, բայց ոչ իսկ Նանսէնեան:

Բաղաքագէտ չէ՞ր Տոքթ. Շուշնիկ, որ միայն ճառախօսներ կը տեսնէր դիմացը, իսկ հզօր դաշնակիցներ կռնակը, բայց, ո՞ւր մնաց Աւստրիան···

Ո՞ւրկէ ուր այս խորհրդածութիւնը:

Երէկ շաբաթաթերթ մը կը բաղաքտէի եւ աչքիս զարկին երկու գրութիւններ:

Մէկը բաղաքագէտ, միւսը գրագէտ, երկուքն ալ կը շօշափեն երկու իրատապ խնդիրներ:

Առաջինը, Անոի Պէռանժէ, նախկին դեսպան, այժմ նախագահը ծերակոյտի արտաքին գործերու յանձնաժողովին, կը հարցնէ ապշահար.

— « Ի՞նչ եղած է Ազգերու Դաշնակցութեան տնօրէն խորհուրդը»: (Այն որ կը վարէ գործերը):

Ու կը կրկնէ ինչ որ գիտենք արդէն.

— Աստրիոյ փուզումը եւ Գերմանիոյ կցումը կը խախտեն Վերսայլի, Սէն ժէրմէնի եւ Թրիանոնի դաշնագիրները: Գերմանիա այսուհետեւ կը դառնայ գերակշիռ պետութիւնը Հռենոսէն մինչեւ Սեւ ծով, Հիւսիսային ծովէն մինչեւ Միջերկրական:

Ծերակուտականին կարծիքով, այս բոլորին պատճառը այն է որ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը, «վարիչը եւ երաշխաւորը հաշտութեան դաշնագիրներուն», տեղէն չշարժեցաւ, թոյլ վարուեցաւ, չգործեց, երբ Գերմանիա կը վերահաստատէր պարտաւորիչ զինուորութիւնը (1935), երբ զինուզօրութեամբ կը գրաւէր Հռենոսը (1936), երբ կ'իւրացնէր Աւստրիան (1938):

Ու մատնանշելով Չեխոսլովաքիոյ, Լիթուանիոյ, Հունգարիոյ, Ռումանիոյ սպառնացող վտանգները, կ'եզրակացնէ, ակադեմական լրջութեամբ.

— « *Եթէ Ազգերու Դաշնակցութեան հորհուրդը այլեւս բանի չի ծառայէր, գնահատը եւ անոր համեմատ չարժինը: Եթէ տակաւին բանի մը կը ծառայէ, թող չարժման մէջ դնէն զայն, տալով ազդու երաշխաւորութիւններ*»:

Միւս յօդուածագիրը գրագէտ մըն է, վիքթոր Մարկրիթ: Եւ, ո՛վ հեգնութիւն, մինչ ծերակուտական բազմագէտը կը խօսի աչքերը բաց, գրբագէտը շատոնց կորսնցուցած է իր աչքերուն լոյսը···

« Եթէ ես Պոհեմիոյ թագաւոր ըլլայի», կը գրէ Վիքթոր Մարկրիթ, ահա թէ ի՛նչ կ'ընէի.

— « *Գիտեմ որ Ֆրանսա խոստացած է օգնել, եթէ Գերմանիա դինուզօրութեամբ գործէ Չեխոսլովաքիոյ դէմ ալ: Բայց, Փարիզ Փրակայէն բաժնուած է 1300 քիլոմեթրով: Եթէ զօրաշարժ կատարէ ինծի համար, հարկադրուած է ինքզինքը պաշտպանել երկու, թերեւս երեք ճակատներու վրայ: Գալով Մոսկուայի, երկու հազար քիլոմեթր հեռու է իմ սահմաններէս, եւ կասկածոտ՝ Հունգրիայէն եւ Լեհաստանէն: Սպասելով որ ինծի հասնի բարեկամ օգտատրմիջոցներու հեռաւոր օգնութիւնը, խոստութի՞ւն է կրակին մէջ նետուիլ եւ դէպի մահ առաջնորդել միլիոնաւոր մարդիկ* »:

Եւ կ'առաջարկէ «բարեկամաբար» կարգադրել Չեխոսլովաքիոյ խնդիրը, տեսակ մը ինքնավարութիւն տալով Գերմանիներուն: «Ատով ամբապնդած կ'ըլլայի երկրիս ապագան, եթէ Պոհեմիոյ թագաւոր ըլլայի»:

Ո՞րն է հեռատես եւ գործնական, բաղաքագէ՞տը թէ գրագէտը···

Վ.Ա.Հէ

ՆՈՐ ՍԱՒԱՌ (ՊԷՏՐՈՒԹ)
ԼԱՒՍԻՒՆԵԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ
176 ՁԱՐՐ ԵՒ ՔՐՈՒՔԱՐ
ԱՇՇԱԽԱՐ ՏՆԵՐ ՔԱՒՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Թ. Գ. Սեվրան	50
Մարտ 20ի դումարը	5444
Ընդհ. դումար	5494

ՆՈՐ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻ՞ՒՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

« Ա. Հայաստան»ի մարտ 14 ի թիւին մէջ նկարագրուած է կոտայքի շրջանի Աւչինչ գիւղին մէջ կոլտնտեսականներու դումարած մէկ ժողովը, «փաչիստ մարդասպաններուն խորհրդային դատարանի խստագոյն դատավճիռը պահանջելու» համար:

Այս առթիւ խօսած է նաեւ կոլտնտեսուհի Վարդուշ Այտինեանը, որ ըսած է.

— « *Ողջունելով դերագոյն դատարանի դատավճիռը, միտինգը պահանջ է դնում կառավարութեան առաջ՝ անյողոք դատաստան տեսնել հայ ժողովրդի արիւնարբու թշնամիներ՝ Ամատունու, Գուլոյեանի, Մուղդուսու եւ միւս հակայեղափոխականների նկատմամբ* »:

Ի՞նչ կը հետեւի այս բանաձեւէն: Ուրեմն ո՞ղջ են Ամատունին, Գուլոյեանը եւ Մուղտուսին: Իսկ միւնե՞րը, որոնց անունները չեն երեւար···

Դժուար է թափանցել բոլշեւիկեան խորախորհուրդ գաղտնիքներուն: Ցաճախ պատահած է որ Զեկան այսպիսի ժողովներ սարքել եւ բանաձեւեր քուէարկել տալ, զոհերը ոչնչացնելէ վերջն ալ:

Չամփռպարենք եւ սպասենք նոր տեղեկութեանց:

ՍԻԹՐՕԷՆԻ 20 ՀԱԶԱՐ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Ուրիշ խլրտումներ եւ բռնագրաւումներ

Ճիշդ այն պահուն երբ դահլիճը անկարելին կը փորձէ բազմազան տագնապներ լուծելու համար, գործադուլի չարժումը կը վերսկսի, վրդովիչ համեմատութիւններ առնելով:

Հինգշաբթի օր հաշակաւոր մետաղագործարանին՝ Սիթրօէնի 20.000 բանուորները գործադուլ հռչակեցին, գրաւելով հաստատութեան հինգ գլխաւոր ճիւղերը, Փարիզի մէջ: Այս տագնապը լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ մանաւանդ անոր համար որ, կը խնդրէ սպառազինութեանց փութացումը, հակառակ կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ Հ. Ց. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ (ԺԸՆԵՒ)

1908ի աշնան բանաստեղծ Դ. Վարուժանը Բելճիկայի կան ֆաղաբը գընացու ժամանակ, մի օրով կանգ է առնում ժընեւում եւ պարտ է համարում այցելել Հ. Ց. Դաշնակցութեան Տունը:

Դաշնակցութեան Տունը, գործիչ ընկերների եւ հերոսների նկարները, նրանցից մնացած զանազան յիշատակները եւ Տան մէջ եղած ընկերների ուշադիր եւ սիրալիր ընդունելութիւնը խոր տպաւորութիւն են թողնում երիտասարդ բանաստեղծի վրայ եւ երբ հասնում է կան, անհրաժեշտ է համարում իր տպաւորութիւնները յայտնել Տիար Անտոնին, որ այն ժամանակները Դաշնակցութեան Տան վերահսկիչն էր:

Այդ հանդիպումը բարեկամութիւն է ստեղծում երկուսի միջեւ եւ 1909ի Նոր Տարւայ առթիւ Տիար Անտոնը Դաշնակցական ընկերների նկարներն է ուղարկում իբրեւ ուէր Վարուժանին եւ վերջինս դրանցով զարդարում է իր սենեակը եւ այդ առթիւ մի բանցիկով յայտնում է իր շնորհակալութիւնները Տիար Անտոնին:

Պէտք է ենթադրել, որ դրանով էլ վերջանում է նրանց ճամակագրութիւնը:

Վարուժանի գրած ճամակները, որ թիւով երեք են եւ նորերս գտնուեցին Տիար Անտոնի թողած թղթերի մէջ, պահւում են Դաշնակցութեան Դիւանում եւ ներկայացնում են որոշ հետաքրքրութիւն. այդ պատճառով անհրաժեշտ համարեցի հանրային սեփականութիւն դարձնել: (Տես թղթածրար թիւ 1952):

Ռ. ՍԵՒԵԱՆ

1.

Սիրելի Պ. Անտոն Գօշ

Ողջ առողջ տեղս հասայ, այդտեղէն հետս բերելով յիշատակը ձեր բարեկամութեան, որ հայրական անուշութիւն մ'ունէր իր մէջ: Անկարելի է որ մոռնամ այն օրը զոր Դաշնակցութեան յարկին տակ անցուցի: Նահատակներուն եւ հերոսներուն նչխարներու ծրարը, զոր առջեւս քակեցիք, հոգւոյս վրայ խոր ազդեցութիւն զործեցին, քնարիս վրայ նոր լար մը ուելցուցին, որ ի պատիւ Դաշնակցութեան պիտի հնչէ՝, որչափ որ տակր ուժերս ներին: Քրիստափորի օճախէն միշտ համակրութիւն մը պահած եմ, բայց ոչ մէկ ժամանակ այդ օճախին բնակիչներէն մէկը այնքան մօտէն ճանչցած էի, որքան այդ օրը: Ձեր ազնիւ ընդունելութեան հոգւեւին չնորհակալ եմ, որուն արժանի պիտի ջանամ ըլլալ միայն ապագային մէջ: Որչափ պիտի փափաքէի ես ալ զձեզ հբաւիրել փոխադարձաբար հայրենի հողին վրայ, ազատութեան սեղանին շուրջը եւ խմել հօրենական այդիին գինին ի փառս ձեր ջանքերուն ու քըրտինքներուն, որոնցով այսօրուան արշալոյսին մէկ հրաբորբոք մասը վառեցիք:

Իմ տեղս ողջունեցէք այդտեղի Դաշնակցական բարեկամները, մանաւորապէս համակրելի Պ. Աչոտը եւ ազնիւ ու տանջուած Պ. Մարը:

Ընդունեցէք, Պարոն Տ. Անտոն, յարդանքներս եւ երախտագիտական ձեռքի սեղմումներս մշտնջենապէս ջերմաջերմ:

Մնամ ձերդ
Դանիէլ Վարուժան

Թէպէտ թուական չկայ, բայց պահարանի վերայ եղած կնիքից երեւում է, որ գրւած է 20 Սեպտեմբեր 1908 թւին:

2.

Սիրելի Պ. Գրիգոր(*)

Առանց ո եւ է վտանգի կան հասայ, միշտ ապրելով այն անշընջելի յիշատակին հետ, զոր ստացայ այդ տեղ ձեր եղբայրական սրտին մօտիկ: Շընորհակալ եմ ցոյց տուած ձեր սիրոյն եւ տաք բարեկամութեանը:

Օր մը միայն կեցայ ժընեւ եւ դուք գիտցաք այդ օրը գերազանցապէս քաղցր ընել ինծի, այդ օրը զգացի, որ մեր բարեկամութիւնը եղբայրութեան փոխուեցաւ: Անհրաժեշտ է որ մեր սրտի կապերը չարունակուին պանդխտութեան մէջ մինչեւ հայրենի երկիր ու հայրենի երկրին վրայ ալ: Քով քովի իբարու օժանդակ ծաղկեցնենք հայրենիքը, եւ ես կ'օրհնեմ ձեր քաջակորով բաղուկը, որուն տակ երկաթներէ ցայտած կայծերը վարդէ պսակ մը պիտի ըլլան Ցաղթութեան հակատը բոլորող:

Պ. Խանպէկօֆը ձեր մէջ կ'ողջունէ հայրենիքի մէկ արժանաւոր եւ համեստ զաւակը, եւ ձեզի կը մաղթեմ յաջողութիւն, ուժ ձեր բազուկին ու պսակում ձեր դիտաւորութիւնները:

Ձեզ կ'ուղարկեմ երկու փոքրիկ զըբօյիկ, տակր ուժերուս զոյգ մը դեղնած ծիլերը: Լեմանի լիճէն ցտեսութիւն վանայ լճին եղերքը:

Ձերդ եղբայր
Դ. Վարուժան

3.

3 Յունուար 1909
Կանդ

Յարգելի Պ. Ա. Գոչ

Ընդունեցայ բաց նամակինդ: Ամանորի փոխադարձ չնորհաւորութիւններէն: Արդեօք ի՞նչ էր ձեր կարուստը: Այդ անծանօթ ցաւը ես ալ կը զգամ, ձերին բարեկամական սըրտին միչնորդութեամբ:

Շնորհակալ եմ ձեր կազանդի նուէրին համար՝ զոր այնքան աղնուութեամբ ղրկեր էիք. քաղցր անակնկալ: Սենեակս հերոսներով բնակչացուեցիք: Անոնց տաք չունչը կարծես հոգիս կը զպչի, իրենց զնդակն ու հրացանը համբուրեմ:

Կարճ կը գրեմ, չեմ ուզեր ձեր թանկ ժամերը զողնալ՝ որոնց միակ վայրկեանն իսկ հայրենանուէր է:

Սեղմելով ձեռքերնիդ, ձեզ միշտ յարգող
ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

Բարեւներ Պ. Գրիգորին եւ միւս ընկերներուն:

(*) Հաւանօրէն Գրիգորը Զիւնուր կամ Բուլղարացի Գրիգորն էր, որ Վասպուրականի գործիչներից էր եւ այդ ժամանակները գտնուում էր ժընեւ իր վիրաւոր ոտքը բուժելու համար: Մեռաւ Պոլսոյ մէջ 19-2ին:

Հարստութիւնը ցոյց կուտայ մեր առաքինութիւնները եւ մեր մոլութիւնները, ինչպէս լոյսը առարկաները.— Լառօշֆուճօ

Ձեր թշնամիին հետ այնպէս վարուեցէք, ինչպէս պիտի վարուէիք եթէ անիկա օր մը ձեր բարեկամը դառնար.— Մատամ տը Սթալ

Հայհոյանքը յանցաւորներուն իրաւունքն է:

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿԵՏ ՄԸ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Քաղաքական կացութիւնը երթալով կը բարդանայ եւ այսօր աւելի չատ են պատերազմի վտանգները, քան երբէք:

Գալիք արհաւիրքը մտահոգութիւնները կը պատճառէ մասնաւորապէս փոքր ազգերուն, որոնց կարգին եւ կովկասեան ժողովուրդներուն:

Անցեալ չաբթու, Մարտ 17ին, կովկասեան Ուսումնասիրաց Ակումբը սարքած էր ժողով մը, լսելու համար Վրացի ծանօթ գործիչ Իչխան Վաչնացէի զեկուցումը: (Վրացական-կովկասեան հարցերը): Կը նախագահէր Պ. Ցուվհ. Զաւրիեւ, որ իր բացման խօսքին մէջ ըսաւ.—«Մինչեւ հիմա մենք կը խօսէինք գլխաւորաբար կովկասի անցեալին վրայ, այդ ուղղութեամբ կազմակերպելով դասախօսութիւններ: Այսօր կ'ուզենք չօշափել աւելի այժմեական նիւթեր»: Ճեառոյ բեմ հրաւիրեց դասախօսը:

Իչխան Վաչնացէ ժողովուրդները կը բաժնէ երկու մասի՝ զոհացածներ եւ դժգոհներ: Այս վերջինները կը սատապին հողի սակաւութենէ եւ իրենց աչքերը յառած են հոն, ուր այդ հողը առատ է՝ Թուսաստան եւ Մերձաւոր Արեւելք:

Եթէ իր անցեալ դասախօսութեան մէջ Պ. Վաչնացէն ծանրացած էր առաւելապէս հիւսիսէն սպառնացող վտանգին վրայ, այս դասախօսութիւնը գլխաւորապէս կը չօշափէր հարաւի վտանգը, գլխաւորաբար Թուրքիա: Դասախօսին համար կասկածէ դուրս է, որ Թուսական Սորհրդային կայսրութեան խորտակման օրերուն, Թուրքիա եւ Իրան պիտի միջամտեն կովկասեան գործերուն, մանաւանդ որ այսօր այդ պետութիւններուն եռին կանգնած է Մեծն Բրիտանիա, որ կ'ուզէ ռուսական փլուզումի օրերուն Թուրքիոյ միջոցաւ տէր կանգնել Բաքուի քարիւղին: Կովկասի մէջ Թուրքիան ունի իր բնական բարեկամները՝ Լեռնցիները եւ Ազրպէյճանցիները: «Ես կը հասկնամ, ըսաւ դասախօսը մեր այդ հարեւաններու մտահոգութիւնները: Ամբողջ լեռնային կովկասը եւ Ազրբէյճանը ենթակայ են ռուսացման: Բոլշեւիկները հետեւողականօրէն այս երկիրները կը լեցնեն Թուսերով, դիւրացնելու համար ձուլումը: Թուսահատ եւ ճարահատ բըռնիկները, բնականաբար, իրենց յոյսը դրած են արեւնակից Թուրքիոյ վըրայ: Այս Թրքասէր Լեռնցիներու եւ Ազրպէյճանցիներու համար կովկասեան համադաշնակցութեան գաղափարը ինքնանպատակ չէ, այլ միայն միջոց մը պատուելու ռուսական ազրապետութենէն, կրթնելով Թուրքիոյ բարեկամութեան վրայ: Այս պարագաներուն մէջ գլխաւորարար Վրացիներուն կ'իյնայ հիմնական պարտականութիւն մը,— պայքարիլ Վրաստանի անկախութեան համար: Այս պայքարը միեւնոյն ատեն պիտի ըլլայ եւ պայքար իրական կովկասեան անկախ համադաշնակցութեան համար: Դասախօսը կը հաւատայ որ այդ ճամբով Վրացիներու հետ պիտի քալեն նաեւ Հայերը:

Պատասխանելով «Կովկաս» պարբերականի մէկ լոյս տեսած չարք մը յօդուածներուն, դասախօսը անհիմն կը նկատէ այն կարծիքը թէ Թուրքիան, իբր թէ բարեկամաբար կը վերաբերի կովկասեան համադաշնակցութեան գաղափարին: «Դժբախտաբար այդպիսի ապացոյցներ չկան»:

Դասախօսին հիմնական միտքն է՝ 1) Քաղաքականապէս անկախ ըլլալու համար պէտք է պայքարիլ երկու ճակատի վրայ, եթէ հարկ եղաւ: 2) Հայ-վրացական գործակցութիւնը կովկասեան համադաշնակցութեան կազմակերպումին ամէնէն կարեւոր ազդակներէն մէկն է: 3) Վրաստանը, իր կեդրոնական դիրքով, ամէն պարագայի տակ, ի հարկին մինակը իր ուսերուն վրայ պիտի առնէ պայքարին ամբողջ ծանրութիւնը, առանց սատանելու:

Դասախօսը մասնաւոր քարտէսի մը վրայ ցոյց տուաւ այն սահմանները, որ զծուած են Թուրքիոյ պահանջին համեմատ, յիշեց Սուրմալուի եւ Նախիջեւանի պարագան, նաեւ Թուրքեստանեան սահմանի սրրպղումը՝ քրտական ապստամբութենէն վերջ:

Դասախօսին հակաճառեց «Կովկաս»ի գլխաւոր աշխատակիցներէն Պ. Եւեկխոտի, որ ի միջի այլոց ըսաւ.

— «Ես համաձայն չեմ դասախօսին կատարած բաժանման, աշխարհը բաժնուած է ոչ թէ գոհացածներու եւ սակաւահող պետութեանց, այլ խորհրդային Միութեան, համայնավարութեան կողմնակիցներու եւ հակաբոլշեւիկներու միջեւ: Խորհրդային Միութիւնը պիտի չդիմանայ գրոհին: Կովկասցիները պիտի կատարե՞ն ըմբոստութիւնը, ուղղամիտ դիրք մը բռնելով Թուրքիոյ հանդէպ, որ այսօր, ինչպէս որ հաստատեց եւ ինքը դասախօսը, կը հեռանայ Խ. Միութենէն:

Ընկ. Զամալեան համամիտ չէ դասախօսին այն տեսակէտին թէ Կովկասի մէջ ապրող Ազէրիները եւ Լեռնցիները անպայման կը ձգտին միանալու Թուրքիոյ: Ազէրիները պատմականօրէն կապուած են ոչ թէ Թուրքիոյ հետ այլ Իրանի: Իրենց ամբողջ զրականութիւնը, երգը եւ կենցաղը այդ կ'ապացուցանեն:

Խօսելով հիւսիսի եւ հարաւի վտանգի մասին, ընկ. Զամալեան պատասխանեց Ելեկխոտիի եւ ըսաւ.

— Դուք շարունակ կը պնդէք, թէ Կովկասցիներու այժէն վեր է կռուիլ երկու ճակատի վրայ: Ես ասկից կ'ըսեմ,— մեր այժերէն վեր է կռուիլ նոյնիսկ մէկ ճակատի վրայ: Մենք միայն պիտի ջանանք ըլլալ համախմբուած, պատրաստ ծանր պարագաներու մէջ պաշտպանելու մեզ: Ի՞նչ տուեալներու վրայ հիմնուած, դուք միշտ կը պնդէք թէ մենք պէտք է ընդունինք Թուրքիոյ հովանաւորութիւնը, բայց երբեք ուէ ապացոյց չբերիք որ Թուրքիան կ'ուզէ Կովկասի անկախութիւնը, թէ պատրաստ է ճանչնալու Կովկասի անկախութիւնը: Թուրքիան երբեք այդ հաւաստիքը չտուաւ: Ինչո՞ւ ուրեմն կը պահանջէք, որ այդիան զիջումներ ընենք Թուրքիոյ: Այս կէտին մէջ բոլորովին համաձայն եմ դասախօսի յայտնած կարծիքներուն»:

Եղան նաեւ հարցումներ, որոնց բոլորին պատասխանեց դասախօսը: Փրոֆ. Աւալով կ'ուզէր անպատճառ դիտնալ, թէ դասախօսը ո՛ւրկէ իմացած է որ Սահպաթադի դաշնագրով Կովկասը բաժնուած է հարեւան պետութեանց միջեւ: Դասախօսը պատասխանեց թէ քաղաքական գործիչը պարտաւոր չէ ամէնուն հաղորդել իր աղբիւրները:

Ազրբէյճանցի մը յայտնեց թէ Ազրբէյճանցիները Թուրքեր են, սակայն կը ձգտին անկախ պետութիւն ստեղծել Կովկասի մէջ, ինչպէս Թուրքեստանի Թուրքերը եւայլն:

Վրացի երիտասարդ Զարապաշվիլի կոչ մը ուղղեց Կովկասցիներուն որ միանան, նկատի առնելով Խ. Միութեան մօտալուտ եւ անխուսափելի վերադարձը: Պէտք չէ անպատճառ մըտածենք հիւսիսի եւ հարաւի մասին, կայ նաեւ Լեհաստանը, հինգերորդ մեծ պետութիւնը, որ բարեկամ է անկախ Կովկասին:

Դասախօսը իր վերջին խօսքին նորէն կոչ ուղղեց Կովկասցիներուն միանալ եւ վտանգի պահուն պահել Կովկասի թէ հիւսիսի եւ հարաւի սահմանները: «Մենք քիւտեացներ չենք, ըսաւ դասախօսը, ինչպէս կը կարծէ Պ. Եւեկխոտի, մենք կ'ուզենք բարի բարեկամական յարաբերութիւններ ստեղծել Թուրքիոյ հետ, պայմանաւ, որ ան ալ ժարի իր մեր ուզածները եւ վճռեն ցերը լուծել արդարութեամբ»:

Հասարակութիւնը ծափերով գոհացուց դասախօսը:

Սրահը լիքն էր ծայրէ ծայր: Կային Վրացիներ, Հայեր, Թուրքեր եւ Ռուսներ:

Ս. ԱՐԱՄԵԱՆ

"Մա՛ն թշնամիներուն,,

ՄՄԲ.— Ինչպէս գրած էիք, երեւանի Գրողներու Միութիւնն ալ հեռագիր մը ուղղած էր Մոսկուա, մահապատիժ պահանջելով **21** ամբաստանեալներուն, «շներին եւ իժերին»: «Խորհրդային Հայաստան»ի մարտ 11ի թիւէն նոյնութեամբ կ'արտատպենք այդ հեռագիրը, որ միեւնոյն ատեն կը յայտնէ թէ ի՛նչ մնացեր է երեւանի մէջ, իբրեւ գրող - բրող ...

— «Մենք խօսքեր չենք գտնում արտայայտելու մեր ցասումը, որ առաջացել է «ազ - տրոցկիստական պլոքի» հրէշաւոր յանցագործութիւնների հանդէպ, մեր արդահատանքը դէպի այդ դաւաճանները, մատնիչները եւ մարդասպանները:

Տրոցկիստական - բուխարինական դարշելի վոհմակը հետապնդում էր մի նպատակ՝ մասնատել մեր սոցիալիստական հայրենիքը, այն բաժանել ֆաշիստական դիչատիչների միջեւ, մեր ազատ երկրում հաստատել կապիտալիստների եւ կալւածատէրերի իչխանութիւնը: Դաւաճանները ձգտում էին քայքայել ժողովուրդների ստալինեան դաչինքը, երկիրը ծախել դերմանական եւ ճափոնական յափշտակիչներին:

Այդ մարդասպանների զոհ զարձաւ ժողովրդի բոցաչունչ տրիբուն Ս. Մ. Կիրովը, նրանք սպանեցին մեր զարաշրջանի մեծագոյն գրող եւ հումանիստ Ա. Մ. Գորկուն, ստալինեան մեծ զարչախարների զրօչակակիրները՝ Կուբիչեւին եւ Մենժինսկուն:

Մենք, Սորհրդային Հայաստանի զրողներս, խորապէս զայրացած ենք այդ իժերի հրէչաւոր գործով՝ Հայաստանը եւ միւս եղբայրական հանրապետութիւններն անջատել Սորհրդային մեծ միութիւնից:

Բոլոչեւիկեան մեր սոցիալիստական հայրենիքի բոլոր քիչերը, որ մենք, Հայաստանի իրենց զրողներս ամբողջ ժողովրդի միասին մի մարդու պէս պաչպանենք մեր մեծ Միութիւնը:

Ոչ մի ուժ չի կարող խախտել երկրի ժողովուրդների ստալինեան բարեկամութեան ամրակուռ դաչինքը, զնում դէպի նորանոր յաղթանակներ:

Հայ ժողովուրդը, ինչպէս եւ միւս եղբայրական միութեան մէջ բոլոր ժողովուրդները, զգում են մեծ առաջնորդ եւ ուսուցիչ ընկեր Ստալինի հոգատարութիւնը: Մենք խորապէս գիտակցում ենք, որ ժողովրդի երջանկութեան զրաւականը խորհրդային ժողովուրդների լինեան դաչինքի մէջ է: Մեր անունը եւ մեր ժողովրդի անունից մենք յարատում ենք արիւնաբոյր ֆաչիստներին եւ նրանց գործակալներին, մեր ժողովուրդը, որպէս անխոնջելի ամրոց, պաչտպանում է իր բազան հայրենիքը եւ նրա զեկավներին: Ամէնն մի ձեզ, որ յանցագործ կերպով կը բարձրացնէք նայ մեր երջանկութեան դէմ, կը դէպի յեղափոխութեան պատժիչ սրը:

Թող գիտենան մեր սոցիալիստական հայրենիքի բոլոր թչնամիները, որ մենք, Հայաստանի իրենց զրողներս ամբողջ ժողովրդի միասին մի մարդու պէս պատրաստ ենք կանգնած մեր մեծ Միութեան

Մահ ժողովրդի թշնամիներին
Պուխարինին, Ռիկովին եւ կատաղի չների այդ ամբողջ վոհմակին:
Յաւիտեան անիծուած լինի օրը, տես եւ պրովոկատոր Ցուդա - Տրոցկին, որ նոյնպէս չի հաղորդի ժողովրդական դատի պատժիչ ձեռքից

Ա. Իսահակեան, Ստ. Զօրեան, Դէմիրճեան, Ն. Զարեան, Ադամեան, Մանվելեան, Գ. Մնձեան, Գ. Ջահուկեան, Սիրաս, Գ. Լեւոնեան, Գ. Մահեան, Մելիքեան, Սարմեն, Ս. Տանգի, Ս. Մելիքսէթեան, Շիրազ, Գ. Ջահեան, Գ. Զազարեան, Քոչար, Վահունի, Արաբս, Ա. Ռակեբեան, Ա. Ադալ, Վ. Գրիգորեան, Գ. Ջահեան, Աղաւնի, Վ. Թէրզիպաչեան, Գ. Ջօղոսեան, Տ. Հախումեան, Վ. Գազանճեան, Ա. Փալանճեան, Շահան Թումանեան, Գ. Գրեքենճեանի, Վ. Ջահեան, Արաքսեան, Արամեան, Ա. Ջահեան, Գ. Ջահեան, Ա. Վարդանեան, Վ. Վաղարչեան, Վ. Միքաէլեան, Ա. Զարագեան, Վ. Եսայեան, Զալիլ, Մկրտեան, Մ. Ջահեան, Ա. Գուլլակեան, Աշուղ Վարդան, Աշուղ Աշխուժ, Ս. Կիրակոսեան, Գ. Ջահեան, Գ. Ինճիկեան, Կ. Թումանեան, Մ. Կոբիւն, Ա. Շահբազեան, Շերամ, Ա. Յովսէփեան, Գեղամ Ադոմ, Ռ. Զարեան:

Մահ Ժողովրդի Թշնամիներին
Պուխարինին, Ռիկովին եւ կատաղի չների այդ ամբողջ վոհմակին: Յաւիտեան անիծուած լինի օրը, տես եւ պրովոկատոր Ցուդա - Տրոցկին, որ նոյնպէս չի հաղորդի ժողովրդական դատի պատժիչ ձեռքից

Ա. Իսահակեան, Ստ. Զօրեան, Դէմիրճեան, Ն. Զարեան, Ադամեան, Մանվելեան, Գ. Մնձեան, Գ. Ջահուկեան, Սիրաս, Գ. Լեւոնեան, Գ. Մահեան, Մելիքեան, Սարմեն, Ս. Տանգի, Ս. Մելիքսէթեան, Շիրազ, Գ. Ջահեան, Գ. Զազարեան, Քոչար, Վահունի, Արաբս, Ա. Ռակեբեան, Ա. Ադալ, Վ. Գրիգորեան, Գ. Ջահեան, Աղաւնի, Վ. Թէրզիպաչեան, Գ. Ջօղոսեան, Տ. Հախումեան, Վ. Գազանճեան, Ա. Փալանճեան, Շահան Թումանեան, Գ. Գրեքենճեանի, Վ. Ջահեան, Արաքսեան, Արամեան, Ա. Ջահեան, Գ. Ջահեան, Ա. Վարդանեան, Վ. Վաղարչեան, Վ. Միքաէլեան, Ա. Զարագեան, Վ. Եսայեան, Զալիլ, Մկրտեան, Մ. Ջահեան, Ա. Գուլլակեան, Աշուղ Վարդան, Աշուղ Աշխուժ, Ս. Կիրակոսեան, Գ. Ջահեան, Գ. Ինճիկեան, Կ. Թումանեան, Մ. Կոբիւն, Ա. Շահբազեան, Շերամ, Ա. Յովսէփեան, Գեղամ Ադոմ, Ռ. Զարեան:

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (27)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
frans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՒԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ
Թարգմ. Ժ. Մ.

Այս չախչախիչ ակնարկէն վերջ, Սկովտիացին նորէն սկսաւ զարձնել տետրակին էջերը:

— *Ահաւասիկ ճիշդ քու փնտռածդ, ըսաւ վայրկեան մը ետքը. պղտիկ, կահաւորուած երեք սենեակնոց ա - ռանձին յարկաբաժին մը. մլուկ ալ չկայ... հասցէն թիւ 19, Թաթաւլա փողոց, այսինքն Բերայի հիւսիսային կողմը... Քրէտի Լիոնէն աչխատող Ֆրանսացիի մը կը պատկանի... Ցիմարը յոյն աղջկան մը սիրահարեր է... եկուր տես որ ան ալ սիրուհին է եղեր պուլկար երիտասարդի մը ... Այս վերջինը դիչեր մը վրայ հասեր է եւ Ֆրանսացիին թեւէն բռնելուն պէս պատուհանէն դուրս նետեր է... Դրամատունը վճռամտեայ արձակուրդ տուեր է տղուն, որպէսզի զարմանուի... ամսական ութսուն ոսկիի կը ճգեմ, այսինքն տասներեքուկէս անգլիական... ժամն է... կ'ուզե՞ս...*

— *Ի հարկէ կ'ուզեմ, յարմար կ'ե - րեւայ...*

— *Ուրեմն նկատելով որ քեզի զըրկողը Սըր Ճոնն է, կ'ենթադրեմ որ պատուաւոր տղայ ես եւ երաչխաւորի պէտք չկայ...*

— *Շնորհակալ եմ, ըսաւ երիտասարդը զպչելով իր խնդուքը. ուրիչ բ՞նչ յանձնարարութիւններ ունիք ինծի համար...*

— *Հիմակուհիմա Բերա Փալասի սենեակդ մի ձգեր եթէ, անշուչտ, ծախքերուն կրնաս տոկալ... երբեմն, երբեմն հոն քնակէ... եթէ վրադ հըսկողութիւն կը կատարեն, այն ատեն պիտի ենթադրեն որ պանդոկը քու մըՆայուն հասցէդ է եւ զրօսաչրջիկ եւրոպացի մը ըլլալով չարաթը քանի մը կիչեր դուրսը՝ աղջիկներուն հետ կ'անցընես... Այդ ձեւով աղատ կ'ըլլաս եւ չարկաբաժինդ մէջ կը տեսակցիս անոնց հետ որոնք չես ուզեր որ քեզի ընկերանան հանրային վայրերուն մէջ... ի հարկին Թաքսոյի տեղ ալ կը ծառայէ...*

— *Շատ լաւ. հիմա կրնա՞ք ինծի ցոյց տալ տեղ մը ուր հնարաւորութիւն կայ քաղաքական ըսի-ըսուներ իմանալու... Օրինակ սրճարաններ ուր լրագրողներ, նախկին երեսփոխաններ կամ պետական մանր մունր պաչտօնեաներ կը յաճախեն...*

— *Ցօսքօլօ կապէլան կայ, Փթի - Շանը կայ, բայց անոնք լրտեսներով կամ զաղտնի գործակալներով լեցուն են այս օրերս... այնպէս որ հոն եկող գաղտնիները շատ չեն խօսիր... չեմ կարծեր որ սովորական լուրերէն զատ բան մը իմանաս...*

— *Բայց անչուչտ կան այնպիսի վայրեր ուր ընդդիմադիրներն ու զըժգոհ տարրերը կը հաւաքուին, իրենց գանգատները յայտնելու համար...*

— *Ընդդիմադիր չկայ. Էնկիւրիի գայլը եղած - չեղած ընդդիմադիրները կախեց տարիներ առաջ... Դըժգոհ տարրերն ալ ժողովուրդին մէջ կորսուած են, ինչպէս ուրիչ երկիրներու մէջ... Եթէ նոյնիսկ հանդիպումներ կ'ունենան, վստահ եղիր որ գաղտնի կը հաւաքուին, այլապէս ոստիկանութիւնը չուտով անոնց հետքը կը գտնէ...*

— *Ուրեմն կը նչանակէ որ սխալ է Սըր Ճորճի կարծիքը թէ արմատական գերիչխանութեան մը պիտի ենթարկուի երկիրը...*

— *Ի հարկէ սխալ է, եւ փաստ Աստուծոյ որ այդպէս է. ես չատ խոհեմ մարդ եմ, եթէ պէտք ըլլայ կարծիք յայտնելու. բայց հաստատ համոզումս է որ Քէմալ ամուր նստած է իր աթոռին վրայ ու, թէեւ անառակ կենցաղ ունի անձնապէս, բայց պէտք է ընդունիլ որ մեծ բաներ ըրաւ Թուրքիոյ համար... Հին սերունդը չսիրեց որ ան քարուքանդ ըրաւ կրօնքն ու հին սովորութիւնները, կրնայ ըլլալ... սակայն յառաջդիմասէր երիտասարդները անոր հետ են... անանկ որ եթէ Տընքէրնըն գլուխը դրեր է որ հակաքէմալական չարժում մը պիտի կատարուի այստեղ եւ այդ պատճառով ալ քեզի ղրկեր է որ մանրամասնութիւններ ժողվես, կը ցաւիմ ըսելու թէ ջուր ծեծելու եկեր ես...*

— *Աստիկա իր առաջին կարծիքն էր, դիտել տուաւ Սուիտին. կայ նաեւ երկրորդը, Սըր Ճորճ կը խորհի թէ չարժումը Մ. Քէմալն է որ կը պատրաստէ, խաղ մը, թերեւս, իսլամութեան աչքին կամ փորձ մը՝ եւս առնելու համար թրքական այն հողերը զորս հետզհետէ կորսնցուցին Պալքանեան առաջին պատերազմէն ի վեր...*

— *Ի՞նչ պէտք ունի, հարցուց Սկովտիացին իր աւազի զոյն մազերը թօթվելով. հայրենիքը ազատեց տգիտութեան ու նախապաչարումի չղթաներէն որոնք կաչկանդեր էին զայն զարեր չարունակ... անհաւատալի է աներ կատարած հրաչքը... ժողովուրդին ամբողջ հոգեբանութիւնը յեղաչրջեց: Դուն այդ բանը չես կրնար տեսնել, բայց ես այնքան տարի հոս ապրած ըլլալով, չատ աղեկ կը հասկնամ... յեղաչրջեց կ'ըսեմ... խալիֆա, Սուլթան կամ Շէյխ-իւլ իսլամ ըլլալու պէտք չունի... իրրեւ մենաչնորհ աւելի զօրաւոր է քան կրնար ըլլալ յիսուն անամէջ տիղղոսներով, եթէ առիկա կ'ենթադրէր հպատակել Ս օլլաներուն կամ Գուրանի հակառակ ներուն...*

— *Թերեւս, բայց կ'ըսեն թէ պատրաստութիւն կը տեսնուի...*

— *Աւորը ալ պէտք չունի. եթէ տերապտ ուղէր՝ Ցունաստանի վերադարձը աքանչելի պատեհութիւն մըն էր իրեն համար... Ցոյները իրմէ թշնամիներն են այս երկիրին տասնեակ մը տարիներ կռուեցան անոնց դէմ... անոր առջեւ մեծ յաղթանակներ կարողութիւն ունեցող զորաւոր անգամ չկայ Ազբիական այս կողմերը... արդարեւ ներկայիս աչխարհի ամէնէն մեծ զինուորն է ան... վերադարձաւ հայրենիքը ազատեց տգիտութեան ու նախապաչարումի չղթաներէն որոնք կաչկանդեր էին զայն զարեր չարունակ... անհաւատալի է աներ կատարած հրաչքը... ժողովուրդին ամբողջ հոգեբանութիւնը յեղաչրջեց: Դուն այդ բանը չես կրնար տեսնել, բայց ես այնքան տարի հոս ապրած ըլլալով, չատ աղեկ կը հասկնամ... յեղաչրջեց կ'ըսեմ... խալիֆա, Սուլթան կամ Շէյխ-իւլ իսլամ ըլլալու պէտք չունի... իրրեւ մենաչնորհ աւելի զօրաւոր է քան կրնար ըլլալ յիսուն անամէջ տիղղոսներով, եթէ առիկա կ'ենթադրէր հպատակել*

ՀՈՂԸ ՄԵՐՆ Է ՄԱՐԴՈՒ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

Ամառուան մի գեղեցիկ առաւօտ էր։ Արեւը դեռ նոր էր ծագել, եւ ամբողջ գիւղը ոտքի էր։ Ամէն կողմ աշխոյժ էր տիրում։ Ոմանք գնում էին արտերը, ուրիշներ՝ խոտհարքերը։ Ամէն տեղ ուրախ ձայներ էին լսւում։ Ամէն ոք գործի էր գնում։ Միայն Ղազարոսը տան մէջ էր նստած։ Նա ոչ մի տեղ չէր գնում։ Նա ոչ մի գործ չէր անում։ Նա ամբողջ օրը տան մէջ էր նստում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր անում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր ասում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր մտածում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր զգում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր ուզում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր սիրում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր ատում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր վախենում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր յուսում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր հաւատում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր սպասում։ Նա ամբողջ օրը ոչինչ չէր ցանկան

«ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ»Ն ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ ՅՈՒՆԻՍ 5ԻՆ ՄԻՒԹԻՒԱԼԻԹԷԻ ՄԷՋ

Սիթրօէնի գործադուլը եւ միւս խլրտումները միայն աշխատաւորական հանդամանք չունին: Բանթողները ոչ միայն յաւելում եւ հաւաքական պայմանագիրը կը պահանջեն, այլեւ սպանիական սահմանադրութիւնը բացումը, ազնիւ եւ ռազմանիւթ հասցնելու համար :

Ինչպէս 1935ին եւ 1936ին, այս անգամ ալ բանթողները նոտուկ գործադուլ հռչակած ըլլալով, որոշած են դուրս չելլել գործարաններէն, մինչեւ որ գոհացում ստանան: Հինգշաբթի իրիկուն իսկ բանթողներուն կիները եւ զաւակները սկսան ուտելիք, անկողին եւայլն տանիլ իրենց ամուսիններու եւ հայրերուն: Իսկ բանթողները արդէն կանոնադիրներ մշակած եւ մասնախումբեր կազմած են, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար:

Խլրտումներ կը տիրեն նաեւ Ռօզէնկրանցի ինքնաշարժի գործարանին, Կնօմ-Ռոնի, Ֆարմանի, Իսվանօ-Սիւիզայի, Պրէկէի, Նիէօփորթի եւ Քոտրոնի օդանաւային գործարաններուն մէջ, ուր բանուորները 15 վայրկեան դադրեցուցին աշխատանքը, իրրեւ ազդարարութիւն :

Կառավարութիւնը անմիջապէս միջոցներ ձեռք առաւ, խորհրդակցութեան հրաւիրելով բանուորական եւ գործատիրական ներկայացուցիչները, բայց երկու կողմերն ալ կը պնդեն իրենց տեսակէտներուն վրայ :

Կը վախցուի որ շարժումը ծաւալի, անելի մը մատնելով կառավարութիւնը, ներքին եւ արտաքին այնքան ծանր կացութեան մը մէջ :

Վերջին լուրերու համաձայն, հիւսիսային շրջանի քիմիական ճարտարագործութեան բանուորներն ալ գործադուլ հռչակած են, առժամապէս գրաւելով գործարանները: Այս առթիւ ժողովներ գումարուած են, ուր ճառախօս մը յայտարարած է.— «Այսօր մենք ենք տէրը »:

Լիլի հանրակառքի աշխատաւորներն ալ կը սպառնան գործադուլ հռչակել: Խլրտումներ կը տիրեն նաեւ Ռուանի նաւահանգիստի բանուորներուն մէջ:

ԱՆԳԼԻԱ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ՊԵԼՃԻՈՑ ԵԹԷ ԲՌՆԻ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԿՐԵՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԷՆ

Ոչ մէկ յանձնառութիւն Չեխոսլովաքիոյ հասնար

«ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՒՐԱՆԴ Է»

Պ. Չէյմսըլէն, Անգլիոյ վարչապետը հինգշաբթի օր խօսեցաւ այնքան անհամբերութեամբ սպասուած ճառը, մինչազգային կացութեան մասին: Ահա ասոր հիմնական մասերը.—

1. Մեծն Բրիտանիա պիտի օգնէ Ֆրանսայի, Պելճիոյ եւ Հոլանտայի, եթէ յարձակում կրեն, առանց տեղի տուած ըլլալու :

2. Մեծն Բրիտանիա որ եւ է յանձնառութիւն չունի Չեխոսլովաքիոյ հանդէպ եւ պիտի չստանձնէ նոր պարտաւորութիւններ այդ երկրին կամ կեդրոնական Եւրոպայի որ եւ է մէկ մասին համար :

3. Սակայն եւ այնպէս, եթէ կեդրոնական Եւրոպայի մէջ որ եւ է երկիր նախայարձակման ենթարկուի, Մեծն Բրիտանիա չի կրնար անտարբեր մնալ եւ կրնայ հարկադրուիլ պատերազմի երթալու, դէպքերու ճնշումին տակ :

4. Իտալիոյ հետ կատարուած բանակցութեանց հիմն է Սպանիոյ մէջ եղած օտար ազդակցութեան հաշուեյարդարը: Մեծն Բրիտանիա պիտի չարունակէ խոստումն կատարած մնալ ոչ - միջամտութեան սկզբունքին :

5. Զանազանելով հանդերձ որ եւ է պատեհութիւն՝ վերականգնանացնելու համար հաւաքական ապահովութեան քաղաքականութիւնը եւ Ազգերու Դաշնակցութեան գործունէութիւնը , Մեծն Բրիտանիա պիտի չարունակէ իր յոյսը դնել իր սեփական ուժին վրայ: Աւելի քան երբեմ մղում պիտի տրուի վերազինման :

Ազգերու Դաշնակցութեան մասին խօսած ատեն, վարչապետը բացատրելով անոր անզօրութիւնը, յայտարարեց .

— « Իմ կարգ մը խօսքերս այն տպաւորութիւնը ձգած են թէ մենք լքեր ենք Ազգաժողովը: Կը խոստովանիմ թէ իմ սկզբնական հաւատքս խորապէս խախտած է այդ հաստատութեան մասին: Եթէ պուտ մը ողջմտութիւն ունինք , պէտք է ընդունինք թէ մենք փորձեցինք Ազգաժողովին վրայ դնել պարտակատնութիւն մը որ վեր է իր ուժերէն: Ազգաժողովը հիւանդ է եւ անզօր: Ես հաւատքս չեմ կորնցուցած թէ կրնայ վերակենդանանալ եւ զօրանալ, դառնալով ազդու գէնք մը խաղաղութեան համար: Բայց ան ուժ չունի այսօր »:

Վերազինման պահանջը չեշտած ատեն, պ. Չէյմսըլէն մասնաւորապէս ծանրացաւ օդանաւային պաշտպանութեան վրայ եւ ազդարարեց .

— « Վերազինման աշխատանքը պէտք է առաջնութիւն վայելէ ազգին բոլոր ճիգերուն մէջ»:

Վարչապետին յայտարարութիւնները ընդունուեցան ծափերու մէջ, առանց քուէարկութեան :

Միաձայնութեամբ յուեարկուեցաւ գիմեալ ազգի օրինագիծը

Երեսփ. ժողովը հինգշաբթի օր միաձայնութեամբ քուէարկեց գինուորեալ ազգի օրինագիծը, որուն համաձայն ամբողջ ազգը գինուոր պիտի համարուի, պատերազմի պարագային, իր մարդկային, բարոյական եւ նիւթական բոլոր աղբիւրներով: Օրինագիծը մանաւոր տրամադրութիւններ կը պարունակէ օդանաւային պաշտպանութեան համար: Քառասունէն վար երեսփոխաններն ալ գինուոր պիտի առնուին: Մանրամասնութիւնները պիտի հաղորդենք յառաջիկային ,երբ ծերակոյտն ալ քուէարկէ օրինագիծը:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ Գերմաններուն դիրքէն քաջալերուելով, Սլովաքներն ալ սկսան կազմակերպուիլ, ինքնավարութիւն պահանջելու համար: Գերապայծառ Հլինքա, ժողովրդական կուսակցութեան նախագահը, ճառ մը խօսելով յայտարարեց.— «Մենք ուշադրութեամբ կը հետեւինք հունդարական, գերմանական եւ ռութէնեան փոքրամասնութեանց չարժումներուն, եւ ուրախութեամբ կը դիտեմ որ այդ բոլոր փոքրամասնութիւնները կուսակից են ինքնավարութեան: » Կուսակցութիւնը կարգ մը ժողովներ պիտի սարքէ Զատիկէն վերջ, արծարծելու համար Սլովաքներու ինքնավարութեան պահանջը :

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները 100.000 հոգինոց բանակով մը կը չարունակեն իրենց յառաջխազացութիւնը դէպի Մ.Լերկրական եւ Քաթալոնիա: Կոհւները կատաղօրէն կը չարունակուին 120 մղոն երկայնութեամբ ճակատի մը վրայ :

ՖՐԱՆՍ - ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ֆութպոլի մրցումին մէջ ֆրանսական խումբը յաղթեց 6—1ով:

ԱԻՍՏՐԻՈՑ հանրաքուէն կազմակերպելու համար, Վիէննա գնաց մարաջախտ Կէօրինկ: Ուրիշ բարձր պաշտօնատարներ գործի սկսած են արդէն :

ՎԻՆՆԱՑԻ ՀՐԵԱՆԵՐԸ բռնի հաւաքուելով, սրբեցին մաքրեցին Տոլֆուսի համար չինուած խաչանշան հետքերը, քաղաքին սալայատակներուն վրայ :

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ «Զաւարեան» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Վերածնութիւն», «Մշոյ», «Մուրատ» եւ «Սեբաստիացւոց խուժդերու բոլոր քոկերները, 26 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, «Թրիմեան» սրահին մէջ. 1937ի անդամատոմսերը միասին բերել:

ՇԱՎԻԼԻ «Արդուճեան» խուժդի ժողովը, 26 Մարտ, Շարաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին, անդամատուրը միասին բերել:

Գուսան

ՍԷՆԷ ԱՆԹՈՒԻԱՆԻ (Մարսէյլ) «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, 27 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 6ին Սէնէ Անթուանի սովորական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

Հ. Յ. Դ. Ընկեր Կարօ՝ ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը կիրակի (Մարտ 27) կէսօրէ ետք, ժամը 5ին, սովորական հաւաքատեղին : Կը դասախօսէ ԸՆԿԵՐ ԱՍ. ՔԷՕՍԷԵԱՆ :

Հ. Յ. Դ. «Թաթուլ» խումբի դասախօսական ժողովը՝ կիրակի (27 մարտ) երեկոյեան ժամը 8ին: Կը դասախօսէ ԸՆԿ. Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ:

Հ. Յ. Դ. «Վրէժ» խումբի դասախօսութիւնը կիրակի (27 մարտ) կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին: Կը դասախօսէ ԸՆԿ. Տ. ԹԱՒՈՑԵԱՆ :

«Փետր. 18»ը կը տօնուի

Ս. ԼՈՒԻ Հ. Յ. Դ. «ԱԿՆՈՒՆԻ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
26 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
ԿԸ ԽՕՍԻ **ԸՆԿ. Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ**
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
ԿՐԸՆՊԼԻ Հ. Յ. Դ. «ԵՊԹՆԵԼԲԱՑՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԽԶԼՄԱՆԵԱՆ**
27 Մարտ, կիրակի: Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՄԱՆԻ Հ. Յ. Դ. «ԱՆԴՐԱՆԻԿ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
26 Մարտ, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Ընկերվարականներու սրահը
Մուտք 1 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 31 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, Փարիզ: կը դասախօսէ հայերէն լեզուով. հայագէտ Ֆրանսացի Պ. FREDÉRIC FEYDIT. Նիւթ՝ «Հեթում պատմիչ»:

ՖՐԱՆՔՓԵՒՉԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ
Հ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱԼԱՆՍԻ «ԱՐԱՔՍ» ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓՈՒ-ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ **Dr. Calvés**Ի
ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԽՈՒՄԲԻՆ ՎԱՐՈՒՑ Պ. ՅԱԿՈԲ ՋՕՐԹԵԱՆԻ
Մասնակցութեամբ Պ. ՄԱՐՔԷՇԱԼԻ, փրոֆ. ջութակի եւ տնօրէնն Concert Synphonique de Valence-ի, եւ Տիկին ԷՄՕՒՆԻԷԻ, փրոֆ. դաշնակի:
Տեղի կ'ունենայ 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին
Գետակեան թատրոնին մէջ: Մուտք, Ա. կարգ 5 ֆր , Բ. կարգ 4 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. «ՎՐԱՄԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ
27 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին
BAR INTERNATIONALի սրահին մէջ (230, Շրմէն տը լա Մատուակ)
«Ադամեան» թատերախումբը կը ներկայացնէ
«ՎԷՐԴԱՆԱՆՑ»Ը
Ղեկավարութեամբ Գ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆԻ
եւ մասնակցութեամբ Ա. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
Մուտք 4 ֆր., 7 տարեկանէն վեր փոքրերու համար 1 ֆր.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷԻ
ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԵՐԵՆԱԳԻԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ լոյս
AERO - CLUB DE FRANCEի սրահին մէջ
6 Rue Gallilée (Metro Boissière)
7 հոգինոց Mixte Orchestre Argantine FREDERICO
Գարերու ընթացքին կ'երգէ M. MANDARINO: *10 ժամ անընդհատ պար, ծիծաղ,* cotillon, *անակնկալներ՝* M. AL. BERCA-Է PRINCESES-Է VITALIS-Է *եւ շատ մը հայ եւ օտար արուեստագէտներու կողմէ: Ճոխ պիւֆէ պատրաստուած* Restaurant «YAR»Է, *ժողովրդական գիներով:*
Մուտք 10 ֆրանք

Matinée Prolongée
«ՀԱՅ ԱՐԾԻՒ» «Aigle d'arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
Ապրիլ 24ին, HOTEL NAPOLEON BONAPARTEի *շքեղ սրահներուն մէջ,* Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
27 Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Սօսիէթէ Սավանթի
սրահին մէջ, 8 Rue Danton, Մէթրօ Օտէոն
Կը ներկայացուի Գալսոյ ամիրայական շրջանէն
«ՇՈՒՆԻՆ ՁԱԻԱԿԸ ՇՈՒՆԸ ՑԱՆԻ»
կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ԳԱՏԻԻԸ (տրամ 6 արար)
Ա. Ալթունեանի վէպէն թատերախաղի վերածեց ԿԻՒՐԵՂ ՍՐԱԳԵԱՆ
Կը մասնակցին Տիկիններ ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՄԱՐՏՈՆԱԼՑ, ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԱԶՆԱՒՈՒՐԵԱՆ եւ Օրիորդ ԱՒՐԱՀԱՄԵԱՆ, Գարոնները՝ ՏԷՐՎԻՇԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Կ. ՍՐԱԳԵԱՆ:
Տոմսերու գիները են՝ 15, 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք
Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (Danton 88—65 *եւ ծանօթ վայրերը:*

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՏԻՍԿՈՒ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibald

ԹՔՁԱՍԵՂԱՆ
Ալֆորվիլի Զէնկիլէրի Հայր. Միութեան իգական բաժնի կողմէ
26 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ
1 Գուլվաք Գառնօ, Տեղի ալիտի ունենան՝ արտասանութիւն, երգ, համերգական պար եւն.: Մուտք 2 ֆր., փոքրերու 1 ֆր.

ԱՆԺԻԼ ՖՕՐԹՈՒՆԱԹԻ
Նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ 31 մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 21ին (դուռները կը բացուին 20.30ին):
Maison Gaveau, Salle des Quatuors, 45 — 47 rue de la Boëtie, մէթրօ Miromesnil
Կը դաշնակահարէ կտորներ՝ Պախէլ, Շուման, Շօբէն, Լիզտ, միւտա վարդապետէ, Բարխուդարեան եւն.:
Piano Gaveau! Մուտք **15, 10** եւ **5** ֆրանք:
Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 61, Mr. le Prince եւ

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏԱՌԱՆ, **48 rue de la République, Marseille**
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Ծառայ գրասենեակներու փոփոխութիւնը ձեզ չի տրուիր ամէն նորի ճաշակ: կը գտնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ
ԼԱՒ ԳԱՑԱՐԱՆԴԱՐ:

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ
ՎԻՒՐՍԱՒՈՐԱԿ-ԱՍՏՄՆԱԲՈՒԾ
Վկայեալ փարիզի Բժշկական Համալսարանէն
364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15)
Մէթրօ Porte de Versailles, Թել. Vaug. 52—06
Օթոպիւս AG. 33, 89
Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20 իսկ Ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15, եւ ժամադրութեամբ:

Alimentation «TRÉVISE»
Իր անմահական սուրճովը
Café "HAREM"
ՋԱՍԿԱԿԱՆ ՁԷՈՓԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶՆՈՒ
Ստացած ենք պուլկարական ընտիր տեսակ մը եւ քաշքշուկ, սուրճիկան պատրաստ հին եւ փէքմէզ:
ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՌԱՏ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՐԱՔԸ ՏԻ
Ջուտ խաղողէ բ
եւ անիսոնով պա
ուած հայկական ո
ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը, Ջ
արուեստական օ
ձեր ստամոքսը կ
գիշերները ջուր կ
եւ կը վնասէ ձեր
Ջուլֆեան: Խմեցէք
ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որո
րատ, կազդուրիչ եւ
ժարեր ըլլալը հաս
ուած է:
Dalakupeian
St, Lambert et
Suffres, Marse

Bar-Restaurant
"AU BEREKET"
6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet
Արեւելեան եւ եւրոպական հաւծեղ կերակուրներ: Անարա
դի՝ տաք աղանդերներով: Արեւելեան նուագ ամբողջ, շաբաթ
կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Հաճելի ժամադրավայր:

"ՇԻՐԱԿ
Արեւելքի միակ իսկական օղի
Անզուգական, անմրցելի, անհարա
Ուրախնակարդ զօրացուցիչ
բեր, պատրաստուած զուտ չա
ծով: Հայ աւանդական սեղանի

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ծանուցանք Էնհակոմպրէհենսիւ մեր նոր արժեցուցակը, որ անպլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովակ բրդեղէններու, ներու, ներմակեղէններու, Թրիքոթաժի, զանազան կիսաֆապրիկներու համար կազմուած գիներով:
Ամենամեծ ապրանքներ բացառապէս գնդակուած գիներով:
Կը յանձնարարենք ձեզ ուսումնասիրել զեկոյց Underwood եւ Rotary պերսոնալ մեքենագրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը ուղղակի մեր գործարանէն:
Փոխադրողներու կը դրկենք կերպասներու նմոյշները եւ գիները:
Գիմել՝ **American Lloyd, Paris (9e). 7 rue Ambr**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ | ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ | ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գազուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
27
ՄԱՐՏ
DIMANCHE
27 MARS
1938

14րդ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3690

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԵՐԳ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔԻ ԿԻԼԻԿԻՈՅ»
(La Passion de la Cilicie)

Հատորիկ եւ լայնկեկ հատոր մը, 395 էջ: Հեղինակը՝ **Paul du Véou**, մանագէտ՝ Մօտաւոր Արեւելքի պատմութեան եւ ժամանակակից բոլոր դէպքերուն: Նախկին ռազմիկ, որ մասնակցած է շարք մը կռիւներու՝ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ: Երկար տարիներ ապրած՝ Պոլիս, Անատոլու, Կիլիկիա եւ Հայաստան: Նաեւ եւ քաղաքական փափուկ պաշտօններ վարած, ինչպէս կը տեղեկանանք «Առաջաբան»էն :

Գիրքը հանք մըն է պատմական եւ աշխարհագրական նիւթեր – րու, այլ մանաւանդ յայտնի եւ զաղտնի փաստաթուղթերու, ճարտուած՝ ոչ միայն սեփական միջոցներով, այլեւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութեան դիւանաթուղթերէն: Փաստաթուղթեր Ֆրանսական, անգլիական, հայկական, ռուսական, այլ մանաւանդ քէմալական-թրքական: (Ի մէջ այլոց մեր աչքին զարկաւ արխիւնկակ Ալի Սայխլի գաղտնի օրագիրը):

Կարելի է ըսել թէ առաջին անգամ է որ այսքան մանրակրկիտ ուսումնասիրութիւն մը լոյս կը տեսնէ, Կիլիկիոյ 1919 – 1922ի դէպքերու մասին, յաղթական արշաւներէն, չոայլաբար հատուածքներէն, միջդաշնակցային դաւերէն մինչեւ ծանօթ ջարդերն ու արտագաղթը:

Այսօրուան համար, դրքին բովանդակութիւնը չէ որ պիտի փորձենք տալ:

Այդ կը վերապահենք մասնաւոր յօդուածաշարքի մը, անմիջապէս կանգ առնելու համար Առաջաբանին վրայ, զոր գրած է Զօր. Պէմոն, երբեմնի վարիչը՝ Կիլիկիոյ, այժմ հանգստեան կոչուած եւ անդամ Գաղղիական Գիտութեանց Ակադեմիային : (Տեսած էք բոլորդ ալ, հայկական հանդէսներու մէջ) :

Ներկայացնելով գիրքն ու հեղինակը, Զօր. Պէմոն կ'ընէ կարգ մը զառն խորհրդածութիւններ, որոնք իրենց կարգին տուն կուտան այլապէս վրդովիչ խորհրդածութեանց: Եւ կ'ողբայ, Կիլիկիոյ պարպումին պատասխանատու հռչակելով հանդուցեալ Պոհանը.

– « Եւ երբ նորէն նախապար եղաւ, շատ լաւ գիտնալով հանդերձ թէ ի՛նչ պէտք էր ընել, երկրին մեծութեան համար, Պոհան աճապարեց ընել այն ինչ որ պիտի չընէր Մեծն Բրիտանիան եւ խայտառակաբար պարպել Կիլիկիան, առանց իրական պատճառի: Ֆրանսա այսպէս կորսնցուց իր կրած ծանրածանր զոհողութեանց գինը, երբ շահած էր դատը, – որովհետեւ, 1921 յունուար 1էն մինչեւ 1922 յունուար 1, պարպումի ճակատագրական թուականը, Զօր. Տիւֆիէոյի զօրաբաժինը որ գրաւած էր Կիլիկիան, ոչ մէկ ապաննեալ ունեցաւ, ոչ մէկ վիրաւոր, հակառակ երեսփ. ժողովի բեմէն յայտարարուած ստութեանց »:

Ահա այսքան կարուկ է զօրավարին վճիռը, քսմնելի դէպքէն 16 տարի վերջը:

Եւ,– ահա այստեղ է որ կը պարզուի ահաւոր ողբերգութեան միւս երեսը, բզկտելով մեր սիրտը:

Զօրավարը դանաւորելու համար Կիլիկիոյ կորուստին ծանրութիւնը, չոր ու ցամաք հաստատումներով կը պարզէ անոր պատրուակած եւ անոր ճամբաներուն վրայ փռուած հարստութիւնները եւ ուրիշ հնարաւորութիւններ.– Մուսուլի քարիւղը, Արդնիի պղինձը, Կիլիկիոյ բամպակը, սերտ հաղորդակցութիւն՝ Իրանի հետ, որ ունի անբաւ հարստութիւններ :

– « Մուսուլ եւ իր հարիւղները յանձնուեցան Ֆլէմանսոյի կողմէ, առանց թուղթի, առանց վկայի, առանց տեղեկութիւն տրուելու... Այժմ Մուսուլի նախկին նահանգին մէջ գտնուած եւ մեզի համար կորսուած հարիւղին արժէքն է 300 միլիառ ֆրանք..

– « Պղինձը եւ բամպակը կորսուեցան Զօր. Կուռոյի կառավարութեան օրով, որ նշանաւոր հանդիսացաւ շարք մը աղէտներով, հիւսիսի, արեւելքի եւ հարաւի մէջ, Ուրֆայի շրջանին, Կիլիկիոյ եւ Պաղեստինի սահմանամերձ մարզերուն ամօթալի պարպումով: Որովհետեւ, աւա՛ղ, Ֆրանսա երբեմ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ ներկայացուցիչ չունեցաւ այնպէս ինչպէս որ պէտք էր, բացի Զօր. Վէկանի կարճատեւ շրջանէն, եւ գիտենք որ Վէկան ճամբուեցաւ հեռագրով մը: Նոյնիսկ մեր պատմութեան ամէնէն սեւ ժամերուն, չէ եղած աւելի ծանր սխալ մը, այնքան ծանրակշիռ հետեւանքներով»:

Մնացեալը կ'իմանանք Փոլ տիւ Վէուի դիրքէն, ինչպէս Զօր. Պէմոն ինքն ալ կը յանձնարարէ, վերջացնելով յառաջաբանը :

Այսպէս, ուրեմն, յաղթական Ֆրանսան, որ Հիւսիսային Հարատանը պիտի կազմէր համաձայն Սայքս՝ Փիքոյի դաշնագրին, կիլիկիայէն մինչեւ Սերաստիա եւ սահմանակից չրջանները, իր ամէնէն պատասխանատու վարիչներէն մէկուն բերնով կ'ողբայ ճակատագրական վրիպումը, – «ամօթալի պարպումը » : Այլ մանաւանդ քարիւղը, պղինձը եւ բամպակը: Մնացեալը հէքեաթ է: Նիւթ՝ պատմութեան համար :

Սկիզբէն ի վեր ալ այսպէս է եղած աշխարհի խորհուրդը , – քարիւղ, բամպակ եւ պղինձ: Երկաթ կամ ցորեն: Վերջապէս հում կամ հատուն նիւթ :

Բայց մենք չմոռացա՞նք: Կամ երբ իմացանք՝ չատ ուշ էր արդէն, – Հայաստանի եւ Կիլիկիոյ դէտերը կարմրա՜ծ էին արդէն.. Կրնա՞յ ինդել թէ աւելի հատուն եւ իմաստուն ենք այսօր: Դարձ ընդունակ՝ ըմբռնելու, վերլուծելու «աչխարքի բաները »: Մանաւանդ որ, արդէն դարձեր ենք «Եւրոպացի », բնակութեամբ եւ կենցաղով :

Պատասխանին մէկ մասը կրնաք վնտռել գտնել մեր ամենօրեայ իրականութեան մէջ, իր այնքան դառնագեղ ելեւէջներով :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ՀԱՄԱԿԵՐՊԵՑԱԻ ԵՒ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՑ ՄԻԱՅՆ 5,000.000,000 ՖՐԱՆՔ

Անմիջապէս ծրագիր մը պիտի ներկայացնէ ելեւտական վերակազմութեան համար

Ներկոյսին մերժողական պատասխանէն վերջ, որուն մանրամասնութիւնները հաղորդած էինք երէկ, վարչապետ Պ. Լէոն Պլում խնդրեց երեսփ. ժողովէն ընդունիլ ներկոյսին տեսակէտը եւ քուէարկել միայն 5 միլիառ ֆրանքի փոխառութիւնը, փոխանակ 8ուկէս — 9ուկէս միլիառի, ինչպէս կը տրամադրէին իր երկու օրինագիծները: Վարչապետը եւ ամբողջ նախարարական խորհուրդը այս որոշման յանգած էին, որպէսզի նոր տագնապ մը չծագի, ընդհարելով Ներկոյսին հետ: Ասով կանխած կամ յետաձգած կ'ըլլան դահլիճին անկումը :

Ուրբաթ օր երեսփ. ժողովը 235ի դէմ 338 ձայնով քուէարկեց ներկոյսին բանաձեւը, որուն համաձայն կառավարութիւնը պիտի կրնայ 5 միլիառ ֆրանքի յաւելուածական վարկ մը ստանալ Պանք տը Ֆրանսէն: Իսկ երկրորդ օրը նազդին տեղ, որով կառավարութեան պիտի տրամադրուէր ֆրանքի երաշխաւորութեան դումարէն գոյացած չահը, 4.500.000.000 ֆրանք, կառավարութիւնը յառաջիկայ չաբթու պիտի ներկայացնէ ընդարձակ ծրագիր մը, երկսեռական վերակազմութեան համար :

Վարչապետը այս առթիւ յայտարարեց .

— « Զեզի պիտի ներկայացնենք օրինագիծ մը որուն համար ոչ ոք պիտի կրնայ մեղադրել մեզ թէ անկեղծութիւն կամ քաջութիւն չունինք: Պիտի ջանանք երկիրը դէմ դիմաց դնել իրական կացութեան հետ, ներկայացնելով չարք մը անօրինութիւններ, ներչնչուած՝ ժողովրդապետութեան աւանդութիւններէն: Այն ատեն ամէն մէկը իր պատասխանատուութիւնը կը ստանձնէ, — երկու ժողովները, քաղաքական կուսակցութիւնները, մարդիկը, ազգային մեծ հաւաքականութիւնները » :

Իր յայտարարութեանց ընթացքին, վարչապետը դառն խօսքեր ուղղեց ընդդիմադիրներուն, որոնք « ելէք գացէք» ըսեր էին քանի մը անգամ, մասնաւորապէս ներկոյսին մէջ: Ազգայնական երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ Պ. Լէոն Պլում ինքն էր որ ներկոյսին առջեւ խոստովանեցաւ թէ այլեւս հնդինակութիւն չունի : Եւ բացագանչեց .

— « Վէլոտրոմ տ'Իվէռի մարզարանը չենք դանուիր , ոչ իսկ Սիթրօէնի մէջ» : (Ծափեր աջէն) :

Ուրիչ երեսփոխան մը յիչեցուց հանրապետութեան նախագահին իրաւունքները, ազգային միութեան դահլիճ պահանջելով, բայց նախագահը աղաչեց թէ չի կրնար թոյլատրել որ հանրապետութեան նախագահին անունը խառնեն այս վիճաբանութեանց մէջ :

Գործադուլի ծաւալումը եւ ուրիշ նոգեր

Սիթրօէնի մէջ հռչակուած գործադուլը տարածուեցաւ ուրիչ հաստատութեանց վրայ, հակառակ բոլոր միջամտութեանց: Երէկ արդէն 35·000ի հպատակը բանթողներուն թիւը: Գործադուլ հռչակեցին նաեւ կնոջ է Ռօնի օդանաւային մեծ հաստատութեան եւ ուրիչ գործարաններու բանուորները , գրաւելով չէնքերը :

Կառավարութիւնը զանազան խորհրդակցութիւններ սարքեց, հրաւիրելով գործատիրական եւ բանուորական ներկայացուցիչները: Պ. Վէննան Օրիոլ, անպաչտօն նախարար եւ Պ. Սէրօլ, աչխատանքի նախարարը փորձեցին ճամբան հարթել բանակցութեանց համար, մեռաղադրդական հաստատութեանց մէջ, որոնք մեծ մասով կը դրաղին սպառազինութեանց արտադրութեամբ: Վարչապետն ալ խորհրդակցեցաւ Աչխատանքի Դաչնակցութեան ներկայացուցիչներուն հետ: Այս բոլոր խորհրդակցութիւնները ելքի մը յանդած չըլլալով, երէկ նորէն չարունակուեցան :

Գլխաւոր դժուարութիւններէն մէկը այն է որ գործարանատէրները ապօրէն կը նկատեն նոտուկ գործադուլները, եւ կը մերժեն որ եւ է բանակցութիւն՝ հաւաքական պայմանագրութեանց մասին, մինչեւ որ գործարանները չպարպուին: Իսկ բանուորները կը սրանջան՝ թէ գործատէրերը դիտմամբ կը ձգձգեն բանակցութիւնները եւ կը մերժեն նկատի առնել 10 առ հարիւր յաւելման պահանջը, համաձայն ապրուստի սղութեան: Անոնք միեւնոյն ատեն կը պնդեն թէ հաւաքական պայմանագրութիւնները չեն ստորագրուած 3 ամիսէ ի վեր :

Այս առթիւ թղթակից մը կը գրէ կնոջ է Ռօն գործարանէն.— Մեր հաստատութիւնը, որ օդանաւի չարժիչ մեքենաներ կը չինէ, գործադուլ հռչակեց ուրբաթ առաւ ժամը 10ին: Մեր հերթապահ խումբը, որ գործի կը սկսի ժամը 2.30ին, սչնորհքային հրահանգ առացաւ 24 ժամ փակուիլ գործարանին մէջ: Միւսներն ալ իրենց կարգին պիտի մտնեն յաջորդ օրը, եւ այսպէս չարունակ, մինչեւ որ գոհացում տրուի: Գործարանին մէջ տեղաւորուած են ձայնասփիւռ գործիքներ եւ ամէն ժամ որոչումները կը հաղորդուին բանուորներուն: Մասնաւոր ներկայացուցիչներ ծխախոտ եւ ուրիչ անհրաժեչտ պիտոյքներ կը ճարեն, սովորական գիներով: Գործարանին վարչութիւնը տրամադրութիւն յայտնեց իր վճարումները յարմարցնել փարիզի ամէնէն բարձր օրավարձ վճարող հաստատութեան գիներուն, բայց բանուորները մերժեցին, պահանջելով 10 առ հարիւր յաւելում եւ հաւաքական պայմանագիր :

**** Շատ մը չէնքերու վրայ կարմիր դրօչ պարզուած է բանթողներուն կողմէ: Սիթրօէնի բանուորները, որոնք ամէնէն առաջ սկսան գործադուլը, պահակներ նչանակած են եւ երբ գրասենեակի պաչտօնեաները առտուն դացին, անմիջապէս ճամբուեցան: Գործարաններու վարիչները կ'ընդունուին, բայց կը մերժուին թղթակիցները եւ բոլոր անոնք որ կապ չունին հաստատութեանց հետ :*

**** Շարժավարներու (չոֆէօր) միութիւնը որոչեց կէս օր գործադուլ ընել չորեքչաբթի , 6 ապրիլ: Այդ օրը կառքերը դուրս պիտի չելլեն կէս օրէն առաջ: Առանց դանգատը բոլորովին ուրիչ բան է — կը մերժեն որ եւ է նոր յաւելում սակացոյցի եւ կը պահանջեն անմիջապէս փոխել ժամացոյցները եւն. :*

**** Քանի (հիւսիսային չրջան) կապի գործարանն ալ գործադուլ հռչակեց :*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ԹԱԳԻՒՈՐ ՓԱՇԱ »

Ո՞վ է, պիտի հարցնէք:

Միապետական կուսակցութիւն չունիք, որ ըսէիք թէ անոնց թեկնածուն է ապագայ հայկական թագաւորու - թեան համար:

Ձիու մը անուն է, չէսթաուիֆ:

Լիվրփուլի մեծ ձիարշաւը տեղի կ'ունենար ուրբաթ կէսօրէ վերջ :

Ձեպընթացները իրարուետեւէ կը հասնէին սրարշաւ եւ հանդիսատես կը բերէին բրիտանական կղզիներուրոլոր անկիւններէն: Ցիսուն անհատական օդանաւեր եւս հասան ժամանակին : Ւմչ փոյթ թէ բարակ անձրեւ մը կը շաղար, բազմութիւնը խռնուած էր արշաւադաշտին շուրջ ու մեծ անհամբերութիւն ցոյց կուտար,— աչխարհի ամէնէն հետաքրքրաշարժ ձիարշաւն է այս, ուր ձիերը պարտաւոր են ցատկել անկարելի արգելիքներու վրայէն՝ գլխու պտոյտ տուող ոստումներով: Ահա թէ ինչո՛ւ ահաւոր եւ մահացու արկածներ ալ կը պատահին: Ցաճախ ձին ու ձիաւորը գլխի վայր կ'իյնան ու կը ջարդուին:

Այս տարի ապահովուած է փրանսացի ձիապանիներու մասնակցութիւնն ալ,— վեց տարիէ ի վեր փրանսացի ձիապանիները չէին յանդգնիր չափառիլ, Լիվրփուլի, մրցումին մէջ, սեզլիացի ձիապանիներու հետ, որով - հետեւ համարձակութիւն չունէին մրցանակը շահելու եւ կարծես կը սարսափէին արկածներէն:

Ուրկէ՞ կուգայ, այս տարի, իրենց քաջութիւնը: Ձիուն անունէ՞ն, որ հայկական է: Այսհովարար փրանսացի ձիապանը ենթադրած է որ իր բեգասը չի կրնար աչք առնել մահացու արկածները եւ շահիլ յաղթանակը՝ եթէ կոչուի ու մարզուի փրանսական անունով մը: Հայու անուն կրո՛ղ մը միայն կրնայ··· կոտրել իր ֆիթն ու բերանը անկարելի ծրագիրներու համար: Հայու անուն կրող մը միայն կրնայ··· ցատկել էյֆէլի գագաթէն՝ կը բաւէ որ փաչա ըսես իրեն: Հայուն համար ի՛նչ կ'արժէ աչտարակին բարձրութիւնը կամ գետին լայնքը , — կը ցատկէ՛, ո՛չ ո՛չ կը ցատկէ : Մեր թագաւորն ալ, Արտաւազդ, ռտին կարկինը սանկ բանալով չցատկե՞ց գետին վրայէն:

Լաւ ընտրութիւն է ըրեր փրանսացի ձիապանը՝ իր ձիուն անուն դնելով Հայու մը անունը: Վստահ եմ որ մեր «Թագուր փաչան» եթէ մրցանակ չշահեցաւ առաջին գալով, անպայման առաջնութիւնը շահեցաւ իր ֆիթն ու բերանը կոտրելով անճանաչելիք ձեւով մը: Ի փառս իր Հայու անունին:

Սակայն իմ ըսելիքս այդ չէր: Անգլիական թերթերը կը գրեն թէ աչխարհի վրայ չկայ ձիարշաւ մը, որ այսքան հետաքրքրութիւն արթնցնէ իր վտանգաւոր եւ արկածալից վազքերով:

Սխա՛լ, ես կը ճանչնամ արշաւ մըն ալ, որուն լծուած են ոչ թէ հայկական ձիերը, այլ եւրոպական ազգերը, — թէեւ իրենք զինարշաւ կ'ըսեն այդ մրցակցութեան, բայց իրականին մէջ արգելարշաւ մըն է ամէնէն վտանգաւոր տեսակէտ:

Շուտով կը տեսնենք թէ ո՛ր ազգերը, այդ արշաւին մէջ, կը կոտրեն իրենց ֆիթն ու պոչը, անճանաչելի դառնալու աստիճան: Այս անգամ Թագուր փաչային կամ Տիար Թագուրին իրաւունքն է հանդիսատես մնալ ուրիշին ֆիթն ու պոչը կոտրտելուն:

ԱՐԱՋ

ՖՐԱՆՍԵՐէՆ ՅԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑՈՒՄԸ

Մինչեւ մարտի վերջը պայմանաժամ սահմանուած էր փրանսերէն չարադրութեան համար, որուն նիւթը պիտի ըլլար Հայրենիքը: Արդէն ստացած ենք 16 գրութիւններ :

Աւելի ամբողջական գաղափար մը կազմելու համար, պայմանաժամը կ'երկարաձգենք մինչեւ ապրիլ **30:**

ԻՆՉԵ՞Ր Կ'ՈՐՈՉԱՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԵՐՁԱԻՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԱՍԻՆ

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մարտ 24ի նիստին մէջ, վարչապետին յայտարարութիւններէն անմիջապէս վերջը, խօսք առին ընդդիմադիրները , քննադատելու համար կառավարութեան քաղաքականութիւնը:

Այս առթիւ ամէնէն երկար ճառը խօսեցաւ նախկին նախարար մը, Պ. Զըրչիլ: Ան վերլուծելով գերմանական քաղաքականութեան վտանգները, որ յանգեցաւ Աւստրիոյ կցման եւ որ այժմ կը սպառնայ Չեխոսլովաքիոյ, թելադրեց հակատ կազմել խումբ մը պետութեանց միջեւ, «օրէնքի եւ արդարութեան դրօչին տակ»: Յետոյ մանաւորապէս ծանրանալով Դանուբեան աւազանի եւ Պալքաններու վրայ, ներբողեց «առնական եւ հզօր պետութիւն մը», Եուկոսլաւիան եւ չարունակեց .

*— « Ենթադրելով որ Ֆրանսա եւ Բրիտանիա պատրաստ են զրաղելու Դանուբեան աւազանով, կարելի է չահիլ Եուկոսլաւիան, եւ այդ պարագային Պուլկարիան ալ կրնայ մտնել նոյն չրջագծին մէջ: Ռումանիա ուղղակի սպառնալիքի տակ է, Գերմանիոյ դէպի արեւելք ուղղուած շարժումով: Այս երկիրները, որոնք մինակ ձգուած են այժմ, համոզուելով թէ ոչ մէկ պետութիւն կը գործէ դիւկոտատորներուն դէմ, պիտի իյնան մէկ մէկ : Ի՞նչ պիտի ըլլայ Ցուսլաստանի եւ Թուրքիոյ դիրքը: Կարելի չէ՞ որ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ վճռական գործողութիւնը համախմբէ այս հինգ պետութիւնները, ինչպէս եւ Չեխոսլովաքիան, որոնք բոլորն ալ հզօր բանակներ ունին, համագումար **75.000.000** բնակչութեամբ եւ բանի մը միլիոն զինուոր, արդէն մարզուած, ինչպէս եւ անհուն հարստութիւններ: Թոյլ պիտի տա՞նք որ այս բոլոր հնարաւորութիւնները ցնդին, առանց որ եւ է հաւաքական ճիգ փորձելու: Եթէ այդպէս ընենք, մէկ վայրկեան իսկ մի կարծէք թէ մենք փրկուած պիտի ըլլանք պատերազմի վտանգէն: Ընդհակառակն, բազմապատկած պիտի ըլլանք մեր վտանգը: Ներկայիս Գերմանիա կը նախատեսէ կարճատեւ պատերազմ մը : Բայց , անգամ մը որ իր թաթը նետէ այդ երկու երկիրներուն վրայ, իր ուժը պիտի տարածէ մինչեւ Սեւ ծով: Այն ատեն հիթլէրական կարգուսարքը պիտի կրնայ անանիլ անհունօրէն, որքան ալ երկար տեւէ պատերազմը, եւ պիտի տկարացնէ պատերազմի դէմ եղած արդելիչ ուժերը: Ամբողջ Դանուբեան Աւազանին նուաճումը ամենամեծ վտանգ մըն է բրիտանական կայսրութեան համար: Թերեւս քանի մը չաբաթէն կը պարզուի կացութիւնը: Այն ատեն չարաչար պիտի զղջանք մեր անհետաքրքրութեան եւ անվճռականութեան համար :Ցաւալի՜կայ քանի մը ամիսներու ընթացքին պիտի վճռուի թէ այս բոլոր ուժեղ երկիրները քաղաքակրթութեան դրօչի՞ն պիտի միանան, որ պիտի պարզուի Ժընեւէն (Ազգաժողով) ,թէ իրենց ճակատագիրը պիտի կապեն նացիական (հիթլէրական) պետութեանց : Մեզի համար անհրաժեչտ է ըմբռնել թէ ինչքան բանկագին են այս օրերը եւ ինչքան կենսական : Պէտք է ամէն միջոց փորձել : Կը պաղատիմ որ կառավարութիւնը իր զերադոյն ճիգը փորձէ : Եթէ ուշ մնանք, վա՛յ մեզ: Մի փախցնէք որ եւ է պատեհութիւն, այդ ընդարձակ երկրամասը փրկելու համար արշաւանքէ , չհապաղումէ եւ աւարէ »:

ԼԷՆԻՆ ՍԻՐԱՀԱՐ

Բ.

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԲՈՅՐԸ

Սպիտակ դիշեր մըն էր Նոյեմբերեան։

Ձիւնը կը ճերմկցնէր գիշերը քանի կը բանար անոր գոյնը։ Փիթերսպուրկ, մուշտակը քաշելով գլխուն, կը նայէր արշնաթոյր երկնքին ու կը խորհրդածէր։

Լիզա, գիշերուան խաղաղութենէն ներշնչուած, մտաւ Նեւսկի Թաղը եւ, իր անկախութիւնը ստուգելու համար կարծես, ուղեց ընթրել ճաշարանի մը մէջ, ուր սովոր էին հաւաքուիլ գրագէտներ, հրապարակագիրներ, արուեստագէտներ։

Թափուր էր ճաշարանը։ Թաթար սպասեակներ,— ցարական իշխանութեան օրով՝ Թաթարներուն հիւանդագին երգն էր ծառայել ճաշարաններու մէջ,— կը վազեն ընդառաջ։ Լիզա կը նշմարէ իր յեղափոխական բարեկամը, Ռումեանցեւ, այլ անուամբ՝ Փէ-Փէ, որ կը խօսի անծանօթի մը հետ, անկիւն մը, սեղանի մը չուրջ։ Գլխով կը բարեւէ եւ չխանգարելու համար՝ տեղ կը գրաւէ ուրիշ անկիւն մը։ Ու մինչ իր սեղանէն կը դիտէր անծանօթը, արդէն կխօսէին ճաղատ, ճակատը կորնթարդ, այտոսկրերը քալմուքեան, քունքը չիկահեր, աչքերը խորամանկ, ունդերը լայնաթաց, ակօսներ քթին արմատին վրայ,— յանկարծ Ռումեանցեւ ոտքի կ'ելլէ ու կը մօտենայ իր սեղանին։

— Կ'ուզէ՞ք նստիլ մեր սեղանը։ Ձեզի պիտի ներկայացնեմ ընկեր մը։

Լիզա կը մօտենայ անծանօթին։

— Բարեկամս Ուիլեըմ Ֆրէյ, կը ներկայացնէ Ռումեանցեւ։

— Անգլիացի՞, կը հարցնէ Լիզա։

— Ո՛չ բոլորովին, կը պատասխանէ չիկահեր անծանօթը ժպտագին։

Լիզա, մինչ կը ճաշէն, մօտէն կը քննէ անծանօթին դէմքը եւ խօսուածքը։ Ցած կար դէմքին ու ձեռքերուն վրայ։ Հրաշալի ռուսերէն մը կը խօսէր, ձայնը հաճելի էր, թէեւ արտասանութիւնը թանձրախօս։ Վեհափառ արհամարհանք մը ցոյց կուտար՝ երբ կը խօսէր մեծութիւններու մասին, կը հեգնէր կառավարութիւնը, Փարիզի դրամատէրներուն քաղաքական խաղերը, ու կ'ոստոստէր նիւթէ նիւթ, միշտ վճիռներ արձակելով ու բարձրէն նայելով օրուան վճիռներուն վրայ, Ռումեանցեւի դիրքը ցոյց կուտար, որ սովորական մարդ մը չէ անգլիական անունով ծպտուած անծանօթը։ Ան կը սիրէր դատել, թոյլ չտալով հակառակուիլ։ Վայելչութեան մտահոգութիւն չունէր, թէեւ կը նմանէր մանր քաղքենիի։ Ըստ իր արտայայտութեան՝ յամառ գիւղացի։

Լէնինն էր։

Լիզա չէր գիտեր սակայն անոր ինքնութիւնը։ Եւ երբ ճաշարանէն մեկնեցան, մոռցաւ անգամ ռուսախօս Ուիլեըմ Ֆրէյի հետ իր հանդիպումը։

Ժամանակ մը վերջ Ռումեանցեւ եւս խնդրել իրմէ որ հանդանակութիւն կատարէ հարուստ չորանակներու մէջ, բանուորական կուսակցութեան համար։ Լիզա կ'աշխատէր անձնուիրութեամբ, դիմելով իր դասակարգէն անոնց, որոնք որոշ չափով պարակուած էին յեղափոխական վիճակով։ Մեծ գումարներ կը հաւաքէ եւ ամէն անգամ կը փոխադրէ Նովայա Ժիզն թերթին խմբագրատունը, որ տեսակ մը ժամադրավայր դարձած էր jusqu'-au-boutiste յեղափոխականներու, կարծրացեալ մարքսիաններու, ինչպէս եւ ճախամէտ քաղքենի գրողներու։ Այնտեղ Լիզա յաճախ ականատես կ'ըլլար զինաթափութեան, եւ յաճախ բուռն վիճաբանութիւններու, որոնց մէջ կը բաթախէր ըմբոստութիւնը ցարին դէմ։ Վառանդաւոր վայր մըն էր խմբագրատունը, այլ սակայն խոշընդոտ չէր ճանչնար կնոջ հետաքրքրութիւնը։

Օր մըն ալ Լիզա, նոյն խմբագրատան մէջ, հանդիպեցաւ Ուիլեըմ Ֆրէյի,— փաթթուած իր լօդիկին մէջ, դլխուն՝ աստրախան։ Քիչ մը չփոթած, վեհերոտ, աշխատելով իր ճայնին տալ հաճելի եղանակ մը։

— Ինչքան ուրախ եմ ձեզ վերստին տեսնելով։ Ալ ինչո՞ւ չէք զար թաթարական ծանօթ ճաշարանը։

Տեսակ մը հրաւէր։ Բայց Լիզա կը նախընտրէ խորհուրդ հարցնել Ռումեանցեւին։ Եւ առաջին առթիւ զոհացնել իր կնոջական հետաքրքրութիւնը։

— Ամուսնացա՞ծ է։

— Այո՛, ընկերուհի մը հետ, նոյնքան խանդավառ բոլշեւիկ։

— Իմ մասիս քնաւ չիսօեցա՞ւ ձեզի։

— Այո՛, ուղեց հասկնալ թէ վրստա՞հ էլ ձեր վրայ։ Զաւիպանց կատկածամիտ է, ոստիկանութեան հետ չատ զործ ունենալուն՝ կը վախնայ պրովոկատորներէ եւ պրովակատորշաններէ (ցարական լրտես)։ Ես ոչ միայն ապահովութիւն տուի, փաստ որ հանդանակութեան պաշտօն տուինք ձեզի, այլ եւ ըսի թէ տիկինը, իրբեւ աղնուականութեան ներկայացուցիչ՝ հսկողութենէ ազատ, կրնայ իր յարկաբաժինը դնել մեր տրամադրութեան տակ։

Լիզա կ'ուզէ խմանալ Ուիլեըմ Ֆրէյի ինքնութիւնը, Ռումեանցեւ կը խուսափի։

— Մեր չէֆն է, այսքան։ Բայց կինդրդ միշտ գաղափար մը կը չինէք առաջին իսկ տեսակցութեամբ։ Ի՞նչ է ձեր տպաւորութիւնը։

— Ռուսական առած մը կ'ըսէ թէ մարդ մը որ թէ չիկահեր է եւ թէ կարմիր՝ վտանգաւոր է։

Ի վերջոյ կը համաձայնի որ, չարաբը երկու անգամ, Լիզայի յարկաբաժնին մէջ, Լէնին ժամադրութիւն տայ դործիչներուն՝ հրահանգ տալու համար անոնց։ Լիզա, ժամադրութեան օրը, կանուխէն տուն կը ճամբէ սպասուհիները՝ ապահովութեան համար։ Ճշդապահ, Լէնին կը հասնի բոլորէն առաջ, աչք մը կը պտըցնէ չուրջը, ու միչտ կասկածոտ՝ կը հարցնէ թէ դրացիներուն կողմէ հետաքրքրութեան նշան մը նշմարա՞ծ է։ Ցետոյ տեղ կը գրաւէ պատուհանին մօտ թիկնաթոռի մը մէջ, աչքը պատուհանին, ականջը դրան։ Լաւ դիմաճանաչ էր, կը դրէ Լիզա, պատուհանէն դիտելով՝ կրնար ճշդել թէ մայթին վրայ անտնաչդողներէն ո՛րը լրտես էր, ո՛րը թափառաշրջիկ։

Լիզային դերն էր երթալ բանալ դուռը, երբ զանգահարէին եւ նշանախօս տային։ Մինչ այդ՝ թէյ կը պատրաստէր ու կը սպասարկէր Լէնինի։ Երբ ժամադրեալները չկարենային գալ, Լիզա եւ Լէնին, առանձին, զրոյց կ'ընէին սամավարին առջեւ։

Լէնին իրեն կը պատմէր թէ գիտէ ման լուալ, ածան ու քիչ մը բանով վաառուր ճաշ պատրաստել։ Արդարեւ հրաշալի կրակ կը վառէր, փայտիկները խնամքով կը ճեղքէր, կրակ կուտար ու կը փչէր լիաթոք՝ մինչեւ որ բոց ժայթքէր։ Ցետոյ կը նստէր ու թէյով վատրուշկի կ'ուտէր։ Լիզա կատակելով զինք կ'անուանէր կուլօսնինի մուժիկ (խոհարարի աշկերտ), ու Լէնին հպարտ կը թուէր իր այդ ճարտարութեամբ։ Հետզհետէ վար ժուռելով՝ Լիզայի ընկերակցութիւնը բնական դարձաւ իրեն։ Այնպէս որ երբեմն կը մոռնար իր առաքելութիւնը, կարծես ուրիշ նպատակ չունենար բայց միայն ժամանց։

Եռացող սամավարին կողքին, լուռութեան եւ անդորրութեան մէջ այս գլուխ-գլխի զրոյցները անջուշտ ջերմութիւն մը պիտի ստեղծէին «Մարքսի մէկ հատիկ զաւիչն» սրտին մէջ, որքան ալ լեցուած ու խցուած ըլլար մատերիալիզմով։ Լիզա զգացած էր որ Լէնին, երբեմն ընկերներու սպասելու պատրուակին տակ, յատկապէս երկար կը մնար իր մօտը։

— Կը նուազի՞ս, կը հարցնէ օր մը, դիտելով դաշնակը այնպէս մը որ կարծես նորութիւն ըլլար իրեն համար։

— Այո՛, եւ չա՞տ։ Իսկ դուք, կը սիրէ՞ք երաժշտութիւնը։

— Կը սիրեմ, բայց չեմ հասկնար։

Երեկոյ մը Լէնին կը խնդրէ որ Լիզա նուագէ, բայց «բարձր կտոր մը»,այնպէս ինչպէս Լիզա պիտի նուագէր իրեն համար, իրրեւ թէ մարդ չկրնար մօտը։ Լիզա կը նուագէ Պէթհովէնի Sonate pathétique։ Լէնին կը նստի Լիզայի քով,— Լիզա կը նուագէ, Լէնին կը դիտէ Լիզան։ Ուշադիր բայց հեգնական նայուածքով մը կը պարուրէ զայն։ Արուեստագէտ կինն՝ Լիզա տարուած է Պէթհովէնի մեղեդիով, հնչեղ դոյնով, ձայնախաղով ու ոճով, ոլորտնք թերեւս չէին խօսիր Լէնինի,— ու մինչ Լիզա ինքն իրեն կը հարցնէր թէ քովը նստած առնարիւն բարեկամը հաճոյք կը զգա՞ր արդեօք, յանկարծ, Պէթհովէնի այդ հռչակաւոր կտորին երրորդ մասը սկսած ատեն, բոլորովին կը կերպարանափոխուի Լէնին, ներքին խոր յուզումով մը կը լեցուի, կը սկսի թրթռալ եւ թոթովել։

— Հրաշալի է այս, աւելի քան հրաշալի։

Ցետոյ կը խնդրէ վերսկսիլ։ Երբ Լիզա կը նուագէ առնաթին երրորդ մասը,Լէնին դարձեալ կը լեցուի կրակով։ Թէ ի՞նչն էր որ այդքան կը յուզէր Լէնինը, կը յայտնենք աւելի վերջ։ Բայց այսպէս Լէնին ու Լիզա կը կապուին ջերմ զգացումով մը։ Լէնին, միչտ վեհափառ արհամարհանքով մը զրոյց ցոյց կուտար հանդիպ ազնուապետական դասակարգին, եւ թաքուն հրապարտութեամբ մը որ կը բխէր զանդուածները առաջնորդելու իր յատկանուէներէն, կ'աշխատէր անտարբեր մնալ կնոջ համբյքին։ Իսկ Լիզա կ'աշխատէր որ այր մարդը խոնարհի Լէնինի մէջ, չարչարուի իրմով, տկարանայ իր համբյքին տակ։

Լէնինն ճախաւէր էր, չէր գիտեր կընամեծարութեան ձեւերը, նոյն առեն հպարտ։ Լիզա կը սիրէր իր դասակարգին վայել մեծարանքներ ընդունիլ, եթէ հանդիսիր դիս, միասին կրնայինք պարտադրել մեր կամքը։

Դուն՝ ի զո՞ւր օրերով կ'երազես կոյս անտառներէ, ուր երբեմն քու ոտտումէդ վագրեր ու գայլեր իրենց սաղմը կը վիժէին, ու բոլոր ընչաւորները ծակամուտ կ'ըլլային։

Երբ բարձունքէ մը կը լսուէր քու մարտահրաւէր աղաղակդ, աւելի հզօր քան մրրիկը, ոչ ոք կը համարձակէր պատասխանել քեզի։

Դարերէ ի վեր վեհապետներ, իշխողներ, տիտղոսաւորներ իրենց նախապատակի ողնայարը կը ծածկեն քու դիմակովդ։

Իրենց խարխուլ գահերուն՝ չղթայակապ զարդ, զրօչակներուն պարծանք, վատ սրտերուն իբր քաջալերանք համարեցին քեզ։

Դուն ի՞նչ պէտք ունիս դիտնալու ասոնք։ Բայց մինչեւ ե՞րբ թողունք որ քաղաքակրթութիւնը խնամքով խեղաթիւրէ, իւրացնելով մեր բոլոր առաքինութիւնները ուրիշներու հաշոյն։

Մենք ինչո՞վ տարբեր ենք իրարմէ։ Ազատութեան լոյսէն շլացած ընտալրու վոհմակին մէջ չուարեցանք։ Անոնց սանդարամետեան խնջոյքին մէջ կորնցուցինք մեր դէնքերը։ Հանդիսատեսներ անառեցան մեր աւերակներու աւելցուքով։ ու մեզ բերրին նետեցին օտար ու անարեւ հորիզոններու թուղթէ սահմաններուն մէջ։

Գազանացած ոտոխը անպատիժ մըներաց։ Մեր «բարեկամները» իրենց արկանած խիղճը քնացուցին մեր բռնադատուած ուղեկորոյս թափառումներուն մէջ։ ու «խաղաղութիւն»ը վերեզմանային պարտադրութեամբ տիրեց մեր վրայ։

Աւելի դիւրին է փչրել քու երկաթէ վանդակիդ ժանգոտած ձողերը, քան պատռել «օրէնք»ի թերթերը որոնց մէջ չղթայած են մեզ երկրէ երկիր։

Բայց եթէ մենք միասին ըլլայինք։ Մեծ ու պզտիկ, զօրականէն մուրացկանը, հանճարէն աւազակը, օրերով վանդակիդ կը քալին ու դուն կը փակիս աչքերդ, մռնչիւնդ յոգնած, ու անոնք հաճոյք կը զգան դիտելով քու զսպուած նիրհդ։ Ինչպէս զառամած ծերունի մը պարտեալ ըմբիշի մը առջեւ։

Եթէ դուն կը ճանչնաս զիս, ես կը փչրեմ քու վանդակդ ու մենք միասին կը խոյանանք։ Այն ատեն ամէն մարդ պիտի նահանջէ մեր առջեւ։

Ուռճացը պիտի պատուհասէ զանոնք ու մեր ճարման ո՞վ պիտի կրնայ խափանել։

Պէտք չէ խնայել մեր գերութեան մէջ հաճոյք փնտռողներուն։

Անոնք երկար զարհուրանքէ վերջ պիտի դիմեն ամենազգալիր միջոցներուն, մեզ պատուհասելու համար։ Բայց մենք ամէն տեղ ենք։ աշխարհի չորս ծագերուն ու խուճապը պիտի ըլլայ անագորոյն ու վախճանը հատսար։

Սարսափէն պիտի ուրիանան անոնք։ Ու մեր փոթորիկէն Արեւը պիտի խաւարի։

Մենք քաղաքակրթութեան երկունքի առանձնութիւնը պիտի բրինք, ու տատապող մարդկութեան պիտի նուիրենք ձիթենիներ մեր ազեղազործութեան պահուն։

Մեր երկունքի տատապանքը պիտի ըլլայ եւ ծնունդը պիտի ըլլայ քան վահագնեան։

Մենք աւիւնին փչրուած ձողերը պիտի պղպատենք մեր վանդակին մէջ։ Մինչ մենք միայն թէ կ'անհանգստանանք։

ՄԵՐ ՎԱՆԴԱԿՆԵՐԸ

Ծոժոռ եւ ահարկու ես դուն ինծի պէս։ Մեր բաշերը անհաւասար պայքարի տատապանքէն հանգոյցներ ունին փոթորիկներէ պրկուած։

Մենք կրնայինք միասին ապրիլ եթէ դիս ճանչնայիր։

Ես տարագիր Հայն եմ վանդակէս խլուած ու հալածական։

Դուն աշխարհէն խլուած Առիւծն ես, երկաթէ վանդակի մէջ բանտարկուած։

Մեր «խնդիր»ը լուծելու համար՝ մեր արիւնը սրուակ առ սրուակ կը քամեն, լակելով կլոր սեղաններու վրայ։

Քեզ «վերլուծելու» համար տարբրաւծուած մսի կտորներով կը սնուցանեն ու քու ուժդ նախանձելով մինչեւ մկրտութեան աւազաններու մէջ քեզ կը յիշեն։

Եթէ մարդիկ ամօթ ունենային՝ պատկէն մինչեւ հրեայ փերեզակը քու անունդ սիրտ չտտրագրէին քեզ տեսնելէ վերջ։

Պէտք է պատուէրին Ազատութեան անունով ծածանուող բոլոր դրօշակները ի տես տարագիր վանդակի մը իրաւունքը աչխարհի չորս ծագերուն տարածուած։

Ինչո՞վ տարբեր ենք մենք իրարմէ։

միշտ քիթը բարձր։

Բայց եւ այնպէս սէրը հատունցած էր արդէն։

Օր մը, Լէնին դարձեալ կ'աշխատի վառել սամավարը։ Լիզա նստած կը նուագէ։ Երբ Լէնին կը փչէր կրակը, կայծ մը կը ցատկէ եւ կ'ընկնայ Լիզայի մկի բազուկին վրայ ու կ'այրէ։ Սուր ճիչ մը կ'արձակէ Լիզա, ու Լէնին, սարսափահար, եաին կը զառնայ մկ ոստումով։ Մկկ երկվայրկեան անշարժ կը մնայ, յետոյ կը վազէ Լիզայի մօտ, կը բռնէ բազուկը եւ համոյրներով կը ծածկէ զայն։ Լիզա, ենանութեան մէջ, չի շարժիր տեղէն։ Ցաղթած էր։

Ցանկարծ, Լէնին վեր կը վերցնէ դլուխը, ձեռքերը կը դողային, կասկարմիր դարձած էր երեսը, ամօթահար, ինքն իրեն դէմ կատղած։ Լիզա կը խնդայ, կը ժպտի, կարեւորութիւն չտալ կը ձեւացնէ, բայց անոդուտ,— Լէնին կատղած է ինքն իրեն դէմ, նայուածքին մէջ վախը թէ հիմա կինը ի՛նչպէս պիտի դատէ զինքը։ Վայրկեանի մը յուզումով տկարանա՛լ, ան ալ աղնուապետական դասակարդին կնոջ մը առջեւ։ Համբոյրը պղտիկցուցած էր զինք, այդպէս կը զգար։ Լիզա փորձեց նուագել պոհեմական եղանակներ, որոնց համար կը խենթենար Լէնին։ Բայց «Մարքսին մէկ հատիկ զաւակը» պարտուած կը զգար ինքզինք եւ սովորական հեգնանքը փախած էր շրթներէն։ Կարճ կապեց, առաւ մրլոճ գլխարկը եւ առաջօրէն հեռացաւ դիշերուան մէջ, առանց այլեւս հետաքրքրուելու թէ լրտես կը հետեւէ՞ր իրեն։

Ապահովաբար երբ տուն հասաւ հեւ ի հեւ, բացաւ Մարքսը եւ սկսաւ կարդալ կատաղօրէն, հալածելու համար սիրոյ դեւը, որ իր սիրտն էր մտած։

Կրցա՞ւ, սակայն, հալածել սիրոյ դեւը, մտու չափ հզօր։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՇԱՐԱՆԿԱՐ

ԱԳՌԱԻՆԵՐՈՒ ԶՐՈՅՑԸ

Ա. ԱԳՌԱԻ.— Օ՛, բարեւ ազռաւ, ի՞նչպէս ես, լա՞ւ ես կիր։

Բ. ԱԳՌԱԻ.— Շատ լաւ եմ։ Հակալութիւն։ Սպանիա էի, չորացայ ու հիմակ քիչ մը օդափոխութիւն կ'ընեմ, այս կողմերը։ Գիրացած կը տեսնեմ։ Դուն ո՞ր կողմերը։

Ա. ԱԳՌԱԻ.— Ես ալ Սպանիա։

Բ. ԱԳՌԱԻ.— Ո՞ր կողմերը։

Ա. ԱԳՌԱԻ.— Կալիցիա, Աստուրիա, Քաթալոնիա, Նոյնիսկ Խոթուրա։

Բ. ԱԳՌԱԻ.— Իսկ ես պատրաստ վարա, Արակոնա, Քաթալոնիա, Աստուրիա...

Ա. ԱԳՌԱԻ.— Ինչո՞յք էր, ըսէ։

Բ. ԱԳՌԱԻ— Իշխանական եւ հոգեւոր ճաշասեղան, խրախճութիւն, ստամոքսային հանդիսութիւն։ Հիմակ, սակայն, ալիքներու փոփոխութեան մը պատճառով ես եմ, քիչ հանդչելու։

Ա. ԱԳՌԱԻ.— Դուն ալ կ'երեւի ծի պէս չատ կերար։

Բ. ԱԳՌԱԻ.— Զափէն աւելի։ Ստիպելիս։

Ա. ԱԳՌԱԻ.— Հանրապետութիւն միս կ'ուտէիր թէ աղջնկական։

Բ. ԱԳՌԱԻ.— Օ՛, ես խորթ չէի դներ։

Ա. ԱԳՌԱԻ.— Աղջնկական միսը աւելի փափուկ զտայ ես։

Բ. ԱԳՌԱԻ.— Միեւն ալ պիտի ներ։ Մարդոց միսը համով է միշտ։

Ա. ԱԳՌԱԻ.— Իրենք տխմար, ղորմելի ու անհամ են, սակայն իրենց միսը իրապէս խիտ համով է։

Բ. ԱԳՌԱԻ.— Իրենց ոյժը խելքին չէ որ տուած են՝ այլ ձիերուն։

Ա. ԱԳՌԱԻ.— Իրենց միսն ալ զարգացնեն՝ թնդանօթին բերանը լեր համար։ Ի՞նչու կը կռուին իրենք ...

Բ. ԱԳՌԱԻ.— Հայրենիքի համար...

տի կատարը ու պիտի մռնչէ պիտի պչպ.

— Ահա ես եկայ դարձեալ, բադածէն մինչեւ Տաւրոս պիտի ճաչպնդէ կենսակցութիւնը ուժով։

Օձեր պիտի սողան կրունկներուդ ու բորենիներ անդունդներու մէջ պիտի դլորին։ Շնագայլերու ճակներ կայծակնահար պիտի ըլլան։

Հայրենիքս պիտի ճանչնայ զինք իր հին առիւծն եմ հիմա։

Մեր հին Ողին պիտի չեփորէ դոյն պատգամը։

— Զգեցէք դիս մինչ մեր վանդակին մէջ։ մենք կամովին պատնիշենք զայն՝ փակելով մեր բերդ։ Մի՛ մօտենար մահուան պատրաստ։

Մենք քաղաքակրթութեան երկունքի առանձնութիւնը պիտի բրինք, ու տատապող մարդկութեան պիտի նուիրենք ձիթենիներ ու ազեղազործութեան պահուն։

Մեր երկունքի տատապանքը պիտի ըլլայ եւ ծնունդը պիտի ըլլայ քան Վահագնեան։

Մենք առիւծին փչրուած ձողերը պիտի պղպատենք մեր վանդակին մէջ։

Միայն թէ ճանչնանք իրար։

ԽՈՐՈՎ ԱՐԱՄ

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (28)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY

Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ

Թարգմ. Ժ. Մ.

Ջկամալ կ'ուզէ որ Թուրքիան ազատուրդին բոլոր խաւերուն մէջ եւ կամաց, կամաց տեղեկութիւններ հաւաքէմ... կը տեսնեմ որ երկար ու անհաճոյ աշխատանք է, բայց ի՞նչ ըներնք...

— Թերեւս, ըսաւ նիհար ու պարթեւահասակ Սկովտիացին. ուրիշներուն գործին խառնուող մարդոց զբոսնուն չատ փորձանքներ կուգան, այնպէս որ վերջին խորհուրդ մը եւս— ղողյշ եղիր...

— Շնորհակալ եմ. վստահ եղէք որ իմ ալ փափաքս է ողջ առողջ դուրս գալ այս գործէն... յարկաբաժինը ե՞րբ պատրաստ կ'ըլլայ...

— Բանալիները պահապանին ուղղուած երկտողով մը պանդոկ կը ղրկեմ այսօր, պայմանագրութիւնն ալ կը ներփակեմ... ստորագրէ եւ առաջին ամուսան վարձքին հետ միասին ինծի վերադարձուր... կը նախընտրեմ որ հոս չգաս ուրիշ անգամ, ռուվհետեւ չեմ ուզեր ասանկ գաղտնի գործերու խառնուիլ...

— Կը հասկնամ, կրկին շնորհակալ եմ, ըսաւ Սուիտին ձեռքը երկարելով։

Ցամառ Սկովտիացին վայրկեան մը իր մտածումներուն մէջ պահեց այդ ձեռքը. պայքար մը տեղի կ'ունենար իր կուրծքին տակ։ Ցետոյ յանկարծ անսովոր ժպիտ մը այլափոխեց անոր դէմքին գիծերը եւ ըսաւ.

— Եթէ գլխուդ փորձանք մը գայ, մեծ փորձանք մը, միաքդ պահէ հասցէս... Թիւ 110 Եօղուրթճի փողոց, Մօտա... Վստահ եմ որ միմիայն կեանքդ վտանգուելու պարագային պիտի գործածես զայն... կարելի է օգտակար ըլլամ...

Սուիտին այդ օրը, ամէնէն տաք ժամերուն հանդստացաւ եւ իրիկուան դէմ առաջին անգամ ըլլալով այցելեց Ծխախոտի Մթերանոցը, ստանձնելու համար այն պաշտօնը որ պիտի արդարացնէր իր ներկայութիւնը Պոլսոյ մէջ։ Ղալաթիոյ կամուրջէն նաւակ

մը նստաւ ու երկու մարմնեղ թիավարներ Վոսփորի բացերը տարին զինքը։ Կրնար չոգեմակոյկ մը առնել, բայց չատ ժամանակ ունենալով, նախընտրեց հին օրերու նաւակին անփոյթ տատանումը, որովհետեւ այդպիսով լաւագոյնս պիտի կրնար վայելել գեղեցիկ տեսարանը։ Համայնապատկերը այնքան տպաւորիչ էր Բեթայի եղերքը, քանի որ վերջին յիսուն տարուան մէջ չենուած ու բաղդատաբար արդիական նաւամատոյցներն ու մթերանոցները իրենց արտաքին երեւոյթով չատ քիչ տարբերու-թիւն ունէին հիւսիսային Եւրոպայի նաւահանգիստներուն մէջ երեւցող չէնքերէն։ Սուիտին գիտէր որ անձրեւոտ օրերուն, երբ մշուշը ծածկէր քաղաքին կարեւոր չէնքերը, պատկերը տար Թուրքիոյ մայրաքաղաքին։ Պարտէզներն ու Վոսփորի վրայ բացուող լայնկեկ պատուհանները տակաւին կը յիչեցնէին գոյութիւնը այն վանդակներուն որոնք հետաքրքիր մարդոց նայուածքէն կը պաշտպանէին հարէմներն կիները։ Ասոնց մէկ մասը հոն կ'սպրէր դեռ, մինչեւ 1922 թուականը։

Մթերանոցին մօտ էլեքտրական տրամուայ մը կանգ կ'առնէր։ Սուիտին ոտքի կատարը ու պիտի մռնչէ պչպ.

— Ահա ես եկայ դարձեալ, բադածէն մինչեւ Տաւրոս պիտի ճաչպնդէ կենսակցութիւնը ուժով։

Օձեր պիտի սողան կրունկներուդ ու բորենիներ անդունդներու մէջ պիտի դլորին։ Շնագայլերու ճակներ կայծակնահար պիտի ըլլան։

Հայրենիքս պիտի ճանչնայ զինք իր հին առիւծն եմ հիմա։

Մեր հին Ողին պիտի չեփորէ դոյն պատգամը։

— Զգեցէք դիս մինչ մեր վանդակին մէջ։ մենք կամովին պատնիշենք զայն՝ փակելով մեր բերդ։ Մի՛ մօտենար մահուան պատրաստ։

Մենք քաղաքակրթութեան երկունքի առանձնութիւնը պիտի բրինք, ու տատապող մարդկութեան պիտի նուիրենք ձիթենիներ ու ազեղազործութեան պահուն։

Մեր երկունքի տատապանքը պիտի ըլլայ եւ ծնունդը պիտի ըլլայ քան Վահագնեան։

Մենք առիւծին փչրուած ձողերը պիտի պղպատենք մեր վանդակին մէջ։

Միայն թէ ճանչնանք իրար։

ԽՈՐՈՎ ԱՐԱՄ

Ջկամալ կ'ուզէ որ Թուրքիան ազատ ու անկախ ըլլայ իր սահմաններէն ներս ու պիտի ըռուէր նոյնիսկ բրի-տանական կայսրութեան դէմ, եթէ անիկա փորձէր միջամուխ ըլլալ իր գործերուն... Ոտքը սահմանէն դուրս հանելու նպատակ չունի ան ...

— Այդպէ՞ս ուրեմն, ժպտեցաւ երիտասարդը ոտքի ելլելով. կրնայ ըլլալ որ բոլորովին պարապ տեղը եկած եմ, բայց Սըը ձորճ համոզուած է որ բաներ մը կ'անցնին կը զառնան... իմ պարտականութիւնս է հետեւաբար ամէնիկ ստուգել կամ ապահովել դինքը որ իր վախերը անհիմն են... Ու քանի որ ուրիչ կերպով չէք կրնար օժանդակել ինծի, ես պէտք է մտնեմ ժողո-

ՀՈԳՆԱԿ ՄԵՐ ՄԵՂՔԻՆ ՉԻ

Ինչպես արդեն հայտնի է, 20 տարի առաջ, Ղարաբաղի Ազգային Ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Խատիսյանի հրամանով Շուշիի Ղազանչեցոց եկեղեցու զանգակատան վրա տեղադրվեց մի հուշատախտակ, որի վրա գրված էր, որ այդ եկեղեցու զանգակատանը Ղարաբաղի ազատագրական պատերազմի ժամանակ հայ զինվորները հակահարձակման են անցել թշնամու դեմ։

Հուշատախտակը ոչնչացրել են բոլշևիկները, որոնք Ղարաբաղում հաստատվելուց հետո ամեն կերպ ձգտում էին ջնջել հայ ժողովրդի պատմության հիշատակները։ Նրանք ոչնչացրին նաև Ղազանչեցոց եկեղեցու զանգակատունը։ Ներկայումս այդ զանգակատան տեղում կանգնեցված է մի ուրիշ զանգակատուն, որի վրա ոչ մի հուշատախտակ չկա։

Ղազանչեցոց եկեղեցին Շուշիի ամենահին եկեղեցիներից մեկն է։ Այն կառուցվել է 1847 թվականին։ Եկեղեցին ունի երեք զանգակատուն։ Մեկը գտնվում է եկեղեցու հարավային կողմում, մյուսը՝ արևելյան կողմում, իսկ երրորդը՝ արևմտյան կողմում։ Հարավային կողմում գտնվող զանգակատունը ամենամեծն է։ Այդ զանգակատան վրա էլ տեղադրված էր հուշատախտակը։

Ղազանչեցոց եկեղեցին ունի նաև մեծ գրադարան, որտեղ պահվում էին հին ձեռագրեր և հնատիպ գրքեր։ Գրադարանի մեծ մասը ևս ոչնչացրել են բոլշևիկները։

Ղազանչեցոց եկեղեցին ունի նաև մեծ պատմական նշանակություն։ Այդ եկեղեցում է, որ 1918 թվականի մայիսի 28-ին հրավիրվեց Ղարաբաղի հայության ազգային ներկայացուցիչների ժողովը, որը հռչակեց Ղարաբաղի անկախությունը։ Այդ ժողովի որոշումը հետագայում հաստատվեց Ղարաբաղի Ազգային Խորհրդի կողմից

«ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ»Ն ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒԻ ՅՈՒՆԻՍ ՅԻՆ ՄԻԽԻԹԱԼԻԹԷԻ ՄԷՋ

ՀԻԹԼԷՐ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԷ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐԸ

«կան խաչի կռիւներ որոնց համար Գերմանները»

Հիթլէր կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ ուրբաթ գիշեր, Քէօնիկսպէրկի մէջ, Աւստրիոյ հանրաքուէին կազմակերպութեան առթիւ: Եւ յայտարարեց .

— « Ես պետը պիտի դառնամ աւելի՛ն ՝ աշխարհի պատմու - թեան մէջ: Երբ իմ քուէս ձգեմ տուփին մէջ, ապրիլ 10ին, պիտի գիտնամ թէ 50 միլիոն քուէարկուներ կան իմ կռնակս եւ թէ բոլորն ալ մէկ նշանախօսք ունին,— մէկ ժողովուրդ եւ մէկ պետութիւն,— Գերմանիա: Մենք չենք ու - զեր մարդիկ զարձի բերել ուրիշ ժողովուրդներու մէջ, սակայն ոչ մէկը կրնայ արգիլել որ ազգային - ընկերվարութիւնը բոլոր Գերմանացիներուն դաւանանքը դառնայ: Ի՞նչ անկախութիւն կրնայ վայելել 6ուկէս միլիոն ժողովուրդ մը: Եթէ ուրիշներ բռնի անկախութիւն տուին Աւստրիոյ, պատճառը այն չէ որ կը սիրէին այդ երկրին Գերմանները, այլ կ՚ուզէին տկարացնել Գերմանիան: Գերմանիա ոտքի կանգնեցաւ ինտեսապէս եւ վերստացաւ իր հաւատքը իր ճակատագրի մասին: Աւստրիա երբեք չունեցաւ այդ հաւատքը: Նոյնիսկ Գեր - մանիան փոքր է իբրեւ անտեսական տարածութիւն, որովհետեւ չունի գաղթավայրեր՝ իր սահմաններէն անդին. իսկ երբ Գերմանիան անգամ անբաւա - կան է հողային տարածութեամբ, ի՞նչ վիճակ կրնայ ունենալ պետութիւն մը որ աւելի մեծ չէ քան նահանգ մը: Կեռ Հաչը կը միացնէ բոլոր Գերմանները: Զարմանալի չէ որ ան տարածուած է երկրին մէջ եւ սահմաններէն անդին, ա - մէն ուր որ Գերմանացիները կը բնակին: Ճամբան բացուած է Գերմանիոյ ապագային համար: Ինչ որ գլուխ հանեցինք Աւստրիոյ մէջ, նման է հրաշքի եւ կը գերազանցէ ամէնէն յաղթական պատերազմներուն արդիւնքները: Մեր դին - ուորները Աւստրիա մանելով կրցան 60 քիլոմեթր ճամբայ կտրել »:

*** Հայտնի՛, Չեխոսլովաքիոյ հիթլէրական կազմակերպութեան առաջնորդը, ճառ մը խօսելով պահանջեց նոր ընտրութիւններ կատարել: «Մեր կուսակցութիւնը կը ներկայացնէ 1.800.000 ընտրողներու կամքը: Ապացոյց՝ այն որ ունինք 81 երեսփոխան եւ ծերակուտական եւ կը կազմենք Չեխոսլովաքիոյ ամենամեծ կուսակցութիւնը »:

ՋԱՆԱՖԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԱ ՄԸ ՏԱՐԱԾՈՎ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ տարագիրներուն օգնելու եւ անոնց ներգաղթը դիւրացնե - լու համար, Մ. Նահանդներու արտաքին նախարարութիւնը հրաւէր մը ուղղեց 29 պետութեանց: Ամերիկա ինք յանձն կ՚առնէ 17.000 տարագիրներ ընդունիլ մինչեւ յուլիս 1, Աւստրիացին եւ Գերմանիացին, համաձայն ներկայ տարե - շափին (քուոթա): Ծրագիրը նկատի ունի ոչ միայն Հրեաները, այլեւ ուրիշ տա - րագիրներ (Ս. Միութիւն, Սպանիա, Իտալիա, եւն.): Նիւթական մէկոց - ները պիտի ճարուին անհատական նախաձեռնութեամբ: Իտալիա եւ Գերմանիա վերապահ կը մնան :

ՍՊԱՆԻՈՑ ազգայնականները չարունակելով իրենց յառաջխաղացութիւնը, նոր դիրքեր գրաւեցին դէպի Քաթալոնիա: Սարակոսայէն Պարսելոնիա ճամբան մաքրուած է 70 քիլոմեթրի վրայ: Կռիւները կը չարունակուին թէ ցամաքի վը - րայ եւ թէ օդին մէջ:

1.800.000 ՖՐԱՆՔԻ դատ մը բացուեցաւ չարժանկարի հուչակաւոր ար - ուեստագիտուհի Տանիէլ Տարիէոյի դէմ, որ խախտած էր աւստրիացի Ֆոն Շեռոհամի հետ կնքուած պայմանագրութիւն մը :

« ԷՔՕ ՏԸ ՓԱՌԻ », ազգայնական մեծ օրաթերթը, որ աւելի քան 50 տարուան կեանք մը ունի, ծախու առնուեցաւ «Իւռո»ի կողմէ, 1.400.000 ֆրանքի: Երկու թերթերը միասին պիտի հրատարակուին :

ՄԵՔՍԻԿԱՑԻ կառավարութիւնը ազգայնացուցած ըլլալով 17 անգլիական եւ ամերիկեան ընկերութեանց քարիւղի հանքերը, կ՚ուզէ հատուցում վճարել, տասը տարուան ընթացքին: Բայց հանքերուն արժէքը 90 միլիոն անգլ. ոսկի կը գնահատեն: Որոշուեցաւ Լա Հէյիատեանին դիմել: Ճափոն մեծապէս կը չահադրգռուի:

Մկրտիչ Մխիճանեան , Տիկին Խօժէն Ձիւնաւորեան եւ զաւակունք (Ամերիկա) , Տիկին Տիգրանուհի Մինասեան եւ զաւակունք (Ա - մերիկա) եւ զաւակունք (Ամերիկա), Տիկին Տիգրանուհի Մինասեան եւ զաւակունք (Ա - մերիկա), Տէր եւ Տիկին Մհէրան Մխիճանեան եւ զաւակը (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Երուանդ Մխիճանեան (Եգիպտոս), Պ. Տիգրան Մխիճանեան, Պերճ եւ Նուպար Մխիճանեաններ սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց մօր, քրոջ, հարսին, մօրաքրոջ եւ մեծ մօր՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԹԱԶԻԿ ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

(ԾՆՆԱՒ ՔԻՊԱՐԵԱՆ)

դառնաղէտ մահը:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ, յառաջիկայ երկուշաբթի , 28 մարտ, առաւօտեան ժամը 10.30ին, Փարիզի Հայոց Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին, 15, բիւ ժան կուժոն, ուրկէ հանդուցեալին մարմինը պիտի փո - խադրուի Ville Parisis:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մորին ցաւակցութիւններս կը յայտնեմ ընկէր Կ. Սապոնճեանի (Վի - էն), իր կնոջ՝ ԷԼՄԱՍՏ ՍԱՊՈՆՃԵԱՆԻ մահուան առթիւ :

Կարապետ Կիրակոս Թումանեան

Վ. ԻԶԳԱԼԱՑԵԱՆ
ՓՈՐՁԱԳԷՏ - ՀԱՄԱՐԱԿԱԼ

Հաշիւներու արձանագրութիւն — ծուրքերու յայտարարութիւն եւ գոր - ծերու հետապնդում:

Մեքենագրութիւն եւ բազմագրու - թիւն (duplicateur)

Ընդունելութեան ժամեր.— Երկու - շաբթի, Չորեքշաբթի եւ Հինգշաբթի ժամը 5էն 7, 18, Cité Trévise, Մէթրօ Cadet:

Երեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբաթ ժամը 5էն 7, 9, Rue Jouye - Rouve, Մէթրօ Belleville եւ Pyrénées

Հեռաձայն Mel. 50—09:

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռուին Մարի եւ Ալիս Թի - ֆէկճեան քոյրերը, բնիկ Պիլէճիքցի (Պրուսայի նահանգ), իրենց հօր ա - նունն է Յովհաննէս, մօր անունը՝ Կիլլու: Կը խնդրուի իրենց հասցէն ի - մացնել «Յառաջի» Վարչութեան :

REXY CINEMA (Lyon)

Cours Lafayette, angle Rue Garibal.

Մարտ 28 — 1 Ապրիլ

Ամէն օր ցերեկները 2.30ին,

իրիկուններ 20.30ին:

Le pl s boau film en couleur

Ramona

Գիներ 3, 5 եւ 8 ֆրանք:

Նկարայ յայտարարու ւնը բնօրէն կը տրուի 2 մեւտր ատ ակնոցուած վճռով:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅՑ ԵՐԻՑԱՍԱՐԴՑԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 31 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, Փարիզ: Կը դասախօսէ հայերէն լեզուով, հայագէտ Ֆրանսացի Պ. FREDÉRIC FEYDIT, Նիւթ՝ «Հնութիւ պատմիչ»:

ԱՆԺԵԼ ՖՕՐԹՈՒՆԱԹԻ

Նուագահանդէսը տեղի կ՚ունենայ 31 մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 21ին (դուռները կը բացուին 20.30ին) :

Maison Gaveau, Salle des Quatuors, 45 — 47 rue de la Boëtie, *մէթրօ* Miromesnil:

Կը դաշնակահարէ կաորներ՝ Պախէն, Շուպանէն, Շօբէնէն, Լիցտէն, Կո - միտաս վարդապետէ, Բարխուդարեաներ *եւն.*:

Piano Gaveau! Մուտք **15, 10** եւ **5** ֆրանք:

Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 61, Mr. le Prince *եւ կիրճէն:*

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՑԹ

Կազմակերպուած Մուրատ Ռափայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտներու Միութեան կողմէ:

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՅԱՑՏՆԻ ԳԵՐԱՍԱՆ Պ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ

10 *Ապրիլ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԻՇԻՒԹՇԼԵԱՆ սրահին մէջ*, 26, Rue Troyon, *մէթրօ՝* Sevres:

Կը Ներկայացուի՝ **ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ**

Գեղարուեստական բաժին, կարող արուեստագէտներու կողմէ:

Մուտք **7** եւ **10** ֆրանք

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

AERO - CLUB DE FRANCE *սրահին մէջ*

***6 Rue Gallilée* (*Metro Boissière*)**

7 հոգիոնոց Mixte Orchestre Argantine FREDERICO

Գարերու ընթացքին կ՚երգէ M. MANDARINO: *10 ժամ անընդ - հատ պար, ծիծաղ,* cotillon, *անակնկալներ՝* M. AL. BERCA *է* PRINCESES *է* VITALIS *է եւ շատ մը հայ եւ օտար արուեստագէտներու կողմէ: Ճոխ պիւֆէ պատրաստուած* Restaurant «YAR» *է, ժողովրդական գիներով:*

Մուտք 10 *ֆրանք*

Matinée Prolongée

«ՀԱՅ ԱՐԾԻՒ» «Aigle d'arménie» ԱԿՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

Ապրիլ 24ին, HOTEL NAPOLEON BONAPARTE *ի շքեղ սրահներուն մէջ*, Avenue Friedland, Paris, metro Etoile.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՋՆԵՐՈՒ ԱՐՇԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

կիրակի, 3 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

***SALLE DES INGENIEURS CIVILS* ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ**

19 Rue Blanche, Metro Trinité եւ Blanche

Ներկայութեամբ Արհեստակցական կազմակերպութիւններու եւ մարմին - ներու ներկայացուցիչներուն, եւ մասնակցութեամբ հայ եւ օտար յայտնի արուեստագէտներու :

Ցուցադրութիւն կանանց մազերու վերջին նորաձեւութիւններու:

Cotillonներու եւ անուշահոտութիւններու բաշխում: *Երգ, պար եւ զուար - ճութիւն մինչեւ առաւօտ : Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:*

Տոմսերու համար դիմել հայ սափրիչներու խանութները, իսկ հանդէսի օրը կիշէն: Մուտք **10** ֆրանք :

Բոլոր հայ սափրիչները կրնան բերել եւ ցուցադրել իրենց մոդէլները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

27 *Մարտ, կիրակի երեկոյ ժամը* 8.30ին *Սօսիէթէ Սավանթի սրահին մէջ*, **8 Rue Danton,** *Մէթրօ Օտէոն*

կը Ներկայացուի Գոլսոյ ամէրիկեան շրջանէն

«ՇԻՆԻՆ ՉԱՒԻԿԸ ՇՈՒՆԸ ՏԱՆԻ»

կամ ԱՂՔԱՏԻՆ ՊԱՏԻԻԸ (արաւ 6 արար)

Ա. Ալթունեանի վէպէն թատերախաղի վերածեց ԿԻՒՐԵՂ ՍՐԱՊԵԱՆ

կը մասնակցին Տիկիններ ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՄԱՐՏՈՆԱԼՏ, ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ԱԶՆԱՒՈՒՐԵԱՆ եւ Օրիորդ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Պարոններ ՏԷՐ - ՎԻՇԵԱՆ, ԼԱԹԻՖԵԱՆ, ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ, ՍԱՐԱՖԵԱՆ եւ Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ:

Տոմսերու գիները են՝ 15, 10, 7.50 *եւ* 5 *ֆրանք*

Տոմսերը կը ծախուին գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 51 Rue Mon - sieur le Prince, *Paris* (Danton 88—65 *եւ ծանօթ վայրերը:*

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ Նուպար Գէօրգեան կը հրաւիրուին խմբագրա - տուն ստիպողաբար:

«PARIS MODERNE»:

Hommes et Dames

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro: Bonne Nouvelle Tél.: Gut. 93-70

Le Gérant : H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13) A. DER (AGOPIAN)

ՀԱՒԱՏՔԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

146 Rue Lafayette (Gare du Nord)

Թէլէֆոն **Nord 84-04** (*ան փոփոխ*)

Կ՚ընդունի ամէն օր ժամը 2—7, *կիրակի եւ տօն օրեր ժամադրութեամբ*

Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷՋՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՔ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ՚ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Առաւօտները ժամադրութեամբ:

“ ՇԻՐԱԿ

Արեւելքի միակ իսկական օղին ... անզուգական, Անմրցելի, Ախորժա - ւառաջնակարգ զօրացուցիչ ախո - բեր, պատրաստուած զուտ չամիչէ ... ով: Հայ աւանդական սեղանին զար...

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

71, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Ագեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Bar-Restaurant

“AU BEREKET„

6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական հաժեղ կերակուրներ: Անարատ գի՝ տաք աղանդերներով: Արեւելեան նուագ քնքուշ, Շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Հաճելի ժամադրավայր:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզահայերու միակ վայելուչ ճաշարանը

Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆԻ

8, RUE MAUBEUGE Paris (9) *Մէթրօ* Cadetet le Peletier

Հոն պիտի գտնէք արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ հարուստ ճաշացուցակ մը, Անմրցելի ժաքրութիւն եւ անձերի սո - սաւրկութիւն, Պոյսական օլի՝ եւ չաշլիք, ձաշարանատիրոջ անվիճե - լի փորձառութեամբ: Ամէն տեսակ հաւաքոյթներու համար կը տրա - մադրուի սրահ ամենամատչելի գիներով:

Ճաշեր եւ կիրակի երեկոները արեւելեան նուագ:

ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

AMERICAIN LLOYD — **48 rue de la République**

Մարսէյլ, Tél. C.47-22 եւ C.74-51

ORIENT LLOYD — **7 rue Auber, Paris**

Tél. Opéra 67-77 67-78

Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ՝

Ցոմսակներ՝ ամէն տեղի համար, հայ ճամբորդներու հաժար ժամնաւոր գին: Ընենք Թղթակիցներ աշխարհի ամէն կողմը

ՎԱՍՏԱՀԵԼԻ ՏՕՀՆ

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ

Զուտ խաղողէ քաղ... եւ անիսոնով պատ... ուած հայկական օղի... ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ, Զգուշ... արուեստական օղիներ... ձեր ստամոքսը կ՚այր... գիշերները զուր կը ... եւ կը վնասէ ձեր ... ուժեղ է: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը որուն ... րատ, կազդուրիչ եւ ... ժաքեր ըլլալը ... ուած է:

Dalakupeian, 54 St. Lambert et 8 Suffres, Marseille

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՍՄԷՐԵԱՆ

Maison E. CHARLES *հիմնուած 1869*

29 rue Mathis, Métro Crimée

Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60

Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներու մատանիներ եւն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհար - ղէններու: Կը գնենք՝ լալաքին, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ Նպաստաւոր գիներով:

Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեղէն ա - րեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

Գաւառներէն եղած ապսպրանքները կը կարգադրուին արագ եւ խղճմտօրէն:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼԻԿ՝ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐԱՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
29
ՄԱՐՏ
MARDI
29 MARS
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3691

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԷՋ ՄԸ՝ ԽԱԶԵԼՈՒԹԵԱՆ ԳԻՐՔԷՆ

Դառնութիւն մը, ըսէք՝ բառասեղծական քմայք մը մղեց ձեզ «երգ Զարշարանաց Կիլիկիոյ» կոչել Հայը Փօլ ու Վէռլէնի գիրքը, « Լա Փասիօն տը լա Սիլիսի »:

Դասական թարգմանութիւնն է, անշուշտ, « ՀԱԶԵԼՈՒԹԻՒՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ» :

Բայց, անունը չէ որ բան մը պիտի փոխէր գրքին բովանդակութենէն :

Կրկին թղթատելով զայն, կուտակուած փաստերուն վերեւ կրնայինք տալ որոշումը մը, երգ կամ «Զայն Հառաչանաց»:

Արդարեւ , հեծեծանք մըն է որ կը ծորի անոր իւրաքանչիւր տողէն: Ոչ միայն քրիստոնէական, այլեւ մարդկային:

Տեսաք թէ ի՛նչ հոգեբանութեամբ խմբագրուած էր անոր յառաջաբանը, Զօր· Պոէմոնի ատորագրութեան տակ:

Կիլիկիոյ երբեմնի վարիչը անոր « խայտառակ պարպումի»ին մէջ ուրիշ բան չի գտներ, եթէ ոչ կորուսար քարիւղի, բամպակի եւ պղինձի: Անդարմանելի, անիմխարելի վնաս՝ Ֆրանսայի համար, անտեսական տեսակէտով:

Մնացեալը չխուսեան կրօնաւորն է որ կը պատմէ, օրերով եւ թուականներով: Փաստերով եւ պաշտօնագրերներով:

Միջանկեալ ըսենք որ քանի մը վրիպակներ ալ սպրդած են գրքին մէջ, պատմական - աշխարհագրական տեղեկութեանց կարգին :

Այսպէս, երկու տեղ «Արարատ»ը կը կոչուի « Ա.րարա » (էջ 3): Յետոյ, Հ· Փէռ յիշելով 1913ի բարենորոգման ծրագիրը՝ վեց նահանգներու մասին, կը գրէ·— «Ռուսական յեղափոխութեան պատճառած անկարգութեանց չնորհիւ, յարերուն սահմանուած չորս վիլայէթները դաշնակցեցան եւ կազմեցին Երեւանի հանրապետութիւնը»: (էջ 15) :

Այս վրիպումները բան չեն պակսեցներ բուն կիլիկեան խաչելութենէն, որ կը յորդի վաւերաթուղթերով, մասնակիցներու եւ մեղսակիցներու գրաւոր վկայութիւններով:

Անոր ամբողջութիւնը կը կազմէ ջախջախիչ ամբաստանագիրը օրուան վարիչներու անհոգութեան, անհեռատեսութեան եւ ապիկարութեան: Մէկ խօսքով, յիշատակարան մը, որ լիովին կը լուսաբանէ «խայտառակ պարպումը», ճիշդ այն պահուն « երբ Ֆրանսա չհասած էր դաւը »: (Զօր· Պոէմոն):

Այս գիրքը միեւնոյն ատեն կրնայ դառնալ դասընթացք մը քաղաքական գիտելիքներու համար, հիմա որ Եւրոպան կը ճանչնանք իր ամբողջ կերպարանքով: Այսինքն մերկապարանոց :

Տեղ մը Հ· Փէռ կը պատմէ (էջ 63)·

— « Հաւատարիմ՝ մասնական օթեակներու մեթոտներուն, իթթիհատ - Թէրագգրն կը բազմապատկէր իր մասնաճիւղերը, — կոմիտէներ պաշտօնատարներու եւ սպաներու, շրջանային կոմիտէներ, իւէմաներու խորհրդաժողովներ: Ան «ազգ· պաշտպանութեան համագումար»ի մը կը յանձնէր երբեակ պաշտօն մը, — խափանել «օսմանեան հողերուն փոխանցումը Դաշնակիցներուն, Արաբներուն եւ Հայերուն, արգիլել Իթթիհատ – Թէրագգրին լուծումը զոր պահանջած էին դաշնակից սպայակոյտները, եւ պատիժ փրկել անոր անդամները որոնք եղեռնագատ ատեաններու առջեւ հաշուած էին :

« ··· Այս երբեակ նպատակները հետապնդելու համար, Իթթիհատը աջակցութիւն կը խնդրէր Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Մ· Նահանգներու, Իտալիոյ մասնական օթեակներէն, իր երեւելիները անցագիր կը ստանային Ֆրանսայի համար: Ֆրան - մասոն Ահմէտ Րիզան Փարիզ կը հաստատուէր, իր տրամադրութեան տակ ունենալով 350,000 թրքական ոսկի մամուլին համար (3,800,000 ֆր·) եւ կը խօսէր իբրեւ լիազօր: Ահմէտ Րիզա Փարիզ հասած ատեն թան զայն ներկայացուց իբրեւ «Թուրքիոյ ամէնէն ազատամիտ եւ յառաջդիմական բաղաքագէտը, որ մնացած է մեծ պայքարող մը, առոյգ եւ կորովի, հակառակ տարիներու ծանրութեան: Իր ժամանումէն բիչ վերջը, 1919 յունիս 9ին, Ֆրանսայի մասնական օթեակները որոշեցին Սուլթանը վարկաբեկել իր հպատակներուն առջեւ եւ յետոյ թրքական հանրապետութիւն հռչակել, բոյր եւ դաշնակից խորհրդային հանրապետութեան »:

Չէ՞ր արժեր այս երկար ամփոփումը, բանալու համար անանձելի ողբերգութեան մէկ վարագոյրը···

Շարունակութենէն կ'իմանանք որ Ահմէտ Բիզա տիրաբար կը խօսէր վարչապետ Պռիանի հետ, որ միեւնոյն ատեն նախագահն էր Ֆրանսական պատուիրակութեան:

— « Ահմէտ Րիզա անոր հիւրանոցը իջաւ Լոնտոնի մէջ, եւ առաջին օր կը տեսնէր զայն եւ կը կռանէր: Պռիան իր ձեռքին տակ ուներ Պռիան մը կը դառնար: Ան այլ եւս չէր ըսեր, ինչպէս 1920 Յունիս 25ին, թէ Ալեքսանտրէթ, Ատանա եւ Մերսին կը կազմեն Ցուիս ծովածոցը եւ լեռները որ կ'ապահովեն ռազմագիտական պաշտպանութիւնը շատ աւելի հեռուն եւ թէ ատոր համար էր որ մենք «այնքան հեռուն իջած ենք մեր ազդեցութեան շրջանին սահմանները , Հայերու հաւանութեամբ եւ անոնց պահանջով : Ի՞նչ ոչ-օսմանեան դիրք: Այնքան հեռուն մըն է Միջերկրականի մէջ, անոր տիրացումը էական է Ֆրանսայի ազգային համար»: (էջ 251 - 252, ճառ՝ երեսփ· ժողովին մէջ) :

··· Սերտեմ՞ն, սերտենք այս պատմութիւնը եւ դեռ ուրիշ պիտելիքներ, հիմա որ աշխարհը նորէն ահաւոր երկունքի մը բռնուած է :

Անոր հետ մէկտեղ, սերտենք եւ մեր սեփական պատմութիւնը, քրքրելով ինչ որ ունինք ձեռքի տակ, ինչ որ դիզուած է հրապարակին վրայ, 1922էն իվեր, իբրեւ յուշ կամ ուսումնասիրութիւն :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐԸ

Ազգայնացում՞ չաքարի, քարիւղի եւ ապահովագրութեան

Վարչապետին յայտարարութեան համաձայն, ելմտական նախարարութեան մասնագէտները տեղադրին աշխատանքի լծուած են, լրացնելու համար շարք մը օրինագիծներ, որոնք խորհրդարանին պիտի ներկայացուին այս շաբթու: Իրագեկներ կը կարծեն թէ դահլիճին ճակատագիրը կախում ունի այս օրինագիծներէն, եւ թէ կացութիւնը կրնայ պարզուիլ հինգշաբթի կամ ուրբաթ: Վերակոչը պիտի հարկադրուի կամ ընդունիլ նոր ծրագիրները, եւ կամ ձգել դահլիճը:

Կարգ մը թերթերու տեղեկութեանց համաձայն, կառավարութեան օրինագիծները արմատական փոփոխութիւններ կը տրամադրեն, թէ մեծապէսմար դրամ ճարելու եւ թէ բարենորոգումներ հաստատելու համար: Այսպէս, կը հաւաստեն թէ պիտի առաջարկուի տուրք մը հաստատել դրամագլուխի վրայ եւ աղգայնացնել շաքարի, քարիւղի ճարտարագործութիւնները, ինչպէս եւ ապահովագրութիւնը: Ամէն պարագայի մէջ, վարչապետը կ'ուզէ կարելի եղածին չափ արմատական ծրագիրներ առաջարկել, աղգային միութիւնը գլուխ հանելու կամ հրաժարելու համար: Կարծողներ ալ կան թէ հաւանական է որ ընկերվարական կուսակցութիւնը քաշուի ներկայ մեծամասնութենէն եւ դառնայ ընդդիմադիր, եթէ կանխահաս համարուի ազգ· միութեան դահլիճը :

Արժանահաւատ լուրերու համաձայն, կառավարութեան ծրագիրները պիտի կրնան բաւական եկամուտ ապահովել, դիմաւորելու համար 30 միլիառ ֆրանքի բացառիկ ծախքերը:

Ինչպէս կը յիշուի Մերակոյսը միայն 5 միլիառ ֆր·ի փոխառութիւն մը արտօնեց, որ հազիւ կը բաւէ մինչեւ ապրիլի վերջը: Ներկայ միջազգային կացութիւնը աննպաստ ըլլալով մեծ փոխառութեան մը համար, կառավարութիւնը հարկադրուած է եկամուտի նոր աղբիւրներ գտնել:

Գործադուլը կը ծաւալի՞ թէ կը վերջանայ

Կառավարութիւնը կը չարունակէ ամէն միջոց փորձել, վերջ տալու համար գործադուլին որ լրջօրէն կը ջլատէ սպառազինութեանց աշխատանքը: Արդէն 35.000 բանուորներ դադրեցուցած են աշխատանքը, գրաւելով մետալուրգործական եւ օդանաւային հաստատութիւնները: Գործադիրները կը մերժեն որ եւ է բանակցութիւն, ցորչափ չեն պարպուած գործարանները: Իսկ բանուորական պատուիրակութիւնները կը յայտնեն թէ գործադուլը պիտի ծաւալի, եթէ գոհացում չտանան: Կը յուսացուէր Լեքի մը յանգիլ երէկ իրիկուն: Կիրակի դիչեր չատ կարեւոր խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ, նախագահութեամբ Պ· Լէոն Պլումի: Ներկայ էին կառավարութեան, Աշխատանքի Դաշնակցութեան եւ գործատիրական միութեան ներկայացուցիչները: Միւնոյն ատեն կը չարունակուէին գործարաններու դրաւումները :

Ինչպէս բացատրած ենք, գործադուլը ունի ոչ միայն աշխատաւորական , այլեւ քաղաքական հանգամանք, թէեւ այս վերջին կէտը չի քննուիր բանակցութեանց ատեն: Բանուորական բազմաթիւ կազմակերպութիւններ կը պահանջեն բանալ Մպանիոյ սահմանապուրը, դէնք եւ ռազմանիւթ հասցնելու համար :

Շաբաթ օր Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը հրապարակային ժողով մը սարքած էր Սթատ Պիւֆալոյի մէջ, ուր պիտի խօսէր ընդհ· քարտուղարը , Պ· Լէոն Ժուհօ: Հաղիւ բեմ բարձրացած էր ընդհ· քարտուղարը, երբ ճայներ լսուեցան·

— « Հերիք է ճառ խօսիք, գործ ի՛ուղենք, գործ : (Ժողովը սարքուած էր պաշտպանելու համար խաղաղութիւնը եւ հանրապետական Մպանիան) :

Նախագահը միջամտեց· բայց անօգուտ: Աղմուկը հետզհետէ կը սաստկանար: Լէոն Ժուհօ բարկանալով իջաւ բեմէն եւ հեռացաւ, առանց խօսելու իր ճառը: Նախագահը իր զայրոյթը յայտնեց այս անարգանքին համար , որ կը վերագրուի խառնակիչներու :

Լէոն Պլում կիրակի օր ճառ մը խօսեցաւ Քանի մէջ (Հիւսիսային շրջան) , եւ աղդարարեց թէ բանուոր դասակարգը պատրաստ է ի հարկին մինչեւ ընդհ· գործադուլ երթալու, փակելու համար ֆաշականութեան ճամբան Ֆրանսայի մէջ:

ՍՊԱՆԻՈՑ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ՔԱԹԱԼՈՆԻԱ ՄՏԱՆ

Վճռական հմի մը կը սպասուի այս շաբթու

Զօր· Ֆրանքոյի բանակը չարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը, Քաթալոնիա մտաւ կիրակի օր: Ճակատամարտը կը չարունակուի 15 օրէ ի վեր, 150 մղոն տարածութեան մը վրայ: Կ'ըսուի թէ ապստամբ հրամանատարը 250 հազար զինուոր ունի ինչպէս եւ 250 առաջնակարգ օդանաւեր: Վերջին օրը բանակը յառաջացած էր 45 քիլոմէթր, գրաւելով 50 գիւղեր, Քաթալոնիոյ մէջ: Կը վախցուի որ խզուին Պարսելոնայի եւ Վալենսիայի հաղորդակցութիւնները: Կ'ըսուի թէ ապստամբները 13.000 գերի բռնած են, ինչպէս եւ 20.000 հոգի պաշարած՝ Մարակոսայի մօտ:

Այս յաջողութիւնները մեծ մտահոգութիւն կը պատճառեն Փարիզի մէջ, իսկ ուրախութիւն՝ Հռոմի եւ Պերլինի մէջ, որոնք ամէն աջակցութիւն կ'ընծայեն ապստամբներուն:

Կիրակի օր Ֆրանսական օդանաւ մը խորտակուեցաւ Սարաենիոյ մէջ, եւ չորս օդաչուները ածխացան: Ֆրանսացիները կ'ըսեն թէ օդանաւը մշուշի բռնուած էր, Աւժերիայէն Պիզէրթա գացած առեն: Իսկ Իտալիոյ մէջ կը կասկածին թէ օդնութեան կ'երթար Սպանիոյ հանրապետականներուն: Այս առթիւ Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան պաշտօնաթերթը ազդարարութիւն մը ուղղեց Ֆրանսայի, հակցնելով թէ որ եւ է միջամտութիւն կրնայ պատեհցնել վտանգը: Կ'ըսուի թէ Իտալիա խնդրած է Անգլիայէն որ ճնշում բանեցնէ Ֆրանսայի վրայ, որպէսզի սպանիական պատերազմը վերջանայ իր բնական ընթացքով,— ազդայնականներու յաղթանակով :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՉ ԻՍԿ ՊԱՌԿԵԼՈՒ ՏԵՂ ...

Զայն մը, Անատոլուի խորերէն·

— « Քանի մը Հայեր մնացած են երբեմնի չէն գիւղին մէջ, անոնք ալ թշուառ եւ անտէր: Ասոր անոր քով ծառայելով հացիս պատառ մը հաց կը ճարեն: Ոչ տուն ունին, ոչ վրայ-դնելիս, ոչ ալ տրեխ: Իբրեւ գերի կ'աշխատին Թուրքերու քով: Մեր բոլոր տուներն ու կալուածները, արտ կամ այգի եւ ուրիշ ամէն բան տուած են Ցունաստանէն եկած գաղթականներուն··· Դիչերները պառկելու տեղ անգամ չունինք եւ խարխուլ տեղերու մէջ կ'անցընենք· ճար մը գտէք որ ազատինք այս դերութենէն»:

Զայն մը եւս նոյն դժոխքէն ·

— « Երբ մեր նախկին տան առջեւէն կ'անցնիմ եւ քակուած պատերը կը տեսնեմ, սիրտս կը դանկտուի :

Մեր բոլոր արտերը գաղթականներուն տուած են, մեզի բան չէ մնացած: Իսկ այս գաղթականները ամէնէն վայրագն են, միշտ կը հալածեն մեզ: կարծես լեռները, ջուրերը անդամ փոխուած են: Աղբիւրներն ալ ցամքած են եւ միայն մէկը կը վազ··· Ամէն բան սեւ կ'երեւայ մեր աչքին , պատառ մը հացն ալ՝ թոյն ···»:

Ահա այս է որ կը կոչուի արդիական Թուրքիա,--- հանրապետականը, ժողովրդավարը, յեղափոխական եւ աշխարհական: Օժտուած՝ Զուիցերիոյ բաղաքային օրինագիրովթ, եւ գօտեպնդուած՝ երէկուան յաղթականութեամբ եւ զինակցութեամբ···

Կա՞յ պետութիւն մը, մեծ թէ փոքր, որ միւսէն ետ մնացած ըլլայ , դարպասակալու, բծնելու, ծաղկեփունջ մը աւելի նուիրելու համար:

Ի՞նչ կ'ըսեմ, կան պետութիւններ որ դրամ ալ կուտան, ինչպէս Ս· Միութիւնը, իր ուռ միլիոն տոլարի վարկով եւ Մեծն Բրիտանիան՝ տասը միլիոն ոսկիով:

Իսկ Ֆրանսան, որ շատոնց պահանջատէր է, իր խոշտանգուած, տրորուած, մորթուած զինուորներուն արիւնն անգամ շատ չտեսաւ, (Կիլիկիա, **1920 — 21),** ապահովելու համար Թուրքիոյ «քանկագին » բարեկամութիւնը:

Ահա թէ ինչու Անատոլուի խորերը մնացած ափ մը հայկական բեկորներ պառկելու տեղ անգամ չունին: Նոյնիսկ իրենց սեփական տուներուն մէջ, ուր ամէն գիշեր խրախճանքներ կը սարքէ Թուրքը, բնիկ թէ եկուր , գերի Հայուհիներ ղկելով :

Եւ դեռ Հայտար Պամատները կ'ուզեն որ դաս առնենք պատմութենէն :

Անշուշտ անոր համար որ իրենք տակավին չեն վայելած բրիտական «բարեխնամ» հովանին···

ՎԱՀԷ

200 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ ԿԱՋԱՐԳԵԼ ԴԻՄԱԿ ՓԱՐԻԶԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

Կառավարութեան եւ Սէնի նահանգային իշխանութեանց ներկայացուցիչները չաբաթ օր ժողով գումարելով, որոշեցին 435.000.000 ֆրանքի դրամ մը յատկացնել, Փարիզի ժողովուրդին պաշտպանութեան համար, ընդդէմ օդանաւային յարձակումներու :

Տրուած որոշման համաձայն, կառավարութիւնը եւ նահանգապետութիւնը պիտի ճարեն հետեւեալ գումարները, հաւասար չափով,— 200 միլիոն ֆրանք՝ կազարգել դիմակներ գնելու համար, 135 միլիոն ֆրանք՝ տարբերկրեայ պատսպարաններու չինութիւնը փութացնելու համար, 100 միլիոն ֆրանք՝ եղած պատսպարանները բարւոքելու համար:

Ասկէ զատ, գումար մը պիտի յատկացուի, ճամբաներու բարւոքման համար, որպէսզի դիւրանայ ժողովուրդին տեղափոխութիւնը՝ պատերազմի պարագային: Այս գումարը պիտի ճարէ Սէնի նահանգապետութիւնը, «ապահովութեան տուրք» մը հաստատելով, անշուշտ խորհրդարանին հաւանութեամբ:

Կը կարծուի թէ կարելի պիտի ըլլայ վտանգի պահուն երկու ժամէն պատսպարանները քշել Փարիզի ժողովուրդը, իսկ ի հարկին ութ օրէն պարպել ամբողջ քաղաքը:

“Վիեննայի 300,000 Հրեաներր պէտք է հեռանան կամ իյնան„

Շաբաթ օր սկսաւ ընտրական պայքարը ամբողջ Գերմանիոյ մէջ, առաջնորդութեամբ Հիթլէրի (Գերմանիա) եւ մարշալ Կէօրինկի (Աւստրիա):

Այս վերջինը իր առաջին ճառը խօսեցաւ Վիէննայի մէջ, բացատրելով թէ ինչպէս դրաւած պիտի վերածեն Աւստրիան: Այս առթիւ ազդարարեց·

*— « Ամէն բան աւելի լաւ պիտի ըլլայ քան առաջ: Ես կը խոստանամ, եւ ոչ թէ պարզապէս ընտրական խոստումներկուտամ : Աւստրիա հարուստ է ամէն տեսակ հնարաւորութիւններով: Բայց, ամէն բանէ առաջ **300.000** Հրեաները պէտք է իրենց կամքով հեռանան, կամ իշուին Վիէննայէն: Ոչ թէ ցեղային տեսլութեամբ, այլ իրրեւ անհրաժեշտութիւն: Վիէննա պէտք է անդամ մը եւս գերմանական քաղաք մը դառնայ: Հրեաները պէտք է գիտնան թէ այլեւս չեն կրնար մնալ: Մենք չենք ուզեր Հրեաներու հետ ապրիլ: Զորս տարիէն Վիէննա պէտք է գերմանական դառնայ եւ ոչ մէկ Հրեայ պէտք է բնակի հոն: Հրահանգած եմ Հէռ Քէփլէրի որ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնէ, հրէական տուները արհեստական ձեռքերու յանձնելու համար օրինապէս եւ հանդարտօրէն: Այս մեր գործն է եւ մարդ խառնուելու իրաւունք չունի »:*

*Յետոյ պարզեց կարգ մը տնտեսական ծրագիրներ.— պիտի օգտագործուի **Ծովի Ջրային ուժը**, նոր զօրանոցներ պիտի չինուին, չոգենաւեր պիտի բանեն, Ալպեան երկաթուղի մը պիտի կառուցուի, 1000 մղոն երկայնութեամբ ճամբաներ պիտի բացուին, միացնելով Սալցպուրկը, Լինցը եւ Վիէննան , ջրանցք մը պիտի բացուի Հռենոսէն մինչեւ Դանուբ, նաւահանգիստ մը պիտի հաստատուի Վիէննայի առջեւ, երկու կամուրջներ պիտի ձգուին Վիէննայի վրայ, բանուորական բնակարաններ պիտի կառուցուին, վճարովի արձակուրդ եւ ամուսնական պարգեւներ պիտի հաստատուին եւն·:*

Ճառախօսը ակնարկելով հակագէմման պայքարին, յայտարարեց թէ Հապսպուրկեան Տունը ջնջուած է ընդմիշտ, իսկ Շուշնիկ՝ նախորդ վարչապետը, պիտի դատուի ընտրական խարդախութեան համար: Ճառը տեւեց երկու ժամ, ամբոխային ցոյցերու մէջ :

*** Նոյն օրը Հիթլէր եւս ճառ մը խօսեցաւ Լայպցիկի մէջ, փառաբանելով Աւստրիոյ կցումը: Այս առթիւ հեղնեց ազդերու ինքնորոշման եւ հաւասարութեան իրաւունքի «անամէչ խօսքերը» որոնց անունով Գերմանիա պրկուեցաւ ամէնէն տարբական իրաւունքներէն եւ իր գաղթավայրերէն: Խօսեցաւ նաեւ ցե-*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՍՏԱՄԲՈՒԼԻ ԼԵՌՆԱՀԱՐԸ

The Enmeh of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.
Թարգմ. Ն. Ղ. ՂԱՀԱՖԼԻՔ

Տեսնելն սիրում ենք մենք մեզ նման մարդկանց, որոնք մեր ցեղի այլասերված ներկայացուցիչներն են։ Իսկ ինչպե՞ս... այս կողմից, այն կողմից, ինչպե՞ս... Շատ կամ քիչ չափով, մի խոսքով։ Ի՞նչ, ես ձեզ ասացի, որ ես ինքս էլ... Ա՛խ, ներողություն, բերանիցս փախավ։ Ես ուզում էի ասել, որ ես ինքս էլ ենթարկվում եմ այդ տգեղ հակումին։ Ես էլ եմ սիրում ուրիշների մեջ գտնել իմ թերությունները։ Ես էլ եմ ուզում իմանալ, թե ինչ կարծիքի են ինձ մասին ուրիշները։ Ես էլ եմ ուզում լսել, թե ինչ են ասում ինձ մասին։ Ես էլ եմ ուզում իմանալ, թե ինչ են մտածում ինձ մասին։ Ես էլ եմ ուզում իմանալ, թե ինչ են ասում ինձ մասին։ Ես էլ եմ ուզում իմանալ, թե ինչ են մտածում ինձ մասին։

Ընդունում եմ, որ այդ հակումը ինձ մոտ ծնվել է ոչ թե ինքնասիրությունից, այլ ինքնանվաստացումից։ Ես ինձ համարում եմ ամենաանարժեք մարդը աշխարհում։ Ես ինձ համարում եմ ամենաանարժեք մարդը աշխարհում։ Ես ինձ համարում եմ ամենաանարժեք մարդը աշխարհում։

ՀՈՂԸ ՓԱՌԱՔ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Ի՛, ի՛, ի՛,

ղային սահմաններու մասին, դիտել տալով թէ Եւրոպայի մէջ ոչ մէկ սահման լիովին կը համապատասխանէ ժողովուրդներու պահանջներուն: Գերմանիա չուզեր մայր երկրին կցել բազմաթիւ սահմանակից Գերմաններ, պայմանաւ որ չհալածուին ուրիչ կառավարութեանց կողմէ: Ցետոյ բացատրելով Ալզաս - Լոռիոյ դերութիւնը, ըսաւ թէ նախախնամութիւնը իրեն պաշտօն յանձնած էր միացնել Աւստրիան եւ Գերմանիան: « Հրաշք մըն էր այս, գործուած՝ չնոր - հիւն Աստուծոյ, որ մեղի հետ էր եւ որուն օրհնութեամբ այս բանը կատարուեցաւ անոնց արիւնահեղութեան, առանց կռիւի, առանց կրակի, առանց աւե - րակներու»: Հիթլէր ինքն ալ դրուժան կոչեց Շուշնիկը:

Անգլիա եւ Իտալիա կը համաձայնին

Լոնտոնի եւ Հռոմի թերթերը գոհունակութեամբ կ'արձանագրեն անգլեւ - իտալական բանակցութեանց յաջող ընթացքը: Արդէն եօթներորդ խօսակցու - թիւնը տեղի ունեցած է երկու պետութեանց ներկայացուցիչներուն միջեւ, եւ չատ մը փշոտ հարցեր կարգադրուած են: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ բանա - ձեւ մը գտնուած է նաեւ Եթովպիոյ գրաւման ճանաչումը յայտարարելու հա - մար: Համաձայնութիւն գոյացած է նաեւ Սպանիոյ մասին: Իտալիա պատ - րաստ է քաշելու իր կամաւորները, եթէ Ֆրանսա եւ Մ. Միութիւնն ալ քաշեն:

Գերմանիոյ մէջ նորեն կ'արծարծեն փոխադասութեանց խնդիրը

Քանի կը պղտորի Եւրոպայի կացութիւնը, այնքան կ'ոգեւորուին Գերմա - նիոյ մէջ, նորանոր խնդիրներ արծարծելու համար:

Քանի մը օրէ ի վեր Պերլինի դլխաւոր թերթերը սաստկացուցած են պայ - քարը այն պետութեանց դէմ ուր գերմանական փոքրամասնութիւններ կը գտնուին: Այս պայքարը մտահոգութիւն կը պատճառէ մանաւանդ անոր հա - մար որ, սերտ կապ ունի Հիթլէրի վերջին ճառերուն հետ: Մարաջախտ Կէօ - րինկի օրհասը պարզելով Լեհաստանի գերման փոքրամասնութեանց կացու - թիւնը, կը դրէ թէ անոնք հալածանքի ենթարկուած են, հակառակ անցեալ նոյեմբերի համաձայնութեան, եւ կ'աղդարարէ որ լեհական կառավարութիւնը դադրեցնէ այս «կոպիտ ծայրայեղութիւնները եւ խայտառակ դէպքերը»: Այս առթիւ կը յիշէ երկու դէպքեր որ պատահած են վերջին երկու չաբաթներու ընթացքին:

Ուրիշ թերթ մըն ալ կը յարձակի չեխական կառավարութեան վրայ, հիմա որ գերմանական կուսակցութիւնը չախչախիչ մեծամասնութիւն կը կազմէ: Եւ կ'ըսէ.— « Չեխական կառավարութիւնը տակաւին յօժարութիւն չի յայտներ դադրեցնելու դրութիւն մը որ հիմնուած էր վերապրյլի մէջ, պարզապէս ոչընչացնելու համար միլիոնաւոր Գերմաններ կեդր· Եւրոպայի մէջ: Փրակայի մնացորդ կառավարութիւնը միայն մէկ պարտականութիւն ունի,— նոր ընտ - րութեան հրահանգ տալ »:

Լեհաստանի գերմանական թերթերն ալ ժամանակը եկած կը սեպեն, միաց - եալ ճակատ կազմելու համար:

Զորչիի տեսակցութիւնները վարչապետին եւ Գ. Տալատիէի հետ

Անգլիոյ նախկին նախարարներէն Պ. Ուինսթըն Զըրչիլ, որ ներկ կուսա - կից է անզէնազրանական գործակցութեան, Փարիզ եկած ըլլալով, չաբաթ օր ճաշեց բրիտանական դեսպանատան մէջ: Այս առթիւ հրաւիրուած էին վար - չապետը՝ Լէոն Պլում, ազդ· պաշտպանութեան նախարարը՝ Պ· Տալատիէ, եւ արտաքին նախարարը՝ Փօլ Պոնքուր: Զըրչիլի այցելութիւնը նշանակալից է անոր համար որ, Փարիզ դալէ 24 ժամ առաջ ուշադրաւ ճառ մը խօսած էր Անգլիոյ երեսփ· ժողովին մէջ, աւելի քան երբեք անհրաժեշտ դտնելով անգլ - եւֆրանսական դինակցութիւնը: Թէեւ նախկին նախարարը պաշտօնական հանդամանք չունի, բայց իր խօսակցութիւնները Ֆրանսայի վարիչներուն եւ մասնաւորապէս ազդ· պաշտպանութեան նախարարին հետ՝ կապ ունին սերտ դինակցութեան մը ծրագրին հետ:

Մեծ պատերազմին առեն Զըրչիլ ծովային նախարար էր: Հաւանական է որ դահլիճին մէջ մտնէ յառաջիկային, երբ անհրաժեշտ համարուի փոփոխու - թիւն մը:

ՁԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՐՂՈՎ

ԷՆԿԻՒՐիի գերմանական դեսպանութեան պիտի կոչուի Ֆոն Փափէն, Վի - էննայի դեսպանը, որ չատ խորհրդաւոր դեր մը կատարեց, Աւստրիոյ կցումը դիւրացնելու համար:

ՄՈՒՍՈԼինի Թրիէսթէ պիտի այցելէ մօտերս: Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս այցելութեան, որովհետեւ տակնէ մը ի վեր զրոյց կը շրջի թէ Գեր - մանիա պիտի խնդրէ իրեն ձգել Թրիէսթէի նաւահանդիստին այն ազատ գօտին որ տրամադրուած էր Աւստրիոյ: Այս լուրը հերքուեցաւ Պերլինէն, իսկ Հռոմի մէջ ըսին որ եթէ այդպիսի խնդիր մը ներկայանայ, կրնայ լուծուիլ միայն մասնաւոր բանակցութեամբ:

ԵՐՈՒՍԱղէմէն կը հեռագրեն թէ ահաբեկիչները կը շարունակեն յարձա - կիլ Պաղեստինի զիւղերուն վրայ: Տասը հոգինոց հրոսախումբ մը, որուն ան - դամները ոստիկանի հագուստ հագած էին, Քեփրոնի մօտ զիւղ մը մտնելով սպաննեցին մուխթարին տղան, իսկ մուխթարը եւ ուրիշ երեւելի մը անհե - տացան: Ուրիշ զիւղի մը մէջ ոստիկան մը սպաննուեցաւ, իսկ նաւթագիծը խորտակուելով կրակի տրուեցաւ Պէյսանի մէջ: Անգլիական իշխանութիւնը 500 ոսկի տուգանքի դատապարտեց զիւղ մը: Չէնքի կարեւոր պահեստ մը դտնուեցաւ Անդրյորդանանի սահմանապլուխին մօտ,— 12 հրացան, 10.000 փամփուշտ, 200 ռումբ, ինչպէս եւ 650 ոսկի դրամ:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ տորմիղ մը պիտի կազմուի Դանուբի մէջ: Այդ որոշումը մտահոգութեան մատնած է հարեւան երկիրները, մասնաւորապէս Ռումա - նիան:

500 ԳԵՐՄԱՆ ոստիկանական սպաներ Իտալիա պիտի երթան մայիսին, Հիթլէրի պաշտպանութեան համար:

ԱԻՍՏՐՈՒՈՑ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐը հովուական թուղթեր ուղղեցին իրենց հօ - տին, կիրակի օր, եւ քարոզներ ալ խօսեցան, յորդորելով «այո» պատասխանել Հիթլէրի կոչին, այսինքն քուէ տալ Աւստրիոյ կցման համար:

ԻԶՄԻՐի կաթոլիկ արքեպիսկոպոսին՝ դերապայծառ Տէսքիֆիի գահա - կալութեան առթիւ, գերմանական եւ իտալական հիւպատոսները պահանջեցին վերցնել ֆրանսական հիւպատոսին յատկացուած մասնաւոր աթոռը: Ընթացք արուած չըլլալով, երկու հիւպատոսները ներկայ չեղան արարողութեանց: Արքեպիսկոպոսը նախ ֆրանսերէն խօսեցաւ, յետոյ իտալերէն եւ քանի մը բառ ալ թուրքերէն:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի նախկին վարչապետներէն Միխալաքոփուլոս, որ աքսոր - ուած էր իբրեւ դաւադիր, մեռաւ սրտի հիւանդութենէ:

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ մեծ խանդավառութեամբ տօնեց իր անկախութեան 110րդ տարեդարձը: (Ազատում Թրքական լուծէն):

20.000 ԼԵՀ ՀՐԵԱՆԵՐ, որոնք արտասահման կը դտնուին, պիտի կոչուին իրենց հպատակութիւնը, համաձայն նոր օրինագծի մը որ օրէնք պիտի դառնայ քանի մը օրէն եւ որ մտնաւորապէս ուղղուած է Գերմանիոյ, Աւստ - րիոյ եւ Ռումանիոյ Հրեաներուն դէմ, որպէսզի Լեհաստան չխուժեն:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 31 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին իր փողոցնասենեակին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, Փարիզ: կը դասախօսէ հայերէն լեզուով, հայագէտ Ֆրանսացի Գ. FRÉDÉRIC FEYDIT, նիւթ՝ «Հեթում պատմիչ»:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԵԿՈՒՄԲԻ

Յառաջիկայ հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ 30 Մարտ, Շաբաթ - շաբթի, երեկոյեան ժամը 9ին, 8 Ռիւ Գօսիւէ, Փարիզ: Վերնատան մաս «Հայոց ազգային քաղաքականութիւնը անցեալ փորձերու եզա - տառութեամբ», (շարունակութիւն նախորդ վիճաբանական հաւաքոյ - թին):

ԱՆԺԵԼ ՖՕՐԹՈՒՆԱԹԻ

Նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ 31 մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 21ին (դուռները կը բացուին 20.30ին):

Maison Gaveau, Salle des Quatuors, 45 — 47 rue de la Boëtie, *մէթրօ* Miromesnil:

Կը դաշնակահարէ հռչակաւոր՝ Պախէն, Շուման եան, Շօբէնեան, Լիցտէն, Կո - միտաս վարդապետ, Բարխուդարեանի եւն.:

Piano Gaveau! *Մուտք* **15, 10** *եւ* **5** *ֆրանք:*

Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 61, Mr. le Prince եւ կիշէն:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՖԱՅԵԼԵԱՆ ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ՅԱՈՏՆԻ ԴԵՐԱՍԱՆ Պ. ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻԻ

10 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, ՊԷՇԻՒԹԱՇԼԵԱՆ սրահին մէջ, 26, Rue Troyon, մէթրօ՝ Sevres:

Կը ներկայացուի՝ **ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԱՂԲԱՐ**

Գեղարուեստական բաժին, կարող արուեստագէտներու կողմէ:

Մուտք **7** *եւ* **10** *ֆրանք*

ՊԱՐՈՆԴԷ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21ին մինչեւ լոյս

AERO - CLUB DE FRANCEի սրահին մէջ

6 Rue Gallilée (Metro Boissière)

7 հոգինոց Mixte Orchestre Argantine FREDERICO

Պարերու ընթացքին կ'երգէ M. MANDARINO: *10 ժամ անթոյ - լատ պար, ծիծաղ,* cotillon, *անակնկալներ՝* M. AL. BERCAէ PRINCESESէ VITALISէ *եւ շատ մը հայ եւ օտար արուեստագէտներու կողմէ: Ճոխ պիւֆէ պատրաստուած* Restaurant «YARէ, *ժողովրդական դիներով:*

Մուտք **10** *ֆրանք*

Մեսրոպեան կիրակնօրեայ դպրոց

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ՓԱՐԻԶԻ ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ԱԿԱՈՒՆՏՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ

3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2.30ին

ARTS ET METIERSի *սրահին մէջ,* **9 bis Avenue d'Iéna,** *Փարիզ: մէթրօ* **Iéna,** *ելքէն* B, *իջնել* **Place d'Iéna**

Կը մասնակցին ենթաշրջանիս բոլոր սիրուտ, գայլիկ եւ կայտեր

Կը մեծապուճուճ սկսուտակ մ'ի կատարք «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ» (պատ - կեր). «ԴՕԴՕՇ» (պատկեր). ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐԾԱԹ ՄԸ (1 արար), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՄԸ ՀԱՄՏԱՏՈՒՄԸ (գաւեշտ 1 արար), չափահան մաղտաքներ, մուրգեր եւայլն:

Գեղարուեստական բաժին՝

« Ե Ն Թ Ե Ր Ո Հ Բ Ա Շ Կ Ը » (գաւեշտ 1 արար)

Տոմսերու գին.— Ա. կարգ 7.50, Բ. կարգ 5 ֆր.:

Տոմսերը կը գտնուին Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներէն մօտ, Պ. Քիւրքճեանի մօտ, 258 Rue St. Honoré, Paris, եւ նոյն օրը կաշէն:

Հայ Արհեստաւոր տարեկան ցերեկոյթ

Կիրակի, 15 Մայիս կէսօրէ վերջ SALLE POISSONNIÈREի մէջ:

Նկատի առնենալ այդ թուականը

ՖՐԱՆՔՓԻՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՀԱՆԻ «ԱՐԱՔՍ» ԵՐԳԱԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

ՀՈՎՀԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՓՈՒ-ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Dr. Calvésի

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԽՈՒՄԲԻՆ ՎԱՐՈՒՊ Պ. ՅԱԿՈԲ ՋՕՐԹԵԱՆԻ

Մասնակցութեամբ Պ. ՄԱՐՔԵՇԱԼի, փրոֆ. Չաթաակի եւ ան օրքէն

Concert Synphonique de Valenceի, *եւ Տիկին ԷՄՈՒՈՑԻԷի, փրոֆ. դաշնակի:*

Տեղի կ'ունենայ 9 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.45ին

Գեւական Քատրոնին մէջ: Մուտք, Ա. կարգ 5 ֆր., Բ. կարգ 4 ֆր.:

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ ԱՐՇԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

կիրակի, 3 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 9ին

մինչեւ առաւօտ

***SALLE DES INGENIEURS CIVILS*ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ**

19 Rue Blanche, Metro Trinité եւ Blanche

Ներկայութեամբ Արհեստակցական կազմակերպութիւններու եւ մարմին - ներու ներկայացուցիչներուն, եւ մասնակցութեամբ հայ եւ օտար յայտնի արուեստագէտներու:

Ցուցադրութիւն կանանց մաղերու վերջին նորաձեւութիւններու:

Cotillonներու եւ անուշահոտութիւններու բաշխում: Երգ, պար եւ զուար - ճութիւն մինչեւ առաւօտ: Ճոխ պիւֆէ մատչելի դիներով:

Տոմսերու համար դիմել հայ սափրիչներու խանութները, իսկ հանդէսի օրը կիշէն: *Մուտք* **10** *ֆրանք:*

Բոլոր հայ սափրիչները կրնան բերել եւ ցուցադրել իրենց մոտէլները:

ՀԱՑ — ԲՈՑԱ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԱԺՆԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ

Հաւաքածոյ կազմելու համար կը պակսին Ա. տարի Թիւ 1 եւ 2 (1934): Անոնք որ հաւաքածոյ չեն կազմեր, կրնան մեղի վերադարձնել այդ երկու Թիւերը՝ փոխարէն տասնալու համար մէկ տարեկան ՀԱՑ - ԲՈՑԱ

Սպառած է նաեւ Թիւ 39ը,— Բոլոր անոնք որ ձեռքէ կը դնեն, կրնան մեղի վերադարձնել այդ Թիւը, փոխարէնը կը ստանան ԵՐԵՔ ԹԻԻ փոստուարէնը

ՀԱՑ - ԲՈՑԱի տարեկան բաժնեդինն է Ֆրանսայի համար 30, արտասահ - մանի համար 35 եւ 40 ֆրանք (ըստ երկրի):

Դիմել՝ 17, Rue Damesme, PARIS:

ԳԱՂՒՒՌ ՏԵՍԼԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԻՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

Bar-Restaurant
"AU BEREKET"
6 Rue Lamartine, Paris (9) Metro Cadet

Արեւելեան եւ եւրոպական իսժեղ կերակուրներ: Անարատ ա - ղի՝ տաք աղանդերներով: Արեւելեան նուագ ուրբաթ, շաբաթ եւ կիրակի երեկոները ժամը 7—11: Հաճելի ժամադրավայր:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂէՆ Եւ ՈՒՏԵՍՏԵՂէՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ցուսալով ընկերակիցներուս որ սէգ պահ մը առթիւ սկսած ենք, ամենէ - տիր ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի դիներով:

Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

UN DUZE
MARQUE DÉPOSÉE
RAKI 40° DUZE
Véritable Anisette Orientale
ԶՈՒՏ ԹԱՂՈՒԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ - ازمدن معمول خالص راقی
DISTILLERIE OTTOMANE ISTAMBOUL

ՐԱՔԸ ՏԻՒԶ, Զուտ խաղողի քաղ եւ անխտնով պատրաստուած հայկական օղի ՐԱՔԸ ՏԻՒԶի գեղարուեստական օրինակը ձեր ստամոքսը կ'ուղղէ, գիշերները քնոյ կը հրաւիրէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք ՐԱՔԸ ՏԻՒԶը սրտի կազդուրիչ եւ ախորժարար կազդուրիչ է:

Dalakupeian, 4 St. Lambert et 8 Suffres, Marseille

ՊԱՆԱՆԴԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՅՈՎՍԷՓ ԳՕԶՈՒՆԵԱՆ

19 Cours Julien, Marseille

Հաստատութիւնը կը ծանուցանէ Մարսէյլի եւ արուարձանի իր յարգելի յաճախորդներուն որ սէգ պահ մը առթիւ սկսած ենք, ամենէ - տիր ապրանքներուն ներածման՝ անմրցելի դիներով:

Համոզուելու համար այցելութիւն մը բաւական է:

ԵՓՐԱՏ ՆԱԻԱԳԱՓՈՒԻՄ

Ղեկավար Տ· ՕՆՈՍԵԱՆ

15, Rue du Pourtour, Clamart, Seine Tél. Observatoire 13-

Հեռաձայնել երեկոները 8էն վերջ:

Հայկական, եւրոպական եւ կովկասեան եղանակներ: Միակ նուագա - րը հաճելի դարձնելու համար ձեր հանդէսները, հարսնիքները եւ հաւա - ղները:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պանէզօ - Քալանի «Արծիւ» ենթա - կոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Պետրոս եւ Տիկին Մանիա Կարապետեանին եւ պարա - գաներուն իրենց աղջկան՝ Օր· ՎԱՐ - ԴՈՒՀիի ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆի դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Փետրուար **15 — 22**

ԱԻԼԷՕՐՊԱՆ, Դ· Մ·— 40:
ՊԷԼՄՈՆ ՇԱՎԱՆՈՋ, Մ· Տ·— 75:
» » Մուր· Դ·— 55:
ՖՈՆԹԷՆ Սիւբ ՄԱՐԹԷՆ, Կ· Բ·—150:
ՊԱՍՐԱ, Ի· Մ·— 240:
ՔՐԻՄԱՄ, Գ· Ի·— 80:
ՓԱՐԻԶ (8), Տիկին Փ·— 150:
ՓԱՐԻԶ (16), Պայ· Եղբ·— 160:
ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊ, Ց· Նիկ·— 75:
ՎԵԼԻՋի, Մ· Թոր·— 40:
ՍԱԼՈՆ, Ակ·— 35:
ՎԻՎԻԷ, Ց· Մ·— 150:
ԱԼԷՍ, Դ· Գալ·— 40:
ԼԱՖՐԷՔ, Հ· Համ·— 40:
ՍԷՐԱՋՈՒՐԿ, Սօսի· Ե·— 40:
ՔՐՈՆ, Կ· Կ·— 75:
ԼԻՒԻԱի, Ց· Թ·— 100:
ԹՈՒԼՈՒՋ, Համ·— 100:
ԼԱ ԹՈՒՐ ՏԻՒ ՓԷՆ, Մկրտ·— 145:
ՄԱՐՍԼԷՁ, Մ· Պ·— 75:
ՌՕՄԱՆ, Ա· Վարդ·— 150:
ՎԻԷՆ, Ա· Ա·— 45:

ԿՈՉ

Անդրէասի եւ չրջանի հայրենա - կիցներուն «Աչխարհաղաչտի» տուած խոստ օգտակար արդիւնքէն քաջա - լերուելով, եւ վերջերս մեր ստացած երկու նոր անուանացանկը, մտադրած ենք երկրորդ Անուանացանկ մը հրա - տարակել, կոչ կ'ուղղենք աչխարհի վրայ վերապրող բոլոր հայրենակից - ներուն որ համին դրել մոռցուած ա - նուանները, ուր որ բեկորներ կան մեր պարտքն է արձանագրել: Հասցէ՝ H. Kéfélian Frères, 22 Rue Lacretelle, Paris (15):

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է

« ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՆԵՐ »

Մամլոյ ներքեւ է երդիծական շաբաթաթերթ մը՝ «Ծաղրանկարներ» անունով, որ քանի մը չաբաթէն լոյս կը տեսնէ: Գիրքը բազկացած է աւելի քան 200 էջերէ: Կը պարունակէ բազմաթիւ ծաղրանկարներ թէ՛ ծաւօթ գիծերու եւ թէ՛ ժողովրդական պատկերներու, մեծ մասամբ անտիպ կտորներ: Բամշկուած է Այս հատորին համար բացած եմ կանխիկ բաժանորդագրութիւն մը: Կոչ կ'ընեմ բարեկամներուս եւ համակիրներուս, որպէսզի փոքրիկ գումար մը ղրկելով բաժանորդագրուին կանխիկ վճարողներուն անունով մը պիտի դրուին հատորին մէջ: Հատանաբար գիրքը լոյս կը տեսնէ վերջ արժէ աւելի սուղ:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ

Դրամ ղրկել հետեւեալ հասցէին Béchiktachlian, 21, Rue Ampère, Cognac (Seine):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փորթ տ'Իթալիէ նորակարգ նաւի մասնաճիւղի վարչութիւնը շնորհակալութիւնը կը յայտնէ հետեւեալ ճամբորդներ՝ Աբրիկեանի, Աղամեանի, Ալապանի, Ազոյեանի, Գազանճեանի, Քէօչկեանի, Գուզիկեանի, Քէլէճեանի, Գորգիկեանի, Գաբրիէլեանի, Եաչիկեանի, Կարապետեանի, Նուկեանի, Մէհէտեանի, Մինասեանի, Հայրապետեանի, Մարգիսեանի, Տէր - Ասիրեանի, Պաղտասարեանի, Տէր - Ասիրեանի, Տէր - Ենգիճեանի, Քէշիշեանի, Ս. Լ. Ն., Օր· Վարդէնեանի, եւ Ս. Հանդիսեանի որոնք մեր կողմէն ուղղուած 13 Մարտ թէյասեղան - ին իրենց ըրած գանգատին նկատմամբ նպաստեցին մեր տուժութեամբ նպաստեցին մեր դիս առաջին ձեռնարկին յաջողական եւարդիւնաւորման:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)
Rédaction et Administration — Téléphone : Glacière 15 - 70
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ — ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ — ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ ..... 150 ֆրանք — 75 ֆրանք — 40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա ..... 265 ֆրանք — 140 ֆրանք
Ուրիշ երկիրներ ..... 215 ֆրանք — 110 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
30
ՄԱՐՏ
MERCREDI
30 MARS
1938

14e Année No. 3692 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԿ ՆՇԱՆԱԽՕՍՔ – ՀԱՄԱԽՄԲՈՒԻԼ

Շարք մը հարցեր արծարծեցինք անցեալ շաբթուան ընթացքին, թելադրուած՝ օրուան դէպքերէն :

Այդ բոլորը կը յանգին մէկ նշանախօսքի,— Համախմբուիլ : Կազմել մէկ ճակատ : Կազմակերպել պիտանի ուժերը, որպէսզի կարենանք դիմաւորել եւ՛ այսօրուան եւ՛ վաղուան հոգերը :

Երբ այնքան օտիպողական կը դառնանք այս համախմբումը, այդ չի նշանակեր թէ անպատճառ պատերազմ պիտի պայթի վրայ հասնելիք, հետեւաբար մենք ալ պարտաւոր ենք «զօրաչարժ» սարքել :

Վերջին արտագաղթէն ի վեր, տեսակ մը պատերազմ է մեր կեանքը, այսուհետ եւ ամէն տեղ : Եւ, քանի կը թաւալին տարիները, այնքան կը բարդանայ մեր կացութիւնը : Իսկ բուն պատերազմի զարգացին, — Աստուած ալ չի գիտեր թէ ի՛նչ կրնայ պատահիլ :

Ուրեմն, երբ հազարապատիկ աւելի զօրաւոր եւ բախտաւոր ժողովուրդներ, պետութիւնները լարած են իրենց ուժերը, որ եւ է անակնկալ կանխելու համար, ո՞ւր կը մնանք մենք, մեր ցիրուցան եւ ահմանափակ ուժերով, այլ մանաւանդ անտէր եւ անկերպարան կացութեամբ :

Միւս կողմէ, եթէ պատերազմ ալ չծագի, ամէն օր մեր աչքին առջեւ տեղի կ'ունենան խմորումներ, խլրտումներ, որոնք առնուազն մտածել կուտան :

Արդ, կարելի՞ է, ներելի՞ է այսպէս յօրանջել, հառաչել կամ վէդ խաղալ, ամէն բան ձգելով բախտին կամ նախախնամութեան կամքին :

Երբ այնքան խստօրէն կը դատենք երէկուան վարիչներն ու առնոնց մնացորդները, լեռնակուտակ մեղքեր բարդելով անոնց գլխուն, կրնա՞նք յաւակնիլ թէ աւելի սրատես ենք այսօր : Աւելի ուշիմ եւ հասուն : Եւ, մանաւանդ, պատրաստ :

Հարկ է չեզոտակի պատասխանել այս հարցումին : Խուսափողական խաղերն ու ժամ չբմեղանքները չափազանց երկար տեւեցին, իրբեւ մարգանք : Իսկ այսուհետեւ կրնան դառնալ պարզապէս դաւադրութիւն, անպատիւ եւ անդարմանելի :

×

Ուժերը համախմբելու եւ ազգային միացեալ ճակատ կազմելու համար, տարրական պայման է որ նախ եղած - չեղած կուսակցութիւններն ու հոսանքները ձեւ մը գտնեն իրար գալու եւ սեղանի վրայ դնելու իրենց տեսակէտները : Թէ անմիջական եւ թէ ապագայ հոգերու մասին :

Մենք անուններ չենք յիշեր այլեւս : Կուգա՞ն թէ չեն գար,— իրենց գիտնալիք բանն է : Մեր համոզումով, անոնք որ կը խուսափին, անգամ մը եւս պիտի ապացուցանեն թէ «անելիք չունին» :

Իսկապէս, զանեզատական պիտի ըլլար օրն ի բուն կուրծք ծեծել ազգի համար, ճառեր խօսիլ՝ իր տանիքէն, եւ մխեւնոյն առեն - քնոր պահել :

Մէջտեղ ելլիր եւ պարզէ ծրագիրդ ու գործունէութիւնդ : Մեզ ալ համոզէ թէ դուն աւելի գործնական ելքեր գտած ես, թէ կ'աշխատիս եւ պարտականութիւններ ստանձնած ես : Եւ կամ, եկուր ըսէ թէ ի՛նչ կ'ըսեն ուրիշները, թէ կո՞ն պարագաներ որ նախա – տեսուած կամ իրենց արժանի տեղը գրաւած չեն :

Այս տարրական պարտականութեան ենթակայ են նաեւ անոնք որ դուրս կը մնան քաղաքական կուսակցութիւններէն, խառնուածքով, համոզումով կամ ուրիշ բանաւոր պատճառներով : Մանաւանդ անոնք որ նոր հասած ըլլալով, կը կարծեն թէ նոր բաներ գիտեն, իրբեւ յղացում կամ գործունէութեան եղանակ :

Այս տարրերն ալ դատանք մը ունին, անշուշտ : Հետեւաբար եւ պարտականութիւններ : Հայրենասիրութիւնը եւ քաղաքացիութեան պատանքը մենաշնորհներ չեն եւ չեն կրնար ըլլալ մանաւանդ մեզի համար :

Բայց, ուրիշ բան է ունենալ յատկապէս մշակուած, պատճառաբանուած եւ թանձրացեալ ծրագիր մը, բոլորովին ուրիշ բան՝ զանազան բաղձանքներ անուղղանել եւ քիթը հովին տալ :

Թող ոչ ոք յաւակնի աւելի հայրենասէր կամ իմաստուն հայրենասէր քան ինքզինքը, երբ չի նետուիր կրակին մէջ, ելք մը ցուցնելով կամ աշխատանք մը առանձնելով :

Անցեալ անգամ ձաղկեր էինք «ապազաղաքական» հովերը : Ըսել կ'ուզէինք թէ՝ Երիտ. Միութիւններն ալ, մնալով հանդերձ իրենց կանոնագիր - ծրագրի սահմաններուն մէջ, պարտաւոր են դիրք ճշդել, տեսակէտներ մշակել : Մէկ խօսքով՝ իրենց խելքն ու գործը տրամադրել այս ժողովուրդին փրկութեան, անոր ճակատագրին բարելաւման համար :

Այստեղ ալ ինքնին կը ծագի նոյն հարցումը, — Ի՞նչ օգուտ իմաստութենէդ կամ զգացումներէդ, երբ անգամ չես քաղաքական կուսակցութեան մը կամ չունիս քաղաքական դատանանք : Երբ կը փախչիս կրկնակն, չէզոքութիւնը չփոթելով դասալքութեան հետ : Քանի որ կ'ըմբռնես թէ լճացեր է մեր հանրային կեանքը, եւ հետեւէ կը մաչի, կ'ամլանայ, ո՞ր օրուան կը սպասես, նոր աւիշ խառնելու կամ յղացած նորութիւնդ արժեցնելու համար :

Անաւասիկ, նորէն, օրինակ մը այս երկրէն :

Բոլորն ալ ազգային միութիւն կը պահանջեն, յանուն երկրի փրկութեան : Ժողովրդական ճակատը կ'ուզէ որ այդ միութիւնը կազմուի իր շուրջը : Ընդդիմադիրները կը մերժեն, ուրիշ ելքեր ցուցնելով :

Ո՞րն է քու ելքդ, անկախ կամ անկուսակցական հայրենասէր : Ձու անկախութիւնդ աւելի՞ մեծ արժէք է, քան այս ժողովուրդին պարիքը : Ահա քեզի յենարան՝ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը : Նախապարմանե՞ր ունիս,— դուն ինքզ փորձէ ընդունակ եւ հեղինակաւոր ճակատ մը, եւ մենք պատրաստ ենք լսելու ձայնդ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԻԼԸ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՏԱԳՆԱՊՆԵՐ

Փոքր առեւտրականներու գանգատը

Մեռաղագործական եւ օդանաւային հաստատութեանց գործադուլը կայուն լիմակ ունի : Բանակցութիւնները կը շարունակուին եւ կառավարութիւնը ամէն միջոց կը փորձէ, ժամ առաջ լուծելու համար տագնապը : Շարժումը կորսնցուցած է իր սուր թափը : Բանթողներէն չատերը իրենք ալ չատ խանդավառ չեն երեւար, իսկ ամէնէն զարմանալին՝ համաչնաւար կուսակցութիւնը յայտարարեց թէ գործադուլը անպատեհ է ներկայ պայմաններուն մէջ :

Վարչապետը նորէն ընդունելով բանուորական է առուէրակութիւնները, բացատրեց թէ երկրին սպառազինութեանց գործը եւ մանաւանդ օդանաւերու շինութիւնը պէտք չէ ընդհատուի :

Շարժումը առ այժմ անգործութեան դատապարտած է ութ մեծ հաստատութիւններ, որոնք ընդհանրապէս կը զբաղին զինուորական պիտոյքներու արտադրութեամբ :

Վարչապետը լսեց նաեւ մեռաղագործական հաստատութեանց պատասխանները, որոնք չարք մը առաջարկներ ներկայացուցին, արտադրութիւնը աւելցնելու համար, արհեստագիտական վերակազմութեամբ :

**** Մարսէյլի հանդերձեղէնի բանուորները եւ բանուորուհիները որոշեցին գործադուլ հռչակել : Կը պահանջեն գործադրել անցեալ փետրուարին արձակուած իրաւարարական վճիռը, որ 10 առ հարիւր յաւելում կը սահմանէր, 1937 սեպտեմբեր 1էն սկսեալ : Այս տագնապը կը վնասէ մօտ հարիւր դերձակներու, հանդերձեղէնի եւ կարուածքի հաստատութեանց :*

**** Փոքրաքանակ առեւտրականներու դաշնակցութիւնը ընդհ. ժողով դումարեց մարտ 28ին եւ որոշեց ունկնդրութիւն մը խնդրել վարչապետէն, պարզելու համար իրենց տագնապալի վիճակը : Բոլորն ալ կը գանգատին թէ՝ գործերը ոչ միայն չեն վերաբացուած, այլեւ չափազանց կը կաղան : Միւս կողմէ, ընդհանուր ծախքերու ծանրութիւնը եւ Ֆրանքին անկումը իրենց ուժերը կը սպառեն «անհաւատալի արագութեամբ» : Պիտի պահանջուի անմիջական միջոցներ ձեռք առնել, այլապէս փոքրաքանակ առեւտուրը պիտի կործանի, աւելցնելով գործազրկութիւնը :*

**** Կառավարութիւնը կը շարունակէ ուսումնասիրել իր ելմտական ծրագիրները, որոնք խորհրդարանին պիտի ներկայացուին այս չաբթու : Պաշտօնապէս կը հերքուին այն լուրերը թէ հսկողութիւն պիտի հաստատուի փոխանակութեանց սակին վրայ կամ պիտի արդիլուի ոսկիի արտածումը եւն. : Բայց ստոյգ է որ դահլիճին կացութիւնը կախում ունի նոր ծրագիրներէն :*

**** Ֆրանքը նորէն իյնալ սկսաւ : Անգլիական ոսկին բարձրացաւ մինչեւ 165.50ի, տոլարը՝ 33.41ի, յետոյ մէկը իջաւ 164.62ի, միւսը՝ 33.20ի :*

ՍՊԱՆԻՈՅ ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ԳՐԱՒԵՑԻՆ ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐ

Ահեղի կոտուածներ երկու կողմէն ալ

Սպանիոյ ազգայնական բանակը չարունակելով իր յառաջխաղացութիւնը դէպի Պարսելոնա եւ Միջերկրական, մարտ 28ին գրաւեց Լէրիտան, որ մայրաքաղաքէ Քաթալոնիոյ համանուն նահանգին : Հանրապետականները լքած են նաեւ ուրիշ քաղաք մը, Պարպասթրօ, ուր կը գտնուէր իրենց բանակատեղին : Թերթերու թղթակիցները կը հետագրեն թէ Զօր. Ֆրանքոյի օդանաւերը ամէն կատաղի ռմբակոծութիւնը կատարեցին, 1500 հոգի սպաննելով միայն Ֆրակայի մէջ, զինուոր թէ քաղաքացի : Կատաւարական զօրքը տակաւին կը դիմադրէ Ալբանիզի ճակատին վրայ, ակնկալութեամբ միջազգային վաչառութիւն : Այս դիրքը ամէնէն աւելի մօտ է Ծովուն : Ազգայնականները կը փորձեն խզել Պարսելոնայի հաղորդակցութիւնները Վալենսիայի հետ :

Պարպասթրօ, որ հանրապետական զօրքին էր 20 ամիսէ ի վեր, անձնատուր եղաւ բռցերու մէջ : Զորս օրուան մէջ 60.000 ազգայնականներ զինուորներ անցան կամուրջը, ծուղակը ձգելով հազարաւոր հանրապետական զինուորներ : Ամայի վիճակ մը կը ներկայացնէ նաեւ Ֆրակա, որ 10 հազար բնակիչ ունէր եւ ուր մնացած էին միայն 100 ծերունիներ եւ կիներ, դիմաւորելու համար ազգայնական բանակը :

Համաձայն ազգայնական աղբիւրէ հաղորդուած լուրերու, Զօր. Ֆրանքոյի բանակը գրաւած է 1500 մղոն տարածութիւն՝ Արագոնի չրջանին մէջ, 50 դիւղերով եւ 7000 դերիներով : Ճակատը ճեղքուած է երկու նահանգներու մէջ :

**** Լոնտոնի ոչ - միջամտութեան յանձնաժողովը, որ խոր քուն կը քաչէր առենէ մը ի վեր, նիստ հրաւիրուած է հինգչաբթի օր : Լոնտոն հասած տեղեկութեանց համաձայն, Փարիզի խորհրդային դեսպանը ամէն միջոց փորձած է վերջին օրերս, որպէսզի Ֆրանսա ռազմական օդանաւեր եւ նոյնիսկ զինուոր դրկէ Սպանիա, ինքն ալ յանձն առնելով լրացնել պակասը : Բայց Ֆրանսական կառավարութիւնը վճռապէս մերժած ըլլալով, Մոսկուա սկսած է եւս կանչել այն մասնագէտները եւ քաղաքական գործիչները, որոնք պատերազմին սկիզբէն ի վեր կ'օգնէին հանրապետականներուն :*

Ի՞նչ կ'ըսէ Զեխոսլովաքիոյ վարչապետը

Պ. Միլան Հոջա, Զեխոսլովաքիոյ վարչապետը, ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով, յայտարարեց .

— Գերմանական կառավարութիւնը կէս- պաշտօնապէս հաւաստեց թէ միտք չունի խառնուելու մեր ներքին քաղաքականութեան : Ցետոյ ուրիշ վճռական հաւաստիքներ ալ տրուեցան : Անգլիոյ վարչապետին յայտարարութիւնն ալ գնահատեց մեր փոքրամասնութեանց քաղաքականութիւնը, որ հիմնուած է 1919 սեպտեմբեր 10ի դաշնագրին վրայ (Սէն Ժէրմէն) : Մեր փոքրամասնական քաղաքականութիւնը պէտք է միշտ հիմնուի մեր պետական գոյութեան եւ սահմանադրութեան վրայ : Մենք երբեք միտքէ չենք անցներ ապազգայնա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՇԱԲԱԹԸ ՔԱՆԻ՞ ԺԱՄ Է

— Ձը՛ռռռ, հեռախօսն է ըսէին :

Որքան կ'ատեմ սա գործիքը, ի՞նչ փոյթ թէ յետադիմական կոչեն զիս : Հազիւ կ'ամփոփուիս ինչ մը, աշխատանքի ջերմութեամբ կը պարուրուի եռգիդ, յանկարծ կը ճչայ ընկ. Ճըռերը եւ վարչապետը կը կանչէ զիս « ատեան » (արդարեւ ատեանի կը նմանի իր աշխատասենեակը) : Ի՞նչ կայ, կ'ըսէ, ջղայնանալով, մրմռալով եւ մեծ - հօրս գիտցած բիւրեղ բոլոր բառերը թափելով յոտս ընկ. Ճըռերուն, աւելի բռնակալ քան Սթալինը :

— Շարաթ իրիկուն դասախօսութիւն ...

— Կիրակի կէսօրէ վերջ բանախօսութիւն ...

— Եղբայրս հիւանդ է, անպատճառ այս իրիկուն ...

— Ջոմը ժողով ունի ...

— Վաղը առաւօտ ....

— Այսօր կէսօրին ...

Խենթեցայ պիտի : Հեռախօսը ըսեղծողի՛ն ... : Ամէն մարդ պուրժուա դարձեր է, հեռախօսը կը բանայ եւ, ի՞նչ փոյթ թէ յոգներ ես կամ տրամադրութիւն չունիս, անիկա ճեզ ժողովի կը հրաւիրէ, եղբօրը հիւանդութիւնը կը պատմէ, ճաշի կը կանչէ, դասախօսութիւն կը պահանջէ : Շատեր, երբ օրուան մէջ իրենց սովորական աշխատանքը կ'աւարտեն , ալ էանգիտատ՝ միայն ժամանցի մասին կը մտածեն, զրոյցի ընկեր կամ սեղանակից կը փնտռեն : Բայց եղբարբ պատրուակներ, մեր «օր»ը չատ արտերի երբեք : Մենք ոչ շաբաթական 40 ժամ աշխատանքի մասին լուր ունինք, ոչ ալ կիրակնօրեայ հանգիստի մասին : Շնորհակալութի՛ւն ճաշի եւ ընկերական զրոյցի հրաւէրներուդ համար : Տարին մէկ անգամ՝ լաւ, բայց երբ ամէն շաբաթ, նոյնիսկ ամէն օր ժամանակ կորսնցնենք ընկերական զրոյցներով, ընտանեկան ճաշերով, բժշկական այցելութիւններով, վարդապետական՝ եառերով եւ կուսակցական խորհրդակցութիւններով, ըսէ՛ք, ե՞րբ ժամանակ պիտի գտնենք մեր մտաւորական նգնութեանց համար : Ո՛չ առաւուն ազատ, ո՛չ ցերեկին ազատ, ո՛չ գիշերը ազատ,.. աղէ՛ր ջան, մենք ալ հոգի ունինք եւ մանաւանդ ... եւ - րազնե՛ր : Արդ, ամէնէդ ալ գիտէք որ կեանքը կարճ է, բայց մեր օրերն ալ, գիշերներն ալ կարճ են : Հին ատեն մարդիկ կը ննջէին հաւերուն հետ, եւ գիշերները այնքան երկար կը թուէին, մանաւանդ տարեգլխի գիշերը, որ կէս - գիշերուան պահը արթուն անցընելու համար՝ կը հսկէին մինչեւ կէս - գիշեր, (ոմանք կը ննջէին եւ կ'արթննային ճիշդ կէս - գիշերին), ատկէ՝ **réveillon** բառը եւ աւանդութիւնը Եւրոպացիներուն մէջ,— արթուն անցընել մինչեւ կէս - գիշեր, ի՛նչ հերոսութիւն էր հիներուն համար, բայց հիմա՞ : Օրուան սովորական աշխատանքէդ չաւարտած՝ իրիկուն կ'ըլլայ, ժողով կամ դասախօսութիւն մըն ալ՝ արդէն կէս - գիշեր :

Ե՞րբ ննջինս, ե՞րբ երկնիս :

Հիները « կէս - գիշերուան ննջագ » բացատրութեամբ կ'ակնարկէին գիշերային ննջութեանց ու երկունքին : Հիմա, մեր օրերո՞ւն, գիշերուան ո՞ր ժամուն վառենք մեր ննջութեանց ճրագը :

Կեանքը կարճ է, տղա՛ք, թոյլ տուէք որ որդը ժամ առաջ հաշուի եւ խոզակ կապէ՝ թիթեռնիկ թռցնելու համար յետոյ :

ԱՐԱՋ

ՆԱՐ ՍԻՍԻ (ՊՒՑՐՈՒՔ)
ԼԱՒՍԻՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ
178 ՈՐՔ ԵՒ ՉՐԱՔԱՐ
ԱՇԱԿԵՐՏ ԹՂԹԱԿՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի դումարը (տես նախակը)	183
Ռմն, Էքս-ան-Փրովանս	10
Գումար՝	193
Մարտ 26ի դումարը	5494
Ընդհ. գումար	5687

×

ՓՐԱԿԱ. (Զեխոսլովաքիա) , 24 մարտ.— Սիրելի «Յառաջ», մարտ 19ին տեղի ունեցաւ Փրակայի հայկ. բարեդ. Միութեան ժողովը նախագահութեամբ Պ. Ց. Պարիկեանի : Ցետ ժողովի Պ. նախագահին առաջարկով կատարուեցաւ հանգանակութիւն մը ի նպաստ Նոր Սիսի Լաւսինեան դպրոցի չքաւոր աշակերտներուն : Հանգանակութեան գումարը 165 քրն = 183 Ֆր. Ֆրանք, արդէն ձեղի փոխադրուած է թղթատարով, Պ. նախագահին կողմէ : Ինդրեմ մեր այս փոքր օժանդակութիւնը աւելցուցէք ձեր հանգանակութեան :

Մատնակցողներն են.— Պ. Պ. Ց. Պարիկեան 20 քրն, Եր. Քօչեան, Օ. Փիւշիւքեան 10ական քրն, Ն. Բադալեան 20 քրն, Վ. Խոահակեան, Ց. Ղարիպեան, Գ. Սարգիսեան, Արտաշէս Մ. Պարսամեան 10ական քրն, Գ. Տէր Ցակոբեան 5 քրն, Ն. Պարսամեան, Արտաշէս Պարսամեան, Պարգեւ Պարսամեան 20ական քրն, ընդհ. գումար՝ 165 քրն : —Նազ. Պարսամեան :

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԵԳԻՊՏՈՍ Կ'ԵՐԹԱՑ

«Թան»ի թղթակիցը կը գրէ Եգիպտոսէն.—

Թուրքիոյ արտաքին նախարարին՝ Թ. Ր. Արասի պաշտօնական այցելութիւնը որ տեղի պիտի ունենայ ապրիլի ընթացքին, այն տպաւորութիւնը դրծեց թէ Թրքական կառավարութիւնը կ'ուզէ Եգիպտոսը հրաւիրել յարելու արեւելեան դաշինքին (կնքուած 1937 յուլիս 8ին, Սաատապատի մէջ, Թէհրան, Իրանի, Թուրքիոյ, Իրաքի եւ Աֆղանիստանի միջեւ) : Այս առթիւ տեղեկութիւններ խնդրեցի Մահմուտ փաշայի դաշինքին անպաշտօն մէկ նախարարէն, որ բացատրեց թէ ներկայ պարագաներուն մէջ անկարելի է որ Եգիպտոս միանայ նոյն դաշնագրին : Այդ բացատրութեանց համաձայն, Սաատապատի դաշինքը էապէս հետեւանք է չորս պետութեանց չահերու սերտ համերաշխութեան եւ աշխարհագրական մասնաւոր կացութեան : Եգիպտոս սահմանափակուած ըլլալով իր ափերիկեան հողերուներ Սինայի թերակղզին մէջ, եւ նոյն պետութիւններէն բաժնուած ըլլալով ամբողջ արաբական թերակղզիով , անոնց հետ ունի միայն բարեկամական յարաբերութիւններ, որոնք անչուշտ չատ սիրալիր են, բայց չունին ուղղակի քաղաքական հանգամանք : Ուրեմն, իր յարմար արեւելեան դաշինքին՝ չի համապատասխաներ որ եւ է իրական անհրաժեշտութեան, ընդհակառակն, կրնայ վտանգել Եգիպտոսի անկախութիւնը եւ ի հարկին հարկադրել միջամտելու այնպիսի վէճերու որոնք որ եւ է կապ չունին իր չահերուն հետ : Ուստի, հաւանական է որ այս խնդիրը վճռապէս մէկդի դրուի յառաջիկայ խօսակցութեանց ատեն :

ԻՏԱԼԻՈՅ օդանաւային ուժի կազմակերպութեան 15ամեակին առթիւ, երկուշաբթի օր 29 նոր օդակայաններ բացուեցան Իտալիոյ եւ Հիւսիսային Ափրիկէի մէջ :

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ ՈՒ ՓՈՐՁԵՐՈՎ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՏԵՍԻԼՆԵՐՆ ՈՒ ՆՐԲԱՆՑՔՆԵՐԸ

Նկատի ունենալու համար դէպքե - րու սրընթաց թաւալումը, ուզեցինք քիչ մը ուշ արտայայտուիլ Պալքան - եան Ուխտի վերջին խորհրդաժողովի որոշումներու մասին:

Այս կամաւոր յապաղումը չի նուա - զեցներ խնդրին արժէքը:

Արդ, ինչպէս ծանօթ է, այդ խոր - հրդաժողովը գումարուեցաւ Փեթ - ուարի վերջերը, Էնկիւրիի մէջ:

Օտար մամուլին մէկ մասը թոյլ տուաւ ինքն իրեն կռահումներ, որոնք «քաղաքականութիւն» կը բուրէին: Ան - կէ զերծ չմնաց նոյնիսկ հայրենակից մը՝ Պ. Սվաճեան, որ Պալքանեան հարցերու մասին բաւական փորձա - ռութիւն ունի, կ'աշխատակցի Ֆրան - սական թերթերու եւ որ խորհրդաժո - ղովի նախօրեակին Պելկրատ էր այ - ցելած: Ան ալ, ուրիշներու կարգին, Էնկիւրիի փորհրդաժողովէն կ'ակնկա - լէր «տեսակէտներու նոյնութիւն մը՝ ուխտի չորս անդամներուն միջեւ»: Ու կը գտնէր որ «Պալքանեան համա - ձայնութիւնը անգամ մը եւս պիտի ամրապնդէ իր ներքին կապը՝ արտա - քին բաղաճականութեան մէջ իր մի - ասնականութիւնը շեշտելով» («Փրոկ - րէ», Լիոն):

Աւելի լաւատես էր, անշուշտ, Թուրք մամուլը: Որովհետեւ, Պալ - քանեան Ուխտին խախտումին պատ - ճառները առաւելապէս Թուրքիա'ն մտահոգող իրողութիւններ են: Ու Թուրք մամուլը ստիպուած է հակազ - դել այդ իրողութիւններուն թողած ազդեցութեան՝ Թուրք ժողովուր - դին վրայ:

Օրինակ, Էնկիւրիի պաշտօնաթեր - թը «Ուլուս» կ'ըսէր (25 Փետր.) խմբագրապետ Ֆալիհ Րըֆքիի բեր - նով,—

«Այս խորհրդաժողովը կը զուգադի - պի մասնաւորապէս տագնապալի պա - հու մը, երբ համաշխարհային հան - րային կարծիքը մտահոգուած է խա - դաղութեան մասին: Այդ պատճառաւ, այս ժողովը մասնաւոր արժէք մը կը ստանայ եւ ամէնուն ֆով մեծ շահա - գրգռութիւն կը ստեղծէ: Պալքանեան Ուխտի այժմու ժողովին երկրորդ կա - րեւորութիւնը այն է, որ ան պիտի զայ հերքելու կարգ մը զրոյցներ, ո - րոնց համաձայն Պալքանեան համա - ձայնութեան միասնականութիւնը խախտած է՝ իբրեւ հետեւանք ներքին կարգ մը դէպքերու, որոնք ծնունդ առած են Ուխտը կազմող երկիրներու մէջ»:

Աւելի յատկանշական բաներ ըսաւ Թուրքիոյ արտաքին գործակալը, Բիւշտի Արաս, որ առենի մը ի վեր բոլորովին հրաժարած է իր քաղաքա - կան ամէնօրեայ չրջագայութենէն: Ժողովի բացման առթիւ խօսելով իր բաժակաճառը, ան կ'ըսէր ի մէջ այ - լոց.— «Պալքանեան Ուխտի չորս պե - տութիւններու սկզբունքն է, իրրեւ հիմնական գիծ արտաքին բաղաքակա - նութեան, պահանջել մեր տնտեսա - կան եւ բաղաքական անկախութիւնը, որովհետեւ կը խորհինք թէ այդ սկզ - բունքը խաղաղութեան մեծագոյն ա - պահովութիւնն է: Մենք համոզուած ենք որ կը ծառայենք այդ խաղաղու - թեան՝ մեր կարելիութեանց սահման - ներուն մէջ աւելցնելով մեր ուժը՝ ար - տաքին ընդդիմութեան համար, ու մեր միջոցները՝ արտաքին պաշտպա - նութեան համար»:

Արդարացա՞ւ այս լաւատեսութիւ - նը, որուն մէջ եւս... միասնական էին, արտաքնապէս, Պալքանեան Ուխ - ալը կազմող պետութեանց ներկայացու - ցիչներն ու մամուլները:

Ամթոթիւրք, որ օր օրի կը զգայ իր երկրի քաղաքական անյաղողդելիութի - նները, բայց դեռ կ'ուզէ երեւոյթները վրկել՝ շարունակելով խօսիլ «մեծ մարդու» ինքնակառոյց պատուհա - նէն, խորհրդաժողովի վերջաւորու - թեան պէտք տեսաւ (ինչո՞ւ...) ան - րովանդակ նախադասութիւներ շա - րել ու յանձնել մամուլին: «Պալէան - եան միութիւնը, ըսաւ, իտէալ մըն է որ օր օրի լայն գետնի մը վրայ աւե - լի կ'ընդարձակուի եւ իր հիմերը կը զօրացնէ: Կատարելապէս վստահ եմ թէ Պալէանիներու այս միացեալ պե - տութիւնը օր մը այնպիսի կատարե - լութեամբ մը պիտի ներկայանայ մեզ, որ շատերու համար աներեւակայելի է: Այդ ցանկալի օրերը շատ հեռու չեն մեզմէ»:

Իսկ այդ ցանկալին՝ «Պալքաններու այս միացեալ պետութիւնն է»...

Արդ, այս «միացեալ պետութիւնը» տուաւ որոշումներ, որոնք հիմնովին կը ժխտեն թէ՛ ժողովէն առջի լաւա - տեսութիւնները, եւ թէ ժողովէ վեր - ջի պռոտոտիպօսութիւնները:

Այդ որոշումներէն առաջինը կը վերաբերի, որ Պալքանեան Ուխտը ինքն իրեն հետեւողական չէ եղած եւ հրա - ժարած է իր այն հիմնական սկզբունք - էն, զոր տարիներ շարունակ կը պաշտպաներ:

Այսպէս, ան «որոշած է որ եթով - պիոյ գրաւման ճանաչումը դառնայ ընդհանուր բաղաքականութիւն՝ Պալ - էանեան Ուխտի բոլոր անդամներուն համար»:

Եթովպիո՞յ ճանաչումը: Երբե՛ք: Այլ նախ՝ «Հռոմէական կայսրու - թեան» այլեւս գոյութեան հետ հար - կադրական հաշտեցում մը: Ուրիշ խօսքով՝ հրաժարում մը՝ իրենց այն նախկին դիրքէն, որ դէմ էր նոյն այդ ճանաչումին: Երկրորդ՝ հրաժարում մը, մինչ հարկադրաբար, հիմնական սկզբունքէ մը, որ տարիներ շարու - նակ ցուցաստխատակը կազմեց Ազգ - ադնակցութեան չուրջ բոլորուած պետութիւններու եւ որ կը ձգտէր ար - դելք ըլլալ բռնի ուժով ուրիշէ մը հող խլելու: Այս սկզբունքի ընդհանրա - ցումին ու կիրարկումին ամէնէն աւե - լի կողմնակից էր Թուրքիան, որով - հետեւ տարիներէ ի վեր դիտէ թէ նոյն Իտալիան նոյն ձեւով կը տենչայ հող խլել նաեւ իրմէ: Ուրեմն, Թուրքիա, վճռօրէն, կը համաձայնի որ պետու - թիւններէն որեւէ մէկը ուրիշի մը հո - ղը իւրացնէ եւ միւս պետութիւնները ի վերջոյ վաւերացնեն այդ յափշտա - կումը:

Աւելի ուշագրաւ է Պալքանեան Ուխ - ադի երկրորդ որոշումը, որ կ'ըսէ.— «Զորս պետութիւնները որոշեցին սերտ գործակցութիւն հաստատել Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի, ինչ - պէս եւ Իտալիոյ հետ, Միջերկրական ի վերաբերեալ բոլոր խնդիրներու մէջ»:

Միայն այս «որոշումը» կը բաւէր եզրակացնելու համար թէ Էնկիւրիի ժողովը Թատերական հերթական տե - սիլ մը եղած է միայն եւ ուրիշ ոչինչ: 1935էն ի վեր Միջերկրականը ալեկոծ է: Անգլիա եւ Իտալիա կոկորդ կոկոր - դի պիտի գային: Գերակայութեան հը - զօր պայքար մը իր գերագոյն աստի - ճանին հասաւ: Ուխտեր կազմուեցան ու ջնջուեցան: Նաեւ ընկղմեցան: Նիօնի մէջ նոյն այդ պետութիւնները վճռեցին... Թնդանօթի բռնել «ծո - վահէն» սուզանաւերը: Թուրքիան մասնաւորապէս թեւերը սոթամած մէջ ինկաւ: Եւ «ճոմմհուրիէթ» հերոսա - բար գրեց թէ « Թուրքիա պիտի պաշտպանէ Անգլիան՝ եթէ ան յար - ձակում կրէ Իտալիայէն »:

Այդ պայքարը իր լրումին կամ լու - ծումին կ'երթայ,— ճիշդ է: Բայց, Իտալիան և Անգլիան իրենք իրենց մի -ջեւ կ'ուզեն լուծել ամէն բան: Ու, ա - հա, Էնկիւրիի ժողովը կ'որոչէ թէ՛ Անգլիոյ եւ թէ Իտալիոյ հետ համա - ձայն ըլլալ կամ «սերտօրէն գործակ - ցիլ»: Կը նշանակէ՝ նաեւ Թուրքիան կը հարկադրուի հրաժարիլ Իտալիոյ դէմ կամ Անգլիոյ հետ ըլլալու իր քա - ղաքականութենէն: Կամ աւելի ճիշդ, կը ստիպուի խոստովանիլ թէ յոյս չունի անդլիական պաշտպանութենէն մը եւ այլեւս պէտք է Իտալիոյ հետ լեզու գտնելու ճարը նայի: Եւ սա - կայն, երբ Իտալիա հասկացողու - թեան գայ Անգլիոյ հետ, Անգլիա պէտք չունենար, այլեւս, Մի - ջերկրականի մէջ Թուրքիոյ հետ գոր - ծակցելու, եւ Իտալիա, իր կարգին, ոչ միայն պատճառներ չի գտներ առ այժմ Թուրքիոյ ջուրին երթալու, այլ, ընդհակառակն, պատճառներ կ'ունենայ այլեւս դէպի Թուրքիոյ ջուրերը ճշդելու իր մարտանաւերը...:

Այս առթիւ, աւելորդ չենք նկատեր մէջբերում մը ընել մեր մէկ յօդուա - ծէն:

Այսպէս, «Ճառաջ»ի Մարտ 3ի թիւով կը գրէինք ի մէջ այլոց.— «Թուր - քիա՝ նոյնանման վտանգէն եւ նոյնա - նման շահերէն ու սկզբունքներէն թե - լադրուած՝ դիրք բռնեց Անգլիոյ հետ, ինչ որ կը նշանակէր Իտալիոյ դէմ»: Հիմա Թուրքիա եւ Անգլիա նոյնանման շահեր չունին այլեւս:

Նոյնքան արտառոց է երրորդ որո - շումը:

«Պալքանեան չորս պետութիւննե - րը հաստատապէս կը մնան Ազգերու Դաշնակցութեան: Բայց, դիտել կու - տան թէ Ազգաժողովի անդամակցու - թիւնը չի նշանակեր որ Ազգերու Դաշ - նակցութեան ուրիշ անդամներ միջա - մտեն իրենց բաղաքական անկախու - թեան: Պալքանեան Միութեան կա - ռավարութիւնները վճռած են թոյլ չտալ որեւէ միջամտութեան իրենց ներքին գործերուն մէջ»:

Գիտենք, սակայն, թէ անոնցմէ ա - մէն մէկը վաստօրէն ենթակայ է մէ - կուն կամ միւսին: Իսկ առանձնապէս Թուրքիա 17 տարի Մոսկուայի թելա - դրութեամբ չարժեցաւ, իսկ հիմա կը քալէ Լոնտոնի ցուցմունքներով:

Մեր մէկ ուրիշ յօդուածին մէջ կը դրէինք,—

«Պուէրէշը կրդադրի առանձնապէս երկրի մայրաքաղաքը կամ արտաքին բաղաքականութեան կեդրոնը ըլլալէ ու կը դառնայ մինչեւ Սեւ ծով իջնող Պերլին - Հռոմ առանցքին մէկ կարե - ւոր ազդակը, («Ճառաջ», 2 Ճուն - ուար):

Այս տողերը կը գրէինք կոկայի դահլիճին կազմութեան առթիւ: Կո - կայի անկումով ոմանք կարծեցին թէ խախտեցաւ դէպի Սեւ ծով երկարող այդ բաղուկը: Մինչ Աստրիոյ դրա - ւումը եկաւ աւելի զօրացնելու զայն, ու Ռումանիոյ թագաւորը հրաժարե - ցաւ նոյնիսկ Լոնտոն երթալէ... : Նոյնքան ենթակայ են միւսները: Այս - պէս, վերոյիշեալ դէկոյցին ճիշդ հա - կառակ կանխատեսութիւն էր ըրած անգլեամերիկեան գործակալութիւն մը (տես «Ճառաջ» 26 Փետր.):

— «Կը կարծուի թէ, կ'ըսէր այդ զեկոյցը, Եուկոսլավիա եւ Ցունաս - տան, թերեւս ալ Ռումանիա, պիտի ետաջարկեն միջոցներ ձեռք առնել՝ մերձեցում հաստատելու համար Գեր - մանիոյ հետ, նկատի առնելով վերջին դէպքերը՝ Կեդր. Եւրոպայի մէջ: Հա - ւանական է թէ Թուրքիա մերժէ այդ - պիսի ձեռնարկ մը, բանի որ այդ պի - տի նշանակէր կռնակ դարձնել իր վա - ղեմի զինակցին՝ Խ. Ռուսիոյ: Եուկո - սլավիա պիտի պաշտպանէ Ազգերու Դաշնակցութենէն հեռանալուտեսակէ - տը, բանի որ չորս մեծ պետութիւննե - րէն այլեւս չեն մասնակցիր անոր: Ինչ կը վերաբերի սպանիական հարցին, Եուկոսլավիա, Ռումանիա եւ Յու - նաստան պիտի ջանան համոզել Թուր - քիան որ ճանչցնայ Զօր. Ֆրանքօն եւ լրիւ իր յարաբերութիւնները հաւրա - պետական կառավարութեան հետ »:

Այս տեղեկութիւնը աւելի մօտ է իր - ականութեան, քան Խորհրդաժողովի զեկոյցը: Թէեւ այս վերջինը կը խոս - տովանի արդէն այդ պարագան, երբ կ'ըսէ թէ «չորս պետութիւնները հա - ւատարիմ պիտի մնան ոչ-միջամտու - թեան բաղաքականութեան. բայց ո - րոշած են Անգլիոյ օրինակին հետեւիլ՝ գործակալներ նշանակելով Զօր. Ֆը - րանքոյի մօտ»:

Խորհրդաժողովի զեկոյցը կը մատ - նէ, սակայն, ուրիշ «ներքին խնդիր - ներ» եւս:

Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԴԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՔԱՐԻՒՂԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

(ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Պ. Գ. ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆԻ)

Ինչպէս խոստացած էինք, ստորեւ կուտանք Պ. Գ. Ալեքսանեանի վերջին շահեկան դասախօսութեան ամփո - փումը:

Ֆրանսայի մէջ ալ այս խորհրդա - ւոր իւղը հինէն ի վեր ծանօթ էր որ - մէ կը չինէին օծանելիքներ եւ դեղա - հատներ, որոնք կը համարուէին յօ - դացաւի լաւագոյն դարմանը: Քանա - ւայի ու Միացեալ Նահանգներու մէջ ալ, հին բնիկները մեծ օգուտներ կը քաղէին քարիւղէն եւ կէս դարէ ա - ւելի ժամանակ մը արտակարգ չահեր ըրին, խիստ դաժտնի պահելով անոր ակը: Այս իւղը բնիկները ճերմակներ - ուն կը ծախէին լիտրը 20 տոլարի մրցանիւ գինով մը:

Երբ 19րդ. դարը սկսաւ, ոչ մէկուն միտքէն կ'անցնէր թէ այս դեղարանի ու նաւարամաճառի համեստ նիւթը պիտի յեղաշրջէր արդի ճարտարար - ուեստի մէկէ աւելի ճիւղերը:

Քարիւղի ճարտարարուեստին խա - կական հիմը դրուեցաւ 1859ին, երբ Միացեալ Նահանգներու մէջ առաջին հորը հաստատուեցաւ:

Իսկ չնորհիւ ինքնաշարժի գիւտին, քարիւղի ճարտարարուեստը ստացաւ մեծ կարեւորութիւն: Սկզբնական չըր - ջանին քարիւղը առաւելապէս լուսա - ւառութեան համար կը չահագոր - ծուէր: Սակայն օդային կռիւ եւ ե - լեկտրականութեան ընդհանրացման շնորհիւ, հետզհետէ քարիւղին այս ա - ռաւելութեան արժէքը նուազեցաւ, մինչ հում քարիւղին գտուած հիւրին դործածութիւնը հսկայ համեմատու - թիւններու հասաւ, մասնաւորաբար ինքնաշարժի եւ օդանաւերու մէջ:

Նոյնպէս ծանր իւղով աշխատող չարժանիւներու գիւտը մեծ մասով փոխարինեց կենդանական եւ բուսա - կան ծագում ունեցող իւղերու գործա - ծութիւնը:

Շուտով հեղուկ վառելանիւթը՝ մազուտ փոխարինեց ածուխը, որուն վրայ շատ մը առաւելութիւններ ունի, գլխաւորաբար ջերմութիւն արտադրե - լու կարողութեամբ չատ աւելի բարձր է: Այս է պատճառը որ հետզհետէ մա - զուտը սկսած է գործածուիլ բոլոր երկիրներու առեւտրական եւ պատե - րազմական նաւատորմիղներու կո - գլխաւոր առաւելութիւններէն մին նաեւ ծուխի չգոյութիւնը:

Հոս, վիճակագրական պզտիկ դատաւթիւն մը՝ երկու տարեթուի տարուան վրայ ցոյց կուտայ գո - վառելանիւթին կատարած նո - ւերը :

Ածուխով ջերմութիւն	1914
Քարիւղով »	89%
Նաւագաստանաւ	3%
	8%

Տնտեսական եւ ճարտարարուե - ան տեսակէտով ուրեմն, աշ - կեանքին մէջ քարիւղին կարեւո - թիւնը չատ մեծ է: Այս կարեւո - թիւնը նոյնքան մեծ է նաեւ պաշտպանութեան տեսակէտով: սակայն, համաշխարհային պա - զմին առաջ ծագած պատերա - րու պատմութեան մէջ, նոյնիսկ եւ ճափոնական պատերազմի ատե - համեմատաբար նոր է (1904—1 ոչ մէկ տեղ քարիւղի կարեւորու - ակնարկութիւն կ'ըլլայ, իրրեւ - ին պաշտպանութեան ազդակ: այսօր բոլորս ալ գիտենք որ պա - կան զինուորական բարդութիւն - բախումներու ատեն, յաղթա - պարտութիւնը մեծագոյն չափով - խում ունի քարիւղին առատու - կամ պակասին :

Այս պատճառով, Ֆրանսայի պա - կան մարմինները, համաշխարհա - պատերազմէն անմիջապէս վերջ - բոլոր ճիգերը լարած են, պատե - կամ խաղաղութեան ատեն, Ֆրան - յի քարիւղի պաշտնեուրման պա - տակին լուծում մը տալու համար:

Երկար ատեն, քարիւղը Ֆրան - մէջ նկատուեցաւ իբրեւ նպաստա - ճառի ո եւ է հասարակ ապրանք: Ընդհ. պատերազմը այս տեսակէ - յանկարծական բարեշրջում մը բերց: 1917ին, ժամանակ եղած քարիւղը Թուեցաւ յաղթանակի բայ կշիռ ունեցող ազդակ մը: Ար - տեն, պետական մարդ մը արտա - հետեւեալ խօսքը որ մնաց նշա - « Քարիւղի կաթիլ մը համարէ արեան կաթիլի մը»: Զինադադա - անմիջապէս վերջ ուրեմն, Ֆրան - հետեւեցաւ ծրագրի մը իրագոր - զոր գծած էր .—

1.— Կազմակերպել, երկրին - բուն համապատասխան, քարիւ - բածման դրութիւն մը:

2.— Կարելի եղածին չափ լա - ռելանիւթի անկախ աղբիւրներ - բանալ :

Այս կրկնակ երեւոյթներուն ա - որ նկատի պէտք է առնել Ֆրան - կատարած ճիգերն ու ձեռք բե - արդիւնքները :

Գ.Ր. ՅՈՒՈՒ

(Մնացեալը յաջորդով)

Վիճակագրութեան մը համա - ամբողջ Թուրքիոյ մէջ կան 75 հանգստեան կոչուածներ եւ որ - Անոնք ամիսը 1,375,000 Թրքական կի Թոշակ կը տանան պետական - տուկէն :

Անոնց 29.295ը կ'ապրին Պոլսո - 3318ը՝ Իզմիրի, 1120ը՝ Մանիսա - 1079ը Սվազի մէջ: Մնացեալ - բաժնուած են 58 նահանգներու մ - Վան կ'ապրին 234 հանգստեան - ուածներ, Մուշ՝ 112, Գիւքիս՝ 1 էրզրում՝ 783, Տիարպէքիր՝ 565 - դի :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (30)

ՍՏԱՄՊՈՒԼԻ ՆԵՐՔԻՆԻՆ

The Eunuch of Stamboul

By DENNIS WHEATLEY
Trans : J. M.

Գրեց՝ ՏԷՆՆԻՍ ՀՈՒԻԹԼԻ
Թարգմ. Ժ. Մ.

ԳԼՈՒԽ 8

ՏԱԺԱՆԵԼԻ ՓՆՏՐՏՈՒՐՔ

Ծուլիսի վերջին չաբաթներն ու օ - գոստոսի սկիզբը Սուիհին աշխատան - քի լծուեցաւ: Հեղձուցիչ տաք մը կ'ը - նէր ցերեկը, իսկ գիշերները օդը աւե - լի ճնշող էր: Այդ տաքին, ճանճերէն ու փոչիէն ազատելու համար յաճախ կ'այցելէր ծխախոտի մթերանոցը :

Հաստատած ըլլալով որ ծպտումի մը չոգեկութեան համար դերակատա - րը պարտաւոր էր իրապէս ապրիլ ի - րեն յանձնուած դերը, անիկա ոսքով - ձեռքով նետուեցաւ ընկերութեան գործերուն մէջ. կարծես սեզանաւորի մը քննիչն եղած ըլլար իր ամբողջ կեանքին աւետարանութեան: Անհատնում հարցումներ կ'ընէր Լիքիտօփուլոսին ու անդադար անոր գլուխը կ'արդու - կէր՝ երկար տեղեկագիրներ պահան - ջելով, այն աստիճան որ Ցոյնը սկսաւ ատել դինքը եւ չուզեց իր երեսն ան - գամ տեսնել: Անշուշտ յուսահատօրէն անտեսական էր գործին մասնագիտա - կան բաժինն եւ սակայն ինքն ալ զար - մանքով նկատեց որ չատ չուտով ըն - տելացած էր հաստատութեան ընդհա - նուր կացութեան հետ եւ գոհ էր մա - նաւանդ որ պաշտօնեաները տեսնելով իր հետաքրքրութիւնն ու աշխատան - քը, երբեք պիտի չկասկածէին թէ ինք Գողիս եկած էր բոլորովին տարբեր գործի մը համար:

Աւելին. Սուիհին կը կարդար մի - այն այն նամակները զոր Լիքիտօփուլոս իրեն կը հրամցնէր եւ որովհետեւ չէր կրնար վստահիլ յունարէնէ կա - տարուած թարգմանութեանց — յա - ճախ դիտումնաւոր սխալներով լե - ցուն — անմիջապէս կռահեց որ յոյն անօրէնը անձնապէս կ'օգտուէր այդ գործէն: Ուրախ էր, հետեւաբար, որ իր բուն աշխատանքը լրացնելէ վերջ, ի վիճակի պիտի ըլլար Սըր Ձորճին տեղեկացնելու կատարուած գիշեր - լարութիւնը :

Բայց եւ այնպէս, իր «բուն աշխա - տանքը» լաւ չէր ընթանար, թէեւ ա - մէն օր, ամէն գիշեր չորս դին կ'էյ - նար, պատահական ծանօթութիւններ հաստատելու համար հաղար տեսակ մարդոց հետ՝ այդ խառնիճաղանճ քա - ղաքին մէջ: Աւետն մը սկսաւ Բերա փալասի դարեջրատունը յաճախել, ուր բարեկամացաւ Ամերիկացիներու, Անգլիացիներու, Ֆրանսացիներու, Իտալացիներու եւ Գերմաններու ո - րոնց հետ խօսակցութիւններ ունեցաւ Թուրքիոյ մասին: Այնոնք ամէնքն ալ համոզուած էին թէ Քէմալ խաղաղա - սիրական նպատակներ կը հետապնդէր եւ վերջնական էր իր խզումը իսլամա - կան կլօնքին հետ: Մենատէր մը ըլ - լալով հանդերձ, իր իշխանութիւնը հաստատ հիմերու վրայ դրուած ու ճանչցուած էր ժողովուրդին մեծա - մասնութեան կողմէ: Անիկա վրկած էր Թուրքիան — զոր յաղթական դաշ - նակիցները կ'ուզէին բաժան, բաժան ընել — եւ կայսրութեան խլեակները դարբնելով ստեղծեր էր նոր ու կեն - սունակ ազգ մը:

Սուիհին տեսաւ որ տեղեկութիւն պիտի չստանար այդ բաղմութենէն: Ուրեմն ձգեց դարեջրատունը եւ ըս - կսաւ սլքտալ սրճարաններուն մէջ, որոնք ժամանակին քաղաքական վէ - ճերու կեդրոններ էին: Բայց դարձեալ նկատեց որ Մէքէնդրուն ճշդրտօրէն նկարագրած էր զանոնք: Հանդիպե - ցաւ շատ մը հետաքրքրական մարդոց, որոնք ազատօրէն կը խօսէին սակա - րանի գիներուն, ծխախոտի, եղիլ - ացոդրոնի, եւ հացահատիկի առեւ - տուրին ինչպէս նաեւ ճատրակի, ֆութպոլի, անթելի, անունդի, պատ - մութեան, հին պատերազմներու եւ զանազան ուրիշ նիւթերու մասին : Բայց անմիջապէս որ կը լսէին Մ. Քէ - մալի անունը, բոլորը մէկէ կը փոխէին խօսակցութեան նիւթը եւ հիացման բառեր կ'արտասանէին անոր կատա - ղութեան համար:

Ցետոյ սկսաւ թափառիլ Մեծ Շու - կային մէջ, զբօսքաւոր տանիքով մը ծածկուած այդ չուկան որուն փոչե - թաթախ պատուհաններէն արեւը հա - ղիւ կրնայ ներս թափանցել: Խորտու - բորտ քարերով սալարկուած փողոց - ները մղոններ կ'երկննան եթէ իրարու կապուին. ու այդտեղ, միեւնոյն տա - նիքին տակն է որ հազարաւոր խա - նութպաններ իրենց ապրանքները կը ցուցադրեն — զարդեղէններ, երկա - թեղէններ, անուշեղէններ, կօշիկ, հը - նարժէք առարկաներ — մեծ մասը Համպուրկէն կամ Պըրմինկըմէն նե - րածուած — արեւելեան դորգեր, պատրաստ հագուստներ եւ հազարու - մէկ ուրիշ նիւթեր: Հարուստները ի - րենց սեփական խանութները ունէին ապակեփեղկերով պաշտպանուած : Մի՛շտ դասակարգը ամէն առտու մաս - նաւոր սեղաններու վրայ կը փռէր իր ե - ւրպրանքը, իսկ թափթփուքները ի - րենց առարկաներուն դովասանքը կ'երգէին փողոցներուն մէջ:

Ամէնէն տաք օրերուն անգամ, օդը զով էր չուկային ներս: Սուիհին ժա - մերով մաս կուգար այնտեղ, մանր - մունր ապրանքներ սակարկելով՝ ա - ռանց մերժելու իրեն հրամցուած սուրճերը ու յանկարծ խօսակցութեան նիւթը կը փոխէր, եթէ պատեհ ունենար: Եւ սակայն հակառակ փորձերուն, չկրցաւ նորութիւն մանալ :

Անգամ մը խանութէ մը նե - աւ, չարունակելու համար զրոյ - սակարկութիւնը զոր սկսած էր օր առաջ: Յանուխպանը՝ ծերու - մօրուսաւոր մէկը, հինցած ֆէ - ցած էր գլուխը եւ հայելիին դի - անցած իր պատկերը կը դիտէր ց - ցամով: Սուիհինը տեսնելուն ծերուկը սարսափահար վար - զայն, բաղմոցին տակը նետուե - զերուն վրայ տեղաւորեց գի - զխարկ մը: Այնքան վախցեր էր առանց որ եւ է դիտողութեան Սուիհինին ծախես, հարիւր - զրուշ աւելի պակաս այն գինէն - բիտաարդը առաջարկեր էր նո - այցելութեան :

Սխալ պիտի ըլլար անշուշտ կա - ւրութիւն ընծայել այդ դրոյց - բայց եւ այնպէս այս պարագան կուտար թէ ժողովուրդը որ - կը վախնար Քէմալի դաղտնի կանոններէն, որոնք խիստ հրամ - սացած էին, անոր հրամանները - գործադրելու համար:

(Շար.)

ՀԱՅԿ ՎԱՆԵՑԻ ՄԵՌ ՎԱՂԸ ԵՆՔ

Ինչպես հայտնի է, Հայկ Վանեցին մեռավ 1937 թ. հոկտեմբերի 31-ին, Մոսկվայում, ուր նա գնացել էր իր գրքերի հրատարակության գործով։ Հայկ Վանեցին մեռավ հանկարծամահ, սրտի կաթվածից։ Նա ընդամենը 47 տարեկան էր։

Հայկ Վանեցին ծնվել է 1890 թ. Վանում։ Նա ավարտել է Վանի ռեալական դպրոցը։ Ապա սովորել է Մոսկվայի համալսարանում։ Ուսումը ավարտելուց հետո նա վերադարձել է Վան, որտեղ ուսուցչություն է արել։ Հետո նորից գնացել է Մոսկվա։ Այնտեղ նա աշխատել է Ռուսաստանի ազգագրական թանգարանում։ Ապա նա վերադարձել է Հայաստան։ Այստեղ նա աշխատել է Գիտությունների ակադեմիայի Պատմության ինստիտուտում։ Հետո նա եղել է Գրականության և արվեստի ինստիտուտի գիտական քարտուղարը։ Վերջին տարիներին նա աշխատել է Հայկական հանրագիտարանում։

Հայկ Վանեցին գրել է մի շարք գրքեր։ Նրա գրքերից ամենահայտնին «Վանի պատմությունը» երկհատորյակն է։ Այդ գրքի առաջին հատորը լույս է տեսել 1936 թ., իսկ երկրորդ հատորը՝ 1937 թ.։ Հայկ Վանեցին գրել է նաև «Վանի ռեալական դպրոցի պատմությունը» գիրքը։ Այդ գրքի առաջին հատորը լույս է տեսել 1937 թ., իսկ երկրորդ հատորը՝ 1938 թ.։ Հայկ Վանեցին գրել է նաև «Վանի ռեալական դպրոցի պատմությունը» գիրքը։ Այդ գրքի առաջին հատորը լույս է տեսել 1937 թ., իսկ երկրորդ հատորը՝ 1938 թ.։

ցնել ոչ միայն Գերմանները, այլեւ Հունգարները, Ռուսերը, Ռումէնները եւ Սլովաքները: Մեր երկրին Գերմանացիները ունին բարձրադոյն, երկրորդական եւ արհեստագիտական վարժարաններ, համաձայն համեմատական օրէնքին: Ցաճախ այդ վարժարանները կ'անցնին օրէնքով սահմանուած համեմատութիւնը: Հանրապետութիւնը կ'երաշխաւորէ Գերմանացիներու մշակոյթին զարգացումը: Մենք իրաւունք ունինք յայտարարելու թէ ստեղծած ենք բազդատաբար ամէնէն կատարեալ օրէնքները փոքրամասնութեանց համար, եւ պիտի լրացնենք զանոնք: Մեզ կը զրպարտեն թէ ինչ որ կ'ընենք, հետեւանք է արտաքին ճնշումի: Կրնամ վճռապէս յայտարարել թէ ամէն անգամ որ օտար աղբիւրութիւն մը փորձած է խառնուիլ մեր ներքին գաղափականութեան, մենք երբեք տեղի չենք տուած: Եղրակացնելով, կ'ըսեմ.— ոչ մէկ միջազգային վերտանդ կը սպառնայ մեզի: Ընդհարման վտանգ չկայ մեր սահմաններուն վրայ: կացութիւնը կը թոյլատրէ եւ կը պահանջէ խաղաղ լուծում: 1937 դեկտեմբեր 16ին ըսինք թէ Չեխոսլովաքիա կազմակերպիչ առաքելութիւն մը ունի: Այդ առաքելութիւնը էական է կեդր. Եւրոպայի եւ ամբողջ Եւրոպայի համար եւ մենք պիտի կատարենք զայն:

*** Հիթլէր նոր ճառ մը խօսելով Պերլինի մէջ, առանց Չեխոսլովաքիոյ անունը տալու յայտարարեց թէ Գերմանիա չի կրնար հանդուրժել որ Գերմանացիները հարստահարուին իր սահմաններուն վրայ: Ցետոյ ըմբռնեցին կոչ մը ուղղեց ապրիլ 10ի քուէարկութեան առթիւ: «Մարտ 13ին ստեղծուեցաւ Մեծ Ծագոյն Գերմանիան, ապրիլ 10ը պիտի հաստատէ զայն: Ո՞ր Գերմանացին կամ Գերմանուհին պիտի մերժէ իր ձայնը»:

Գերմանիա կը տարածուի Դանուբի մէկ

Գերմանիոյ քաղաքական եւ առեւտրական շրջանակներուն մէջ մեծ հետաքրքրութիւն չարժեց մարաջախտ Կէօրինկի ճառին այն մասը, որ կը յայտնէր թէ նոր նաւահանգիստ մը պիտի չինուի Վիէննայի մէջ եւ ջրանցք մը պիտի բացուի Հռենոսէն Դանուբ: Տարակոյս չկայ թէ Աւստրիոյ կցումը պիտի նպաստէ աւելցնելու երթեւեկը Գերմանիոյ ներքին ջուրերուն մէջ: Հիթլէր որոշած է այլեւս չճանչնալ Դանուբի միջազգային յանձնաժողովը որ նշանակուած է վերապրլի դաշնագրով: Այդ պարագային, ամբողջովին գերմանական իշխանութեան կ'ենթարկուի Դանուբը՝ Ուլմէն մինչեւ Պրաթիսլաւա, ուր գետը կը հպի Չեխոսլովաքիոյ եւ կը մտնէ Հունգարիա: Ամէնէնպէս պիտի սկսի չինութիւնը ջրանցքներու ցանցին, միացնելու համար Հռենոսը եւ Դանուբը: Երբ լրանայ, Գերմանիա պիտի ունենայ ներքին ջրանցքներու ամենալայն ցանցը, ինչպէս եւ մարզու եւ ապրանքի փոխադրութեան ուղղակի ճամբան՝ Վիէննայէն Հռենոս:

*** Տոքթ. Մանիու, Ռումանիոյ դիւզացիական կուսակցութեան վարիչը, խօսելով Աւստրիոյ կցման վրայ, կ'առաջարկէ զինակցութիւնը Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հետ, հակազդելու համար գերմանական գերակշռութեան: Իր կարծիքով, Գերմանիա պիտի չգոհանայ Վերին Դանուբով, այլ պիտի փորձէ ձեռք անցընել դանուբեան դաշտին ցորենը եւ քարիւղը: Պուքրէշի «Քուրէնթուլ» թերթն ալ խմբագրական մը կը հրատարակէ, ուր կը չեշտուի թէ Գերմանիա անչուշտ պէտք ունի Ռումանիոյ քարիւղին եւ Դանուբի գետաբերանին:

Միւս կողմէ, խօսակցութիւններ տեղի կ'ունենան Ռումանիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ, մերձենալու համար:

Գերմանիոյ դիտումները Թուրքիոյ վրայ

Գրած էինք թէ Ֆօն Փափէն, Վիէննայի գերմանական դեսպանը, էնկիւրիի դեսպան պիտի նշանակուի: «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ Պոլսէն, մարտ 27 թուականով.—

Մեծ հետաքրքրութիւն չարժեցին Պերլինէն հասած այն լուրերը թէ Հէռ Ֆօն Փափէնը դեսպան պիտի նշանակուի Թուրքիոյ համար: Թրքական շրջանակներու մէջ կը զգան թէ այս անուանումը ճանաչումն է Թուրքիոյ յարաճուն կարեւորութեան՝ միջազգային գործերու մէջ: Միեւնոյն ատեն այդ պաշտօնը անվրիպելի ապացոյց մը կը համարուի թէ Գերմանիա կ'ուզէ նոր դարկ մը տալ իր քաղաքական եւ տնտեսական ծաւալման՝ Պալքաններու եւ Մօտաւոր Արեւելքի մէջ: Ծաւալման այս քաղաքականութիւնը, որ պատերազմէն առաջ ծանօթ էր իբրեւ «Տրանկ Նախ Օսթէն» (դէպի Արեւելք), լաւագոյն արտայայտիչ մը չէր կրնար ունենալ քան Հէռ Ֆօն Փափէնը: Հաւանաբար ան իր կարելին պիտի փորձէ, հակակշռելու համար անգլիական եւ խորհրդային ազդեցութիւնը Թուրքիոյ մէջ: Սակայն եւ այնպէս, բազմաթիւ ապացոյցներ տուած ըլլալով իր քաղաքական հաստնութեան եւ անկախութեան մասին, չատ ալ հաւանական չի նկատուիր որ Թուրքիա հաւանի դործիք դառնալ ուրիշ պետութիւններու փառասիրութեանց:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂԱՎ

ՅԱՆՐ ԽՌՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ծագեցան Ազեքսանդրիոյ դանագան մասերուն մէջ, կիրակի օր, նախորդ վարչապետ Նահաս փաշայի ժամանման առթիւ: Եօթանասուն հոգի վիրաւորուեցան, մասնաւորապէս քանի մը չափ ոստիկաններ, որոնց դէմ քարեր արձակած էին երիտասարդ ազգայնականներ:

Հիթլէր իր գրքին՝ («Իմ պայքարը») երկրորդ հատորը գրելու ձեռնարկած ըլլալով, պիտի լրացնէ յառաջիկայ աշնան:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷն կը հեռագրեն թէ երկուշաբթի օր հրոսախումբ մը յարձակեցաւ կաւքի մը վրայ որ վեց հոգի կը փոխադրէր: Զորս ուղեւորներ սպաննուեցան: Միեւնոյն օրը Զիթենեաց լերան մօտ գտնուեցան երկու դերման ուսանողներու դիակները: Վերջապէս Ռամլէի մօտ սպաննուեցաւ Վիլհելմա գաղութին պահապանը, Արաբ մը:

ՄՈՍԿՈՒԱՅի դինուորական պաշտօնաթերթը, «Քրասնայա Զվեզտա» (Կարմիր Աստղ), կը դանգատի թէ տակաւին մը ի վեր կարդապահութիւնը թուլցած է Սպիտակ Ռուսաստանի բանակին մէջ: Նոյն աղբիւրին համաձայն, կարեւոր զեղծում մը երեւան հանուած է Մոսկուայի մէջ: Դործավար Մորոզով կ'ամբաստանուի թէ անհատ առեւտրականներու կը ծախէր պահակազօրքին յատկացուած համազգեստներ եւ կօշիկներ:

ՄԵՔՍԻԿԱՅի քարիւղի հանքերուն ազգայնացման վրէժը լուծելու համար, Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը որոշեց դադրեցնել արծաթի դնումը, ինչ որ մեծ վնաս կը պատճառէ այդ փոքր երկրին: Մեքսիկայի արծաթի արտադրութիւնը 88 միլիոն ունկի էր 1937ին, այսինքն մօտ մէկ երրորդը աշխարհի արտադրութեան: Այս քանակութեան մօտ 60 միլիոնը կը դնէր Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը:

ՆԱՒԱՊԱՀ ՈՒԻԼՍընի մտերիմ խորհրդականը, դնդ. Հաուզ, որ մեծ դեր կատարած է հաշտութեան դաշնագիրներու խմբագրութեան ատեն, մեռաւ մարտ 28ին: Ծնած էր 1858ին:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԾ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՈ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՐ)
Tél. Trudaine 42—69
Ի'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Հեռաւորները ժամադրութեամբ:

Հ. Ց. Դ.

(Տեսած ենք)

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԼ ՔՈԼՈՆՊի «Ազատ» ճեմարանութեան ընդհ. ժողովը, ուրբաթ, 1 Ապրիլ, անիէռի ընկերվարականներուն ծանօթ ճեւաքատեղին: Օրակարգ՝ նախորդ ժողովին շարունակութիւնը:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ
Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԿՐԵՆՈՊԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Ա.յսօր, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին դպրոցի սրահին մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ «Հայ կեանքը դերը հանրային կեանքի մէջ»,
Դասախօսութենէն յետոյ թէյասեղան:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
Հ. Ց. Դ. ՍԷՆ ԺԷՌՕՄԻ «ՎՐԷԺ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
ՀՈՎՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ
Կը ներկայացուի Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆի
«ԱՆԴՐԱՆԻԿ»Ը ԵՒ ԶԱՒԵՇՏ ՄԸ
2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Պ. Մանուկ Գասպարեանի սրահին մէջ: Մուտք՝ ժողովրդական դիներով

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
Յաւաքկայ դասախօսութիւնը 31 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին իր կիզակէտեղին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Կը դասախօսէ հայերէն լեզուով. հայագէտ Ֆրանսացի Պ. FRÉDÉRIC FEYDIT, նիւթ՝ «Հեթում պատմիչ»:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ
Յաւաքկայ հաւաքոյթը տեղի պիտի ունենայ 30 Մարտ, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: Վիճաբանական մաս «Հայոց ազգային քաղաքականութիւնը անցեալ փորձերու նկատութեամբ», (շարունակութիւն նախորդ վիճաբանական հաւաքոյթին):

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ԼՄԻԼ ՉՕԼԱ սրահին մէջ
կը ներկայացուի
«ԱՆՁՆՈՒԷՐ ԸՆԿԵՐԸ կամ ԳԱՂՏՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆԸ»
Տոմսերու գիները՝ 6. 5 եւ 4 ֆրանք

ԱՆԺԷԼ ՖՕՐԹՈՒՆԱԹՕՒ
Նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ 31 մարտ, հինգշաբթի երեկոյ ժամը 21ին (դուռները կը բացուին 20.30ին):
Maison Gaveau, Salle des Quatuors, 45 — 47 rue de la Boëtie, մէթրօ Miromesnil:
Կը դաշնակահարէ հետորներ՝ Պախէն, Շուման, Շոբէնէն, Լիցտէն, Կոմիտաս վարդապետ, Բարխուդարեան եւն.:
Piano Gaveau! Մուտք 15, 10 եւ 5 ֆրանք:
Տոմսերը կը ծախուին Գրատուն Հրանտ Սամուէլ, 61, Mr. le Prince եւ կիրճէն:

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ
ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21ին մինչեւ լոյս
AERO - CLUB DE FRANCEի սրահին մէջ
6 Rue Gallilée (Metro Boissière)
7 հոգինոց Mixte Orchestre Argantine FREDERICO
Գարերու ընթացքին կ'երգէ M. MANDARINO: 10 ժամ անընդհատ պար, ծիծաղ, cotillon, անակնկալներ՝ M. AL. BERCA-ի PRINCESES-է VITALIS-է եւ շատ մը հայ եւ օտար արուեստագէտներու կողմէ: Ճոխ պիւֆէ պատրաստուած Restaurant «YAR»է, ժողովրդական դիներով:
Առանձին սրահ հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն:
Մուտք 10 ֆրանք

Մկատուական ցերեկոյթ
Հ. Մ. Ը. Մ.ի ՓԱՐԻԶԻ ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒԻՆ ԿՈՂՄԷ
3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը հինգ 2.30ին
ARTS ET METIERSի սրահին մէջ, 9 bis, Avenue d'Iéna, Փարիզ
մէթրօ Iéna, օթոպիւս B, իջնել Place d'Iéna
Կը մասնակցին ենթաշրջանիս բոլոր սկաուտ, գայլիկ եւ. կայտերը
Կը ցեմպրուի սկաուտական կեանքէ «ԿԱՐՄԻՐ ԹՈՒՉ» (պատկեր), «ԴՕԳՕՇ» (պատկեր), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻ ՄԸ (1 արար), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՄԸ ՀԱՄՏԱՏՈՒՄԸ (զաւեշտ 1 արար), չափական մարզանքներ, բուրգեր եւայլն:
Գեղարուեստական բաժին՝
«ՀԵՆԹԵՐՈՒ ԲԱՅԻՇԿԸ» (զաւեշտ 1 արար)
Տոմսերու գին.— Ա. կարգ 7.50, Բ. կարգ 5 ֆր.:
Տոմսերը կը գտնուին Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներուն մօտ, Գ. Քիւրքճեանի մօտ, 258 Rue St. Honoré, Paris, եւ նոյն օրը կաշէն:

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՀԱՅ ԱԱՓՐԻՋՆԵՐՈՒԻ ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
կիրակի, 3 Ապրիլ, երեկոեան ժամը 9ին
մինչեւ առաւօտ
SALLE DES INGENIEURS CIVILSի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
19 Rue Blanche, Metro Trinité եւ Blanche
Ներկայութեամբ Արհեստակցական կազմակերպութիւններու եւ մարմիններու ներկայացուցիչներուն, եւ մասնակցութեամբ հայ եւ օտար յայտնի արուեստագէտներու:
Ցուցադրութիւն կանանց մազերու վերջին նորաձեւութիւններու:
Cotillonներու եւ անուշահոտութիւններու բաշխում: Երգ, պար եւ զուարճութիւն մինչեւ առաւօտ: Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:
Տոմսերու համար դիմել հայ սափրիչներու խանութները, իսկ հանդէսի օրը կիշէն: Մուտք 10 ֆրանք:
Բոլոր հայ սափրիչները կրնան բերել եւ ցուցադրել իրենց մոտէլները:

ԳԱՑԻՔ ՏԵՍԻՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ԳՐԻԳՈՐ ՓԱՇԱՑԵԱՆ
ՎԻՐՈՒԲՈՑԾ-ԱՑԱՄՆԱԲՈՑԾ
Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Համալսարանէն
364 bis Rue de Vaugirard, Paris (15e)
Մէթրօ Porte de Versailles. Թել. Vaug. 52—06
Օթոպիւս AG. 33, 89
Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն օր ժամ 10էն 20
իսկ ուրբաթ եւ երկուշաբթի ժամը 10—15ր եւ ժամադրութեամբ

Alimentation «TRÉVISE»
Իր անմահական սուրճով
Café "HAREM"
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ
5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ
Ցաւացած ենք պուլկարական ընտիր ճեղքմակ պանիր եւ քաշքաշավալ, սուրբիական գինի եւ փէքմէզ,
ՄԵԾԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ՓՈՒՐԱՔԱՆԱՑ
Tél. Taitbout 40—63
30, Rue de Trévise Paris (9) Metro Cadet

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ խտացրած եւ անիսոնով պատրաստուած հայկական օղի ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ, ձկուցած արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'պահէ գիշերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք միայն ՐԱՓԸ ՏԻՒԶը որուն անուշ համ. կազդուրիչ եւ պարարտ յատկութիւնները ամէն տեղ ճանչցուած են:
Dalakupeian, 24 St. Lambert et 8 Suffres, Marseille

ՐԱՖՖԻ
Փարիզահայերու մէկ վայելուչ ճաշարանը
Տնօրինութեամբ Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆի
8, RUE MAUBEUGE Paris (9) Մէթրօ Cadet et le Peletier
Հոն պիտի գտնէք՝ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներ յարուստ ճաշացուցակ մը, ջնտրելի ժաքրութիւն եւ անթերի սպասարկութիւն, գոլսական օղի՝ եւ քաշքաշավալ, սուրիական գինի եւ փէքմէզ:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեզօծ եւ գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:
Գաւառներէն եղած պատպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճմտօրէն:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ՔՈՍԹԻՒՄ ԹԱՑՆԵՐՕՐ կարող կարուհիներ: Դիմել 51 Rue du Ca
«PARIS MODERNE»:

ԵՂԻՇԷ ԱՐՋՈՒՄԱՆԵԱՆ
ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
AMERICAIN LLOYD
48 rue de la République
Մարսէյլ, Tél. 6.47-22 եւ C.74-51
ORIENT LLOYD
7 rue Auber, Paris
Tél. Opéra 07-77 07-78
Նաւային բոլոր ընկերութիւններու ներկայացուցիչ:
Ցոմսակներ՝ ամէն տեղի համար: Հայ ճամբորդներու հատուկ ժամսաւոր գին: Ունինք Ցղձակիցներ աշխարհի ամէն կողմը
ՎԱՍՅԱՀԵԼԻ ՏՕՒՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ԷՄԷՐԵԱՆ
Maison E. CHARLES հիմնուած 1862
29 rue Mathis, Métro Crimée
Autobus: AJ, AV, CP, 52, 50/71 Tel. Botzaris 12—60
Կը ծախենք՝ գոհարեղէններ, ամէն տեսակ ժամացոյցներ մասնաւորներ եւն.: Նորոգութիւն ժամացոյցներու եւ գոհարեղէններու: Կը փնտնք՝ ըլլայինն, ոսկի, արծաթ եւ գոհարեղէններ նախապատուար գիներով:
Մի մոռնաք որ վստահելի ձեռքէ գնուած ոսկեզօծ եւ գոհարեղէններն անփոփոխ կը պահեն իրենց արժէքը:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
Սէնթ Անթուան (Մարսէյլ) «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէն իր բոլոր ընկերներու կողմէ ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկ. Գրիգոր Միւճէրէեանի եւ իր պարագաններուն իրենց ազգականուհի Տիկին ՀԱՑԿԱՆՈՒՇ ՄԵԼՔՈՆեանի դառնադէպ մահուան առթիւ:

Հ. Ց. Դ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ
Դայրին (Մանչուքուս) Միրտիչ Շաբաթեան կը նուիրէ 40 ֆրանք:

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ԱՆԻԷՒԻ ՄԷՋ
Անիէսի Կրթական Վարչութեան 3 Ապրիլի թէյասեղանը որ տեղի պիտի ունենար 41 Rue Scheurer Kestnerի սրբարանը, տեղի անյարմարութեան պատճառաւ փոխադրուած է ընկերվարականներու սրահը, 149 bis— Ave. d'Argenteuil — Asnière:

Խմբագրատուն կը հրաւիրէ ընկեր Ղազարոս Գալաքեանի

Վ. ԻԶԳԱԼԱՑԵԱՆ
ՓՈՐՁԱԳԷՏ - ՀԱՄԱՐԱԿԱՏ
Հաշիւներու արձանագրութիւն եւ տուրքերու յայտարարութիւն եւ ծերու հետապնդում:
Մեքենագրութիւն եւ բազմացուցիչ (duplicateur)
Ընդունելութեան ժամեր.— Երկ. չորեքշաբթի, Շաբաթ եւ Հինգշ. ժամը 5էն 7, 18, Cité Trévise, Cadet:
Երեքշաբթի, Ուրբաթ եւ Շաբ. ժամը 5էն 7, 9, Rue Jouye-Rouve, մէթրօ Belleville եւ Pyrénées
Հեռաձայն Mel. 50—09:

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Dameme, PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԼՈՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.— ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄՍԵԱՑ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
31
ՄԱՐՏ
JEUDI
31 MARS
1938

ԺԴ ՏԱՐԻ — 14e Année No. 3693

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԲ ՀԶՕՐՆԵՐՆ ԱԼ Կ'ԱՆՁՐԿԻՆ...

Պահելով բոլոր համեմատութիւնները, չէ՞ք ընդունիր թէ մասնաւորապէս Եթովպիոյ եւ Աւստրիոյ գլխուն պայթած փոթորիկները քիչ մը չատ կը յիշեցնեն մեր սեփական պատմութիւնը : Թերեւս բան մըն ալ աւելի :

Եւ դեռ կայ Չեխոսլովաքիան, նորազատ երկիր մը, որ հրաբխի վրայ նստած, խորասէզ կը մտատանջուի : Հակառակ իր խոհեմութեան, հանդիսաւոր դաշնագիրներուն եւ նորանոր հաստատիքներու : Ահաւասիկ արդէն ոտքի ելած են այս նորահաս ազատ պետութեան չորս գլխաւոր ժողովուրդները եւ ինքնավարութիւն կը պահանջեն : Ոչ թէ դուրսէն, յեղափոխական կոմիտէներու միջոցաւ, այլ բուն իսկ խորհրդարանի ամպիոնէն ...

Տակաւին տասնըհինգ օր անցած է Աւստրիոյ կցումէն ի վեր : Դեռ երէկ էր որ Ֆրանսական կառավարութիւնը կրկնեց իր յանձնառութիւնները՝ զինուորական աջակցութեան մասին. անգլիական ալ երկդիմի խօսքեր արտասանեց : Եւ Չեխերը պահ մը մխիթարուեցան, թէեւ առանց ոտքերը գետնէն կտրելու, ինչպէս ձենք :

Եւ սակայն, կարծես իրարու հետեւանք այդ հաւաստիքներուն, Չեխոսլովաքիոյ գերման կուսակցութիւնները միացան եւ կազմեցին մէկ ճակատ : Եռեւէն հասան Սլովաքները, յետոյ Լեհերը, յետոյ Հունգարները : Իսկ դուրսէն, գերմանական մամուլն ալ չարուկ իւղ կը լեցնէ կրակին վրայ : Միւս կողմէ, նոյն ինքն Հիթլէր միշտ կը յիշեցնէ թէ երբեք պիտի չհանդուրժէ որ հարստահարուին սահմանէն դուրս մնացած Գերմանները :

Գիտէք թէ ի՛նչ կը նշանակէ այս : Մանաւանդ Աւստրիոյ կցումէն վերջը :

Այս երկիրն ալ, որ ունի 140,000 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն եւ 14·726·000 բնակիչ, ստեղծագործութիւնն է մեծ պատերազմի յաղթականներուն, որոնք կռուեր էին փոքր ժողովուրդներու ազատութեան համար... Երկրին բնակչութեան մեծամասնութիւնը կը կազմեն, անշուշտ, Չեխոսլովաքները, 8 — 9 միլիոն : Ճետոյ կուգան Գերմանները՝ 3·500·000, Հունգարները՝ մօտ 800·000, Ռութէնները՝ 480—500·000, Լեհերը՝ 80·000, Հրեաները՝ 180 — 190·000 եւն. : Կան նաեւ 250·000 օտարականներ, համաձայն անդ - լիական վիճակագրութեան մը :

Պետութեան արտաքին սահմանները այնպէս են գծուած, որ պաշտպանութիւնը չափազանց դժուար կը թուի : Իսկ հիմա որ Աւստրիան եւս լուծուեցաւ գերմանական հնոցին մէջ, տասնապատիկ աւելի վտանգուած են ճակատները : Երկիրը պաշարուած է գերմանական թումբերով , եւ բնականաբար չի կրնար վստահիլ իր սեփական ուժերուն, եթէ հարեւանը ուղէ անակնկալ մը սարքել : Դեռ ուրիշ խնդիր որ, միւս հարեւաններն ալ այնքան բարեացակամ չեն (Լեհաստան եւ Հունգարիա) :

Արդ, որո՞ւ ապաւինի այս բազմացեղ պետութիւնը — տեսակ մը մանրանկարը նախկին Աւստրիա - Հունգարիոյ — երբ հզօրներն անգամ կ'անճրկին, չուզելով «իրենց մատները այրել կրակին մէջ»...

×

Կեդր. Եւրոպայի դէպքերը մտահոգութեան մատնած են նաեւ Թուրքիան : «Ճիւմհուրիյէթ»ի խմբագրապետը՝ Եունուս Նատի կը գրէ.

— « Գերմանական միութիւնը մինչեւ Դանուբի աւազանը իջած ըլլալով, գերմանեւսլաւ պայքարի խնդիրը կրկին կ'արծարծուի, հիմնէն շատ աւելի կենդանի շարժումներու հաւանականութիւններով : Այս հաւանականութիւնները այնճան ծայրայեղ նպատակներ կը հետապնդեն, որ մեր գրիչը կը զզուենք անոնց սահմանը ճշդելէ : Չեխոսլովաքիա՝ այս հաւանականութեանց միայն մէկ փոքր մասն է» (14 մարտ) :

— « Այս պայմաններու մէջ, աւստրեգերման միացումը միաժամանակ կը զուգադիպի ուժերու հաւասարակշռութեան ընդհանուր փլուզումի մը : Մեր կարծիքով, Աւստրիոյ հետ ամբողջ Եւրոպան փլած կարելի է նկատել : Նայինք թէ Եւրոպա ինչպէ՞ս պիտի կառուցուի ի նորոյ : Աւստրեհունգար միացումը բնականոն կացութիւն մըն է· բայց անոր ետեւէն գալիք նոր հաւանականութիւնները այնքան արտակարգ կացութիւններ կը պարզեն, որ ամէն մարդ կը չուարեցնեն Եւրոպայի մէջ : Ոչ ոք այսքան կարեւութիւնները հաշուի առած էր գործին այս մասը, որովհետեւ ոչ ոք տեսած էր անոր ունենալիք հետեւանքին ծանրութիւնը : Կացութեան առաջիկայ զարգացման ձեւերուն առջեւ՝ երկրորդական նշանակութիւն կը մնայ Աւստրիոյ կցումը » :

Թուրք երեսփոխան - հրապարակագրին տղան ալ իր կարգին խմբագրական մը նուիրելով նոյն հարցերուն, չատ աւելի բաց կը խօսի .

— « Մոռնալու չէ որ պատերազմի տեսակէտով իրենց ուժերու զեղջացուցութեանը շատ հաւատացող պետութիւնները շատ գէշ խաբուած են եւ կրնան խաբուիլ : Մասնաւորաբար աշխարհակալ ազգմասէրները, որոնց արժէք չեն տար ուրիշներու իրաւունքն - ուն ու գոյութեան, կրնայ պատահիլ որ, Տիմիտր բրինձ վրան - տելու գացած առեն, գրկուին նոյնիսկ առնի ճաւարէն» :

— « Նկատի ունենալով կայծակի արագութիւնը, որով Ֆրանսոյի ուժերը վերջերս գրաւեցին Սպանիան վերէն վար, կը խորհիմ ձիպրալթարի մասին : Անդին կայ Միջերկրականը : Արդեօք հիւսիսայինն Ափրիկէ՞ն : Ամբողջ աշխարհ իրաւունք ունի մտատանջուելու » :

Ուրեմն կը ճարճատի՞, կը փլի՞ Եւրոպան, մտահոգութեան մատնելով յաղթականներուն վերջին յաղթականն ալ, Թուրքիան : Մենք այս ողբերը լսեցինք, երբ ուրիշ փոքր ժողովուրդներ կը խեղդուէին արեան մէջ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼԵՌՆ ՊԼՈՒՄ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻ՛ՒՆ ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋԷ

Գործադուլի տագնապը կը լուծուի

Կառավարութիւնը վաղը, ուրբաթ, երեսփ. ժողովին կը ներկայացնէ իր եզմտական օրինագիծները, որոնց քննութիւնը պիտի սկսի յաջորդ օրը, չաբաթ : Այս առթիւ աշակողմեան թերթերը կը գրեն թէ ծանր գժուարութիւններ կը սպառնան գահլեհին եւ թէ Լէոն Պլում որոշ լիազօրութիւններ պիտի պահանջէ, ինչ որ կրնայ աւելի բարդացնել կացութիւնը : Մեեւնոյն առեն կ'ըսեն թէ արմատականները չատ ալ տրամադիր չեն ամէն գնով ուժ տալու գահլեհին ծրագրած քաղաքականութեան :

Այսօր, հինգշաբթի, նախարարական խորհուրդը բացառիկ նիստ կը դումարէ, վերջնական ձեւ տալու համար օրինագիծներուն : Կառավարութիւնը առաջարկած է որ երեսփ. ժողովը եւ Մերակոյսը համաձայնին չաբաթ եւ կիրակի, սակարանին փակման միջոցին : Այս պայմանաժամը չատ կարճ համարուելով, երեսփ. ժողովին արմատական խմբակցութեան նախագահը անմիջապէս ներկայացաւ Պ. Լէոն Պլումի եւ լուսաբանութիւններ խնդրեց : Ասոնք կցութեանց մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին, բայց կ'ըսուի թէ վարչապետը պատ ձգած է արմատականները, իրենց նախընտրած դիրքը բռնելու : Եթէ արմատական նախարարները չեն կրնար առանց վերապահութեան ընդունիլ իր ծրագիրները, պատ են առանձին խորհրդակցելու : Ամէն պարագայի մէջ, վարչապետը վճռած է խորհրդարանին ներկայանալ, ինչպէս ըրաւ Պ. Շոթան, ճառ մը խօսելով եւ քաշուելով : Լէոն Պլում կ'ուզէ մանրամասնօրէն պարզել երկրին եզմտական կացութիւնը : Իր կարծիքով, մինչեւ հիմա պատրաստուած բոլոր նախահաշիւները կեղծ են («Մաթէն») : Սովորական եւ արտակարգ ծախքերը զոցելու համար — առանց փոխառութեան դիմելու — հարկ է տարեկան 30 միլիառ ֆրանք ճարել : Ի՞նչպէս, — Տուրքերը կրկնապատկելով, նոր հարկեր աւելցնելով չարժուն առացուածքներու եւ ժառանգութեանց վրայ եւն. : Այս պայմաններուն մէջ, վարչապետը անհրաժեշտ կը դանէ մասնաւոր լիազօրութիւններ պահանջել որոշ կէտերու համար :

**** Մետաղագործական հաստատութեանց գործադուլը վերջացած կը համարուէր երէկ, եւ առկախ կը մնար միայն աշխատավարձի խնդիրը :*

Բանուորական պատուիրակութիւնները վարչապետին ներկայացուցած են ծրագիր մը, որուն համաձայն կարելի պիտի ըլլայ հարիւրին 10 — 30 նուազեցնել մետաղագործական եւ օդանաւային հաստատութեանց արտադրութեան արժէքները : Բանուորները կը պահանջեն 7 առ հարիւր յաւելում : Կառավարութիւնը կը խորհի այս հարցն ալ կարգադրել, գէթ - իրաւարար մը նշանակելով : Ֆէրրօմօ հաստատութեան բանուորները վերսկան աշխատանքը, պարսկելով արհեստանոցները :

Մետաղագործական հաստատութեանց խմբակցութիւնը, որ կը ներկայացնէ 3200 գործարաններ՝ 280.000 բանուորներով, ընդհ. ժողով գումարեց առջի օր եւ յայտարարութիւն մը փակցուց պատերուն վրայ : Ցայտարարութիւնը բողոքելով գործադուլի բռնութեանց դէմ, կ'ըսէ թէ իրենք երբեք չեն ժխտած հաւաքական պայմանագրութիւնները, թէ կը մերժեն որ եւ է պատասխանատուութիւն ստանձնել ապրուստի նոր սղութեան մասին եւ կ'եղրակացնեն .— « Ամէն տեսակ վտանգներ որ կը սպառնան Ֆրանսայի, աւելի քան երբեք կը պահանջեն որ դասակարգային պայքարի գաղափարը տեղի հաստատուի հաշտութիւն մոլեգին աշխատանքով : Այսպէս միայն կարելի է փրկել երկիրը » :

**** Աւեւտրական սենեակներու նախագահներն ալ խորհրդակցելով, կոչ մը ուղղեցին հանրապետութեան նախագահին, ծերակոյտին, երեսփ. ժողովին եւ վարչապետին : Կոչը պարզելով տնտեսական տաղնապին հետեւանքները եւ արտադրութեանց նուազումը, ինչպէս եւ ներքին ու արտաքին վտանգներ, կը պահանջէ անմիջապէս ձեռնարկել ազգային վերակազմութեան :*

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՅ ԲՈԼՈՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ ԻՆՔՆՈՐԻՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԲԵՄԵՆ

Երեքշաբթի օր չափազանց ուշադրաւ դէպքեր պատահեցան Չեխոսլովաքիոյ երեսփ. ժողովին եւ ծերակոյտին մէջ, անշուշտ իրբեւ հետեւանք արտաքին ներընչումներու :

Երեսփ. ժողովին մէջ, գերմանական խմբակցութեան երեսփոխաններէն Քունզ յայտարարութիւն մը կարդաց, որ կ'ըսէ .

— « Չեզի, Չեխերուդ համար, բոլոր Գերմաններու միացման իրականացումը պէտք է գործի մղէ ձեզ· բայց մենք մինչեւ հիմա չլսեցինք ձայն մը որ ապացուցանէ թէ կ'ըմբռնէք այս պարագան : Դուք ձեր կռնակը տուած վերսայլի դաշնագրով հաստատուած կարգուսարքին, որ կը ձգտէր գերման ժողովուրդը նուաստացնել բովանդակ աշխարհի մէջ, կարելի եւ բանաւոր նկատեցիք այս երկրին մէջ տեղծել յափշտակութեան դրութիւն մը : Մենք կ'ուզենք քանդել այդ դրութիւնը : Վերսայլի դաշնագրով հաստատուած կարգուսարքը, որ հիմնուած է խաբէութեան եւ գերման ժողովուրդին իրաւունքներու ժխտումին վրայ, տեղի տուաւ իրական նոր կազմակերպութեան մը առջեւ : Չեզմէ շատ աւելի զօրաւոր պետութիւններ հարկադրուեցան ընդունիլ այդ իրականութիւնը եւ տրամաբանական եղրակացութեան յանգիլ : Կը թուի թէ միայն դուք էք որ կը կարծէք թէ պարտաւոր չէք նկատի առնել այս բարեշրջումը : Մինչեւ հիմա հետապնդուած ազգայնական քաղաքականութիւնը խաղաղութիւն չբերաւ երկրին, այլ վնասեց պետութեան եւ տառապանքներ պատճառեց մեզի : Դուք ուրիշ ելք չունիք եթէ ոչ հրաժարիլ այդ քաղաքականութենէն : Գերմանական հարցին լուծման պայմաններէն մէկն է նոր ընտրութիւններ կազմակերպել : Մի կասկածիք թէ միայն գերմանական հարցին հիմնական եւ արի լուծումը կրնայ ներքին եւ արտաքին խաղաղութիւն պարգեւել պետութեան» :

Չեխ երեսփոխանները կ'ընդմիջէին, այս յայտարարութեան առթիւ, որ միեւնոյն օրը կարգացուեցաւ նաեւ ծերակոյտին մէջ : Այս վերջին ընթերցումը հազիւ սկսած , չեխ ծերակուտականները առին քալեցին :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

125 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

Կը սիրէ՞ք դեղնած թուղթեր պրպտել,— թերթ կամ գիրք :

Սիրտս նեղ, միտքս անհանգարտ, առջի օր իմ գիտցիս նետեցի Հր· Սամուէլ գրատունը, եւ սկսայ հին գիրեր ճանկել այս դարակէն, այն դարակէն :

Եւ, բոլորովին պատահաբար, ձեռքիս տակ ինկաւ թանկագին հատոր մը,— « Դիտակ Բիւզանդեան » :

Գրոց - բրոցները գիտեմ անշուշտ· — հայկական մամուլի առաջին փորձերէն մէկն էր « Դիտակ Բիւզանդեան »ը, որ կը հրատարակուէր Վենետիկի մէջ, **1813**ին,— ճիշդ **125** տարի առաջ :

Որքան արտայայտիչ է անունին կցուած բացատրութիւնն ալ·

— « Պատմութիւն բաղաքական ու ռազմական, բանասիրական ու եկեղեցական դիպուածներու, որ հին - մըկվան ատեններս կ'ըլլան աշխրհիս վրայ » :

— «Ամէն տասնըհինգ օրը հեղ մը կը տպվի» :

Խմբագիրը՝ Հ· Մատաթիա վրդ· Փիւսկիւլճեան կոստանդնուպոլսցի : Հրատարակութիւն՝ Արշարունեաց ընկերութեան :

Առաջին թիւին մէջ, բաղաքական յուներուն կը յաջորդէ «բանասիրական» մը, որ մօտաւորապէս կը համապատասխանէ մեր այսօրուան խմբագրականներուն :

Վարդապետը աւետելով Արշարունեաց ընկերութեան կազմութիւնը՝ պիտոյ մէջ, **40 — 45** անդամներով, կը պատմէ թէ «մէջերնիս մէկը առտուր յորդորակ մը ըրաւ իր ընկերներուն » :

Ուրեմն, ընկերութիւն մը կազմեր են, եւ մէկն ալ ճառ խօսեր է :

Քանի մը հատուածներ ընդօրինակեմ, դուք դատեցէք թէ բան մը փոխուա՞ծ է երէկուան եւ այսօրուան ճառերուն եւ հոգերուն միջեւ,— **125** տարի վերջը :

— « Ո՛վ ազգասէրք,

« Ինչո՞ւ կեցեր մէկ դինխս մէկալ դինխս առանկ անբանի պէս կը նայիք, ինչո՞ւ չենք ուզեր արձնալ, կլլել տեսնալ ի՞նչ են ըրեր հին ազգերը, ի՞նչ կ'ընեն կոր հիմակուան ազգերը, ի՞նչ մենծ գործքեր՝ ի՞նչ հրաշալի բաներ, որ միշտ հետզհետէ անպակաս մեզ կը ցցնեն » :

Այս առթիւ թերթը կը յիշէ գիտութեան եւ հայրենասիրութեան փաստեր՝ հին Աթենէոնէն եւ Հռոմէն·

... « Մեր ազգին մէջն ալ հին ատենը քանի որ միաբանութիւնը, հայրենասիրութիւնը պակաս չէր նէ, մեծամեծ գործքեր տեսան : Բայց ի՞նչ շահ, որ քիչ քիչ պակսելով՝ ինչման ատ օրս անունն ալ չմնաց· ինչ ըլլալն ալ չիյտենք· միաբերնուս ալ չենք անցուներ· ասանկ եկեր, ասանկ կ'երթանք· Ինչո՞ւ ազգիս օգուտ մը չբերած երթամ ոչի ըսելու չե՞նք մի : Ամա ըսես, մենք աչխարհական, տուն տեղի տէր, ուսումնական չենք, ձեռնխս գրիչ չունինք, ի՛նչ օգուտ կրնանք ազգին ընել· փէք ազգէ կրնանք ընել՝ թէ որ մտմտանք նէ մեղի ընկածը ընելու : Եւ թէպէտ օգուտ ընող չըլլար նոյնպէս կը մեռնի կ'երթայ· ամա միայն ատ զանազանութիւնով՝ որ մէկին մեռած առենը անունն ալ մէկտեղ կը մեռնի, բայց մէկալին յաւիտեան չի մեռնիր» :

Նոյնյ մը չա՞րժեր այս ճառը, այնճան պարզունակ եւ սրտառուչ : Լեզուն ալ իրբեւ համեմ :

Վ.Ա.Հէ

19 ՆՈՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐԱԽՈՒՆՆԵՐ ԵՒ ԴԱՏԵՐ
Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ամերիկեան Հավասի թղթակիցը կը հեռագրէ Մոսկուայէն, մարտ 29 թուականով .—

1938 մարտ 12ին, ճիշդ այն օրը երբ Մոսկուայի մէջ մահուան կը դատապարտէին Պուխարին եւ իր 17 ընկերները, Խ· Միութեան զինուորական Գերագոյն Առաջնին չորքուն բաժինը դռնփակ նիստ գումարելով Ամա Աթայի մէջ, (մայրաքաղաք Ղազախստանի), մահուան կը դատապարտէր 19 «ազգային - ֆաշականներ, Թրոցքիականներ եւ Պուխարինեականներ», որոնց գլուխը կը գտնուէին Կուլուբեասով՝ նախկին վարչապետ Ղազախստանի, Խսխարայեւ՝ նախկին փոխ - վարչապետ եւ նախկին դատախազ, Սատվոքասով՝ նախկին քարտուղար կեդր· կոմիտէի : Դատապարտեալները իրենք զիրենք յանցաւոր համարած էին իրբեւ հայրենադաւ, իրբեւ անձատական, իրբեւ վնասարար, իրբեւ լրտես եւն. :

« Քաղաքատանկայա Փրավտա» մարտ 22ի թիւով հաղորդեց թէ մահաչվճիռը գործադրուած է :

*** Գործավարներու խորհուրդը (կառավարութիւն) կը յայտարարէ թէ Հիւսիսային շրջանի ծովային հաղորդակցութեանց վարչութիւնը, որուն պետն է ակադեմական Օթթօ Շմիտ եւ որուն դեկավարութեամբ կազմակերպուեցաւ Հիւսիսային Բեւեռի օդանաւային արշաւը (Փափանին), բաւարար աչխատանք չէ կատարած 1937ին : Մինչեւ ապրիլ 15 ժամանակ տրուած է, իր ծրագիրը ներկայացնելու համար, որպէսզի դարմանուին անցեալ սխալները : Այս առթիւ հրատարակուած դեկոյցը կ'ըսէ .— « Ժողովրդական գործավարներու խորհուրդը կը կարծէ թէ պատահական չէ որ փոխադրանաւերու կէսը եւ գրեթէ բոլոր սառնարեկ նաւերը սառոյցներու մէջ խրեցան, հետեւաբար վտանգուեցան :

Այդ շրջանին հարկ եղած է միջոցներ ձեռք առնել, փրկելու համար 800 հոգի, որոնք սառոյցներու մէջ մնացած էին : Այս բոլորէն կը հետեւի թէ Փրոֆ· Շմիտ եւս, որ այնքան խանդավառութեամբ կը փառաբանուէր դեռ վերջերս, ինկած է սեւ ցանկին մէջ, թէեւ դեռ դատի չէ քաչուած : Մոսկուայի վերջին դատավարութեան առեն, Շմիտի օգնականը՝ Բեռզմինով եւս մատնանշուեցաւ իրբեւ դաւադիր :

*** Կը հաստատուի նախկին ընդհ· դատախազին՝ Կրիլենկոյի բանտարկութիւնը :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ վախճատականներու պաշտպանութեան համար կոչ մը ուղղած էր Մ· Նահանգներու կառավարութիւնը, 19 պետութեանց : Իտալական կառավարութիւնը մերժեց մասնակցիլ այս ձեռնարկին, չուզելով տարաձայնիլ Գերմանիայէն, Աւստրիայէն եւ ուրիշ երկիրներէ : Նպաստաւոր պատասխան տուած են Ֆրանսա, Պերժիա, Շուէյտ եւ Հարաւ· Ամերիկայի պետութիւններէն եօթը :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՃԱՓՈՆ առաջարկեցին դնել Մեքսիկայի քարիւղի հանքերը, որոնք ազգայնացուած են : Մեքսիկա մերժեց :

ՀՌՈՄԻ անգլիական դեսպանը նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ : Երկու պետութիւնները կը ջանան ընդհանուր համաձայնութեան մը յանգիլ մինչեւ Զաթիկ :

ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ ԵՒ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վերջին ընդհ. պատերազմի ծագման եւ պատճառներու չուրջ եղած բազմաթիւ հրատարակութիւնները անվիճելի կերպով կը հաստատեն որ պատերազմը կանխատեսուած էր եւ անխուսափելի նկատուած բոլոր եւր.պետութիւններուն կողմէ, 1914էն դոնէ քանի մը տարի առաջ: Մենք էինք միայն որ չէինք զուշակած եւ չէինք կրցած ըմբռնել պատերազմին գալուստը եւ անոր ստանալիք հանգամանքը: Մեր այս կարճատեսութիւնը եւ անփութութիւնը հիմնական պատճառներէն մէկը եղաւ, պատերազմէն այսքան կոտորակուած եւ ուժասպառ դուրս գալուն:

Անցեալ դէպքերու մասին այսչափ մը գոնէ կարծիք մը յայտնելը կարեւոր է, որովհետեւ դէպքերը դիտելու եւ անոնց մասին գաղափար մը կազմելու ձեւէն կախում ունի ի վերջոյ որուելիք որեւէ որոշում եւ կատարուելիք որեւէ աշխատանք:

Այս օրերուն նոյնքան սաստկութեամբ դրուած է մեր ժողովուրդին առջեւ միջազգային դէպքերը դնատեւելու անհրաժեշտութիւնը: Պէտք է յստակ կարծիք մը կազմել թէ ի՞նչ ուղղութեամբ պիտի ընթանան պետութիւններու այժմու ձգտուած յարաբերութիւնները, կարելի պիտի ըլլա՞յ խաղաղ լուծում մը գտնել չահերու եւ ազդեցութեանց արդի անդնդային պարագային, պատերազմը անխուսափելի՞ է թէ չէ: Այս հարցումին տակաւին մեր պատասխանէն կախում ունի մեր ընելիքին ճշդումը, հետեւաբար անհրաժեշտ է որ որեւէլիք պատասխանը արդիւնքը չըլլայ դէպքերու մակերեսային քննութեան, եւ ոչ ալ դուրնաւորուած ըլլայ անհատական սրամտդրութիւններով եւ մարզարէութիւններով: Լուրջ պատասխան մը հնարաւոր է միայն լաւ յարաբերութիւններով ստացուած ճշդիւտ տեղեկութիւններու վրայ: Մեր իրականութեան մէջ ալ ամէնէն չատ պակսածը տեղեկութիւններ ստանալու եւ յարաբերութիւններ ստեղծելու գործն է: Երեւի բուն արժէքով չենք կրցած ըմբռնել այս աշխատանքին խորհրդաւորութիւնը, անոր կազմակերպուած ձեւը չենք տեսներ մեր մէջ: Մեր ունեցած բոլոր տեղեկութիւնները պատահական աղբիւրներէն են, թերթերէն են առաւելապէս, հետեւաբար կրնան եւ ճիշդ չըլլալ: Վիճելի կամ կասկածելի լուրերով կարելի չէ ճիշդ դատումներ ընել եւ լաւ որոշում տալ: Ճիշդ տեսնելու կարողութիւնը քաղաքական մարդէն պահանջուած առաջին արժանիքն է: Ճիշդ տեսնելու համար են առաւելապէս բոլոր դեսպանութիւնները, հիւպատոսութիւնները, լրտեսական կազմակերպութիւնները պետութիւններուն: Զորս պատի մէջ խոկալով, խորհրդածելով կամ վիճելով կարելի չէ քաղաքական որոշում տալ: Դուրսի դէպքերն են, արտաքին ուժերու դասաւորումներն են որ կը մղեն նաեւ ճշդելու քու դիրքը: Ոյժերու նուազագոյն վատնումով եւ վնասով առաւելագոյն չահը ձեռք բերելու արհեստն է քաղաքականութիւնը, հետեւաբար զայն կարելի է գործածել դուրսի ոյժերու դիրքը լաւ ճշդելով միայն:

Մեր պայմաններու մէջ անկարելի է թերեւս իրականացնել յարաբերական գործերով զբաղող լաւ կազմակերպութիւն մը: Այդ թերին մասամբ կարելի է լրացնել, եթէ իւրաքանչիւր Հայ գիտակցի որ ինքը բարոյական պարտականութիւնն ունի իր ստացած տեղեկութիւններն հաղորդելու մեր քաղաքական ճակատագրով զբաղող կազմակերպութիւններուն եւ անհատներուն:

Այս միջանկեալ բացատրութիւններէն վերջ, փորձենք պատասխան մը տալ վերը դրուած հարցին:

Անվիճելի կը թուի որ նոր պատերազմ մը մխալին պէս ընդհանուր պիտի ըլլայ, ուրեմն մեր պատասխանը չի կրնար տարբեր ըլլալ միւս ժողովուրդներու տալիքէն: Եթէ աչքի առաջ ունենանք բոլոր պետութիւններու կազմակերպութեան ձեւը, կը տեսնենք որ պատերազմական նախապարութեան հիմնական մասը, առանցքը նոյնիսկ կը կազմէ պետական մեքենային: Այս ձեւը կը բխի այն ընդհանուր ըմբռնումէն որու համաձայն, ինչպէս անցեալին նոյնպէս ապագային համար, պատերազմը անխուսափելի միջոցը կը նկատուի, վերջին պահուն, լուծելու պետութիւններու միջեւ եղած վէճերը: Պետութիւններու ծագումէն մինչեւ այսօր տիրող մտածման այս ձեւը չէ անշուշտ որ այսօրուան կացութիւնը կը յատկանշէ: Պատերազմը հրէշային եւ բարբարոս նկատող մտայնութիւնն ալ չէ պետութիւններու յարաբերութիւնը ճշդող նկարագիրը: Իրականութիւնը այն է որ այսօր կան պատերազմող եւ չողղող պետութիւններ: Եւ որովհետեւ ուզողի մը արարքը բաւական է պատերազմը յառաջ բերելու, հակառակ չուզողներու կամքին, ուրեմն հաւանական է ու կարելի:

Շատ պարզ է որ պատերազմի կողմնակիցները «պատերազմ պատերազմի համար» նշանաբանով չէ որ կ'առաջնորդուին: Իրենք զիրենք անհրաւասած եւ զրկուած նկատող պետութիւններն են, որոնք սպառած կը նկատեն բոլոր տարբեր տեսակի միջոցները, իրենց պահանջները իրականացնելու համար ու պատերազմը կը նկատեն միակ ու վերջնական միջոցը՝ արժեցնելու իրենց իրաւունքները: Անվիճելի է որ կան այս համոզման եկած պետութիւններ այսօր թէ Եւրոպայի եւ թէ Ասիոյ մէջ: Այս վերջին երկրամասին մէջ արդէն կատարուած է ժեսքը եւ եթէ կ'ուշանայ տակաւին Եւրոպայի մէջ, պատճառը այն է որ պատրաստութիւնը չէ լրացած: Կարելի է մը ատածել թերեւս որ պատերազմ ընելու սպառնալիքը միայն բաւարար կ'ըլլայ կորզադրելու չատ մը վիճելի խնդիրներ ու մարդկութեան կը խնայուի այդ ահաւոր չարիքը: Շատ տեսնուած են պատմութեան մէջ միայն սպառնալիքով կարգադրուած խնդիրներ: Բայց պարագան նոյնը չէ հիմա: Պետութիւններու միջեւ դրուած հարցերու արժէքն ու կարեւորութիւնը թոյլ կուտան կարծելու որ ներկայացուած այդ խնդիրները չեն կրնար լուծուիլ իրաւախոհութեամբ: Մինչեւ հիմա կատարուած փորձերն ալ, Ազգերու Դաշնակցութեան միջոցով, դիւանագիտական սովորական ճամբով կամ միջազգային խորհրդաժողովներով կը հաստատեն արդէն թէ արդի պետութիւնները իրենց կառուցուածքով, ձգտումներով, չահերով եւ հոգեբանութեամբ անընդունակ են իրենց պատկանած ժողովուրդներու յարաբերութիւնները հիմնաւորել փոխադարձ վստահութեան վրայ: Կարելի չէ եղած ժողովուրդներու չահերը հաշտեցնել, որովհետեւ չահը հոմանիչ դարձած է ընչաքաղցութեան, իր վայելքը ուրիշին զրկանքով աւելցնելու ազահութեան:

Շատ պետական մարդիկ ըսած են որ պատերազմը յաղթականի համար իսկ չահաւոր չէ: Ասիկա ըսողներուն եւ ասոր հաւատացողներուն համար անըմբռնելի պիտի ըլլար պատերազմը կարելի նկատել եւ պատրաստութիւնները տեսնել պատերազմի: Ուրեմն կան պատերազմը չահաւոր գործ ընդունող պետական ղեկավարներ: Շահաւոր ոչ թէ ժողովրդական զանգուածներու որոնք երբեք չեն օգտուած պատերազմներէ, այլ ամէն տղէի մէջ գտնուող այն խմբակներուն համար որոնք նիւթական եւ հեղինակութեան չահ կը տեսնեն եւ իսկապէս ալ կ'ունենան թէ յաղթելու եւ թէ յաղթուելու պարագային:

Պատերազմի անկարելիութեան մասին խօսող չկայ այլեւս, կան միայն յետադիման աշխատողներ: Բոլորին ներքին համոզումը այն է թէ ամխնեռու խնդիր է որ օրերու ալ կրնայ վերածուիլ, եթէ միջազգային արկածները այս ընթացքով չարունակուին: Կացութեան այս ըմբռնումէն պէտք է հանել եզրակացութիւններ, ինչպէս կ'ընեն միւս բոլոր ժողովուրդները: Պէտք է ընդօրինակենք զանոնք մեր միջոցներուն թոյլ տուած չափով:

Իրենց պատրաստութեան մէջ բոլորը կը ղեկավարուին քանի մը ընդհանուր սկզբունքներով եւ օգտակար է զանոնք երեւան հանել: Այդ սկզբունքներէն են.—

1. Որեւէ ժողովուրդ իր սեփական ոյժերուն միայն պէտք է վստահի իր դոյութիւնը եւ չահերը պաշտպանելու համար: Բարեկամութիւն եւ դինակցութիւն չեն կրնար ապահովութիւն ներշնչել. վտանգի ատեն կրնան բացակայիլ: Վտանգի պահուն միայն պետութիւնները կը ճշդեն իրենց դիրքը, անկախ իրենց յանձնառութիւններէն եւ խոստումներէն: Բարեկամը կամ դինակիցը կը մնայ իրրեւ այդպիսին, եթէ ճակատագրական պահուն չահ եւ օգուտ ունի:

2. Հակառակ խոստումներու անվստահելիութեան, որ եւ է ժողովուրդ կ'աշխատի կրցածին չափ չատ բարեկամներ ու դինակիցներ ունենալ, ոյժերու յարաբերութեանց մէջ աւելի կշիռ տալու համար իր քաղաքական դիրքին, մէտ կողմէ թշնամութեանց եւ յարձակումներու նուազ հրապուրիչ որս երեւնալու համար:

3. Իւրաքանչիւր ժողովուրդ կ'աշխատի պատրաստուիլ իր ոյժերու ամբողջութիւնը երեւան հանել, ոչ մի այն զուտ դինուորական եւ տնտեսական դեռնի վրայ, այլեւ բարոյական տրամադրութիւններու ուղղութեամբ:

Գաղափարական հարցեր, ընկերային խնդիրներ չատ փոքր եւ ճղճիմ կ'երեւին զալիք վտանգի մեծութեան հետ բաղդատելով: Կարգ մը պետութիւններու մէջ արդէն մէկ կազմակերպութիւն միայն գոյութիւն ունի, ուրիշ տեղեր կան կուսակցութիւններ, ակզբունքներու եւ տեսակէտներու տարբերութիւններ, բայց պայքարի եւ վճռի թնոյթը անոնց միջեւ հիմնապէս փոխուած է: Դուրսին հանդէպ մտահոգութեամբ անընդունակ կ'ըլլան իրենց ներքին հակադրութիւնները չարունակել, ոյժերը կը միանան ընդհանուր թշնամիին դէմ: Ասոր ամենէն լաւ օրինակը կը տեսնենք Ռուսիոյ մէջ: Ռուսիոյ ներքին կացութիւնը, իր տնտեսական եւ քաղաքական անկարգութիւնները, ներքին պատերազմի մը սպառնալիքը կը ստիպեն ռուս կառավարիչները որ ներքին հակադրութիւնները մոռնան եւ միանան արտաքին վտանգին դէմ

ՀՈԳԻ ՀԱՆԳԻՍՏԸ ԵՎ ՎԱՂԸ

Ֆրանսիայի հայ գաղթականության մեջ ամենահետաքրքրական դեմքերից մեկը, անշուշտ, Հայկ Տիգրանի Ալեքսանյանն է, որ ծնվել է 1884 թ. Ալեքսանդրապոլում, ուսանել է Ժնևի համալսարանում, ապա Փարիզի Սորբոնում, որտեղ ստացել է բնագիտության դոկտորի աստիճան։ Ալեքսանյանը հայտնի է նաև որպես հասարակական գործիչ, ազգային-ազատագրական շարժման ակտիվ մասնակից։ Նա եղել է Հայ հեղափոխական դաշնակցության (ՀՅԴ) անդամ, 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերի մասնակից, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության անդամ։ Ալեքսանյանը հեղինակ է մի շարք գրքերի, որոնցից ամենահայտնին «Հոգի հանգիստը և վաղը» վեպն է։ Այն գրվել է 1918 թ. Ալեքսանդրապոլում, հրատարակվել՝ Փարիզում 1919 թ.։ Վեպի գործողությունները ծավալվում են 1915 թ. Կ. Պոլսում, Վանում, Մուշում, Սասունում, Կարսում, Ալեքսանդրապոլում, Էջմիածնում, Երևանում, Ղարաբաղում, Նախիջևանում, Ջուղայում, Թավրիզում, Պարսկաստանի այլ քաղաքներում։ Վեպի հերոսները հայ ազգի տարբեր խավերի ներկայացուցիչներ են՝ գյուղացի, բանվոր, մտավորական, հոգևորական, զինվորական, հեղափոխական, ինչպես նաև թուրք, քուրդ, ռուս, ֆրանսիացի, գերմանացի, ամերիկացի։ Ալեքսանյանը ստեղծել է ընդարձակ, բազմաբնույթ մի կտավ, որտեղ ներկայացված են հայ ժողովրդի կյանքի, պայքարի, տառապանքների, հաղթանակների տարբեր կողմերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը ոչ միայն ներքին, այլև միջազգային լայն հարթակ ունի։ Վեպի գործողությունները ծավալվում են ոչ միայն Հայաստանում, այլև Ռուսաստանում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, Ամերիկայում։ Ալեքսանյանը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։

Վեպի գլխավոր հերոսներից մեկը Հոգին է՝ հայ ազգի խորհրդանիշը։ Նա ներկայացված է որպես ազնիվ, անձնազոհ, հայրենասեր մարդ, որը պատրաստ է ամեն ինչի հանուն ազգի ազատության։ Հոգին ունի երկու եղբայր՝ Վաղը և Ներսը, որոնք խորհրդանշում են հայ ազգի երկու տարբեր հատվածները։ Վաղը ներկայացնում է ազգի առաջադեմ, հեղափոխական մասը, որը պայքարում է ազգի ազատագրության համար։ Ներսը, ընդհակառակը, ներկայացնում է ազգի պասիվ, հանդուրժող մասը, որը չի ցանկանում պայքարել իր իրավունքների համար։ Վեպում կան նաև այլ կերպարներ, որոնք ներկայացնում են հայ ազգի տարբեր խավերը՝ գյուղացիներ, բանվորներ, մտավորականներ, հոգևորականներ, զինվորականներ, հեղափոխականներ։ Նրանց միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։

Վեպի գլխավոր թեման հայ ազգի ազատագրական պայքարն է։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։ Վեպում կան նաև այլ թեմաներ, որոնք ներկայացնում են հայ ազգի տարբեր խավերը՝ գյուղացիներ, բանվորներ, մտավորականներ, հոգևորականներ, զինվորականներ, հեղափոխականներ։ Նրանց միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։

Վեպի լեզուն պարզ է, հասկանալի, ոճը՝ հարուստ։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ գեղարվեստական միջոցներ՝ համեմատություններ, փոխաբերություններ, հոմանիշներ, հականիշներ, որոնք վեպը դարձնում են հետաքրքրական և գրավիչ։ Վեպի կառուցվածքը նույնպես հետաքրքրական է։ Այն բաղկացած է 25 գլուխներից, որոնք ներկայացնում են տարբեր իրադարձություններ, տարբեր վայրեր, տարբեր կերպարներ։ Գլուխները կապված են միմյանց հետ, և ընթերցողը կարող է հետևել հերոսների ճակատագրերին։

Վեպի վերջում հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը դեռ չի ավարտվել, և որ հայ ազգը դեռ պետք է պայքարի իր իրավունքների համար։ Վեպի վերջին գլուխներում հեղինակը ներկայացնում է հայ ազգի ապագան, որը նա տեսնում է պայծառ և երջանիկ։ Նա հավատում է, որ հայ ազգը կկարողանա հաղթահարել բոլոր դժվարությունները և կկերտի իր երջանիկ ապագան։

Վեպը կարդալուց հետո ընթերցողի մոտ մնում է խորը տպավորություն։ Այն ստիպում է մտածել հայ ազգի անցյալի, ներկայի և ապագայի մասին, զգալ հպարտություն հայ ազգի հերոսական պայքարի համար և հավատալ հայ ազգի ապագային։ Վեպը կարդալուց հետո ընթերցողի մոտ մնում է խորը տպավորություն։ Այն ստիպում է մտածել հայ ազգի անցյալի, ներկայի և ապագայի մասին, զգալ հպարտություն հայ ազգի հերոսական պայքարի համար և հավատալ հայ ազգի ապագային։

Վեպի հեղինակը՝ Հայկ Տիգրանի Ալեքսանյանը, ծնվել է 1884 թ. Ալեքսանդրապոլում, ուսանել է Ժնևի համալսարանում, ապա Փարիզի Սորբոնում, որտեղ ստացել է բնագիտության դոկտորի աստիճան։ Ալեքսանյանը հայտնի է նաև որպես հասարակական գործիչ, ազգային-ազատագրական շարժման ակտիվ մասնակից։ Նա եղել է Հայ հեղափոխական դաշնակցության (ՀՅԴ) անդամ, 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերի մասնակից, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության անդամ։ Ալեքսանյանը հեղինակ է մի շարք գրքերի, որոնցից ամենահայտնին «Հոգի հանգիստը և վաղը» վեպն է։ Այն գրվել է 1918 թ. Ալեքսանդրապոլում, հրատարակվել՝ Փարիզում 1919 թ.։ Վեպի գործողությունները ծավալվում են 1915 թ. Կ. Պոլսում, Վանում, Մուշում, Սասունում, Կարսում, Ալեքսանդրապոլում, Էջմիածնում, Երևանում, Ղարաբաղում, Նախիջևանում, Ջուղայում, Թավրիզում, Պարսկաստանի այլ քաղաքներում։ Վեպի հերոսները հայ ազգի տարբեր խավերի ներկայացուցիչներ են՝ գյուղացի, բանվոր, մտավորական, հոգևորական, զինվորական, հեղափոխական, ինչպես նաև թուրք, քուրդ, ռուս, ֆրանսիացի, գերմանացի, ամերիկացի։ Ալեքսանյանը ստեղծել է ընդարձակ, բազմաբնույթ մի կտավ, որտեղ ներկայացված են հայ ժողովրդի կյանքի, պայքարի, տառապանքների, հաղթանակների տարբեր կողմերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։

Վեպի գլխավոր հերոսներից մեկը Հոգին է՝ հայ ազգի խորհրդանիշը։ Նա ներկայացված է որպես ազնիվ, անձնազոհ, հայրենասեր մարդ, որը պատրաստ է ամեն ինչի հանուն ազգի ազատության։ Հոգին ունի երկու եղբայր՝ Վաղը և Ներսը, որոնք խորհրդանշում են հայ ազգի երկու տարբեր հատվածները։ Վաղը ներկայացնում է ազգի առաջադեմ, հեղափոխական մասը, որը պայքարում է ազգի ազատագրության համար։ Ներսը, ընդհակառակը, ներկայացնում է ազգի պասիվ, հանդուրժող մասը, որը չի ցանկանում պայքարել իր իրավունքների համար։ Վեպում կան նաև այլ կերպարներ, որոնք ներկայացնում են հայ ազգի տարբեր խավերը՝ գյուղացիներ, բանվորներ, մտավորականներ, հոգևորականներ, զինվորականներ, հեղափոխականներ։ Նրանց միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։

Վեպի լեզուն պարզ է, հասկանալի, ոճը՝ հարուստ։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ գեղարվեստական միջոցներ՝ համեմատություններ, փոխաբերություններ, հոմանիշներ, հականիշներ, որոնք վեպը դարձնում են հետաքրքրական և գրավիչ։ Վեպի կառուցվածքը նույնպես հետաքրքրական է։ Այն բաղկացած է 25 գլուխներից, որոնք ներկայացնում են տարբեր իրադարձություններ, տարբեր վայրեր, տարբեր կերպարներ։ Գլուխները կապված են միմյանց հետ, և ընթերցողը կարող է հետևել հերոսների ճակատագրերին։

Վեպի վերջում հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը դեռ չի ավարտվել, և որ հայ ազգը դեռ պետք է պայքարի իր իրավունքների համար։ Վեպի վերջին գլուխներում հեղինակը ներկայացնում է հայ ազգի ապագան, որը նա տեսնում է պայծառ և երջանիկ։ Նա հավատում է, որ հայ ազգը կկարողանա հաղթահարել բոլոր դժվարությունները և կկերտի իր երջանիկ ապագան։

Վեպը կարդալուց հետո ընթերցողի մոտ մնում է խորը տպավորություն։ Այն ստիպում է մտածել հայ ազգի անցյալի, ներկայի և ապագայի մասին, զգալ հպարտություն հայ ազգի հերոսական պայքարի համար և հավատալ հայ ազգի ապագային։ Վեպը կարդալուց հետո ընթերցողի մոտ մնում է խորը տպավորություն։ Այն ստիպում է մտածել հայ ազգի անցյալի, ներկայի և ապագայի մասին, զգալ հպարտություն հայ ազգի հերոսական պայքարի համար և հավատալ հայ ազգի ապագային։

ՀՈԳԻ ՀԱՆԳԻՍՏԸ ԵՎ ՎԱՂԸ

Ֆրանսիայի հայ գաղթականության մեջ ամենահետաքրքրական դեմքերից մեկը, անշուշտ, Հայկ Տիգրանի Ալեքսանյանն է, որ ծնվել է 1884 թ. Ալեքսանդրապոլում, ուսանել է Ժնևի համալսարանում, ապա Փարիզի Սորբոնում, որտեղ ստացել է բնագիտության դոկտորի աստիճան։ Ալեքսանյանը հայտնի է նաև որպես հասարակական գործիչ, ազգային-ազատագրական շարժման ակտիվ մասնակից։ Նա եղել է Հայ հեղափոխական դաշնակցության (ՀՅԴ) անդամ, 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերի մասնակից, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության անդամ։ Ալեքսանյանը հեղինակ է մի շարք գրքերի, որոնցից ամենահայտնին «Հոգի հանգիստը և վաղը» վեպն է։ Այն գրվել է 1918 թ. Ալեքսանդրապոլում, հրատարակվել՝ Փարիզում 1919 թ.։ Վեպի գործողությունները ծավալվում են 1915 թ. Կ. Պոլսում, Վանում, Մուշում, Սասունում, Կարսում, Ալեքսանդրապոլում, Էջմիածնում, Երևանում, Ղարաբաղում, Նախիջևանում, Ջուղայում, Թավրիզում, Պարսկաստանի այլ քաղաքներում։ Վեպի հերոսները հայ ազգի տարբեր խավերի ներկայացուցիչներ են՝ գյուղացի, բանվոր, մտավորական, հոգևորական, զինվորական, հեղափոխական, ինչպես նաև թուրք, քուրդ, ռուս, ֆրանսիացի, գերմանացի, ամերիկացի։ Ալեքսանյանը ստեղծել է ընդարձակ, բազմաբնույթ մի կտավ, որտեղ ներկայացված են հայ ժողովրդի կյանքի, պայքարի, տառապանքների, հաղթանակների տարբեր կողմերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։

Վեպի գլխավոր հերոսներից մեկը Հոգին է՝ հայ ազգի խորհրդանիշը։ Նա ներկայացված է որպես ազնիվ, անձնազոհ, հայրենասեր մարդ, որը պատրաստ է ամեն ինչի հանուն ազգի ազատության։ Հոգին ունի երկու եղբայր՝ Վաղը և Ներսը, որոնք խորհրդանշում են հայ ազգի երկու տարբեր հատվածները։ Վաղը ներկայացնում է ազգի առաջադեմ, հեղափոխական մասը, որը պայքարում է ազգի ազատագրության համար։ Ներսը, ընդհակառակը, ներկայացնում է ազգի պասիվ, հանդուրժող մասը, որը չի ցանկանում պայքարել իր իրավունքների համար։ Վեպում կան նաև այլ կերպարներ, որոնք ներկայացնում են հայ ազգի տարբեր խավերը՝ գյուղացիներ, բանվորներ, մտավորականներ, հոգևորականներ, զինվորականներ, հեղափոխականներ։ Նրանց միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։

Վեպի լեզուն պարզ է, հասկանալի, ոճը՝ հարուստ։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ գեղարվեստական միջոցներ՝ համեմատություններ, փոխաբերություններ, հոմանիշներ, հականիշներ, որոնք վեպը դարձնում են հետաքրքրական և գրավիչ։ Վեպի կառուցվածքը նույնպես հետաքրքրական է։ Այն բաղկացած է 25 գլուխներից, որոնք ներկայացնում են տարբեր իրադարձություններ, տարբեր վայրեր, տարբեր կերպարներ։ Գլուխները կապված են միմյանց հետ, և ընթերցողը կարող է հետևել հերոսների ճակատագրերին։

Վեպի վերջում հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը դեռ չի ավարտվել, և որ հայ ազգը դեռ պետք է պայքարի իր իրավունքների համար։ Վեպի վերջին գլուխներում հեղինակը ներկայացնում է հայ ազգի ապագան, որը նա տեսնում է պայծառ և երջանիկ։ Նա հավատում է, որ հայ ազգը կկարողանա հաղթահարել բոլոր դժվարությունները և կկերտի իր երջանիկ ապագան։

Վեպը կարդալուց հետո ընթերցողի մոտ մնում է խորը տպավորություն։ Այն ստիպում է մտածել հայ ազգի անցյալի, ներկայի և ապագայի մասին, զգալ հպարտություն հայ ազգի հերոսական պայքարի համար և հավատալ հայ ազգի ապագային։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈԳԻ ՀԱՆԳԻՍՏԸ ԵՎ ՎԱՂԸ

Ֆրանսիայի հայ գաղթականության մեջ ամենահետաքրքրական դեմքերից մեկը, անշուշտ, Հայկ Տիգրանի Ալեքսանյանն է, որ ծնվել է 1884 թ. Ալեքսանդրապոլում, ուսանել է Ժնևի համալսարանում, ապա Փարիզի Սորբոնում, որտեղ ստացել է բնագիտության դոկտորի աստիճան։ Ալեքսանյանը հայտնի է նաև որպես հասարակական գործիչ, ազգային-ազատագրական շարժման ակտիվ մասնակից։ Նա եղել է Հայ հեղափոխական դաշնակցության (ՀՅԴ) անդամ, 1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերի մասնակից, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության անդամ։ Ալեքսանյանը հեղինակ է մի շարք գրքերի, որոնցից ամենահայտնին «Հոգի հանգիստը և վաղը» վեպն է։ Այն գրվել է 1918 թ. Ալեքսանդրապոլում, հրատարակվել՝ Փարիզում 1919 թ.։ Վեպի գործողությունները ծավալվում են 1915 թ. Կ. Պոլսում, Վանում, Մուշում, Սասունում, Կարսում, Ալեքսանդրապոլում, Էջմիածնում, Երևանում, Ղարաբաղում, Նախիջևանում, Ջուղայում, Թավրիզում, Պարսկաստանի այլ քաղաքներում։ Վեպի հերոսները հայ ազգի տարբեր խավերի ներկայացուցիչներ են՝ գյուղացի, բանվոր, մտավորական, հոգևորական, զինվորական, հեղափոխական, ինչպես նաև թուրք, քուրդ, ռուս, ֆրանսիացի, գերմանացի, ամերիկացի։ Ալեքսանյանը ստեղծել է ընդարձակ, բազմաբնույթ մի կտավ, որտեղ ներկայացված են հայ ժողովրդի կյանքի, պայքարի, տառապանքների, հաղթանակների տարբեր կողմերը։ Հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։

Վեպի գլխավոր հերոսներից մեկը Հոգին է՝ հայ ազգի խորհրդանիշը։ Նա ներկայացված է որպես ազնիվ, անձնազոհ, հայրենասեր մարդ, որը պատրաստ է ամեն ինչի հանուն ազգի ազատության։ Հոգին ունի երկու եղբայր՝ Վաղը և Ներսը, որոնք խորհրդանշում են հայ ազգի երկու տարբեր հատվածները։ Վաղը ներկայացնում է ազգի առաջադեմ, հեղափոխական մասը, որը պայքարում է ազգի ազատագրության համար։ Ներսը, ընդհակառակը, ներկայացնում է ազգի պասիվ, հանդուրժող մասը, որը չի ցանկանում պայքարել իր իրավունքների համար։ Վեպում կան նաև այլ կերպարներ, որոնք ներկայացնում են հայ ազգի տարբեր խավերը՝ գյուղացիներ, բանվորներ, մտավորականներ, հոգևորականներ, զինվորականներ, հեղափոխականներ։ Նրանց միջոցով հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ մարդկության շահերից է բխում։

Վեպի լեզուն պարզ է, հասկանալի, ոճը՝ հարուստ։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ գեղարվեստական միջոցներ՝ համեմատություններ, փոխաբերություններ, հոմանիշներ, հականիշներ, որոնք վեպը դարձնում են հետաքրքրական և գրավիչ։ Վեպի կառուցվածքը նույնպես հետաքրքրական է։ Այն բաղկացած է 25 գլուխներից, որոնք ներկայացնում են տարբեր իրադարձություններ, տարբեր վայրեր, տարբեր կերպարներ։ Գլուխները կապված են միմյանց հետ, և ընթերցողը կարող է հետևել հերոսների ճակատագրերին։

Վեպի վերջում հեղինակը ցույց է տալիս, որ հայ ազգի ազատագրական պայքարը դեռ չի ավարտվել, և որ հայ ազգը դեռ պետք է պայքարի իր իրավունքների համար։ Վեպի վերջին գլուխներում հեղինակը ներկայացնում է հայ ազգի ապագան, որը նա տեսնում է պայծառ և երջանիկ։ Նա հավատում է, որ հայ ազգը կկարողանա հաղթահարել բոլոր դժվարությունները և կկերտի իր երջանիկ ապագան։

Վեպը կարդալուց հետո ընթերցողի մոտ մնում է խորը տպավորություն։ Այն ստիպում է մտածել հայ ազգի անցյալի, ներկայի և ապագայի մասին, զգալ հպարտություն հայ ազգի հերոսական պայքարի համար և հավատալ հայ ազգի ապագային։

Երեսփ. ժողովին մէջ, գերման երեսփոխանէն վերջը սլովաք պատգամաւոր մը բեմ բարձրանալով, իր կարգին յայտարարութիւն մը կարդաց, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

— «Սլովաքները կ'ընդունին թէ անկարելի է որ Չեխերը եւ Սլովաքները տարբեր պետութիւններ ունենան. բայց որպէսզի երկու ժողովուրդներուն կենակցութիւնը կարելի դառնայ, պէտք է որ Սլովաքները ինքնավարութիւն ստանան. պէտք է ճանչնալ անոնց ազգային անհատականութիւնը, իրենց պաշտօնական լեզու ընդունիլ սլովաք լեզուն եւ սլովաք պաշտօնատարներ նշանակել Սլովաքիոյ մէջ»:

Լեհ երեսփոխան Վօյճ ալ իր կարգին յայտարարեց թէ Լեհերը նոր կուսակցութիւն մը կազմած են ինքնավարութեան նշանաբանին տակ, համախմբելով նախկին կաթոլիկ եւ բողոքական կուսակցութիւնները: Վերջապէս Հունգարներու ներկայացուցիչը յայտարարեցաւ է ուրէն - սլովաք - հունգարական խմբակցութիւն մը կազմուած է, ինքնավարութիւն պահանջելու համար:

**** Գերմանական թերթերը կը հեղնեն Չեխոսլովաքիոյ վարչապետին ճառը, խաղ մը համարելով զայն:*

"Եւրոպայի խաղաղութեան միջոցը այլ եւս ոչ թէ Փարիզի, այլ Պերլինի մէջ կը քննուի,,

Ապրիլ 10ի հանրաքուէին առթիւ, պայքարը կատաղօրէն կը շարունակուի ամբողջ Գերմանիոյ մէջ: Բեմէ բեմ կը սուրան 10.000 առաջնակարգ ճառախօսներ, գլուխն ըլլալով Հիթլէր, Կէօրինկ, Կէօպէլս եւն.: Այս վերջինը, նախարար քարոզութեանց, բուռն ճառ մը խօսեցաւ երեքշաբթի օր, Վիէննայի մէջ եւ ազդարարեց.

— «Ապրիլ 10ին մենք պէտք է աշխարհի երեսին գարնենք հարուած մը որպէսզի միշտ յիշէ: Մենք Աւստրիան պիտի առնենք թիւերու ուժով: երբ Ազգայնորդը Գերմանիան քաչեց Ազգերու Դաշնակցութենէն, ըսին թէ չատ վատանգաւոր քայլ մը առած է: երբ վերադրաւեց Հոհենոսի չրջանը, մարդ չէր դիտեր թէ Ֆրանսացիները յառաջ պիտի չքալե՞ն մինչեւ Ռուր: երբ Աւստրիոյ վրայ քաչեց, մարդ չէր դիտեր թէ ինչ պիտի պատահի: Ազատնորդին հետեւած համբան լեցուն էր վտանգներով: Եւ սակայն բան մըն ալ չպատահեցաւ. Ֆրանսացիները պիտի չհամաձայնին պատյտ մը փորձել Պերլինի մէջ: Այդ բանը եղաւ անգամ մը, բայց երբեք պիտի չկրնան վերսկսիլ: Դուրսէն կը քննադատեն մեր մեթոտները: Բայց ի՞նչ է բանութիւնը: Միայն յաջողութիւնն է որ արժէք ունի, եւ կարելի է չափել կատարած ճամբան, երբ, ամէնէն ահռելի պատուհասէն վերջը, ժողովուրդ մը կը տօնէ իր յաղթանակը: Եւրոպական քաղաքականութեան սիրտը այլեւս Փարիզի մէջ չէ որ կը բաբախէ, այլ Պերլինի մէջ: Թէ ինչ կը նշանակէ այս— պիտի հասկնան տասնեակ տարիներու ընթացքին»:

Տոքթ. Կէօպէլս յետոյ յարձակեցաւ Հրեաներուն վրայ: Ըսաւ թէ անոնք խօսքի ազատութիւնը կը հասկնան դրպարտելու ազատութիւն: Ցետոյ ժխտեց անոնց ուչիմութիւնը: «Եթէ անոնք խելք ունենային, իշխանութիւնը գրաւած կ'ըլլային Պերլինի եւ Վիէննայի մէջ»: Վերջապէս փառաբանեց Հիթլէրը, «որ ոտքի տակ առաւ Վերսայլի դաշնագիրը, այն ատիճան որ, այսօր մարդ չի դիտեր թէ ո՛վ չահեցաւ կամ կորնցուց պատերազմը:»

**** Նոյն օրը Հիթլէր ալ ճառ մը խօսեցաւ Համպուրկի մէջ, փառաբանելով Գերմանիոյ չահած յաղթանակները:*

Սպանիոյ ապստամբներուն ուշացար

Վերջին լուրերու համաձայն, Սպանիոյ ապստամբներուն յառաջխաղացութիւնը կը շարունակուի նոյն ուժգնութեամբ: Բանակը արդէն հասած է Լէրիտա եւ կը սպառնայ աւելի կարեւոր դիրքերու, միշտ օգնական զօրք առնալով: Ազգայնական աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ ինկած են 100 գիւղեր: Զօր. Ֆրանքոյի ամբողջ բանակը համախմբուած է Քաթալոնիոյ ճակատին վրայ, վճռական հարուած մը տալու համար: Գլխաւոր ուժերը 120 քիլոմեթր հեռու են Պարսելոնայէն:

Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը ստիպողական կոչ մը ուղղեց, որպէսզի ամբողջ ժողովուրդը դիմադրէ, փրկելու համար հայրենիքը: Զէնքի տակ պիտի առնուին 100.000 քաղաքացիներ: Պատանիներն ալ օգնութեան կանչուած են: Վարչապետը ձայնասփիւռ ճառ մը խօսելով յայտարարեց.

— «Վճռած ենք երկարաձգել մեր դիմադրութիւնը: Այսէն օր որ կը դիմադրենք, յաղթանակի օր մըն է: Մեր նշանաբանն է դիմադրել եւ նորէն դիմադրել: Մեր պայքարը այլեւս քաղաքացիական պատերազմ չէ, այլ դիմադրական պատերազմ՝ օտար պետութեանց արշաւանքին դէմ: Գերմանացիները կը պատրաստուին մեր երկրին մէջ մնալ, եւ արդէն հոս կը փոխադրեն իրենց ընտանիքները»:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏԱՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ Լորտերու ժողովը առջի օր քննելով արտաքին քաղաքականութիւնը, հաւանութիւն յայտնեց Պ. Չեմպըլէյնի ուղեգծին: Այս առթիւ բազմաթիւ լորտեր, ինչպէս եւ Քէնթրպըրիի արքեպիսկոպոսը խոստովանեցան թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը անանկ է, իսկ հաւաքական ապահովութիւնը՝ անկարելի: Վարչապետն ալ իր ճառին մէջ դիտել տուաւ որ «Ազգաժողովը եթէ գումարուի, պարզապէս անամէջ բանաձեւեր քուէարկելու պիտի ծառայէ»:

ԵՐԿՈՒ ՉՕՐԱԲԱՆԱԿՆԵՐ պիտի կազմուին ապրիլ 1էն սկսեալ, մէկը՝ Վիէննայի, միւսը՝ Սալցպուրկի չրջանին մէջ, Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ բանակներուն ձուլումով:

Ի. ՄԻՈՒԹԵԱՆ նախագահը՝ կալինին, յայտարարեց թէ հինգ տարիէն կարելի պիտի ըլլայ օդանաւային կանոնաւոր հաղորդակցութիւն հաստատել Մոսկուայէն Ամերիկա, հիւսիսային բեւեռի ճամբով: Իւրաքանչիւր սուտակ պիտի կրնայ փոխադրել 100 ուղեւոր:

ԹՐՔԱԿԱՆ կառավարութիւնը 40·000 անգլ· ոսկիի (6 միլիոն ֆր·) գնեց, Ամերիկայի մէջ, աչխարհի ամէնէն չքեղ զբօսանաւը, Սավարոնա, Աթաթիւրքի նուիրելու համար:

«Կ. ԽԱՉԻ ՕՐ»Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Խսի Լէ Մուլինոյի Ֆ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղին կողմէ
3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս, կը նուագէ Թահսա ԳԱՐԵԳԻՆ: Երգ, արտասանութիւն եւայլն:
Մուտք 5 ֆր., փոքրիկներու 2 ֆրանք

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շավիլի Մասնաճիւղին կողմէ, 3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, մանկտալարտէզի սրահին մէջ:
ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. Լ. ՋՈՐՄԻՄՍԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին:

ՄԱՐՍԷյԼԻ ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, հերթական դասախօսութիւնը 1 Ապրիլ, Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, ը՛ն դասախօսէ Պ. Ն ՄԻՒՋԷ-ՔԷԹԵԱՆ, ներ՛ «Բնաշրջութիւն», կարծիքներու փոխանակութեան եւ լուսաբանութիւններու լայն ասպարէզ կը տրուի:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՅՑՏԱԶԳՈՒՄ Է Ապրիլ 8ին փարիզի «եգիպտացի» կոմիտէի ընդհ. ժողովը որ տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 14ին:

ԱՆԻԷՒ-ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ «Արաւ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը, Ուրբաթ, 1 Ապրիլ, Անիէդի ընկերվարականներուն ծանօթ ֆաւա քատեղին: Օրակարգ նախորդ ժողովին շարունակութիւնը:

Գահիրէ

ՊՈՒԱԼԻՒՋԻ «վաթանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը 2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ընկ. Արապեան եղբայրներու բնակարանը: կարեւոր օրակարգ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԿՐԵՆԱՊՂԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
Վաղը, Ուրբաթ, երեկոյեան ժամը 8ին դպրոցի սրահին մէջ
ԿԸ ԽՕՍԻ Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Նիւթ՝ «Հայ կնոջ գերը հանրային կեանքի մէջ»:
Դասախօսութենէն յետոյ թէյասեղան:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
Հ. Յ. Դ. ՍԷՆ ԺԷՌՄԻ «ՎՐԷԺ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ
ՀՈՎԱՆԱՒՈՐԱՒՔԵԱՄԲ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻՆ
կը ներկայացուի Ռ. ՇԻՏԱՆԵԱՆԻ
«ԱՆԴՐԱՆԻԿ»Ը ԵՒ ՉԱՒԵՇՏ ՄԸ
2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Պ. Մանուկ Գասպարեանի սրահին մէջ. Մուտք՝ ժողովրդական գիներով

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը 31 Մարտ, Հինգշաբթի երեկո ժամը 9ին իր կեդրոնատեղին, 8 Ռիւ Պօսիւէ, Փարիզ: կը դասախօսէ հայերէն լեզուով. հայագէտ Ֆրանսացի Պ. FRÉDÉRIC FEYDIT, նիւթ՝ «Հինգամ պատմիչ»:

Պաւեւեօ Քաչանի "Ցառաջդիմասիրաց,,ի
դպրոցական ներեկոյթ-հանդէսը Ապրիլ 24 կիրակի օր

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ԼՄԻԼ ԶՕՀ. սրահին մէջ
կը ներկայացուի
«ԱՆՁՆՈՒԻԼ ԸՆԿԵՐԸ կամ ԳՈՂՏԻ ՈՍՏԻԿԱՆԸ»
Տոմսերու գիները՝ 6. 5 եւ 4 ֆրանք

ԱՆԺԵԼ ՖՕՐԹՈՒՆԱԹՕԻ
Նուագահանդէսը տեղի կ'ունենայ 31 Մարտ, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 21ին (դուռները կը բացուին 20.30ին):
Maison Gaveau, Salle des Quatuors, 45 — 47 rue de la Boëtie, *մէթրօ* Miromesnil:
Կը դաշնակահարէ կաւորներ՝ Պախէն, Շուամանէն, Շօբէնէն, Լիցտէն, կոմիտաս վարդապետ, Բարխուդարեաճէ եւն.:
Piano Gaveau! *Մուտք* **15, 10** *եւ* **5** *ֆրանք:*
Տոմսերը կը ծախուին Գրասուն Հրանտ Սամուէլ, 61, Mr. le Prince եւ կիչէն:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21ին մինչեւ լոյս
AERO - CLUB DE FRANCEի սրահին մէջ
6 Rue Gallilée (Metro Boissière)
7 հոգիանոց Mixte Orchestre Argantine FREDERICO
Պարերու ընթացքին կ'երգէ M. MANDARINO: 10 ժամ անընդհատ պար, ծիծաղ, cotillon, *անակնկալներ՝* M. AL. BERCAէ PRINCESESէ VITALISէ եւ չատ մը հայ եւ օտար արուեստագէտներու կողմէ: Շոխ պիւֆէ պատրաստուած Restaurant «YAR»է, ժողովրդական գիներով:
Առանձին սրահ հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն:
Մուտք 10 ֆրանք

Սկաուտական ցերեկոյթ
Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՓԱՐԻԶԻ ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒԱՆ ԿՈՂՄԷ
3 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2.30ին
ARTS ET METIERSի *սրահին մէջ, 9 bis, Avenue d'Iéna. Փարիզ: մէթրօ* Iéna, *օթօպիւս* B, *իջնել* Place d'Iéna
Կը մասնակցին ենթաշրջանիս բոլոր սկաուտ, գայլիկ եւ կաղնիները կը բեմադրուի սկաուտական կեանքէ «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ» (պատկեր), «ԴՕԴՕՇ» (պատկեր), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԱՐՇԱԻ ՄԸ (1 արար), ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՄԸ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ (գաւեշտ 1 արար), չափական մարզանքներ, բուրգեր եւայլն:
Գեղարուեստական բաժին՝
«ԽԵՆԹԵՐՈՒԻ ԲԺԻՇԿԸ» (գաւեշտ 1 արար)
Տոմսերու գին.— Ա. կարգ 7·50, Բ. կարգ 5 ֆր.:
Տոմսերը կը գտնուին Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներուն մօտ, Պ. Քիւրքճեանի մօտ, 258 Rue St. Honoré, Paris, եւ նոյն օրը կսղէն:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ
ԱՐՀԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
կիրակի, 3 Ապրիլ, երեկոյեան ժամը 9ին
սինչեւ առաւօտ
*SALLE DES INGENIEURS CIVILS*Ի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
19 Rue Blanche, Metro Trinité եւ Blanche
Ներկայութեամբ Արհեստակցական կազմակերպութիւններու եւ մասնաւոր ներկայացուցիչներուն, եւ մասնակցութեամբ հայ եւ օտար յայտնի արուեստագէտներու:
Ցուցադրութիւն կանանց մազերու վերջին նորաձեւութիւններու:
Cotillonներու եւ անուշահոտութիւններու բաշխում: *Երգ, պար եւ զուարճութիւն մինչեւ առաւօտ: Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:*
Տոմսերու համար դիմել հայ սափրիչներու խանութները, իսկ հանդէսի օրը կիչէն: Մուտք 10 ֆրանք:
Բոլոր հայ սափրիչները կրնան բերել եւ ցուցադրել իրենց մոդէլները:

ԼՈՒՍՒ ՏԵՍՈՒԼ

ԱՒԵԼԻՔ-ԱՊՈՒԱՌ

Ամսագրին մարտի թիւը (3) հետեւեալ բովանդակութեամբ —
ՄՄԲ. Արիւնոտ հունձք մը, ԱԿՍԻԼ ԲԱԿՈՒՆՑ՝ Մուրոյի ղրոյցը, Աղբերը Արուվեանի վրայ, Գուրգէն Մահարի՝ Ռոհ, Հմ. Յոսրովեան՝ Գաղութիւնը, Սարասան՝ Իտալական չարժումը Միջերկրականի ափերուն, Արաքեան՝ Ամսօրեակ:
Կենսագրական նօթեր եւ նկարներ Ակսել Բակունցի, Ալազանի եւ Գուրգէն Մահարիի:
Ցաջորդ թիւը (ապրիլ) լոյս պիտի տեսնէ բացառիկ բովանդակութեամբ եւ յատկանշական էջերով:
Բաժանորդներէն կը խնդրուի փակել իրենց հաշիւները:
Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, եւ արտասահման՝ 50 ֆրանք:
Դիմել՝ Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, 30, Rue Drouot, Paris (9):

"ՇԻՐԱԿ,,
Արեւելքի միակ իսկական օղին է
Անզուգական, Անմրցելի, Աչխարհի
Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած զուտ չամիչներ ու խով: Հայ աւանդական սեղանին

ՀԱՅՏԱՐԱԿ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Ազնիւ եւ էժանագին ճաշեր ու ընթրիքներ:

ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ
Ջուտ իտալոյէ բերուած եւ անիսոնով պատրաստուած ֆրանկական օղիներէն *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը, զգուշաւոր արուեստական օղիներէ ձեր ստամոքսը կ'այրէ, գիչերները ջուր կը խմէ եւ կը վնասէ ձեր առողջութեան: Խմեցէք *ՐԱՓԸ ՏԻՒԶ*ը որուն համը, կազդուրիչ եւ ախորժաբեր, կազդուրիչ եւ ժաքեր ըլլալը ճանչուած է:
Dalakupeian, St. Lambert et Suffres, Marseille

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *ՔՈՍԹԻՒՄ ԹԱՑԵԼՕՐ* կարող կարուհիներ: Դիմել 51 Rue de Cl
«PARIS MODERNE»:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Ցանուաբ 1էնսիկլոպետարձակներ մեր նոր արժեցուցակը անգլիական, ֆրանսական եւ չեխոսլովաք բրգելէններու, կոլիներու, վերմակելէններու, քրիքօթժէ, զանազաններու եւ ինչ-իչ մասերու:
Աւելնալու ապրանքներ բացառաբար գեղչուած գիներով:
Կը յանձնարարենք Թուատառ գրկել Underwood եւ Royal գիւրափոխադրելի գրամեքենաներ, որոնց առաքումը կ'ընենք ուղղակի Մարսիլիայէն.
փափաքողներու կը դրկենք կերպասներու նմոյչները եւ գիները:
Դիմել՝ **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77, 67-78

Etude de Me BERNARD WAHÉ
(17e ANNÉE)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Études Sociales
JURISCONSULTE
de
Droit Français et International Privé
Mandataire en Justice
159 rue Lafayette, Paris (Gare du Nord) Tél. NORD 68-
Կը մշակէ ամէն տեսակ դատեր, Փարիզի, գաւառի, գաղութներու եւ արտասահմանի մէջ: Ընտրդակցութիւն իրաւագէտ. ամէն տեսակ խնդիրներու Ընկերի դատեր, ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ: Նաթերալիզացիոն օդնական ձեռնարկներ եւ անուններու փոփոխութիւն, ընկերութիւններու կազմութիւն եւ լուծում: Ամէն տեսակ գործերու խորհրդատուութիւն իրաւաբանական քննութեանց եւ մրցութիւններու պատրաստութիւն: Ճառախօսութիւններու խմբագրութիւն: Փաղդայինն արձանագրու ենթարկութիւն: Էքսպերտիզներուն կատարեալ կանխավճար առանց տոկոսի եւ մինչդատական: Ամէն օր ժամը 9—10 եւ 5—7:
Ընդունելութեան ժամադրութեամբ:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Հայ կամաւորներու եւ Մարտիկներու Միութեան ժողովը 2 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Արմէնեան» սրահին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ Գնդ. Տ. Բազդասարեան:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ԿԻՆ ՄԸ
ՏՆԱԿԱՆ ԳՕՐԾԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Քանէն (Alpes Mar.) 5 քիլոմեթր խիստ օդասուն ադարակի մը մէջ, այն առանձին գործերով զբաղած ընտանիքներու համար, կ'ուզուի յարմար կին մը պատրաստելու համար դէմ դիմաց եղող Պատրոնները: Դիմել հասցէին՝ Jean Abdalian, Kara, rue Roquebilière, La Bocca.

ԳԱՑԵՔ ՏԵՍԵՔ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
Cinéma REXY
Rue Cours Lafayette, angle Garibaldi

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant : H. STEPHAN
17, Rue Damrémont — PARIS (18e)